

PANTEION UNIVERSITY OF SOCIAL AND POLITICAL SCIENCES

**ΣΧΟΛΗ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ ΚΑΙ
ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΤΜΗΜΑ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ
"ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΚΑΙ
ΔΗΜΟΣΙΟ ΜΑΝΑΤΖΜΕΝΤ"**

**Ο ρόλος των ΓΠΕ στην ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας
στις δημόσιες συμβάσεις**

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Βασιλική Χατζή

Αθήνα, 2017

Τριμελής Επιτροπή

Λάμπρος Π. Μπαμπαλιούτας, Επίκουρος Καθηγητής Παντείου Πανεπιστημίου
(Επιβλέπων)

Ευριδίκη Μπέσιλα – Βήκα, Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Σπύρος Πολυμέρης, Ε.ΔΙ.Π. Παντείου Πανεπιστημίου

Copyright © Βασιλική Χατζή, 2017

All rights reserved. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος.

Απαγορεύεται η αντιγραφή, αποθήκευση και διανομή της παρούσας εργασίας εξ ολοκλήρου ή τμήματος αυτής, για εμπορικό σκοπό. Επιτρέπεται η ανατύπωση, αποθήκευση και διανομή για σκοπό μη κερδοσκοπικό, εκπαιδευτικής ή ερευνητικής φύσης, υπό την προϋπόθεση να αναφέρεται η πηγή προέλευσης και να διατηρείται το παρόν μήνυμα. Ερωτήματα που αφορούν τη χρήση της διπλωματικής εργασίας για κερδοσκοπικό σκοπό πρέπει να απευθύνονται προς τη συγγραφέα.

Η έγκριση της διπλωματικής εργασίας από το Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών δεν δηλώνει αποδοχή των γνώμων της συγγραφέα.

Ευχαριστίες

Θα ήθελα να ευχαριστήσω ειλικρινά όλους όσους συνέβαλαν στη σύνταξη, την επεξεργασία, την εκπόνηση και την ολοκλήρωση, της παρούσας εργασίας.

Πρωτίστως, ιδιαίτερες ευχαριστίες θα ήθελα να εκφράσω προς τον επιβλέποντα μου, κ.Λάμπρο Μπαμπαλιούτα, για την ανάθεση της παρούσας διατριβής, την εμπιστοσύνη που μου έδειξε, την πολύτιμη καθοδήγηση του, τη σημαντική συμπαράσταση και υποστήριξη του σε όλα τα στάδια της διαδικασίας από την έναρξη, μέχρι και την ολοκλήρωση της. Τις ευχαριστίες μου επίσης εκφράζω και στους καθηγητές μου κ.Ευριδίκη Μπέσιλα – Βήκα και κ.Σπύρο Πολυμέρη, που αποτέλεσαν μέλη της τριμελούς επιτροπής αξιολόγησης της διπλωματικής μου εργασίας.

Εν συνεχεία θα ήθελα να ευχαριστήσω τους υπόλοιπους καθηγητές του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών, που εκτός από επιστημονικοί αρωγοί, υπήρξαν και πολύ σημαντικοί συνεργάτες.

Τέλος, θα ήθελα να ευχαριστήσω όλους εκείνους που μου παρείχαν υλικό σε οποιαδήποτε μορφή και ιδιαιτέρως τα στελέχη της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή.

Περιεχόμενα

Συντομογραφίες.....	9
Περίληψη	12
Abstract.....	13
Εισαγωγή	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ.....	20
1 Διαφθορά – Εννοιολογικές προσεγγίσεις και όψεις του φαινομένου	20
1.1 Μια πρώτη προσέγγιση της διαφθοράς.....	20
1.2 Εννοιολογικές και νομικές προσεγγίσεις της διαφθοράς.....	20
1.2.1 Η περίπτωση της Γερμανίας	23
1.2.2 Η περίπτωση της Κύπρου	24
1.2.3 Η περίπτωση της Ελλάδας	24
1.2.4 Σύγχρονες προσεγγίσεις.....	26
1.3 Η διαφθορά ως πεδίο έρευνας και μελέτης.....	27
1.4 Διαφθορά και διεθνείς οργανισμοί.....	28
1.5 Αποτύπωση και μέτρηση της διαφθοράς	30
1.5.1 Δείκτες μέτρησης της διαφθοράς.....	30
1.6 Η διαφθορά στην Ελλάδα.....	36
1.7 Συμπεράσματα	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ	41
2 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και Τ.Π.Ε. στο πλαίσιο του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ	41
2.1 Οι αρχές του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ.....	42
2.2 Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση	44
2.3 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και Τ.Π.Ε. στην Ελλάδα	48
2.4 Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014 - 2020 στην Ελλάδα.....	49
2.4.1 Όραμα της Στρατηγικής για την Η.Δ. 2014-2020.....	50
2.5 Το Σχέδιο Δράσης για την Η.Δ. 2014-2020	51
2.6 Κριτική αποτίμηση της πορείας ανάπτυξης της Η.Δ.	53
2.7 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, συμβάσεις, διαφάνεια και λογοδοσία	57
2.7.1 Ηλεκτρονικά συστήματα (πλατφόρμες) για την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στις δημόσιες συμβάσεις	59

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ.....	60
3 Δημόσιες Συμβάσεις	60
3.1 Η έννοια της δημόσιας σύμβασης.....	60
3.2 Γενικές αρχές που διέπουν το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων.....	62
3.2.1 Η αρχή της υποχρεωτικής δημοσιότητας και της διαφάνειας.	63
3.2.2 Η αρχή της ίσης μεταχείρισης ή της απαγόρευσης των διακρίσεων	64
3.2.3 Η αρχή της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας.....	65
3.2.4 Η αρχή της αιτιολογίας των αποφάσεων	66
3.2.5 Η αρχή της ασφάλειας δικαίου	67
3.2.6 Η αρχή της αναλογικότητας.....	67
3.2.7 Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης ή της ισοδυναμίας.....	68
3.2.8 Η αρχή της τυπικότητας στους δημόσιους διαγωνισμούς	68
3.2.9 Η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.....	69
3.3 Θεσμικό πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων	70
3.3.1 Ο νόμος 4412/2016	70
3.4 Επιλογή διαγωνιστικών διαδικασιών	83
3.4.1 Ο ανοικτός διαγωνισμός	84
3.4.2 Ο κλειστός διαγωνισμός ή διαδικασία με προεπιλογή	84
3.4.3 Ο συνοπτικός διαγωνισμός	85
3.4.4 Η απευθείας ανάθεση.....	86
3.4.5 Η ιδιαίτερη περίπτωση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση	87
3.4.6 Ανταγωνιστικός διάλογος	92
3.4.7 Σύμπραξη καινοτομίας.....	94
3.4.8 Συμφωνία πλαίσιο	96
3.5 Τεχνικές και εργαλεία για ηλεκτρονικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων	98
3.5.1 Δυναμικά συστήματα αγορών	98
3.5.2 Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί	100
3.5.3 Ηλεκτρονικοί κατάλογοι.....	103
3.6 Προστασία κατά την ανάθεση δημόσιας σύμβασης	103
3.6.1 Ένσταση.....	104
3.6.2 Προδικαστική προσφυγή	105
3.6.3 Διοικητικές προσφυγές κατά τη διαδικασία εκτέλεσης.....	108
3.7 Η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων.....	108
3.7.1 Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας	110

3.7.2	Αποστολή.....	111
3.7.3	Πεδίο εφαρμογής	111
3.7.4	Αρμοδιότητες.....	112
3.7.5	Το μεταρρυθμιστικό έργο της Αρχής	114
3.7.6	Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.....	115
3.7.7	Επισκόπηση του έργου της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. το 2016.....	120
3.8	Συμπεράσματα	121
ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ		126
4	Ηλεκτρονικές πλατφόρμες	126
4.1	Το πρόγραμμα ΔΙ@ΥΓΕΙΑ.....	126
4.1.1	Πεδίο εφαρμογής	128
4.1.2	Οι Ομάδες Διοίκησης του Έργου	129
4.1.3	Πράξεις που αναρτώνται υποχρεωτικά.....	131
4.1.4	Τρόπος χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Δι@ύγεια.....	134
4.1.5	Θεσμική ενίσχυση των αναρτημένων πράξεων.....	148
4.1.6	Διεθνής αναγνώριση του προγράμματος Δι@ύγεια	150
4.1.7	Δι@ύγεια II: καινοτομία σε δέκα σημεία	150
4.1.8	Συμπεράσματα	151
4.2	Το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων	153
4.2.1	Επίπεδα διαβάθμισης - δικαιώματα χρήσης	154
4.2.2	Καταχωριστέα έγγραφα	155
4.2.3	Καταχωριστέα στοιχεία	157
4.2.4	Τρόπος χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.....	162
4.2.5	Υπόχρεα πρόσωπα – χρόνος καταχώρισης.....	190
4.2.6	Ισχύς πράξεων – Διορθώσεις.....	196
4.2.7	Στατιστικά στοιχεία	198
4.2.8	Συμπεράσματα	207
4.3	Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημόσιων Συμβάσεων	208
4.3.1	Διακριτές λειτουργίες	209
4.3.2	Διαχείριση και δομή.....	210
4.3.3	Δικαιώματα χρήσης και τρόπος πρόσβασης.....	212
4.3.4	Τρόπος χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.	215
4.3.5	Ειδικές περιπτώσεις	226
4.3.6	Προγραμματισμός και απολογισμός δημοσίων συμβάσεων	227
4.3.7	Στατιστικά.....	228

4.3.8	Πρακτικές άλλων χωρών	230
4.3.9	Συμπεράσματα	234
4.4	Ανοικτά Δεδομένα	235
4.4.1	Ευρωπαϊκή πολιτική για τα Ανοικτά Δεδομένα	237
4.4.2	Το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο	239
4.4.3	Τρόπος χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας των Ανοικτών Δεδομένων	244
4.4.4	Μέσα προστασίας σε περίπτωση απορριπτικής δικαστικής απόφασης.....	255
4.4.5	Όροι και αρχές για την περαιτέρω χρήση μέσω άδειας.....	256
4.4.6	Ετήσιος διαγωνισμός και βραβεία αριστείας.....	258
4.4.7	Αποτίμηση εφαρμογής της πολιτικής των Ανοικτών Δεδομένων.....	259
4.4.8	Ανοικτά Δεδομένα και διεθνείς οργανισμοί	259
4.4.9	Συμπεράσματα	264
Συμπεράσματα και Προτάσεις.....		270
Βιβλιογραφία - Πηγές.....		280
Παράρτημα		293
Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια»».....		
		294
Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Σύσταση ενιαίας ανεξάρτητης αρχής δημοσίων συμβάσεων και κεντρικού ηλεκτρονικού μητρώου δημοσίων συμβάσεων – αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν.3588/2007 (Πτωχευτικός κώδικας) – Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις».....		
		300
Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις».....		
		308
Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, τροποποίηση του ν.3448/2006 (Α' 57), προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2013/37/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας, ρυθμίσεις θεμάτων Εισαγωγικού Διαγωνισμού Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και άλλες διατάξεις».....		
		311

Πίνακες

Πίνακας 1. Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς 2016.....	37
Πίνακας 2. Σύνοψη Στρατηγικής για την Η.Δ. 2014-2020.....	50
Πίνακας 3. Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες στην Ελλάδα.....	56
Πίνακας 4. Αιτήματα που καταχωρήθηκαν το 2016 (ανά κατάσταση).....	198
Πίνακας 5. Εγκεκριμένα αιτήματα το 2016	198
Πίνακας 6. Αιτήματα που υπογράφηκαν και καταχωρήθηκαν το 2016	198
Πίνακας 7. Καταχωρημένα αιτήματα έως 999,99€ το 2016	199
Πίνακας 8. Καταχωρημένες προκηρύξεις (ανά κατάσταση) εντός του 2016.....	200
Πίνακας 9. Καταχωρημένες προκηρύξεις με δημοσίευση ή διενέργεια το 2016.....	201
Πίνακας 10. Προκηρύξεις με δημοσίευση ή διενέργεια το 2016	201
Πίνακας 11. Καταχωρημένες συμβάσεις εντός του 2016 (ανά κατάσταση).....	202
Πίνακας 12. Καταχωρημένες συμβάσεις που υπογράφηκαν το 2016 (ανά κατάσταση).....	203
Πίνακας 13. Καταχωρημένες συμβάσεις το 2016 με αξία έως 999,99€	204
Πίνακας 14. Καταχωρημένες συμβάσεις το 2016 με αξία έως 20.000 €	204
Πίνακας 15. Συμβάσεις ανά κατάσταση.....	228
Πίνακας 16. Διαγωνισμοί που δημοσιεύτηκαν το 2016 (ανά είδος σύμβασης)	228
Πίνακας 17. Οι δέκα πρώτες χώρες σύμφωνα με την 3η έκδοση του Βαρόμετρου.....	261
Πίνακας 18. Οι δέκα τελευταίες χώρες σύμφωνα με την 3η έκδοση του Βαρόμετρου.....	262
Πίνακας 19. Βαθμολόγηση Ελλάδας στην 3η έκδοση του Βαρόμετρου.....	263

Γραφήματα

Γράφημα 1. Χρήση υπηρεσιών e-government από τις επιχειρήσεις.....	54
Γράφημα 2. Εγκεκριμένα αιτήματα που υπογράφηκαν και καταχωρήθηκαν το 2016	199
Γράφημα 3. Εγκεκριμένα αιτήματα το 2016 (ανά κατηγορία φορέα).....	200
Γράφημα 4. Προκηρύξεις με δημοσίευση ή διενέργεια το 2016	201
Γράφημα 5. Προκηρύξεις με δημοσίευση ή διενέργεια το 2016	202
Γράφημα 6. Συμβάσεις ανά κατηγορία είδους το 2016	205
Γράφημα 7. Συμβάσεις ανά κατηγορία φορέα το 2016.....	205
Γράφημα 8. Κατανομή διακηρύξεων που έχουν δημοσιευτεί το 2016	229
Γράφημα 9. Κατανομή διακηρύξεων που έχουν δημοσιευτεί το 2016 (ανά φορέα)	229
Γράφημα 10. Αριθμός Συνόλων Δεδομένων ανά Μορφότυπο	247
Γράφημα 11. Συγκριτική βαθμολόγηση Ελλάδας με την υπόλοιπη Ευρώπη και την Κεντρική Ασία για το έτος 2015	263

Συντομογραφίες

I. Ελληνικές

Α.Δ.Α.	Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης
Α.Δ.Α.Μ.	Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου
Α.Ε.	Ανώνυμη Εταιρεία
Α.Ε.Π.	Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν
Α.Ε.Π.Π.	Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών
Α.Μ.	Αριθμός Μητρώου
Α.Π.	Αριθμός Πρωτοκόλλου
Α.Σ.Ε.Π.	Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού
Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε.	Ανωτάτη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης
αρίθ.	Αριθμός
βλ.	Βλέπε
Γ.Γ.Ε.κΠ.Κ.	Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή
Γ.Γ.Υ.	Γενική Γραμματεία Υποδομών
Γ.Γ.Ψ.Π.	Γενική Γραμματεία Ψηφιακής Πολιτικής
Γ.Δ.Δ.Σ.Π.	Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων και Προμηθειών
Δ.Δ.	Δημόσια Διοίκηση
δηλ.	δηλαδή
Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.	Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων
Ε.Β.Δ.ΔΗ.ΣΥ.	Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων
Ε.Ε.	Ευρωπαϊκή Ένωση
Ε.Ε.Ε.Σ.	Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης
Ε.Ε.Τ.Α.Α.	Ελληνική Εταιρία Τοπικής Ανάπτυξης και Αυτοδιοίκησης
Ε.Κ.Α.Α.	Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών
Ε.Κ.Δ.Δ.Α.	Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
Ε.Π.Υ.	Επιτροπή Προμηθειών Υγείας
Ε.Σ.Δ.Δ.Α.	Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης
Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ.	Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων
Ε.Σ.Π.Α.	Εθνικό Στρατηγικό Πλαίσιο Αναφοράς
Ε.Ψ.Σ.	Εθνική Ψηφιακή Στρατηγική
εκ.	εκατομμύρια
Εκδ.	Εκδόσεις
επ.	έπειτα
Επιμ.	επιμέλεια
Η.Δ.	Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση
Η.Δ.Σ.	Ηλεκτρονικές Δημόσιες Συμβάσεις
Η.Π.Α.	Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής
Ι.Ο.Β.Ε.	Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών
ΙΝ.ΕΠ.	Ινστιτούτο Επιμόρφωσης
κ.ά.	και άλλα
Κ.Α.Α.	Κεντρική Αρχή Αγορών
Κ.Α.Ε.	Κωδικός Αριθμός Εξόδου
Κ.Ε.Π.	Κέντρο Εξυπηρέτησης Πολιτών
Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ.	Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων συμβάσεων

Κ.Κ.Α.	Κεντρική Κυβερνητική Αρχή
κ.λ.π	και τα λοιπά
κ.ο.κ.	και ούτω καθεξής
Κ.Υ.Α.	Κοινή Υπουργική Απόφαση
κεφ.	κεφάλαιο
ΚτΠ	Κοινωνία της Πληροφορίας
λ.χ.	λόγου χάριν
Μ.Μ.Ε.	Μικρομεσαίες Επιχειρήσεις
ΜΟ.ΤΕ.Κ.	Μονάδα Τεκμηρίωσης και Καινοτομίας
Ν.	Νόμος
Ν.Δ.Μ.	Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ
Ν.Π.Δ.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου
Ν.Π.Ι.Δ.	Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου
Ο.Δ.Ε.	Ομάδα Διοίκησης Έργου
Ο.Ο.Σ.Α.	Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης
ό.π.	όπως παραπάνω
Ο.Π.Σ.	Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα
Ο.Τ.Α.	Οργανισμός Τοπικής Αυτοδιοίκησης
Π.δ.	Προεδρικό Διάταγμα
Π.Δ.Ε.	Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων
π.Χ.	προ Χριστού
π.χ.	παραδείγματος χάριν
παρ.	παράγραφος
Πρβλ.	Παράβαλε
πρωτ.	πρωτόκολλο
σ.	Σελίδα
Σ.Α.Ε.	Συλλογική Απόφαση Έργου
Σ.Ο.Δ.Ε.	Συντονιστική Ομάδα Διοίκησης Έργου
σ.	σελίδα
σ.σ.	σελίδες
σελ.	Σελίδα
στοιχ.	στοιχείο
Τ.Ε.Ε.	Τεχνικό Επιμελητήριο Ελλάδας
Τ.Ε.Υ.Δ.	Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης
Τ.Κ.	Ταχυδρομικός Κώδικας
Τ.Π.Ε.	Τεχνολογίες Πληροφορίας και Επικοινωνιών
τεύχ.	τεύχος
Τομ.	τόμος
Υ.Α.	Υπουργική Απόφαση
Υ.Δ.Α.	Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης
	Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής
Υ.Δ.ΜΗ.Δ.	Διακυβέρνησης
Υφ.	Υφυπουργός
Φ.	Φάκελος
Φ.Ε.Κ.	Φύλλο Εφημερίδας της Κυβέρνησης
Φ.Π.Α.	Φόρος Προστιθέμενης Αξίας

II. Αλλοδαπές

B.E.E.P.S.	Business Environment Enterprise Surveys
B.P.I.	Bribe Payers Index
C.P.I.	Corruption Perception Index
C.P.V.	Code Product Verification
G.C.B.	Global Corruption Barometer
	Information and Communication
I.C.T.	Technology
I.M.F.	International Monetary Fund
OLAF	Office de Lutte Anti-Fraude
p.	page
P.D.F.	Portable Document Format
P.I.I.	Public Integrity Index
W.B.E.S.	World Business Environment Survey
W.E.F.	World Economic Forum
W.G.I.	World Governance Indicators

Περίληψη

Η παρούσα εργασία επιχειρεί να μελετήσει το φαινόμενο της διαφθοράς στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και τη συμβολή των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.) στην προσπάθεια καταπολέμησής της. Από τα μέσα της δεκαετίας του '80 εμφανίστηκαν φαινόμενα και δρομολογήθηκαν εξελίξεις που οδήγησαν σε αλλαγή παραδείγματος στη λειτουργία του δημόσιου τομέα. Ουσιαστικός καταλύτης των εξελίξεων που θα αναφερθούν είναι η τεχνολογική έκρηξη (προσωπικός υπολογιστής και διαδίκτυο) και η παγκοσμιοποίηση. Ως συνέπεια των παραπάνω είχαμε την επέκταση της ελεύθερης αγοράς σε όλες σχεδόν τις χώρες του κόσμου. Τα αιτήματα που αναδύθηκαν μέσα σε αυτό το νέο περιβάλλον ήταν λιγότερο και καλύτερο κράτος, λογοδοσία και διαφάνεια. Η ικανοποίηση των αιτημάτων αυτών επιχειρείται με την υιοθέτηση και εφαρμογή του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ και την εκμετάλλευση των Τ.Π.Ε. μέσα από την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση. Η παγκόσμια αυτή τάση συμπαρέσυρε και την Ελλάδα, η οποία, στην προσπάθεια της να προσαρμοστεί στις διεθνείς αλλά και ευρωπαϊκές επιταγές, ανέπτυξε μια σειρά από ηλεκτρονικές πλατφόρμες, οι οποίες στοχεύουν στο να καταστεί αποτελεσματικότερη η δημόσια διοίκηση, να καταπολεμηθεί η διαφθορά - ειδικά στις δημόσιες συμβάσεις -, αλλά και, γενικότερα, να ενισχυθεί η λογοδοσία και η διαφάνεια. Αυτές οι πλατφόρμες παρουσιάζονται στην παρούσα εργασία και είναι η Δι@ύγεια, το Κ.Μ.Η.ΔΗ.Σ., το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και τα Ανοικτά Δεδομένα.

Λέξεις - Κλειδιά: δημόσιες συμβάσεις, νέο δημόσιο μάνατζμεντ, ηλεκτρονική διακυβέρνηση, τεχνολογίες πληροφορίας και επικοινωνιών, διαφάνεια, λογοδοσία

Abstract

This thesis attempts to study the phenomenon of corruption in public procurement and the contribution of Information and Communication Technologies (ICT) to the fight against it. Since the mid-1980s, there have been a number of developments which have led to a change in the public sector paradigm. A key catalyst for the developments referred to is the technological boom (personal computer and internet) and globalization, which resulted in the expansion of the free market almost all over the world. The demands that emerged in this new environment were less and better state, accountability and transparency. The fulfilment of these demands is attempted through the adoption and implementation of New Public Management and the exploitation of ICT through eGovernment. This global trend also encompasses Greece, which, in its effort to adapt to international and European imperatives, has developed a series of electronic platforms aimed at making public administration more efficient, combating corruption - especially in public procurement - and, generally, at enhancing accountability and transparency. These platforms, presented in the present work, are Diavgeia (Διάγεια), Central Public e-Procurement Register (Κ.Μ.Η.ΔΗ.Σ.), National Public e-Procurement System (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) and Open Data.

Key words: public procurement, New Public Management, E - Governance, Information and Communication Technologies, transparency, accountability

Εισαγωγή

Το τελευταίο τέταρτο του 20ου αιώνα συνέβησαν τεράστιες αλλαγές σε παγκόσμιο επίπεδο που άλλαξαν τη ροή της ιστορίας. Ήδη, από τα μέσα της δεκαετίας του '80 ο προσωπικός υπολογιστής αποτέλεσε προϊόν ευρείας κατανάλωσης, ενώ από τις αρχές της δεκαετίας του '90 το διαδίκτυο έκανε τα πρώτα του δειλά βήματα. Ταυτόχρονα, η αλλαγή οικονομικού σχεδιασμού στα πρώην κομμουνιστικά κράτη και η ένταξη των περισσότερων χωρών του πλανήτη στην οικονομία της αγοράς σε συνδυασμό με τις τεχνολογικές εξελίξεις οδήγησαν στην ανάδυση ενός φαινομένου που έγινε γνωστό ως παγκοσμιοποίηση ή κατά το ορθότερο, παγκοσμιότητα. Η έννοια αυτή αποτέλεσε μια κατασκευή του γερμανοεβραίου Theodore Levitt και οι κοινωνικοοικονομικές συνθήκες οι οποίες αναδύθηκαν δε θα μπορούσαν να βρουν καλύτερη περιγραφή από αυτήν του παγκόσμιου χωριού, σύμφωνα με τον Marshal Mc Luhan.

Το νέο κοινωνικοοικονομικό περιβάλλον λειτουργεί, λοιπόν, στο πλαίσιο της οικονομίας της αγοράς. Αυτό σημαίνει ότι η κυρίαρχη απαίτηση είναι λιγότερο και καλύτερο κράτος, το οποίο μεταφράζεται στο ότι το κράτος πρέπει να διευκολύνει και να μη θέτει εμπόδια στις αγορές, να μην καταναλώνει πόρους που θα μπορούσαν να διοχετευτούν στις αγορές και επίσης να λειτουργεί με όρους ισονομίας και ουδετερότητας. Διαφορετικά, και όπως σχετικές μελέτες κατέδειξαν εμποδίζει την ανάπτυξη.

Ο δημόσιος τομέας υποχρεώθηκε να επαναπροσδιορίσει τον τρόπο άσκησης των δραστηριοτήτων του και να προσαρμοστεί στο νέο του ρόλο. Αν και πάντα θα υστερεί σε σχέση με τον ιδιωτικό τομέα όσον αφορά στην ταχύτητα και ευελιξία στη λήψη αποφάσεων αλλά και στην εκτέλεση τους, καθώς υποχρεώνεται να συμμορφώνεται σε ένα συχνά δαιδαλώδες νομοθετικό πλαίσιο, προχώρησε σε σημαντικές τομές, και μάλιστα σε παγκόσμιο επίπεδο. Υιοθέτησε τις αρχές του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ (Ν.Δ.Μ.) και εφάρμοσε - και συνεχώς το επεκτείνει - την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση (Η.Δ.), χάρις και στην αλματώδη ανάπτυξη των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε.). Επαναπροσδιορίστηκαν κατ' αυτόν τον τρόπο οι σχέσεις πολίτη-κράτους, επιχειρήσεων-κράτους καθώς και των διαφόρων κρατικών και διακρατικών υπηρεσιών μεταξύ τους.

Ένας τομέας του δημοσίου που κατ' εξοχήν συγκεντρώνει τη δυσαρέσκεια και τα πυρά των πολιτών αλλά και που αναντίρρητα θεωρείται κύρια εστία διαφθοράς, είναι ο τομέας των συμβάσεων. Η ιστορία της διαφθοράς στον δημόσιο τομέα είναι συνυφασμένη με την ιστορία της ίδρυσης των κρατικών μορφωμάτων. Όπου υπάρχει χρήμα εκεί ελλοχεύει η διαφθορά. Αλλά, οι νέες τεχνολογίες, το Ν.Δ.Μ. και η Η.Δ. ώθησαν τον δημόσιο τομέα, και κατ' επέκταση όλους τους τομείς του σε αλλαγή παραδείγματος. Οι νέες διαδικασίες, οι νέες μέθοδοι και τα νέα μέσα που υιοθετήθηκαν επιχειρούν να εισαγάγουν δυο βασικές έννοιες, τη λογοδοσία και τη διαφάνεια. Τα πρώτα συμπεράσματα και οι πρώτες εκτιμήσεις θεωρούνται θετικές και εξαιρετικά ελπιδοφόρες. Ακόμα όμως υπάρχει έλλειμμα σε ενδεδειγμένες επιστημονικές έρευνες σχετικά με τα αποτελέσματα από την εφαρμογή της Η.Δ., ειδικά στις δημόσιες συμβάσεις.

Το φαινόμενο της διαφθοράς στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και τη συμβολή των Τ.Π.Ε. στην προσπάθεια καταπολέμησης της επιχειρεί να μελετήσει η παρούσα εργασία. Προς τούτο, η εργασία διαρθρώνεται σε τέσσερα κεφάλαια. Στο πρώτο κεφάλαιο γίνεται αναφορά στις εννοιολογικές προσεγγίσεις του φαινομένου της διαφθοράς, στο δεύτερο αναλύονται οι έννοιες της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και των τεχνολογιών της πληροφορίας και των επικοινωνιών στο πλαίσιο του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ, στο τρίτο παρουσιάζεται το νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις και στο τέταρτο εκτίθενται λεπτομερώς οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες που βρίσκονται αυτή τη στιγμή σε λειτουργία και αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις αλλά και στην ενίσχυση της λογοδοσίας και της διαφάνειας.

Ειδικότερα, στο πρώτο κεφάλαιο επιχειρείται να αναδειχθούν οι εννοιολογικές ερμηνείες αλλά και κάποιες νέες διαστάσεις και προσεγγίσεις του φαινομένου της διαφθοράς. Η αναμενόμενη και προφανής ερμηνεία αποδίδει στη διαφθορά αρνητικές συνέπειες σε σημαντικά ζητήματα, όπως αυτό της δημοκρατίας, της κοινωνίας των πολιτών, της αύξησης του κόστους για τις κυβερνήσεις, της κρίσης της πολιτικής και της αρνητικής επίδρασης στις επενδύσεις. Από την άλλη μεριά, νεότερες προσεγγίσεις αποδίδουν στη διαφθορά ρόλο μεσολαβητή για τη προσαρμογή κατά το στάδιο μετάβασης από κλειστά οικονομικά συστήματα στην ελεύθερη αγορά. Στο πλαίσιο της ανάλυσης της έννοιας της διαφθοράς μελετώνται οι προσεγγίσεις διαφόρων χωρών όπως της Γερμανίας, της Κύπρου και της Ελλάδας. Επιπλέον, παρουσιάζονται οι εκθέσεις και τα συμπεράσματα διεθνών οργανισμών και εκτίθενται οι κυριότεροι δείκτες μέτρησής της.

Στο δεύτερο κεφάλαιο εξετάζονται τρεις θεμελιώδεις έννοιες: το Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ, η Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών. Αρχικά, παρουσιάζονται οι αρχές του Ν.Δ.Μ. και στη συνέχεια εντοπίζεται η σχέση του με την Η.Δ.. Αφού συζητηθεί ο βαθμός ανάπτυξης των φαινομένων αυτών στην Ελλάδα εκτίθενται η Στρατηγική και το Σχέδιο Δράσης 2014-2020 για την Η.Δ.. Το δεύτερο κεφάλαιο ολοκληρώνεται με μια κριτική αποτίμηση της πορείας ανάπτυξης της Η.Δ., της σχέσης της με τις συμβάσεις, τη διαφάνεια και τη λογοδοσία και της παρουσίασης των ηλεκτρονικών πλατφορμών που έχουν αναπτυχθεί για να υπηρετήσουν τις συμβάσεις, τη λογοδοσία και τη διαφάνεια.

Το τρίτο κεφάλαιο εστιάζει στις δημόσιες συμβάσεις. Εκτίθενται οι γενικές αρχές που διέπουν το δίκαιο των συμβάσεων και το θεσμικό πλαίσιο τους και παρουσιάζονται οι επιλογές των διαγωνιστικών διαδικασιών καθώς και οι τεχνικές και τα εργαλεία για τις ηλεκτρονικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων. Στη συνέχεια, αναλύονται οι τρόποι έννομης προστασίας κατά την ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων και τέλος γίνεται παρουσίαση της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων. Καταγράφονται το θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της, η αποστολή της, το πεδίο εφαρμογής, οι αρμοδιότητες και το μεταρρυθμιστικό της έργο.

Το τέταρτο κεφάλαιο είναι αφιερωμένο στις ηλεκτρονικές πλατφόρμες του προγράμματος Δι@ύγεια, του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων, του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και των Ανοικτών Δεδομένων.

Το πρόγραμμα Δι@ύγεια είναι η πλατφόρμα μέσω της οποίας αναρτώνται και είναι σε ελεύθερη πρόσβαση οι πράξεις της διοίκησης, που βάσει νομοθεσίας υπάρχει υποχρέωση ανάρτησής τους. Με την ευρεία δημοσιότητα και την πρόσβαση στην πληροφορία που παρέχουν τα μέσα διαδικτυακής επικοινωνίας διασφαλίζεται η διαφάνεια της κρατικής δράσης και κατ' αποτέλεσμα η υπευθυνότητα, η ευθύνη και η λογοδοσία από την πλευρά των φορέων άσκησης της δημόσιας εξουσίας. Στόχος των εμπνευστών του προγράμματος Δι@ύγεια ήταν να λειτουργήσει ως η «αιχμή του δόρατος» στην όλη προσπάθεια για τη θεραπεία ή έστω την άμβλυνση παθογενειών, όπως τα κρούσματα διαφθοράς, με πρωταγωνιστές υψηλόβαθμους κρατικούς αξιωματούχους αλλά και εκπροσώπους του δημοσιοϋπαλληλικού σώματος, τα οποία

και υπονομεύουν έτσι τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και εν τέλει του ίδιου του πολιτειακού συστήματος.

Με το πρόγραμμα Δι@ύγεια ενισχύεται η προβλεψιμότητα της διοικητικής δράσης, θωρακίζεται η διαφάνεια στο δημόσιο βίο και, με βάση το τρίπτυχο υπευθυνότητα - ευθύνη - λογοδοσία των διοικητικών οργάνων, προωθείται η συμμετοχική δημοκρατία και διασφαλίζεται η συναίνεση των πολιτών. Τέλος, προασπίζονται θεμελιώδη συνταγματικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στην πληροφόρηση και το δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας .

Μεταξύ άλλων στο πρώτο υποκεφάλαιο περιγράφονται το πεδίο εφαρμογής του προγράμματος, οι πράξεις που αναρτώνται βάσει της κείμενης νομοθεσίας, οι τρόποι χρήσης της πλατφόρμας και εντοπίζεται η καινοτομία που εισάγει στο θεσμό της δημόσιας διοίκησης.

Το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) είναι μια πλατφόρμα που λειτουργεί σε μια κεντρική βάση δεδομένων καταχώρισης στοιχείων των δημοσίων συμβάσεων, από την προκήρυξή τους έως την ολοκλήρωση της εκτέλεσής τους, με κύριο στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας και της παρακολούθησης της εύρυθμης εκτέλεσης του προϋπολογισμού και της διαχείρισης των δημοσίων πόρων, ως προς το σκέλος των δαπανών που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις. Όπως και στην προηγούμενη πλατφόρμα παρατίθενται λεπτομερώς τα επίπεδα διαβάθμισης, τα καταχωριστέα στοιχεία και έγγραφα, ο τρόπος χρήσης της πλατφόρμας, τα υπόχρεα πρόσωπα και ο χρόνος καταχώρισης, η ισχύς των πράξεων και τέλος κάποια ενδιαφέροντα σημαντικά στατιστικά στοιχεία.

Το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) είναι η ηλεκτρονική πλατφόρμα διενέργειας διαγωνισμών. Αποτελεί ένα Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα το οποίο εγκαταστάθηκε και λειτουργεί κεντρικά στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.

Στόχος του Συστήματος είναι η εδραίωση ενός περιβάλλοντος σταθερότητας και απλών διαδικασιών για τη συμμετοχή των οικονομικών φορέων στις διαγωνιστικές διαδικασίες. Το Σύστημα, έχοντας τη δυνατότητα να εξυπηρετήσει πλήθος φορέων, εισάγει την ηλεκτρονική διαδικασία στην υποβολή και αξιολόγηση προσφορών από το στάδιο της διακήρυξης έως και την υπογραφή και παρακολούθηση της σύμβασης, ενώ με τις περαιτέρω δυνατότητες για σχηματισμό μητρώου οικονομικών φορέων, υποστήριξης συστημάτων όπως οι συμφωνίες

πλαίσιο, οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί, ο ηλεκτρονικός κατάλογος και τα δυναμικά συστήματα αγορών δημιουργεί μία νέα σελίδα στον τρόπο εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων στη χώρα, επιτυγχάνοντας στην πράξη τη μεγαλύτερη δυνατή διαφάνεια, καθώς ελαχιστοποιείται η παρέμβαση του ανθρώπινου παράγοντα και μειώνεται η δυνατότητα συνδιαλλαγής.

Καθιερώθηκε επίσης, για πρώτη φορά για όλα τα στάδια διενέργειας μιας διαγωνιστικής διαδικασίας, η χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής (ψηφιακής) υπογραφής, τόσο από τους χρήστες δημοσίου υπαλλήλους, όσο και από τους εργολήπτες/προμηθευτές. Η προσδοκώμενη απόρροια αυτής της υποχρέωσης, είναι η εξάλειψη της γραφειοκρατίας και η ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των συμμετεχόντων, με απώτερο στόχο τη βελτίωση των προσφορών προς όφελος του δημοσίου. Η μείωση των απαιτούμενων γραφειοκρατικών διαδικασιών δίνει κίνητρα στις μικρότερες σε μέγεθος επιχειρήσεις, αλλά και στις αλλοδαπές επιχειρήσεις να λάβουν μέρος σε διαγωνισμούς, καθώς δεν απαιτείται πλέον φυσική παρουσία κατά τα στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας, αλλά μπορούν να συμμετέχουν με απλοποιημένες διαδικασίες με τη χρήση του διαδικτύου και ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή. Και σε αυτήν την ενότητα παρουσιάζονται οι λειτουργίες της πλατφόρμας, η διαχείριση και τη δομή της, τα δικαιώματα χρήσης, οι τρόποι πρόσβασης και οι τρόποι χρήσης της. Στο τέλος της ενότητας παρατίθενται ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα χωρών, οι οποίες μέσα από την υιοθέτηση συστημάτων για τη διενέργεια ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων, εντείνουν τις προσπάθειες για ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας.

Εισαγωγικά, όσον αφορά στην πλατφόρμα των Ανοικτών Δεδομένων, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει τα δεδομένα ως κρίσιμο πόρο ανάπτυξης. Τα οικονομικά, γεωχωρικά και μετεωρολογικά δεδομένα, τα δεδομένα από τον κλάδο της έρευνας, των μεταφορών, της υγείας, του πολιτισμού, της ενέργειας, του περιβάλλοντος κ.ο.κ. αντιμετωπίζονται ως συντελεστές παραγωγής προστιθέμενης αξίας, καθώς συνιστούν αναπόσπαστο τμήμα της οικονομίας της γνώσης για την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών πληροφορικής. Η αξιοποίηση των δεδομένων δημιουργεί νέες ευκαιρίες και προοπτικές. Συνεισφέρει στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και στον εκσυγχρονισμό παραδοσιακών τομέων της οικονομίας. Μειώνει το κόστος λειτουργίας και συναλλαγής του κράτους με τις επιχειρήσεις και τους πολίτες και βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα και την προσφορά υπηρεσιών. Κατά συνέπεια, διανοίγονται νέες προοπτικές για την

κοινωνική και οικονομική ευημερία. Όπως έχει ορθώς διατυπωθεί η πληροφορία είναι για τον ψηφιακό κόσμο, ό,τι το πετρέλαιο για τον αναλογικό.

Κάτω από αυτό το πρίσμα, λοιπόν, δημιουργήθηκε η πλατφόρμα των Ανοικτών Δεδομένων. Η ολοκλήρωση της κοινωνίας της πληροφορίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση (Ε.Ε.) προϋποθέτει την ανοικτή διάθεση των δημόσιων εγγράφων και δεδομένων, όπως και των μεταδεδομένων τους και μάλιστα σε μηχαναγνώσιμη μορφή. Αποτελεί ως εκ τούτου υποχρέωση των κρατών μελών η ενθάρρυνση της χρήσης ανοικτών και μηχαναγνώσιμων μορφότυπων για τη διευκόλυνση της περαιτέρω χρήσης και διαλειτουργικότητας. Με τον ν. 4305/2014, κατοχυρώνεται η αρχή της εξ' ορισμού ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα (open by default). Παρουσιάζονται λοιπόν η ευρωπαϊκή πολιτική και το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο, οι τρόποι χρήσης της πλατφόρμας και τα μέσα προστασίας σε περίπτωση απορριπτικής δικαστικής απόφασης, οι όροι και οι αρχές για περαιτέρω χρήση μέσω άδειας κ.α.

Η εργασία ολοκληρώνεται με μια παράθεση των συμπερασμάτων που συνάγονται από όσα αναλυτικά παρουσιάστηκαν, με μια αναφορά των καλών πρακτικών σχετικά με τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις όπως αυτές αποτυπώθηκαν σε σχετική έρευνα των Ηνωμένων Εθνών και των αδυναμιών και ελλείψεων του συστήματος των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων όπως αυτές αναδείχτηκαν μέσα από την καθημερινή χρήση και λειτουργία του συστήματος. Ιδιαίτερη μνεία πρέπει να γίνει στο εξαιρετικό ενδιαφέρον που παρουσιάζει μια λεπτομερής και ενδελεχής μελέτη και έρευνα για τον εντοπισμό και τη θεραπεία εκείνων των αδυναμιών που εμφανίζουν οι ηλεκτρονικές πλατφόρμες και εμποδίζουν την ολοκληρωμένη και απρόσκοπτη εφαρμογή τους, ώστε η Ηλεκτρονική Δημόσια Διοίκηση, ειδικά στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων να επιτύχει τους σκοπούς της και τους στόχους της, προς όφελος του κράτους και του πολίτη. Αλλά αυτό είναι αντικείμενο μιας άλλης εργασίας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

1 Διαφθορά – Εννοιολογικές προσεγγίσεις και όψεις του φαινομένου

1.1 Μια πρώτη προσέγγιση της διαφθοράς

Το ενδιαφέρον για τη διαφθορά έχει αυξηθεί δραματικά τα τελευταία είκοσι χρόνια, όπως καταδεικνύουν έρευνες που έχουν πραγματοποιηθεί. Η διαφθορά θεωρείται ότι έχει αρνητικές συνέπειες σε σημαντικά ζητήματα, όπως αυτό της δημοκρατίας, της κοινωνίας των πολιτών, της αύξησης του κόστους για τις κυβερνήσεις αλλά και της κρίσης της πολιτικής^{1 2}. Ταυτόχρονα, θεωρείται ότι εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη καθώς ασκεί αρνητική επίδραση στις επενδύσεις³.

Η διαφθορά είναι ένα διαχρονικό φαινόμενο με συνέπειες οικονομικές, πολιτικές αλλά και ηθικές. Διατρέχει κράτη και θεσμούς - εθνικούς και υπερεθνικούς- δημόσιο και ιδιωτικό τομέα και αποτελεί το βασικό αίτιο υπονόμευσης και αμφισβήτησης δύο θεμελιωδών αξιών της σύγχρονης δυτικής αστικής κοινωνίας, της ισότητας και της δικαιοσύνης. Επιπλέον δε, διαρρηγνύει την αξιοπιστία και τη νομιμοποίηση της Πολιτείας, ιδιαίτερα μάλιστα όταν σε αυτήν εμπλέκονται ηγετικές κοινωνικές ομάδες⁴.

1.2 Εννοιολογικές και νομικές προσεγγίσεις της διαφθοράς

Σε ολόκληρη σχεδόν την ιστορική πορεία της ανθρωπότητας, η διαφθορά καταγράφεται ως ένα σημαντικό κοινωνικοοικονομικό φαινόμενο, το οποίο πολλές φορές έγινε προσπάθεια να αντιμετωπιστεί με την αξιοποίηση εργαλείων από τις πολιτικές, κοινωνιολογικές και οικονομικές επιστήμες⁵. Ο εννοιολογικός

¹ K.A. Elliott, «Corruption as a Global Policy Problem: Overview and Recommendations», επιμ. K.A.Elliott, «*Corruption and the Global Economy*», εκδ. Peterson Institute for International Economics, Washington DC, 1997.

² S. Rose-Ackerman, «Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform», εκδ. Cambridge University Press, Cambridge, 1999.

³ S.-J. Wei / Y. Wu, «Negative alchemy? corruption, composition of capital flows, and currency crises», *NBER Working Paper Series No. 8187*, 2001.

⁴ Prof.Dr.Dr.h.c.mult. K.Günther. (n.d.), «Η διαφθορά και η αντιμετώπιση της», μτφρ.Ε. Λαμπροπούλου, <http://docplayer.gr/34593770-I-diafthora-kai-i-antimetopisi-tis.html>, [πρόσβαση 05-08-2017].

⁵ Βλ. Σ.Ν. Κτιστάκη, «Καταπολέμηση ή πρόληψη της διαφθοράς; Ο ρόλος του Α.Σ.Ε.Π. και των ελεγκτικών μηχανισμών της Διοίκησης», *Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου*, Σεπτέμβριος - Οκτώβριος

προσδιορισμός της διαφθοράς κρίνεται απαραίτητος για τη μελέτη, την κατανόηση και την αντιμετώπιση του φαινομένου σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Σταδιακά, σχεδόν σε όλον τον κόσμο ποινικοποιήθηκε η δωροδοκία τόσο για παράνομες όσο και για νόμιμες πράξεις στον δημόσιο τομέα όπως αυτό διαπιστώθηκε από μια συγκριτική μελέτη του Ινστιτούτου Max-Planck για την ποινική αντιμετώπιση της διαφθοράς που ισχύει σε δεκαεννέα χώρες⁶. Σύμφωνα με τη μελέτη, πολλές χώρες εξέφρασαν σαφώς όχι μόνο τη διάθεση αλλά και την ανάγκη μεταρρυθμίσεων. Μολονότι το δικαϊκό πλαίσιο των κρατών που εξετάστηκαν και η αντιμετώπιση επιμέρους προβλημάτων παρουσιάζει μεγάλη ποικιλία, ορισμένα βασικά χαρακτηριστικά είναι ενιαία. Σε όλες τις χώρες η δωροδοκία δημόσιων λειτουργών είναι αξιόποινη. Το αξιόποιο αφορά, επιπλέον, πρόσωπα τα οποία εργάζονται στον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Ακόμη, αναφέρεται σε ιδιώτες που έχουν αναλάβει την εκτέλεση δημόσιων καθηκόντων. Παρόμοια είναι η ποινική αντιμετώπιση της δωροδοκίας δημόσιων λειτουργών. Επισημαίνεται, ότι ο δημόσιος τομέας είναι κατεξοχήν ο χώρος, στον οποίο συγκρούεται το δημόσιο με το ιδιωτικό συμφέρον⁷ και είναι εξ ορισμού το έδαφος όπου μπορεί να καλλιεργηθεί η διαφθορά, ακόμα και σε μικρές οργανικές μονάδες, γιατί οι υπάλληλοι του δημόσιου και των δημόσιων οργανισμών, που έρχονται σε επαφή με τρίτους για αγορά ή παροχή προϊόντων και υπηρεσιών, είναι όλοι τους εντολοδόχοι⁸. Στο δημόσιο χώρο μπορεί να διεισδύσει σε κρατικές υπηρεσίες και να φθάσει ακόμα και να επηρεάζει τομείς της κρατικής ή της δημόσιας εν γένει δράσης, να ασκεί δηλαδή, μέσω αυτών, παραεξουσία⁹. Χώροι διαφθοράς μπορεί να είναι και οι δημόσιοι διαγωνισμοί, οι προμήθειες, τα δημόσια έργα, οι κρατικές επιδοτήσεις, οι ανατασμοί, η παραχώρηση εθνικής γης κ.τ.λ.¹⁰.

2007, Εκδ. Σάκουλα Αθήνα - Θεσσαλονίκη, σ.673. Πρβλ. ως διαφθορά ορίζεται, η χρήση της δημόσιας εξουσίας κατά τρόπο που να αποτελεί παράβαση του νόμου ή παράβαση δημόσιου καθήκοντος ή απομάκρυνση από τους κανόνες της ηθικής, με αντάλλαγμα - ή με προσδοκία - προσωπικού χρηματικού κέρδους, ισχύος ή γοήτρου ή προς όφελος μιας ομάδας ή τάξης. *N.Καλτσόγια - Τουρναβίτη*, «Η κρίση του κοινοβουλευτισμού και τα φαινόμενα της διαφθοράς», στο: «Διαφθορά και σκάνδαλα στη Δημόσια Διοίκηση και την πολιτική», Εκδ.Ι.Σιδέρης, Αθήνα, 2005, σ. 217.

⁶ *Prof.Dr.Dr.h.c.mult. K.Günther*, ό.π..

⁷ *Κ. Κουτσουκας*, «Παθολογία της πολιτικής - Όψεις της διαφθοράς στο νεοελληνικό κράτος», Εκδ.Παπαζήση, Αθήνα, 1998, σ. 21 .

⁸ *N. Εμπέογλου*, «Διαφθορά:Απόπειρα εννοιολογικής διερευνησεως», στο «Κράτος και διαφθορά», επιμ. Αλεξάνδρα Π.Νικολοπούλου, Εκδ. Ι.Σιδέρη, Αθήνα, 1998, σ. 34.

⁹ Βλ.Ετήσια Έκθεση Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης 2006, Γ.Ε.Δ.Δ.,Αθήνα, Μάιος 2007, σ. 5, https://www.gedd.gr/article_data/Linked_files/22/EktheshGEDD2006.pdf, [πρόσβαση 25-11-2017] .

¹⁰ Σ. Μαθίας, «Διαφθορά και κρατική εξουσία, *Επισήμη και κοινωνία - Επιθεώρηση πολιτικής και κοινωνικής θεωρίας*», Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, τευχ.15,2005, σ. 2, <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/sas/article/viewFile/590/590>, [πρόσβαση 25-11-2017].

Όλες οι δικαιοτικές τάξεις διακρίνουν ανάμεσα σε παθητική (αποδοχή από τον δωροδοκούμενο) και ενεργητική (προσφορά από τον δωροδοκούντο) δωροδοκία. Υπάρχουν, βέβαια, διαφοροποιήσεις ως προς τη βαρύτητα των μορφών διαφθοράς που συναντάμε¹¹. Δηλαδή, διαφέρει σε έκταση και συνέπειες το «μπαξίσι» που μπορεί να δοθεί για να εξασφαλιστεί γρηγορότερη διεκπεραίωση μιας διαδικασίας, από τις δωρεές στο κόμμα ή τη δωροδοκία κρατικών παραγόντων. Γι' αυτό, άλλωστε, κάποιες χαρακτηρίζονται ως μικροδιαφθορά (ενδιαφέρον, φροντίδα, εκδούλευση) και διακρίνονται από τις βαριές περιπτώσεις διαφθοράς στο δημόσιο (πολιτική διαφθορά) και τον ιδιωτικό τομέα, συμπεριλαμβανομένης της οικονομικής εγκληματικότητας, η οποία σε μερικές χώρες δεν είναι καν αξιόποινη¹².

Αναμφίβολα, δωροδοκία και δωροληψία υπήρχαν ανέκαθεν, οπότε σε αυτές τις περιπτώσεις δε γίνεται δυνατή η αναφορά για δεκασμό. Η ιστορία της διαφθοράς αρχίζει με την παραβίαση τεθέντων και ισχυόντων κανόνων. Η κατασκευή της έννοιας του δεκασμού συμπίπτει με τη δημιουργία της αρχαίας Πόλης. Γι' αυτό εξάλλου, στην αρχαία Αθήνα διαχωρίζονταν τα δημόσια από τα ιδιωτικά στοιχεία της πράξης για την απαξία της διαφθοράς, η οποία, χωρίς άλλο, αναφερόταν στην κατάχρηση δημόσιου αξιώματος προς εξυπηρέτηση ιδιοτελών σκοπών. Η πρώτη γνωστή δίκη για δεκασμό στην αρχαιότητα είναι εις βάρος του στρατηγού Κίμωνα το 463 π.Χ. με κατήγορο τον Περικλή. Ο Κίμωνας τελικά απαλλάχθηκε αλλά η διαφθορά απέκτησε πια ιστορικό προηγούμενο. Πολλοί ερευνητές, και με ισχυρή τεκμηρίωση, διατείνονται ότι μεγάλες αυτοκρατορίες όπως, η Κινέζικη¹³, η Ρωμαϊκή¹⁴, η Βυζαντινή¹⁵, αλλά και η Αθηναϊκή Δημοκρατία¹⁶ κατέρρευσαν εξαιτίας της διαφθοράς.

Όσο πολυεπίπεδη είναι η ανάλυση του ορισμού της διαφθοράς, τόσο ακριβώς πολυοπτική είναι και η όποια εγκληματολογική προσέγγιση αυτής της «γκρίζας

¹¹ Ως συνήθεις μορφές διαφθοράς στον ευρύτερο δημόσιο τομέα αναφέρονται: α) δωροδοκία-χρηματισμός, β) κατάχρηση - υπεξαίρεση χρημάτων, γ) απάτη, δ) εκβιασμός, ε) ευνοιοκρατία - νεποτισμός, ζ) πλαστογραφία και απάτη, στ) πελατειασμός. Ανάλογα με τη θέση του δημόσιου λειτουργού που εμπλέκεται στη διαφθορά, αυτή μπορεί να διακριθεί σε πολιτική και γραφειοκρατική. *M.G. Βενετσανοπούλου*, «Κακοδιοίκηση και διαφθορά στη Δημόσια Διοίκηση. Ελεγκτικοί μηχανισμοί», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα -Θεσσαλονίκη, 2014, σ.σ. 20-21.

¹² *Prof.Dr.Dr.h.c.mult. K.Günther*, ό.π..

¹³ *J. G. Lambsdorff / M. Taube / M. Schramm*, «The New Institutional Economics of Corruption», εκδ. Taylor & Francis Ltd, London, 2005.

¹⁴ *M. McMullan*, «A Theory of Corruption», *Sociological Review*, τόμ. 9, τεύχος 2, 1961,σ.σ. 181-201

¹⁵ <https://www.slideshare.net/tsamstav/ss-34761095>

¹⁶ *R.C. Wilson*, «Ancient republicanism : its struggle for liberty against corruption», εκδ. P. Lang, New York, 1989.

ζώνης» των οικονομικών εγκλημάτων και συμπεριφορών¹⁷, ιδιαίτερα δε όταν πρόκειται για τον σημαντικό οικονομικό τομέα των δημόσιων συμβάσεων. Εξάλλου η έλλειψη μιας συμπαγούς θεωρίας για τη διαφθορά οφείλεται εν πολλοίς και στην απουσία ενός κοινά αποδεκτού ορισμού για τη διαφθορά.

Συνοψίζοντας τις εννοιολογικές προσεγγίσεις της έννοιας της διαφθοράς θα λέγαμε ότι: *«ως διαφθορά ορίζεται η κατάχρηση δημοσίου αξιώματος για ίδιο όφελος, το οποίο, συνηθέστερα μπορεί να έχει τη μορφή χρήματος αλλά και εύνοιας για την οικογένεια ή φίλους ή και προς όφελος μιας ομάδας συμφερόντων, όπως πολιτικού κόμματος, για να αποκτήσει ή να διατηρήσει εξουσία. Η διαφθορά είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την έννοια της κακοδιοίκησης, η οποία σημειώνεται όταν ένα δημόσιο όργανο παραλείπει να ενεργήσει σύμφωνα με τον κανόνα ή με την αρχή που το δεσμεύει. Η διαφθορά τροφοδοτείται και αναπαράγεται μέσα από την κακοδιοίκηση αλλά και την αδιαφάνεια των λειτουργιών του κρατικού μηχανισμού, ενώ και τα δύο φαινόμενα συνεπάγονται κατά κανόνα την καταστρατήγηση της αρχής του κράτους δικαίου, την παραβίαση των αρχών της νομιμότητας, της διαφάνειας, της χρηστής διοίκησης, καθώς και των υπολοίπων αρχών, που διέπουν τη λειτουργία της διοικητικής δράσης.»*¹⁸

1.2.1 Η περίπτωση της Γερμανίας

Έχει επανειλημμένα επιχειρηθεί να αποδοθεί μια σαφής περιγραφή της έννοιας της διαφθοράς και κάθε φορά το συγκεκριμένο και το ιστορικό πλαίσιο διαμορφώνει μια καινούρια ερμηνεία. Για παράδειγμα, στη Γερμανία το 1995 δημοσιεύθηκε μια μελέτη της Ομοσπονδιακής Εγκληματολογικής Υπηρεσίας, η οποία προσδιορίζει εκείνους τους παράγοντες που πρέπει να συντρέχουν για να στοιχειοθετηθεί το φαινόμενο της διαφθοράς. Αυτοί είναι:

- α) άσκηση δημόσιου λειτουργήματος ή αντίστοιχου λειτουργήματος στην οικονομία ή κατόπιν πολιτικής εντολής
- β) απαίτηση ή επιδίωξη προσωπικού οφέλους
- γ) κατόπιν παρότρυνσης ή με ίδια πρωτοβουλία

¹⁷ Γ. Λάζος, «Διαφθορά και Αντιδιαφθορά», Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2005, σ. 13.

¹⁸ Σ. Τασιώκα, «Διαφθορά και Κακοδιοίκηση στη Δημόσια Διοίκηση και τους ΟΤΑ. Ο ρόλος των Τ.Π.Ε. και της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης», Διπλωματική εργασία, Α΄ Εκπαιδευτική Σειρά Ε.Σ.Τ.Α., Τελική Εργασία, Ε.Κ.Δ.Δ.Α, Αθήνα, 2007, σ. 6, <http://www.ekdd.gr/ekdda/index.php/gr/telikes-ergasies-esta>, [πρόσβαση 25-11-2017].

- δ) παραβίαση κανόνων που αφορούν σημαντικούς τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας
- ε) έμμεση ή άμεση ζημία του κοινού καλού ή μιας επιχείρησης
- στ) απόκρυψη ή συγκάλυψη τέτοιων πράξεων¹⁹.

1.2.2 Η περίπτωση της Κύπρου

Ένα άλλο μέλος της Ε.Ε., η Κύπρος, μέσα από τον Ποινικό Κώδικα (Κεφ. 154) αντιλαμβάνεται την έννοια του δεκασμού του δημόσιου λειτουργού ως ακολούθως²⁰:

Όποιος :

(α) είναι δημόσιος λειτουργός και είναι επιφορτισμένος με την εκτέλεση οποιουδήποτε καθήκοντος λόγω του λειτουργήματος του, με τέτοιο τρόπο που υποδηλώνει δεκασμό ζητά, δέχεται ή παίρνει ή συμφωνεί ή αποπειράται να δεχτεί ή να πάρει περιουσία ή ωφέλημα οποιουδήποτε είδους για τον εαυτό του ή για άλλον, για χάρη εκτέλεσης ή μελλοντικής ενέργειας ή παράλειψης κατά την εκπλήρωση των καθηκόντων του λειτουργήματος του ή

(β) με τέτοιο τρόπο που υποδηλώνει δεκασμό, δίνει, παρέχει ή προμηθεύει, ή υπόσχεται ή προσφέρεται να δώσει ή να παρέχει ή να προμηθεύει ή να αποπειραθεί να προμηθεύσει, σε δημόσιο λειτουργό ή σε άλλο, περιουσία, ή ωφέληματα οποιουδήποτε είδους για χάρη τέτοιας ενέργειας ή παράλειψης από τέτοιο δημόσιο λειτουργό είναι ένοχος αδικήματος και υπόκειται σε φυλάκιση μέχρι επτά χρόνια και σε χρηματική ποινή μέχρι εκατό χιλιάδες ευρώ ή και στις δύο ποινές, η δε περιουσία του, αντικείμενο του δεκασμού, υπόκειται σε δήμευση σύμφωνα με τον νόμο περί Συγκάλυψης, Έρευνας και Δήμευσης Εσόδων από Ορισμένες Εγκληματικές Πράξεις.

1.2.3 Η περίπτωση της Ελλάδας

Στο ελληνικό ποινικό δίκαιο με το ν.2957/2001²¹ η χώρα μας κύρωσε τη Σύμβαση του Συμβουλίου της Ευρώπης για θέματα Αστικού Δικαίου περί Διαφθοράς

¹⁹ Prof.Dr.Dr.h.c.mult. K.Günther, ό.π..

²⁰ Παγκύπριος Δικηγορικός Σύλλογος (2017), http://www.cylaw.org/nomoi/enop/ind/0_154/section-sc20af6538-6115-438d-8a1c-b3553e67e278.html, [πρόσβαση 25-11-2017].

²¹ ν. 2957/2001 (ΦΕΚ 260/Α/12-11-01) : Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για θέματα Αστικού Δικαίου περί διαφθοράς.

η οποία υπογράφηκε στις 4-11-1999²². Στο Προοίμιο αυτής δίνεται και μια άλλη διάσταση για τις συνέπειες που η διαφθορά μπορεί να έχει, καθώς επισημαίνεται ότι «αποτελεί σοβαρή απειλή κατά του κράτους δικαίου, της δημοκρατίας και των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της αμεροληψίας και της κοινωνικής δικαιοσύνης, παρεμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη και θέτει σε κίνδυνο την ορθή και νόμιμη λειτουργία των οικονομιών της αγοράς». Στο άρθρο 2 αυτής δίνεται ο ορισμός της διαφθοράς και ως τέτοια νοείται «η απαίτηση, προσφορά, παροχή ή αποδοχή, αμέσως ή εμμέσως, δώρου ή οποιουδήποτε άλλου μη προσήκοντος ωφελήματος ή υπόσχεσης ενός τέτοιου ωφελήματος, που επηρεάζει την ορθή εκτέλεση καθήκοντος ή την απαιτούμενη συμπεριφορά του λήπτη του δώρου ή του μη προσήκοντος ωφελήματος ή της υπόσχεσης ενός τέτοιου ωφελήματος». Με το δεύτερο άρθρο του ίδιου νόμου προβλέπεται η υποχρέωση αποκατάστασης της ζημίας και ικανοποίησης της ηθικής βλάβης κατά τις διατάξεις για τις αδικοπραξίες για όποιον ζημιώσει άλλον διότι διέπραξε ή παρέλειψε να λάβει εύλογα μέτρα για την αποτροπή πράξεων διαφθοράς όπως αυτή ορίζεται στο άρθρο 2 της Συμβάσεως²³.

Ο Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης επίσης, επισημαίνει ότι διαφθορά θεωρείται οποιαδήποτε ποινικά κολάσιμη συμπεριφορά, που ενέχει κατάχρηση δημόσιου αξιώματος ή ρόλου για την επίτευξη ιδιωτικού οφέλους και περιλαμβάνει κυρίως περιπτώσεις, οι οποίες μετά τον έλεγχο ή επανέλεγχο ή προκαταρκτική έρευνα ή ένορκη διοικητική εξέταση, παραπέμπονται στην Εισαγγελική Αρχή προς άσκηση ποινικής δίωξης για τα εγκλήματα της δωροδοκίας, της παράβασης καθήκοντος και λοιπά σχετικά εγκλήματα. Πράγματι, η διαφθορά, ειδικότερη μορφή της οποίας αποτελεί η διαπλοκή, συνίσταται στην επιρροή παράνομων συμφερόντων στις κρατικές λειτουργίες, με οικονομικό όφελος υπέρ των μεσολαβούντων ή υπέρ τρίτων, με αντίστοιχη ζημία τόσο του ευρύτερου δημόσιου τομέα, όσο και της κοινωνίας συνολικά²⁴.

²² Σ. Πρεβέντης, «*Τα εγκλήματα δωροληψίας και δωροδοκίας ημεδαπών υπαλλήλων και δικαστικών λειτουργών (αρ. 235-237 ΠΚ, μετά το Ν. 4254/2014)*», Διπλωματική εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη, 2014.

²³ Του ιδίου.

²⁴ Α. Ρακιντζής, «*Ανάπλαση του Κράτους και της Δημόσιας Διοίκησης. Η κρίση που βιώνουμε ως ευκαιρία και πρόκληση*», στον Τιμητικό Τόμο για τον καθηγητή Θ.Παναγόπουλο, Εκδ.Σάκκουλα, Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2011, σ. 776.

1.2.4 Σύγχρονες προσεγγίσεις

Πέρα από τις κλασικές προσεγγίσεις σχετικά με τη διαφθορά, μια νέα προσέγγισή της εμφανίζεται στη διεθνή βιβλιογραφία²⁵ με προέλευση τις αναπτυσσόμενες χώρες. Σε αντίθεση με την υπόθεση ότι η διαφθορά οφείλεται στο ατομικό συμφέρον, δηλαδή στην ικανοποίηση ιδιοτελών σκοπών, η νέα αυτή προσέγγιση θεωρεί τη διαφθορά ως ένα άτυπο σύστημα κανόνων και πρακτικών. Παραμένει βέβαια ένα ζήτημα προς διερεύνηση, ο λόγος που η διαφθορά έχει λάβει διαφορετικές μορφές θεσμοθέτησης στις αναπτυσσόμενες χώρες.

Ειδικότερα, η ανάλυση της διαφθοράς στις αναπτυσσόμενες χώρες υπέστη ριζική αναθεώρηση τα τελευταία χρόνια. Συγκεκριμένα, οι μελετητές τονίζουν ολοένα και περισσότερο ότι πρέπει να απομακρυνθούμε από τη μελέτη της διαφθοράς ως ατομικής πράξης αποκλίνουσας συμπεριφοράς και αντί αυτού να αναγνωρίσουμε ότι η διαφθορά μπορεί να θεσμοποιηθεί ως ένα σύστημα από ανεπίσημους κανόνες και πρακτικές, ασκώντας κατ' αυτόν τον τρόπο μεγάλη πίεση στα άτομα. Στη συνέχεια, τα άτομα αυτά (π.χ. κρατικοί υπάλληλοι), άτυπα συμμορφώνονται με αυτούς τους κανόνες. Όπως περιγράφεται συνοπτικά από τους Della Porta και Vannucci²⁶: «ο βασικός κανόνας αυτού του αόρατου νομικού συστήματος επιβάλλει την αναγκαιότητα της δωροδοκίας, τον κανόνα ότι η προσφυγή σε κρυφή ανταλλαγή μέσα στο δίκτυο της διαφθοράς δεν μπορεί να αποφευχθεί με αντάλλαγμα κάποιο σημαντικό κίνητρο/πόρο που μπορεί να αποκτηθεί από τη δημόσια δομή». Με άλλα λόγια, όποιο αντισταθμιστικό όφελος και να προσφέρει ο δημόσιος θεσμός στον «υπάλληλο» (π.χ. έπαινος/προαγωγή/μισθός) υπολείπεται πάντοτε από το όφελος που προκύπτει από τη διάπραξη της διαφθοράς. Ή σύμφωνα με τα λόγια του Persson²⁷: «στις περισσότερες χώρες του κόσμου, η διαφθορά είναι η αναμενόμενη συμπεριφορά και όχι η εξαίρεση». Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι υπάρχει σημαντική δυσκολία στην απόδοση ενός γενικά αποδεκτού ορισμού για τη διαφθορά γεγονός που έχει οδηγήσει και σε κατάτμηση των σχετικών σπουδών²⁸.

²⁵ O. Hellmann, «The historical origins of corruption in the developing world: a comparative analysis of East Asia», *Crime, Law and Social Change*, τεύχος 68, 2017, σ.σ. 145–165, <https://doi.org/10.1007/s10611-016-9679-6>, [πρόσβαση 20-10-2017].

²⁶ D. Della Porta / A. Vannucci, «The Hidden Order of Corruption», Εκδ. Routledge, 2012.

²⁷ A. Persson / B. Rothstein / J. Teorell, «Rethinking the nature of the grabbing hand», επιμ. S. H. Rothstein, «*Good Government: The Relevance of Political Science*», εκδ. Edward Elgar Publishing, Cheltenham and Northampton, 2012, σ.σ. 251-276.

²⁸ M.J. Farrales, M. J., «What is Corruption?: A History of Corruption Studies and the Great Definitions Debate» (2005), https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1739962, [πρόσβαση 6-6-2017]

1.3 Η διαφθορά ως πεδίο έρευνας και μελέτης

Η διαφθορά αποτελεί ένα διασυστημικό, διαχρονικό και διαπολιτισμικό φαινόμενο. Το πρώτο κύμα σπουδών εμφανίστηκε τις δεκαετίες 1950 και 1960 λόγω της αποαποικιοποίησης που συνέπεσε με την κορύφωση της μοντερνιστικής θεωρίας²⁹ και το δεύτερο ξεκίνησε αρχές της δεκαετίας του 1990 με την κατάρρευση της Σοβιετικής Ένωσης, της παγκοσμιοποίησης και των βλαβερών συνεπειών της διαφθοράς.

Ήδη από το 1970, ο John A. Gardiner³⁰ θεώρησε ότι : *«Η διαφθορά είναι μια επίμονη και πρακτικά πανταχού παρούσα πτυχή της πολιτικής κοινωνίας. Είναι απίθανο οι μεταρρυθμίσεις να την εξαλείψουν τελείως. Εκεί όπου οι άνθρωποι ανταγωνίζονται για αγαθά πολύτιμα αλλά περιορισμένα –είτε είναι άδειες λειτουργίας ταξί, είτε πωλήσεις αγαθών στο κράτος είτε ελεύθερη λειτουργία τυχερών παιγνίων, θα υπάρχει πάντοτε ο πειρασμός να εξασφαλίσουμε αυτά τα αγαθά μέσω διεφθαρμένων πρακτικών όταν οι άλλες προσπάθειες αποτυγχάνουν.»*

Αλλά και ο Mark Philp³¹ το 1997 ισχυρίστηκε ότι ένας καθολικά αποδεκτός ορισμός για τη διαφθορά είναι αδύνατον να υιοθετηθεί. Περισσότερο αναδείχτηκαν δύο μεγάλες τάσεις στον κόσμο των θεωρητικών, αυτή των ηθικολόγων και αυτή των αναθεωρητών (moralists vs revisionists). Οι μεν ηθικολόγοι³² καταδικάζουν τη διαφθορά και τη θεωρούν εγγενώς τοξική για την κοινωνία, την πολιτική και την ανάπτυξη. Σε αντίθεση με τους μοραλιστές, οι «ρεβιζιονιστές» ήταν απρόθυμοι να καταδικάσουν άμεσα τη διαφθορά. Δεν πίστευαν ότι οι αργιόι κρίσεις σχετικά με τις επιπτώσεις της διαφθοράς πρέπει να ενσωματωθούν στον ορισμό της, και έτσι προσπάθησαν να την ορίσουν με πολύ πιο κλινικό τρόπο. Ο όρος «διαφθορά», όπως χρησιμοποιείται από τους ρεβιζιονιστές μάλιστα είναι σχεδόν χωρίς αξία. Ο ορισμός του Nathaniel Leff³³ είναι ένα καλό παράδειγμα: *«Η διαφθορά είναι ένας εξωδικαστικός θεσμός που χρησιμοποιείται από άτομα ή ομάδες για να αποκτήσουν*

²⁹ Ο Μοντερνισμός ήταν ένα κίνημα στην τέχνη, αλλά όχι μόνον, κατά το πρώτο μισό του εικοστού αιώνα, που απέρριπτε τις παραδοσιακές αξίες και τεχνικές, και έδινε έμφαση στη σημασία της ατομικής εμπειρίας.

³⁰ J.A. Gardiner, «The Politics of Corruption», *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, τεύχος 93, 1970.

³¹ P. Mark, «Defining Political Corruption», επιμ. P. Heywood, *«Political Studies»*, εκδ. SAGE, 1997, σ.σ. 436-462.

³² E.C. Banfield, «The Moral Basis of a Backward Society», εκδ. Free Press, New York, 1967.

³³ N.H. Leff, «Economic Development Through Bureaucratic Corruption», *American Behavioral Scientist*, τόμος 8, τεύχος 3, 1964, σ.σ. 8-14.

επιρροή στις ενέργειες της γραφειοκρατίας. Ως εκ τούτου, η ύπαρξη της διαφθοράς per se σημαίνει μόνο ότι οι ομάδες αυτές συμμετέχουν στη διαδικασία λήψης αποφάσεων σε μεγαλύτερο βαθμό απ' ότι θα συνέβαινε διαφορετικά.»

Μελετώντας και συνοψίζοντας όλα τα παραπάνω παρατηρεί κανείς ότι το φαινόμενο της διαφθοράς μπορεί να ταξινομηθεί σε τρεις κύριες κατηγορίες³⁴. Σύμφωνα με την πρώτη ερμηνεία, η διαφθορά αποδίδεται στις διαδικασίες εκσυγχρονισμού μιας κοινωνίας, στις απότομες αλλαγές που αυτές προκαλούν και στην αστάθεια των αρχών και των αξιών κατά την περίοδο της μετάβασης. Με τη δεύτερη ερμηνεία, η αύξηση της διαφθοράς οφείλεται στον κοινωνικό-ταξικό διαχωρισμό ανάμεσα στους πολίτες και στις συνεπακόλουθες ανισότητες, ενώ με την τρίτη προσέγγιση, η διαφθορά συνδέεται με τον προσπορισμό σημαντικού οφέλους με μειωμένο ρίσκο.

Στις σχετικές μελέτες μπορεί κανείς να εντοπίσει και μια ακόμα θεώρηση που υποστηρίζει ότι η αύξηση της διαφθοράς αποτελεί ένα ειδικό θεσμικό πρόβλημα, και συνεπώς η λύση δεν είναι περισσότερη αγορά, αλλά η αύξηση των μη κρατικών θεσμών που θα την ελέγχουν³⁵.

1.4 Διαφθορά και διεθνείς οργανισμοί

Όπως έχει ήδη αναφερθεί, η διαφθορά έχει αρνητικές επιπτώσεις σε πολλούς τομείς, όπως είναι η οικονομία, η κοινωνία και η πολιτική. Υποχρεώνει τις κυβερνήσεις σε εσφαλμένη κατανομή των πόρων, εμποδίζει την υγιή ανάπτυξη της ιδιωτικής πρωτοβουλίας, αφαιρεί παροχές από την κοινωνία και υπονομεύει τη νομιμότητα του πολιτικού συστήματος. Οι κίνδυνοι αυτοί, λοιπόν, που δεν ήταν μόνον οικονομικοί αλλά και συστημικοί και θεσμικοί, δεν άφησαν αδιάφορους διεθνείς οργανισμούς και κράτη, όπως τον Ο.Ο.Σ.Α., το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο, τις Ηνωμένες Πολιτείες και βεβαίως την Ε.Ε.. Η Ε.Ε., ειδικότερα, θεσμοθέτησε το 1999

³⁴ Οι συνήθεις αιτίες που συμβάλλουν στην ανάπτυξη του φαινομένου της διαφθοράς και της κακοδιοίκησης είναι: η πολυνομία και η ασάφεια των νόμων, η γραφειοκρατία, η έλλειψη διαφάνειας, η ανέλεγκτη εξουσία, η έλλειψη προληπτικού ελέγχου και η βραδύτητα του κατασταλτικού ελέγχου και τέλος οι καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης. Από την άλλη, τα αίτια αναπαραγωγής της διαφθοράς είναι η έλλειψη ελέγχου, διαφάνειας και αξιοκρατίας, χρηστής διοίκησης και καλής πίστης. Οι λόγοι συντήρησης του φαινομένου, ιδίως στον δημόσιο τομέα, είναι συνυφασμένοι με την άσκηση της κρατικής εξουσίας, της οποίας γίνεται κατάχρηση για ιδιοτελείς σκοπούς. Και βέβαια, η διαφθορά εκτείνεται από τα ανώτερα μέχρι τα κατώτατα στελέχη της κρατικής ιεραρχίας και σε αυτή εμπλέκονται οικονομικοί παράγοντες εντόε και εκτός της επικράτειας. *Μ.Γ. Βενετσανοπούλου, ό.π., σ.σ. 26-30.*

³⁵ *Π. Δέγλερης, «Διαφθορά και Δημόσιες Συμβάσεις», Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2012.*

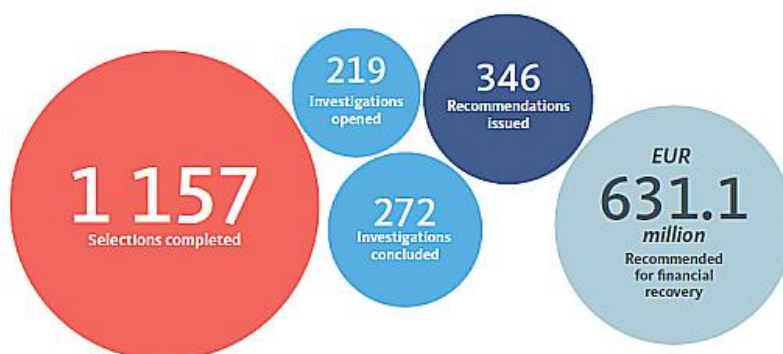
την OLAF (Office de Lutte Anti-Fraude)³⁶, ένα όργανο εσωτερικού ελέγχου, ειδικά σχεδιασμένο για την καταπολέμηση οποιασδήποτε μορφής διαφθοράς μέσα στους κόλπους της Ένωσης. Σκοπός της OLAF είναι η διερεύνηση περιπτώσεων απάτης κατά του προϋπολογισμού της Ε.Ε., της διαφθοράς και των σοβαρών παρατυπιών στα ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα και ταυτόχρονα η ανάπτυξη πολιτικών για την καταπολέμηση της απάτης στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή. Μια σύντομη αποτίμηση του έργου της OLAF μέσα στο 2015 αποτυπώνεται ως εξής:

- 219 νέες υποθέσεις και ολοκλήρωση 304 ερευνών.
- Μέσος χρόνος των ερευνών που ολοκληρώθηκαν ή βρίσκονταν σε εξέλιξη μέσα στο 2015 ήταν 21 μήνες. Μέσος χρόνος από την αναφορά μιας υπόθεσης μέχρι τη στιγμή που αποφασίστηκε να διερευνηθεί, 1,7 μήνες.
- Η OLAF είχε 398 έρευνες σε εξέλιξη στο τέλος του 2015.
- Η OLAF είχε 422 υπαλλήλους μέσα στο 2015, η πλειοψηφία των οποίων εργάζονταν στην έρευνα υποθέσεων.

Ειδικότερα, μεταξύ 2010 και 2016, η OLAF:

- Ολοκλήρωσε περισσότερες από 1600 έρευνες.
- Πρότεινε την επιστροφή περισσότερων από 3,6 δις ευρώ στον προϋπολογισμό της Ε.Ε..
- Εξέδωσε πάνω από 2.000 συστάσεις για δικαστικές, δημοσιονομικές, πειθαρχικές και διοικητικές ενέργειες που πρέπει να ληφθούν από τις αρμόδιες αρχές των κρατών μελών και της Ε.Ε..

Αποτελέσματα της OLAF για το 2016

Πηγή: https://ec.europa.eu/anti-fraud/investigations/fraud-figures_en, [πρόσβαση 27-11-2017].

³⁶ https://ec.europa.eu/anti-fraud//home_en, [πρόσβαση 27-11-2017].

1.5 Αποτύπωση και μέτρηση της διαφθοράς

Ένα ζήτημα που απασχολεί τους μελετητές είναι και η μέτρηση της διαφθοράς, καθώς έχουν αρχίσει να αμφισβητούν τους τρόπους με τους οποίους παραδοσιακά αποτυπώνεται. Συγκεκριμένα, ένας αυξανόμενος αριθμός μελετητών τονίζει ότι η θεσμοθετημένη διαφθορά μπορεί να πάρει πολύ διαφορετικές μορφές, πράγμα που με τη σειρά του σημαίνει ότι τα εννοιολογικά πλαίσια πρέπει να αντικατοπτρίζουν αυτές τις διαφορές. Έτσι, ενώ η συγκριτική έρευνα μετράει κατά κύριο λόγο την έκταση της διαφθοράς βασιζόμενη κυρίως σε συγκεντρωτικές εκτιμήσεις βάσει εμπειρογνομόνων (όπως ο Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς της Διεθνούς Διαφάνειας ή ο Δείκτης για την Καταπολέμηση της Διαφθοράς της Παγκόσμιας Τράπεζας), υπάρχουν πλέον περισσότερα πλαίσια που υπογραμμίζουν ποιοτικές διαφορές στην οργάνωση της διαφθοράς.

Δίχως αμφιβολία, τα φαινόμενα της διαφθοράς στον δημόσιο τομέα, με επίκεντρο τις συμβάσεις, θεωρούνται από την πλειοψηφία των πολιτών και δεδομένα και κατακριτέα³⁷. Δεν επικρατούσε όμως πάντοτε αυτή η αντίληψη, ειδικά στους θεωρητικούς της οικονομίας. Αντίθετα μάλιστα, τις τελευταίες δεκαετίες είχε κυριαρχήσει το επιχείρημα ότι η διαφθορά ήταν κάτι που έπρεπε να γίνει αποδεκτό, ως αναγκαίο κακό, στο πλαίσιο του εκσυγχρονισμού. Ήταν η «παράπλευρη απώλεια» κατά τη μετάβαση από πελατειακές και παραδοσιακές δομές λήψης αποφάσεων σε ένα παγκοσμιοποιημένο περιβάλλον με πιο ορθολογικές δομές λήψης αποφάσεων. Σταδιακά, κυρίως από τα μέσα της δεκαετίας του 1990, η διαφθορά και εξαιτίας της αποκάλυψης μεγάλων σκανδάλων σε Ευρώπη και ΗΠΑ (βλ. VW, Lockheed κ.ά.) έπαψε να θεωρείται πταίσμα και άρχισε να αντιμετωπίζεται ως οικονομικό έγκλημα.

1.5.1 Δείκτες μέτρησης της διαφθοράς

Οι δείκτες που έχουν υιοθετηθεί από διεθνείς οργανισμούς για τη μέτρηση της διαφθοράς μπορούν να ταξινομηθούν σε τρεις κατηγορίες. Πάντοτε όμως θα πρέπει να λαμβάνει κανείς υπόψη του ότι αυτοί οι δείκτες περισσότερο μετρούν την αντίληψη που έχουμε σχετικά με τη διαφθορά και όχι την ίδια τη διαφθορά.

³⁷ EUROPEAN COMMISSION (2014), *EU ANTI-CORRUPTION REPORT*, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/docs/acr_2014_en.pdf, σ.σ.6-7, [πρόσβαση 07-06-2017].

Στην πρώτη κατηγορία ανήκουν οι δείκτες που στηρίζονται σε αποτελέσματα έρευνας. Τέτοιοι είναι π.χ. :

A) οι δείκτες της Διεθνούς Διαφάνειας (Transparency International):

Corruption Perception Index (C.P.I.)³⁸

Η Διεθνής Διαφάνεια (T.I.) δημοσίευσε τον Δείκτη Αντίληψης της Διαφθοράς (C.P.I.) από το 1996, κατατάσσοντας σε ετήσια βάση τις χώρες «από τα αντιληπτά επίπεδα διαφθοράς τους, όπως καθορίζονται από εκτιμήσεις εμπειρογνομόνων και έρευνες κοινής γνώμης». Ο C.P.I. ορίζει γενικά τη διαφθορά ως «την κατάχρηση δημόσιας εξουσίας για ιδιωτικό όφελος».

Bribe Payers Index (B.P.I.)³⁹

Ο B.P.I. είναι ένα μέτρο του πόσο πρόθυμοι είναι οι επιχειρηματικοί κλάδοι ενός κράτους να συμμετάσχουν σε διεφθαρμένες επιχειρηματικές πρακτικές. Ο πρώτος πίνακας B.P.I. δημοσιεύθηκε από την Transparency International το 1999.

Global Corruption Barometer (G.C.B.)⁴⁰

Ο δείκτης G.C.B. είναι η μεγαλύτερη έρευνα που αποτυπώνει την αντίληψη της κοινής γνώμης για τη διαφθορά σε παγκόσμιο επίπεδο.

B) οι δείκτες της Παγκόσμιας Τράπεζας (World Bank):

World Governance Indicators (W.G.I.)⁴¹

Ο Δείκτης Παγκόσμιας Διακυβέρνησης (W.G.I.) παρουσιάζει συγκεντρωτικούς και ατομικούς δείκτες διακυβέρνησης για περισσότερες από 200 χώρες για την περίοδο 1996-2016, για έξι διαστάσεις της διακυβέρνησης:

- i. Πρόσβαση και λογοδοσία.
- ii. Πολιτική σταθερότητα και απουσία βίας.
- iii. Κυβερνητική αποτελεσματικότητα.
- iv. Ρυθμιστική Ποιότητα.

³⁸ <https://www.transparency.org/research/cpi/overview>, [πρόσβαση 27-11-2017].

³⁹ https://www.transparency.org/bpi2011/in_detail, [πρόσβαση 27-11-2017].

⁴⁰ <https://www.transparency.org/gcb2013>, [πρόσβαση 27-11-2017].

⁴¹ <http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home>, [πρόσβαση 27-11-2017].

- v. Κανόνας δικαίου.
- vi. Έλεγχος της διαφθοράς.

Business Environment Enterprise Surveys (B.E.E.P.S.)⁴²

Η έρευνα για το επιχειρηματικό περιβάλλον και την επιχειρηματική απόδοση παρέχει δεδομένα σταθερού επιπέδου σχετικά με ένα ευρύ φάσμα θεμάτων σχετικά με το επιχειρηματικό περιβάλλον και τις επιδόσεις των επιχειρήσεων, συμπεριλαμβανομένων των επιχειρηματικών σχέσεων, της σταθερής χρηματοδότησης, της εργασίας, των υποδομών, των ανεπίσημων πληρωμών και της διαφθοράς, την κατάρτιση και την καινοτομία.

World Business Environment Survey (W.B.E.S.)⁴³

Η έρευνα του Παγκόσμιου Επιχειρηματικού Περιβάλλοντος (W.B.E.S.) αφορούσε πάνω από 10.000 επιχειρήσεις σε 80 χώρες και μία περιοχή και διεξήχθη την περίοδο 1999-2000. Εξετάζει ένα ευρύ φάσμα αλληλεπιδράσεων μεταξύ επιχειρήσεων και πολιτείας.

Γ) ο δείκτης της PricewaterhouseCoopers (PwC):World Economic Forum (W.E.F.)⁴⁴

Δ) ο δείκτης της Global Integrity:

Public Integrity Index (P.I.I.)⁴⁵

Ο P.I.I. είναι ένας σύνθετος δείκτης που ελέγχει έξι στοιχεία: την ανεξαρτησία του δικαστικού σώματος, τη βαρύτητα της διοίκησης, το άνοιγμα του εμπορίου, τη διαφάνεια του προϋπολογισμού, την ηλεκτρονική ιθαγένεια και την ελευθερία του Τύπου. Στόχος του είναι να δώσει μια αντικειμενική και ολοκληρωμένη εικόνα της κατάστασης του ελέγχου της διαφθοράς σε 109 χώρες.

Στη δεύτερη κατηγορία ανήκουν δείκτες που προκύπτουν από τη στατιστική ανάλυση δικαστικών αποφάσεων ενός κράτους που αφορούν στη διαφθορά. Για παράδειγμα, μπορεί να εξαχθεί ένας δείκτης που θα αποτυπώνει τον αριθμό των

⁴² <https://data.worldbank.org/data-catalog/BEEPS>, [πρόσβαση 27-11-2017].

⁴³ <http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTRESEARCH/0,,contentMDK:20699364~pagePK:64214825~piPK:64214943~theSitePK:469382,00.html>, [πρόσβαση 27-11-2017].

⁴⁴ <https://www.weforum.org/>, [πρόσβαση 27-11-2017].

⁴⁵ <http://integrity-index.org/>, [πρόσβαση 27-11-2017].

υποθέσεων διαφθοράς που εισάγονται στο ακροατήριο, ή της αναλογίας των ανθρώπων που εμπλέκονται σε υποθέσεις διαφθοράς, ή του ποσοστού καταδικαστικών αποφάσεων.

Στην τρίτη κατηγορία, χρησιμοποιούνται μακροοικονομικές αναλύσεις για να προκύψουν κάποιοι δείκτες διαφθοράς, όπως π.χ. ο PICCI-GOLDEN⁴⁶.

Όλοι οι παραπάνω δείκτες, όπως έχει ήδη αναφερθεί, δεν αποτελούν αντικειμενική αποτύπωση της διαφθοράς αλλά περισσότερο μια προβολή της σε διάφορες εκφάνσεις της οικονομικής, κοινωνικής και δικαστικής δραστηριότητας. Οι δείκτες που προκύπτουν από ερωτηματολόγια αποτυπώνουν την αντίληψη για τη διαφθορά και όχι την ίδια τη διαφθορά. Στους δείκτες της δεύτερης κατηγορίας, που σχετίζονται με τις δικαστικές αποφάσεις, αποτυπώνονται μόνον οι υποθέσεις που εμπίπτουν στην αντίληψη της δικαιοσύνης, ενώ στην τρίτη περίπτωση, αν και οι μακροοικονομικοί δείκτες είναι περισσότερο ακριβείς, υπεισέρχονται θεωρητικοί προβληματισμοί και «αυθαίρετες» παραδοχές, καθώς για παράδειγμα, η αναποτελεσματικότητα ταυτίζεται συχνά με τη διαφθορά.

Για λόγους οικονομίας, αλλά και συνάφειας με το αντικείμενο της παρούσας εργασίας, που είναι η διαφθορά, θα εστιάσουμε σε δύο δείκτες της Διεθνούς Διαφάνειας, τον Corruption Perception Index (C.P.I.) και τον Global Corruption Barometer (G.C.B.).

1.5.1.1 Corruption Perceptions Index (C.P.I.)⁴⁷

Ο πιο διαδεδομένος δείκτης μέτρησης της διαφθοράς είναι ο Corruption Perceptions Index (C.P.I.), που μετράται από τη Διεθνή Διαφάνεια σε ετήσια βάση από το 1995. Βάσει του C.P.I., οι χώρες ταξινομούνται ανάλογα με τον βαθμό που γίνεται αντιληπτή η ύπαρξη διαφθοράς σε δημόσιους λειτουργούς και πολιτικούς. Είναι ένας σύνθετος δείκτης που βασίζεται σε δεδομένα σχετικά με τη διαφθορά, τα οποία προκύπτουν από εξειδικευμένες έρευνες που διεξάγουν ανεξάρτητα και έγκριτα ιδρύματα. Ο C.P.I. αντανακλά την επικρατούσα άποψη για την υπάρχουσα διαφθορά.

Ο δείκτης C.P.I. εστιάζει στη διαφθορά στον δημόσιο τομέα. Οι έρευνες που τροφοδοτούν με πρωτογενή δεδομένα τον υπολογισμό του C.P.I. εμπεριέχουν

⁴⁶<http://citeseerx.ist.psu.edu/viewdoc/download?doi=10.1.1.455.9702&rep=rep1&type=pdf>, [πρόσβαση 27-11-2017].

⁴⁷ https://www.transparency.org/cpi2010/in_detail, [πρόσβαση 27-11-2017].

ερωτήσεις σχετικές με κακή χρήση της εξουσίας για ιδιωτικά οφέλη όπως, δωροδοκία, υπεξαίρεση ή διερευνητικές ερωτήσεις σχετικές με την αποτελεσματικότητα των πολιτικών καταπολέμησης. Ο Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς (C.P.I.) είναι ένας συνολικός δείκτης που συνυπολογίζει δεδομένα από πηγές που καλύπτουν τα τελευταία δύο χρόνια. Για τον C.P.I. 2010, λήφθηκαν υπόψη έρευνες που δημοσιεύτηκαν μεταξύ Ιανουαρίου 2009 και Σεπτεμβρίου 2010, χρησιμοποιώντας δεδομένα από 13 πηγές από 10 ανεξάρτητα ιδρύματα.

Όλες οι πηγές υπολογίζουν τη συνολική έκταση της διαφθοράς (συχνότητα και/ή μέγεθος δωροδοκίας) στον δημόσιο και στον πολιτικό τομέα, και όλες οι πηγές παρέχουν μια κατάταξη των χωρών, δηλαδή περιλαμβάνουν αξιολόγηση πολλών χωρών.

Η αξιολόγηση της έκτασης της διαφθοράς στις χώρες/περιοχές γίνεται από δύο ομάδες: από εμπειρογνώμονες της χώρας, καθώς και από επιχειρηματίες. Στον C.P.I. 2010, οι ακόλουθες επτά πηγές παρείχαν στοιχεία βάσει ανάλυσης των εξής εμπειρογνομώνων: African Development Bank, Asian Development Bank, Bertelsmann Foundation, Economist Intelligence Unit, Freedom House, Global Insight και World Bank. Για τον C.P.I. 2010, τρεις πηγές αντικατοπτρίζουν τις αξιολογήσεις από τους επιχειρηματικούς ηγέτες της χώρας τους: ο IMD, το Political and Economic Risk Consultancy, και το World Economic Forum.

Για πηγές του C.P.I. που είναι έρευνες και όπου υπάρχουν πολλά έτη της ίδιας έρευνας, διατίθενται δεδομένα για τα δύο τελευταία έτη. Για πηγές που είναι βαθμολογίες οι οποίες παρέχονται από εμπειρογνώμονες (οργανισμούς/αναλυτές χωρών) περιλαμβάνεται μόνο η πιο πρόσφατη επανάλυση της αξιολόγησης, καθώς αυτές οι βαθμολογίες γενικά ακολουθούν τη διαδικασία των ομότιμων κριτών (peer reviewed) και αλλάζουν ελάχιστα από έτος σε έτος.

Βήματα για τον υπολογισμό του C.P.I.:

1. Το πρώτο βήμα για τον υπολογισμό του C.P.I. είναι η τυποποίηση των δεδομένων που παρέχονται από μεμονωμένες πηγές (δηλαδή, να τις μεταφράζουν σε μια κοινή κλίμακα). Χρησιμοποιείται αυτό που ονομάζεται matching percentiles technique. Αυτή η μέθοδος είναι χρήσιμη για τον συνδυασμό πηγών που έχουν διαφορετικές κατανομές. Αν και υπάρχει κάποια απώλεια πληροφοριών σε αυτήν την τεχνική, εντούτοις επιτρέπει όλες τις βαθμολογίες που έχουν αναφερθεί να παραμένουν εντός των ορίων του C.P.I., δηλαδή να παραμείνουν μεταξύ 0 και 10.

2. Το δεύτερο βήμα συνίσταται στην εκτέλεση αυτού που ονομάζεται beta - μετασχηματισμός στις τυποποιημένες βαθμολογίες. Αυτό αυξάνει την τυπική απόκλιση μεταξύ όλων των χωρών που περιλαμβάνονται στον C.P.I. και καθιστά δυνατή τη διαφοροποίηση με μεγαλύτερη ακρίβεια των χωρών που εμφανίζονται να έχουν παρόμοιες βαθμολογίες.

3. Τέλος, οι βαθμολογίες του C.P.I. καθορίζονται με βάση τον μέσο όρο όλων των τυποποιημένων τιμών για κάθε χώρα.

Η βαθμολογία και η κατάταξη του C.P.I. συνοδεύονται από τον αριθμό των πηγών, τις υψηλότερες και τις χαμηλότερες τιμές που δίδονται σε κάθε χώρα από τις πηγές δεδομένων, την τυπική απόκλιση και το εύρος εμπιστοσύνης για κάθε χώρα.

Η διεθνής αποδοχή του δείκτη αποδεικνύεται από τη συνεχόμενα αυξανόμενη συμμετοχή χωρών και περιοχών. Το 1997 στο δείκτη συμμετείχαν 52 χώρες/περιοχές και το 2016 ο αριθμός έφτασε τις 172 συμμετοχές.

1.5.1.2 Global Corruption Barometer (G.C.B.)

Η Διεθνής Διαφάνεια από το 2003 μετρά τη διαφθορά και με το δείκτη Global Corruption Barometer (G.C.B.)⁴⁸. Η μέτρηση βασίζεται σε εμπειρίες των πολιτών σχετικές με το φαινόμενο της διαφθοράς, ενώ με τον παλαιότερο δείκτη C.P.I., η μέτρηση της διαφθοράς γινόταν μέσω έρευνας που προερχόταν μόνον από ειδικούς. Ο δείκτης G.C.B. δεν καταλήγει σε ένα ποσοτικό μέγεθος ανά χώρα, έτσι ώστε να επιτρέπεται η ταξινόμηση μεταξύ τους, όπως συμβαίνει με την χρήση του C.P.I.. Προσπαθεί να εντοπίσει τη θέση της κοινής γνώμης ως προς θέματα που αφορούν στη διαφθορά (λ.χ. σε ποιους τομείς του δημοσίου εμφανίζεται συνήθως το φαινόμενο της διαφθοράς, ποιοι τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας επηρεάζονται περισσότερο, οικογένεια, εργασία, πολιτική, πως το κράτος αντιμετωπίζει το πρόβλημα κ.λ.π.). Ο G.C.B. αντανάκλα ουσιαστικά την αντίληψη της κοινής γνώμης για την υπάρχουσα διαφθορά.

Τα θέματα που ερευνώνται με τον δείκτη G.C.B., όπως προκύπτουν από την έρευνα της Διεθνούς Διαφάνειας (2009)⁴⁹, είναι τα εξής:

⁴⁸ https://www.transparency.org/whatwedo/publication/gcb_2003, [πρόσβαση 27-11-2017].

⁴⁹ http://issuu.com/transparencyinternational/docs/global_corruption_barometer_2009_web?mode=window&backgroundcolor=%23222222, [πρόσβαση 27-11-2017].

- Δωροδοκία
 - τομείς δημόσιας διοίκησης (αστυνομία, υγεία, εκπαίδευση κ.ά.),
 - συχνότητα εμφάνισης,
 - κόστος (ύψος δωροδοκίας).
- Αξιολόγηση προσπαθειών καταπολέμησης
- Επίδραση διαφθοράς
 - τομείς δημοσίου (πολιτικά κόμματα, αστυνομία, δικαστικό σώμα, φορολογικό σύστημα, στρατός κ.ά.),
 - στην προσωπική και οικογενειακή ζωή,
 - στην πολιτική ζωή,
 - στις επιχειρήσεις.

Αν και οι δείκτες G.C.B. και C.P.I. έχουν διαφορετικό κοινό ερωτώμενων, η σύγκριση των δύο δεικτών (δείκτης δωροδοκίας G.C.B. με C.P.I.) δείχνει πως οι απόψεις των ειδικών και της κοινής γνώμης για τη διαφθορά συγκλίνουν.

Χαρακτηριστικά για την Ελλάδα, στη χαμηλής εγκληματικότητας διαφθορά, όπως είναι το «φακελάκι», σύμφωνα πάντα με τη Διεθνή Διαφάνεια, οι έρευνες δείχνουν μείωση και του ποσοστού των πολιτών που εμπλέκονται σε τέτοιες διαδικασίες αλλά και του ποσού που δίνουν για τη συναλλαγή. Κι αυτό αποδίδεται εν πολλοίς στην οικονομική κρίση⁵⁰. Ενώ για το 2012 το ποσό αυτό εκτιμάται συνολικά στα 475€ εκατομμύρια, το 2013 το ποσό μειώθηκε στα 398€ εκατομμύρια. Μια μείωση κατά 86€ εκατομμύρια.

1.6 Η διαφθορά στην Ελλάδα

Τι συμβαίνει όμως στην Ελλάδα όσον αφορά στα φαινόμενα διαφθοράς; Μια πρώτη εικόνα για τη διαφθορά στην Ελλάδα αντλεί κανείς από τα στοιχεία της Διεθνούς Διαφάνειας και συγκεκριμένα από τον Δείκτη Αντίληψης για τη Διαφάνεια που παρατίθεται στη συνέχεια:

⁵⁰https://www.transparency.org/news/pressrelease/strong_strike_for_fakelaki_small_bribe_in_greece_due_to_the_economic_crisis, [πρόσβαση 27-11-2017].

Πίνακας 1. Δείκτης Αντίληψης της Διαφθοράς 2016

2016 Rank	Country	2016 Score	2015 Score	2014 Score	2013 Score	2012 Score
62	Sao Tome and Principe	46	42	42	42	42
62	Saudi Arabia	46	52	49	46	44
64	Montenegro	45	44	42	44	41
64	Oman	45	45	45	47	47
64	Senegal	45	44	43	41	36
64	South Africa	45	44	44	42	43
64	Suriname	45	36	36	36	37
69	Greece	44	46	43	40	36
70	Bahrain	43	51	49	48	51
70	Ghana	43	47	48	46	45
72	Burkina Faso	42	38	38	38	38

Πηγή: https://www.transparency.org/news/feature/corruption_perceptions_index_2016
[πρόσβαση 27-11-2017].

Σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα της Διεθνούς Διαφάνειας για το 2016, και σε μια κλίμακα από το 0 (πλήρης διαφθορά) έως το 100 (καθόλου διαφθορά), η Ελλάδα με σκορ 44 βρίσκεται στην εξηκοστή ένατη θέση παγκοσμίως. Αξιοσημείωτο είναι ότι, ενώ το σκορ για την Ελλάδα το 2012 ήταν 36 στη συνέχεια ακολούθησε μια ανοδική πορεία, γεγονός που φανερώνει μια βελτίωση της κατάστασης, αν και υπολείπεται αρκετά των προηγμένων χωρών, όπως η Δανία που έχει δείκτη 92 και βρίσκεται στην πρώτη θέση της κατάταξης. Βεβαίως, η Ελλάδα έχει χάσει 11 θέσεις στη διεθνή κατάταξη της διαφάνειας το 2016, «κατρακυλώντας» στην 69η θέση επί συνόλου 168 χωρών παρότι το 2015 είχε βελτιώσει τη θέση της ανεβαίνοντας στην 58η θέση⁵¹.

Από όλα τα παραπάνω στοιχεία γίνεται φανερό ότι η διαφθορά τόσο στα κράτη όσο και στην ίδια την Ε.Ε. αποτελεί ένα μείζον ζήτημα, του οποίου η καταπολέμηση απαιτεί ολοκληρωμένες δράσεις, συνεργασία μεταξύ των κρατών, ανταλλαγή εμπειρίας και πρακτικών και κυρίως πολιτική βούληση από την εκάστοτε εξουσία. Ένας πρώτος τρόπος αντιμετώπισης της διαφθοράς είναι η καθιέρωση δεικτών, οι οποίοι θα οριοθετούν και θα αποτυπώνουν το πρόβλημα.

⁵¹ <http://www.tribune.gr/greece/news/article/324301/stichia-sok-tis-diethnous-diafanias-megaliteri-diafthora-stin-ellada.html>, [πρόσβαση 27-11-2017].

Ενώ λοιπόν η διαφθορά αποτελεί ένα πανάρχαιο φαινόμενο, στις μέρες μας επανήλθε στο προσκήνιο καθώς θεωρείται ότι εμποδίζει και την ανάπτυξη και τη μάχη κατά τη φτώχειας. Μάλιστα, ο λόγος του προέδρου της Παγκόσμιας τράπεζας Wolfensohn⁵² το 1996 με τίτλο «ο καρκίνος της διαφθοράς» θεωρείται μια καθοριστική στιγμή για τις σχετικές μελέτες. Σε κοινή γραμμή με το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο (I.M.F.) και άλλους οργανισμούς άρχισαν να παραγγέλνουν μελέτες για την ανάλυση του φαινομένου με στόχο την ανάπτυξη στρατηγικών κατά της διαφθοράς. Σχεδόν ταυτόχρονα τροποποίησαν τις πολιτικές τους και ανέδειξαν τη διαφθορά σε υπ' αριθμόν ένα εχθρό.

Η υιοθέτηση δεικτών που θα αποτύπωναν αριθμητικά το φαινόμενο της διαφθοράς θεωρήθηκε ένα σημαντικό εργαλείο προς την κατεύθυνση εντοπισμού της σε κάθε χώρα ή οργανισμό και στη συνέχεια της επιλογής πρακτικών για την πάταξή της.

1.7 Συμπεράσματα

Από τα παραπάνω συνάγεται το συμπέρασμα ότι, η διαφθορά και κυρίως η καταπολέμησή της αποτελεί μια κορυφαία προτεραιότητα για κράτη και οργανισμούς. Οι σχετικές έρευνες, οι ακαδημαϊκές μελέτες, η υιοθέτηση δεικτών και η δημιουργία καλών πρακτικών και προτάσεων δημιούργησαν ένα πλαίσιο μέσα στο οποίο εντάχθηκε σταδιακά η πλειοψηφία των κρατών. Η διαφθορά λοιπόν, πρέπει να αντιμετωπιστεί με ειδικά μέτρα πρόληψης, όπως είναι η δημιουργία αδιάβλητων και σταθερών διαδικασιών, καθώς και η διαφάνεια στη λειτουργία της διοικητικής μηχανής, κυρίως σε τομείς, που είναι ευάλωτοι στις επιθέσεις από το οργανωμένο έγκλημα και τη διαφθορά, όπως λόγου χάρη ο τομέας των δημόσιων συμβάσεων⁵³.

Κρίνοντας από τις εκδικασθείσες υποθέσεις διαφθοράς σχετικά με δημόσιες συμβάσεις στα κράτη μέλη, τα προβλήματα που παρουσιάστηκαν συχνότερα αφορούν: διατύπωση της συγγραφής υποχρεώσεων κατά τρόπο που να ευνοεί ορισμένους υποβάλλοντες προσφορά, κατάτμηση των προσκλήσεων υποβολής προσφορών σε μικρότερους διαγωνισμούς με σκοπό την αποφυγή ανταγωνιστικών διαδικασιών, σύγκρουση συμφερόντων που επηρεάζει διάφορα στάδια των

⁵² D.V. Bhargava (2006), «The Cancer of Corruption», World Bank, International Affairs. World Bank Global Issues Seminar Series, <http://siteresources.worldbank.org/EXTABOUTUS/Resources/Corruption.pdf>, σ.1, [πρόσβαση 07-09-2017].

⁵³ Μ.Γ. Βενετσανοπούλου, ό.π., σ.36.

διαδικασιών και αφορά όχι μόνο τους αρμόδιους για τις συμβάσεις υπαλλήλους, αλλά και υψηλότερο επίπεδο των αναθετουσών αρχών, δυσανάλογα και αδικαιολόγητα κριτήρια επιλογής, αδικαιολόγητο αποκλεισμό των διαγωνιζομένων, αδικαιολόγητη χρήση των διαδικασιών έκτακτης ανάγκης, ανεπαρκή ανάλυση καταστάσεων όπου οι τιμές προσφοράς ήταν πολύ χαμηλές, υπερβολική χρησιμοποίηση της χαμηλότερης τιμής ως του σημαντικότερου κριτηρίου σε βάρος των κριτηρίων της ποιότητας των παραδοτέων και της ικανότητας παράδοσης, αδικαιολόγητες εξαιρέσεις από τη δημοσίευση των προσφορών. Εκτός από τη διαδικασία των δημοσίων συμβάσεων, οι έλεγχοι, σε πολλές περιπτώσεις, έχουν εντοπίσει κινδύνους που σχετίζονται με το στάδιο μετά την ανάθεση, όταν μπορούν επίσης να εμφανιστούν μίζες και, για παράδειγμα υπονομεύεται σκόπιμα η ποιότητα των παραδοτέων. Άλλες μορφές υποθέσεων διαφθοράς μετά την ανάθεση περιλαμβάνουν: ανεπαρκή αιτιολόγηση των τροποποιήσεων στις δημόσιες συμβάσεις, μεταγενέστερη τροποποίηση των συμβάσεων για τη μεταβολή της συγγραφής υποχρεώσεων και αύξηση του προϋπολογισμού⁵⁴.

Από τα παραπάνω, συνάγεται ότι ο τομέας των δημοσίων συμβάσεων⁵⁵ θεωρείται εύλογα τομέας υψηλού κινδύνου για την εκδήλωση φαινομένων διαφθοράς⁵⁶, η αποτελεσματική δε πρόληψη και καταπολέμηση αυτών των φαινομένων απαιτεί, μεταξύ άλλων, ορθολογική λειτουργία, διαφάνεια και χρηστή διαχείριση του συστήματος δημοσίων συμβάσεων για τη βέλτιστη αξιοποίηση της κρατικής δαπάνης και την αποφυγή διασπάθισης του δημοσίου χρήματος προς όφελος της κοινωνίας⁵⁷.

⁵⁴ EUROPEAN COMMISSION (2014), *EU ANTI-CORRUPTION REPORT*, ό.π., σ.31, [πρόσβαση 07-06-2017].

⁵⁵ Μια μελέτη του 2013 για τον εντοπισμό και τη μείωση της διαφθοράς στις δημόσιες συμβάσεις στην Ε.Ε. κατέληξε στο συμπέρασμα ότι το 2010 οι συνολικές άμεσες δαπάνες της διαφθοράς στις δημόσιες συμβάσεις μόνο για πέντε τομείς (δηλαδή, οδικό και σιδηροδρομικό δίκτυο, διαχείριση υδάτων και αποβλήτων, αστικά δομικά έργα και εγκαταστάσεις κοινής ωφέλειας, εκπαίδευση, έρευνα και ανάπτυξη) σε οκτώ κράτη μέλη (Γαλλία, Ιταλία, Ουγγαρία, Λιθουανία, Κάτω Χώρες, Πολωνία, Ρουμανία και Ισπανία) ανήλθαν από 1,4 έως 2,2 δισεκατομμύρια ευρώ. EUROPEAN COMMISSION (2014), *EU ANTI-CORRUPTION REPORT*, ό.π., σ. 25, [πρόσβαση 07-06-2017].

⁵⁶ Παράδειγμα εκδήλωσης φαινομένου διαφθοράς, αποτελεί η παραβίαση από 15 εργοληπτικές επιχειρήσεις του άρθρου 1 του ν. 3959/2011, πρώην 1 του ν. 703/1977 περί απαγορευμένων συμπράξεων και 101 της Συνθήκης Λειτουργίας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, για συμμετοχή σε διακριτές οριζόντιες συμπράξεις για την κατανομή αγορών και τη νόθευση διαγωνισμών δημοσίων έργων, με σκοπό την παγίωση των μεριδίων τους στη σχετική αγορά και την άμβλυση του επιπέδου των προσφερόμενων στους δημόσιους διαγωνισμούς εκπτώσεων. Για την εν λόγω υπόθεση αποφάνθηκε η Επιτροπή Ανταγωνισμού με την υπ' αριθ. 628/2016 απόφασή της και επιβλήθηκαν οι προβλεπόμενες κυρώσεις. Βλ. Δελτίου Τύπου της Επιτροπής στις 04-08-2017, <https://www.epant.gr/>, [πρόσβαση 27-11-2017].

⁵⁷ Βλ. Ετήσια Έκθεση 2016 της Γενικής Γραμματείας Καταπολέμησης της Διαφθοράς, σ. 74, <http://www.gsac.gov.gr/attachments/article/186/Annual%20Report%202016.pdf>, [πρόσβαση 27-11-2017].

Σε επίλυση των ανωτέρω η Ελλάδα υλοποιεί σημαντικές πρωτοβουλίες, οι οποίες περιλαμβάνουν⁵⁸:

- την ενίσχυση της διαφάνειας και της συνοχής στο ελληνικό σύστημα δημοσίων συμβάσεων μέσω του ρόλου που διαδραματίζει η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων,
- τη νομοθετική μεταρρύθμιση στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, με σκοπό τη δημιουργία ενός ενιαίου, απλοποιημένου και συνεκτικού θεσμικού πλαισίου,
- τη σταδιακή εισαγωγή των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων ως βασικού εργαλείου για όλες τις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων που κινούνται από τις ελληνικές αναθέτουσες αρχές

Στόχος αυτών των πρωτοβουλιών είναι η αξιοποίηση του τομέα των δημοσίων συμβάσεων, ως ένα από τα αγορο-κεντρικά εργαλεία για την επίτευξη εθνικών πολιτικών στόχων, ενισχύοντας τα εθνικά αναπτυξιακά στρατηγικά σχέδια για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς περιορισμούς ανάπτυξη και συμβάλλοντας στο βιοτικό επίπεδο του πολίτη, διασφαλίζοντας την ορθολογική και αποδοτική χρήση των δημοσίων πόρων.

Δεν πρέπει όμως να διαφεύγει της προσοχής, ότι η ανάδειξη της διαφθοράς σε κορυφαίας προτεραιότητας ζήτημα, συμβαδίζει χρονικά με σημαντικές αλλαγές στις μεθόδους άσκησης της διοίκησης, όπως για παράδειγμα της ενσωμάτωσης του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ στη διοίκηση αλλά και της ανάπτυξης της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ώστε τα οφέλη του ιδιωτικού τομέα να τα εκμεταλλευτεί και να τα υιοθετήσει ο δημόσιος τομέας προς όφελος των πολιτών. Και βεβαίως, όλα αυτά θα ήταν αδύνατο να πραγματοποιηθούν αν δεν υπήρχε η ραγδαία εξέλιξη της τεχνολογίας και του διαδικτύου στις Τ.Π.Ε. Αλλά, σε αυτά τα ζητήματα θα εστιάσουμε την προσοχή μας στο επόμενο κεφάλαιο.

⁵⁸ Βλ. Κατευθυντήρια Οδηγία Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 9/2015 (Α.Δ.Α. 699ΤΟΞΤΒ-ΜΡ6).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

2 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και Τ.Π.Ε. στο πλαίσιο του Νέου Δημόσιου

Μάνατζμεντ

Η ηλεκτρονική διακυβέρνηση αποτελεί κορυφαία προτεραιότητα σε κάθε κυβερνητική μεταρρύθμιση και αυτή η διαδικασία επηρεάζεται σημαντικά από τις αρχές που επιβάλλει το Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ (Ν.Δ.Μ.). Το γενικό όραμα του Ν.Δ.Μ. προϋποθέτει ότι η χρήση Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνιών (Τ.Π.Ε./Ι.Σ.Τ.) θα ενισχύσει την αποδοτικότητα, τη λογοδοσία, την άσκηση αποτελεσματικής πολιτικής καθώς και την εμβάθυνση των δημοκρατικών αξιών⁵⁹. Με βάση την έννοια της «δημόσιας αξίας» που αναπτύχθηκε από τον Moore⁶⁰, θεωρείται ότι οι πολιτικές ηλεκτρονικής διακυβέρνησης επηρεάζουν την πολιτική ατζέντα κάθε κυβέρνησης, και όχι μόνο την παροχή δημόσιων υπηρεσιών προς τους πολίτες. Οι Τ.Π.Ε., όχι μόνο αλλάζουν την «πλατφόρμα» που χρησιμοποιείται για την εξυπηρέτηση των δημόσιων υπηρεσιών, αλλά και τη φύση των ίδιων των δημόσιων υπηρεσιών.

Η Η.Δ. έχει προσελκύσει την προσοχή όχι μόνο των κυβερνήσεων αλλά και ακαδημαϊκών και ερευνητών⁶¹. Παρόλο όμως που αποτελεί ένα πολύ σημαντικό θέμα έρευνας⁶², δεν υπάρχει καθολικά αποδεκτός ορισμός της έννοιας⁶³. Στη βιβλιογραφία μπορεί να βρει κανείς αναφορές σε άλλους όρους όπως «ψηφιακή διακυβέρνηση⁶⁴» και «ηλεκτρονική κυβέρνηση», οι οποίες μερικές φορές χρησιμοποιούνται ως συνώνυμα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης και, σε άλλες, ως ένας διαφορετικός τρόπος αντίληψης. Ωστόσο, υπάρχουν ορισμένες προσεγγίσεις που καθορίζουν την Η.Δ. σύμφωνα με τα στάδια ανάπτυξής της⁶⁵, ενώ άλλες αναφέρονται στις σχέσεις μεταξύ κυβέρνησης και διαφόρων εμπλεκομένων, όπως πολίτες, επιχειρήσεις και άλλες κυβερνήσεις⁶⁶.

⁵⁹ OECD (2003), «*The e-Government Imperative*», OECD Publishing, Paris.

<http://dx.doi.org/10.1787/9789264101197-en>, σ. 25, [πρόσβαση 25-11-2017].

⁶⁰ M. Moore, «*Creating Public Value: Strategic Management in Government*», Εκδ. Harvard University Press, Cambridge, 1995.

⁶¹ R. Heeks/S. Bailur, «Analyzing e-government research: Perspective, philosophies, theories, methods, and practice», *Government Information Quarterly*, Τόμ. 24, τεύχ. 2, 2007, σ.σ. 243-265.

⁶² A. Gronlund/ T. Horan, T., «Introducing e-Gov: History, Definitions, and Issues», *Communications of the AIS*, τεύχ. 15, 2004, σ.σ. 713-729.

⁶³ M. Yildiz, M., «E-government research: Reviewing the literature, limitations, and ways forward», *Government Information Quarterly*, Τόμ. 24, τεύχ. 3, 2007, σ.σ. 646-665.

⁶⁴ Digital government, όρος που χρησιμοποιείται κυρίως στις Η.Π.Α..

⁶⁵ K. Layne / W. Lee, «Developing fully functional E-government: A four stage model», *Government Information Quarterly*, Τόμ. 18, τεύχ. 2, 2001, σ.σ. 122-136.

⁶⁶ I. Αποστολάκης/Ε. Λουκής / I. Χάλαρης, «Ηλεκτρονική Δημόσια Διοίκηση: Οργάνωση, Τεχνολογία και Εφαρμογές», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2008, σ. 21.

2.1 Οι αρχές του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ

Κατά τη διάρκεια της δεκαετίας του '70, η δραστική μείωση των δημόσιων πόρων σε συνδυασμό με την παροχή κακής ποιότητας δημοσίων υπηρεσιών είχε ως συνέπεια την κοινωνική δυσαρέσκεια, γεγονός που οδήγησε – σε συνδυασμό και με άλλους παράγοντες - στο τέλος της εποχής του «κράτους πρόνοιας» και στην αρχή ενός νέου σταδίου στην παραγωγή και παροχή δημοσίων υπηρεσιών⁶⁷. Κατά τα τελευταία 20 χρόνια, σε όλο τον δυτικό κόσμο πραγματοποιήθηκαν σημαντικές και μεγάλες αλλαγές, τόσο στις πολιτικές όσο και στις κοινωνικές δομές, χωρίς αυτές οι μεταρρυθμίσεις να ακολουθούν σε όλες τις χώρες τον ίδιο ρυθμό⁶⁸.

Μέσα σε αυτό το κύμα αλλαγών, νέοι τρόποι και μορφές διαχείρισης στη δημόσια διοίκηση επικράτησαν σε πολλές φιλελεύθερες κυβερνήσεις. Αυτές οι μεταρρυθμίσεις βρέθηκαν να έχουν μια σειρά κοινών χαρακτηριστικών, ομαδοποιημένων κάτω από την έννοια του Ν.Δ.Μ.⁶⁹. Οι μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο της ατζέντας του Ν.Δ.Μ., επιδιώκουν να λύσουν τα προβλήματα μιας δημόσιας διοίκησης που ήταν υπερβολικά μεγάλη, υπερβολικά αναποτελεσματική και υπερβολικά δαπανηρή και, ως εκ τούτου, δε μπορούσε να εξυπηρετήσει τις δημόσιες υπηρεσίες όπως όφειλε να κάνει. Οι μεταρρυθμίσεις του δημόσιου τομέα που ξεκίνησαν στις Ηνωμένες Πολιτείες υπό τη διοίκηση του Κλίντον το 1993 ήταν ίσως από τα πιο φιλόδοξα σχέδια μεταρρυθμίσεων του δημόσιου τομέα που ενσωμάτωσαν τις στρατηγικές του Ν.Δ.Μ.⁷⁰. Ως πρότυπο, το Ν.Δ.Μ. κατέστη κυρίαρχο στον τομέα της δημόσιας διοίκησης και ο Kettl ισχυρίζεται ότι οι μεταρρυθμίσεις χτίστηκαν σύμφωνα με τις συνιστώσες της παραγωγικότητας, της εμπορευματοποίησης, του προσανατολισμού υπηρεσιών, της αποκέντρωσης, της πολιτικής και της λογοδοσίας.

Οι Dunleavy κ.ά.⁷¹ κατηγοριοποιούν τα αρχικά στάδια των συνιστωσών του Ν.Δ.Μ. σε τρία βασικά θέματα, την αποσύνθεση, τον ανταγωνισμό και την παροχή κινήτρων, καθένα από τα οποία επηρεάζεται έντονα από τις επιχειρηματικές

⁶⁷ D.F. Kettl, «The global public management revolution», Εκδ. Brookings Institution Press, Washington, D.C.2005.

⁶⁸ P. Aucoin, «The new public management : Canada in comparative perspective», *Canadian Journal of Political Science*, Τόμ. 29, τεύχ. 3, 1995, σ.σ. 573-574.

⁶⁹ G. Gruening, «Origins and theoretical basis of New public Management», *International Public Management Journal*, Τόμ. 4, τεύχ. 1, 2001, σ.σ. 1-25.

⁷⁰ D.F. Kettl, ό.π., σ. 22.

⁷¹ P. Dunleavy/H. Margetts/ S. Bastow, «New public management is dead - long live digital-era governance», *Journal of Public Administration Research and Theory*, Τόμ. 16, τεύχ. 3, 2006, σ.σ. 467-494.

πρακτικές και τη θεωρία των δημόσιων επιλογών. Με βάση το έργο των υποστηρικτών του Ν.Δ.Μ., οι Battley κ.ά.⁷² ορίζουν τρεις γενικές κατηγορίες αρχών του Ν.Δ.Μ., την οργανωτική αναδιάρθρωση, τη χρήση μηχανισμών τύπου αγοράς και τον ισχυρό προσανατολισμό στις επιδόσεις. Ως εκ τούτου, οι Pollitt κ.ά.⁷³ δηλώνουν ότι οι μεταρρυθμίσεις του Ν.Δ.Μ. επιδιώκουν τους βασικούς στόχους της μείωσης των δημόσιων δαπανών, της βελτίωσης της αντίληψης του πληθυσμού σχετικά με τις επιδόσεις του δημόσιου τομέα και της αναζήτησης μηχανισμών υπευθυνότητας.

Τα σύγχρονα προγράμματα διοικητικής μεταρρύθμισης βασίζονται στις αρχές του Ν.Δ.Μ., στοχεύοντας στην αντιμετώπιση των αναδυόμενων κοινωνικών προβλημάτων, με γνώμονα την ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της ποιότητας και της διαφάνειας. Με το Ν.Δ.Μ., επαναπροσανατολίζεται η πραγματική δράση των δημόσιων υπηρεσιών, οι οποίες πλέον αποδίδουν ειδικό βάρος στο εξωτερικό τους περιβάλλον, με το να γίνονται οι ίδιες περισσότερο εξωστρεφείς. Από το παραδοσιακό γραφειοκρατικό πρότυπο, του οποίου βασικό γνώρισμα είναι η εσωστρέφεια, οι σύγχρονες μεταρρυθμίσεις επανασχεδιάζουν τις δημόσιες υπηρεσίες, με στόχο τη διαμόρφωση όρων εμπιστοσύνης με τους πολίτες και ικανοποίησης των αναγκών τους. Οι αρχές του Ν.Δ.Μ. εκφράζουν μια καινούρια διοικητική κουλτούρα και νέα αντίληψη διοίκησης που μαθαίνεται. Βέβαια, αυτό προϋποθέτει ότι οι δημόσιες υπηρεσίες έχουν μάθει να μαθαίνουν, δηλαδή έχουν μετεξελιχθεί σε μαθησιακού τύπου οργανώσεις⁷⁴.

Παρά την ανοικτή συζήτηση σχετικά με τα κύρια χαρακτηριστικά του Ν.Δ.Μ. και τις διαφορετικές ονομασίες που χρησιμοποιούνται για τον εντοπισμό πολιτικών που στοχεύουν στην επίτευξη αυτών των στόχων, οι επιστήμονες έχουν παρατηρήσει ότι τα κοινά χαρακτηριστικά του Ν.Δ.Μ. είναι η μείωση του μεγέθους, η λογοδοσία, η εστίαση στην απόδοση, το ενδιαφέρον για τα αποτελέσματα, η αποκέντρωση και ο οργανωτικός διαχωρισμός, η «εισαγωγή» αρκετών πρακτικών του ιδιωτικού τομέα (όπως η ανάθεση συμβάσεων, η ιδιωτικοποίηση, ο προσανατολισμός προς τον πελάτη, ο ανταγωνισμός και η διαχείριση του προσωπικού) και ο διαχωρισμός της

⁷² R. Batley, R./ G.A. Larbi, «The changing role of government : the reform of public services in developing countries. The role of government in adjusting economies», Εκδ. Palgrave Macmillan, New York, 2004.

⁷³ C. Pollitt / G. Bouckaert, «Public management reform: a comparative analysis», Εκδ. Oxford University Press, New York, 2000.

⁷⁴ Ν. Μιχαλόπουλος, «Από τη Δημόσια γραφειοκρατία στο δημόσιο management», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2003, σ.σ. 87-88.

πολιτικής από τη διοίκηση^{75 76}. Επιπλέον, μια ευρύτερη και πιο έντονη χρήση των Τ.Π.Ε. έχει αναγνωρισθεί ως ένα αναμφισβήτητο χαρακτηριστικό του Ν.Δ.Μ.^{77 78}.

Παρά το γεγονός ότι ορισμένες προσεγγίσεις του Ν.Δ.Μ. είναι λιγότερο σαφείς, η χρήση των Τ.Π.Ε. είναι ένα κρίσιμο στοιχείο που διατρέχει όλο το φάσμα της δημόσιας διοίκησης σε πολλά από τα βασικά στοιχεία που προσδιορίζονται στις κυβερνητικές μεταρρυθμίσεις του Ν.Δ.Μ.. Πράγματι, οι πρωτοβουλίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης ενσωματώθηκαν στο πλαίσιο των πολιτικών και διοικητικών μεταρρυθμίσεων του Ν.Δ.Μ. σε πολλές χώρες του κόσμου⁷⁹.

2.2 Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση

Το Ν.Δ.Μ. παρέχει μια μεγάλη σειρά από ιδέες στις οποίες εδράζονται εν πολλοίς οι πρωτοβουλίες για την Η.Δ.⁸⁰. Από τη διάδοση των τεχνολογιών που βασίζονται στο διαδίκτυο, οι Τ.Π.Ε. θεωρούνται ως εργαλείο για την εισαγωγή μιας διαδικασίας εξορθολογισμού και προσαρμογής των δημόσιων υπηρεσιών⁸¹.

Ο Οργανισμός Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης (Ο.Ο.Σ.Α.) ισχυρίζεται ότι η μεταρρύθμιση της δημόσιας διοίκησης βρίσκεται στις ατζέντες των περισσότερων κυβερνήσεων του Ο.Ο.Σ.Α. πολύ πριν από την εμφάνιση του όρου «ηλεκτρονική διακυβέρνηση». Ωστόσο, η Η.Δ. αποτελεί σημαντικό στοιχείο των μεταρρυθμιστικών προγραμμάτων, διότι χρησιμεύει ως εργαλείο μεταρρύθμισης, ανανεώνει το ενδιαφέρον για τη μεταρρύθμιση της δημόσιας διαχείρισης, επισημαίνει τις εσωτερικές ασυνέπειες και υπογραμμίζει τη δέσμευση για στόχους καλής διακυβέρνησης⁸².

Η Η.Δ. μπορεί να βοηθήσει τις διοικήσεις να κάνουν καλύτερα τη δουλειά τους, ενισχύοντας τους στόχους της καλής διακυβέρνησης, ενώ επισημαίνεται ότι

⁷⁵ R. Batley, R./ G.A. Larbi, ό.π..

⁷⁶ G. Gruening, ό.π..

⁷⁷ G. Gruening, ό.π..

⁷⁸ D.F.Kettl, ό.π..

⁷⁹ A. Cordella, «E-government: towards the e-bureaucratic form», *Journal of Information Technology*, Τόμ. 22, τεύχ. 3, 2007, σ.σ. 265-274.

⁸⁰ A. Chadwick/ C. May, «Interaction between states and citizens in the age of the internet: «e-government» in the United States, Britain, and the European Union», *Governance-an International Journal of Policy and Administration*, Τόμ. 16, τεύχ. 2, 2003, σ.σ. 271-300.

⁸¹ Του ιδίου.

⁸² OECD, ό.π., σ. 41.

απαιτούνται διοικητικές μεταρρυθμίσεις προκειμένου να επιτύχει η Η.Δ.. Κατά συνέπεια, η Η.Δ. και η μεταρρύθμιση αλληλοενισχύονται⁸³.

Η διασύνδεση μεταξύ των βασικών ιδεών του Ν.Δ.Μ. και της Η.Δ. εξηγείται από τα δυνητικά οφέλη που μπορούν να αποφέρουν οι Τ.Π.Ε. στην αναδιοργάνωση των εσωτερικών στρατηγικών στον δημόσιο τομέα. Με βάση τις εμπειρίες του ιδιωτικού τομέα, οι Τ.Π.Ε. θεωρούνται ισχυρό εργαλείο για τον εξορθολογισμό και την εκ νέου μηχανική οργάνωση των διαδικασιών⁸⁴. Τόσο οι μελετητές όσο και οι επαγγελματίες αναγνώρισαν ότι η Η.Δ. μπορεί να είναι ένας μηχανισμός ενίσχυσης για την επίτευξη ενός πιο αποδοτικού, αποτελεσματικού και δημοκρατικού δημόσιου τομέα⁸⁵. Σχεδόν μια εικοσαετία πριν, όταν άρχισε να χρησιμοποιείται η αρχή της Η.Δ., ήταν συνηθισμένο να συσχετιστεί με την ύπαρξη επίσημων ιστοσελίδων του διαδικτύου που παρέχουν κυβερνητικές πληροφορίες και οδηγούς σε ορισμένες δημόσιες υπηρεσίες. Τα τελευταία χρόνια, η στενή αυτή αντίληψη έχει ξεπεραστεί. Η Η.Δ. θεωρείται πιο συχνά ως η γενικευμένη χρήση νέων Τ.Π.Ε. για την παροχή δημόσιων υπηρεσιών, τη βελτίωση των επιδόσεων της δημόσιας διοίκησης και την ενίσχυση των δημοκρατικών αξιών⁸⁶.

Στην πράξη, αυτό σημαίνει ότι η Η.Δ. μπορεί να ενισχύσει τις μεταρρυθμίσεις της δημόσιας διοίκησης επιτυγχάνοντας μερικές από τις βασικές αξίες της ατζέντας του Ν.Δ.Μ.⁸⁷. Ο Ο.Ο.Σ.Α. ορίζει την Η.Δ. ως *«τη χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, και ειδικότερα του Διαδικτύου, ως εργαλείου για την επίτευξη καλύτερης διακυβέρνησης»*⁸⁸, όπου η «καλύτερη διοίκηση» αναφέρεται στην αντιμετώπιση της πρόκλησης μιας πιο άμεσης, αποτελεσματικής, αποδοτικής και συμμετοχικής κυβέρνησης^{89 90}.

Πολλές πρωτοβουλίες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης σχεδιάστηκαν πραγματικά ακολουθώντας τους βασικούς πυλώνες του Ν.Δ.Μ.. Τα κέρδη από την εξοικονόμηση κόστους στον δημόσιο τομέα και ο εξορθολογισμός της παροχής

⁸³ OECD, *ό.π.*, σ. 25.

⁸⁴ A. Cordella, *ό.π.*.

⁸⁵ E.C. Kamarek, «The End of Government . . . As We Know It: Making Public Policy Work», Εκδ. L. R. Publishers, Boulder, CO., 2007.

⁸⁶ Υ.Δ.Α., «Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020», http://www.minadmin.gov.gr/wp-content/uploads/20140415_egov_strategy.doc, [πρόσβαση 27-11-2017].

⁸⁷ R. Heeks, «Reinventing government in the information age», Εκδ. Routledge, New York, 1999.

⁸⁸ OECD, *ό.π.*, σ. 23.

⁸⁹ OECD, *ό.π.*.

⁹⁰ OECD (2005), Annual Report, <https://www.oecd.org/newsroom/34711139.pdf>, [πρόσβαση 27-11-2017].

υπηρεσιών αποτελούν κοινούς στόχους σε πολλά προγράμματα Η.Δ. που εκτελούνται σε όλο τον κόσμο⁹¹ ⁹². Η χρήση των Τ.Π.Ε. και των επιπτώσεών τους στην αποτελεσματικότητα σχετίζεται κυρίως με τη βελτίωση των εσωτερικών λειτουργικών συστημάτων. Παραδείγματα εδώ είναι η χρήση διαχειριστικών εργαλείων όπως τα χρηματοπιστωτικά συστήματα, οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, η συλλογή και μετάδοση δεδομένων, οι διαδικασίες πληρωμής, η εσωτερική επικοινωνία και η διαχείριση του ανθρώπινου δυναμικού για την εξοικονόμηση πόρων. Επιπλέον, η διαθεσιμότητα πληροφοριών και η παροχή υπηρεσιών στο διαδίκτυο ήταν ένα από τα πιο χαρακτηριστικά στοιχεία για την προώθηση των πολιτικών Η.Δ. για τον εξορθολογισμό της παροχής πληροφοριών και των αλληλεπιδράσεων μεταξύ πολιτών και κυβερνήσεων⁹³. Σύμφωνα με την προσέγγιση που προαναφέραμε (κατά τα στάδια της ανάπτυξης⁹⁴), πολλές χώρες έχουν καταβάλει προσπάθειες για τη μετάβαση από την απλή παρουσία στο διαδίκτυο σε ολοκληρωμένες και σε απευθείας σύνδεση (on line) υπηρεσίες. Ομοίως, η εστίαση και ο προσανατολισμός στον πελάτη και στην ικανοποίηση των χρηστών, προωθούμενη έντονα από το Ν.Δ.Μ., οδήγησε σε πολλές πρωτοβουλίες Η.Δ. με στόχο τον εξορθολογισμό της παροχής κρατικών υπηρεσιών και τον εξορθολογισμό της οργάνωσης του δημόσιου τομέα⁹⁵.

Πολλές χώρες έχουν, επίσης, καταβάλει προσπάθειες για τη διαφάνεια και την προώθηση της συμμετοχής των πολιτών. Η παροχή βασικών, σχετικών και αξιόπιστων πληροφοριών στους πολίτες αναγνωρίστηκε ως ένα από τα βασικά στοιχεία πολλών στρατηγικών Η.Δ.. Σε πιο προχωρημένο επίπεδο, οι Τ.Π.Ε. εφαρμόστηκαν για να ενισχύσουν τη συμμετοχή και τη δημοκρατία ανοίγοντας νέους και καινοτόμους τρόπους συμμετοχής⁹⁶. Αυτή είναι η περίπτωση της ηλεκτρονικής διεύθυνσης (e-mail), της δημόσιας συζήτησης στο διαδίκτυο και των συστημάτων ηλεκτρονικής ψηφοφορίας. Από την εξέταση της πολιτικής από τις Κάτω Χώρες, το Ηνωμένο Βασίλειο, τη Δανία, την Αυστραλία και τον Καναδά, οι Bekkers &

⁹¹ J.E. Fountain, «Building the virtual state : information technology and institutional change», Εκδ. Brookings Institution Press, Washington, D.C., 2001.

⁹² IDABC eGovernment Observatory, (2005), «The Impact of eGovernment on Competitiveness, Growth and Jobs», Background Research Paper, Brussels, February 2005, <http://ec.europa.eu/idabc/servlets/Doc?id=19230>, [πρόσβαση 22-08-2017].

⁹³ OECD (2005), ό.π..

⁹⁴ K. Layne / W. Lee, ό.π..

⁹⁵ K. Schedler / L. Summermatter / B. Schmidt, «Managing the electronic government : from vision to practice», Research in public management, Εκδ. Information Age Publishing, Greenwich, 2004.

⁹⁶ P.T. Jaeger, «Deliberative democracy and the conceptual foundations of electronic government», *Government Information Quarterly*, Τόμ. 22, τεύχ. 4, 2005, σ.σ. 702-719.

Homburg⁹⁷ διαπίστωσαν ότι υπάρχει ισχυρή πεποίθηση ότι οι Τ.Π.Ε. θα δώσουν τη δυνατότητα ή θα προκαλέσουν έναν ολόκληρο μετασχηματισμό των οργανισμών του δημόσιου τομέα.

Επιπλέον, το Ν.Δ.Μ. έχει γίνει το κυρίαρχο πρότυπο όχι μόνο στον βιομηχανικό κόσμο αλλά και σε πολλές αναπτυσσόμενες χώρες σε όλο τον κόσμο. Εν ολίγοις και όπως προαναφέρθηκε, οι κατευθύνσεις του Ν.Δ.Μ. ήταν ο κυριότερος παράγοντας για τη χρήση των Τ.Π.Ε. στην κυβέρνηση.

Ωστόσο, οι δημοκρατικές αξίες, η συμμετοχή των πολιτών και η εμπιστοσύνη έχουν περιθωριοποιηθεί ως αποτέλεσμα πολιτικών Η.Δ.⁹⁸. Η παρέμβαση των Τ.Π.Ε. στον δημόσιο τομέα δεν είναι ουδέτερη αλλά είναι και πολιτική και κοινωνική και αμφιλεγόμενη⁹⁹, και αυτό βεβαίως παραμένει ένα ανοικτό θέμα προς διερεύνηση. Αν και δεν αποτελεί αντικείμενο της παρούσας εργασίας, θα διατυπωθούν οι βασικοί προβληματισμοί πάνω στο αντικείμενο γιατί εμπίπτει στο εύρος άσκησης της Η.Δ..

Η έννοια της διακυβέρνησης, όπως διατυπώθηκε από την Παγκόσμια Τράπεζα το 1989, αφορά στην άσκηση της πολιτικής εξουσίας με τη μορφή της διοίκησης των υποθέσεων μιας χώρας, από το σύνολο των θεσμών και των διαδικασιών που καθορίζουν τον τρόπο λήψης αποφάσεων για ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος¹⁰⁰ και σε αντίθεση με την έννοια που αποδίδεται στον όρο κυβέρνηση, η διακυβέρνηση αναφέρεται σε μια άλλου είδους διαδικασία παραγωγής και εφαρμογής εντολών και ελέγχου, βάσει της οποίας αυτές προκύπτουν ως αποτέλεσμα διαπραγμάτευσης και διαβούλευσης των ενδιαφερομένων μερών και όχι ως συνέπεια εκ των άνω αποφάσεων. Έτσι η διακυβέρνηση περιλαμβάνει την έννοια της δημοκρατικής ζύμωσης και παραγωγής πολιτικών. Για το λόγο αυτό η Η.Δ. μεταξύ άλλων συμπεριλαμβάνει στις εκφάνσεις της, τις διαδικασίες της ηλεκτρονικής ψηφοφορίας (e-voting), της ηλεκτρονικής διαβούλευσης (e-consultation) και της ηλεκτρονικής δημοκρατίας (e-democracy, e-participation), ως διαδραστικές μορφές άσκησης πολιτικής με τη βοήθεια των τεχνολογιών¹⁰¹. Συνεπώς, η Η.Δ. αφορά στην άσκηση

⁹⁷ V. Bekkers / V. Homburg, «The myths of E-government: Looking beyond the assumptions of a new and better government», *Information Society*, Τόμ. 23, τεύχ. 5, 2007, σ.σ. 373-382.

⁹⁸ A. Chadwick/ C. May, ό.π..

⁹⁹ Των ιδίων.

¹⁰⁰ World Bank (1994), «Governance: The World Bank's Experience», <http://documents.worldbank.org/curated/en/711471468765285964/pdf/multi0page.pdf>, [πρόσβαση 21-07-2017].

¹⁰¹ Α. Κωνσταντινίδου, «Δημόσια διοίκηση & ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Ο ρόλος των Τ.Π.Ε.», Διπλωματική εργασία, ΠΑΝΤΕΙΟ Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα, 2016, σ. 30,

πολιτικής με τη χρήση της ηλεκτρονικής τεχνολογίας και επιτρέπει και ενισχύει τη διάδραση μεταξύ των φορέων της δημόσιας διοίκησης (government-to-government, G2G), μεταξύ διοίκησης και επιχειρηματικού κόσμου (government-to-business, G2B), με τον πολίτη (government-to-citizen, G2C) και εν τέλει με το σύνολο των εμπλεκόμενων παραγόντων στα ζητήματα δημοσίου ενδιαφέροντος¹⁰².

2.3 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση και Τ.Π.Ε. στην Ελλάδα

Οι πολιτικές αποφάσεις που λαμβάνονται κυρίως από τα θεσμικά όργανα της Ε.Ε. οδηγούν στην επιλογή δράσεων και έργων για την Η.Δ. και στην Ελλάδα. Οι δράσεις και τα έργα συμμορφώνονται ουσιαστικά με τα κάτωθι πεδία αναφοράς¹⁰³:

- Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020 και τις αρχές που αυτή θέτει
- Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση και τους πυλώνες της
- Διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας (Ψηφιακό Θεματολόγιο, Μνημόνια Συνεργασίας, Διεθνείς Συμφωνίες, κ.λπ.)
- Δυνατότητα βελτίωσης των δεικτών παρακολούθησης και υλοποίησης της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης
- Στρατηγική για την Ψηφιακή Ανάπτυξη 2014 - 2020

Ειδικότερα, η Στρατηγική για την Ψηφιακή Ανάπτυξη 2014 - 2020 στην Ελλάδα, η οποία βρίσκεται σε πορεία υλοποίησης, δίνει προτεραιότητα στην πρόοδο για τη διάθεση ανοικτών δεδομένων, τη διαλειτουργικότητα, τις έξυπνες εφαρμογές και υπηρεσίες, την πρόσβαση σε όλους, την ανάπτυξη των ψηφιακών προσόντων, την πρόσβαση σε εξελιγμένες ψηφιακές υποδομές, την ανταγωνιστική επιχειρηματικότητα στο διεθνές ψηφιακό περιβάλλον και την ψηφιακή συνοχή για την αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων.

<http://pandemos.panteion.gr/index.php?op=record&type=0&q=%CE%9A%CF%89%CE%BD%CF%83%CF%84%CE%B1%CE%BD%CF%84%CE%B9%CE%BD%CE%AF%CE%B4%CE%BF%CF%85&page=1&scope=0&lang=el&pid=iid:17337> [πρόσβαση 01-11-2017].

¹⁰² United Nations (2014), «E-Government Survey 2014, E-Government for the Future We Want», UN, Division for Public Administration and Development Management, Department of Economic and Social Affairs, σ. 2, <https://publicadministration.un.org/egovkb/en-us/Reports/UN-E-Government-Survey-2014>, [πρόσβαση 30-08-2017].

¹⁰³ Υ.Δ.ΜΗ.Δ., «Σχέδιο Δράσης για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020», http://www.minadmin.gov.gr/?page_id=12141, [πρόσβαση 27-11-2017].

2.4 Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014 - 2020 στην Ελλάδα

Με τον ν. 3979/11¹⁰⁴ «Για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και λοιπές διατάξεις» που συμπληρώνεται από το ν. 4389/2016¹⁰⁵ «Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις», προβλέφθηκε η σύσταση της Γενικής Γραμματείας Ψηφιακής Πολιτικής (Γ.Γ.Ψ.Π.), η οποία έχει ως αποστολή το σχεδιασμό της Εθνικής Ψηφιακής Στρατηγικής (Ε.Ψ.Σ.), με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.. Σήμερα βρίσκεται σε διαδικασία υλοποίησης η Στρατηγική για την Η.Δ. 2014-2020¹⁰⁶, υπό την εποπτεία του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης (Υ.Δ.Α.) το οποίο αποτελεί και το αρμόδιο όργανο για την άσκηση της κυβερνητικής πολιτικής στα θέματα της Η.Δ. και της αξιοποίησης των Τ.Π.Ε. στη δημόσια διοίκηση.¹⁰⁷

Ειδικότερα, η Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020 όπως περιγράφεται στο σχετικό έντυπο¹⁰⁸ του Υπουργείου συνοψίζεται στον παρακάτω πίνακα:

¹⁰⁴ Ν. 3979/2011 (ΦΕΚ 138 Α/16-6-2011) : Για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και λοιπές διατάξεις.

¹⁰⁵ Ν.4389/2016 (ΦΕΚ 94 Α/27-05-2016) : Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις.

¹⁰⁶ Η Στρατηγική για την Η.Δ. 2014-2020 αποτελεί απόρροια της διαβούλευσης που πραγματοποιήθηκε το Μάιο 2013 στο Εθνικό Κέντρο Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης με περισσότερους από διακόσιους εμπειρογνώμονες, προερχόμενους από ενενήντα θεσμικούς φορείς και τον ιδιωτικό τομέα λαμβάνοντας υπόψη προγενέστερα κείμενα στρατηγικής και ενσωματώνοντας τις αποτιμήσεις της διοίκησης. Ακολουθεί τα εθνικά, ευρωπαϊκά και διεθνή πρότυπα. Ευθυγραμμίζεται με την ευρύτερη ψηφιακή στρατηγική της χώρας ως μέρος ενός συνολικότερου στρατηγικού κειμένου, το οποίο βρίσκεται σε στάδιο επεξεργασίας από τους αρμόδιους φορείς, και θα αποτελέσει το εφαλτήριο όλων των δράσεων Η.Δ. και εργαλείο για τις δράσεις διοικητικής μεταρρύθμισης που θα σχεδιαστούν και υλοποιηθούν., <http://www.minadmin.gov.gr/?cat=100> [πρόσβαση 26-11-2017].

¹⁰⁷ Υ.Δ.ΜΗ.Δ., «Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020», http://www.minadmin.gov.gr/?page_id=12126, σ.9 [πρόσβαση 27-11-2017].

¹⁰⁸ Υ.Δ.ΜΗ.Δ., «Σχέδιο Δράσης για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020», <http://www.minadmin.gov.gr/wp-content/uploads/20141219%20Action%20Plan.pdf> [πρόσβαση 27-11-2017].

Πίνακας 2. Σύνοψη Στρατηγικής για την Η.Δ. 2014-2020

Εκσυγχρονισμός κράτους και διοίκησης	<ul style="list-style-type: none">• Απλοποίηση διαδικασιών μέσω της χρήσης Τ.Π.Ε.• Ηλεκτρονική διαχείριση των εγγράφων-ψηφιοποίηση των διαδικασιών• Ενιαία διαχείριση πόρων δημόσιας διοίκησης
Επανασύνδεση πολίτη με κράτος και δημόσια διοίκηση	<ul style="list-style-type: none">• Ενιαία διαχείριση των σχέσεων μεταξύ του κράτους, των πολιτών και επιχειρήσεων• Δημιουργία ενός κοινού σημείου πρόσβασης στις υπηρεσίες του δημόσιου τομέα• Αυθεντικοποίηση των πολιτών• Συμμετοχική δημοκρατία• Ψηφιακή ένταξη και ψηφιακός αλφαριθμητισμός
Συντονισμός οριζόντιων πολιτικών Τ.Π.Ε. στη δημόσια διοίκηση	<ul style="list-style-type: none">• Διασύνδεση των βασικών μητρώων της δημόσιας διοίκησης• Ανοικτή διάθεση δημόσιας πληροφορίας

Πηγή: http://www.minadmin.gov.gr/wp-content/uploads/20140415_egov_strategy.pdf

[πρόσβαση 27-11-2017].

Αναλυτικότερα, για την περίοδο 2014-2020 η Στρατηγική για την Η.Δ. θέτει ως στόχο, η χρήση των Τ.Π.Ε. να γίνει καταλύτης ανάπτυξης, εκσυγχρονισμού της διοίκησης, ανάκτησης της εμπιστοσύνης της κοινωνίας προς τη δημόσια διοίκηση μέσω της βελτίωσης της αποτελεσματικότητάς της και της δημιουργίας ηλεκτρονικών υπηρεσιών φιλικών προς τις επιχειρήσεις.

2.4.1 Όραμα της Στρατηγικής για την Η.Δ. 2014-2020

Στόχος της Στρατηγικής για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020 είναι να αποκτήσει η χώρα βαθμό ωρίμανσης μεταξύ 2.0 και 3.0¹⁰⁹, έτσι ώστε να εκπληρωθεί το όραμά της, η ελληνική Δημόσια Διοίκηση στα επόμενα επτά χρόνια, αξιοποιώντας το δυναμικό των Τ.Π.Ε. ως καταλύτη ανάπτυξης και εργαλείο

¹⁰⁹ Κατά την τελευταία εικοσαετία, η σταδιακή πορεία και εξέλιξη της Η.Δ., καταγράφεται στη διεθνή βιβλιογραφία ως Government 1.0, Government 2.0, Government 3.0 κ.λ.π. Σημαντικός αριθμός των δημόσιων διοικήσεων των Κρατών-Μελών της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. βρίσκονται σήμερα στο Government 2.0. Στην πρώτη περίοδο δεσπόζει η παθητική χρήση του διαδικτύου και η χρήση του για ενημέρωση, ενώ στην επόμενη, καθοριστικό στοιχείο αποτελεί η αναδραστικότητα και η συνεργασία με τους χρήστες. Στην περίοδο 3.0 προτάσσονται η πολιτοκεντρική καινοτομία, η σύγκλιση των επιχειρησιακών εφαρμογών με πλατφόρμες κοινωνικών δικτύων, ο σημασιολογικός ιστός και η προσωποποίηση. Υ.Δ.ΜΗ.Δ., Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020, σ.3. http://www.minadmin.gov.gr/wp-content/uploads/20140415_egov_strategy.pdf, [πρόσβαση 26-11-2017].

σύγχρονης διακυβέρνησης, να ανακτήσει την εμπιστοσύνη της κοινωνίας και να καταστεί πιο αποδοτική και παραγωγική, παρέχοντας στους πολίτες και στις επιχειρήσεις, πολιτοκεντρικές και συνεχώς αναβαθμιζόμενες ηλεκτρονικές υπηρεσίες¹¹⁰.

Η νέα Στρατηγική για την Η.Δ. βασίζεται επίσης στις γενικές αρχές της διαλειτουργικότητας, της συμμόρφωσης ή της αιτιολόγησης, της ενοποίησης των συστημάτων, της εξοικονόμησης, της μοναδικής καταχώρησης δεδομένων, της εφικτότητας και της βιωσιμότητας των δράσεων, της διαφάνειας - εμπιστοσύνης, της προσβασιμότητας, της ασφάλειας - ιδιωτικότητας και της συμμετοχής των πολιτών¹¹¹.

Το όραμα αυτό, εναρμονισμένο με την Ψηφιακή Στρατηγική της χώρας, το Ψηφιακό Θεματολόγιο 2020 και την Εθνική Στρατηγική Διοικητικής Μεταρρύθμισης επιδιώκεται να πραγματοποιηθεί μέσα από τρεις βασικούς άξονες αξιοποίησης της Η.Δ.:

- 1) τον εκσυγχρονισμό του κράτους και της δημόσιας διοίκησης,
- 2) την επανασύνδεση των πολιτών με τη δημόσια διοίκηση και το κράτος και
- 3) τον συντονισμό και σχεδιασμό των οριζόντιων πολιτικών Τ.Π.Ε. στη δημόσια διοίκηση .

Οι ανωτέρω στρατηγικοί άξονες της Η.Δ., εξειδικεύονται σε επιμέρους στόχους, συνοδεύονται από κατευθυντήριες αρχές, προϋποθέτουν χρηματοδοτικό πλαίσιο και υπόκεινται σε τεχνολογικές και μεθοδολογικές παραδοχές που καταρτίζουν στο σύνολό τους μια συνεκτική στρατηγική Η.Δ.

2.5 Το Σχέδιο Δράσης για την Η.Δ. 2014-2020

Το Σχέδιο Δράσης για την Η.Δ. 2014-2020 εκπορεύεται από τη Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020 και είναι πλήρως συμβατό με τις γενικές αρχές και τις στρατηγικές κατευθύνσεις όπως έχουν περιγραφεί. Κύριο μέλημα του Σχεδίου είναι η διασφάλιση της εξοικονόμησης πόρων, της μη επανάληψης ενεργειών, της βιωσιμότητας των προτεινόμενων έργων και γενικότερα της απαρέγκλιτης τήρησης των γενικών αρχών της Στρατηγικής για την Η.Δ..

Το εν λόγω Σχέδιο στοχεύει στην εγκατάσταση και λειτουργία μιας ενιαίας

¹¹⁰ Υ.Δ.ΜΗ.Δ., «Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020», σ. 6.
http://www.minadmin.gov.gr/wp-content/uploads/20140415_egov_strategy.pdf, [πρόσβαση 27-11-2017].

¹¹¹ Υ.Δ.ΜΗ.Δ., ό.π., σ.σ. 7-9., [πρόσβαση 27-11-2017].

υποδομής για την Η.Δ., τη διαχείριση του προσωπικού με αναφορά στις ηλεκτρονικές υπηρεσίες και την ολοκλήρωση των κυριότερων έργων Η.Δ.. Ένα ακόμη Πρόγραμμα Δράσης για την ανοικτή διακυβέρνηση και την ανοικτή δημόσια διοίκηση βρίσκεται σε εξέλιξη για την ίδια περίοδο, με σκοπό την ενθάρρυνση της συμμετοχικότητας από μέρους των πολιτών, την παροχή ανοικτών δημόσιων δεδομένων, την ακεραιότητα και τη λογοδοσία της διοίκησης. Σημαντικές προγενέστερες στρατηγικές στην Ελλάδα ήταν η Ψηφιακή Στρατηγική 2006-2013, η Στρατηγική για τη Διοικητική Μεταρρύθμιση κ.α.

Οι άξονες, λοιπόν, της Στρατηγικής εξειδικεύονται σε επιμέρους δράσεις στο Σχέδιο Δράσης Η.Δ. 2014-2020, το οποίο χρηματοδοτείται από τα Ε.Π. «Ψηφιακή Σύγκλιση», «Διοικητική Μεταρρύθμιση» (Ε.Σ.Π.Α. 2007-2013), «Μεταρρύθμιση του Δημόσιου Τομέα», «Ανταγωνιστικότητα, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία» (Ε.Σ.Π.Α. 2014-2020), από το Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων (Π.Δ.Ε.) και από τον τακτικό προϋπολογισμό (για την κάλυψη λειτουργικών δαπανών)¹¹². Η υλοποίηση των δράσεων πραγματοποιείται με τη συνεργασία όλων των Υπουργείων και με τη δέσμευση όλων των εξειδικευμένων στις Τ.Π.Ε. στελεχών της διοίκησης.

Ως δράσεις ορόσημα που περιλαμβάνονται στο Σχέδιο αναφέρονται:

- η δημιουργία της απαραίτητης Δομής Διοίκησης και συντονισμού του όλου εγχειρήματος για την Η.Δ.,
- η στελέχωση υπηρεσιών πληροφορικής και Η.Δ.,
- η υιοθέτηση ενιαίου συστήματος διαχείρισης του ανθρώπινου δυναμικού της διοίκησης (HRMS),
- η Πολιτική Δημόσιας Πληροφορικής (ITPolicy),
- η ολοκλήρωση του έργου Η.Δ. Τώρα (eGovNow),
- η ανάπτυξη ενός κεντρικού συστήματος χρηματοοικονομικής διαχείρισης (ERP),
- η λειτουργία συστήματος παροχής υπηρεσιών CRM (CRMS),
- η διασύνδεση των μητρώων της χώρας,
- η παραγωγική λειτουργία του συστήματος ηλεκτρονικών προμηθειών,
- η ολοκλήρωση των απαιτούμενων νομοθετικών ρυθμίσεων,
- η κατάρτιση και ευαισθητοποίηση των δημοσίων υπαλλήλων και των πολιτών,
- η χρηματοδότηση ανανέωσης του εξοπλισμού Τ.Π.Ε., λειτουργίας και συντήρησής του¹¹³.

¹¹² Υ.Δ.ΜΗ.Δ., «Σχέδιο Δράσης για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020», <http://www.minadmin.gov.gr/wp-content/uploads/2014/12/19%20Action%20Plan.pdf>, σ. 5, [πρόσβαση 27-11-2017].

¹¹³ Υ.Δ.ΜΗ.Δ., ό.π., σ.σ. 4-8, [πρόσβαση 27-11-2017].

Στην επιτελική σύνοψη του Σχεδίου Δράσης υπογραμμίζεται ότι, «ακρογωνιαίιο λίθο» επίτευξης των στόχων της νέας Στρατηγικής αποτελεί η ύπαρξη μοναδικής και ενιαίας αρχής διοίκησης του όλου εγχειρήματος, κατά τα στάδια της παρακολούθησης, της αξιολόγησης, της αναθεώρησης και της ενημέρωσης, έτσι ώστε οι δράσεις να αναθεωρούνται και να προσαρμόζονται στις πραγματικές συνθήκες και ανάγκες της δημόσιας διοίκησης και των πολιτών.

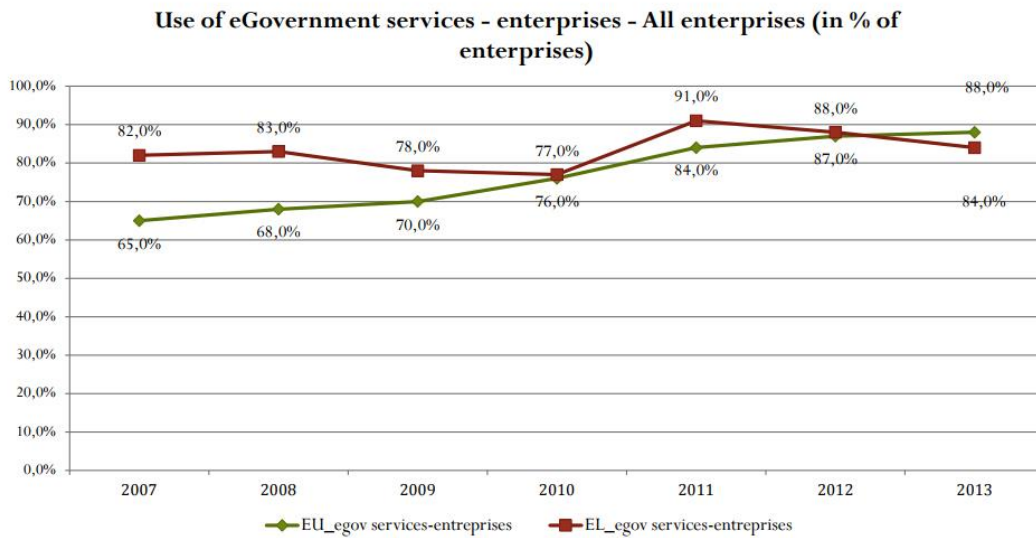
Από τα υλοποιημένα προγράμματα προέκυψαν δομές διαχείρισης των συστημάτων Η.Δ., ορισμένες από τις οποίες αναφέρθηκαν ανωτέρω. Επίσης, ιδρύθηκε το Παρατηρητήριο για την ελληνική Η.Δ., που λειτουργεί ως ερευνητικός φορέας στο αντικείμενο αυτό. Ακόμη, δημιουργήθηκαν δικτυακοί τόποι για τη βέλτιστη δυνατή ενημέρωση και ηλεκτρονική εξυπηρέτηση των πολιτών. Μεταξύ αυτών είναι οι «TaxisNet», «Δι@ύγεια», τα ηλεκτρονικά Κ.Ε.Π., οι πύλες «Ερμής» και Startupgreece η οποία διαθέτει και πλατφόρμα επικοινωνίας, οι πλατφόρμες για τη διενέργεια και παρακολούθηση δημοσίων συμβάσεων Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και οι ιστότοποι OpenGov.gr, data.gov.gr και geodata.gov.gr., που διαθέτουν στους πολίτες μεγάλο αριθμό δημοσίων πληροφοριών.

2.6 Κριτική αποτίμηση της πορείας ανάπτυξης της Η.Δ.

Τον βαθμό προόδου για την πλήρη ανάπτυξη των εφαρμογών της Η.Δ. αλλά και τα εμπόδια που ορθώνονται θα συζητήσουμε στη συνέχεια με τη βοήθεια σχετικών μελετών για την Η.Δ. στην Ελλάδα, όπως έχουν αποτυπωθεί σε έρευνες ινστιτούτων και οργανισμών.

Σύμφωνα με το I.O.B.E. η χρήση των υπηρεσιών e-government από τις ελληνικές επιχειρήσεις για την περίοδο 2007-2013 παρουσιάζει ανοδική πορεία και δεν απέχει σημαντικά από το μέσο όρο της Ε.Ε.

Γράφημα 1. Χρήση υπηρεσιών e-government από τις επιχειρήσεις

Πηγή: http://iobe.gr/docs/research/RES_03_10062015_PRE_GR.pdf [πρόσβαση 26-11-2017].

Στην ίδια Έκθεση¹¹⁴ διατυπώνονται με σαφήνεια εμπόδια στρατηγικού χαρακτήρα που εμποδίζουν την επίτευξη των στόχων. Τα κυριότερα από αυτά είναι:

- Προγραμματική ευφράδεια στην ανάγκη τόνωσης της ψηφιακής ανάπτυξης και της Η.Δ., αλλά όχι ικανοποιητικά αποτελέσματα.
- Ανεπαρκής σχεδιασμός και χρηματοδότηση (συντήρηση) καθ' όλη τη διάρκεια του κύκλου ζωής των πληροφοριακών συστημάτων.
- Περιορισμένες δράσεις σχετικές με τη διάθεση και αξιοποίηση δημοσίων πληροφοριών και δεδομένων.
- Έλλειψη συνέχειας των υιοθετούμενων πολιτικών.
- Έλλειψη διαλειτουργικότητας και διασύνδεσης στα διάφορα λειτουργικά συστήματα του δημοσίου τομέα.
- Έλλειψη κοινής αρχιτεκτονικής στον δημόσιο τομέα της πληροφορικής, απουσία κοινών προτύπων και πολιτικές συμμόρφωσης για τη χρήση των Τ.Π.Ε..
- Χαμηλή αξιοποίηση υποδομών Τ.Π.Ε., κατακερματισμός συστημάτων, μεγάλη διασπορά και επικαλύψεις στα λειτουργικά συστήματα της δημόσιας διοίκησης.
- Πολυπλοκότητα στο θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο.

¹¹⁴ I.O.B.E. (2015), «Υιοθέτηση των Τ.Π.Ε. και ψηφιακή ανάπτυξη στην Ελλάδα», http://iobe.gr/docs/research/RES_03_10062015_PRE_GR.pdf, [πρόσβαση 27-11-2017].

- Χρονοβόρες διαδικασίες για δημόσιες συμβάσεις (σημαντικές καθυστερήσεις στα στάδια του διαγωνισμού, της δημοπρασίας, της ανάθεσης κλπ.) ξεπερνώντας τη διάρκεια ζωής των προμηθευόμενων προϊόντων/ υπηρεσιών Τ.Π.Ε., οδηγώντας έτσι στην υιοθέτηση τελικά ξεπερασμένων ως ένα βαθμό προϊόντων/λύσεων.

Στο πλαίσιο του Στρατηγικού Σχεδίου 2014-2020 σύμφωνα πάντα με την Έκθεση, η προώθηση των ψηφιακών υπογραφών στον δημόσιο τομέα και η ανάπτυξη των ανοικτών δεδομένων θεωρούνται δυο σημαντικές παρεμβάσεις, οι οποίες θα ασκήσουν θετική επίδραση στην οικονομική ανάπτυξη.

Από την έκθεση «I.C.T. Adoption and Digital Growth in Greece»¹¹⁵ του ίδιου ινστιτούτου αλλά και τις μελέτες της Ε.Ε. μπορούν να εξαχθούν σημαντικές παρατηρήσεις σχετικά με τη διείσδυση των Τ.Π.Ε. στην ελληνική δημόσια διοίκηση και την κοινωνία.

Για παράδειγμα, όσον αφορά στον Δείκτη Ψηφιακής Οικονομίας και Κοινωνίας¹¹⁶ (DESI) για το 2017, η Ελλάδα κατέχει την 26η στο σύνολο των χωρών της Ε.Ε.. Η Ελλάδα δε σημείωσε μεγάλη πρόοδο σε σύγκριση με άλλα κράτη μέλη της Ε.Ε.. Από τη θετική πλευρά, οι Έλληνες χρησιμοποιούν πιο ενεργά το διαδίκτυο για βιντεοκλήσεις και online περιεχόμενο. Ωστόσο, η χαμηλή επίδοσή της στον τομέα των ψηφιακών δεξιοτήτων κινδυνεύει να παρακωλύσει την περαιτέρω ανάπτυξη της ψηφιακής οικονομίας και της κοινωνίας. Για τις ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες, η Ελλάδα στην ανωτέρω Έκθεση φαίνεται ότι έχει σημειώσει πρόοδο όσον αφορά στην παροχή ανοικτών δεδομένων, αν και όχι τόσο ταχεία όσο άλλες ευρωπαϊκές χώρες. Ο αριθμός των χρηστών υπηρεσιών Η.Δ. αυξάνεται επίσης ελαφρώς, αλλά η προσφορά ηλεκτρονικών δημόσιων υπηρεσιών είναι πολύ κάτω από τον μέσο όρο της Ε.Ε.¹¹⁷

Ενδεικτικά, ο κατωτέρω πίνακας αποτυπώνει τα βασικότερα μεγέθη που αφορούν στην Η.Δ..

¹¹⁵ I.O.B.E. (2014), «I.C.T. Adoption and Digital Growth in Greece», http://iobe.gr/docs/research/RES_03_10062015_REP_ENG.pdf, [πρόσβαση 27-11-2017].

¹¹⁶ European Commission (2017), «Europe's Digital Progress Report 2017», <https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/scoreboard/greece>, σ. 2, [πρόσβαση 26-11-2017].

¹¹⁷ Με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 4325/2015 καθίσταται πλέον υποχρεωτική η ηλεκτρονική διακίνηση των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων που εκδίδουν, ή διαχειρίζονται οι φορείς του δημόσιου τομέα, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, χρησιμοποιώντας, ιδίως, ως μέσο διακίνησης το ηλεκτρονικό ταχυδρομείο, με την επιφύλαξη των διατάξεων για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Πίνακας 3. Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες στην Ελλάδα

5 Ψηφιακές δημόσιες υπηρεσίες	Ελλάδα		Ομάδα χωρών	ΕΕ
	κατάταξη	βαθμολογία	βαθμολογία	βαθμολογία
ΔΕΙΚΤΗΣ DESI 2017	24η	0,41	0,43	0,55
ΔΕΙΚΤΗΣ DESI 2016	22η	0,35	0,42	0,51

	Ελλάδα				ΕΕ
	ΔΕΙΚΤΗΣ DESI 2017 ποσοστό	↑	κατάταξη	ΔΕΙΚΤΗΣ DESI 2016 ποσοστό	ΔΕΙΚΤΗΣ DESI 2016 ποσοστό
5a1 Χρήστες ηλεκτρονικής διακυβέρνησης % των χρηστών του διαδικτύου (τον τελευταίο χρόνο)	38 %	↑	14η	37 %	34 %
2016			2015		2016
5a2 Προσυμπληρωμένα έντυπα βαθμολογία (0 έως 100)	5	↓	28η	8	49
2016			2015		2016
5a3 Διαδικτυακή ολοκλήρωση παροχής υπηρεσιών βαθμολογία (0 έως 100)	63	↑	25η	54	82
2016			2015		2016
5a4 Ανοιχτά δεδομένα¹³ % της μέγιστης βαθμολογίας	73 %	↑	10η	63 %	59 %
2016			2015		2016

Πηγή: *file:///C:/Users/ALEXAN~1/AppData/Local/Temp/GreeceEDPRcountryprofile.pdf*, σ.10, [πρόσβαση 26-11-2017].

Εύκολα παρατηρεί κανείς ότι στους δείκτες που αφορούν στην Η.Δ., η Ελλάδα υστερεί ή υπολείπεται σε σχέση με τους μέσους όρους της Ε.Ε.. Η σύγκριση μπορεί να γίνει σε δύο επίπεδα: είτε σε σχέση με τις επιδόσεις της Ελλάδας για το 2016, είτε με τη μέση απόδοση της Ε.Ε.. Σε σχέση με τις τιμές του 2016 η Ελλάδα παρουσιάζει μικρή βελτίωση, αλλά γενικότερα υστερεί από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο με σταθερή διαφορά.

Θα ολοκληρωθεί η γενική αναφορά στην Η.Δ. στην Ελλάδα με τις παρατηρήσεις του Ι.Ο.Β.Ε.¹¹⁸ σχετικά με τις προτεραιότητες που πρέπει να τεθούν ως προς τη διεύρυνση της χρήσης των Τ.Π.Ε., ώστε να ενισχυθεί η ανάπτυξη. Οι προτάσεις αφορούν σε επιχειρήσεις, πολίτες και δημόσιο τομέα και προκύπτουν από το Στρατηγικό Σχέδιο για την Η.Δ. και την Ψηφιακή Ανάπτυξη 2014-2020.

Τα ψηφιακά έργα που προτείνεται να εφαρμοστούν είναι:

- ψηφιακές υπογραφές στη δημόσια διοίκηση,
- ανάπτυξη ανοικτών δεδομένων,
- βελτίωση των ηλεκτρονικών δεξιοτήτων,
- ενίσχυση της επιχειρηματικότητας και του καινοτόμου οικοσυστήματος.

¹¹⁸Ι.Ο.Β.Ε. (2014), «I.C.T. Adoption and Digital Growth in Greece», http://iobe.gr/docs/research/RES_03_10062015_REP_ENG.pdf, σ. 8, [πρόσβαση 26-11-2017].

Ειδικότερα, τα δύο πρώτα και εν μέρει και το τρίτο αφορούν στον δημόσιο τομέα. Από τη χρήση της ψηφιακής υπογραφής εκτιμάται ότι το δημόσιο θα ωφεληθεί έως και 380 εκατομμύρια ευρώ ετησίως¹¹⁹ και μια 100% αύξηση στη διάχυση των ανοικτών δεδομένων στην Ελλάδα μπορεί δυνητικά να βελτιώσει τη θέση της χώρας στο δείκτη ανταγωνιστικότητας κατά 25 θέσεις εφόσον όλοι οι υπόλοιποι παράγοντες παραμείνουν σταθεροί. Ταυτόχρονα, μια 100% αύξηση στη διάχυση των ανοικτών δεδομένων στην Ελλάδα μπορεί δυνητικά να βελτιώσει τη θέση της χώρας στο δείκτη διαφάνειας επίσης, κατά 33 θέσεις¹²⁰.

2.7 Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, συμβάσεις, διαφάνεια και λογοδοσία

Οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις (Η.Δ.Σ.)¹²¹ αφορούν στη χρήση των Τ.Π.Ε. από κρατικά ιδρύματα και άλλους οργανισμούς του δημόσιου τομέα σε διαγωνιστικές διαδικασίες προμηθειών, υπηρεσιών και δημόσιων έργων. Πρόκειται για ένα γενικό όρο που δηλώνει την αντικατάσταση των διαδικασιών που βασίζονται στο χαρτί από άλλες που βασίζονται στις Τ.Π.Ε.. Οι Η.Δ.Σ. συνεπάγονται την εισαγωγή ηλεκτρονικών μέσων για την υποστήριξη των διάφορων σταδίων της διαδικασίας ανάθεσης μιας σύμβασης¹²².

Οι Η.Δ.Σ. μπορούν να απλοποιήσουν σημαντικά τον τρόπο με τον οποίο συνάπτονται οι συμβάσεις και να παράγουν καλύτερα αποτελέσματα (οικονομικά και ποιοτικά) ευνοώντας των ανταγωνισμό. Συμβάλλουν επίσης, *«στην αντιμετώπιση των δύο σημαντικών προκλήσεων τις οποίες καλείται να χειριστεί η Ευρωπαϊκή οικονομία: την ανάγκη μεγιστοποίησης της αποτελεσματικότητας των δημοσίων δαπανών... και την ανάγκη για εξεύρεση νέων πηγών οικονομικής ανάπτυξης¹²³»*.

Οι Η.Δ.Σ. έχουν τη δυνατότητα να αυξήσουν σημαντικά την αποδοτικότητα της μεγάλης αγοράς των δημόσιων συμβάσεων και μπορούν να συμβάλουν στη

¹¹⁹ I.O.B.E. (2014),ό.π., σ.35, [πρόσβαση 26-11-2017].

¹²⁰ I.O.B.E. (2014),ό.π., σ.51, [πρόσβαση 26-11-2017].

¹²¹ Ο όρος δημόσιες συμβάσεις εμπεριέχει τριών ειδών συμβάσεις: προμηθειών (αγορά αγαθών), υπηρεσιών και τεχνικών έργων. Η έννοια όμως των ηλεκτρονικών προμηθειών (e-procurement) χρησιμοποιείται διεθνώς όχι μόνο για να περιγράψει την αγορά αγαθών αλλά και την κατασκευή έργων και την απόκτηση υπηρεσιών.

¹²² Σ. Κατσούλης, *«Ηλεκτρονικό σύστημα προμηθειών – Ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις»*, Διπλωματική Εργασία, Ε.Μ.Π., 2014, http://academics.epu.ntua.gr/LinkClick.aspx?fileticket=I_YLN0GAc_A%3D&tabid=385&mid=2288, [πρόσβαση 14-09-2017].

¹²³ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012), *«Στρατηγική για τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις»*, <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2012/EL/1-2012-179-EL-F1-1.Pdf>, σ. 2, [πρόσβαση 27-11-2017].

βελτίωση της διαφάνειας και της πρόσβασης στις δημόσιες συμβάσεις, ιδίως για τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, ενισχύοντας κατά αυτό τον τρόπο τον διασυνοριακό ανταγωνισμό, την καινοτομία και την ανάπτυξη στην ενιαία αγορά. Με τις Η.Δ.Σ. μπορούν επίσης να επιτευχθούν σημαντικές μειώσεις κόστους, εφόσον με αυτές επιτυγχάνεται μείωση των τιμών, τις οποίες καταβάλλει ο δημόσιος τομέας για την προμήθεια αγαθών, υπηρεσιών και έργων. Εφόσον μειώνεται το κόστος των συναλλαγών για τον δημόσιο τομέα, μειώνεται κατ' επέκταση το εν λόγω κόστος και για τους οικονομικούς φορείς, ενώ παράλληλα συντομεύει και η διαδικασία διενέργειας των δημόσιων συμβάσεων. Οι οικονομίες που προκύπτουν, μπορούν είτε να συμβάλουν στην προώθηση της δημοσιονομικής εξυγίανσης, είτε να στραφούν σε πρωτοβουλίες για την ενίσχυση της ανάπτυξης¹²⁴.

Σύμφωνα με συντηρητικές εκτιμήσεις της Deutsche Bank, η καθολική χρήση των Η.Δ.Σ. σε επίπεδο Ε.Ε. θα εξοικονομούσε από 50 έως 70 δις ευρώ, ενώ σε μελέτη του 2012 η εκτίμηση αυτή είχε ανέβει στα 100 δις ευρώ (PwC 2012a). Αναφέρεται ενδεικτικά, ότι στη Δανία η ηλεκτρονική τιμολόγηση εξοικονομεί ετησίως στους φορολογούμενους 150 εκ. ευρώ και στις επιχειρήσεις επιπλέον 50 εκ. ευρώ. Η δε επέκταση της ηλεκτρονικής τιμολόγησης σε όλη την Ε.Ε. θα οδηγούσε σε μια ετήσια εξοικονόμηση της τάξης των 50 δις ευρώ. Ειδικά στην Ιταλία, οι Η.Δ.Σ. συμβάλλουν στην εξοικονόμηση 3 δις ευρώ¹²⁵. Η περαιτέρω προώθηση των Η.Δ.Σ. στο πλαίσιο της Ε.Ε. αποτελεί βασικό στόχο του υπό αναθεώρηση θεσμικού πλαισίου προμηθειών της, προκειμένου να απλοποιηθούν και να γίνουν πιο ευέλικτες οι διαδικασίες σύναψης δημόσιων συμβάσεων¹²⁶. Συγκεκριμένα το άρθρο 19 παρ. 7 του προσχέδιου της αντίστοιχης κοινοτικής οδηγίας, «προβλέπει» ότι το αργότερο σε δύο χρόνια από την περίοδο εφαρμογής της, ήτοι μετά τη λήξη της προθεσμίας μεταφοράς στο εθνικό δίκαιο, εκτός από δεόντως αιτιολογημένες περιπτώσεις, όλες¹²⁷ οι διαδικασίες σύναψης συμβάσεων θα διεξάγονται ηλεκτρονικά¹²⁸.

¹²⁴ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012), ό.π. σ.σ. 3-4, [πρόσβαση 27-11-2017].

¹²⁵ Π. Γκιώνης, «Υιοθέτηση των ηλεκτρονικών μέσων από το ΥΠΕΘΑ κατά τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων / Ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις (Η.Δ.Σ.)», Διατριβή, Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου, 2013, <http://www.geetha.mil.gr/media/adispo/diatrives/10ES/GKIONIS.pdf>, [πρόσβαση 01-07-2017].

¹²⁶ Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012), ό.π..

¹²⁷ Ειδικά, η διαδικασία υποβολής των προσφορών από τους υποψήφιους αναδόχους (e-submission), Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012), ό.π., σ. 7.

¹²⁸ J, Rechtsanwaelte, J., «Reshaping the framework of EU public procurement law: European Commission», *Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on public procurement*, <http://www.legalink.ch/Resources/Newsletters/GlobalNewsletter/20123rdQUARTER/Reshaping-the-framework-of-EU-public-procurement-law>, 2012, [πρόσβαση 11-9-2017].

2.7.1 Ηλεκτρονικά συστήματα (πλατφόρμες) για την ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στις δημόσιες συμβάσεις

Στην παρούσα εργασία θα παρουσιαστούν αναλυτικά εκείνα τα ηλεκτρονικά συστήματα τα οποία έχουν αναπτυχθεί στην ελληνική δημόσια διοίκηση και υποστηρίζουν το τρίπτυχο, ηλεκτρονικές προμήθειες, διαφάνεια, λογοδοσία. Αυτά είναι οι τα παρακάτω:

1. ΔΙΑΥΓΕΙΑ: Δημοσίευση στο διαδίκτυο διοικητικών πράξεων των κυβερνητικών οργάνων και της διοίκησης.
2. Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.: Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων.
3. Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.: Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων.
4. ΑΝΟΙΚΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ: Κεντρικός κατάλογος των δημοσίων δεδομένων που παρέχει πρόσβαση σε βάσεις δεδομένων όλων των δημοσίων φορέων της ελληνικής κυβέρνησης.

Οι πλατφόρμες Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. αφορούν κατά κύριο λόγο στη διενέργεια ηλεκτρονικών συμβάσεων, με ενίσχυση της διαφάνειας, της λογοδοσίας, της συμμετοχικότητας και της ανάπτυξης του ανταγωνισμού, ενώ οι πλατφόρμες του προγράμματος ΔΙΑΥΓΕΙΑ και ΑΝΟΙΚΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ κυρίως στη λογοδοσία και τη διαφάνεια.

Πριν όμως παρουσιαστούν τα συστήματα αυτά, κρίνεται σκόπιμη η αποσαφήνιση του όρου δημόσιες συμβάσεις, η αναφορά του βασικού νομοθετικού πλαισίου που τις διέπει, καθώς των διαγωνιστικών διαδικασιών, στις οποίες μπορούν οι αναθέτουσες αρχές να προσφύγουν για την προμήθεια αγαθών, ή υπηρεσιών και την εκτέλεση έργων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

3 Δημόσιες Συμβάσεις

3.1 Η έννοια της δημόσιας σύμβασης

Ο όρος «δημόσιες συμβάσεις» αναφέρεται σε όλες τις συμβάσεις που συνάπτει η διοίκηση με την ευρεία έννοια¹²⁹, είτε πρόκειται για διοικητικές συμβάσεις, είτε για ιδιωτικές συμβάσεις. Ο όρος αυτός απαντάται στο δευτερογενές ενωσιακό δίκαιο, ενώ αντλείται τόσο από το ενωσιακό, όσο και από το εθνικό δίκαιο. Ειδικότερα, ο ορισμός της δημόσιας σύμβασης δίνεται από τις διατάξεις του άρθρου 2 παρ. 1 περ. 5 της νέας γενικής οδηγίας για τις δημόσιες συμβάσεις 2014/24/Ε.Ε. Σύμφωνα με αυτόν, ως δημόσιες συμβάσεις νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών.

Εναρμονιζόμενη η εθνική νομοθεσία με τις διατάξεις των νέων οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις, ορίζει στο άρθρο 2 παρ. 1 στοιχ. 1 περ. 5 του ν. 4412/2016 ότι ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων, υπηρεσιών και προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών / αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών.

Οι συμβάσεις της διοίκησης ή οι δημόσιες συμβάσεις διακρίνονται σε συμβάσεις του ιδιωτικού δικαίου και σε συμβάσεις δημοσίου δικαίου ή διοικητικές συμβάσεις¹³⁰. Η διάκριση αυτή έχει μεγάλη πρακτική σημασία, τόσο από την άποψη του εφαρμοστέου δικαίου, όσο και από την άποψη της δικαιοδοσίας. Συγκεκριμένα, στις συμβάσεις ιδιωτικού δικαίου το συμβαλλόμενο κράτος, Ν.Π.Δ.Δ. ή άλλος δημόσιος φορέας δε μετέχουν ως φορείς δημόσιας εξουσίας, αλλά ως απλοί ιδιώτες και ίστανται στο ίδιο δικαιοπρακτικό επίπεδο με τον αντισυμβαλλόμενο. Οι εν λόγω συμβάσεις καταρτίζονται και λειτουργούν σύμφωνα με τους κανόνες του ιδιωτικού δικαίου.

¹²⁹ Πρβλ. Π. Λαγτόγλου, «Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο», εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2011, σ. 445.

¹³⁰ Δ.Γ. Ράικος, «Δίκαιο δημοσίων συμβάσεων», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017, Β' έκδοση, σ. 14 επ..

Από την άλλη, η ευρύτερη έννοια της δημόσιας σύμβασης ή της διοικητικής σύμβασης, περιλαμβάνει κάθε σύμβαση η οποία από πλευράς περιεχομένου εξυπηρετεί έναν δημόσιο σκοπό που εντάσσεται στο πλαίσιο του δημόσιου συμφέροντος και συνάπτεται μεταξύ ενός φορέα διοίκησης, ανεξάρτητα από τη μορφή οργάνωσης αυτού και ενός ιδιώτη. Δηλαδή το κριτήριο χαρακτηρισμού μιας σύμβασης ως δημόσιας είναι λειτουργικό ή ουσιαστικό και όχι τυπικό ή οργανικό.

Στο χώρο της εθνικής έννομης τάξης, παρά το γεγονός ότι η συντριπτική πλειοψηφία της θεωρίας στη χώρα μας αποδέχεται ότι διοίκηση δύνανται να ασκούν και κρατικά νομικά πρόσωπα του ιδιωτικού δικαίου, στα οποία ανατίθεται διά νόμου η διαχείριση δημόσιας εξουσίας και κατά συνέπεια οι πράξεις που εκδίδουν αυτά και μετέχουν του εν λόγω λειτουργικού στοιχείου (άσκηση δημόσιας εξουσίας) αποτελούν διοικητικές πράξεις (λειτουργικό κριτήριο), η νομολογία του Συμβουλίου της Επικρατείας παραμένει σταθερά προσηλωμένη στο οργανικό κριτήριο. Σύμφωνα με αυτό, δεν είναι είναι δυνατή η κατάταξη των πράξεων των δημόσιων νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου στις διοικητικές πράξεις, εφόσον, ανεξάρτητα από τις έννομες συνέπειές τους, διοικητικές πράξεις εκδίδονται μόνο από τις διοικητικές αρχές και όχι από ιδιώτες¹³¹.

Σύμφωνα λοιπόν με το τυπικό ή οργανικό κριτήριο, που επικρατεί στην ελληνική ένομη τάξη, ως συμβάσεις δημοσίου δικαίου της διοίκησης νοούνται μόνο εκείνες οι δικαιοπραξίες υπερκείμενης βούλησης, που διακρίνονται από τις άλλες πράξεις της δημόσιας διοίκησης από το ότι καταρτίζονται με τη σύμπτωση των βουλήσεων είτε δύο ή περισσότερων νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου είτε κάποιου νομικού προσώπου που ασκεί διοίκηση και ιδιωτών¹³². Το χαρακτηριστικό

¹³¹ Δ.Γ. Ράικος, «Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων», εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2014, Β' έκδοση, σ.σ. 15-16.

¹³² Προκειμένου να γίνει περισσότερο κατανοητή η έννοια και το περιεχόμενο της της δημόσιας διοίκησης και κατ' επέκταση και των δημόσιων συμβάσεων που αυτή συνάπτει, πρέπει να γίνει αντιπαραβολή της με την έννοια της ιδιωτικής ή επιχειρησιακής διοίκησης. Κοινό στοιχείο στις εν λόγω έννοιες αποτελεί η διευθυντική εξουσία, η οποία όμως ασκείται για διαφορετικό σκοπό και με διαφορετικά μέσα επιδίωξης. Συγκεκριμένα, η ιδιωτική ή επιχειρησιακή διοίκηση αποσκοπεί στην ικανοποίηση των ιδιωτικών – ατομικών αναγκών, με κύριο κριτήριο την επίτευξη οικονομικού κέρδους, χρησιμοποιώντας κατά βάση ως μέσο την ελεύθερη συναλλαγή, υπακούοντας στο νόμο της προσφοράς και της ζήτησης, σε σχέση με το οικονομικό σύστημα και τις γενικές αρχές οικονομικής πολιτικής που εφαρμόζονται. Από την άλλη πλευρά η δημόσια διοίκηση αποσκοπεί στην αποκόμιση ωφελημάτων, με κύριο σκοπό την προστασία του δημόσιου – γενικού συμφέροντος και τη διαρκή εξυπηρέτηση του κοινωνικού συνόλου, για την οποία χρησιμοποιεί τα μέσα διοικητικού καταναγκασμού – και όχι μόνο – που το ίδιο το Κράτος έχει προσδιορίσει με τη συνήθη νομοπαραγωγική διαδικασία, από την οποία και δεσμεύεται απόλυτα. Α.Π.Μπαμπαλιούτας, Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της ελληνικής δημόσιας διοίκησης, Εκδ. Σάκκουλα, Τόμος Α', Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2007, σ. 11.

γνώρισμα σε όλες αυτές τις περιπτώσεις έγκειται στο ότι διατηρούνται πάντοτε οι εκδηλώσεις πολιτικής (δημόσιας) εξουσίας και οι ενέργειες αυτεπάγγελτης δράσης της δημόσιας διοίκησης. Με άλλα λόγια, σε μια τέτοιας κατηγορίας σύμβαση συναντάται πάντοτε το διακριτό στοιχείο της ύπαρξης υπερκείμενης εξουσίας, βούλησης της αντισυμβαλλόμενης διοίκησης.

Συνεπώς, κατά την κρατούσα άποψη στην ελληνική έννομη τάξη, η σύμβαση, στην οποία κανένα από τα συμβαλλόμενα μέρη δεν είναι δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, δεν έχει τον χαρακτήρα σύμβασης δημοσίου δικαίου (διοικητικής σύμβασης), αλλά αποτελεί σύμβαση ιδιωτικού δικαίου, έστω και αν το ένα από τα μέρη, νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, είναι δημόσια (ή δημοτική) επιχείρηση ή ανήκει στο δημόσιο (ή σε νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου).

Συνεπώς, ως ιδιωτικές συμβάσεις ή συμβάσεις του αστικού δικαίου, θεωρούνται εκείνες που καταρτίζονται μεταξύ του νομικού προσώπου του κράτους ή Ν.Π.Δ.Δ. και ιδιωτών, στις οποίες δεν εκδηλώνεται η υπερκείμενη εξουσία βούλησης της μετέχουσας στη σύμβαση διοίκησης.

Στο πεδίο του διοικητικού δικονομικού δικαίου, οι επιπτώσεις της ανωτέρω διάκρισης έγκεινται στο ότι όταν πρόκειται για σύμβαση ιδιωτικού δικαίου, για τις διαφορές που γεννιούνται είτε στο προσυμβατικό στάδιο, είτε κατά την εκτέλεση αυτής, αρμόδια για την επίλυση της προκληθείσας διαφοράς είναι τα πολιτικά δικαστήρια, ενώ στις αντίστοιχες περιπτώσεις επί διοικητικής σύμβασης δικαιοδοτούν το Συμβούλιο της Επικρατείας και τα τακτικά διοικητικά δικαστήρια.

Αντικείμενο εξέτασης της παρούσας εργασίας αποτελούν οι δημόσιες συμβάσεις όπως αυτές ορίστηκαν ανωτέρω και όχι οι ιδιωτικές.

3.2 Γενικές αρχές που διέπουν το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων

Πριν από την παράθεση του βασικού νομοθετικού πλαισίου που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις, θεωρείται σκόπιμη η αναφορά στις βασικές αρχές που διέπουν το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και αποσκοπούν στην ορθή και αποτελεσματική λειτουργία του νευραλγικού αυτού τομέα.

3.2.1 Η αρχή της υποχρεωτικής δημοσιότητας και της διαφάνειας.

Η αρχή της διαφάνειας, οι στόχοι της οποίας δεν εξαντλούνται στη διασφάλιση της πρόσβασης των πολιτών στην πληροφορία, η οποία και συνιστά μια από τις πλέον σημαντικές πτυχές της αναδυόμενης εν λόγω αρχής στην ενωσιακή έννομη τάξη¹³³, αλλά αφορούν στη δημοκρατική λειτουργία των πολιτειακών θεσμών και του ίδιου του δημοκρατικού προσώπου της κρατικής εξουσίας, συναντάται στο πλέγμα των διατάξεων εκείνων που αφορούν στη διαδικασία ανάθεσης και σύναψης δημοσίων συμβάσεων, ως απόρροια της αρχής της ίσης μεταχείρισης, που αξιώνει τη διασφάλιση της ισότητας των προσφερόντων και η οποία αποτελεί θεμελιώδη αρχή στο συνολικό πλαίσιο των κανόνων δικαίου που διέπει το καθεστώς της ανάθεσης των εν λόγω συμβάσεων, τόσο σύμφωνα με το δίκαιο της Ε.Ε., όσο και με το δίκαιο του κάθε Κράτους – Μέλους. Εξάλλου η αρχή της διαφάνειας αποτελεί τη βάση των οδηγιών δημοσίων συμβάσεων, προκειμένου να καθίσταται δυνατός ο έλεγχος της τήρησης αυτής¹³⁴.

Η διοικητική διαφάνεια, ως μορφή ενσωμάτωσης της αρχής της φανεράς δράσης της διοίκησης¹³⁵, έρχεται να ανατρέψει μια μακρόχρονη παράδοση μυστικής δράσης της διοίκησης προσδίδοντας δημοκρατικό χαρακτήρα στη λειτουργία της¹³⁶. Εδικότερα στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, η λήψη πρόσθετων υποχρεώσεων διαφάνειας, κυρίως λόγω της προστασίας του ελεύθερου ανταγωνισμού και του δημόσιου συμφέροντος, όπως είναι για παράδειγμα η θέσπιση ποικίλων κανόνων δημοσιότητας με τη χρήση των Τ.Π.Ε. και ιδίως μέσα από τις ηλεκτρονικές πλατφόρμες που θα παρουσιαστούν στη συνέχεια, έρχεται να καλύψει τα κενά και τις αρνητικές συνέπειες της αρχικής αντίληψης, ότι τα ήδη υφιστάμενα νομοθετικά μέτρα για τη διασφάλιση της ελεύθερης οικονομίας και του ανταγωνισμού, ήταν επαρκή για την αντιμετώπιση της διαφθοράς. Συνεπώς η διαφάνεια στο πεδίο των

¹³³ *B.I. Καραγεώργου*, «Η αρχή της διαφάνειας στην ενωσιακή έννομη τάξη. Όψεις μιας αναδυόμενης νομικής αρχής», εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2013, σ. 185.

¹³⁴ *Δ.Γ. Ράικος*, ό.π., σ. 493.

¹³⁵ Η αρχή της διαφάνειας ενσωματώνει ουσιαστικά την αρχή της φανεράς δράσης των οργάνων του κράτους και κατ' επέκταση με την υποχρέωση αιτιολογίας των πράξεων όλων των κρατικών οργάνων και εν κατακλείδι με την τήρηση της αρχής της νομιμότητας. *Α.Ι. Τάχος*, «Ελληνικό διοικητικό δίκαιο», εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2008, 9η έκδοση, σ. 187.

¹³⁶ Πρβλ. *Ε. Τροβά*, «Το Ελεγκτικό Συνέδριο και η διασφάλιση της διαφάνειας στις δημόσιες συμβάσεις», σε :Τιμ. τόμ. Ελεγκτικού Συνεδρίου, 2004, σ.955 επ. (957), η ίδια, «Εξουσίες και Διαφάνεια», σ. 49 επ..

δημοσίων συμβάσεων συνιστά θεμελιώδη κανόνα του ενωσιακού δικαίου και αφορά κατά κύριο λόγο τη διαδικαστική ορατότητα¹³⁷.

Η διαφάνεια, υπό την έννοια της δημοσιότητας, αποσκοπεί στην ενίσχυση της προσβασιμότητας στις διαγωνιστικές διαδικασίες, κυρίως μέσα από τη διεύρυνση της συμμετοχικότητας από όσο το δυνατόν περισσότερους ανταγωνιστές¹³⁸. Υπό το πρίσμα αυτό, η διαφάνεια προβάλλει ως μία εκ των ουκ άνευ προϋπόθεση της ύπαρξης υγιούς ανταγωνισμού και είναι τόσο ουσιώδης όσο και η ίδια η έννοια του ανταγωνισμού¹³⁹. Για το λόγο αυτό, δεν αφορά μόνο στη δημοσιότητα των όρων της διακήρυξης, αλλά αφορά σε όλους τους ουσιώδεις όρους της διαγωνιστικής διαδικασίας¹⁴⁰ της δημόσιας σύμβασης, δηλαδή τη διατύπωση, την ερμηνεία και την εφαρμογή τους.

3.2.2 Η αρχή της ίσης μεταχείρισης ή της απαγόρευσης των διακρίσεων

Η αρχή της ίσης μεταχείρισης μεταξύ των προσφερόντων ή υποψηφίων σε μια διαγωνιστική διαδικασία, στοχεύει στην προώθηση της ανάπτυξης υγιούς και αποτελεσματικού ανταγωνισμού μεταξύ των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν στη διαδικασία ανάθεσης μιας δημόσιας σύμβασης. Για το λόγο αυτό πρέπει όλοι οι υποψήφιοι να έχουν τις ίδιες ευκαιρίες κατά τη διατύπωση των όρων των προσφορών τους και ως εκ τούτου οι όροι που θα πρέπει να πληρούν οι προσφορές πρέπει να είναι εκ των προτέρων γνωστοί και όμοιοι για όλους. Καθοριστικής σημασίας είναι και η διασφάλιση της δυνατότητας αντικειμενικής σύγκρισης των προσφορών που υποβάλλονται, το οποίο και επιτυγχάνεται με τη σαφή δημοσιοποίηση των κρίσιμων κριτηρίων ανάθεσης μιας σύμβασης, με τα οποία οφείλουν να συμμορφώνονται όλες οι προσφορές προκειμένου να γίνουν αποδεκτές.

Η αρχή της ίσης μεταχείρισης συνδέεται στενά και με την αρχή της αμεροληψίας των διαγωνιστικών διαδικασιών, σύμφωνα με την οποία η διοίκηση πρέπει να δρα ανεπηρέαστα και απροκάλυπτα κατά την αντιμετώπιση θεμάτων

¹³⁷ Ε. Τροβά, «Η καταπολέμηση της διαφθοράς και της απάτης στο κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων», ΘΠΔΔ, 2008, σ. 1182 επ. (1192).

¹³⁸ Βλ. Μ.Θ. Μαρίνο, «Δίκαιο ανταγωνισμού, δίκαιο δημοσίων διαγωνισμών και προστασία επιχειρηματικών απορρήτων», ΘΠΔΔ, 2011, σ.1 επ. (2), που αναφέρεται σε μια ιεραρχική σχέση ανάμεσα στην αρχή της διαφάνειας και την αρχή του ανταγωνισμού.

¹³⁹ Μ. Οικονόμου, «Δημόσιες Σύμβασεις και Δίκαιο Ελεύθερου Ανταγωνισμού», εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2009, σ. 101.

¹⁴⁰ Κ. Καφτάνη, (2012) «Η αρχή της τυπικότητας στους δημόσιους διαγωνισμούς. Ακραιφνής τυπολατρεία ή αναγκαίος όρος της ισότητας και της διαφάνειας», *ΔιΔικ*, σ.σ. 545-551.

αρμοδιότητάς της. Συγκεκριμένα, η αρχή της ίσης μεταχείρισης, καθώς και η αρχή της απαγόρευσης των διακρίσεων, η οποία αποτελεί ειδικότερη έκφρασή της, συνεπάγονται την υποχρέωση των δημόσιων αρχών να διασφαλίζουν μέσω της προβλεπόμενης από την κείμενη νομοθεσία δημοσιότητα, προκειμένου για σύναψη δημοσίων συμβάσεων, την εκδήλωση ελεύθερου ανταγωνισμού και τον εκ των υστέρων έλεγχο του αμερόληπτου της σχετικής διαδικασίας¹⁴¹.

Με άλλα λόγια, η παραπάνω αρχή της ίσης μεταχείρισης, σε συνδυασμό με τη διαφάνεια, συντελεί στη διασφάλιση, υπέρ όλων των εν δυνάμει αναδόχων, προσήκοντος βαθμού δημοσιότητας που να καθιστά δυνατό το άνοιγμα στον ανταγωνισμό στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων καθώς και τον έλεγχο της αμερόληπτης διεξαγωγής των διαδικασιών ανάθεσης.

3.2.3 Η αρχή της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας

Στενά συνδεδεμένη με τις δύο ως άνω αρχές είναι και η αρχή της αντικειμενικότητας και της αμεροληψίας της αναθέτουσας αρχής και εν γένει των οργάνων διεξαγωγής της διαγωνιστικής διαδικασίας μιας δημόσιας σύμβασης. Διαφάνεια, ίση μεταχείριση και αμεροληψία αποτελούν το τρίπτυχο που πρέπει να καλύπτει κάθε δημόσια σύμβαση, από το προσυμβατικό στάδιο, μέχρι την ολοκλήρωση της σύμβασης και την παράδοση - παραλαβή του συμβατικού αντικειμένου¹⁴². Σε κανένα στάδιο της διαγωνιστικής διαδικασίας δεν πρέπει να προκύπτει υποψία μεροληπτικής συμπεριφοράς, αντιθέτως όλα τα στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας πρέπει να χαρακτηρίζονται από τη διασφάλιση του αμερόληπτου αυτής.

Σύμφωνα με την αρχή της αμεροληψίας¹⁴³, η οποία αποτελεί ειδικότερη έκφανση της γενικής αρχής του κράτους δικαίου, που απορρέει από το ίδιο το Σύνταγμα και τις εγγυήσεις υπέρ του πολίτη, που αυτό καθιερώνει, τα πρόσωπα που αποτελούν διοικητικά όργανα, είτε μονομελή, είτε ως μέλη συλλογικού οργάνου,

¹⁴¹ Δ.Γ. Ράικος, «Δίκαιο δημοσίων συμβάσεων», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2017, Β' έκδοση, σ. σ. 180-187.

¹⁴² Ο.π. σ.σ. 187-190.

¹⁴³ Στην εθνική έννομη τάξη, η αρχή της αμεροληψίας της διοίκησης έχει πλέον αποτυπωθεί στο άρθρο 7 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999), κατά τους ορισμούς του οποίου όλα τα διοικητικά όργανα, μονομελή ή συλλογικά, πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις αμερόληπτης κρίσης κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων τους.

πρέπει να παρέχουν εγγυήσεις για αμερόληπτη κρίση, ώστε να δημιουργείται στον διοικούμενο η πεποίθηση για το αδιάβλητο της απόφασης που έλαβε η διοίκηση.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημανθεί ότι η αρχή της αμεροληψίας θεωρείται από το Δικαστήριο της Ε.Ε. χαρακτηριστικό της όλης διαδικασίας σύναψης δημοσίων συμβάσεων, η παράβαση της οποίας δύναται να έχει συνέπειες στη συνολική νομιμότητα της διαδικασίας ανάθεσης αυτών. Με αυτή δε, συνδέεται άμεσα και η έννοια της σύγκρουσης συμφερόντων.

3.2.4 Η αρχή της αιτιολογίας των αποφάσεων

Στη σύγχρονη δημοκρατία, η διοίκηση είναι υποχρεωμένη να αιτιολογεί τις ενέργειές της. Η υποχρεωτική τεκμηρίωση της συλλογιστικής που ακολούθησε η διοίκηση για να προβεί σε συγκεκριμένη ενέργεια διασφαλίζει την ορθή κρίση της¹⁴⁴.

Η τοποθέτηση της διοίκησης απέναντι στους συμμετέχοντες σε μια διαγωνιστική διαδικασία, ιδίως σε περίπτωση που επίκειται έκδοση δυσμενών για αυτούς πράξεων, υπαγορεύεται από την εν γένει υποχρέωση της αναθέτουσας αρχής να μην προκαλεί με τη δράση της υπόνοιες αυθαιρεσίας και αιφνιδιασμού σε βάρος των διαγωνιζομένων. Αυτή η υποχρέωση εναρμονίζεται πλήρως με τη θεμελιώδη αρχή της διαφάνειας που διέπει το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων. Κατά συνέπεια οι πράξεις της διοίκησης και ιδίως οι αποφάσεις της αναθέτουσας αρχής που είναι απορριπτικές αιτημάτων συμμετεχόντων σε δημόσια διαγωνιστική διαδικασία πρέπει να είναι πλήρως, σαφώς και ειδικά αιτιολογημένες¹⁴⁵, υπό την έννοια ότι πρέπει να εκτίθονται με πληρότητα και σαφήνεια τα πραγματικά περιστατικά και οι νομικοί λόγοι που οδήγησαν τη διοίκηση στη συγκεκριμένη απόφαση, καθώς επίσης και οι σκέψεις βάσει των οποίων το διοικητικό όργανο προέβη στην έκδοση ή την παράλειψη έκδοσης της οικείας πράξης.

¹⁴⁴ Σ.Ν. Κτιστάκη, «Εισαγωγή στη δημόσια διοίκηση», εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2014, σ. 49.

¹⁴⁵ Στο σημείο αυτό κρίνεται σκόπιμη η αναφορά στο σημαντικότερο δικαίωμα του διοικουμένου στο πλαίσιο της διοικητικής διαδικασίας το οποίο είναι, αδιαμφισβήτητα, το δικαίωμα προηγούμενης ακρόασης, που κατοχυρώνεται στο άρθρο 20 παρ. 2 του Συντάγματος, το οποίο, στο πλαίσιο αρκετά ευρείας διατύπωσης, προβλέπει ότι «[τ]ο δικαίωμα της προηγούμενης ακρόασης του ενδιαφερομένου ισχύει και για κάθε διοικητική ενέργεια ή μέτρο που λαμβάνεται σε βάρος των δικαιωμάτων ή συμφερόντων του». Α.Ι. Τάχος, ό.π., σ. 75.

3.2.5 Η αρχή της ασφάλειας δικαίου

Μία από τις βασικές αρχές σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο, κυρίως λόγω της μέγιστης σημασίας που έχει για την εύρυθμη λειτουργία κάθε πολιτικού φορέα, είναι η αρχή της ασφάλειας δικαίου ή νομικής ασφάλειας. Σε εθνικό επίπεδο, η αρχή αυτή είναι συνταγματικού επιπέδου¹⁴⁶ και απορρέει από την έννοια του κράτους δικαίου. Ως έννοια δε γένους, σημαίνει τη σταθερότητα και τη συνέπεια των απρόσωπων και ατομικών κανόνων δικαίου που θεσπίζουν τα όργανα του κράτους και κατά συνέπεια τη σταθερότητα και προβλεψιμότητα των νομικών και πραγματικών καταστάσεων που έχουν δημιουργηθεί, αποκλείοντας τις αιφνίδιες και απροσδόγητες μεταβολές. Ειδικότερη εφαρμογή της ανωτέρω αρχής συνιστά η αρχή της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης.

3.2.6 Η αρχή της αναλογικότητας

Η αρχή της αναλογικότητας, η οποία συγκαταλέγεται στις γενικές αρχές του ενωσιακού δικαίου, έχει την έννοια ότι ένα Κράτος – Μέλος κατά τη διαδικασία επιλογής των προς λήψη μέτρων, οφείλει να επιλέγει αυτά που προκαλούν τα λιγότερα δυνατά προβλήματα στην άσκηση μιας ελευθερίας, προκρίνοντας εκείνα που θεωρεί αναγκαία και πρόσφορα για την επίτευξη του επιδιωκόμενου σκοπού. Η εν λόγω αρχή επιτάσσει να μην υπερβαίνουν οι πράξεις της διοίκησης το πρόσφορο και αναγκαίο μέτρο για την επίτευξη των θεμιτών σκοπών που επιδιώκει η σχετική ρύθμιση, κάθε φορά δηλαδή που η διοίκηση ασκεί τη διακριτική της ευχέρεια, τα συγκεκριμένα μέτρα που λαμβάνει πρέπει να βρίσκονται σε εύλογη σχέση με τους επιδιωκόμενους από αυτή σκοπούς¹⁴⁷.

Μια πρακτική έκφανση της αρχής της αναλογικότητας στο χώρο των δημοσίων συμβάσεων αποτελεί η απαγόρευση στις αναθέτουσες αρχές να απαιτούν δυσανάλογες και υπερβολικές τεχνικές, επαγγελματικές ή χρηματοοικονομικές ικανότητες κατά την ποιοτική επιλογή των υποψηφίων.

¹⁴⁶ Α.Ι. Τάχος, «Ελληνικό διοικητικό δίκαιο», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2003, σ. 80.

¹⁴⁷ Δ.Γ. Ράικος,ό.π., σ.σ. 193-195.

3.2.7 Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης ή της ισοδυναμίας

Η αρχή της αμοιβαίας αναγνώρισης αποτελεί καρπό της νομολογίας του Δικαστηρίου της Ε.Ε.¹⁴⁸. Σύμφωνα με την εν λόγω αρχή, ένα Κράτος – Μέλος οφείλει να δέχεται τα προϊόντα και τις υπηρεσίες που παρέχονται από τους φορείς άλλων Κρατών – Μελών, στο μέτρο που τα εν λόγω προϊόντα και υπηρεσίες πληρούν με ισοδύναμο τρόπο τους θεμιτούς στόχους τους οποίους επιδιώκει το Κράτος – Μέλος προορισμού.

Επισημαίνεται ότι σύμφωνα με την εν λόγω αρχή, το Κράτος – Μέλος στο οποίο παρέχεται η υπηρεσία ή προμηθεύεται το αγαθό, υποχρεούται να αποδέχεται τις τεχνικές προδιαγραφές, τους ελέγχους, τους τίτλους, τα πιστοποιητικά και τα προσόντα που απαιτούνται σε ένα άλλο Κράτος – Μέλος, στο μέτρο που αναγνωρίζονται ως ισοδύναμα με εκείνα τα οποία απαιτείται να πληροί μια προσφορά.

3.2.8 Η αρχή της τυπικότητας στους δημόσιους διαγωνισμούς

Σύμφωνα με την αρχή της τυπικότητας¹⁴⁹, που αφορά σε όλες τις διαγωνιστικές διαδικασίες, η αναθέτουσα αρχή, θεσπίζοντας τους όρους της διακήρυξης αυτοδεσμεύεται και υποχρεώνεται να τους εφαρμόσει απαρέγκλιτα, η δε παράβαση των όρων αυτής συνεπάγεται την ακυρότητα των εγκριτικών πράξεων του αποτελέσματος του διαγωνισμού. Αντίστοιχα, οι συμμετέχοντες πρέπει να πληρούν απόλυτα τους όρους της διακήρυξης και να υποβάλουν την προσφορά τους σύμφωνα με αυτούς.

Με βάση την αρχή της τυπικότητας της διαγωνιστικής διαδικασίας, όλοι οι όροι που τίθενται σε μια διακήρυξη θεωρούνται ουσιώδεις και κατά συνέπεια οποιαδήποτε παράβασή τους συνεπάγεται το απαράδεκτο της προσφοράς και οδηγεί στον αποκλεισμό της.

Η εν λόγω αρχή διέπει γενικά τη διενέργεια των διαγωνισμών, εξυπηρετεί την ανάγκη της διαφάνειας, της αποφυγής του κινδύνου αλλοίωσης των προσφορών και της ευχερούς εξέτασης και αξιολόγησής τους, τυχόν δε μη συμμόρφωση προς τις απαιτήσεις της διακήρυξης συνεπάγεται τον αποκλεισμό του υποψηφίου, ακόμα και

¹⁴⁸ Βλ. άρθρο 18 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ και άρθρο 18 παρ. 1 του ν.4412/2016.

¹⁴⁹ Δ.Γ. Ράικος,ό.π., σ.σ. 195-197.

αν αυτό δεν αναφέρεται ρητά στη διακήρυξη. Επισημαίνεται ότι ο αποκλεισμός υποψηφίου, η προσφορά του οποίου δεν είναι σύμφωνη με τους όρους της διακήρυξης, δεν αφήνεται στη διακριτική ευχέρεια της αναθέτουσας αρχής, αλλά αποτελεί δέσμια υποχρέωσή της και οδηγεί στην έκδοση της σχετικής πράξης αποκλεισμού.

3.2.9 Η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης

Η διαχείριση των δημόσιων οικονομικών διέπεται από τις γενικές αρχές της δημοσιονομικής διαχείρισης, των οποίων πρώτη αναφέρεται η αρχή της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, κατά την οποία η διαχείριση της περιουσίας και των υποχρεώσεων των φορέων της Γενικής Κυβέρνησης, πρέπει να δenerγείται με σωφροσύνη και με γνώμονα την εξασφάλιση της δημοσιονομικής βιωσιμότητας¹⁵⁰.

Η αρχή αυτή εξειδικεύεται περαιτέρω¹⁵¹:

α) στην αρχή της οικονομικότητας, σύμφωνα με την οποία τα μέσα που χρησιμοποιούνται για την υλοποίηση των κυβερνητικών πολιτικών πρέπει να διατίθενται εγκαίρως, στην ενδεδειγμένη ποσότητα και στην καλύτερη τιμή με τη χρήση των αναγκαίων μόνο διοικητικών πόρων,

β) στην αρχή της αποδοτικότητας, σύμφωνα με την οποία οφείλεται η τήρηση της βέλτιστης δυνατής σχέσης μεταξύ των χρησιμοποιούμενων μέσων και των επιτυγχανόμενων αποτελεσμάτων και

γ) στην αρχή της αποτελεσματικότητας, σύμφωνα με την οποία ελέγχεται η επίτευξη συγκεκριμένων αντικειμενικών στόχων και των αποτελεσμάτων που έχουν εκ των προτέρων ορισθεί.

Μέσα από την εφαρμογή των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης επιτυγχάνεται ουσιαστικά, με αποτελεσματικό τρόπο η προαγωγή του δημόσιου συμφέροντος¹⁵², ο έλεγχος απόδοσης των δημόσιων δαπανών και ενισχύεται η λογοδοσία των φορέων της δημόσιας εξουσίας.

¹⁵⁰ Ν. Μπάρμπας, «Στοιχεία Δημοσιονομικού Δικαίου», εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., Αθήνα - Θεσσαλονίκη, 2014, ε' έκδοση, σ.σ. 238 – 239.

¹⁵¹ Βλ. άρθρο 1 περ. α' ν. 3871/2010 και άρθρο 80 παρ.2 με το οποίο προστέθηκε το άρθρο 22α στο π.δ. 774/1980.

¹⁵² Η προαγωγή του δημόσιου συμφέροντος εξαρτάται άμεσα από την αποτελεσματικότητα των φορέων της εκτελεστικής εξουσίας, στην οποία υπάγονται η Κυβέρνηση και οι επιμέρους δημόσιες υπηρεσίες, που συνιστούν τον ευρύτερο δημόσιο τομέα. Το πραγματικό περιεχόμενο της αποτελεσματικότητας, συνίσταται στην αύξηση της παραγωγικότητας του δημόσιου τομέα, καθώς και στη διαρκή – σταδιακή αύξηση του επιπέδου ευημερίας και της οικονομικής και κοινωνικής

3.3 Θεσμικό πλαίσιο δημοσίων συμβάσεων

Με τη στρατηγική «Ευρώπη 2020»¹⁵³, η Ε.Ε. διακήρυξε και διαμόρφωσε το πλαίσιο της πολιτικής της για την οικονομική ανάπτυξη για τα επόμενα δέκα έτη. Απώτερος σκοπός του εγχειρήματος είναι η μετάπτωση του τρέχοντος κοινωνικοοικονομικού υποδείγματος σε ένα ολοκληρωμένο, βιώσιμο και κυρίως έξυπνο οικονομικό σύστημα, το οποίο θα εξασφαλίσει υψηλό και διατηρήσιμο επίπεδο ανάπτυξης, παραγωγικότητας, απασχόλησης και κοινωνικής συνοχής.

Σήμερα, δεδομένων των συνθηκών που καλείται να αντιμετωπίσει η ευρωπαϊκή οικονομία, οι οποίες και απειλούν τόσο τον οικονομικό όσο και τον κοινωνικοοικονομικό και δημοκρατικό ιστό της, η επίτευξη των προαναφερόμενων στόχων αποτελεί τη μόνη εναλλακτική διέξοδο.

Κάτω από αυτή τη συγκυρία συγκυρία αυτή, η βελτιστοποίηση της λειτουργίας του ιδιαίτερα σημαντικού τομέα των δημοσίων συμβάσεων, καλείται να διαδραματίσει καταλυτικό ρόλο στην επίτευξη των παραπάνω στόχων. Στο πλαίσιο αυτό, η βαθιά τομή στο ενωσιακό κανονιστικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων μέσω της υιοθέτησης από την Ένωση της νέας δέσμης οδηγιών για τις δημόσιες συμβάσεις (Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ) αποτελεί αναμφισβήτητα κομβικής σημασίας εξέλιξη.

3.3.1 Ο νόμος 4412/2016

Η ψήφιση και θέση σε ισχύ, στις 8 Αυγούστου του 2016, του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» αποτελεί κατά συνέπεια ορόσημο και για το ελληνικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων.

ανάπτυξης της χώρας, σε συνδυασμό με το χρόνο ανταπόκρισης στα αιτήματα των πολιτών, το ποσοστό ικανοποίησης των παραπόνων που υποβάλλονται, την εφαρμογή των νέων τεχνολογιών, το κόστος διαχείρισης και την ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών. *Α.Π. Μπαμπαλιούτας*, ό.π., σ.σ. 11-12.

¹⁵³ Η στρατηγική «Ευρώπη 2020» αποτελεί το θεματολόγιο της Ε.Ε. για την ανάπτυξη και την απασχόληση για την τρέχουσα δεκαετία. Δίνει έμφαση στην έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη ως μέσο αντιμετώπισης των διαρθρωτικών αδυναμιών της ευρωπαϊκής οικονομίας, βελτίωσης της ανταγωνιστικότητας και της παραγωγικότητάς της και ενίσχυσης μιας διατηρήσιμης κοινωνικής οικονομίας της αγοράς. https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/european-semester/framework/europe-2020-strategy_el, [πρόσβαση 03-11-2017].

Οι διατάξεις του ν. 4412/2016 αποτελούν προσαρμογή της ελληνικής νομοθεσίας προς τις διατάξεις:

α) της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων και την κατάργηση της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ (L94), όπως διορθώθηκε (L135/24.5.2016),

β) της Οδηγίας 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με τις προμήθειες φορέων, που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση Οδηγίας 2004/17/ΕΚ και

γ) της Οδηγίας 89/665/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 21ης Ιουνίου 1989 και της 92/13/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Φεβρουαρίου 1992, όπως τροποποιήθηκαν με την Οδηγία 2007/66/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 11ης Δεκεμβρίου 2007 και τα άρθρα 46 και 47 της Οδηγίας 2014/23/ΕΕ.

Στο πλαίσιο αυτό, καταργήθηκε το σύνολο σχεδόν του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου που ίσχυε πριν την 8η Αυγούστου 2016, το οποίο χαρακτηριζόταν από πολυνομία και αποσπασματικότητα και περιελάμβανε πλήθος εξαιρετικών ρυθμίσεων που δημιουργούσαν σύγχυση, με αποτέλεσμα να ευνοείται η σπατάλη και η διαφθορά.

Έτσι, εκτός από τα βασικά νομοθετήματα που ρύθμιζαν τις δημόσιες συμβάσεις, όπως ενδεικτικά ήταν τα προεδρικά διατάγματα 59/2007, 60/2007 και 118/2007, οι νόμοι 3886/2010, 3669/2008 και 3316/2005, καταργήθηκε και πλήθος κανονισμών ανάθεσης και εκτέλεσης έργων, μελετών, υπηρεσιών και προμηθειών αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων.

Το νομοθέτημα αυτό αποτυπώνει την επιλογή του εθνικού νομοθέτη να ρυθμίσει συνολικά, με ενιαίο, ομοιογενή και απλοποιημένο τρόπο τον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, ο οποίος διαχρονικά χαρακτηρίζεται από ιδιαίτερος υψηλά επίπεδα δημοσίων δαπανών¹⁵⁴. Σημειώνεται ότι το προϊσχύσαν, εν πολλοίς αποσπασματικό, νομοθετικό καθεστώς αντανάκλούσε τα υπαρκτά χαρακτηριστικά του περιβάλλοντος ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων στη χώρα μας.

¹⁵⁴ Σε σχετική μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για το χρονικό διάστημα 2012-2015, υπολογίζεται ότι οι σχετικές δημόσιες δαπάνες ανέρχονται σε ποσοστό 10,6% του Α.Ε.Π. για τη χώρα μας και σε ποσοστό 13,8% του Α.Ε.Π. για το σύνολο των κρατών – μελών της Ε.Ε. (βλ. αναλυτικά, Public Procurement Indicators 2015, DG GROW G4 – Innovative and e-Procurement, December 19, 2016, σ. 9).

Συνοπτικά, μπορεί να υποστηριχθεί ότι διαχρονικά στην Ελλάδα ο τομέας των δημοσίων συμβάσεων είναι κατακερματισμένος και συγκροτείται από επιμέρους αγορές, στις οποίες εμπλέκονται και δραστηριοποιούνται συγκεκριμένοι οικονομικοί φορείς και συγκεκριμένες αναθέτουσες αρχές/φορείς. Επί της ουσίας, πριν την υιοθέτηση του ν. 4412/2016, λειτουργούσε στη χώρα μας ένα σύστημα παράλληλων νομοθετικών καθεστώτων είτε για επιμέρους κατηγορίες συμβάσεων είτε για επιμέρους κατηγορίες αναθετουσών αρχών/φορέων, με αποτέλεσμα να προκύπτουν ιδιαίτερα προβλήματα ιδίως σε σχέση με τη δυνατότητα πρόσβασης οικονομικών φορέων σε συγκεκριμένες αγορές, την εξασφάλιση ομοιόμορφων πρακτικών μεταξύ των αναθετουσών αρχών/φορέων, την εποπτεία και τον έλεγχο της προσήκουσας εφαρμογής των σχετικών κανόνων δικαίου από τις ελληνικές και τις ευρωπαϊκές αρχές.

Υπό το πρίσμα αυτό, η κωδικοποίηση του νομοθετικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων που επιτυγχάνεται με τον ν. 4412/2016, λειτουργεί και ως μηχανισμός αλλαγής της νοοτροπίας των εμπλεκόμενων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων συνολικά, καθώς θεσμοθετείται η μετάβαση από ένα κατακερματισμένο σε ένα ενοποιημένο καθεστώς. Η μετάβαση αυτή δεν είναι μόνο νομοθετική, ούτε αφορά αποκλειστικά και μόνο στην εφαρμογή κανόνων δικαίου. Είναι, μεταξύ άλλων, και μια σημαντική αλλαγή μοντέλου οργάνωσης και λειτουργίας του τομέα των δημοσίων συμβάσεων, η οποία – όπως κάθε αλλαγή μοντέλου σε οποιονδήποτε τομέα – ενδέχεται να πυροδοτήσει αντιδράσεις και να κινητοποιήσει αντιστάσεις, γεγονός που καθιστά απολύτως απαραίτητη την επίμονη προσήλωση στην κεντρική επιλογή της απλοποίησης και της ενοποίησης, ώστε να αποφευχθεί η επιστροφή σε ένα πλαίσιο αποσπασματικών ρυθμίσεων.

Ο ν. 4412/2016 τυγχάνει εφαρμογής σε αναθέτουσες αρχές, ήτοι στο κράτος, τους Ο.Τ.Α. Α^{'155} και Β' βαθμού, τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου ή τις ενώσεις μιας ή περισσότερων από αυτές τις αρχές ή ενός ή περισσότερων από αυτούς τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου, καθώς και σε αναθέτοντες φορείς¹⁵⁶.

¹⁵⁵ Για την οργάνωση των εσωτερικών υπηρεσιών των Ο.Τ.Α. Α' βαθμού και ειδικότερα της Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών βλ. Ε. Μπέσιλα – Βήκα, «Τοπική Αυτοδιοίκηση», Τόμος II, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2004, σ.σ. 98-105.

¹⁵⁶ Δ.Γ. Ράικος, ό.π., σ. 99.

Με τον νόμο αυτόν θεσπίζονται κανόνες:

α) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης δημοσίων συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου Ι (άρθρα 2 έως 221),

β) για τις διαδικασίες προγραμματισμού και σύναψης συμβάσεων και διαγωνισμών μελετών που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου ΙΙ (άρθρα 2 και 222 έως 338),

γ) για τη διακυβέρνηση, οι οποίοι εφαρμόζονται, σύμφωνα με το Βιβλίο ΙΙΙ (άρθρα 339 έως 344), από τις αναθέτουσες αρχές και τους αναθέτοντες φορείς και

δ) για την έννομη προστασία κατά τη σύναψη συμβάσεων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του Βιβλίου ΙV (άρθρα 345 έως 374).

Οι διατάξεις του εν λόγω νόμου εφαρμόζονται¹⁵⁷ σε όλες τις συμβάσεις των περιπτώσεων α' και β', ανεξαρτήτως είδους και εκτιμώμενης αξίας αυτών, εκτός αν άλλως ορίζεται στις επιμέρους διατάξεις αυτού.

Όπως συμβαίνει με την οδηγία 2014/24/ΕΕ, έτσι και ο ν. 4412/2016 εξαιρεί από το πεδίο εφαρμογής του μια σειρά από υπηρεσίες, όπως τις δημόσιες συμβάσεις με αντικείμενο τη διάθεση ή εκμετάλλευση δημόσιων δικτύων επικοινωνιών ή την παροχή στο κοινό μιας ή περισσότερων υπηρεσιών ηλεκτρονικών επικοινωνιών, υπηρεσίες από επιχειρήσεις κοινής ωφέλειας, καθώς και υπηρεσίες προμηθειών που αφορούν στην εθνική άμυνα, συμβάσεις εργασίας και συμβάσεις σε σχέση με έγγεια συμφέροντα. Επισημαίνεται ότι οι εν λόγω εξαιρέσεις θα πρέπει να ερμηνεύονται συσταλτικά. Εξάλλου το βάρος απόδειξης περί της συνδρομής παρέκκλισης στην εν λόγω περίπτωση φέρει αυτός που την επικαλείται.

Καθοριστικής σημασίας για την ορθή εφαρμογή του νομοθετικού πλαισίου είναι η σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 1 του νόμου αυτού, διάκριση μεταξύ δύο κατηγοριών δημοσίων συμβάσεων, ήτοι ανάμεσα στις δημόσιες συμβάσεις άνω των ορίων και εκείνων κάτω των ορίων.

¹⁵⁷ Με την επιφύλαξη των παραγράφων 3 έως 7 του άρθρου 1 του ν.4412/2016.

3.3.1.1 Ουσιώδεις μεταβολές από την εφαρμογή του ν. 4412/2016

Με τις ρυθμίσεις των νέων Οδηγιών εισάγονται θεσμοί και εργαλεία που θα επιτρέψουν την προώθηση πολιτικών βιώσιμης ανάπτυξης και κοινωνικής συνοχής, την ενίσχυση της συμμετοχής των Μ.Μ.Ε., καθώς και την προώθηση της καινοτόμου επιχειρηματικότητας, πάντα υπό συνθήκες διαφάνειας και γνήσιου ελεύθερου ανταγωνισμού. Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά ορισμένες αλλαγές που επήλθαν στο νομοθετικό πλαίσιο που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις, μετά την εφαρμογή του ν. 4412/2016 και την προσαρμογή στις νέες αυτές Οδηγίες.

Με τον ν. 4412/2016 ενοποιείται το νομοθετικό πλαίσιο και αντιμετωπίζεται το πρόβλημα της πολυνομίας, καθώς θεσπίζεται ένα ενιαίο και πλήρες κανονιστικό πλαίσιο για όλες τις δημόσιες συμβάσεις (στο στάδιο ανάθεσης και εκτέλεσης μιας δημόσιας σύμβασης) ανεξαρτήτως του είδους της αναθέτουσας αρχής/αναθέτοντος φορέα, του αντικειμένου της σύμβασης, του είδους της διαγωνιστικής διαδικασίας και της εκτιμώμενης αξίας αυτών, με την ταυτόχρονη κατάργηση του συνόλου του προϊσχύσαντος νομοθετικού πλαισίου, καθώς και των ειδικών κανονισμών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων.

Με τον ορισμό Κεντρικών Αρχών Αγορών (Κ.Α.Α.) και Εθνικών Κεντρικών Αρχών Αγορών (Ε.Κ.Α.Α.), εισάγεται ουσιαστικά σύστημα κεντροποίησης των αγορών. Συγκεκριμένα η Γενική Γραμματεία Υποδομών, η Γενική Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων και Προμηθειών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή και η Επιτροπή Προμηθειών Υγείας ορίζονται ως Ε.Κ.Α.Α..

Το πλαίσιο που αφορά στις δυνατότητες προσφυγής στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, αναμορφώνεται μέσω της πρόβλεψης της ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση ενώ αποσαφηνίζεται για πρώτη φορά η διάκριση μεταξύ μη κανονικών και απαράδεκτων προσφορών.

Η χρήση ηλεκτρονικών μέσων και εργαλείων ενισχύεται, καθώς:

- επεκτείνεται η υποχρεωτική χρήση του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. για συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και συναφών επιστημονικών υπηρεσιών,
- επανέρχεται η υποχρεωτική ανάρτηση στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. όλων των συμβάσεων αξίας 1.000,00 ευρώ και άνω,
- Θεσπίζεται ένα ενιαίο σύστημα δημοσιότητας σε εθνικό επίπεδο,

- Προβλέπεται η λειτουργική διασύνδεση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. με το πρόγραμμα Δι@ύγεια,
- Εισάγονται νέα ηλεκτρονικά εργαλεία και δη οι Ηλεκτρονικοί Κατάλογοι και το Δυναμικό Σύστημα Αγορών.
- Θεσπίζονται το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έντυπο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.), για δημόσιες συμβάσεις άνω των κοινοτικών ορίων, και το Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.), για συμβάσεις κάτω των ορίων, ως μέσα προαπόδειξης της μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού και πλήρωσης των κριτηρίων επιλογής των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν σε διαγωνιστικές διαδικασίες.

Η πρόσβαση των μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις διαγωνιστικές διαδικασίες, ενισχύεται με διάφορους τρόπους με ενδεικτικό παράδειγμα τη θέσπιση του κανόνα υποδιαίρεσης συμβάσεων σε τμήματα κ.λπ.

Ενισχύεται, μέσω της συνεκτίμησης περιβαλλοντικών και κοινωνικών παραμέτρων κατά την εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων η κοινωνική οικονομία και τονίζονται οι κοινωνικές και περιβαλλοντικές παράμετροι των δημοσίων συμβάσεων.

Ενσωματώνονται διατάξεις των Οδηγιών που αφορούν στο στάδιο της εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων και ιδίως σε σχέση με τους όρους εκτέλεσης της σύμβασης, την υπεργολαβία, την τροποποίηση συμβάσεων κατά τη διάρκειά τους και το δικαίωμα μονομερούς λύσης της σύμβασης.

Αναμορφώνεται πλήρως το σύστημα έννομης προστασίας, καθώς ιδρύθηκε η Αρχή Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών, ως ανεξάρτητο διοικητικό όργανο, ενώπιον του οποίου μπορεί ο κάθε ενδιαφερόμενος να προσφύγει και να ζητήσει την ακύρωση παρονόμως συναφθείσας σύμβασης καθώς και προσωρινά μέτρα προστασίας.

Θεσπίζονται διατάξεις που αφορούν σε διαδικασίες ορθής διακυβέρνησης για τη διασφάλιση της αποτελεσματικής εφαρμογής του νέου πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, της διαφάνειας, και ενός αυξημένου επιπέδου λογοδοσίας για την καταπολέμηση της διαφθοράς¹⁵⁸ και της απάτης.

¹⁵⁸ Με στόχο την εξάλειψη της διαφθοράς οι Οδηγίες, που ενσωματώθηκαν με τον ν. 4412/2016, θέτουν μια σειρά διατάξεων οι οποίες έχουν ως στόχο τη διασφάλιση των αναθετουσών αρχών από «διαφθαρμένους» διαγωνιζόμενους. Για παράδειγμα, οι όροι συμμετοχής αποσκοπούν, πέρα των άλλων και στην αποτελεσματική καταπολέμηση της απάτης και της δωροδοκίας, καθώς αποκλείεται συστηματικά από τη συμμετοχή σε δημόσια σύμβαση κάθε οικονομικός φορέας ο οποίος έχει καταδικαστεί για συμμετοχή σε εγκληματική οργάνωση ή για δωροδοκία, για απάτη και για νομιμοποίηση εσόδων από παράνομες δραστηριότητες (βλ. παρ. 1 του άρθρου 73 του ν. 4412/2016).

Εισάγονται περισσότερα είδη διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων, όπως είναι η σύμπραξη καινοτομίας.

Συνοψίζοντας, οι βασικότερες αλλαγές που εισάγονται, σε σχέση με το υφιστάμενο νομικό καθεστώς αφορούν κυρίως στην ενοποίηση του νομοθετικού πλαισίου, στην ενίσχυση της διαφάνειας και την καταπολέμηση της διαφθοράς, στις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, στη δημοσιότητα, στον προγραμματισμό και την προπαρασκευή, στην απλοποίηση και τον εκσυγχρονισμό των διαδικασιών ανάθεσης, στις εγγυήσεις, στην πιο αποτελεσματική έννομη προστασία και τέλος στην κατάρτιση και πιστοποίηση των υπαλλήλων των αναθετουσών αρχών που εμπλέκονται στις διαδικασίες των δημοσίων συμβάσεων.

3.3.1.2 Προβλήματα από την εφαρμογή του ν. 4412/2016

Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 2016¹⁵⁹, από τη μέχρι τώρα εμπειρία εφαρμογής του ν.4412/2016 και στη βάση της συνεχούς επικοινωνίας της Αρχής με αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς, η Αρχή έχει ήδη προβεί στις ακόλουθες πρώτες διαπιστώσεις για προβλήματα κατά την εφαρμογή του νόμου:

- Προβλήματα από ασυνέχειες μεταξύ των γενικών κανόνων και των ειδικότερων κανόνων ανάθεσης που εισήχθησαν για τα δημόσια έργα, τις μελέτες και τις συναφείς τεχνικές υπηρεσίες.
- Προβλήματα από την εφαρμογή της υποχρέωσης υποβολής του Ε.Ε.Ε.Σ. - το οποίο υποβάλλεται για συμβάσεις άνω των ορίων εφαρμογής των κοινοτικών οδηγιών - και του Τ.Ε.Υ.Δ. - το οποίο υποβάλλεται για συμβάσεις αξίας κατώτερης των χρηματικών ορίων που προβλέπονται στις κοινοτικές οδηγίες - ιδίως σε ό,τι αφορά στην υποχρέωση υπογραφής των εντύπων αυτών (που συνιστούν επί της ουσίας υπεύθυνες δηλώσεις περί μη συνδρομής λόγων αποκλεισμού) από όλα

Βέβαια, αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι οι νέες αυτές ρυθμίσεις στοχεύουν στον αποκλεισμό των «προβληματικών» υποψηφίων δημιουργώντας αντικίνητρα για την παράνομη δράση τους. Με κανένα τρόπο δεν άπτονται όμως οι ρυθμίσεις αυτές της διαφθοράς των αναθετουσών αρχών από τους υποψηφίους σε κάθε διαγωνισμό ούτε μπορούν να τον αποτρέψουν.

¹⁵⁹ Βλ. Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 2016, σ.σ.31-32.

τα μέλη των οργάνων διοίκησης των οικονομικών φορέων που συμμετέχουν σε διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων¹⁶⁰.

- Προβλήματα από την πρόβλεψη για τη σύσταση επιτροπών διαγωνισμού στις συμβάσεις δημοσίων έργων και μελετών από τεχνικούς υπαλλήλους των αναθετουσών αρχών, (σε συνάρτηση με την απαίτηση τεχνικής επάρκειας – περιορισμένης στελέχωσης τεχνικών υπηρεσιών αναθετουσών αρχών). Προβλήματα από την επέκταση του χαρακτηρισμού μιας σύμβασης υπηρεσιών ως σύμβασης έργου (ιδίως και σε σχέση με τους αντίστοιχους ορισμούς του ενωσιακού δικαίου).
- Προβλήματα από την έλλειψη ειδικών ρυθμίσεων για συμβάσεις ιδιαίτερα χαμηλής αξίας (π.χ. απαίτηση προσκόμισης ποινικού μητρώου, φορολογικής και ασφαλιστικής ενημερότητας, καθώς και πιστοποιητικού μη πτώχευσης, για συμβάσεις αξίας κατώτερης των 2.500 ευρώ, οι οποίες δεν συνάπτονται εγγράφως)¹⁶¹.

Πέρα από τα ανωτέρω, σημαντικές ήταν οι δυσκολίες που κλήθηκαν να αντιμετωπίσουν οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς, ιδίως όσοι από

¹⁶⁰ Με τη διάταξη της παραγράφου 13 του άρθρου 107 του ν.4497/2017, προστέθηκε, μετά το άρθρο 79 του ν. 4412/2016, άρθρο 79Α («Υπογραφή Ευρωπαϊκού Ενιαίου Εγγράφου Σύμβασης»), με το οποίο προβλέπεται ότι, κατά την υποβολή του Ε.Ε.ΕΣ του άρθρου 79, είναι δυνατή, με μόνη την υπογραφή του κατά περίπτωση εκπροσώπου του οικονομικού φορέα η προκαταρκτική απόδειξη των λόγων αποκλεισμού που αναφέρονται στην παράγραφο 1 του άρθρου 73 για το σύνολο των φυσικών προσώπων που είναι μέλη του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου του ή έχουν εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτόν. Ως εκπρόσωπος του οικονομικού φορέα, για την εφαρμογή του εν λόγω άρθρου, νοείται ο νόμιμος εκπρόσωπος αυτού, όπως προκύπτει από το ισχύον καταστατικό ή το πρακτικό εκπροσώπησης του κατά το χρόνο υποβολής της προσφοράς ή αίτησης συμμετοχής ή το αρμοδίως εξουσιοδοτημένο φυσικό πρόσωπο να εκπροσωπεί τον οικονομικό φορέα για διαδικασίες σύναψης συμβάσεων ή για συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης σύμβασης. Το εν λόγω άρθρο εφαρμόζεται και για την υπογραφή του Τυποποιημένου Εντύπου Υπεύθυνης Δήλωσης (ΤΕΥΔ), έχει δε εφαρμογή και για τις διαδικασίες σύναψης που είναι σε εξέλιξη και είναι στο στάδιο πριν την κατακύρωση. Σε αυτό το σημείο, για να γίνουν κατανοητές οι δυσκολίες που αντιμετωπίζαν οι αναθέτουσες αρχές/φορείς, μέχρι την ψήφιση του ανωτέρω νόμου, αναφέρεται ότι το Τ.Ε.Υ.Δ. και το Ε.Ε.Ε.Σ. υπογραφόταν από το φυσικό/- ά πρόσωπο/ α, τα οποία ήταν μέλη του διοικητικού, διευθυντικού ή εποπτικού οργάνου ενός οικονομικού φορέα ή είχαν εξουσία εκπροσώπησης, λήψης αποφάσεων ή ελέγχου σε αυτό, σύμφωνα με το ισχύον θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο που διέπει τον οικονομικό φορέα, συμπεριλαμβανομένων των διατάξεων περί προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. (Πρβλ. Κανονισμό (Ε.Ε.) 2017/6 & Κατευθυντήριες Οδηγίες 15 και 23 Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.). Σε περίπτωση που περισσότερα πρόσωπα, σύμφωνα με τα παραπάνω είχαν υποχρέωση υπογραφής του Τ.Ε.Υ.Δ./Ε.Ε.Ε.Σ., υπέγραφαν όλα στο Μέρος VI Τελικές δηλώσεις του ίδιου (και όχι διαφορετικού για κάθε υπογράφο) Τ.Ε.Υ.Δ./Ε.Ε.Ε.Σ..

¹⁶¹ Οι δυσκολίες αυτές αντιμετωπίστηκαν πολύ πρόσφατα καθώς με τις διατάξεις των παραγράφων 11 και 15 του άρθρου 107 του ν. 4497/2017, προστέθηκε νέα παράγραφος 11 στα άρθρα 73 και 80 του ν. 4412/2016, αντιστοίχως, που προβλέπει ότι τα εν λόγω άρθρα δεν εφαρμόζονται σε δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία ίση ή κατώτερη των δύο χιλιάδων πεντακοσίων (2.500) ευρώ χωρίς Φ.Π.Α.

αυτούς μέχρι την 8^η Αυγούστου 2016 εφάρμοζαν ειδικό κανονισμό προμηθειών, όπως για παράδειγμα οι Οργανισμοί Τοπικής Αυτοδιοίκησης οι οποίοι εφάρμοζαν τον Ενιαίο Κανονισμό Προμηθειών Ο.Τ.Α.¹⁶². Με την ψήφιση του νέου νόμου, όλοι οι φορείς υποχρεώθηκαν να εφαρμόσουν ένα ενιαίο σύστημα προμηθειών, το οποίο ήταν σημαντικά διαφοροποιημένο και δεσμευτικό ως προς τις διαδικασίες και τα χρονοδιαγράμματα¹⁶³. Η αλλαγή αυτή, σε συνδυασμό με την υποστελέχωση των υπηρεσιών και την ελλειπή εξοικείωση στη χρήση των ηλεκτρονικών πλατφορμών που υποστηρίζουν τις διαδικασίες των προμηθειών, δημιούργησε πληθώρα προβλημάτων, τουλάχιστον κατά το πρώτο στάδιο εφαρμογής του νέου νόμου. Ταυτόχρονα, αρκετές ήταν και οι δυσκολίες προσαρμογής και κατανόησης του νέου κανονισμού, ο οποίος αποτελεί ουσιαστικά μεταφορά ευρωπαϊκών Οδηγιών στην ελληνική νομοθεσία, με αποτέλεσμα τα ερωτήματα που προέκυπταν και η αδυναμία άμεσης απάντησής τους από τους αρμόδιους φορείς, να δημιουργούν σύγχυση και καθυστερήσεις στην εκτέλεση των προμηθειών. Τα παραπάνω προβλήματα οδήγησαν την πολιτεία να προχωρήσει στις απαιτούμενες νομοθετικές ρυθμίσεις.

3.3.1.3 Ορισμοί του ν. 4412/2016

Σε αυτό το σημείο, για την καλύτερη κατανόηση των όρων που χρησιμοποιούνται στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων, κρίνεται απαραίτητη η παράθεση ορισμένων βασικών εννοιών. Συγκεκριμένα για τους σκοπούς του ν. 4412/2016 και σύμφωνα με το άρθρο 1^ο αυτού:

- ως «αναθέτουσες αρχές» νοούνται το κράτος, οι αρχές τοπικής αυτοδιοίκησης, οι οργανισμοί δημοσίου δικαίου ή οι ενώσεις μιας ή περισσότερων από αυτές τις αρχές ή ενός ή περισσότερων από αυτούς τους οργανισμούς δημοσίου δικαίου και οι αναθέτουσες αρχές κατά την έννοια του άρθρου 223 του ν. 4412/2016 και β) ως «αναθέτοντες φορείς» νοούνται οι αναθέτοντες φορείς κατά την έννοια του άρθρου 224 του ανωτέρω νόμου,
- ως «κεντρικές κυβερνητικές αρχές (Κ.Κ.Α.)», νοούνται οι αναθέτουσες αρχές που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Α' του

¹⁶² Ενδεικτικά αναφέρεται ότι με την παρ.2 του άρθρου 377 του ν. 4412/2016 καταργήθηκαν από 8 Αυγούστου 2016, 42 κανονιστικές πράξεις που αφορούσαν στην ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων αναθετουσών αρχών και φορέων.

¹⁶³ Για παράδειγμα, με το νέο νομοθετικό πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις, ακόμα και για τη διενέργεια συνοπτικού διαγωνισμού απαιτείται δημοσίευση της διακήρυξης δώδεκα (12) ημέρες.

ν.4412/2016 και, εφόσον έχουν επέλθει διορθώσεις ή τροποποιήσεις, οι φορείς που τις έχουν διαδεχθεί, ως «δημόσιες συμβάσεις» και ως «συμβάσεις έργων¹⁶⁴, υπηρεσιών¹⁶⁵ και προμηθειών¹⁶⁶» νοούνται, όπως έχει ήδη αναφερθεί, οι συμβάσεις εξ επαχθούς αιτίας οι οποίες συνάπτονται γραπτώς μεταξύ ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων και μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων, αντίστοιχα, και έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών,

- ως «συμφωνία - πλαίσιο» νοείται μία συμφωνία που συνάπτεται μεταξύ μιας ή ενός ή περισσότερων αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων και ενός ή

¹⁶⁴ Ως «δημόσιες συμβάσεις έργων» και ως «συμβάσεις έργων» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο, ένα από τα κάτωθι: α) την εκτέλεση ή συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση εργασιών που αφορούν μία από τις δραστηριότητες που αναφέρονται στο Παράρτημα ΙΙ του Προσαρτήματος Α΄ και στο Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Β΄ του ν. 4412/2016, β) την εκτέλεση ή συγχρόνως τη μελέτη και την εκτέλεση έργου, γ) την υλοποίηση, με οποιαδήποτε μέσα, έργου ανταποκρινόμενου στις απαιτήσεις που ορίζει η αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας που ασκεί αποφασιστική επιρροή στο είδος ή στη μελέτη του έργου. Ως «έργο» νοείται το αποτέλεσμα ενός συνόλου οικοδομικών εργασιών ή εργασιών μηχανικού το οποίο επαρκεί αυτό καθαυτό για την εκπλήρωση μίας οικονομικής ή τεχνικής λειτουργίας. Η εκτέλεση των εργασιών του προηγούμενου εδαφίου απαιτεί ιδίως την εφαρμογή μελέτης κατά την έννοια του παρόντος, με τη χρήση τεχνικών γνώσεων και μεθόδων και αφορά νέες κατασκευές, επεκτάσεις, ανακαινίσεις, επισκευές - συντηρήσεις κατά τη λειτουργία, κατεδαφίσεις υποδομών, ιδίως στις κατηγορίες οδοποιίας, οικοδομικών, υδραυλικών, ηλεκτρομηχανολογικών, λιμενικών, βιομηχανικών - ενεργειακών, δικτύων, πρασίνου, καθαρισμού και επεξεργασίας νερού, υγρών, στερεών και αερίων αποβλήτων, γεωτρήσεων, ειδικών μονώσεων, ανελκυστήρων, ηλεκτρονικού εξοπλισμού, πλωτών έργων και εγκαταστάσεων, ναυπηγείων, αποκαλύψεις μεταλλείων ή όπως οι κατηγορίες αυτές διαμορφώνονται από τις κείμενες διατάξεις και των υποδομών εκ του συνδυασμού των ανωτέρω κατηγοριών.

¹⁶⁵ Ως «δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών» και ως «συμβάσεις υπηρεσιών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών, πλην των αναφερομένων στην περίπτωση 6 του άρθρου 1 του ν. 4412/2016. (α) Ως «δημόσιες συμβάσεις εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών» νοούνται αυτές με αντικείμενο την εκπόνηση μελετών και την παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κατά την έννοια των στοιχείων α΄ και β΄, αντίστοιχα, της περίπτωσης 6 της παραγράφου 3, σύμφωνα με το Παράρτημα Ι του Προσαρτήματος Γ΄ του ν. 4412/2016, όταν οι μελέτες δεν εκπονούνται και οι υπηρεσίες δεν παρέχονται από το προσωπικό της αναθέτουσας αρχής. (β) Ως «δημόσιες συμβάσεις γενικών υπηρεσιών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την παροχή υπηρεσιών, πλην των προαναφερομένων, συμπεριλαμβανομένων των συμβουλευτικών υπηρεσιών, που ως τέτοιες νοούνται εκείνες που, έχουν ως αντικείμενο το σχεδιασμό, προγραμματισμό, οργάνωση, διαχείριση, παρακολούθηση, έλεγχο και αξιολόγηση επιχειρησιακών και αναπτυξιακών προγραμμάτων και δράσεων σε όλους τους τομείς της οικονομίας, καθώς και σε οριζόντιου χαρακτήρα παρεμβάσεις, την υποστήριξη της υλοποίησης τους με τη μεταφορά της απαραίτητης σχετικής τεχνογνωσίας, καθώς και την παροχή εξωγενών υπηρεσιών (outsourcing) υλοποίησης των ανωτέρω προγραμμάτων και δράσεων. Στις συμβουλευτικές υπηρεσίες υπάγονται ιδίως οι οικονομικές μελέτες, οι κοινωνικές μελέτες, οι μελέτες οργάνωσης και επιχειρησιακής έρευνας, οι περιβαλλοντικές μελέτες, καθώς και οι μελέτες συστημάτων πληροφορικής, εκτός εάν σχετίζονται με έργο κατά την έννοια της περίπτωσης 7 του άρθρου 1 του ν. 4412/2016 ή με εκπόνηση μελετών και παροχή τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών κατά την έννοια της υποπερίπτωσης α΄ της παρούσας περίπτωσης.

¹⁶⁶ Ως «δημόσιες συμβάσεις προμηθειών» και ως «συμβάσεις προμηθειών» νοούνται οι συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την αγορά, τη χρηματοδοτική μίσθωση, τη μίσθωση ή τη μίσθωση-πώληση, με ή χωρίς δικαίωμα αγοράς, προϊόντων. Μια σύμβαση προμηθειών μπορεί να περιλαμβάνει, παρεμπιπτόντως, εργασίες τοποθέτησης και εγκατάστασης.

περισσοτέρων οικονομικών φορέων, η οποία αποσκοπεί στον καθορισμό των όρων που διέπουν τις συμβάσεις που πρόκειται να συναφθούν κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου, ιδίως όσον αφορά στις τιμές και, όπου ενδείκνυται, τις προβλεπόμενες ποσότητες,

- ως «οικονομικός φορέας» νοείται κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή δημόσιος φορέας ή ένωση αυτών των προσώπων ή/και φορέων, συμπεριλαμβανομένων των προσωρινών συμπράξεων επιχειρήσεων, που προσφέρει στην αγορά εκτέλεση εργασιών ή/και έργου, προμήθεια προϊόντων ή παροχή υπηρεσιών¹⁶⁷,
- ως «προσφέρων» νοείται οικονομικός φορέας που έχει υποβάλει προσφορά,
- ως «υποψήφιος» νοείται οικονομικός φορέας που έχει ζητήσει να του αποσταλεί ή έχει λάβει πρόσκληση συμμετοχής σε κλειστή διαδικασία, σε ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση, σε ανταγωνιστικό διάλογο ή σε σύμπραξη καινοτομίας,
- ως «έγγραφο διαδικασίας σύναψης της σύμβασης» ή «έγγραφο της σύμβασης» νοείται κάθε έγγραφο το οποίο παρέχει ή στο οποίο παραπέμπει η αναθέτουσα αρχή/αναθέτων φορέας με σκοπό να περιγράψει ή να προσδιορίσει στοιχεία της σύμβασης ή της διαδικασίας ανάθεσης, συμπεριλαμβανομένης της προκήρυξης σύμβασης των άρθρων 63 και 293 του ν. 4412/2016, της προκαταρκτικής προκήρυξης του άρθρου 62, της περιοδικής ενδεικτικής προκήρυξης του άρθρου 291, αν χρησιμοποιείται ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού, των τεχνικών προδιαγραφών, του περιγραφικού εγγράφου, των προτεινόμενων όρων της σύμβασης, των υποδειγμάτων για την προσκόμιση των εγγράφων από τους υποψηφίους και τους προσφέροντες, των πληροφοριών σχετικά με τις γενικές και ειδικές υποχρεώσεις και τυχόν πρόσθετων εγγράφων. Επίσης, στην έννοια αυτή περιλαμβάνονται και η διακήρυξη ή η πρόσκληση σε διαπραγμάτευση στις οποίες αναφέρονται όλοι οι ειδικοί και γενικοί όροι σύναψης και εκτέλεσης της σύμβασης, το Ε.Ε.Σ., οι συμπληρωματικές πληροφορίες που παρέχει η αναθέτουσα αρχή δυνάμει της παρ. 2 του άρθρου 67 και της παρ. 2 του άρθρου 297, το σχέδιο της σύμβασης μετά των παραρτημάτων αυτής και η

¹⁶⁷ Στην έννοια αυτή περιλαμβάνεται και ο όρος «εργοληπτική επιχείρηση» του Τίτλου 1 του Κεφαλαίου ΙΙ του Μέρους Β΄ του Βιβλίου Ι του ν. 4412/2016.

τεχνική συγγραφή υποχρεώσεων που περιλαμβάνει και τις εφαρμοστέες τεχνικές προδιαγραφές,

- ως «κεντρική αρχή αγορών» (Κ.Α.Α.) νοείται: (α) μία αναθέτουσα αρχή που παρέχει κεντρικές δραστηριότητες αγορών και, ενδεχομένως, επικουρικές δραστηριότητες αγορών, (β) ένας αναθέτων φορέας, ο οποίος παρέχει κεντρικές δραστηριότητες αγορών και, ενδεχομένως, επικουρικές δραστηριότητες αγορών. Οι συμβάσεις που ανατίθενται από Κ.Α.Α., προκειμένου να πραγματοποιηθούν κεντρικές δραστηριότητες αγορών, θεωρείται ότι αποτελούν συμβάσεις για την εκτέλεση δραστηριότητας που περιγράφεται στα άρθρα 228 ως 234. Το άρθρο 237 δεν εφαρμόζεται στις συμβάσεις που ανατίθενται από Κ.Α.Α. με σκοπό την πραγματοποίηση κεντρικών δραστηριοτήτων αγορών,
- ως «εθνικές κεντρικές αρχές αγορών» (Ε.Κ.Α.Α.) νοούνται οι Κ.Α.Α. οι οποίες, πέραν των ανωτέρω, είναι επιπλέον αρμόδιες για τον εθνικό σχεδιασμό, προγραμματισμό, καθώς και συντονισμό κεντρικών και επικουρικών δραστηριοτήτων αγορών όλων των λοιπών Κ.Α.Α.,
- ως «ηλεκτρονικό μέσο» νοείται ο ηλεκτρονικός εξοπλισμός για την επεξεργασία (συμπεριλαμβανομένης της ψηφιακής συμπίεσης) και την αποθήκευση δεδομένων, τα οποία διαβιβάζονται, διακινούνται και λαμβάνονται με τη χρήση ενσύρματου, ασύρματου, οπτικού ή άλλου ηλεκτρομαγνητικού μέσου,
- ως «καινοτομία» νοείται η υλοποίηση νέου ή σημαντικά βελτιωμένου προϊόντος, υπηρεσίας ή διαδικασίας, που περιλαμβάνει αλλά δεν περιορίζεται στις διαδικασίες παραγωγής, ανοικοδόμησης ή κατασκευής, νέα μέθοδο εμπορίας ή νέα μέθοδο οργάνωσης στις επιχειρηματικές πρακτικές, οργάνωσης του χώρου εργασίας ή των εξωτερικών σχέσεων μεταξύ άλλων, με σκοπό τη συμβολή στην αντιμετώπιση των κοινωνικών προκλήσεων ή την υποστήριξη της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη,
- ως «κατώτατα όρια» νοούνται τα προβλεπόμενα στα άρθρα 5¹⁶⁸ και 235 όρια,

¹⁶⁸ Ως κατώτατα όρια, σε συνάρτηση προς την εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, εκτός Φ.Π.Α., ορίζονται τα ακόλουθα:

α) 5.548.000 ευρώ για τις δημόσιες συμβάσεις έργων,

β) 144.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από κεντρικές κυβερνητικές αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. Αν οι

- ως «δημόσιες συμβάσεις άνω των ορίων» και ως «συμβάσεις άνω των ορίων» νοούνται οι δημόσιες συμβάσεις και οι συμβάσεις που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 7 έως 17 και 237 έως 252, και των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.) είναι ίση προς ή ανώτερη από τα όρια της διάταξης των άρθρων 5 και 235, αντίστοιχα, όπως ισχύουν κάθε φορά,
- ως «δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων» και ως «συμβάσεις κάτω των ορίων» νοούνται οι δημόσιες συμβάσεις και οι συμβάσεις που δεν εξαιρούνται, δυνάμει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στα άρθρα 7 έως 17 και 237 έως 252, αντίστοιχα, των οποίων η εκτιμώμενη αξία εκτός φόρου προστιθέμενης αξίας (Φ.Π.Α.) είναι κατώτερη από τα όρια της διάταξης των άρθρων 5 και 235, όπως ισχύουν κάθε φορά,
- ως «συνοπτικός διαγωνισμός» νοείται η απλοποιημένη διαδικασία ανάθεσης στο πλαίσιο της οποίας κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει προσφορά, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 117 και 327,
- ως «απευθείας ανάθεση» νοείται η διαδικασία ανάθεσης χωρίς εκ των προτέρων δημοσιότητα, στο πλαίσιο της οποίας οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς αναθέτουν στον οικονομικό φορέα της επιλογής τους, κατόπιν έρευνας αγοράς και διαβούλευσης με έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 118 και 328,
- ως «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)» νοείται το Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα, το οποίο περιλαμβάνει όλα τα αναγκαία στοιχεία για τον προγραμματισμό και τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων και συμβάσεων, με τη χρήση και εφαρμογή Τ.Π.Ε.,

δημόσιες συμβάσεις προμηθειών ανατίθενται από τις αναθέτουσες αρχές που δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, το εν λόγω κατώτατο όριο ισχύει μόνο για τις συμβάσεις που αφορούν τα οριζόμενα στο Παράρτημα ΙΙΙ του Προσαρτήματος Α΄ του ν. 4412/2016 προϊόντα,

γ) 221.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών που ανατίθενται από μη κεντρικές αναθέτουσες αρχές και για διαγωνισμούς μελετών που διοργανώνονται από τις εν λόγω αρχές. Το κατώτατο όριο αυτό εφαρμόζεται επίσης στις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών που ανατίθενται από κεντρικές κυβερνητικές αρχές οι οποίες δραστηριοποιούνται στον τομέα της άμυνας, όταν οι συμβάσεις αυτές αφορούν προϊόντα που δεν εμπίπτουν στο Παράρτημα ΙΙΙ του Προσαρτήματος Α΄ του ν. 4412/2016,

δ) 750.000 ευρώ για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών που αφορούν κοινωνικές και άλλες ειδικές υπηρεσίες που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΧΙV του Προσαρτήματος Α΄ του ν. 4412/2016.

Τα κατώτατα όρια που καθορίζονται στις ως άνω περιπτώσεις α΄, β΄ και γ΄ ισχύουν, από 01-01-2018 και μέχρι να αναθεωρηθούν, σύμφωνα με το άρθρο 6 της Οδηγίας 2014/ 24/Ε.Ε.. Η επόμενη αναθεώρηση των ως άνω ορίων πρόκειται να γίνει με Κανονισμό της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και τα νέα όρια που θα προβλεφθούν θα ισχύσουν για τη διετία 2020-2021.

- ως «χρήστες Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.» νοούνται οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς και οι οικονομικοί φορείς που χρησιμοποιούν το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.,
- ως «Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.)» νοείται το πληροφοριακό σύστημα, που αποτελεί μέρος του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και έχει ως σκοπό τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσιοποίηση στοιχείων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις και στις συμβάσεις, σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 4013/2011 (Α' 204) και το άρθρο 38,
- ως «Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων» ή ως «Αρχή» νοείται η Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή που έχει συσταθεί με το ν. 4013/2011,
- οι όροι «Δημόσιος Τομέας», «Γενική Κυβέρνηση» και «Κεντρική Κυβέρνηση» έχουν την έννοια που ορίζεται στην παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α' 143), όπως ισχύει,
- ως «συμφωνητικό» νοείται η γραπτή συμφωνία μεταξύ της αναθέτουσας αρχής/αναθέτοντος φορέα ή της Κ.Α.Α. και του αναδόχου, αναπόσπαστο τμήμα της οποίας αποτελούν όλα τα σχετικά έγγραφα της σύμβασης, η προσφορά του αναδόχου, καθώς και οι πάσης φύσεως τροποποιήσεις της συμφωνίας αυτής,
- ως «ανάδοχος» ή «εργολήπτης» ή «μελετητής» ή «προμηθευτής» ή «πάροχος υπηρεσιών» νοείται ο οικονομικός φορέας στον οποίο έχει ανατεθεί με δημόσια σύμβαση ή σύμβαση, η κατασκευή έργου ή η μελέτη έργου ή η προμήθεια αγαθών ή η παροχή υπηρεσιών αντίστοιχα.

3.4 Επιλογή διαγωνιστικών διαδικασιών

Όσον αφορά στην οριοθέτηση του αντικειμένου της δημόσιας σύμβασης και τον τρόπο επιλογής του αναδόχου, οι αρχές του ανταγωνισμού, της διαφάνειας και της ίσης μεταχείρισης απαιτούν την προσφυγή εκ μέρους της αναθέτουσας αρχής στις διαγωνιστικές διαδικασίες που προβλέπονται από το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων.

Στο πλαίσιο της διενέργειας της επιλεγείσας διαγωνιστικής διαδικασίας, από το στάδιο της προκήρυξης, μέχρι το στάδιο της ολοκλήρωσης της σύμβασης, υφίσταται υποχρέωση όλων των εμπλεκόμενων για απαρέγκλιτη εφαρμογή του συνόλου των σχετικών κανόνων και αρχών. Ιδίως η αναθέτουσα αρχή, έχει ευθύνη να

προασπίσει και να εγγυηθεί το αδιάβλητο και το αμερόληπτο της διαδικασίας και την εξέλιξη αυτής, με τρόπο που να διασφαλίζει την ανάπτυξη ανόθευτου και πραγματικού ανταγωνισμού.

Σύμφωνα με το άρθρο 26 του ν. 4412/2016, οι αναθέτουσες αρχές συνάπτουν τις δημόσιες συμβάσεις προσφεύγοντας στην ανοικτή ή στην κλειστή διαδικασία των άρθρων 27 και 28 αντίστοιχα ή στις συμπράξεις καινοτομίας του άρθρου 31. Στις ειδικές περιπτώσεις και περιστάσεις που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία (άρθρα 29, 30 και 32 του ν. 4412/2016), δύνανται να προσφεύγουν στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο ή στη διαπραγμάτευση χωρίς δημοσίευση προκήρυξης διαγωνισμού (παρ.2 και 6 του άρθρου 26 του ν. 4412/2016). Στη συνέχεια γίνεται αναφορά στα βασικά χαρακτηριστικά των εν λόγω διαγωνιστικών διαδικασιών.

3.4.1 Ο ανοικτός διαγωνισμός

Ο ανοικτός διαγωνισμός (ανοικτή διαδικασία ή ανοικτή δημοπρασία), ως διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, αποτελεί μια σύνηθες πρακτική και προσφέρει από τη φύση του και τον τρόπο λειτουργίας του ένα ευρύ πεδίο ανταγωνισμού, καθώς κατά κοινή πείρα καθίσταται δυσχερέστερη η διάρρηξη των κανόνων του γνήσιου ανταγωνισμού όταν ο αριθμός των συμμετεχόντων σε αυτόν είναι όσο το δυνατόν μεγαλύτερος.

Στον ανοικτό διαγωνισμό, καλείται κάθε ενδιαφερόμενος, που πληροί τις αναγραφόμενες στη διακήρυξη προδιαγραφές, να υποβάλλει γραπτή προσφορά, σύμφωνα με τους όρους της διακήρυξης.

3.4.2 Ο κλειστός διαγωνισμός ή διαδικασία με προεπιλογή

Στον κλειστό διαγωνισμό ή δημοπρασία με προεπιλογή (κλειστή διαδικασία), η διαγωνιστική διαδικασία εξελίσσεται σε δύο στάδια. Στο πρώτο στάδιο καλούνται όσοι έχουν τα νόμιμα προσόντα να υποβάλλουν δήλωση (αίτηση) συμμετοχής. Μετά τη λήξη της προθεσμίας για την υποβολή των δηλώσεων ενδιαφέροντος, το αρμόδιο όργανο του φορέα αποφασίζει βάσει των κριτηρίων που ορίζονται στη διακήρυξη και τις οικείες νομοθετικές διατάξεις, ποιοι από εκείνους που δήλωσαν ενδιαφέρον

συμμετοχής θα κληθούν να υποβάλουν προσφορές. Δηλαδή προσφορές υποβάλλουν μόνο οι υποψήφιοι που προεπιλέγονται από την αναθέτουσα αρχή.

Επομένως, στην περίπτωση των κλειστών δημοπρασιών για την ανάθεση δημόσιας σύμβασης έργου, προμήθειας ή υπηρεσίας, στόχος των αναθετουσών αρχών είναι να επιτρέψουν τη συμμετοχή στη διαγωνιστική διαδικασία των επιχειρήσεων που διαθέτουν ένα «ποιοτικό minimum», όπως αυτό περιγράφεται στις οικείες διατάξεις της νομοθεσίας περί των κριτηρίων ποιοτικής επιλογής.

3.4.3 Ο συνοπτικός διαγωνισμός

Σύμφωνα με τη διάταξη της παρ. 1 του άρθρου 116 του ν. 4412/2016, για δημόσιες συμβάσεις κάτω των ορίων οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν εκτός από τις διαδικασίες που προβλέπονται στο άρθρο 26 του εν λόγω νόμου και στη διαδικασία του συνοπτικού διαγωνισμού, σύμφωνα με το άρθρο 117.

Ως συνοπτικός διαγωνισμός νοείται η απλοποιημένη διαδικασία ανάθεσης στο πλαίσιο της οποίας κάθε ενδιαφερόμενος οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει προσφορά, σύμφωνα με τα άρθρα 117 και 327 του ν. 4412/2016.

Προσφυγή στη διαδικασία του συνοπτικού διαγωνισμού επιτρέπεται όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ, χωρίς να συμπεριλαμβάνεται ο Φ.Π.Α. Για τη διενέργεια συνοπτικού διαγωνισμού, η αναθέτουσα αρχή δημοσιεύει διακήρυξη σύμφωνα με το άρθρο 66. Επιπρόσθετα, μπορεί να προσκαλεί επιπλέον και συγκεκριμένους οικονομικούς φορείς, τρεις (3) τουλάχιστον εφόσον δραστηριοποιούνται τόσο στη σχετική αγορά. Οι λεπτομέρειες διενέργειας του συνοπτικού διαγωνισμού καθορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης. Οι προσφορές των οικονομικών φορέων υποβάλλονται εγγράφως, ενώ υποβολή μόνο μίας προσφοράς, δεν αποτελεί κώλυμα για τη συνέχιση της διαδικασίας του διαγωνισμού και την ανάθεση της σύμβασης. Τέλος, η αποσφράγιση του φακέλου των δικαιολογητικών συμμετοχής, των τεχνικών προσφορών και των οικονομικών προσφορών μπορούν να γίνουν σε μία δημόσια συνεδρίαση, κατά την κρίση της επιτροπής.

Επισημαίνεται ότι, σε κάθε περίπτωση απαγορεύεται η τεχνητή κατάτμηση της σύμβασης για την αποφυγή διενέργειας άλλης διαγωνιστικής διαδικασίας, όπως για παράδειγμα ο επιμερισμός της συνολικής ποσότητας των ζητούμενων όμοιων ή ομοειδών αγαθών σε περισσότερες μικρότερες ποσότητες ή μερικότερες κατηγορίες και στη συνέχεια η χωριστή ανάθεση των αντίστοιχων τμημάτων προμηθειών με συνοπτικό διαγωνισμό ή με απευθείας ανάθεση.

3.4.4 Η απευθείας ανάθεση

Ως απευθείας ανάθεση νοείται η διαδικασία ανάθεσης χωρίς εκ των προτέρων δημοσιότητα, στο πλαίσιο της οποίας οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς αναθέτουν στον οικονομικό φορέα της επιλογής τους, κατόπιν έρευνας αγοράς και διαβούλευσης με έναν ή περισσότερους οικονομικούς φορείς, σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 118 και 328 του ν. 4412/2016.

Κατά τις διατάξεις του άρθρου 118 του ν. 4412/2016, προσφυγή στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης επιτρέπεται όταν η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης, χωρίς Φ.Π.Α., είναι ίση ή κατώτερη από το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ. Η απευθείας ανάθεση διενεργείται από τις αρμόδιες υπηρεσίες της αναθέτουσας αρχής, χωρίς να απαιτείται η συγκρότηση συλλογικού οργάνου για το σκοπό αυτό. Μετά την έκδοση της απόφασης απευθείας ανάθεσης, η αναθέτουσα αρχή δημοσιεύει αυτή στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., σύμφωνα με το άρθρο 38 του ν. 4412/2016.

Ειδικά, για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, η κάθε αναθέτουσα αρχή προκειμένου να προβεί στη διαδικασία της απευθείας ανάθεσης δημοσιεύει, μία φορά κατ' έτος και για διάστημα είκοσι ημερών, πρόσκληση για την κατάρτιση καταλόγων ενδιαφερομένων ανά κατηγορίες έργων/μελετών. Στην πρόσκληση, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να ζητεί από τους ενδιαφερόμενους να πληρούν απαιτήσεις ειδικής τεχνικής ικανότητας, για την εγγραφή τους στους καταλόγους. Στους καταλόγους εγγράφονται τουλάχιστον τρεις (3) ενδιαφερόμενους, διαφορετικά ο κατάλογος δεν ισχύει.

Για την επιλογή του αναδόχου διενεργείται δημόσια ηλεκτρονική κλήρωση¹⁶⁹ από επιτροπή που ορίζεται από την αναθέτουσα αρχή, μεταξύ αυτών που περιλαμβάνονται στον ανωτέρω κατάλογο¹⁷⁰. Η σύμβαση υπογράφεται με τον

¹⁶⁹ Αναπτύσσεται στη Γενική Γραμματεία Υποδομών του Υπουργείου Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, Κεντρικό Ηλεκτρονικό Σύστημα Κληρώσεων, μέσω του οποίου διενεργούνται υποχρεωτικά οι εν λόγω ηλεκτρονικές κληρώσεις. Με κοινή απόφαση του Υπουργού Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και των κατά περίπτωση, καθ' ύλην, αρμοδίων Υπουργών, ρυθμίζονται τα ειδικότερα ζητήματα που αφορούν στη λειτουργία και διαχείριση του ως άνω ηλεκτρονικού συστήματος, στις τεχνικές προδιαγραφές της εφαρμογής του, στους όρους και στις τεχνικές λεπτομέρειες διασύνδεσης του με άλλες εφαρμογές (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. κ.α.), στους όρους και προϋποθέσεις πρόσβασης και χρήσης, καθώς και κάθε άλλο σχετικό θέμα.

¹⁷⁰ Με τη μέθοδο αυτή, μπορούν να ανατεθούν από κάθε αναθέτουσα αρχή κατ' έτος, μία ή περισσότερες συμβάσεις, συνολικού προϋπολογισμού μέχρι ποσοστού δέκα τοις εκατό (10%) των πιστώσεων της αναθέτουσας αρχής κατ' έτος, για ανάθεση συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής

ανάδοχο που αναδεικνύεται με τη διαδικασία της ηλεκτρονικής κλήρωσης. Για την υπογραφή της σύμβασης απαιτείται σχετική αναγγελία του αποτελέσματος της ηλεκτρονικής κλήρωσης και των στοιχείων της σύμβασης (ποσό σύμβασης, ανάδοχος κ.λπ.), η οποία αποστέλλεται προς δημοσίευση στην ιστοσελίδα του Τ.Ε.Ε. δέκα (10) τουλάχιστον ημέρες πριν από την υπογραφή. Η εκτιμώμενη αξία της σύμβασης αποτελεί το ανώτατο όριο της συμβατικής αμοιβής του αναδόχου. Μετά την υπογραφή της σύμβασης, ο ανάδοχος διαγράφεται υποχρεωτικά από τον κατάλογο της ηλεκτρονικής κλήρωσης και δε συμμετέχει στις επόμενες κληρώσεις του έτους.

3.4.5 Η ιδιαίτερη περίπτωση της διαδικασίας με διαπραγμάτευση

Οι διαδικασίες με διαπραγμάτευση, είναι εκείνες στο πλαίσιο των οποίων οι αναθέτουσες αρχές διαβουλεύονται με τους οικονομικούς φορείς και διαπραγματεύονται τους όρους της σύμβασης με έναν ή περισσότερους από αυτούς. Πρόκειται για διαδικασίες που δίνουν τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να ενεργούν ευέλικτα όχι μόνο ως προς την ανάθεση της σύμβασης, αλλά και κατά τη διάρκεια της διαγωνιστικής διαδικασίας.

Οι διαδικασίες ανάθεσης δημόσιας σύμβασης με διαπραγμάτευση έχουν μεν χρησιμότητα, αφού δίνουν τη δυνατότητα στις αναθέτουσες αρχές να προσαρμόσουν επαρκέστερα και αποτελεσματικότερα την προσφορά στη ζήτηση, αλλά λόγω της εύκαμπτης συμπεριφοράς που τους επιτρέπουν, απειλούν τον ανταγωνισμό, καθώς συνιστούν παρέκκλιση από τις αρχές της διαφάνειας, της ισότιμης συμμετοχής στις διαδικασίες κατάρτισης δημοσίων συμβάσεων και του ελεύθερου ανταγωνισμού¹⁷¹. Για το λόγο αυτό, αποτελούν τόσο κατά το ενωσιακό, όσο και το εθνικό δίκαιο εξαιρετικές διαδικασίες, η προσφυγή στις οποίες επιτρέπεται μόνο σε ορισμένες περιοριστικά αναφερόμενες στο νόμο περιπτώσεις, υπό τον όρο της συνδρομής των αυστηρών προϋποθέσεων που τίθενται από τις αντίστοιχες νομοθετικές ρυθμίσεις, οι οποίες θα πρέπει να ερμηνεύονται στενά. Επισημαίνεται ότι η σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής για την προσφυγή στην εν λόγω διαδικασία πρέπει να φέρει πλήρη και ειδική αιτιολογία.

τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, αντίστοιχα. Συμβάσεις που συνάπτονται κατά παράβαση των διατάξεων της περίπτωσης αυτής είναι άκυρες και δεν παράγουν έννομα αποτελέσματα.

¹⁷¹ Δ.Γ. Ράικος, ό.π., σ. 300.

3.4.5.1 Ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν και στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση ή στον ανταγωνιστικό διάλογο, στις ακόλουθες περιπτώσεις:

α) όσον αφορά έργα, αγαθά ή υπηρεσίες, που πληρούν ένα ή περισσότερα από τα ακόλουθα κριτήρια:

αα) αν οι ανάγκες της αναθέτουσας αρχής δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθούν χωρίς προσαρμογή των άμεσα διαθέσιμων λύσεων,

ββ) αν περιλαμβάνουν σχεδιασμό ή καινοτόμες λύσεις,

γγ) αν η σύμβαση δεν είναι δυνατόν να ανατεθεί χωρίς προηγούμενες διαπραγματεύσεις λόγω ειδικών περιστάσεων που σχετίζονται με τη φύση, την πολυπλοκότητα ή τη νομική ή χρηματοοικονομική οργάνωση ή λόγω των κινδύνων που συνδέονται με τους ανωτέρω παράγοντες,

δδ) αν οι τεχνικές προδιαγραφές δεν είναι δυνατόν να προκαθοριστούν με επαρκή ακρίβεια από την αναθέτουσα αρχή με αναφορά σε πρότυπο, ευρωπαϊκή τεχνική αξιολόγηση, κοινή τεχνική προδιαγραφή ή τεχνικό πλαίσιο αναφοράς κατά την έννοια των παραγράφων 2 έως 5 του Παραρτήματος VII του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016,

β) όσον αφορά έργα, αγαθά ή υπηρεσίες για τα οποία, έπειτα από ανοικτή ή κλειστή διαδικασία, υποβάλλονται μόνο μη κανονικές¹⁷² ή απαράδεκτες προσφορές¹⁷³.

Στις περιπτώσεις αυτές, οι αναθέτουσες αρχές δεν απαιτείται να δημοσιεύουν προκήρυξη σύμβασης, εφόσον στη διαδικασία περιλαμβάνουν όλους τους προσφέροντες οι οποίοι πληρούν τα κριτήρια των άρθρων 73 έως 83 του ν. 4412/2016 και οι οποίοι, κατά την προηγηθείσα ανοικτή ή κλειστή διαδικασία, υπέβαλαν προσφορές σύμφωνες προς τις τυπικές απαιτήσεις της διαδικασίας σύναψης σύμβασης και μόνον αυτούς.

¹⁷² Μη κανονικές προσφορές θεωρούνται συγκεκριμένα: α) όσες δεν πληρούν τις προϋποθέσεις των εγγράφων της σύμβασης, β) όσες παρελήφθησαν εκπρόθεσμα, γ) όταν υπάρχουν αποδεικτικά στοιχεία αθέμιτης πρακτικής, όπως συμπαιγνίας ή διαφθοράς και δ) όσες κρίνονται από την αναθέτουσα αρχή ασυνήθιστα χαμηλές.

¹⁷³ Απαράδεκτες προσφορές θεωρούνται συγκεκριμένα: α) όσες υποβάλλονται από προσφέροντες οι οποίοι δεν διαθέτουν τα απαιτούμενα προσόντα και β) όσων η τιμή υπερβαίνει τον προϋπολογισμό της αναθέτουσας αρχής, όπως καθορίστηκε και τεκμηριώθηκε πριν την έναρξη της διαδικασίας σύναψης σύμβασης.

Διαφορετικά, στις ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλλει αίτηση συμμετοχής στο πλαίσιο προκήρυξης διαγωνισμού που περιλαμβάνει τις πληροφορίες που ορίζονται στα Μέρη Β' και Γ' του Παραρτήματος V του Προσαρτήματος Α' του ν. 4412/2016, παρέχοντας τις πληροφορίες για την ποιοτική επιλογή που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή.

Στα έγγραφα της σύμβασης, οι αναθέτουσες αρχές:

α) καθορίζουν το αντικείμενο της σύμβασης, περιγράφοντας τις ανάγκες τους και τα χαρακτηριστικά που απαιτούνται για τα αγαθά, τα έργα ή τις υπηρεσίες της σύμβασης,

β) προσδιορίζουν τα κριτήρια ανάθεσης της σύμβασης,

γ) αναφέρουν ποια στοιχεία της περιγραφής ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν όλες οι προσφορές.

Οι παρεχόμενες πληροφορίες είναι επαρκώς προσδιορισμένες, ώστε οι οικονομικοί φορείς να μπορούν να προσδιορίσουν τη φύση και το εύρος του αντικειμένου της σύμβασης και να αποφασίσουν αν θα ζητήσουν να συμμετάσχουν στη διαδικασία.

Αρχική προσφορά, η οποία αποτελεί τη βάση των επακόλουθων διαπραγματεύσεων, μπορούν να υποβάλλουν μόνον οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή, κατόπιν της αξιολόγησης των πληροφοριών που έχουν παρασχεθεί. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων, οι οποίοι προσκαλούνται να συμμετάσχουν στη διαδικασία. Οι αναθέτουσες αρχές διαπραγματεύονται με τους προσφέροντες τις αρχικές και όλες τις επακόλουθες προσφορές που υποβάλλουν, εξαιρουμένης της τελικής προσφοράς, με σκοπό τη βελτίωση του περιεχομένου τους, βέβαια οι αναθέτουσες αρχές δύνανται να αναθέτουν συμβάσεις με βάση τις αρχικές προσφορές χωρίς διαπραγμάτευση, εφόσον έχουν αναφέρει στην προκήρυξη της σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος ότι διατηρούν τη δυνατότητα να το πράξουν.

3.4.5.2 Διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν και σε διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση ή διαγωνισμό, στις ειδικές μόνο περιπτώσεις που ορίζονται στο άρθρο 32 του ν. 4412/2016. Πρόκειται δηλαδή για μια εξαιρετική διαδικασία. Η εν λόγω διαδικασία μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών σε οποιαδήποτε από τις κατωτέρω περιπτώσεις:

α) εάν, ύστερα από ανοικτή ή κλειστή διαδικασία είτε δεν υποβλήθηκε καμία προσφορά ή αίτηση συμμετοχής είτε καμία από τις υποβληθείσες προσφορές ή αιτήσεις συμμετοχής δεν είναι κατάλληλη, εφόσον δεν έχουν τροποποιηθεί ουσιωδώς οι αρχικοί όροι της σύμβασης και με την προϋπόθεση ότι διαβιβάζεται σχετική έκθεση στην Επιτροπή μετά από αίτημα της·

Μη κατάλληλη θεωρείται μία προσφορά όταν είναι άσχετη με τη σύμβαση και αδυνατεί προδήλως, χωρίς να τροποποιηθεί ουσιαστικά, να ανταποκριθεί στις ανάγκες και τις απαιτήσεις της αναθέτουσας αρχής, όπως προσδιορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης.

Μη κατάλληλη θεωρείται μία αίτηση συμμετοχής όταν στο πρόσωπο του οικονομικού φορέα συντρέχει υποχρεωτικός ή δυνητικός λόγος αποκλεισμού, σύμφωνα με το άρθρο 73 ή όταν αυτός δεν πληροί τα κριτήρια ποιοτικής επιλογής που έχει θέσει η αναθέτουσα αρχή, σύμφωνα με τα άρθρα 75, 76 και 77.

β) εάν τα έργα, τα αγαθά ή οι υπηρεσίες μπορούν να παρασχεθούν μόνον από έναν συγκεκριμένο οικονομικό φορέα για οποιονδήποτε από τους κατωτέρω λόγους: αα) στόχος της σύμβασης είναι η δημιουργία ή απόκτηση μοναδικού έργου τέχνης ή καλλιτεχνικής εκδήλωσης, ββ) απουσία ανταγωνισμού για τεχνικούς λόγους, γγ) προστασία αποκλειστικών δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένων των δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας.

Οι εξαιρέσεις που ορίζονται στις υποπεριπτώσεις ββ ' και γγ' εφαρμόζονται μόνο εάν δεν υπάρχει εύλογη εναλλακτική λύση ή υποκατάστατο και η απουσία ανταγωνισμού δεν είναι αποτέλεσμα τεχνητού περιορισμού των παραμέτρων της σύμβασης-

γ) στο μέτρο που είναι απολύτως απαραίτητο, εάν λόγω κατεπείγουσας ανάγκης οφειλόμενης σε γεγονότα απρόβλεπτα για την αναθέτουσα αρχή, δεν είναι

δυνατή η τήρηση των προθεσμιών που προβλέπονται για τις ανοικτές, κλειστές ή ανταγωνιστικές διαδικασίες με διαπραγμάτευση.

Οι περιστάσεις που επικαλούνται οι αναθέτουσες αρχές για την αιτιολόγηση της κατεπείγουσας ανάγκης δεν πρέπει σε καμία περίπτωση να απορρέουν από δική τους ευθύνη.

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών και υπηρεσιών για την αγορά αγαθών ή υπηρεσιών, υπό ιδιαίτερα ευνοϊκούς όρους είτε από προμηθευτή που παύει οριστικά τις εμπορικές του δραστηριότητες είτε από τον εκκαθαριστή διαδικασίας αφερεγγυότητας, δικαστικού συμβιβασμού ή ανάλογης διαδικασίας που προβλέπεται σε διατάξεις νόμου.

Ειδικότερα, η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για δημόσιες συμβάσεις προμηθειών:

α) όταν τα σχετικά προϊόντα κατασκευάζονται αποκλειστικά για σκοπούς έρευνας, πειραματισμού, μελέτης ή ανάπτυξης ωστόσο, οι συμβάσεις που ανατίθενται δυνάμει της παρούσας περίπτωσης δεν περιλαμβάνουν την παραγωγή ποσοτήτων ικανών να εξασφαλίζουν την εμπορική βιωσιμότητα του προϊόντος ή την απόσβεση των δαπανών έρευνας και ανάπτυξης,

β) για συμπληρωματικές παραδόσεις που πραγματοποιούνται από τον αρχικό προμηθευτή και προορίζονται είτε για τη μερική αντικατάσταση αγαθών ή εγκαταστάσεων είτε για επέκταση υφιστάμενων αγαθών ή εγκαταστάσεων, εφόσον η αλλαγή προμηθευτή θα υποχρέωνε την αναθέτουσα αρχή να αποκτήσει αγαθά με διαφορετικά τεχνικά χαρακτηριστικά τα οποία θα προκαλούσαν ασυμβατότητα ή δυσανάλογες τεχνικές δυσχέρειες στη χρήση και τη συντήρηση. Η διάρκεια αυτών των συμβάσεων, καθώς και των επαναλαμβανόμενων συμβάσεων, δεν υπερβαίνει κατά κανόνα τα τρία έτη,

γ) εάν πρόκειται για αγαθά που είναι εισηγμένα και αγοράζονται σε χρηματιστήριο εμπορευμάτων.

Για δημόσιες συμβάσεις υπηρεσιών, η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται όταν η σχετική σύμβαση έπεται διαγωνισμού μελετών που έχει διοργανωθεί, σύμφωνα με το Μέρος Α' του Βιβλίου Ι του ν. 4412/2016 και πρέπει, σύμφωνα με τους κανόνες που προβλέπονται στο διαγωνισμό μελετών, να ανατεθεί στον νικητή ή σε έναν από τους νικητές του διαγωνισμού αυτού.

Στην τελευταία αυτή περίπτωση, όλοι οι νικητές του διαγωνισμού πρέπει να καλούνται να συμμετάσχουν στις διαπραγματεύσεις.

Η διαδικασία με διαπραγμάτευση χωρίς προηγούμενη δημοσίευση μπορεί να χρησιμοποιείται για νέα έργα ή υπηρεσίες που συνίστανται στην επανάληψη παρόμοιων έργων ή υπηρεσιών που ανατέθηκαν στον οικονομικό φορέα ανάδοχο της αρχικής σύμβασης από τις ίδιες αναθέτουσες αρχές, υπό την προϋπόθεση ότι αυτά τα έργα ή υπηρεσίες είναι, σύμφωνα με μία βασική μελέτη και ότι αυτή η μελέτη αποτέλεσε αντικείμενο αρχικής σύμβασης, η οποία έχει συναφθεί, σύμφωνα με την παράγραφο 1 του άρθρου 26. Στη βασική μελέτη αναγράφεται η έκταση πιθανών συμπληρωματικών έργων ή υπηρεσιών και οι όροι ανάθεσης τους. Η δυνατότητα προσφυγής σε αυτή τη διαδικασία πρέπει να επισημαίνεται ήδη κατά την πρώτη προκήρυξη διαγωνισμού, και το συνολικό προβλεπόμενο ποσό για τη συνέχιση των εργασιών ή υπηρεσιών λαμβάνεται υπόψη από τις αναθέτουσες αρχές για την εφαρμογή του άρθρου 5 του ν. 4412/2016. Προσφυγή στη διαδικασία αυτή επιτρέπεται μόνο εντός τριετίας μετά τη σύναψη της αρχικής σύμβασης.

3.4.6 Ανταγωνιστικός διάλογος

Ο ανταγωνιστικός διάλογος αποτυπώνει την τάση του ενωσιακού νομοθέτη να προσαρμόζεται στις συνεχώς μεταβαλλόμενες συνθήκες της αγοράς των δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες απαιτούν στη σύγχρονη εποχή νέες, εύκαμπτες και ευχερώς προσαρμόσιμες στις εν λόγω συνθήκες διαδικασίες ανάθεσης. Ως διαδικασία αποτελεί έναν συμβιβασμό ανάμεσα στην ανοικτή ή κλειστή διαγωνιστική διαδικασία και τη διαδικασία με διαπραγμάτευση, με τη διαφορά, ότι ενώ στο πρώτο μέρος της σχετικής διαδικασίας παρέχει μεγάλη ευελιξία, καθώς επιτρέπει το διάλογο με αρκετούς υποψήφιους, στη συνέχεια – και σε αντίθεση με τις διαδικασίες διαπραγμάτευσης με προκήρυξη – απαιτεί την υποβολή μιας τυπικά και ουσιαστικά πλήρους προσφοράς κατά το τέλος της διαδικασίας, που θα αποτελέσει τη βάση της οριστικής επιλογής του αντισυμβαλλόμενου.

Στους ανταγωνιστικούς διαλόγους, οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας μπορεί να υποβάλει αίτηση συμμετοχής έπειτα από προκήρυξη σύμβασης, παρέχοντας τις πληροφορίες για την ποιοτική επιλογή που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή. Στο διάλογο μπορούν να συμμετέχουν μόνον οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή, κατόπιν αξιολόγησης των πληροφοριών που έχουν

παρασχεθεί. Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να περιορίζουν τον αριθμό των κατάλληλων υποψηφίων, οι οποίοι προσκαλούνται να συμμετάσχουν στη διαδικασία. Εν τέλει η σύμβαση ανατίθεται αποκλειστικά βάσει του κριτηρίου ανάθεσης της πλέον συμφέρουσας από οικονομική άποψη προσφοράς, από πλευράς βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής.

Εφόσον το ζητά η αναθέτουσα αρχή, μπορούν να διεξαχθούν διαπραγματεύσεις με τον προσφέροντα που έχει κριθεί ότι υπέβαλε την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά, από πλευράς βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής, για την επιβεβαίωση των οικονομικών δεσμεύσεων ή άλλων όρων που περιέχονται στην προσφορά, οριστικοποιώντας τους όρους της σύμβασης, εφόσον αυτό:

α) δε συνεπάγεται την ουσιώδη τροποποίηση βασικών στοιχείων της προσφοράς ή της δημόσιας σύμβασης, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών και των απαιτήσεων που προσδιορίζονται στην προκήρυξη της σύμβασης ή στο περιγραφικό έγγραφο, και

β) δεν ενέχει κίνδυνο στρέβλωσης του ανταγωνισμού ή εισαγωγής διακρίσεων.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορεί να προβλέπουν και την απονομή βραβείων ή την καταβολή ποσών στους συμμετέχοντες στο διάλογο.

Σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 26 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να χρησιμοποιούν τον ανταγωνιστικό διάλογο μόνο:

- σε περίπτωση που οι ανάγκες της αναθέτουσας αρχής δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθούν χωρίς προσαρμογή των άμεσα διαθέσιμων λύσεων ή περιλαμβάνουν σχεδιασμό ή καινοτόμες λύσεις,
- όταν η σύμβαση δεν είναι δυνατόν να ανατεθεί χωρίς προηγούμενες διαπραγματεύσεις λόγω ειδικών περιστάσεων που σχετίζονται με τη φύση, την πολυπλοκότητα ή τη νομική ή χρηματοοικονομική οργάνωση ή λόγω των κινδύνων που συνδέονται με αυτά,
- όταν οι τεχνικές προδιαγραφές δεν είναι δυνατόν να καθοριστούν με επαρκή ακρίβεια από την αναθέτουσα αρχή με αναφορά σε πρότυπο, ευρωπαϊκή τεχνική αξιολόγηση, κοινή τεχνική προδιαγραφή ή τεχνικό πλαίσιο.

Επομένως ανταγωνιστικός διάλογος είναι η διαδικασία, στην οποία κάθε οικονομικός φορέας μπορεί να ζητήσει να συμμετάσχει και στην οποία η αναθέτουσα

αρχή διεξάγει διάλογο με τους υποψηφίους που έχουν γίνει δεκτοί στη διαδικασία αυτή, προκειμένου να βρεθούν μία ή περισσότερες λύσεις που θα μπορούσαν να ικανοποιήσουν τις ανάγκες της και βάσει της οποίας ή των οποίων οι υποψήφιοι που επελέγησαν, καλούνται να υποβάλουν προσφορά.

3.4.7 Σύμπραξη καινοτομίας

Στην αιτιολογική σκέψη 47 της γενικής οδηγίας 2014/24/ΕΕ αναφέρεται ότι: «Η έρευνα και η καινοτομία, συμπεριλαμβανομένης της οικολογικής και της κοινωνικής καινοτομίας, συγκαταλέγονται στους βασικούς μοχλούς της μελλοντικής ανάπτυξης και έχουν τοποθετηθεί στο επίκεντρο της στρατηγικής «Ευρώπη 2020» για έξυπνη, διατηρήσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη. Οι δημόσιες αρχές θα πρέπει να κάνουν τη βέλτιστη στρατηγική χρήση των δημόσιων προμηθειών για την ενθάρρυνση της καινοτομίας. Η αγορά καινοτόμων αγαθών, έργων και υπηρεσιών είναι βασική στη βελτίωση της αποδοτικότητας και της ποιότητας των δημόσιων υπηρεσιών, αντιμετωπίζοντας ταυτόχρονα σημαντικές κοινωνικές προκλήσεις. Συνεισφέρει στην επίτευξη της βέλτιστης οικονομικής απόδοσης για το δημόσιο χρήμα και αποφέρει ευρύτερα οικονομικά, περιβαλλοντικά και κοινωνικά οφέλη από την άποψη της δημιουργίας νέων ιδεών, της μετουσίωσής τους σε καινοτόμα προϊόντα και υπηρεσίες και κατά συνέπεια, της προώθησης της αειφόρου οικονομικής ανάπτυξης».

Οι διατάξεις της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ προβλέπουν ως ειδική διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης τη σύμπραξη καινοτομίας. Στις εν λόγω συμπράξεις, μπορεί να υποβάλει αίτηση συμμετοχής έπειτα από γνωστοποίηση προκήρυξης σύμβασης οποιοσδήποτε οικονομικός φορέας, παρέχοντας τις πληροφορίες για την ποιοτική επιλογή που ζητούνται από την αναθέτουσα αρχή.

Στα έγγραφα της σύμβασης, η αναθέτουσα αρχή:

α) προσδιορίζει την ανάγκη καινοτόμου προϊόντος, υπηρεσίας ή έργου, που δε μπορεί να ικανοποιηθεί με την αγορά αγαθών, υπηρεσιών ή έργων που διατίθενται ήδη στην αγορά και

β) αναγράφει τα στοιχεία της περιγραφής που ορίζουν τις ελάχιστες απαιτήσεις που πρέπει να πληρούν όλες οι προσφορές.

Οι παρεχόμενες πληροφορίες είναι επαρκώς προσδιορισμένες, ώστε οι οικονομικοί φορείς να είναι σε θέση να προσδιορίσουν τη φύση και το εύρος της

απαιτούμενης λύσης και να αποφασίσουν αν θα υποβάλουν αίτηση συμμετοχής στη διαδικασία. Η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποφασίσει να σχηματίσει τη σύμπραξη καινοτομίας με έναν εταίρο ή με περισσότερους εταίρους που εκτελούν χωριστές δραστηριότητες έρευνας και ανάπτυξης.

Η σύμπραξη καινοτομίας στοχεύει στην ανάπτυξη ενός καινοτόμου προϊόντος, υπηρεσίας ή έργου και στην επακόλουθη αγορά των αγαθών, υπηρεσιών ή έργων που προκύπτουν, υπό την προϋπόθεση ότι ανταποκρίνονται στα συμφωνηθέντα μεταξύ αναθετουσών αρχών και συμμετεχόντων επίπεδα επιδόσεων και μεγίστου κόστους. Η σύμπραξη καινοτομίας διαρθρώνεται σε διαδοχικές φάσεις, σύμφωνα με την ακολουθία των βημάτων της διαδικασίας έρευνας και καινοτομίας, η οποία μπορεί να περιλαμβάνει την κατασκευή αγαθών, την παροχή των υπηρεσιών ή την ολοκλήρωση των έργων. Η σύμπραξη καινοτομίας ορίζει ενδιάμεσους στόχους προς επίτευξη από τους εταίρους και προβλέπει την καταβολή της αμοιβής σε κατάλληλες δόσεις.

Με βάση τους ανωτέρω στόχους, η αναθέτουσα αρχή μπορεί να αποφασίσει μετά από κάθε φάση να λύσει τη σύμπραξη καινοτομίας ή, σε περίπτωση σύμπραξης καινοτομίας με περισσότερους από έναν εταίρους, να περιορίσει τον αριθμό των εταίρων καταγγέλλοντας επιμέρους συμβάσεις, υπό την προϋπόθεση ότι η αναθέτουσα αρχή έχει αναφέρει στα έγγραφα της σύμβασης τις δυνατότητες αυτές και τους όρους χρήσης τους.

Κατά την επιλογή των υποψηφίων, οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν ιδίως τα κριτήρια που σχετίζονται με την ικανότητα των υποψηφίων στο πεδίο της έρευνας και της ανάπτυξης, καθώς και την ικανότητα τους όσον αφορά στην ανάπτυξη και την εφαρμογή καινοτόμων λύσεων. Μόνο οι οικονομικοί φορείς που έχουν προσκληθεί από την αναθέτουσα αρχή, κατόπιν της αξιολόγησης των ζητούμενων πληροφοριών, μπορούν να υποβάλλουν σχέδια έρευνας και καινοτομίας για την κάλυψη αναγκών οι οποίες έχουν προσδιοριστεί από την αναθέτουσα αρχή ότι δεν μπορούν να καλυφθούν μέσω των υφιστάμενων λύσεων.

Η αναθέτουσα αρχή εξασφαλίζει ότι η δομή της σύμπραξης και ιδίως η διάρκεια και η αξία των διαφορετικών φάσεων ανταποκρίνονται στο βαθμό καινοτομίας της προτεινόμενης λύσης και την ακολουθία των δραστηριοτήτων έρευνας και καινοτομίας που απαιτούνται για την ανάπτυξη μιας καινοτόμου λύσης που δεν διατίθεται ακόμη στην αγορά. Η εκτιμώμενη αξία των αγαθών, υπηρεσιών ή

έργων δεν πρέπει να είναι δυσανάλογη σε σχέση με την επένδυση που απαιτείται για την ανάπτυξη τους.

3.4.8 Συμφωνία πλαίσιο

Μία από τις πιο σημαντικές τεχνικές και εργαλείο για συγκεντρωτικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων, αποτελεί η συμφωνία πλαίσιο, δηλαδή μιας συμφωνίας που συνάπτεται μεταξύ μιας ή περισσότερων αναθετουσών αρχών/αναθετόνων φορέων και ενός ή περισσότερων οικονομικών φορέων, η οποία αποσκοπεί στον καθορισμό των όρων που διέπουν τις συμβάσεις που πρόκειται να συναφθούν κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου, ιδίως όσον αφορά στις τιμές και όπου ενδείκνυται τις προβλεπόμενες ποσότητες.

Η βασική σκέψη, στην οποία στηρίζεται ο θεσμός αυτός, συνίσταται στο να καθιστά δυνατό στα συμβαλλόμενα μέρη να καθορίζουν τους όρους των μελλοντικών τους συμφωνιών, διευκολύνοντας τις σύντομες διαδικασίες ανάθεσης με χαμηλό κόστος. Με τα χαρακτηριστικά αυτά, οι συμφωνίες πλαίσιο είναι ιδανικό εργαλείο στα χέρια των αναθετουσών αρχών για την ικανοποίηση των τρεχουσών αναγκών των υπηρεσιών, ιδίως όταν δε γνωρίζουν εκ των προτέρων την ακριβή ποσότητα που χρειάζονται η/και τον χρόνο εμφάνισης των αναγκών αυτών.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να συνάπτουν συμφωνίες πλαίσιο για την εξυπηρέτηση των αναγκών τους, πλην όμως δεν επιτρέπεται να προσφεύγουν στις διαδικασίες αυτές καταχρηστικά ή κατά τρόπο που να εμποδίζει, περιορίζει ή νοθεύει τον ανταγωνισμό.

Η διάρκεια μιας συμφωνίας πλαίσιο δεν υπερβαίνει τα τέσσερα έτη, εκτός εξαιρετικών περιπτώσεων, δεόντως δικαιολογημένων, ιδίως λόγω του αντικειμένου της.

Όταν συνάπτεται συμφωνία πλαίσιο με ένα μόνο οικονομικό φορέα, οι συμβάσεις που βασίζονται σε αυτή ανατίθενται, σύμφωνα με τους όρους της συμφωνίας πλαίσιο. Για την ανάθεση των συμβάσεων αυτών, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να διαβουλεύονται γραπτώς με τον οικονομικό φορέα που είναι συμβαλλόμενο μέρος, ζητώντας του, εάν χρειάζεται, να συμπληρώσει την προσφορά του.

Όταν συνάπτεται συμφωνία πλαίσιο με περισσότερους του ενός οικονομικούς φορείς, η εν λόγω συμφωνία εκτελείται με έναν από τους κατωτέρω τρόπους:

α) σύμφωνα με τους όρους και τις προϋποθέσεις της συμφωνίας πλαίσιο, χωρίς προκήρυξη νέου διαγωνισμού, εφόσον αναφέρονται όλοι οι όροι που διέπουν

την παροχή των σχετικών έργων, υπηρεσιών και προμηθειών, και οι αντικειμενικές προϋποθέσεις για τον προσδιορισμό του συμβαλλόμενου στη συμφωνία οικονομικού φορέα που θα τις εκτελέσει. Οι εν λόγω όροι αναγράφονται στα έγγραφα της σύμβασης για τη συμφωνία πλαίσιο,

β) όταν στη συμφωνία πλαίσιο αναφέρονται όλοι οι όροι που διέπουν την παροχή των σχετικών έργων, υπηρεσιών και αγαθών, εν μέρει χωρίς προκήρυξη νέου διαγωνισμού, σύμφωνα με την περίπτωση α', και εν μέρει με την προκήρυξη νέου διαγωνισμού μεταξύ των οικονομικών φορέων που είναι συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας πλαίσιο, σύμφωνα με την περίπτωση γ', εφόσον προβλέπεται τέτοια δυνατότητα από τις αναθέτουσες αρχές στα έγγραφα της σύμβασης για τη συμφωνία-πλαίσιο. Η επιλογή αν συγκεκριμένα έργα, αγαθά ή υπηρεσίες αγοράζονται κατόπιν προκήρυξης νέου διαγωνισμού ή άμεσα, σύμφωνα με τους όρους που ορίζονται στη συμφωνία πλαίσιο, γίνεται με αντικειμενικά κριτήρια, τα οποία ορίζονται στα έγγραφα της σύμβασης για τη συμφωνία. Τα έγγραφα της σύμβασης προσδιορίζουν επίσης τους όρους του νέου διαγωνισμού. Οι δυνατότητες που προβλέπονται στο πρώτο εδάφιο της παρούσας περίπτωσης εφαρμόζονται επίσης σε οποιοδήποτε τμήμα μιας συμφωνίας πλαίσιο για την οποία έχουν τεθεί όλοι οι όροι που διέπουν την παροχή των σχετικών έργων, υπηρεσιών και αγαθών, ανεξαρτήτως αν έχουν τεθεί όλοι οι όροι που διέπουν την παροχή των σχετικών έργων, υπηρεσιών και αγαθών για τα λοιπά τμήματα,

γ) αν στη συμφωνία πλαίσιο δεν έχουν καθορισθεί όλοι οι όροι που διέπουν την παροχή έργων, υπηρεσιών και αγαθών, με νέο διαγωνισμό μεταξύ των οικονομικών φορέων που είναι συμβαλλόμενα μέρη της συμφωνίας πλαίσιο.

Οι διαγωνισμοί που αναφέρονται στις ανωτέρω περιπτώσεις β' και γ' βασίζονται στους ίδιους όρους με αυτούς που ίσχυαν για την ανάθεση της συμφωνίας πλαίσιο, και, όπου κριθεί απαραίτητο, σε ακριβέστερα διατυπωμένους όρους και, όπου ενδείκνυται, σε άλλους όρους που αναφέρονται στα έγγραφα της σύμβασης για τη συμφωνία πλαίσιο, σύμφωνα με την ακόλουθη διαδικασία:

α) για κάθε σύμβαση που πρόκειται να συναφθεί, οι αναθέτουσες αρχές διαβουλεύονται γραπτώς με τους οικονομικούς φορείς που είναι ικανοί να εκτελέσουν τη σύμβαση,

β) οι αναθέτουσες αρχές ορίζουν επαρκή προθεσμία για την υποβολή προσφορών για κάθε συγκεκριμένη σύμβαση, λαμβανομένων υπόψη παραμέτρων όπως η πολυπλοκότητα του αντικειμένου της σύμβασης και ο απαραίτητος χρόνος για την αποστολή των προσφορών,

γ) οι προσφορές υποβάλλονται γραπτώς και δεν ανοίγονται έως τη λήξη της προβλεπόμενης προθεσμίας απάντησης,

δ) οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν κάθε σύμβαση στον προσφέροντα που υπέβαλε την καλύτερη προσφορά, βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που έχουν καθοριστεί στα έγγραφα της σύμβασης για τη συμφωνία πλαίσιο.

Επισημαίνεται ότι κατά τη σύναψη των συμβάσεων που βασίζονται στη συμφωνία πλαίσιο, τα μέρη δε δύνανται σε καμία περίπτωση να επιφέρουν ουσιαστικές τροποποιήσεις στους όρους της εν λόγω συμφωνίας, ιδίως όταν πρόκειται για συμφωνία πλαίσιο με ένα μόνο οικονομικό φορέα. Η απαγόρευση αυτή δημιουργεί πρακτικά προβλήματα στις αναθέτουσες αρχές, κυρίως εξαιτίας της ισχύος της συμφωνίας για μεγάλο χρονικό διάστημα, αφού αποκλείει σε αυτές τη δυνατότητα να προβαίνουν στις επιθυμητές τροποποιήσεις των όρων σύναψης της σύμβασης, ή των τεχνικών προδιαγραφών των προϊόντων ή ακόμα και στη προσθήκη νέων αγαθών.

3.5 Τεχνικές και εργαλεία για ηλεκτρονικές διαδικασίες σύναψης συμβάσεων

3.5.1 Δυναμικά συστήματα αγορών

Το δυναμικό σύστημα αγορών, είναι μια διαδικασία ανάθεσης παρεμφερής με εκείνη της ανοικτής δημοπρασίας, η οποία σύμφωνα με την αιτιολογική σκέψη 63 της Οδηγίας 2014/24/ΕΕ επιτρέπει στις αναθέτουσες αρχές να έχουν στη διάθεσή τους ένα ιδιαίτερα ευρύ φάσμα προσφορών και κατά συνέπεια να εξασφαλίζουν την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των δημόσιων πόρων, αυξάνοντας τον ανταγωνισμό όταν πρόκειται για συνηθισμένα ή έτοιμα προς χρήση προϊόντα, έργα ή υπηρεσίες, που είναι κατά κανόνα διαθέσιμα στην αγορά.

Η εν λόγω διαδικασία τυγχάνει εφαρμογής μόνο στην περίπτωση που η αναθέτουσα αρχή χρησιμοποιεί ηλεκτρονικά μέσα για τη διενέργεια της προμήθειας. Σύμφωνα με το άρθρο 33 του ν. 4412/2016 οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να χρησιμοποιούν το δυναμικό σύστημα αγορών για αγορές τρέχουσας χρήσης, των οποίων τα γενικά διαθέσιμα στην αγορά χαρακτηριστικά ικανοποιούν τις απαιτήσεις τους. Το δυναμικό σύστημα αγορών λειτουργεί ως μια εξ ολοκλήρου ηλεκτρονική διαδικασία και είναι ανοικτό καθ' όλη την περίοδο ισχύος του συστήματος αγορών σε κάθε οικονομικό φορέα που πληροί τα κριτήρια επιλογής. Μπορεί να χωριστεί σε κατηγορίες αγαθών, έργων ή υπηρεσιών που ορίζονται αντικειμενικά με βάση τα

χαρακτηριστικά της σύμβασης που πρέπει να εκτελεστεί στο πλαίσιο της εκάστοτε κατηγορίας. Τα χαρακτηριστικά αυτά μπορούν να περιλαμβάνουν αναφορά στο μέγιστο επιτρεπόμενο μέγεθος των συγκεκριμένων συμβάσεων που επακολουθούν ή σε συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή στην οποία θα εκτελεστούν αυτές οι συμβάσεις.

Για τη σύναψη σύμβασης στο πλαίσιο δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτουσες αρχές ακολουθούν τους κανόνες της κλειστής διαδικασίας. Όλοι οι υποψήφιοι που ικανοποιούν τα κριτήρια επιλογής γίνονται δεκτοί στο σύστημα και ο αριθμός των υποψηφίων που γίνονται δεκτοί στο σύστημα δεν περιορίζεται. Όταν οι αναθέτουσες αρχές χωρίζουν το σύστημα σε κατηγορίες αγαθών, έργων ή υπηρεσιών, καθορίζουν τα εφαρμοστέα κριτήρια επιλογής για κάθε κατηγορία.

Για τους σκοπούς της ανάθεσης συμβάσεων εντός ενός δυναμικού συστήματος αγορών, οι αναθέτουσες αρχές:

α) δημοσιεύουν προκήρυξη διαγωνισμού, όπου διευκρινίζεται ότι πρόκειται για ένα δυναμικό σύστημα αγορών,

β) διευκρινίζουν στα έγγραφα της σύμβασης τουλάχιστον τη φύση και την εκτιμώμενη ποσότητα των προβλεπόμενων αγορών, καθώς και όλες τις απαραίτητες πληροφορίες που αφορούν στο δυναμικό σύστημα αγορών, συμπεριλαμβανομένου του τρόπου λειτουργίας του, του χρησιμοποιούμενου ηλεκτρονικού εξοπλισμού και των τεχνικών ρυθμίσεων και προδιαγραφών της σύνδεσης,

γ) αναφέρουν κάθε διαίρεση σε κατηγορίες αγαθών, έργων ή υπηρεσιών και τα χαρακτηριστικά τους,

δ) για όσο διάστημα είναι σε ισχύ το σύστημα, προσφέρουν ελεύθερη, άμεση και πλήρη πρόσβαση στα έγγραφα της σύμβασης.

Οι αναθέτουσες αρχές παρέχουν, καθ' όλη την περίοδο ισχύος του δυναμικού συστήματος αγορών, τη δυνατότητα σε κάθε οικονομικό φορέα να ζητήσει να συμμετάσχει στο σύστημα. Αφού οι αναθέτουσες αρχές ολοκληρώσουν την αξιολόγηση των αιτήσεων συμμετοχής, σύμφωνα με όσα ορίζονται στην παράγραφο 5 του άρθρου 33 του ν. 4412/2016, ενημερώνουν το ταχύτερο δυνατόν τον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα αν έχει γίνει δεκτός στο δυναμικό σύστημα αγορών ή όχι και προσκαλούν όλους τους συμμετέχοντες που έχουν γίνει δεκτοί να υποβάλουν προσφορά για τη σύναψη κάθε συγκεκριμένης σύμβασης εντός του δυναμικού συστήματος αγορών. Τέλος, αναθέτουν τη σύμβαση στον προσφέροντα που υποβάλει την καλύτερη προσφορά, βάσει των κριτηρίων ανάθεσης που ορίζονται

στην προκήρυξη της σύμβασης για το δυναμικό σύστημα αγορών ή, αν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού έχει χρησιμοποιηθεί προκαταρκτική προκήρυξη, στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος. Τα κριτήρια αυτά μπορούν, κατά περίπτωση, να προσδιορίζονται με μεγαλύτερη ακρίβεια στην πρόσκληση υποβολής προσφορών.

Επισημαίνεται ότι στο δυναμικό σύστημα αγορών απαιτείται δημοσίευση προκήρυξης για κάθε νέα αγορά, γεγονός που συνεπάγεται το ασύμφορο της εν λόγω διαδικασίας για χαμηλού κόστους παραγγελίες αγαθών.

Ουσιαστικά, το δυναμικό σύστημα αγορών δεν αποτελεί ένα ξεχωριστό είδος διαγωνιστικής διαδικασίας, αλλά παραλλαγή της κλειστής διαδικασίας, η οποία προσφέρει στις αναθέτουσες αρχές την ευχέρεια χρήσης των μεθόδων του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

3.5.2 Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί

Είναι πλέον κοινώς αποδεκτό ότι, ορισμένες νέες ηλεκτρονικές τεχνικές αγορών παρουσιάζουν συνεχή ανάπτυξη και παρέχουν τη δυνατότητα, κυρίως λόγω της εξοικονόμησης χρόνου και κόστους που επιτυγχάνεται με τη χρήση τους, να διευρύνεται ο ανταγωνισμός και να βελτιώνεται η αποτελεσματικότητα των δημόσιων προμηθειών. Ο ενωσιακός νομοθέτης, αποδεχόμενος αυτή την παραδοχή, αναγνώρισε τη δυνατότητα της αναθέτουσας αρχής να χρησιμοποιεί ηλεκτρονικές τεχνικές αγορών, υπό την προϋπόθεση ότι κατά τη χρήση τους τηρούνται οι γενικές αρχές που διέπουν το δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων και κυρίως η αρχή της διαφάνειας, της ίσης μεταχείρισης και της αποφυγής των διακρίσεων.

Σύμφωνα με τον ορισμό του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, που συνιστά τεχνική ανάθεση και όχι διαφορετική διαδικασία ανάθεσης δημόσιας σύμβασης, ηλεκτρονικός πλειστηριασμός είναι μια επαναληπτική διαδικασία που βασίζεται σε έναν ηλεκτρονικό μηχανισμό παρουσίασης νέων, μειωμένων τιμών και /ή αξιών όσον αφορά ορισμένα στοιχεία των προσφορών και η οποία διεξάγεται έπειτα από προκαταρκτική πλήρη αξιολόγηση των προσφορών, επιτρέποντας την ταξινόμησή τους με βάση αυτόματες μεθόδους αξιολόγησης.

Με τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, δίνεται ουσιαστικά η δυνατότητα στους προμηθευτές να προσαρμόσουν την προσφορά τους ενόψει των προσφορών που

έχουν δοθεί από άλλους προσφέροντες. Συνεπώς, μπορεί με την κατάλληλη χρήση του να επιτευχθεί σημαντική μείωση του κόστους της σύμβασης.

Επισημαίνεται ότι η διενέργεια ηλεκτρονικών πλειστηριασμών επιτρέπεται μόνο για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών για τις οποίες οι προδιαγραφές δύνανται να προσδιοριστούν με ακριβή τρόπο.

Οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να προσφεύγουν σε ηλεκτρονικούς πλειστηριασμούς, στους οποίους παρουσιάζονται νέες, μειωμένες τιμές και/ή νέες αξίες όσον αφορά ορισμένα στοιχεία των προσφορών. Για το σκοπό αυτόν, οι αναθέτουσες αρχές διοργανώνουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό με τη μορφή επαναλαμβανόμενης ηλεκτρονικής διαδικασίας, διεξαγόμενης έπειτα από προκαταρκτική πλήρη αξιολόγηση των προσφορών, επιτρέποντας την ταξινόμηση τους με βάση αυτόματες μεθόδους αξιολόγησης.

Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός αφορά σε ένα από τα ακόλουθα στοιχεία των προσφορών:

α) μόνο στις τιμές, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται αποκλειστικά βάσει της τιμής,

β) στις τιμές και/ή τις νέες αξίες των χαρακτηριστικών των προσφορών που επισημαίνονται στα έγγραφα της σύμβασης, εφόσον η σύμβαση ανατίθεται βάσει της βέλτιστης σχέσης ποιότητας - τιμής ή στην προσφορά με το χαμηλότερο κόστος, σύμφωνα με μια προσέγγιση βασιζόμενη στη σχέση αποδοτικότητα - κόστους.

Προτού να προβούν στον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, οι αναθέτουσες αρχές διενεργούν μια πρώτη πλήρη αξιολόγηση των προσφορών, σύμφωνα με το κριτήριο ή τα κριτήρια ανάθεσης και με τη στάθμιση τους, όπως έχει καθοριστεί. Η προσφορά θεωρείται παραδεκτή όταν έχει υποβληθεί από προσφέροντα που δεν έχει αποκλειστεί, και πληροί τα κριτήρια επιλογής, και εφόσον η προσφορά είναι σύμφωνη με τις τεχνικές προδιαγραφές, χωρίς να είναι μη κανονική ή απαράδεκτη ή μη κατάλληλη.

Όλοι οι προσφέροντες που έχουν υποβάλει παραδεκτές προσφορές καλούνται ταυτόχρονα να συμμετάσχουν στον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό, χρησιμοποιώντας, κατά την προκαθορισμένη ημέρα και ώρα, τα στοιχεία σύνδεσης, σύμφωνα με τις οδηγίες που παρέχονται στην πρόσκληση. Ο ηλεκτρονικός πλειστηριασμός μπορεί να διεξάγεται σε διαδοχικές φάσεις, αλλά δεν αρχίζει προτού παρέλθουν δύο εργάσιμες ημέρες από την ημερομηνία αποστολής των προσκλήσεων.

Κατά τη διάρκεια κάθε φάσης του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οι αναθέτουσες αρχές γνωστοποιούν συνεχώς και αμέσως σε όλους τους προσφέροντες τις πληροφορίες εκείνες που τους δίνουν τουλάχιστον τη δυνατότητα να γνωρίζουν ανά πάσα στιγμή την αντίστοιχη κατάταξη τους. Δύνανται, εάν επισημαίνεται εκ των προτέρων, να γνωστοποιούν και άλλες πληροφορίες σχετικά με άλλες τιμές ή αξίες που υποβάλλονται. Δύνανται επίσης να ανακοινώνουν ανά πάσα στιγμή τον αριθμό των συμμετεχόντων σε κάθε φάση του πλειστηριασμού. Ωστόσο, σε καμία περίπτωση δε μπορούν να γνωστοποιούν την ταυτότητα των προσφερόντων κατά τη διεξαγωγή των διαφόρων φάσεων του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

Οι αναθέτουσες αρχές περατώνουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό με έναν ή περισσότερους από τους ακόλουθους τρόπους:

α) κατά την προκαθορισμένη ημερομηνία και ώρα,

β) όταν δε λαμβάνουν πλέον νέες τιμές ή νέες αξίες που να ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις σχετικά με τις ελάχιστες διαφοροποιήσεις, εφόσον έχουν δηλώσει προηγουμένως το χρονικό διάστημα που θα επιτρέψουν να παρέλθει από την παραλαβή της τελευταίας υποβολής πριν να περατώσουν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό ή

γ) όταν οι προκαθορισμένες φάσεις του πλειστηριασμού έχουν όλες ολοκληρωθεί.

Μετά την περάτωση του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού, οι αναθέτουσες αρχές αναθέτουν τη σύμβαση με βάση τα αποτελέσματα του ηλεκτρονικού πλειστηριασμού.

Επισημαίνεται ότι οι αναθέτουσες αρχές δεν επιτρέπεται να χρησιμοποιούν τον ηλεκτρονικό πλειστηριασμό καταχρηστικά ή κατά τρόπο που να εμποδίζει, να περιορίζει ή να στρεβλώνει τον ανταγωνισμό ή να τροποποιεί το αντικείμενο της σύμβασης, όπως αυτό έχει καθοριστεί στην προκήρυξη του διαγωνισμού και προσδιορισθεί στη συγγραφή υποχρεώσεων.

3.5.3 Ηλεκτρονικοί κατάλογοι

Όταν απαιτείται η χρήση ηλεκτρονικών μέσων επικοινωνίας, οι αναθέτουσες αρχές μπορούν να ορίζουν ότι οι προσφορές πρέπει να υποβάλλονται υπό τη μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου ή να περιλαμβάνουν ηλεκτρονικό κατάλογο¹⁷⁴.

Οι προσφορές που υποβάλλονται υπό μορφή ηλεκτρονικού καταλόγου μπορούν να συνοδεύονται από άλλα έγγραφα, που συμπληρώνουν την προσφορά. Οι κατάλογοι αυτοί καταρτίζονται από τους υποψηφίους ή τους προσφέροντες, με σκοπό τη συμμετοχή τους σε μια συγκεκριμένη διαδικασία σύναψης σύμβασης, σύμφωνα με τις τεχνικές προδιαγραφές και το μορφότυπο που καθορίζεται από την αναθέτουσα αρχή. Επιπλέον, οι ηλεκτρονικοί κατάλογοι συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις για τα μέσα ηλεκτρονικής επικοινωνίας, όπως και με τυχόν επιπρόσθετες απαιτήσεις που καθορίζονται από την αναθέτουσα αρχή.

Όταν η υποβολή προσφορών υπό τη μορφή ηλεκτρονικών καταλόγων επιτρέπεται ή επιβάλλεται, οι αναθέτουσες αρχές:

α) το αναφέρουν στην προκήρυξη σύμβασης ή στην πρόσκληση επιβεβαίωσης ενδιαφέροντος, όταν ως μέσο προκήρυξης του διαγωνισμού έχει χρησιμοποιηθεί η προκαταρκτική προκήρυξη,

β) επισημαίνουν στα έγγραφα της σύμβασης όλες τις αναγκαίες πληροφορίες, σύμφωνα με τα άρθρα 36 και 37 του ν. 4412/2016, όσον αφορά στο μορφότυπο, τον χρησιμοποιούμενο ηλεκτρονικό εξοπλισμό και τις τεχνικές ρυθμίσεις και προδιαγραφές της σύνδεσης για τον κατάλογο.

3.6 Προστασία κατά την ανάθεση δημόσιας σύμβασης

Στη συνέχεια κρίθηκε σκόπιμη, προκειμένου να έχει ο αναγνώστης πληρέστερη εικόνα, η αναφορά στις διαδικασίες στις οποίες μπορεί να προσφύγει ένας οικονομικός φορέας όταν διαπιστώσει παρατυπίες κατά τη διενέργεια μιας διαγωνιστικής διαδικασίας ή όταν επιβάλλονται εις βάρος του κυρώσεις με απόφαση της αναθέτουσας αρχής.

¹⁷⁴ Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού και του καθ' ύλη αρμόδιου Υπουργού μπορεί να καθίσταται υποχρεωτική η χρήση ηλεκτρονικών καταλόγων για συγκεκριμένα είδη συμβάσεων.

3.6.1 Ένσταση

Για δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία κάτω των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.), σε περίπτωση ένστασης κατά πράξης της αναθέτουσας αρχής, η προθεσμία άσκησης της είναι πέντε (5) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα. Η ένσταση κατά της διακήρυξης υποβάλλεται σε προθεσμία που εκτείνεται μέχρι το ήμισυ του χρονικού διαστήματος από τη δημοσίευση της διακήρυξης στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. μέχρι την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών. Για τον υπολογισμό της προθεσμίας αυτής συνυπολογίζονται και οι ημερομηνίες της δημοσίευσης και της υποβολής των προσφορών.

Η ένσταση υποβάλλεται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, η οποία αποφασίζει, σύμφωνα με τα οριζόμενα και στο άρθρο 221¹⁷⁵, εντός προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την κοινοποίηση της ένστασης η οποία μπορεί να γίνει και με ηλεκτρονικά μέσα σύμφωνα με το άρθρο 376 παράγραφος 11. Στην περίπτωση της ένστασης κατά της διακήρυξης ή της πρόσκλησης η ανάθετουσα αρχή αποφασίζει σε κάθε περίπτωση πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής των προσφορών. Με την άπρακτη πάροδο των ανωτέρω προθεσμιών τεκμαίρεται η απόρριψη της ένστασης. Για το παραδεκτό της άσκησης ένστασης, απαιτείται, με την κατάθεση της ένστασης, η καταβολή παραβόλου, υπέρ του Δημοσίου, ποσού ίσου με το ένα τοις εκατό (1%) επί της εκτιμώμενης αξίας της σύμβασης¹⁷⁶. Το παράβολο αυτό αποτελεί δημόσιο έσοδο. Το παράβολο επιστρέφεται με πράξη της αναθέτουσας αρχής, αν η ένσταση γίνει δεκτή ή μερικώς δεκτή από το αποφασίζον διοικητικό όργανο. Στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, για την ένσταση κατά της διακήρυξης ή της πρόσκλησης γνωμοδοτεί το αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο.

¹⁷⁵ Για την εξέταση των προβλεπόμενων ενστάσεων και προσφυγών που υποβάλλονται ενώπιον της αναθέτουσας αρχής, συγκροτείται χωριστό γνωμοδοτικό όργανο τριμελές ή πενταμελές (Επιτροπή αξιολόγησης ενστάσεων), τα μέλη του οποίου είναι διαφορετικά από τα μέλη του γνωμοδοτικού οργάνου που είναι αρμόδιο για τα υπόλοιπα θέματα που ανακύπτουν κατά τη διαδικασία ανάθεσης (αξιολόγησης προσφορών κ.λπ.). Επισημαίνεται ότι στις δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, για την ένσταση κατά της διακήρυξης ή της πρόσκλησης γνωμοδοτεί το αρμόδιο τεχνικό συμβούλιο.

¹⁷⁶ Με κοινή απόφαση των Υπουργών Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, Οικονομικών και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων μπορεί να αναπροσαρμόζεται το ύψος του ανωτέρω παραβόλου.

3.6.2 Προδικαστική προσφυγή

Για δημόσιες συμβάσεις με εκτιμώμενη αξία άνω των εξήντα χιλιάδων (60.000) ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.) κάθε ενδιαφερόμενος, ο οποίος έχει ή είχε συμφέρον να του ανατεθεί η συγκεκριμένη σύμβαση και έχει ή είχε υποστεί ή ενδέχεται να υποστεί ζημία από εκτελεστή πράξη ή παράλειψη της αναθέτουσας αρχής κατά παράβαση της νομοθεσίας της Ε.Ε. ή της εσωτερικής νομοθεσίας, δικαιούται να ασκήσει προδικαστική προσφυγή ενώπιον της Αρχής Ελέγχου Προδικαστικών Προσφυγών¹⁷⁷ κατά της σχετικής πράξης ή παράλειψης της αναθέτουσας αρχής, προσδιορίζοντας ειδικώς τις νομικές και πραγματικές αιτιάσεις που δικαιολογούν το αίτημά του.

Σε περίπτωση προσφυγής κατά πράξης της αναθέτουσας αρχής¹⁷⁸ η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής είναι: (α) δέκα (10) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης στον ενδιαφερόμενο οικονομικό φορέα αν η πράξη κοινοποιήθηκε με ηλεκτρονικά μέσα ή τηλεομοιοτυπία ή (β) δεκαπέντε (15) ημέρες από την κοινοποίηση της προσβαλλόμενης πράξης σε αυτόν αν χρησιμοποιήθηκαν άλλα μέσα επικοινωνίας, άλλως γ) δέκα (10) ημέρες από την πλήρη, πραγματική ή τεκμαιρόμενη, γνώση της πράξης που βλάπτει τα συμφέροντα του ενδιαφερόμενου οικονομικού φορέα. Ειδικά για την άσκηση προσφυγής κατά προκήρυξης, η πλήρης γνώση αυτής τεκμαίρεται μετά την πάροδο δεκαπέντε (15) ημερών από τη δημοσίευση στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. Σε περίπτωση παράλειψης, η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής είναι δεκαπέντε (15) ημέρες από την επομένη της συντέλεσης της προσβαλλόμενης παράλειψης¹⁷⁹.

Η προδικαστική προσφυγή υποβάλλεται ηλεκτρονικά¹⁸⁰, υποχρεωτικά με τη χρήση τυποποιημένου εντύπου¹⁸¹, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του

¹⁷⁷ Η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής αποτελεί προϋπόθεση για την άσκηση των ενδίκων βοηθημάτων του Τίτλου 3 του Βιβλίου IV του ν. 4412/2016 κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων των αναθετουσών αρχών (άρθρο 360 παρ. 2 ν. 4412/2016). Δεν επιτρέπεται η άσκηση άλλης διοικητικής προσφυγής κατά των εκτελεστών πράξεων ή παραλείψεων της αναθέτουσας αρχής κατά τη διαδικασία της ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων εκτός από την προδικαστική προσφυγή της παραγράφου 1 (άρθρο 360 παρ. 3 ν. 4412/2016).

¹⁷⁸ Πρβλ. άρθρο 360 του ν. 4412/2016.

¹⁷⁹ Πρβλ. άρθρο 361 του ν. 4412/2016.

¹⁸⁰ Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 362 ν.4412/2016 και το άρθρο 19 της ΥΑ αριθμ. 56902/215 «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)».

¹⁸¹ Βλ. αρ. 8 του π.δ. 39/17 (ΦΕΚ 64 Α/04-05-2017) : Κανονισμός εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών ενώπιον της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών.

Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. στον ηλεκτρονικό τόπο του διαγωνισμού¹⁸², επιλέγοντας κατά περίπτωση την ένδειξη «Προδικαστική Προσφυγή» και επισυνάπτοντας το σχετικό έγγραφο σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου P.D.F., το οποίο φέρει εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών¹⁸³.

Για το παραδεκτό της άσκησης της προδικαστικής προσφυγής κατατίθεται παράβολο από τον προσφεύγοντα υπέρ του Δημοσίου¹⁸⁴, κατά τα ειδικά οριζόμενα στο άρθρο 363 του ν. 4412/2016, το οποίο επιστρέφεται στον προσφεύγοντα σε περίπτωση ολικής ή μερικής αποδοχής της προσφυγής του ή σε περίπτωση που πριν την έκδοση της απόφασης της Α.Ε.Π.Π. επί της προσφυγής, η αναθέτουσα αρχή ανακαλεί την προσβαλλόμενη πράξη ή προβαίνει στην οφειλόμενη ενέργεια.

Επισημαίνεται ότι η προθεσμία για την άσκηση της προδικαστικής προσφυγής και η άσκησή της κωλύουν τη σύναψη της σύμβασης επί ποινή ακυρότητας, κατά τα οριζόμενα στο άρθρο 364 του ν. 4412/2016. Κατά τα λοιπά, η άσκηση της προδικαστικής προσφυγής δεν κωλύει την πρόοδο της διαγωνιστικής διαδικασίας, εκτός αν ζητηθούν προσωρινά μέτρα προστασίας κατά το άρθρο 366 του ν. 4412/2016.

¹⁸² Σε περιπτώσεις τεχνικής αδυναμίας λειτουργίας του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., η οποία πιστοποιείται από τη Διεύθυνση Ανάπτυξης και Υποστήριξης του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού, ή σε περίπτωση που η διαγωνιστική διαδικασία δεν διενεργείται μέσω του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., η προδικαστική προσφυγή κατατίθεται ηλεκτρονικά στην Α.Ε.Π.Π. μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου (e-mail). Ως ημερομηνία υποβολής της προσφυγής θεωρείται η ημερομηνία παραλαβής της από την Α.Ε.Π.Π. μέσω του ηλεκτρονικού ταχυδρομείου. Το αργότερο την επόμενη εργάσιμη ημέρα από την παραλαβή της προσφυγής, η Α.Ε.Π.Π. ειδοποιεί ηλεκτρονικά τον προσφεύγοντα για την παραλαβή της προσφυγής και τον αριθμό πρωτοκόλλου αυτής.

¹⁸³ Σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 8 της ΥΑ 56902/215 «*Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)*».

¹⁸⁴ Για το παραδεκτό της άσκησης της προδικαστικής προσφυγής κατατίθεται από τον προσφεύγοντα παράβολο υπέρ του Δημοσίου, το ύψος του οποίου ανέρχεται σε ποσοστό 0,50 τοις εκατό (0,50%) της προϋπολογισθείσας αξίας (χωρίς Φ.Π.Α.) της σχετικής σύμβασης. Το ύψος του παράβολου δεν μπορεί να είναι κατώτερο των εξακοσίων (600) ευρώ ούτε ανώτερο των δεκαπέντε χιλιάδων (15.000) ευρώ. Αν από τα έγγραφα της σύμβασης δεν προκύπτει η προϋπολογισθείσα αξία της, για το παραδεκτό της άσκησης της προδικαστικής προσφυγής, κατατίθεται παράβολο ύψους εξακοσίων (600) ευρώ (άρθρο 363 παρ. 1 ν. 4412/2016). Εάν από τα έγγραφα της σχετικής σύμβασης παρέχεται η δυνατότητα υποβολής προσφοράς για τμήμα ή τμήματα της σύμβασης, το ύψος του παράβολου υπολογίζεται επί της αξίας του τμήματος ή των τμημάτων της σύμβασης σχετικά με τα οποία ασκείται η προδικαστική προσφυγή (άρθρο 363 παρ. 2 ν. 4412/2016). Το ύψος του ποσοστού και τα ανώτατα και κατώτατα όρια του ποσού του παράβολου μπορούν να αναπροσαρμόζονται με προεδρικό διάταγμα, ύστερα από πρόταση των Υπουργών Οικονομικών και Δικαιοσύνης, Διαφάνειας και Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (άρθρο 363 παρ. 3 ν. 4412/2016).

3.6.2.1 Διαδικασία υποβολής προδικαστικής προσφυγής

Οι αναθέτουσες αρχές μέσω της λειτουργίας της «Επικοινωνίας» του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.:

- κοινοποιούν την προσφυγή σε κάθε ενδιαφερόμενο τρίτο σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην περ. α του πρώτου εδαφίου της παρ.1 του αρ. 365 του ν. 4412/2016.
- διαβιβάζουν στην Α.Ε.Π.Π. τα προβλεπόμενα στην περ. β του πρώτου εδαφίου της παρ. 1 του αρ. 365 του ν. 4412/2016.

Η Α.Ε.Π.Π. αποφαινεται αιτιολογημένα επί της βασιμότητας των προβαλλόμενων πραγματικών και νομικών ισχυρισμών της προσφυγής και των ισχυρισμών της αναθέτουσας αρχής και, σε περίπτωση παρέμβασης, των ισχυρισμών του παρεμβαίνοντος και δέχεται (εν όλω ή εν μέρει) ή απορρίπτει την προσφυγή με απόφασή της, η οποία εκδίδεται μέσα σε αποκλειστική προθεσμία είκοσι (20) ημερών από την ημέρα εξέτασης της προσφυγής¹⁸⁵. Επισημαίνεται ότι οι αναθέτουσες αρχές υποχρεούνται να συμμορφώνονται με τις αποφάσεις της ΑΕΠΠ, ενώ οι χρήστες - οικονομικοί φορείς ενημερώνονται για την αποδοχή ή την απόρριψη της προσφυγής από την Α.Ε.Π.Π.¹⁸⁶

Όποιος έχει έννομο συμφέρον μπορεί να ζητήσει την αναστολή της εκτέλεσης της απόφασης της Α.Ε.Π.Π. και την ακύρωση της ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου της έδρας της αναθέτουσας αρχής, με τριμελή σύνθεση, το οποίο αποφαινεται αμετακλήτως. Δικαίωμα άσκησης των ίδιων ενδίκων βοηθημάτων έχει και η αναθέτουσα αρχή αν η Α.Ε.Π.Π. κάνει δεκτή την προδικαστική προσφυγή. Η αίτηση αναστολής κατατίθεται στο αρμόδιο δικαστήριο μέσα σε προθεσμία δέκα (10) ημερών από την έκδοση της απόφασης επί της προδικαστικής προσφυγής. Για την άσκηση της αιτήσεως αναστολής κατατίθεται παράβολο, κατά τα ειδικότερα οριζόμενα στο άρθρο 372 παρ. 4 του ν. 4412/2016. Η άσκηση αίτησης αναστολής κωλύει τη σύναψη της σύμβασης, εκτός εάν με την προσωρινή διαταγή ο αρμόδιος δικαστής αποφανθεί διαφορετικά¹⁸⁷.

¹⁸⁵ Η διαδικασία εξέτασης της προδικαστικής προσφυγής ορίζεται στο άρθρο 365 του ν. 4412/2016 και η διαδικασία λήψης απόφασης από την Α.Ε.Π.Π. και οι συνέπειες των αποφάσεών της στο άρθρο 367 του ίδιου νόμου.

¹⁸⁶ Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 19 του π.δ.39/17 (ΦΕΚ 64 Α/04-05-2017) : Κανονισμός εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών ενώπιον της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών.

¹⁸⁷ Πρβλ άρθρο 372 παρ. 4 τελευταίο εδάφιο του ν. 4412/2016.

3.6.3 Διοικητικές προσφυγές κατά τη διαδικασία εκτέλεσης

Ο ανάδοχος μπορεί¹⁸⁸ κατά των αποφάσεων που επιβάλλουν σε βάρος του κυρώσεις, δυνάμει των άρθρων 203 (Κήρυξη οικονομικού φορέα εκπτώτου), 206 (Χρόνος παράδοσης υλικών), 207 (Κυρώσεις για εκπρόθεσμη παράδοση προμήθειας), 213 (Απόρριψη συμβατικών υλικών - αντικατάσταση), 218 (Ποινικές ρήτρες) και 220 (Απόρριψη παραδοτέου - Αντικατάσταση) του ν.4412/2016, να υποβάλει προσφυγή για λόγους νομιμότητας και ουσίας ενώπιον της αναθέτουσας αρχής ή του φορέα που εκτελεί - διοικεί τη σύμβαση, μέσα σε ανατρεπτική προθεσμία τριάντα (30) ημερών από την ημερομηνία που έλαβε γνώση της σχετικής απόφασης. Επί της προσφυγής, αποφασίζει το αρμόδιο αποφαινόμενο όργανο, ύστερα από γνωμοδότηση του αρμόδιου συλλογικού οργάνου. Η εν λόγω απόφαση δεν επιδέχεται προσβολή με άλλη οποιασδήποτε φύσεως διοικητική προσφυγή.

Στη συνέχεια θα παρουσιάσουμε τον κεντρικό ρυθμιστικό και εποπτικό φορέα στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, με αρμοδιότητες συντονισμού, καθοδήγησης και εποπτείας όλων των διοικητικών δομών που εμπλέκονται σε αυτόν τον τομέα.

3.7 Η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων

Τα σημαντικότερα προβλήματα του τομέα των δημοσίων συμβάσεων οφείλονται, αφενός μεν στην πολυπλοκότητα και τον κατακερματισμό του θεσμικού πλαισίου, αφετέρου δε στις ελλείψεις της οργανωτικής δομής, στην πλημμελή άσκηση εποπτείας και ελέγχου, καθώς και στην απουσία συνεκτικής στρατηγικής και προγραμματισμού για τις δημόσιες συμβάσεις¹⁸⁹. Οι κοινώς διαπιστωμένες δυσχέρειες από τους εμπλεκόμενους οικονομικούς φορείς και τους κοινωνικούς εταίρους, κατά τη διοικητική πρακτική ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων, σε συνδυασμό με την αδικαιολόγητη και άκρατη πολυδιάσπαση των κανόνων, παγίωσαν το καθεστώς αδιαφάνειας και ανασφάλειας δικαίου, αποτρέποντας τη συμμετοχή ενδιαφερομένων στις διαγωνιστικές διαδικασίες και την ανάπτυξη ανταγωνιστικής αγοράς προς όφελος των πολιτών¹⁹⁰.

¹⁸⁸ Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 205 του ν. 4412/2016.

¹⁸⁹ Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2013 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σ. 5.

¹⁹⁰ Γενικό μέρος της Αιτιολογικής Έκθεσης στο σχέδιο νόμου «Σύσταση ενιαίας ανεξάρτητης αρχής δημοσίων συμβάσεων και κεντρικού ηλεκτρονικού μητρώου δημοσίων συμβάσεων – αντικατάσταση

Από την άλλη μεριά, οι σχεδιαζόμενες αλλαγές σε επίπεδο ευρωπαϊκής νομοθεσίας, η χρήση νέων διαδικασιών ανάθεσης, τεχνικών αγοράς και μορφών συμβάσεων, η εξέλιξη της τεχνολογίας και οι νέες κοινωνικοοικονομικές ανάγκες δημιούργησαν ένα δυναμικό θεσμικό πλαίσιο, υπογραμμίζοντας την αναγκαιότητα ενός ισχυρού μηχανισμού συντονισμού και εποπτείας, ικανού να ενσωματώνει αποτελεσματικά στην εσωτερική έννομη τάξη τους κανόνες του δευτερογενούς ενωσιακού δικαίου και τις συναφείς βέλτιστες πρακτικές, να παρακολουθεί τις εξελίξεις και τις διεργασίες σε ζητήματα που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και να ανταποκρίνεται με επιτυχία στις ευρωπαϊκές και διεθνείς υποχρεώσεις της χώρας¹⁹¹.

Στο πλαίσιο ανάπτυξης χρηστής διακυβέρνησης στη χώρα στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, κρίθηκε επιτακτική η ανάγκη για τη θεσμοθέτηση ενός κεντρικού φορέα, που θα έχει την αρμοδιότητα συντονισμού, καθοδήγησης και εποπτείας όλων των διοικητικών δομών που εμπλέκονται σε αυτόν τον τομέα. «Ως βέλτιστο εργαλείο αντιμετώπισης των ανωτέρω προκλήσεων αναδείχθηκε ο ορισμός της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων ως ενιαίας εθνικής αρχής, επιφορτισμένης με την απλούστευση, τον εξορθολογισμό και την ενοποίηση της νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, τον εξορθολογισμό των σχετικών διοικητικών δομών και διαδικασιών, καθώς και την επιτήρηση, παρακολούθηση και εποπτεία των διαδικασιών ανάθεσης συμβάσεων και εκτέλεσης αυτών, προκειμένου να διασφαλιστεί η ορθή εφαρμογή των κανόνων στην πράξη»¹⁹². Επιπρόσθετα, η θεσμοθέτηση ενός κεντρικού ρυθμιστικού και εποπτικού φορέα στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων επιβλήθηκε και για την καθιέρωση ενός ενιαίου σημείου επικοινωνίας με τα αρμόδια ευρωπαϊκά και διεθνή θεσμικά όργανα¹⁹³.

Η Αρχή που ιδρύθηκε το 2011 με τον ν. 4013/2011, αποτελεί τον θεματοφύλακα της νομιμότητας και της διαφάνειας στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. «Οι αρχές της νομιμότητας, της διαφάνειας, της αμεροληψίας, της χρηστής διοίκησης και της λογοδοσίας αποτελούν την πυξίδα κάθε δράσης της»¹⁹⁴.

του έκτου κεφαλαίου του ν. 3588/2007 (Πτωχευτικός κώδικας) – Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις», σ. 1.

¹⁹¹ Ο.π., σ.2.

¹⁹² Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2012 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σ. 7.

¹⁹³ Γενικό Μέρος της Αιτιολογικής Έκθεσης στο σχέδιο νόμου «Σύσταση ενιαίας ανεξάρτητης αρχής δημοσίων συμβάσεων - αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν.3588/2007 (Πτωχευτικός κώδικας)- Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις», σ. 1.

¹⁹⁴ Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2016 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σ. 1.

3.7.1 Θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας

Οι βασικές επιδιώξεις του θεσμικού πλαισίου της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι η διασφάλιση της λειτουργικής και οργανωτικής της ανεξαρτησίας, καθώς και της οικονομικής της αυτοτέλειας και αυτάρκειας. Οι σχετικές πρόνοιες του νομοθετικού πλαισίου έχουν ως στόχο τη διευκόλυνση της εκτέλεσης της αποστολής της Αρχής, η οποία, λειτουργώντας ως κεντρικός φορέας συντονισμού ολόκληρου του τομέα των δημοσίων συμβάσεων, καλείται να διασφαλίσει με τρόπο αποτελεσματικό και διαφανή ότι ο τομέας λειτουργεί με γνώμονα την τήρηση της νομιμότητας και το δημόσιο συμφέρον.

Η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. όπως έχει ήδη αναφερθεί ιδρύθηκε με τον ν. 4013/2011 και λειτουργεί, βάσει του νόμου αυτού όπως τροποποιήθηκε και ισχύει, από τον Ιούνιο του 2012 και εντεύθεν ως Ανεξάρτητη Διοικητική Αρχή.

Η οργάνωση, στελέχωση και λειτουργία της διέπονται από τα εξής κανονιστικά κείμενα:

α) τον Κανονισμό Λειτουργίας της Αρχής (π.δ. 122/2012, ΦΕΚ 215/Α/05-11-2012, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει), που ρυθμίζει τα ειδικότερα θέματα λειτουργίας της,

β) τον Οργανισμό Λειτουργίας της Αρχής (π.δ. 123/2012, ΦΕΚ 216/Α/05-11-2012, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει), στον οποίο καθορίζονται οι υπηρεσίες της, η διάρθρωση και οι αρμοδιότητές τους, καθώς και θέματα υπηρεσιακής κατάστασης του προσωπικού,

γ) τον Κανονισμό Οικονομικής Διαχείρισης (π.δ. 43/2013, ΦΕΚ 80/Α/05-4-2013, όπως τροποποιήθηκε και ισχύει), με τον οποίο ορίζεται ότι η Αρχή έχει δική της οικονομική υπηρεσία και δικό της προϋπολογισμό. Με το ίδιο θεσμικό πλαίσιο καθορίζονται οι πηγές των εσόδων της και ο τρόπος είσπραξής τους, οι διαδικασίες εκτέλεσης των κάθε είδους δαπανών της, καθώς και η λογιστική παρακολούθηση των εσόδων και των δαπανών της και

δ) την υπ' αριθμ. 5143/11-12-2014 (ΦΕΚ 3335/Β/11-12-2014) Υπουργική Απόφαση, όπως τροποποιήθηκε με την υπ' αριθμ. 3491/09-06-2017 (ΦΕΚ Β' / 1992) Απόφαση του Υπουργού Οικονομικών, με την οποία καθορίζονται οι διαδικασίες παρακράτησης και απόδοσης της κράτησης υπέρ Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. που προβλέπεται στο άρθρο 4 παρ. 3 του ν. 4013/2011.

3.7.2 Αποστολή

Αποστολή της Αρχής, ως κεντρικού φορέα συντονισμού και εποπτείας του τομέα των δημοσίων συμβάσεων, είναι να προωθεί με αποτελεσματικότητα τη στρατηγική και τους στόχους που υιοθετούνται για τον τομέα, όπως:

- η ανάπτυξη και η προαγωγή της εθνικής στρατηγικής στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων,
- η μεταρρύθμιση του συστήματος για την ενίσχυση του ανταγωνισμού και της διαφάνειας,
- η βελτίωση της αποτελεσματικότητας, η ενίσχυση της εποπτείας και της αξιολόγησης του συστήματος, καθώς και η εναρμόνιση του εθνικού θεσμικού πλαισίου με το αντίστοιχο ευρωπαϊκό,
- η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των αναθετουσών αρχών και
- η διασφάλιση των κανόνων καλής διακυβέρνησης στον τομέα.

Για την εκτέλεση της αποστολής της, η Αρχή συνεργάζεται με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, τους διεθνείς οργανισμούς, τις αρμόδιες εθνικές αρχές, καθώς και τα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα που δραστηριοποιούνται στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων.

3.7.3 Πεδίο εφαρμογής

Στην αρμοδιότητα της Αρχής υπάγονται οι δημόσιες συμβάσεις που έχουν ως αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια αγαθών και την παροχή υπηρεσιών κατά την εκάστοτε έννοια αυτών στην ισχύουσα νομοθεσία για τις δημόσιες συμβάσεις, όπως σήμερα ορίζεται στο ν. 4412/2016 ανεξαρτήτως της εκτιμώμενης αξίας των συμβάσεων αυτών. Στο πεδίο αρμοδιότητας της Αρχής υπάγονται και οι συμφωνίες - πλαίσιο, τα δυναμικά συστήματα αγορών, καθώς και οι συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων και υπηρεσιών κατά την έννοια της εκάστοτε ισχύουσας νομοθεσίας¹⁹⁵.

¹⁹⁵ Το πεδίο εφαρμογής της Αρχής αναφέρεται στο αρ.2 παρ.1 του ν. 4013/2011.

Εξαιρούνται οι δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας¹⁹⁶, καθώς και οι συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει του άρθρου 346 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ε.Ε..

3.7.4 Αρμοδιότητες

Οι αρμοδιότητες της Αρχής, σύμφωνα με τον ιδρυτικό της νόμο, όπως αυτός έχει τροποποιηθεί και ισχύει, καλύπτουν ένα ευρύ φάσμα γνωμοδοτικών, συντονιστικών, εποπτικών και ελεγκτικών δράσεων, ήτοι¹⁹⁷:

I) Γνωμοδοτικές αρμοδιότητες.

Στις γνωμοδοτικές αρμοδιότητες περιλαμβάνονται:

α) η γνωμοδότηση για τη συμβατότητα με το ενωσιακό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων κάθε διάταξης σχεδίου νόμου ή κανονιστικής πράξης,

β) η παροχή σύμφωνης γνώμης επί αιτημάτων αναθετουσών αρχών και φορέων περί προσφυγής στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης¹⁹⁸.

II) Συντονιστικές αρμοδιότητες.

Στις συντονιστικές και συμβουλευτικές αρμοδιότητες περιλαμβάνονται:

α) η προαγωγή της εθνικής στρατηγικής στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων,

β) η μέριμνα για την τήρηση των κανόνων και των αρχών της ενωσιακής και εθνικής νομοθεσίας και η παρακολούθηση της εφαρμογής του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων σε άμεση συσχέτιση με τις εθνικές, ευρωπαϊκές και διεθνείς εξελίξεις του τομέα των δημοσίων συμβάσεων,

γ) η αξιολόγηση του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων και η υποβολή προτάσεων για την υποβολή συστημικών προβλημάτων,

¹⁹⁶ Οι συμβάσεις που εξαιρούνται σύμφωνα με τον ν. 3978/2011 (ΦΕΚ 137 Α/16-6-11) «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/ΕΚ - Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.» αναφέρονται στα άρθρα 17 «Εξαιρέσεις» και 24 «Χρηματικά όρια» αυτού.

¹⁹⁷ βλ. Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 2016, σ.σ. 14-16.

¹⁹⁸ Στο σημείο αυτό θα πρέπει να επισημανθεί ότι, βάσει του προϊσχύσαντος δικαίου (π.δ. 60/2007), η Αρχή ήταν αρμόδια για την παροχή σύμφωνης γνώμης και επί συμπληρωματικών συμβάσεων. Ωστόσο, μετά την ενσωμάτωση των νέων κοινοτικών οδηγιών με τον ν. 4412/2016, η συμπληρωματική σύμβαση αποτελεί πλέον ειδικότερη περίπτωση τροποποίησης σύμβασης, για την οποία η Αρχή δεν έχει ρητή αρμοδιότητα παροχής σύμφωνης γνώμης.

δ) η ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων,

ε) η συνδρομή στην εκπαίδευση του προσωπικού των αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων, σε στενή συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης και

στ) η συνεργασία, εν γένει, με τις αναθέτουσες αρχές και τους αναθέτοντες φορείς σε θέματα προγραμματισμού και βέλτιστων πρακτικών για τον ορθό σχεδιασμό, προκήρυξη, ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων.

Περαιτέρω, σύμφωνα με το Βιβλίο ΙΙΙ «Διακυβέρνηση» του ν. 4412/2016, στις εν λόγω αρμοδιότητες της Αρχής συμπεριλαμβάνονται πλέον και οι εξής:

α) η διαδικασία παρακολούθησης της εφαρμογής των κανόνων περί δημοσίων συμβάσεων,

β) η αποστολή σχετικής έκθεσης παρακολούθησης, ανά τριετία, στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή, στην οποία περιλαμβάνονται πληροφορίες σχετικά με τις συχνότερες αιτίες πλημμελούς εφαρμογής ή έλλειψης ασφάλειας δικαίου, περιλαμβανομένων ενδεχόμενων προβλημάτων στην εφαρμογή των κανόνων, το επίπεδο της συμμετοχής μικρομεσαίων επιχειρήσεων στις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων, καθώς και την πρόληψη, τον εντοπισμό και τη δέουσα αναφορά περιπτώσεων απάτης, διαφθοράς, σύγκρουσης συμφερόντων και άλλων ανάλογων σοβαρών παρατυπιών στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων.

γ) η ενημέρωση και καθοδήγηση, μέσω γενικών οδηγιών, σχετικά με την ερμηνεία και την εφαρμογή της νομοθεσίας της Ε.Ε. στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, προς υποβοήθηση των αναθετουσών αρχών, των αναθετόντων φορέων και των οικονομικών φορέων,

δ) η μέριμνα, σε συνεργασία με τις Εθνικές Κεντρικές Αρχές Αγορών και την Εθνική Αρχή Συντονισμού, για την υποστήριξη των αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων στον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή των διαδικασιών ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων και συγχρηματοδοτούμενων δημοσίων συμβάσεων αντιστοίχως,

ε) η υποβολή στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή εθνικών στοιχείων εκθέσεων και στατιστικών, ιδίως σε σχέση με δημόσιες συμβάσεις που θα ενέπιπταν στο πεδίο εφαρμογής της ενωσιακής νομοθεσίας, εάν η αξία τους υπερέβαινε το κατώτατο όριο που προβλέπεται στα άρθρα 5 και 235 του ν. 4412/2016 και

στ) η μέριμνα για την ανταλλαγή πληροφοριών με τις αρμόδιες αρχές όλων των κρατών μελών.

III) Εποπτικές και ελεγκτικές αρμοδιότητες.

Στις εποπτικές και ελεγκτικές αρμοδιότητες της περιλαμβάνονται, μεταξύ άλλων:

α) η άσκηση δειγματοληπτικών ελέγχων σε εν εξελίξει διαδικασίες προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων,

β) η παρακολούθηση και αξιολόγηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των δράσεων των αναθετουσών αρχών και φορέων,

γ) η εποπτεία και η αξιολόγηση των αρμόδιων ελεγκτικών διοικητικών οργάνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων.

3.7.5 Το μεταρρυθμιστικό έργο της Αρχής

Το μεταρρυθμιστικό έργο της Αρχής στο νομοθετικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων εκκίνησε με την προσπάθεια αναμόρφωσης του συνόλου των σχετικών εθνικών κανόνων σε ενιαίο κωδικοποιημένο νόμο. Με βασικούς άξονες την ενοποίηση, την απλοποίηση και τον εκσυγχρονισμό του νομοθετικού πλαισίου, τη διαφάνεια και την καταπολέμηση της διαφθοράς, τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, την κατάρτιση και πιστοποίηση αλλά και την αποτελεσματική έννομη προστασία, η Αρχή κατάρτισε και υπέβαλε σχέδιο νόμου το οποίο ψηφίστηκε από το Ελληνικό Κοινοβούλιο τον Αύγουστο του 2014¹⁹⁹.

Προς την ίδια κατεύθυνση η Αρχή ανέλαβε το έργο της μεταφοράς στην εθνική έννομη τάξη της νέας σειράς Οδηγιών της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Πρόκειται για την Οδηγία 2014/24/ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών στον «κλασικό τομέα», την Οδηγία 2014/25/ΕΕ για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών που συνάπτονται από αναθέτοντες φορείς που ασκούν δραστηριότητες στους τομείς του ύδατος της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την Οδηγία 2014/23/ΕΕ για τις συμβάσεις παραχώρησης έργων και υπηρεσιών.

¹⁹⁹ Ν. 4281/14 (ΦΕΚ 160 Α/08-08-2014) «Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, οργανωτικά θέματα Υπουργείου Οικονομικών και άλλες διατάξεις».

Η μεταρρύθμιση του νομοθετικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων ολοκληρώθηκε, όπως έχει ήδη αναφερθεί, με την ψήφιση και εφαρμογή του ν. 4412/2016²⁰⁰.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να αναφερθεί ότι για την υποστήριξη των αναθετουσών αρχών και φορέων ως προς την εφαρμογή του νέου νομοθετικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, η Αρχή, στο πλαίσιο της αρμοδιότητάς της για την έκδοση πρότυπων εγγράφων σύμβασης με δεσμευτική ισχύ (άρθρο 53 παρ. 5 ν. 4412/2016 και άρθρο 2 παρ. 2 περ. (ε) του ν. 4013/2011), μετά από διαβούλευση με τους κατά περίπτωση αρμόδιους δημόσιους φορείς, εξέδωσε Πρότυπα Τεύχη Ανοικτής Διαδικασίας για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων έργων και μελετών. Επίσης εξέδωσε υποδείγματα διακηρύξεων ανοικτής διαδικασίας για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και γενικών υπηρεσιών που διενεργούνται με ηλεκτρονικό τρόπο, καθώς και το Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.) του άρθρου 79 παρ. 4 του ν. 4412/2016.

3.7.6 Αξιοποίηση των Τ.Π.Ε.

Η αποτελεσματική διοίκηση του τομέα των δημοσίων συμβάσεων προϋποθέτει την αποτελεσματική εφαρμογή των μέτρων που αποφασίζονται και κυρίως την παρακολούθηση της εφαρμογής τους με τη χρήση των κατάλληλων τεχνικών μέσων πληροφορικής και επικοινωνιών. Μέσω των κατάλληλων πληροφοριακών συστημάτων διασφαλίζεται υψηλού επιπέδου διαφάνεια σε όλα τα στάδια μιας δημόσιας σύμβασης, αποτελεσματική παρακολούθηση και αξιολόγηση των θεσμικών και διοικητικών δράσεων που αναλαμβάνονται, έλεγχος της τήρησης της νομιμότητας, λογοδοσία όλων των εμπλεκόμενων μερών, καθώς και μέτρηση και αξιολόγηση του βαθμού των επιπτώσεων του τομέα των δημοσίων συμβάσεων στους

²⁰⁰ Με το ν. 4412/2016 καταργούνται στο σύνολό τους τα π.δ. 59/2007 και 60/2007, τα οποία είχαν εναρμονίσει το εθνικό δίκαιο με τις διατάξεις των Οδηγιών 2004/18/EK και 2004/17/EK αντίστοιχα, καθώς οι διατάξεις αυτές ενσωματώνονται πλέον στο κείμενο του εν λόγω νόμου, οι διατάξεις του ν. 3369/2008, καθώς και του ν.3316/2005 που ρυθμίζουν ζητήματα ανάθεσης συμβάσεων έργων και ανάθεσης μελετών αντίστοιχα, εκτός από τις διατάξεις τους που αφορούν ζητήματα μητρώων. Επίσης, καταργείται ο ν. 2286/1995 στο σύνολό του, πλην των διατάξεων που αφορούν συμβάσεις που έχουν ενταχθεί στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών του Υπουργείου Ανάπτυξης και Ανταγωνιστικότητας έτους 2014 και προηγούμενων ετών, καθώς και το κατ' εξουσιοδότηση του νόμου αυτού εκδοθέν π.δ. 118/2007 (Κανονισμός Προμηθειών Δημοσίου), πλην των παραγράφων του άρθρου 15 που αφορούν στις διοικητικές προσφυγές κατά το στάδιο ανάθεσης της σύμβασης που εξακολουθούν να εφαρμόζονται αναλόγως.

οικονομικούς και κοινωνικούς στόχους της πολιτείας. Στη συνέχεια αναφέρονται ορισμένα εργαλεία Τ.Π.Ε. , η αξιοποίηση των οποίων συντελεί στην προαγωγή του έργου της Αρχής.

3.7.6.1 Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων

Στο πλαίσιο του θεσμικού, συντονιστικού και εποπτικού ρόλου που διαδραματίζει, η Αρχή τηρεί την Εθνική Βάση Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Β.Δ.ΔΗ.ΣΥ.), η οποία περιλαμβάνει στοιχεία που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις που συνάπτονται, τις προκηρύξεις διαγωνισμών και τις προσκλήσεις εκδήλωσης ενδιαφέροντος, το αντικείμενο των διαγωνισμών και τη διαδικασία που τους διέπει, σχετική νομολογία, στατιστικά στοιχεία κ.λπ. και βασίζεται στη σύνθεση δεδομένων από διαφορετικά πληροφοριακά συστήματα. Αποτελεί ένα έργο δυναμικό, το οποίο συνδέεται με την εξέλιξη και τη διαλειτουργικότητα των πληροφοριακών συστημάτων που την τροφοδοτούν. Η σωστή ανάπτυξη και λειτουργία της απαιτεί συνολικό σχεδιασμό και αποτελεί ένα έργο δυναμικό, δεδομένου ότι οι εξελίξεις στον τομέα της πληροφορικής είναι ραγδαίες.

Ο κύριος σκοπός και ρόλος της Ε.Β.Δ.ΔΗ.ΣΥ. είναι η δημιουργία ενός ενιαίου κεντρικού πληροφοριακού κόμβου που θα αφορά στις δημόσιες συμβάσεις²⁰¹. Η ενοποίηση αυτή θα βοηθήσει:

- Στη διάδοση καλών πρακτικών στα πλαίσια υλοποίησης μίας δημόσιας σύμβασης.
- Στον εντοπισμό των σημείων εκείνων που καθιστούν προβληματική την υλοποίηση μίας δημόσιας σύμβασης.
- Στον έλεγχο για την εναρμόνιση στην πράξη των διαδικασιών ανάθεσης και υλοποίησης δημοσίων συμβάσεων τόσο με το εθνικό όσο και με το ευρωπαϊκό κανονιστικό πλαίσιο.

Οι αναθέτουσες αρχές και οι αναθέτοντες φορείς θα χρησιμοποιούν την Ε.Β.Δ.ΔΗ.ΣΥ. για να λάβουν πληροφορίες σχετικά με:

- Πρότυπα τεύχη διαδικασιών δημοσίων συμβάσεων.
- Λεπτομέρειες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων από άλλες αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς με συναφές αντικείμενο ή για ένα συγκεκριμένο CPV.

²⁰¹ Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2016 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σ.σ. 60-62.

- Νομοθεσία και νομολογία σχετική με το είδος της δημόσιας σύμβασης ή για ένα συγκεκριμένο CPV.

Οι οικονομικοί φορείς θα χρησιμοποιούν την Ε.Β.Δ.ΔΗ.ΣΥ. για να λάβουν πληροφορίες σχετικά με:

- Διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων που βρίσκονται σε εξέλιξη σε μία δεδομένη χρονική στιγμή και αφορούν, για παράδειγμα, συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή ή συγκεκριμένο CPV.
- Τους χρόνους υλοποίησης μίας δημόσιας σύμβασης από μία συγκεκριμένη αναθέτουσα αρχή ή για ένα συγκεκριμένο CPV ανάλογα με τη διαδικασία που ακολουθείται.

Οι πολίτες θα χρησιμοποιούν την ΕΒΔΔΗΣΥ για να λάβουν πληροφορίες σχετικά με:

- Διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων που πραγματοποιούνται από συγκεκριμένες αναθέτουσες αρχές ή συγκεκριμένους αναθέτοντες φορείς.
- Διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων που αφορούν συγκεκριμένα CPV.
- Οικονομικούς φορείς που υλοποιούν δημόσιες συμβάσεις.

Η πλήρης ανάπτυξη της Εθνικής Βάσης Δεδομένων Δημοσίων Συμβάσεων θα συμβάλει επιπλέον στην επίτευξη των στόχων και των στρατηγικών κατευθύνσεων της Εθνικής Στρατηγικής για τις Δημόσιες Συμβάσεις και συγκεκριμένα στην αποτελεσματική εφαρμογή των κανόνων δικαίου, τον εκσυγχρονισμό της λειτουργίας του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων, την υποστήριξη των πολιτικών «Ευρώπη 2020» και την ανάπτυξη Αρχών Καλής Διακυβέρνησης. Επίσης, η πλήρης ανάπτυξη των συστημάτων θα πρέπει να επιδιώκει, μεταξύ άλλων, την επίλυση των προβλημάτων προγραμματισμού των δημοσίων συμβάσεων στο σύνολο του δημοσίου τομέα, του μοναδικού σημείου καταχώρισης της πληροφορίας, της συλλογής στατιστικών στοιχείων και της αυτόματης ανάρτησης στοιχείων δημοσίων συμβάσεων στο Tenders Electronic Daily (TED)²⁰².

²⁰² Η βάση δεδομένων TED (Tenders Electronic Daily) είναι η ηλεκτρονική έκδοση του Συμπληρώματος της Επίσημης Εφημερίδας της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που αφορά στις ευρωπαϊκές δημόσιες συμβάσεις. Η TED δημοσιεύει κάθε χρόνο 460.000 προκηρύξεις δημοσίων συμβάσεων, εκ των οποίων 175.000 προσκλήσεις υποβολής προσφορών αξίας 420 δισ. ευρώ περίπου. Η TED παρέχει δωρεάν πρόσβαση σε επιχειρηματικές ευκαιρίες στις χώρες της Ευρωπαϊκής Ένωσης, του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου και πέραν αυτών. Κάθε μέρα, από την Τρίτη έως το Σάββατο, δημοσιεύονται στην TED 1.700 νέες προκηρύξεις δημοσίων συμβάσεων. Μπορεί κανείς να φυλλομετρήσει, να

Οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, όπως και η ανάπτυξη των ανωτέρω πληροφοριακών συστημάτων, εκτός από το ότι βελτιώνουν την αποτελεσματικότητα των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων, προσφέρουν επιπλέον εγγυήσεις όσον αφορά στην πρόληψη και τον εντοπισμό πρακτικών διαφθοράς, καθώς συμβάλλουν στην αύξηση της διαφάνειας και επιτρέπουν την καλύτερη εφαρμογή των τυποποιημένων διαδικασιών, διευκολύνοντας τους μηχανισμούς ελέγχου.

3.7.6.2 Ιστότοπος της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Η Αρχή αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην ανάπτυξη και αποτελεσματική λειτουργία των Τ.Π.Ε., τόσο για τη δική της λειτουργία όσο και για τη λειτουργία και αποτελεσματικότητα του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων στο σύνολό του. Στο πλαίσιο αυτό, η Αρχή αξιοποιεί το ενδοδίκτυο και το ψηφιακό αρχείο της για την καλύτερη οργάνωση της υπηρεσίας, καθώς και τον ιστότοπό της, για την καλύτερη επικοινωνία με τις αναθέτουσες αρχές /αναθέτοντες φορείς και τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς.

Στον ιστότοπο της Αρχής, δύναται κάθε ενδιαφερόμενος να αντλήσει πληροφορίες όσον αφορά :

- στην ίδια την Αρχή (τη σύσταση, το νομικό πλαίσιο, το οργανόγραμμα, στοιχεία των προμηθειών που διενεργούνται από την Αρχή, τις ετήσιες εκθέσεις πεπραγμένων κ.α.),
- στοιχεία χρήσιμα για τις αναθέτουσες αρχές (κατευθυντήριες οδηγίες, πρότυπα τεύχη, υποδείγματα διακηρύξεων, το Τ.Ε.Υ.Δ., συμβουλές, διασύνδεση με το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., το Σύστημα Πληροφόρησης για την Εσωτερική Αγορά, το Μητρώο αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων, ανάρτηση των συχνών ερωτήσεων – απαντήσεων για το ν.4412/2016),

αναζητήσει και να ταξινομήσει τις προκηρύξεις ανά χώρα, περιοχή, επιχειρηματικό τομέα κλπ.. Πληροφορίες σχετικά με κάθε έγγραφο δημόσιας σύμβασης δημοσιεύονται στις 24 επίσημες γλώσσες της Ε.Ε.. Όλες οι προκηρύξεις των οργάνων της Ε.Ε. δημοσιεύονται εξ ολοκλήρου σε αυτές τις γλώσσες. <http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do>, [πρόσβαση 27-11-2017].

- τις γνωμοδοτήσεις (γνώμες επί της νομιμότητας σχεδίων νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και λοιπών κανονιστικών πράξεων, αποφάσεις σε αιτήματα αναθετουσών αρχών και φορέων που αφορούσαν στην προσφυγή στη διαδικασία διαπραγμάτευσης για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων),
- τους ελέγχους που έχουν διενεργηθεί,
- την ενημέρωση για τις διαβουλεύσεις,
- στατιστικά στοιχεία.

3.7.6.3 e – Certis

Σύμφωνα με το άρθρο 81 του ν. 4412/2016, η Αρχή μεριμνά για τη διαρκή επικαιροποίηση των πληροφοριών ως προς τα πιστοποιητικά και τις λοιπές μορφές αποδεικτικών εγγράφων που εισάγονται στο σύστημα e-Certis.

Το Επιγραμμικό Αποθετήριο Πιστοποιητικών (e-Certis) αποτελεί μία λίστα - οδηγό για τα έγγραφα και πιστοποιητικά που είναι υπόχρεοι να υποβάλουν οι οικονομικοί φορείς σε διαγωνισμούς δημοσίων συμβάσεων. Επιπλέον, περιλαμβάνει μία αντιστοίχιση αυτών των εγγράφων ή/και πιστοποιητικών όσον αφορά στον αρμόδιο φορέα έκδοσής τους καθώς και στην ισοδυναμία/ισοτιμία τους με αντίστοιχα έγγραφα/πιστοποιητικά άλλων κρατών - μελών της Ε.Ε..

Την αποκλειστική ευθύνη διαχείρισης και επέκτασης του πληροφοριακού συστήματος έχει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, ενώ τα κράτη - μέλη είναι υπεύθυνα για την προσθήκη/ενημέρωση των σχετικών πληροφοριών στην ηλεκτρονική πλατφόρμα και την επικαιροποίηση αυτών.

3.7.6.4 Μητρώο Αναθετουσών Αρχών

Στο πλαίσιο της Εθνικής Στρατηγικής των Δημοσίων Συμβάσεων 2016-2020 προβλέπεται η υλοποίηση από την Αρχή της δράσης «Χαρτογράφησης Αναθετουσών Αρχών / Αναθετόντων Φορέων - Ηλεκτρονικός κατάλογος», με σκοπό τον ακριβή προσδιορισμό του αριθμού των αναθετουσών αρχών / αναθετόντων φορέων της χώρας, ώστε να χρησιμοποιηθεί από τα πληροφοριακά συστήματα της Δημόσιας Διοίκησης ως σύστημα αναφοράς φορέων.

Η Αρχή στο πλαίσιο αυτό, προέβη στη δημιουργία και δημοσιοποίηση της πρώτης έκδοσης του Μητρώου Αναθετουσών Αρχών / Αναθετόντων Φορέων στον επίσημο ιστότοπό της. Συγκεκριμένα, δημιουργήθηκε ένας ενιαίος ηλεκτρονικός κατάλογος, με τους κάτωθι στόχους:

- να καταγραφεί ο ακριβής αριθμός των αναθετουσών αρχών και αναθετόντων φορέων της χώρας,
- να γίνει καλύτερη και αποδοτικότερη η λειτουργία και εποπτεία του τομέα των δημοσίων συμβάσεων,
- να καταστεί δυνατή η αποτελεσματική παρακολούθηση, ο έλεγχος και η αξιολόγηση του συγκεκριμένου τομέα,
- να διευκολυνθεί η παρακολούθηση της εφαρμογής των δράσεων που αναλαμβάνονται από τους φορείς,
- να διευκολυνθεί η επικοινωνία και η διάχυση της πληροφορίας.

3.7.7 Επισκόπηση του έργου της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. το 2016

Ειδική αναφορά κρίνεται σκόπιμο να γίνει στο έργο της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. το 2016, καθώς αποτελεί έτος σταθμό, ορόσημο για το πεδίο των δημοσίων συμβάσεων. Η ψήφιση και θέση σε ισχύ, στις 8 Αυγούστου του 2016, των νόμων 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» και 4413/2016 «Ανάθεση και εκτέλεση συμβάσεων παραχώρησης – Εναρμόνιση με την Οδηγία 2014/23/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 26ης Φεβρουαρίου 2014 σχετικά με την ανάθεση συμβάσεων παραχώρησης (ΕΕ L 94/1/2803-2014) και άλλες διατάξεις» μετά από μακρά περίοδο διαβούλευσης και προεργασίας, μετέβαλαν ριζικά το νομικό πλαίσιο που διέπει τις δημόσιες συμβάσεις, αλλά και συνέβαλαν ουσιαστικά στην συνολική μεταρρύθμιση του τομέα των δημοσίων συμβάσεων στη χώρα μας.

Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων της Αρχής για το 2016, το έργο της επικεντρώθηκε σε τρεις βασικούς άξονες και συγκεκριμένα²⁰³:

α) Στην ενεργό συμμετοχή και συνεργασία με όλους τους συναρμόδιους και εμπλεκόμενους φορείς, για την ολοκλήρωση και έναρξη εφαρμογής εντός του έτους 2016 του νέου θεσμικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις.

²⁰³ Βλ. Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2016 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σ. 28.

β) Στον σχεδιασμό, στην οργάνωση και στην υλοποίηση ενός συνόλου υποστηρικτικών δράσεων προς τις αναθέτουσες αρχές και αναθέτοντες φορείς, ώστε αυτοί να προετοιμασθούν έγκαιρα και κατάλληλα στο νέο θεσμικό πλαίσιο και στην άμεση και ορθή εφαρμογή του. Οι πιο σημαντικές από τις δράσεις αυτές ήταν:

- η έκδοση προτύπων και υποδειγμάτων διακηρύξεων για τη διενέργεια διαγωνισμών με τις νέες διατάξεις,
- η έκδοση προτύπων εγγράφων, όπως το Τ.Ε.Υ.Δ. κ.λπ.,
- η έκδοση κατευθυντήριων οδηγιών,
- η συμβουλευτική υποστήριξη των αναθετουσών αρχών και φορέων, μέσω απαντήσεων σε ερωτήματα που σχετίζονται με την ερμηνεία διατάξεων και την εφαρμογή στην πράξη του νέου νομοθετικού πλαισίου, καθώς και η δημιουργία μιας κατάλληλης ηλεκτρονικής πλατφόρμας συχνών απαντήσεων – ερωτήσεων (FAQs) στην ιστοσελίδα της Αρχής,
- ο σχεδιασμός και η υλοποίηση, σε συνεργασία με το Ινστιτούτο Επιμόρφωσης του Εθνικού Κέντρου Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, ενός ολοκληρωμένου εκπαιδευτικού προγράμματος επί του ν. 4412/2016, καθώς και ημερίδων ευαισθητοποίησης σε πολλές περιφέρειες,
- η έγκαιρη υλοποίηση όλων των ενεργειών και δράσεων που περιλαμβάνονται στις αιρεσιμότητες για τη χρηματοδότηση Ε.Σ.Π.Α. 2014-2020,
- άλλες αναγκαίες δράσεις για τον συντονισμό και την εποπτεία του τομέα των δημοσίων συμβάσεων και την ενίσχυση της διοικητικής ικανότητας των αναθετουσών αρχών και φορέων.

γ) Στον συντονισμό των διαδικασιών σύνταξης, υποβολής και έγκρισης από την Κυβέρνηση της Εθνικής Στρατηγικής στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων.

3.8 Συμπεράσματα

Στο χώρο των δημοσίων συμβάσεων, ο οποίος είναι διαχρονικά βεβαρημένος εξαιτίας της μη αποτελεσματικής διαχείρισης των διατιθέμενων πόρων, της έλλειψης ολοκληρωμένης στρατηγικής των δημοσίων αρχών, της αύξησης των φαινομένων διαφθοράς, των δυσχερειών στην καταγραφή και συλλογή στοιχείων σχετικά με δημόσιες συμβάσεις, της πολυπλοκότητας του θεσμικού πλαισίου, της έλλειψης προτυποποίησης διαδικασιών, εγγράφων και τεχνικών προδιαγραφών, των

δυσλειτουργιών στην οργανωτική επάρκεια των φορέων, της ελλιπής εποπτείας, αξιολόγησης και ελέγχου του τομέα δημοσίων συμβάσεων, η ψήφιση και θέση σε ισχύ, στις 8 Αυγούστου του 2016, του ν. 4412/2016 «Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)» αποτέλεσε ορόσημο για το ελληνικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων, ενώ παράλληλα κρίθηκε σκόπιμη και η σύσταση της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων για την εισαγωγή θεσμικής εγγύησης της διαφάνειας και του κράτους δικαίου.

Μπορεί να υποστηριχθεί ότι διαχρονικά στην Ελλάδα ο τομέας των δημοσίων συμβάσεων είναι κατακερματισμένος και αποτελείται από επιμέρους αγορές. Ουσιαστικά δηλαδή, πριν την υιοθέτηση του ν. 4412/2016, λειτουργούσε στη χώρα μας ένα σύστημα παράλληλων νομοθετικών καθεστώτων τόσο για επιμέρους κατηγορίες συμβάσεων όσο και για επιμέρους κατηγορίες αναθετουσών αρχών/φορέων, με αποτέλεσμα να προκύπτουν ιδιαίτερα προβλήματα ιδίως σε σχέση με τη δυνατότητα πρόσβασης οικονομικών φορέων σε συγκεκριμένες αγορές, την εξασφάλιση ομοιόμορφων πρακτικών μεταξύ των αναθετουσών αρχών/φορέων, την εποπτεία και τον έλεγχο της προσήκουσας εφαρμογής των σχετικών κανόνων δικαίου από τις ελληνικές και τις ευρωπαϊκές αρχές.

Υπό το πρίσμα αυτό, η κωδικοποίηση του νομοθετικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων που επιτυγχάνεται με τον ν. 4412/2016, λειτουργεί και ως μηχανισμός αλλαγής της νοοτροπίας των εμπλεκόμενων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων συνολικά, καθώς πρόκειται για τη θεσμοθέτηση της μετάβασης από ένα κατακερματισμένο σε ένα ενοποιημένο καθεστώς. Η μετάβαση αυτή αποτελεί και μια σημαντική αλλαγή μοντέλου οργάνωσης και λειτουργίας του τομέα των δημοσίων συμβάσεων, η οποία – όπως κάθε αλλαγή μοντέλου σε οποιονδήποτε τομέα – ενδέχεται να πυροδοτήσει αντιδράσεις και να κινητοποιήσει αντιστάσεις, γεγονός που καθιστά απολύτως απαραίτητη την επίμονη προσήλωση στην κεντρική επιλογή της απλοποίησης και της ενοποίησης, ώστε να αποφευχθεί η επιστροφή σε ένα πλαίσιο αποσπασματικών ρυθμίσεων.

Η κεντρική δομή της διοίκησης και το θεσμικό όργανο της πολιτείας που είναι επιφορτισμένο με το έργο της διασφάλισης της εφαρμογής των αρχών της καλής διακυβέρνησης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων είναι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.. Αποστολή της είναι η διασφάλιση της διαφάνειας, της αποτελεσματικότητας, της συνοχής και της εναρμόνισης των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των

δημοσίων συμβάσεων προς το εθνικό και ενωσιακό δίκαιο. Μέσα από την καθιέρωση του νέου νομοθετικού πλαισίου για τις δημόσιες συμβάσεις, την προώθηση μιας ολοκληρωμένης εθνικής στρατηγικής στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, την υποβολή προτάσεων για τη μεταρρύθμιση του τομέα, την ενίσχυση της εποπτείας, τη μεταρρύθμιση και την αξιολόγηση του συστήματος, επιδιώκεται η καθιέρωση διαφανών, αποτελεσματικών και με σεβασμό στα χρήματα των πολιτών διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων, η ενίσχυση του ανταγωνισμού καθώς και η παρακολούθηση, ο συντονισμός και η αξιολόγηση του τομέα και των επί μέρους δομών και δράσεων του²⁰⁴.

Η Αρχή, έχοντας ρόλο θεσμικό - κανονιστικό, συμβουλευτικό, στρατηγικό - συντονιστικό, ελεγκτικό και εποπτικό, στοχεύει στην ανάπτυξη και προαγωγή της εθνικής στρατηγικής, πολιτικής και δράσης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, τη διασφάλιση διαφάνειας, αποτελεσματικότητας, συνοχής και εναρμόνισης των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων προς το εθνικό και ευρωπαϊκό δίκαιο, τη διαρκή βελτίωση του νομικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων, καθώς και τον έλεγχο της τήρησης του από τα δημόσια όργανα και τις αναθέτουσες αρχές.

Επισημαίνεται ότι για την αναμόρφωση του εθνικού συστήματος δημοσίων συμβάσεων πρέπει να υιοθετηθεί μια ολιστική προσέγγιση, εφαρμόζοντας εθνική στρατηγική σε αυτόν τον τομέα. Η μεταρρύθμιση πρέπει να διασφαλίζει υψηλό επίπεδο διαφάνειας, λογοδοσίας και αποδοτικότητας και να περιλαμβάνει παρεμβάσεις που αφορούν στο σύστημα δημοσίων συμβάσεων στο σύνολό του. Η αναγκαιότητα ενός σύγχρονου μοντέλου διοίκησης, το οποίο θα έχει ως κέντρο αναφοράς την ποιότητα σε συνδυασμό με τα προαναφερθέντα καθίσταται προφανής. Εξάλλου η ποιότητα των δημοσίων υπηρεσιών είναι στοιχείο κρίσιμο για την αξιοπιστία της Δημόσιας Διοίκησης²⁰⁵.

Η συμβολή της Αρχής, μέσα από τις επιμέρους νομοθετικές, εποπτικές, συντονιστικές και γνωμοδοτικές πρωτοβουλίες της, αποτελεί ένα εκ των ουκ άνευ μέτρο που μπορεί να συμβάλει στη διασφάλιση της αποτελεσματικής αξιοποίησης του δημοσίου χρήματος που δαπανάται για τις δημόσιες συμβάσεις, ιδίως στο υφιστάμενο πλαίσιο των σοβαρών δημοσιονομικών περιορισμών και οικονομικών δυσκολιών.

²⁰⁴ Βλ. Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2015 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σ. 5.

²⁰⁵ Β.Ν. Κέφης, «Διοίκηση Ολικής Ποιότητας Θεωρία και Πρότυπα», Εκδ. Κριτική, Αθήνα, 2014, σ. 67.

Εξάλλου «μία από τις δράσεις του μεταρρυθμιστικού προγράμματος της Ελλάδας είναι ο εκσυγχρονισμός των δημοσίων συμβάσεων, ενός τομέα κρατικής δράσης, η αποτελεσματική λειτουργία του οποίου αποτελεί έναν από τους πλέον σημαντικούς δείκτες ορθής και χρηστής διαχείρισης του δημοσίου χρήματος, μοχλό οικονομικής ανάπτυξης και κοινωνικής ευημερίας, καθώς και εργαλείο άσκησης οικονομικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής πολιτικής»²⁰⁶. Λαμβάνοντας υπόψη ότι για τις δημόσιες συμβάσεις διατίθεται ιδιαίτερα υψηλό ποσοστό του Α.Ε.Π.²⁰⁷, τα κράτη - μέλη της Ε.Ε. και του Ο.Ο.Σ.Α. επιβάλλεται να θέτουν ως προτεραιότητά τους την παρακολούθηση και συνεχή βελτίωση του συστήματος δημοσίων συμβάσεων.

Εν τέλει, η Αρχή θεσμοθετήθηκε ώστε να είναι δυνατή η μετάβαση σε ένα μοντέλο σύγχρονης διοικητικής οργάνωσης, στο πλαίσιο των αρχών του Ν.Δ.Μ., που θα διακρίνεται για την καλύτερη αξιοποίηση των δημοσίων πόρων, την επίτευξη της βέλτιστης σχέσης ποιότητας/τιμής και τον περιορισμό της δημοσιονομικής δαπάνης, την ενίσχυση των μηχανισμών πρόληψης της διαφθοράς²⁰⁸, των εσωτερικών και

²⁰⁶ Πρόταση για την υιοθέτηση εθνικής στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις 2016-2020, Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων, Μάρτιος 2016, σ. 1, http://www.eaadhsy.gr/images/docs/20160330_PublicProcurementNationalStrategy_FINAL.pdf, [πρόσβαση 27-11-2017].

²⁰⁷ «Σε διεθνές επίπεδο, οι δημόσιες δαπάνες για δημόσιες συμβάσεις ανέρχονται σε πολύ υψηλά επίπεδα και φθάνουν σε ορισμένες περιπτώσεις ακόμη και το 20% του Α.Ε.Π. Σε σχετική μελέτη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, εκτιμάται ότι οι κατά την περίοδο 2011 – 2014 οι ετήσιες δαπάνες για δημόσιες συμβάσεις στις χώρες μέλη της Ε.Ε. έφθασαν κατά μέσο όρο στο ποσό των 1.990 δις ευρώ περίπου, που αντιστοιχεί στο 13% του κοινοτικού Α.Ε.Π.. Σημειώνεται ότι στις παραπάνω εκτιμήσεις δεν περιλαμβάνονται οι δαπάνες της άμυνας και των οργανισμών κοινής ωφέλειας. Στην Ελλάδα, όπως προκύπτει από την ίδια μελέτη, την περίοδο 2011-2014, η μέση ετήσια δαπάνη για δημόσιες συμβάσεις (εκτός από την άμυνα και τις υπηρεσίες κοινής ωφέλειας) διαμορφώθηκε στο ποσό των 20,1 δις ευρώ, που αντιστοιχεί στο 10,7% του Α.Ε.Π. και περίπου το 22% των συνολικών δαπανών της Γενικής Κυβέρνησης.», Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2015 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., σ. 5.

²⁰⁸ «Σύμφωνα με την έρευνα του Ευρωβαρόμετρου το 2013 στις επιχειρήσεις σχετικά με τη διαφθορά, 76% των Ελλήνων ερωτηθέντων πιστεύουν ότι η διαφθορά είναι ευρέως διαδεδομένη στις δημόσιες συμβάσεις που διαχειρίζονται οι εθνικές αρχές (μέσος όρος Ε.Ε.:56%) και 94% πιστεύουν το ίδιο για τις συμβάσεις τις οποίες διαχειρίζονται οι τοπικές αρχές (μέσος όρος Ε.Ε.:60%). Ειδικότερα, οι ερωτηθέντες δήλωσαν ότι οι ακόλουθες πρακτικές είναι ευρέως διαδεδομένες στις δημόσιες συμβάσεις: προσαρμογή της συγγραφής υποχρεώσεων προς όφελος συγκεκριμένων εταιρειών (81%), συγκρούσεις συμφερόντων κατά την αξιολόγηση των προσφορών (87%), συμμετοχή των προσφερόντων κατά το σχεδιασμό της συγγραφής υποχρεώσεων (81%), κατάχρηση των διαδικασιών με διαπραγμάτευση (75%), αθέμιτες προσφορές (73%), ασαφή κριτήρια επιλογής ή αξιολόγησης (73%), κατάχρηση των λόγων έκτακτης ανάγκης για την αποφυγή ανταγωνιστικών διαδικασιών (72%) και τροποποιήσεις των συμβατικών όρων μετά τη σύμβαση (55%). Αυτά τα ποσοστά συγκαταλέγονται στα υψηλότερα της Ε.Ε.. Οι δείκτες αυτοί, ενώ δεν είναι απαραίτητως άμεσα συνδεδεμένοι με τη διαφθορά, καταδεικνύουν παράγοντες κινδύνου που αυξάνουν τα εύλογα στη διαφθορά σημεία στις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων» Πρόταση για την Υιοθέτηση Εθνικής Στρατηγικής για τις Δημόσιες Συμβάσεις 2016-2020 της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, Μάρτιος 2016, σ. 25.

εξωτερικών ελέγχων, την παροχή ασφάλειας δικαίου στον πολίτη²⁰⁹, την απλοποίηση και ευελιξία, τον περιορισμό της γραφειοκρατίας και τη μείωση των διοικητικών βαρών, την παροχή επιχειρηματικών ευκαιριών, την προώθηση του υγιούς ανταγωνισμού και της διαφάνειας²¹⁰, την εξωστρέφεια, την προώθηση της οικονομικής ανάπτυξης και της καινοτομίας και εντέλει τη διαρκή βελτίωση.

Οι δράσεις που αναλήφθηκαν από την Αρχή κατά το 2016 και το έργο που έχει παραχθεί κατά τα πρώτα χρόνια λειτουργίας της, αποτυπώνουν την ουσιαστική συμβολή της στην προσπάθεια για τη δημιουργία ενός νέου τοπίου στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, ενισχύουν την ανάγκη για περαιτέρω ανάπτυξη των δραστηριοτήτων της και εδραίωσής της ως κεντρικού φορέα συντονισμού, καθοδήγησης, παρακολούθησης και εποπτείας του συστήματος των δημοσίων συμβάσεων.

²⁰⁹ Για την Αρχή της ασφάλειας δικαίου βλ. *A.I. Τάχος*, «Ελληνικό διοικητικό δίκαιο», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 2008, 9η έκδοση, σ. 81.

²¹⁰ Για την Αρχή της διαφάνειας της διοικητικής δράσης βλ. *Σ.Ν. Κτιστάκη*, «Εισαγωγή στη δημόσια διοίκηση», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα, 2014, σ. 49.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΕΤΑΡΤΟ

4 Ηλεκτρονικές πλατφόρμες

Όπως σε προηγούμενη ενότητα περιγράφηκε, η δημόσια διοίκηση με στόχο την αποτελεσματικότερη και οικονομικότερη λειτουργία της, την επίτευξη του διοικητικού έργου και τη βελτίωση της ποιότητας των προσφερόμενων στους πολίτες υπηρεσιών, αλλά και την ασφαλή επικοινωνία των ηλεκτρονικών συναλλαγών, υιοθέτησε σύγχρονα συστήματα (πλατφόρμες) επικοινωνίας και ανταλλαγής πληροφοριών μεταξύ των δημοσίων υπηρεσιών αλλά και μεταξύ δημοσίων υπηρεσιών και πολιτών. Στο παρόν κεφάλαιο παρουσιάζονται λεπτομερώς εκείνες οι πλατφόρμες που αφορούν στην ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, ξεκινώντας από το Πρόγραμμα Διαύγεια.

4.1 Το Πρόγραμμα Δι@ΥΓΕΙΑ

Το αίτημα για τη δημιουργία συνθηκών διαφάνειας και δημοσιότητας στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης καταλαμβάνει διαχρονικά - και πολύ περισσότερο σήμερα - περίοπτη θέση στις στρατηγικές της. Σε αυτό το πνεύμα, η θέσπιση με το ν. 3861/2010²¹¹ της υποχρέωσης ανάρτησης στο διαδίκτυο των αποφάσεων και λοιπών πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων αποτέλεσε μία σημαντική θεσμική καινοτομία. Με την ευρεία δημοσιότητα και την πρόσβαση στην πληροφορία που παρέχουν τα μέσα διαδικτυακής επικοινωνίας διασφαλίζεται η διαφάνεια της κρατικής δράσης και κατ' αποτέλεσμα η υπευθυνότητα, η ευθύνη και η λογοδοσία από την πλευρά των φορέων άσκησης της δημόσιας εξουσίας²¹². Στόχος των εμπνευστών του προγράμματος Δι@ύγεια ήταν να λειτουργήσει ως η «αιχμή του δόρατος» στην όλη προσπάθεια για τη θεραπεία ή έστω την άμβλυνση παθογενειών, όπως τα κρούσματα διαφθοράς, με πρωταγωνιστές υψηλόβαθμους κρατικούς αξιωματούχους αλλά και εκπροσώπους του δημοσιοϋπαλληλικού σώματος, τα οποία

²¹¹ Ν. 3861/2010 (ΦΕΚ 112 Α/13-7-2010) : Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια» και άλλες διατάξεις.

²¹² Βλ. Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια»», σ. 1 (η Έκθεση παρατίθεται στο Παράρτημα).

και υπονομεύουν έτσι τη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης και εν τέλει του ίδιου του πολιτειακού συστήματος²¹³.

Η πολιτεία, προκειμένου να αναχαιτίσει το ρυθμό εκδήλωσης τέτοιων κρουσμάτων, υιοθέτησε το πρόγραμμα Δι@ύγεια - μία ζωτικής σημασίας διαρθρωτική μεταρρύθμιση για την ελληνική δημόσια διοίκηση. Στρατηγική προτεραιότητα της πολιτείας ήταν να θωρακίσει τη διαφάνεια της κυβερνητικής πολιτικής και της διοικητικής δράσης, μέσω της διευκόλυνσης πρόσβασης του πολίτη στην πληροφορία της διοικητικής πρακτικής - στόχος που επιτυγχάνεται με το πρόγραμμα Δι@ύγεια.

Όπως ευκρινώς συνάγεται από την αιτιολογική έκθεση του νόμου, με το πρόγραμμα Δι@ύγεια επιχειρήθηκε η επίτευξη της μέγιστης δυνατής δημοσιότητας της εν ευρεία εννοία κρατικής δράσης και η διευκόλυνση της πρόσβασης των πολιτών στη δημόσια πληροφορία. Πρόκειται δηλαδή για μία καινοτόμο θεσμική πρωτοβουλία, που σηματοδότησε την αλλαγή της πολιτικο - διοικητικής κουλτούρας και τη μετάβαση, όσον αφορά στις σχέσεις κράτους - πολίτη, σε ένα νέο μοντέλο, προσιδιάζον σε αυτό που περιφραστικά αποδίδεται ως «ανθρωποκεντρική» δημόσια διοίκηση.

Το πρόγραμμα Δι@ύγεια ενισχύει την προβλεψιμότητα της διοικητικής δράσης, θωρακίζει τη διαφάνεια στο δημόσιο βίο και, με βάση το τρίπτυχο υπευθυνότητα - ευθύνη - λογοδοσία των διοικητικών οργάνων, προωθεί τη συμμετοχική δημοκρατία και διασφαλίζει τη συναίνεση των πολιτών. Τέλος, προασπίζονται θεμελιώδη συνταγματικά δικαιώματα, όπως το δικαίωμα στην πληροφόρηση και το δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας (άρθρο 5Α παρ. 1 και 2 του Συντάγματος).

Ειδικά για τις μη δημοσιευτές στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως διοικητικές πράξεις, η ανάρτησή τους στο πρόγραμμα Δι@ύγεια, που ολοκληρώνεται με την αυτόματα απόδοση Αριθμού Διαδικτυακής Ανάρτησης (Α.Δ.Α.)²¹⁴, ανάγεται σε όρο

²¹³ Έκθεση πολιτικής. Συμπεράσματα και προτάσεις. Καινοτόμο εργαστήρι «Πρόγραμμα Δι@ύγεια: Παρόν και Μέλλον της Διαφάνειας στο Δημόσιο Βίο», Ε.Κ.Δ.Δ.Α., Δεκέμβριος 2012, http://www.ekdd.gr/ekdda/images/ektheseis_politikis/Policy_Paper_Diavgeia_2.pdf, [πρόσβαση 01-12-2017].

²¹⁴ Ο Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης (Α.Δ.Α.) είναι ένας μοναδικός κωδικός που αποκτά κάθε πράξη μετά την ολοκλήρωση της καταχώρισης της στην εφαρμογή του προγράμματος Δι@ύγεια. Ο κωδικοποιημένος αριθμός παράγεται αλγοριθμικά με βάση την ημερομηνία καταχώρισης, το φορέα και τον αύξοντα αριθμό πράξης του φορέα, εγγράφεται αυτόματα σε κάθε σελίδα του εγγράφου που αναρτάται και πρέπει αναγράφεται πάνω στο σχέδιο κάθε πράξης χειρόγραφα πριν διεκπεραιωθεί. Είναι η ταυτότητα της κάθε αναρτημένης πράξης και την ακολουθεί εφεξής. Δεν μπορούν να υπάρχουν

εκτελεστότητας αυτών. Βέβαια η υποχρέωση ανάρτησης των πράξεων και αποφάσεων στο διαδίκτυο δεν υποκαθιστά το ισχύον σε κάθε περίπτωση σύστημα δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ή άλλες μορφές δημοσιότητας που προβλέπονται από τη νομοθεσία (όπως π.χ. ανάρτηση σε κατάστημα, δημοσίευσης στον Τύπο), απλά ενισχύει και συμπληρώνει το υπάρχον σύστημα.

4.1.1 Πεδίο εφαρμογής

Οι ρυθμίσεις του ν. 3861/2010 εφαρμόζονται σε νόμους, προεδρικά διατάγματα, αποφάσεις και πράξεις που εκδίδουν ο Πρωθυπουργός, το Υπουργικό Συμβούλιο και τα συλλογικά κυβερνητικά όργανα, οι Υπουργοί, Αναπληρωτές Υπουργοί, Υφυπουργοί, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων και Περιφερειών, Ειδικοί Γραμματείς Υπουργείων, τα όργανα διοίκησης νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), οι ανεξάρτητες και ρυθμιστικές διοικητικές αρχές, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, τα όργανα διοίκησης φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα²¹⁵ στις περιπτώσεις που αναφέρονται στον εν λόγω νόμο, καθώς και τα όργανα των φορέων των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού²¹⁶. Οι ρυθμίσεις του νόμου εφαρμόζονται επίσης και σε πράξεις ή αποφάσεις που εκδίδουν όργανα, στα οποία τα αναφερόμενα στην παράγραφο αυτή όργανα έχουν χορηγήσει εξουσιοδότηση προς υπογραφή ή έχουν μεταβιβάσει αρμοδιότητα, καθώς και οποιοδήποτε όργανο έχει από το νόμο την αρμοδιότητα έκδοσης πράξεων που υπάγονται στις ρυθμίσεις του νόμου αυτού.

Η πιλοτική εφαρμογή του προγράμματος Δι@ύγεια ξεκίνησε στο πρώην Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης πριν την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου και συγκεκριμένα την 13^η Ιουλίου 2010, ενώ η σταδιακή ένταξη του συνόλου των φορέων της Δημόσιας Διοίκησης στο πρόγραμμα Δι@ύγεια πραγματοποιήθηκε για τα Υπουργεία και τις Περιφέρειες τον Οκτώβριο 2010, για τα Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ. της Γενικής Κυβέρνησης, τους φορείς του

δύο Α.Δ.Α. για μια πράξη και όταν μια πράξη για κάποιο λόγο ακυρώνεται ο Α.Δ.Α. της παραμένει ανενεργός.

²¹⁵ Για τους σκοπούς του ν. 3861/2010 ως φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα νοούνται: α) τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικά, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις από κρατικούς πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους και β) οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3429/2005.

²¹⁶ Για τους σκοπούς του ν. 3861/2010 ως φορείς των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού νοούνται τα αιρετά όργανα τους, τα νομικά πρόσωπα και οι επιχειρήσεις τους.

ευρύτερου δημόσιου τομέα, τις Ανεξάρτητες και Ρυθμιστικές Αρχές και το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους το Νοέμβριο 2010 και για τους ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού και τους εποπτευόμενους φορείς τους τον Μάρτιο 2011.

Οι καταχωρηστέες διοικητικές πράξεις, καθώς και οι τροποποιήσεις αυτών αναρτώνται στον δικτυακό τόπο τήρησης του προγράμματος Δι@ύγεια, ο οποίος είναι προσβάσιμος στην ηλεκτρονική διεύθυνση <https://diavgeia.gov.gr/>.

Μέχρι την 01-12-2017 στο πρόγραμμα Δι@ύγεια αναρτούν πράξεις 4.632 φορείς του στενού και ευρύτερου δημόσιου τομέα και των ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού, ενώ οι συνολικά εγγεγραμμένοι χρήστες είναι 82.230 και έχουν αναρτηθεί πάνω από 26.500.000 πράξεις²¹⁷.

4.1.2 Οι Ομάδες Διοίκησης του Έργου

Το σχήμα υποστήριξης του προγράμματος Δι@ύγεια περιλαμβάνει τη Συντονιστική Ομάδα Διοίκησης Έργου (Σ.Ο.Δ.Ε.) του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης και τις Ομάδες Διοίκησης Έργου (Ο.Δ.Ε.) που έχουν συσταθεί στους υπόχρεους φορείς. Κάθε υπόχρεος φορέας ή όργανο πρέπει να συγκροτήσει Ο.Δ.Ε. με αντικείμενο την τεχνική, διαδικαστική και οργανωτική υποστήριξη της ανάρτησης νόμων και πράξεων στο διαδίκτυο σύμφωνα με τα όσα προβλέπει ο ν.3861/2010 και οι σχετικές εγκύκλιοι εφαρμογής του προγράμματος Δι@ύγεια.

Αρμοδιότητα της Σ.Ο.Δ.Ε. είναι ο επιτελικός συντονισμός και η επιχειρησιακή υποστήριξη της λειτουργίας των Ο.Δ.Ε.²¹⁸. Οι υπάλληλοι που στελεχώνουν τις Ο.Δ.Ε. διαθέτουν διοικητικές και τεχνικές γνώσεις και στα καθήκοντά τους εμπίπτουν η τεχνική, διαδικαστική και οργανωτική υποστήριξη της διαδικασίας καταχώρισης και ανάρτησης νόμων και πράξεων στο διαδίκτυο.

Ο τρόπος στελέχωσης της Ο.Δ.Ε, αποτελεί ζήτημα εσωτερικής οργάνωσης, διαχείρισης και λειτουργίας κάθε φορέα, το οποίο απόκειται στην αποκλειστική αποφασιστική αρμοδιότητα των οργάνων διοίκησής του. Σύμφωνα με το άρθρο 5 της υπ' αριθμ. ΕΞ604/2012(Γ.Υφ.) ΔΙΣΚΟΠ/Φ.1οικ.10885/2012 (ΦΕΚ 1476 Β) απόφασης του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής

²¹⁷ <https://diavgeia.gov.gr> , [πρόσβαση 01-12-2017].

²¹⁸ Συγκεκριμένα για τις αρμοδιότητες, τη συγκρότηση και τις λειτουργίες της Ο.Δ.Ε. βλ. παρ. 1 άρθρου 6 ν. 3861/2010 και άρθρο 5 της υπ' αριθ. ΕΞ604/2012(Γ.Υφ.) ΔΙΣΚΟΠ/Φ.1οικ.10885/2012 (ΦΕΚ 1476/Β΄) απόφασης του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Διακυβέρνησης «Κάθε φορέας καθορίζει τον αριθμό και την κατανομή των μελών της Ο.Δ.Ε ανάλογα με τον όγκο των πράξεων που εκδίδει και την οργανωτική του διάρθρωση», ο δε ελάχιστος αριθμός των μελών των Ο.Δ.Ε ορίζεται στην ίδια απόφαση (άρθρο 5 παρ. 3) σε δύο. Ως εκ τούτου, ο τρόπος στελέχωσης της Ο.Δ.Ε, αποτελεί ζήτημα εσωτερικής οργάνωσης, διαχείρισης και λειτουργίας κάθε φορέα, το οποίο απόκειται στην αποκλειστική αποφασιστική αρμοδιότητα των οργάνων διοίκησής του. Αυτό το δίκτυο έχει αναπτύξει ψηφιακή κουλτούρα και αξιοποιείται για την προώθηση νέων καινοτόμων οριζόντιων δράσεων (π.χ. προώθηση οριζόντιας δράσης για άνοιγμα των δεδομένων του δημοσίου).

Επιπλέον, το σχήμα υποστήριξης του προγράμματος Δι@ύγεια περιλαμβάνει και άλλες δομές που δρουν σε διαφορετικά επίπεδα, όπως :

α) τη Δ/ση Πληροφορικής του Εθνικού Τυπογραφείου με ευθύνη τον ποιοτικό έλεγχο, την πληροφοριακή επάρκεια της εφαρμογής και την τήρηση κεντρικών αρχείων - λεξικών του συστήματος,

β) την Ειδική Υπηρεσία Διαχείρισης του ΕΠ «Διοικητική Μεταρρύθμιση 2007 - 2013» με ευθύνη τον έλεγχο, την παρακολούθηση και την εκτέλεση του Τεχνικού Δελτίου Έργου για το πρόγραμμα Δι@ύγεια,

γ) το Γενικό Γραμματέα Διοικητικής Ανασυγκρότησης με ευθύνη την εποπτεία υλοποίησης του επιχειρησιακού σχεδίου,

δ) την ΚτΠ Α.Ε. με ευθύνη την επιχειρησιακή υποστήριξη του προγράμματος Δι@ύγεια, την οργάνωση των διαγωνιστικών διαδικασιών για όλα τα υποέργα του συστήματος ανάρτησης των πράξεων και την οργάνωση της εκπαίδευσης και ενημέρωσης και

ε) το Ε.Κ.Δ.Δ.Α. και ειδικότερα το ΙΝ.Ε.Π. με ευθύνη τη διοργάνωση προγραμμάτων κατάρτισης και επιμόρφωσης των δημοσίων υπαλλήλων και τη ΜΟ.ΤΕ.Κ. με ευθύνη την υλοποίηση δράσεων διαβούλευσης και συνεργασίας με σκοπό τη συνεχή βελτίωση των διαδικασιών εφαρμογής και τη διάχυση της γνώσης - πληροφορίας για το πρόγραμμα Δι@ύγεια.

4.1.3 Πράξεις που αναρτώνται υποχρεωτικά

Σύμφωνα με το άρθρο 2 του ν. 3861/2010, όπως ισχύει, στο πρόγραμμα Δι@ύγεια αναρτώνται²¹⁹:

- 1) νόμοι που εκδίδονται και δημοσιεύονται κατά το Σύνταγμα,
- 2) πράξεις νομοθετικού περιεχομένου του άρθρου 44 παρ. 1 του Συντάγματος,
- 3) τα προεδρικά διατάγματα κανονιστικού χαρακτήρα,
- 4) λοιπές πράξεις κανονιστικού χαρακτήρα με εξαίρεση τις κανονιστικές πράξεις που αφορούν την οργάνωση, διάρθρωση, σύνθεση, διάταξη, εφοδιασμό και εξοπλισμό των Ενόπλων Δυνάμεων της Χώρας, καθώς και κάθε άλλη πράξη, η δημοσιοποίηση της οποίας προκαλεί βλάβη στην εθνική άμυνα και ασφάλεια της χώρας,
- 5) ερμηνευτικές εγκύκλιοι και εγκύκλιοι για την εφαρμογή της νομοθεσίας,
- 6) οι προϋπολογισμοί, απολογισμοί, ισολογισμοί των φορέων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου,
 - 6α) οι πράξεις της ανάληψης υποχρέωσης δαπάνης, της απόφασης έγκρισης δαπάνης και της οριστικοποίησης της πληρωμής που περιέχει το ακριβές ποσό που θα πληρωθεί για κάθε επιμέρους δαπάνη των φορέων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου²²⁰,
- 7) πράξεις διορισμού μονομελών οργάνων και συγκρότησης συλλογικών οργάνων διοίκησης των φορέων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και των φορέων των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού, καθώς και οι τροποποιήσεις αυτών,
- 8) πράξεις διορισμού, αποδοχής παραίτησης, αντικατάστασης ή παύσης Γενικών Γραμματέων Υπουργείων και Περιφερειών, Ειδικών Γραμματέων Υπουργείων, μελών συλλογικών οργάνων διοίκησης φορέων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού,

²¹⁹ Από την υποχρέωση πρωτογενούς ανάρτησης εξαιρούνται τα έγγραφα και στοιχεία δημόσιων συμβάσεων που καταχωρίζονται υποχρεωτικά στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημόσιων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) του άρθρου 11 του ν. 4013/2011. Τα στοιχεία αυτά αντλούνται αυτόματα από το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..

²²⁰ «Η διαφάνεια των δαπανών, του προϋπολογισμού και της εκτέλεσής του είναι κρίσιμο εργαλείο αποτελεσματικότητας και ελέγχου της άσκησης της δημόσιας πολιτικής, σε κεντρικό και τοπικό επίπεδο», Σ.Ν. Κτιστάκη, ό.π., σ. 113.

9) πράξεις συγκρότησης αμειβόμενων ή μη επιτροπών, ομάδων εργασίας, ομάδων έργου και συναφών οργάνων γνωμοδοτικής ή άλλης αρμοδιότητας, ανεξαρτήτως αν τα μέλη τους αμείβονται ή όχι,

10) πράξεις καθορισμού των αμοιβών και αποζημιώσεων των μελών μονομελών και συλλογικών οργάνων διοίκησης, μελών επιτροπών, ομάδων εργασίας, ομάδων έργου και συναφών οργάνων γνωμοδοτικής ή άλλης αρμοδιότητας,

11) προκηρύξεις πλήρωσης θέσεων με διαγωνισμό ή με επιλογή, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι προκηρύξεις για επιλογή και πλήρωση θέσεων διευθυντικών στελεχών των Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, και των επιχειρήσεων και φορέων των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού, καθώς και οι προκηρύξεις εξετάσεων υποψηφίων δικηγόρων, συμβολαιογράφων και άμισθων υποθηκοφυλάκων,

12) προκηρύξεις πλήρωσης θέσεων διδακτικού ερευνητικού προσωπικού του πανεπιστημιακού τομέα και του εκπαιδευτικού προσωπικού του τεχνολογικού τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης,

13) πίνακες επιτυχόντων, διοριστέων και επιλαχόντων των προκηρύξεων επιλογής προσωπικού, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η δημοσίευση τους προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία,

14) περιλήψεις πράξεων διορισμού, μετάταξης, διαθεσιμότητας, αποδοχής παραίτησης, λύσης της υπαλληλικής σχέσης ή υποβιβασμού υπαλλήλων, μόνιμων και μετακλητών, και διευθυντικών στελεχών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, φορέων των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού, καθώς και αντίστοιχων πράξεων που αφορούν δημόσιους λειτουργούς, των οποίων η δημοσίευση απαιτείται κατά την κείμενη νομοθεσία, και περιλήψεις πράξεων διορισμού και συμβάσεων με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ή συμβάσεων έργου στο Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού,

15) το σύνολο των συμβάσεων και των πράξεων που αναφέρονται σε αναπτυξιακούς νόμους, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται οι πράξεις υπαγωγής επενδύσεων σε διατάξεις αναπτυξιακών νόμων και οι αποφάσεις έναρξης παραγωγικής λειτουργίας επενδύσεων,

16) περιλήψεις διακηρύξεων, αποφάσεις και πράξεις κατακύρωσης και ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών του

Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού ²²¹,

17) πράξεις αποδοχής δωρεών στο Ελληνικό Δημόσιο, στα Ν.Π.Δ.Δ., σε φορέα του ευρύτερου δημόσιου τομέα ή σε φορείς των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού, καθώς και συμβάσεων πολιτιστικών χορηγιών του ν. 3525/2007 (ΦΕΚ 16/ Α΄),

18) πράξεις δωρεών, επιχορηγήσεων, παραχώρησης χρήσης περιουσιακών στοιχείων από το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους φορείς των Ο.Τ.Α. ή φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα σε φυσικά πρόσωπα, Ν.Π.Δ.Δ. και Ν.Π.Ι.Δ.,

19) οι πράξεις:

α) παραχώρησης δημόσιων και δημοτικών κτημάτων, καθορισμού χρήσης γης παραχωρούμενου δημόσιου κτήματος, αλλαγής χρήσης γης κοινόχρηστου κτήματος,

β) καθορισμού εθνικών δρυμών, δασών και δασικών εκτάσεων,

γ) χαρακτηρισμού εκτάσεων ως αναδασωτέων,

δ) καθορισμού αιγιαλού, παραλίας, λιμνών, ποταμών, ρεμάτων και χειμάρρων,

ε) καθορισμού βιομηχανικών ζωνών,

στ) καθορισμού λατομικών ζωνών,

ζ) σύνταξης και έγκρισης πολεοδομικών μελετών και Γενικού Πολεοδομικού σχεδίου, έγκρισης και τροποποίησης χωροταξικών και ρυμοτομικών σχεδίων, προσδιορισμού ή τροποποίησης ορίων οικισμού και έγκρισης της μεταφοράς αυτού,

η) σύνταξης και έγκρισης Ζωνών Οικιστικού Ελέγχου,

θ) καθορισμού και τροποποίησης όρων δόμησης,

ι) χορήγησης, αναστολής χορήγησης, τροποποίησης οικοδομικών αδειών,

ια) χωροθέτησης,

ιβ) καθορισμού αρχαιολογικών χώρων,

ιγ) χαρακτηρισμών κτιρίων ως διατηρητέων και αποχαρακτηρισμών αυτών.

Αναρτώνται επίσης οι πράξεις ανάκλησης και ακύρωσης των παραπάνω πράξεων,

20) οι γνωμοδοτήσεις και τα πρακτικά γνωμοδοτήσεων του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους,

²²¹ Η σύμβαση που υπογράφεται σε εκτέλεση της πράξης κατακύρωσης ή ανάθεσης έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών δεν αναρτάται στο πρόγραμμα Διαύγεια.

21) οι πράξεις και γνωμοδοτήσεις των ανεξάρτητων και ρυθμιστικών διοικητικών αρχών, η δημοσίευση των οποίων προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία,

22) ατομικές διοικητικές πράξεις, η δημοσίευση των οποίων προβλέπεται από ειδική διάταξη νόμου.

Στη συνέχεια παρατίθενται συνοπτικά τα βήματα για τη διαδικασία εγγραφής που οφείλει να κάνει ένας χρήστης²²² του προγράμματος Δι@ύγεια προκειμένου να είναι σε θέση να αναρτά στην πλατφόρμα του προγράμματος τις πράξεις που οφείλει σύμφωνα με όσα αναφέρθηκαν ανωτέρω, ή να αναζητήσει μια διοικητική πράξη ή να επαληθεύσει τη γνησιότητα του Α.Δ.Α., καθώς και τα βήματα που κάνει ένας πολίτης προκειμένου να αναζητήσει τη διοικητική πράξη που τον ενδιαφέρει και να επαληθεύσει τη γνησιότητα του Α.Δ.Α.. Η διαδικασία της αναζήτησης είναι αυτή που έχει και το μεγαλύτερο ενδιαφέρον στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας, καθώς δεν αναφέρεται μόνο σε δημόσιους υπαλλήλους - εγγεγραμμένους χρήστες, αλλά στο σύνολο των πολιτών που επιθυμούν να αποκτήσουν πρόσβαση στα μέχρι πρότινος «σκοτεινά σημεία» της δράσης της δημόσιας διοίκησης.

4.1.4 Τρόπος χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Δι@ύγεια²²³

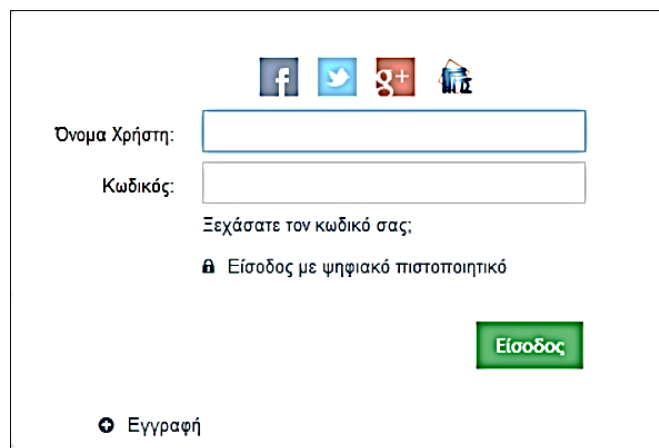
4.1.4.1 Εγγραφή στο σύστημα

Ενώ η εγγραφή ενός δημοσίου υπαλλήλου στο σύστημα του Δι@ύγεια με σκοπό να αποκτήσει το δικαίωμα ανάρτησης και επεξεργασίας πράξεων, γίνεται μόνο από το διαχειριστή του φορέα ή από τον κεντρικό διαχειριστή, ο πολίτης για να αποκτήσει δικαίωμα να αποθηκεύει τις αναζητήσεις και να κάνει επισημάνσεις στις αναρτημένες αποφάσεις πρέπει να ακολουθήσει τη διαδικασία εγγραφής που αναλυτικά παρουσιάζουμε στη συνέχεια.

²²² Με το όρο «χρήστης», στο πλαίσιο της παρούσας εργασίας νοείται ο δημόσιος υπαλληλος και με τον όρο «πολίτης», κάθε απλός πολίτης που αξιοποιεί τις δυνατότητες που του παρέχει το πρόγραμμα Δι@ύγεια, προκειμένου να εγγραφεί στο πρόγραμμα, να αναζητήσει τις διοικητικές πράξεις που τον ενδιαφέρουν και να επαληθεύσει τον Α.Δ.Α..

²²³ https://diavgeia.gov.gr/diavgeia_guide/1.%20CE%95%CE%B3%CF%87%CE%B5%CE%B9%CF%81%CE%AF%CE%B4%CE%B9%CE%BF%20CE%A0%CE%BF%CE%BB%CE%AF%CF%84%CE%B7.pdf, [πρόσβαση 01-12-2017].

Στο μενού, αριστερά της αρχικής σελίδας της ιστοσελίδας του προγράμματος²²⁴, γίνεται η επιλογή του εικονιδίου *Εισόδου* ώστε να εμφανιστεί στην οθόνη η επιλογή της *Εγγραφής*.

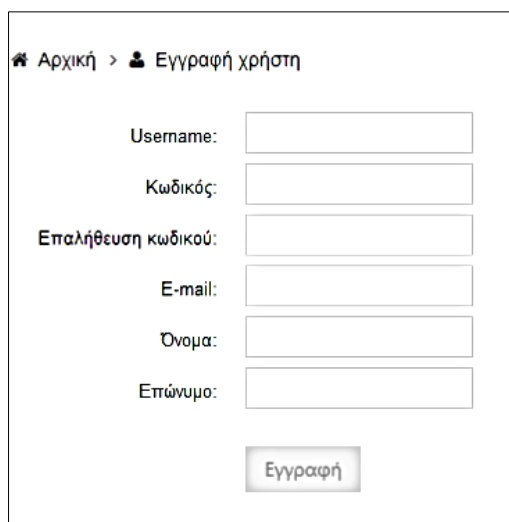
Ονομα Χρήστη:

Κωδικός:

Ξεχάσατε τον κωδικό σας;

Είσοδος με ψηφιακό πιστοποιητικό

Με την επιλογή του εικονιδίου της *Εγγραφής* εμφανίζονται στην οθόνη ορισμένα πεδία προς συμπλήρωση, όπως φαίνεται στην εικόνα παρακάτω.

🏠 Αρχική > 👤 Εγγραφή χρήστη

Username:

Κωδικός:

Επαλήθευση κωδικού:

E-mail:

Όνομα:

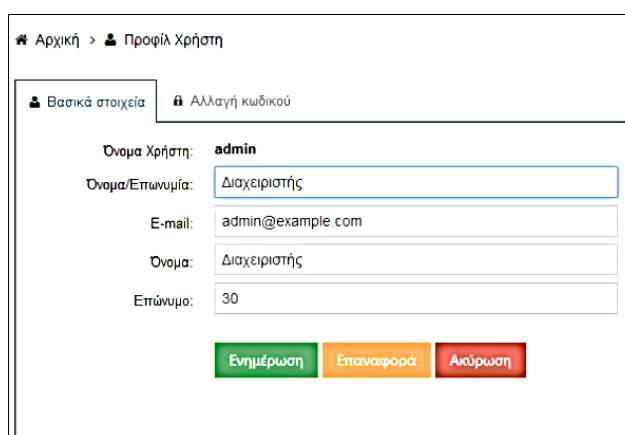
Επώνυμο:

Μετά την ολοκλήρωση της καταχώρησης ο χρήστης ή ο πολίτης, λαμβάνει ένα e-mail, με το οποίο πραγματοποιείται η ενεργοποίηση του λογαριασμού του στο Δι@ύγεια. Κάθε φορά που θα χρησιμοποιεί το σύστημα θα πρέπει να καταχωρεί το όνομα χρήστη και τον κωδικό του, τα οποία θα είναι γνωστά μόνο στον ίδιο.

Εγγραφή ενός νέου χρήστη (πολίτη) μπορεί να γίνει επίσης και από τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης (Facebook, Twitter και Google+). Η διαδικασία εγγραφής, όπως συνηθίζεται στα μέσα αυτά, ολοκληρώνεται με την εξουσιοδότηση

²²⁴ <https://diavgeia.gov.gr/>, [πρόσβαση 01-12-2017].

από τον χρήστη για την πρόσβαση στα δεδομένα του. Στη συνέχεια μπορεί να επεξεργαστεί τα στοιχεία της εγγραφής του και να αλλάξει τον κωδικό του αν το επιθυμεί. Στην καρτέλα *Βασικά Στοιχεία* που θα εμφανιστεί με την επιλογή του μενού *Προφίλ* και *Επεξεργασία*, μπορεί να πραγματοποιήσει τις αλλαγές στοιχείων και στη συνέχεια να κάνει *Ενημέρωση*. Επιπλέον, έχει τη δυνατότητα να αλλάξει τον κωδικό εισόδου στην αντίστοιχη καρτέλα της *Αλλαγής Κωδικού*, να καταχωρήσει τον νέο κωδικό και τέλος να κάνει *Ενημέρωση*.

Αρχική > Προφίλ Χρήστη

Βασικά στοιχεία Αλλαγή κωδικού

Όνομα Χρήστη: admin

Όνομα/Επωνυμία: Διαχειριστής

E-mail: admin@example.com

Όνομα: Διαχειριστής

Επώνυμο: 30

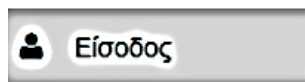
Ενημέρωση Επικοινωνία Ακύρωση

Μετά την εγγραφή του πολίτη στο σύστημα του Δι@ύγεια, αποκτά τις ακόλουθες δυνατότητες:

1. Μπορεί να αναζητά αναρτημένες πράξεις και να αποθηκεύει στο λογαριασμό του τις αναζητήσεις που έχει κάνει.
2. Έχει τη δυνατότητα να επισημάνει κάποιο πρόβλημα ή λάθος σχετικά με τις αναρτημένες πράξεις.
3. Μπορεί να επεξεργαστεί το προφίλ του, δηλαδή τα στοιχεία του, αν από το μενού αριστερά επιλέξει το εικονίδιο του *Προφίλ* και στη συνέχεια την ενέργεια της *Επεξεργασίας*. Επιπλέον έχει τη δυνατότητα να αλλάξει τον κωδικό του αν επιθυμεί.

4.1.4.2 Είσοδος στο σύστημα

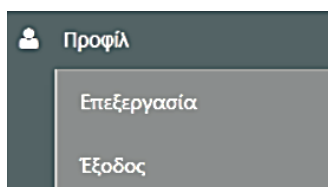
Μετά την εγγραφή ενός χρήστη (δημόσιου υπαλλήλου ή πολίτη) στο σύστημα του Δι@ύγεια, η *Είσοδος* πραγματοποιείται από το αντίστοιχο εικονίδιο που υπάρχει στο μενού είτε αριστερά της οθόνης, είτε πάνω δεξιά.

Απαραίτητη είναι η καταχώρηση των στοιχείων username και το password προκειμένου να εισαχθεί κανείς στο σύστημα του Δι@ύγεια.

Στο μενού που βρίσκεται αριστερά, εμφανίζονται εικονίδια τα οποία αντιστοιχούν σε ενέργειες που μπορεί να κάνει κάποιος ανάλογα με την ιδιότητα του, δηλαδή αν είναι πολίτης ή δημόσιος υπάλληλος (που έχει δικαίωμα να αναρτά πράξεις).

Η αποσύνδεση είναι εφικτή είτε από το μενού αριστερά, όπου υπάρχει το εικονίδιο του *Προφίλ* και από το οποίο επιλέγεται η *Εξοδος*, είτε από το εικονίδιο που υπάρχει πάνω δεξιά.

Δυνατότητες χωρίς εγγραφή στο σύστημα

Ο πολίτης μπορεί επίσης χωρίς να ακολουθήσει τη διαδικασία εγγραφής στο σύστημα του Δι@ύγεια να έχει κάποιες από τις δυνατότητες του εγγεγραμμένου χρήστη. Συγκεκριμένα μπορεί να αξιοποιήσει τις εξής λειτουργίες:

- Τη δυνατότητα απλής και σύνθετης αναζήτησης πράξεων.
- Τη δυνατότητα να αποθηκεύσει το αρχείο της πράξης που τον ενδιαφέρει.
- Την Επαλήθευση Γνησιότητας Α.Δ.Α. μιας πράξης.
- Την Οπτικοποίηση φορέων.

4.1.4.3 Ανάρτηση πράξεων στο Δι@ύγεια

Οι πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 του ν.3861/2010 αναρτώνται αμελλητί στο διαδίκτυο με μέριμνα του οργάνου που τις εξέδωσε²²⁵, δηλαδή χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, ώστε να εκπληρώνονται οι σκοποί του νόμου για έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση των πολιτών, διαφάνεια και αποτελεσματικό έλεγχο της διοικητικής δράσης. Επισημαίνεται ότι η διαδικτυακή δημοσιότητα και η ανά φορέα ανάρτηση των νόμων, των προεδρικών διαταγμάτων και των πράξεων που αναφέρονται στο εν λόγω άρθρο πραγματοποιείται με τρόπο ώστε να είναι δυνατή η αναζήτηση πληροφοριών και να είναι ευχερώς προσβάσιμα στο μέσο πολίτη. Για το λόγο αυτό υπήρξε πρόβλεψη για περαιτέρω οργάνωση της ανάρτησης πράξεων και αποφάσεων σε τέτοια μορφή ώστε να είναι άμεσα προσβάσιμη και κατανοητή από όλους και με τέτοιο τρόπο ώστε ο πολίτης να δύναται να αναζητήσει και να βρει τις σχετικές πληροφορίες χωρίς να γνωρίζει απαραίτητα τις αρμοδιότητες και τη δομή του εκάστοτε φορέα. Καίριας σημασίας για την επίτευξη του στόχου του προγράμματος, δηλαδή της διαφάνειας της κρατικής δράσης και κατά συνέπεια της ενίσχυσης της υπευθυνότητας, της ευθύνης και της λογοδοσίας των δημόσιων λειτουργιών, αποτελεί η τέλεση πειθαρχικού παραπτώματος για το όργανο που την εξέδωσε ή για τον υπάλληλο που έχει την ευθύνη για την ανάρτηση, σε περίπτωση μη ανάρτησης ή μη έγκαιρης ανάρτησης των προαναφερόμενων πράξεων στο διαδίκτυο²²⁶.

Η ανάρτηση των πράξεων στο διαδίκτυο και η οργάνωση της αναζήτησης πληροφοριών πραγματοποιείται πάντα με την επιφύλαξη των κανόνων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα²²⁷

²²⁵ Οι νόμοι και τα προεδρικά διατάγματα αναρτώνται στο δικτυακό τόπο των αρμόδιων Υπουργείων που αυτά διατηρούν. Οι πράξεις του Πρωθυπουργού και του Υπουργικού Συμβουλίου αναρτώνται στο δικτυακό τόπο του Γραφείου Πρωθυπουργού και της Γενικής Γραμματείας της Κυβέρνησης. Οι πράξεις των Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών, Υφυπουργών, Γενικών και Ειδικών Γραμματέων και των οργάνων στα οποία έχει χορηγηθεί εξουσιοδότηση υπογραφής ή έχει μεταβιβαστεί αρμοδιότητα αναρτώνται στο δικτυακό τόπο του εκάστοτε Υπουργείου. Οι πράξεις των οργάνων διοίκησης των Ν.Π.Δ.Δ., των οργάνων διοίκησης φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, των ανεξάρτητων και ρυθμιστικών αρχών και των φορέων των Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού αναρτώνται στους κατά περίπτωση οικείου δικτυακούς τόπους που αυτά διατηρούν. Σε περίπτωση συναρμοδιότητας η πράξη αναρτάται με μέριμνα των συναρμοδίων σε όλους τους αντίστοιχους δικτυακούς τόπους.

²²⁶ Βλ. παρ. 4 του άρθρου 3 του ν. 4057/2012 (ΦΕΚ 54 Α/14-3-2012) : Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

²²⁷ Λόγω της ευρύτατης δημοσιότητας που συνεπάγεται η ανάρτηση στο διαδίκτυο αποκλείεται σε κάθε περίπτωση η ανάρτηση πράξεων, στις οποίες περιλαμβάνονται ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, ήτοι τα δεδομένα που αφορούν στη φυλετική ή εθνική προέλευση, τα πολιτικά φρονήματα, τις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, τη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, την υγεία,

και των κρατικών απορρήτων όπως ορίζονται στην κείμενη νομοθεσία, των κανόνων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, καθώς και του εταιρικού ή άλλου απορρήτου που προβλέπεται από ειδικότερες διατάξεις.

Με ευθύνη του οργάνου που την εξέδωσε, η πράξη χαρακτηρίζεται ως «αναρτητέα στο Διαδίκτυο» επί του σχεδίου του εγγράφου της. Μετά την ολοκλήρωση της έκδοσής της καταχωρείται ηλεκτρονικά (το αρχείο πρέπει να είναι σε μορφή P.D.F.²²⁸) στην ειδική Εφαρμογή Καταχώρησης Νόμων και Πράξεων που διατίθεται κεντρικά από το Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης. Σε κάθε στάδιο της διαδικασίας τα μέλη της Ο.Δ.Ε. του φορέα λειτουργούν επικουρικά εφόσον τους ζητηθεί. Την ευθύνη της ορθής και αμελλητί ανάρτησης των πράξεων φέρει το όργανο που εξέδωσε την πράξη. Επισημαίνεται ότι η ορθή συμπλήρωση των μεταδεδομένων είναι σημαντική για την αποτελεσματική αναζήτηση των εγγράφων από τους ενδιαφερόμενους και την ουσιαστική προώθηση της διαφάνειας.

Ο αρμόδιος υπάλληλος καταχωρεί αμελλητί το προς ανάρτηση έγγραφο και τα συμπληρωματικά πληροφοριακά του στοιχεία (μεταδεδομένα-metadata), ως εξής:

- Για τους νόμους και τις πράξεις που δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ευθύς μόλις λάβει γνώση του αριθμού Φ.Ε.Κ. από το Εθνικό Τυπογραφείο.
 - Για τις πράξεις που δημοσιεύονται με άλλο τρόπο, π.χ. με ανάρτηση στο κατάστημα της οικείας υπηρεσίας, δημοσίευση στον ημερήσιο τύπο, κλπ, ευθύς μόλις είναι έτοιμη η πράξη προς δημοσίευση.
 - Για τις λοιπές πράξεις που δεν δημοσιεύονται με άλλο τρόπο, ταυτόχρονα με τη διεκπεραίωσή τους από την οικεία υπηρεσία πρωτοκόλλου ή γραμματείας.
- Ειδικότερα, όταν οι πράξεις αφορούν²²⁹:

την κοινωνική πρόνοια και την ερωτική ζωή, τα σχετικά με ποινικές διώξεις ή καταδίκες, καθώς και τη συμμετοχή σε συναφείς με τα ανωτέρω ενώσεις προσώπων, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 παρ. β του ν. 2472/1997 (ΦΕΚ 50 Α) : Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όπως ισχύει.

²²⁸ Για την μετατροπή εγγράφων doc ή docx ή odt σε pdf προτείνεται η χρήση του λογισμικού ανοικτού – ελεύθερου λογισμικού openoffice (ο επεξεργαστής κειμένου είναι το Writer), το οποίο είναι διαθέσιμο στη διεύθυνση <http://el.openoffice.org>. Μπορεί να χρησιμοποιηθεί οποιοδήποτε άλλο πρόγραμμα, αρκεί να μην «κλειδώσει» το έγγραφο, ώστε η, σε δεύτερη φάση, η λειτουργία αναζήτησης λέξεων-κλειδιών στο σώμα του κειμένου να γίνει αδύνατη. Το σύστημα της Δι@ύγεια απορρίπτει όλα τα έγγραφα από τα οποία δεν μπορεί να εξάγει σχετική πληροφορία περιεχόμενου κειμένου (π.χ. έγγραφα τα οποία προέρχονται από διαδικασίες οπτικοποίησης (scanning) και αποθηκεύονται μεν με την μορφή pdf αλλά περιέχουν στην ουσία φωτογραφίες). Επίσης απαγορεύεται στο αρχείο που ανεβάνει να περιέχεται το λογότυπο του λογισμικού που χρησιμοποιήθηκε.

²²⁹ <https://sites.google.com/site/odediavgeia/metadata> [πρόσβαση 09-10-2017].

Δαπάνη, τότε συμπληρώνονται επιπλέον τα εξής στοιχεία²³⁰: Α.Φ.Μ. φορέα, επωνυμία φορέα, Α.Φ.Μ. αναδόχου, επωνυμία αναδόχου, περιγραφή αντικειμένου, ποσό δαπάνης/συναλλαγής (με Φ.Π.Α.), CPV²³¹, σχετικός Κωδικός Αριθμός Εξόδου (Κ.Α.Ε.) (σε περίπτωση που αναγράφεται), κατηγορία δαπάνης (1. Έγκριση – 2. Υποχρέωσης Ανάληψης – 3. Πληρωμή).

Προϋπολογισμός, τότε συμπληρώνονται επιπλέον τα εξής: ποσό με Φ.Π.Α., Κ.Α.Ε., οικονομικό έτος, κατηγορία προϋπολογισμού (1. Μιας Δαπάνης – 2. Ετήσιος).

Συμβάσεις:

- ανάθεση δημόσιας σύμβασης, τότε συμπληρώνονται επιπλέον η επωνυμία προσώπου στο οποίο γίνεται ανάθεση και ο Α.Φ.Μ. προσώπου στο οποίο γίνεται ανάθεση.
- κατακύρωση δημόσιας σύμβασης, τότε συμπληρώνονται επιπλέον η επωνυμία προσώπου στο οποίο κατακυρώνεται και ο Α.Φ.Μ. του προσώπου στο οποίο κατακυρώνεται.

4.1.4.4 Αναζήτηση πράξεων στο Δι@ύγεια

Η αναζήτηση των πράξεων που έχουν δημοσιευτεί στην ιστοσελίδα του προγράμματος, γίνεται όχι μόνο από τα όργανα του δημοσίου αλλά και από τους πολίτες, προκειμένου να διασφαλιστεί η διαφάνεια της διοικητικής δράσης. Ο κάθε πολίτης μπορεί να αναζητά οποτεδήποτε όποια πράξη επιθυμεί, από αυτές που σύμφωνα με το ν. 3861/2010 υφίσταται υποχρέωση ανάρτησής τους ή και άλλες που έχουν αναρτηθεί, χωρίς να απαιτείται κάποιος ιδιαίτερος εξοπλισμός. Επισημαίνεται ότι η είσοδος και η αναζήτηση στην ιστοσελίδα από τον πολίτη μπορεί να υλοποιηθεί

²³⁰ Όσον αφορά στην ανάρτηση μιας πράξης που αφορά δαπάνη με πολλούς αναδόχους, συμπληρώνονται τα πεδία με τα στοιχεία όλων των επιμέρους αναδόχων ξεχωριστά.

²³¹ Το CPV, που σημαίνει Κοινό Λεξιλόγιο για τις δημόσιες συμβάσεις (Common Procurement Vocabulary), είναι ένα σύστημα ταξινόμησης, το οποίο αποσκοπεί στην τυποποίηση των αναφορών που χρησιμοποιούν οι αναθέτουσες αρχές κατά την περιγραφή του αντικειμένου των δημοσίων συμβάσεων. Το λεξιλόγιο αυτό δημιουργήθηκε το 1996 ως εργαλείο για τη βελτίωση της διαφάνειας και της αποτελεσματικότητας στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Η χρήση των τυποποιημένων όρων του CPV διευκολύνει τους πιθανούς προμηθευτές να εντοπίσουν προκηρύξεις δημοσίων συμβάσεων που τους ενδιαφέρουν. Το CPV διευκολύνει επίσης την ταχεία και ακριβή μετάφραση προκηρύξεων δημοσίων συμβάσεων που πρόκειται να δημοσιευθούν στην Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε., καθώς και την κατάρτιση στατιστικών για τους διαγωνισμούς.

χωρίς να είναι εγγεγραμμένο μέλος του συστήματος, όπως έχει ήδη αναφερθεί παραπάνω.

Κάθε χρήστης μπορεί να αναζητήσει κάποια από τα είδη των παραπάνω πράξεων με δύο τρόπους:

- Απλή Αναζήτηση.
- Αναζήτηση Με Όρους (Σύνθετη Αναζήτηση).

οι οποίοι αναλύονται παρακάτω.

Απλή αναζήτηση στις πράξεις του προγράμματος Δι@ύγεια

Στην περίπτωση που απαιτείται να γίνει εύρεση μιας πράξης ο ενδιαφερόμενος καταχωρεί μια λέξη - κλειδί στο πεδίο της *Αναζήτησης*, βάσει της οποίας το σύστημα του Δι@ύγεια αναζητά στο *Θέμα*, το *Περιεχόμενο* και τα *Μεταδεδομένα* των αναρτημένων πράξεων.

Τα αποτελέσματα της αναζήτησης παρουσιάζονται στο κάτω μέρος της οθόνης και παράλληλα εμφανίζεται αριστερά μια ομαδοποίηση των αποτελεσμάτων, με βάση χαρακτηριστικά στοιχεία των πράξεων.

Αρχική > Αναζήτηση Πράξης

Εμφάνιση κριτηρίων Εξειδικευμένη αναζήτηση

Κριτήρια αναζήτησης

Φορέας	ΦΟΡΕΑΣ ΔΟΚΙΜΩΝ
Ημερομηνία τελευταίας τροποποίησης	01/06/2014 - 30/06/2014

Συνολικός αριθμός πράξεων: 3204 [Προσθήκη στο](#)

« < 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 ... > »

ΑΔΑ: 7ΛΚΙΡΩ2-7ΧΙ - ΠΡΟΣΛΗΨΕΙΣ

Λήψη αρχείου | Προβολή αρχείου

Φορέας: ΦΟΡΕΑΣ ΔΟΚΙΜΩΝ

Ημ/νία τελευταίας τροποποίησης: 01/06/2014 12:37:42

Είδος: ΝΟΜΟΣ Θεματικές:

▼ Τύπος εγγράφου

ΠΡΑΞΗ (2899)

ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΓΓΡΑΦΟ (19)

▼ Είδος πράξης

ΕΓΚΡΙΣΗ ΔΑΠΑΝΗΣ (1360)

ΛΟΙΠΕΣ ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΕΣ ΠΡΑΞΕΙΣ

Αν επιλέξει κάποια/ες από αυτές τις κατηγορίες, το αποτέλεσμα θα είναι η προσθήκη τους στα κριτήρια της αναζήτησης και τα αποτελέσματα θα περιοριστούν με βάση τα νέα κριτήρια.

Αν επιθυμεί να επιστρέψει σε προηγούμενο στάδιο ή στο αρχικό για να επιλέξει ενδεχομένως άλλες κατηγορίες, θα πρέπει να αφαιρέσει την/τις κατηγορία/ες από τα *Κριτήρια Αναζήτησης*, όπως φαίνεται και στην εικόνα παρακάτω.

Σύνθετη αναζήτηση	
Κριτήρια αναζήτησης	
Είδος πράξης	ΑΝΑΛΗΨΗ ΥΠΟΧΡΕΩΣΗΣ ☐
Ημ/νία έκδοσης	31/12/2013 - 31/03/2014 ☐

Ο χρήστης (δημόσιος υπάλληλος ή πολίτης) μπορεί να δει το σύνολο όλων των πράξεων που εμφανίζονται με βάση τα κριτήρια αναζήτησης που επέλεξε (δίπλα από το πεδίο της *Αναζήτησης* αλλά και πάνω από τη λίστα των αποτελεσμάτων). Επιπλέον έχει τη δυνατότητα να επιλέξει να δει τις *Πιο πρόσφατες χρονικά* ή τις *Πιο σχετικές* πράξεις με βάση τη λέξη - κλειδί της αναζήτησης, από τις σχετικές επιλογές που υπάρχουν δεξιά και πάνω από τη λίστα των πράξεων (όπως φαίνεται και στην εικόνα παρακάτω). Η επιλογή *Πιο σχετικές* δίνει τη δυνατότητα της ομαδοποίησης των πράξεων με βάση τη συχνότητα αναφοράς ενός όρου αναζήτησης σε σχέση με το μέγεθος του. Επιπλέον, μπορεί να μετακινηθεί στις επόμενες σελίδες της λίστας από το υπομενού των σελίδων που υπάρχει (στο πάνω και κάτω μέρος από την λίστα των πράξεων).

Προβολή μιας πράξης

Σε κάθε πράξη που υπάρχει στη λίστα αποτελεσμάτων, εμφανίζονται τα κύρια χαρακτηριστικά της κάθε πράξης :

- ο Α.Δ.Α. της πράξης,
- το θέμα της,
- το εικονίδιο του αρχείου, με την επιλογή του οποίου γίνεται απ' ευθείας η λήψη του,
- το εικονίδιο με το οποίο μπορεί να προβληθεί το αρχείο της πράξης σε ξεχωριστή καρτέλα,
- ο φορέας έκδοσής της,
- η ημερομηνία τελευταίας τροποποίησής της

- το είδος της πράξης,
- οι θεματικές κατηγορίες της.

Η επιλογή μιας πράξης από τη λίστα των αποτελεσμάτων προβάλλει όλα τα μεταδεδομένα καθώς και το αρχείο που συνοδεύουν την πράξη.

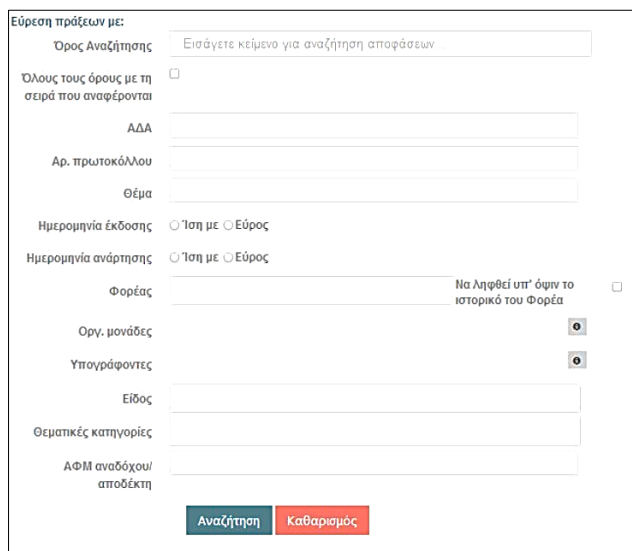
Ταυτότητα εγγράφου	BIKZN Λ2Ω				
Κατάσταση	Αναρτηθείσα				
Τελευταία τροποποίηση	17/03/2014 11:38:46 μμ				
Ηλεκτρονικό αρχείο	Λήψη αρχείου				
Είδος	ΠΡΑΞΗ ΠΟΥ ΑΦΟΡΑ ΣΕ ΘΕΣΗ ΓΕΝΙΚΟΥ - ΕΙΔΙΚΟΥ ΓΡΑΜΜΑΤΕΑ - ΜΟΝΟΜΕΛΕΣ ΟΡΓΑΝΟ				
Θέμα	ΑΠΟΦΑΣΗ				
Θεματικές κατηγορίες	ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΚΑΙ ΕΡΓΑΣΙΑ				
Αρ. πρωτοκόλλου	123				
Ημερομηνία έκδοσης	17/03/2014				
Φορέας	ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ				
Οργανωτικές Μονάδες	ΕΙΔΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ				
Υπογράφοντας	ΓΡΗΓΟΡΑΚΟΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ				
Είδος Πράξης	Καθορισμός Αμοιβής - Αποζημίωσης				
Ποσό	<table border="1"> <tr> <td>Ποσό</td> <td></td> </tr> <tr> <td>Ημέρημα</td> <td>Ευρώ</td> </tr> </table>	Ποσό		Ημέρημα	Ευρώ
Ποσό					
Ημέρημα	Ευρώ				
Θέση	Μονομελές Όργανο				
Φορέας που υφίσταται η θέση	Δείτε επίσης και ..				

Η προβολή μιας πράξης δίνει τη δυνατότητα πέρα από την εμφάνιση των στοιχείων που την απαρτίζουν και του ιστορικού εκδόσεων της συγκεκριμένης πράξης. Συγκεκριμένα από το μενού των *Ενεργειών* μπορεί κανείς να επιλέξει την *Προβολή εκδόσεων* και να εμφανιστεί το ιστορικό μεταβολών της πράξης, μπορεί βέβαια να επιλέξει να δει κάθε μία έκδοσή της χωρίς όμως να την επεξεργαστεί. Κατά την προβολή των εκδόσεων πράξεων εμφανίζονται επιγραμματικά η έκδοση της πράξης, η ημερομηνία και ώρα δημιουργία της και ο χρήστης που είτε την αποθήκευσε ή την ανάρτησε είτε την ανακάλεσε (καθώς και την αιτιολογία ανάκλησης).

Εκτός από το ιστορικό εκδόσεων μπορεί κάποιος να καταχωρήσει *Επισήμανση* για την προβαλλόμενη πράξη, στην περίπτωση που θεωρεί ότι έχει ελλείψεις ή λάθη κατά την καταχώρησή της.

Σύνθετη αναζήτηση

Η σύνθετη αναζήτηση χρησιμοποιείται στην περίπτωση που ο ενδιαφερόμενος γνωρίζει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την πράξη που επιθυμεί να δει, οπότε και θα πρέπει να επιλέξει την περιγραφή της *Σύνθετης Αναζήτησης* προκειμένου να εμφανιστεί η παρακάτω καρτέλα.

Εύρεση πράξεων με:

Όρος Αναζήτησης

Όλους τους όρους με τη σειρά που αναφέρονται

ΑΔΑ

Αρ. πρωτοκόλλου

Θέμα

Ημερομηνία έκδοσης Ώση με Εύρος

Ημερομηνία ανάρτησης Ώση με Εύρος

Φορέας Να ληφθεί υπ' όψιν το ιστορικό του Φορέα

Οργ. μονάδες

Υπογράφοντες

Είδος

Θεματικές κατηγορίες

ΑΦΜ αναδόχου/αποδέκτη

Στη σύνθετη αναζήτηση ο ενδιαφερόμενος έχει τη δυνατότητα να συμπληρώσει τα πεδία εκείνα που επιθυμεί και διαθέτει ανάλογα στοιχεία. Η καταχώρησή τους αποτελεί μια εύκολη διαδικασία, διότι στα περισσότερα πεδία εμφανίζεται μια λίστα τιμών από τις οποίες μπορεί να επιλέξει. Συγκεκριμένα στο πεδίο *Όρος Αναζήτησης* μπορεί να καταχωρήσει μια λέξη - κλειδί, βάση της οποίας μπορεί να γίνει αναζήτηση είτε στο κείμενο απόφασης είτε στα μεταδεδομένα. Επιλέγοντας συνδυαστικά το πεδίο *αυτήν ακριβώς τη λέξη ή τη φράση*, το σύστημα αναζητά τη λέξη - κλειδί ή τις λέξεις - κλειδιά με τον τρόπο που είναι ακριβώς γραμμένα. Στη συνέχεια μπορεί επίσης να συμπληρώσει όποια από τα πεδία θέλει όπως τον Α.Δ.Α. ή τον αριθμό πρωτοκόλλου ή το θέμα.

Αναφορικά με την αναζήτηση σε σχέση με την *Ημερομηνία Έκδοσης* ή *Ανάρτησης*, υπάρχουν δύο επιλογές:

- α) αναζήτηση για συγκεκριμένη ημέρα και
- β) αναζήτηση για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Αν γίνει επιλογή της πρώτης περίπτωσης, το σύστημα προσθέτει αυτόματα την τρέχουσα ημέρα. Στην περίπτωση που θα πρέπει να δοθεί διαφορετική ημερομηνία τότε ο χρήστης επιλέγει το εικονίδιο του ημερολογίου.

Αν απαιτείται να δοθεί ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα για την αναζήτηση, τότε επιλέγεται το *Εύρος* και το σύστημα προσθέτει αυτόματα ένα ενδεικτικό χρονικό διάστημα. Για την αλλαγή του, αρκεί ένα κλικ μέσα στο αντίστοιχο πεδίο και ο ενδιαφερόμενος μπορεί να δώσει το απαιτούμενο χρονικό διάστημα στους πίνακες ημερολογίων που θα εμφανιστούν (μπορεί επίσης να επιλέξει τις αυτόματες αναζητήσεις των *τελευταίων 7 ημερών* ή των *τελευταίων 30 ημερών*). Η οριστικοποίηση τους επιτυγχάνεται με την *Επιλογή*, όπως φαίνεται και στην εικόνα παρακάτω.

The screenshot shows a search filter interface with the following elements:

- Ημερομηνία έκδοσης:** Radio buttons for "Ίση με" (selected) and "Εύρος".
- Ημερομηνία ανάρτησης:** A date range field showing "03/03/2014 - 01/04/2014" with a calendar icon.
- Φορέας:** A dropdown menu with options: "Σήμερα", "Τελευταίες 7 ημέρες", "Τελευταίες 30 ημέρες" (highlighted in blue), and "Προσαρμοσμένο εύρος".
- Να ληφθεί υπ' όψιν το ιστορικό του Φορέα:** A checkbox.
- Είδος:** Radio buttons for "ΑΠΟ" and "ΕΩΣ".
- Θεματικές κατηγορίες:** Two date input fields: "03/03/2014" and "01/04/2014".
- Buttons:** "Αν" (partially visible), "Επιλογή" (green), and "Ακύρωση" (red).

Στο πεδίο του *Φορέα* ο ενδιαφερόμενος μπορεί να επιλέξει από τις διαθέσιμες τιμές του συστήματος, αρκεί να καταχωρήσει τα πρώτα γράμματα του φορέα που επιθυμεί. Επίσης αν επιλέξει το πεδίο *Να ληφθεί υπ' όψιν το ιστορικό του Φορέα*, θα φέρει ως αποτέλεσμα της αναζήτησης και τις πράξεις που μπορεί να έγιναν με παλιότερη ονομασία φορέα (προηγήθηκε δηλ. είτε συγχώνευση, είτε από μεταφορά, είτε από απενεργοποίηση του φορέα). Επιπλέον, μπορεί συνδυαστικά να επιλέξει τη συγκεκριμένη *Οργανωτική Μονάδα* που τον ενδιαφέρει, όπως επίσης και τον *Υπογράφο* της πράξης.

Στα πεδία *Είδος πράξης* και *Θεματικές κατηγορίες* μπορεί να επιλέξει αν θέλει από τις διαθέσιμες τιμές της λίστας. Επιπλέον, να δηλώσει τον Α.Φ.Μ. του αναδόχου ή του αποδέκτη. Στη συνέχεια επιλέγει το εικονίδιο της *Αναζήτησης* προκειμένου να

ολοκληρωθεί η διαδικασία, ή επιλέγει τον *Καθαρισμό* αν θέλει να σβήσει τις τιμές από τα πεδία.

Κάθε φορά που συμπληρώνεται κάποιο από τα πεδία της *σύνθετης αναζήτησης*, εμφανίζεται παράλληλα και στα *Κριτήρια αναζήτησης*. Επιλέγοντας το x μπορεί να διαγράψει το κάθε κριτήριο και να επιστρέψει στην προηγούμενη γενικότερη αναζήτηση.

Σύνθετη αναζήτηση		
Κριτήρια αναζήτησης		
Ημερομηνία έκδοσης	03/03/2014 - 01/04/2014	x
Θέμα	δαπάνη	x
Ημερομηνία ανάρτησης	03/03/2014 - 01/04/2014	x

Επιπλέον, η επιλογή της *Απόκρυψης κριτηρίων* που βρίσκεται ακριβώς επάνω από τον πίνακα, παρέχει στον ενδιαφερόμενο τη δυνατότητα να διακόψει την αναζήτηση και να την συνεχίσει αργότερα, χωρίς όμως να διαγραφούν τα συμπληρωμένα πεδία και επομένως τα *Κριτήρια Αναζήτησης*. Η οριστική διαγραφή όλων των στοιχείων που έχουν καταχωρηθεί στα πεδία, είναι εφικτή με την επιλογή *Καθαρισμού*.

4.1.4.5 Υποβολή επισήμανσης

Οι χρήστες του συστήματος, δημόσιοι υπαλληλοι και πολίτες, έχουν τη δυνατότητα να επισημάνουν λάθη στις αναρτημένες πράξεις. Η λειτουργία αυτή διατίθεται με σκοπό να αντιμετωπιστούν παραλείψεις ή λάθη στην καταχώρηση των στοιχείων της πράξης, καθώς επίσης και στα μεταδεδομένα του εγγράφου. Στην περίπτωση λοιπόν που κάποιος διαπιστώσει κάποιο πρόβλημα με την πράξη την οποία έχει επιλέξει να προβάλλει, τότε μπορεί να προχωρήσει στη δημιουργία μίας επισήμανσης επιλέγοντας το εικονίδιο *Υποβολή Επισήμανσης*.

Ως αιτία στην *Υποβολή Επισήμανσης*, μπορεί να επιλέξει από μία διαθέσιμη λίστα επιλογών με σκοπό να γίνει σχετική κατηγοριοποίηση του προβλήματος και να επιτευχθεί η συστηματική καταγραφή και παρουσίαση του. Η καταχώρηση της επισήμανσης είναι ιδιαίτερα απλή διαδικασία, αλλά απαιτεί την ταυτοποίηση του χρήστη. Στην περίπτωση που ο χρήστης είναι ήδη εγγεγραμμένος χρήστης του

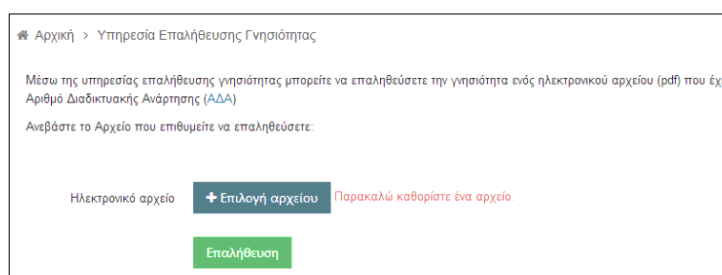
πληροφοριακού συστήματος του Δι@ύγεια, τότε αξιοποιείται το email του και λαμβάνει ενημερώσεις σχετικά με την πορεία της επίσημανσης του. Στην περίπτωση που ο χρήστης δεν είναι εγγεγραμμένος, τότε απαιτείται η συμπλήρωση μίας διεύθυνσης ηλεκτρονικής αλληλογραφίας και ακολουθείται η διαδικασία διασταύρωσης της, (αποστολή email επιβεβαίωσης) πριν την ενεργοποίηση της επίσημανσης. Αυτό γίνεται για την αποφυγή επισημάνσεων μειωμένης εγκυρότητας αλλά και για την παροχή της δυνατότητας ενημέρωσης του υποβολέα.

Η επίσημανση μετά την υποβολή της γίνεται διαθέσιμη στο σύστημα για περαιτέρω επεξεργασία. Επίσης προστίθεται οπτική ένδειξη κατά την προβολή μία πράξης, ότι υπάρχουν επισημάνσεις στην συγκεκριμένη πράξη.

Οι επισημάνσεις προβάλλονται και μπορούν να επεξεργασθούν από χρήστες με τα σχετικά δικαιώματα (συνήθως χρήστη του φορέα που αναρτά την πράξη). Συγκεκριμένα αν επιλέξει το εικονίδιο των *Επισημάνσεων* εμφανίζεται η παρακάτω καρτέλα.

4.1.4.6 Επαλήθευση γνησιότητας Α.Δ.Α.

Κάθε ενδιαφερόμενος έχει τη δυνατότητα να ελέγξει τη γνησιότητα ενός ηλεκτρονικού αρχείου (P.D.F.) που έχει Α.Δ.Α.. Η υπηρεσία αυτή παρέχεται από το μενού *Υπηρεσίες* και *Υπηρεσία Επαλήθευσης Γνησιότητας*. Επιλέγοντας το εικονίδιο *Επιλογή αρχείου* έχει τη δυνατότητα να επιλέξει το αρχείο που επιθυμεί και στη συνέχεια με την *Επαλήθευση* να ελέγξει τη γνησιότητα του Α.Δ.Α.

4.1.5 Θεσμική ενίσχυση των αναρτημένων πράξεων

Οι αναρτημένες πράξεις ενισχύθηκαν θεσμικά²³² με την ψήφιση του ν. 4210/2013²³³ καθώς κάθε πράξη, εκτός από όσες δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, αποκτά ισχύ μόνο μέσω της ανάρτησής της στο Δι@ύγεια, δηλαδή οι αναρτητέες πράξεις όχι απλώς δεν εκτελούνται, αλλά δεν έχουν νομική ισχύ ούτε παράγουν έννομα αποτελέσματα εάν δεν είναι αναρτημένες στο διαδίκτυο²³⁴. Οι πράξεις που αναρτώνται στο διαδίκτυο και δεν προβλέπεται από το νόμο δημοσίευσή τους κατά οποιονδήποτε τρόπο, δεν εκτελούνται εάν δεν έχει προηγηθεί η ανάρτησή τους²³⁵. Με τον τρόπο αυτό ενδυναμώθηκε ο θεσμός και απετράπει κάθε είδος

²³² Βλ. άρθρο 23 ν. 4210/2013 (ΦΕΚ 254 Α/21-11-2013): Ρυθμίσεις Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις.

²³³ Βλ. τη με αριθμ. πρωτ. ΥΑΠ/Φ.40/3404/02-06-2014 (ΑΔΑ ΒΙΥΚΧ-3ΦΔ) εγκύκλιο του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

²³⁴ Ως επίρρωση της σημασίας ανάρτησης μιας διοικητικής πράξης στο Δι@ύγεια αναφέρεται ότι σύμφωνα με την παρ.3 του άρθρου 8 του ν. 4325/2015(ΦΕΚ 47 Α/11-05-2015) : Εκδημοκρατισμός της Διοίκησης - Καταπολέμηση Γραφειοκρατίας και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση. Αποκατάσταση αδικιών και άλλες διατάξεις, «Οι συμβάσεις μίσθωσης έργου που συνάπτουν οι φορείς στο πλαίσιο επιχειρησιακών προγραμμάτων του Ε.Σ.Π.Α. ή στο πλαίσιο άλλων ενωσιακών ή διεθνών προγραμμάτων, αναρτώνται υποχρεωτικά στο πρόγραμμα «Διαύγεια». Σε περίπτωση σύναψης συμβάσεων κατά παράβαση των ως άνω διατάξεων, το συμβατικό ποσό της αμοιβής καταλογίζεται αλληλεγγύως και εις ολόκληρον στον λαβόντα και στο φυσικό πρόσωπο που υπογράφει τη σύμβαση για λογαριασμό της διοίκησης, κατ' ανάλογη εφαρμογή των διατάξεων της παρ. 15 του άρθρου 21 του ν. 2190/1994, όπως ισχύει.».

²³⁵ Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση προς την υποχρέωση ανάρτησης στο διαδίκτυο ακόμα και των πράξεων που δε δημοσιεύονται με οποιονδήποτε άλλο τρόπο, η ανάρτηση ανάγεται σε

καταστρατήγησής του²³⁶. Όπως έχει ήδη αναφερθεί, με την ολοκλήρωση της ανάρτησης κάθε πράξη υπογράφεται ψηφιακά από το σύστημα Δι@ύγεια και αποκτά έναν μοναδικό Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης (Α.Δ.Α.). Ο Α.Δ.Α. πλέον αποτελεί την ταυτότητα κάθε αναρτημένης πράξης, την πιστοποιεί και την ακολουθεί εφεξής.

Προκειμένου να εξασφαλιστεί η εύρυθμη και διαφανής λειτουργία της διοίκησης αλλά και να ικανοποιούνται οι αρχές της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της εμπιστοσύνης των διοικούμενων το αναρτημένο στο διαδίκτυο έγγραφο, εκτός όσων δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης, υπερισχύει έναντι όλων των λοιπών εκδόσεων της πράξης, ιδίως σε περίπτωση που το δημοσιευμένο με άλλο τρόπο ή/και από το κείμενο της πράξης που εκδόθηκε διαφέρει από αυτό που αναρτήθηκε.

Ο πολίτης μπορεί πλέον να επικαλείται τα αναρτημένα έγγραφα στις συναλλαγές του με τις δημόσιες υπηρεσίες, χωρίς να απαιτείται η επικύρωσή τους. Αρκεί η επίκληση του Α.Δ.Α. της πράξης για την αυτεπάγγελτη αναζήτησή τους από τους δημόσιους φορείς, ενώ παράλληλα οι δημόσιες υπηρεσίες διεκπεραιώνουν υποθέσεις χωρίς να διακινούν τα αναρτημένα έγγραφα καθώς αρκεί η επίκληση του Α.Δ.Α. των πράξεων για την επικοινωνία μεταξύ τους²³⁷.

Με τη θεσμική αυτή ενίσχυση, διασφαλίζεται το συνταγματικά κατοχυρωμένο δικαίωμα των πολιτών στην πληροφόρηση²³⁸ για ζητήματα ενδιαφέροντός τους. Ταυτόχρονα, ενισχύεται και η λογοδοσία του συνόλου των φορέων δημόσιας εξουσίας για τον τρόπο δράσης τους απέναντι στους διοικούμενους. Έτσι, κατοχυρώνεται και το δικαίωμα κάθε πολίτη να συμμετέχει στα κοινωνικά, οικονομικά και πολιτικά δρώμενα της χώρας²³⁹, αλλά και το δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας^{240, 241}.

όρο εκτέλεσης της πράξης. Προκειμένου όμως να μην περιοριστούν τα δικαιώματα των ατόμων και κυρίως το δικαίωμα έννομης προστασίας (παρ. 1 του αρ. 20 του Συντάγματος) προβλέπεται ότι αυτό δε θίγει τις δικονομικές διατάξεις για την άσκηση ενδίκων μέσων και βοηθημάτων π.χ. προθεσμίες άσκησης κ.α..

²³⁶ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου « Ρυθμίσεις Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης», σ. 1.

²³⁷ Βλ. το με αριθμ. πρωτ. οικ. 10615/20-03-2012 έγγραφο του Υπουργείου Εσωτερικών και τη με αριθμ. πρωτ. 14625/27-06-2012 (ΑΔΑ Β4ΛΝΧ-Θ1Δ) εγκύκλιο του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

²³⁸ Βλ. παρ. 1 του άρθρου 5Α του Συντάγματος.

²³⁹ Βλ. παρ. 1 του άρθρου 5 του Συντάγματος.

²⁴⁰ Βλ. παρ. 2 του άρθρου 5Α του Συντάγματος.

²⁴¹ Σ.Ν. Κτιστάκη, «Εισαγωγή στη δημόσια διοίκηση», Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα 2014, σ. 114.

4.1.6 Διεθνής αναγνώριση του προγράμματος Δι@ύγεια

Το πρόγραμμα Δι@ύγεια έχει²⁴² βραβευτεί ως καλή πρακτική στην Ευρωπαϊκή Κοινότητα (*Best Practice at the 6th European Quality Conference, European Public Administration Network (EUPAN), "Doing the right things right - Towards a more result-oriented public sector in Europe"*), έχει παρουσιαστεί ως καλή πρακτική στον Παγκόσμιο Οργανισμό για την Ανοικτή Διακυβέρνηση (OGP - Open Government Partnership) και έχει παρουσιαστεί ως καινοτόμο δράση διαφάνειας και καινοτομίας σε Ευρώπη (Εσθονία, Πολωνία, Βουλγαρία, Σερβία, Ιταλία, Ηνωμένο Βασίλειο, Ιρλανδία), ΗΠΑ και Βραζιλία.

4.1.7 Δι@ύγεια II: καινοτομία σε δέκα σημεία

Την 10η Ιουνίου 2014 τέθηκε σε λειτουργία η νέα λειτουργικότητα του προγράμματος, το Δι@ύγεια II, το οποίο προσφέρει:

1. Φιλικότερο περιβάλλον για το χρήστη, μέσω καλύτερης οργάνωσης της πληροφορίας, απλής δομής και γλώσσας.
2. Εφαρμογή προσβάσιμη από άτομα με αναπηρία, προσαρμοσμένη στα διεθνή πρότυπα.
3. Βελτιωμένο μηχανισμό αναζήτησης περισσότερο και πιο στοχευμένα κριτήρια αναζήτησης και δυνατότητα εξειδίκευσης των αποτελεσμάτων.
4. Προσωποποιημένες υπηρεσίες – «Η Δι@ύγεια μου» με εξατομικευμένες αναζητήσεις, προσωπικούς σελιδοδείκτες σε αναρτήσεις που ενδιαφέρουν τον κάθε πολίτη.
5. Πληρότητα και ποιότητα της πληροφορίας με αυστηρότερους ελέγχους ορθότητας και πληρότητας κατά την ανάρτηση των αποφάσεων από τους φορείς και ενίσχυση των δυνατοτήτων αυτόματης ενημέρωσης των στοιχείων από τρίτα συστήματα.
6. Ασφάλεια και εγκυρότητα: τα έγγραφα του Δι@ύγεια II έχουν ψηφιακή υπογραφή του συστήματος που εξασφαλίζει την εγκυρότητά τους. Με ειδική Χρονοσήμανση αποδεικνύεται τότε ακριβώς αναρτήθηκε κάποιο έγγραφο.

²⁴² Βλ. τη με αριθμ. πρωτ. ΔΙΣΚΠΟ/Φ.8/οικ.22216/10-11-2011 (ΑΔΑ 4574Χ-ΜΩΨ) συμπληρωματική εγκύκλιο του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

7. Βέλτιστο σύστημα διάθεσης ανοικτών δεδομένων, με στόχο να αναπτυχθούν περισσότερες εφαρμογές προστιθέμενης αξίας.
8. Διασύνδεση με άλλα συστήματα του Δημοσίου, με άμεση ανταλλαγή πληροφοριών και εγγράφων με άλλα συστήματα του δημοσίου.
9. Μητρώο Φορέων Δημοσίου – Οργανόγραμμα Φορέων, με καταγραφή και απεικόνιση του αναλυτικού οργανογράμματος κάθε φορέα που θα προσφέρεται για χρήση από οποιοδήποτε άλλο σύστημα εντός/εκτός του δημοσίου.
10. Αποθετήριο Εντύπων κάθε Φορέα, με πρότυπα έντυπα φορέων και έντυπα αιτήσεων των οποίων τη συμπλήρωση απαιτούν οι φορείς από τους πολίτες, επιχειρήσεις ή δημοσίου υπαλλήλους.

4.1.8 Συμπεράσματα

Η ενίσχυση της διαφάνειας στην κρατική δράση, που ήταν και ο πρωταρχικός στόχος του προγράμματος Δι@ύγεια επιτεύχθηκε μέσω της δημιουργίας προϋποθέσεων και διαδικασιών για τη διασφάλιση ευρύτερης δημοσιότητας νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και πράξεων που επηρεάζουν την καθημερινότητα του πολίτη. Η ευρεία δημοσιότητα και η πρόσβαση στην πληροφορία διασφαλίζουν τη διαφάνεια της κρατικής δράσης με αποτέλεσμα την ενίσχυση της υπευθυνότητας, της ευθύνης και της λογοδοσίας από την πλευρά των φορέων άσκησης δημόσιας εξουσίας και κατ' επέκταση την τήρηση της νομιμότητας, τη χρηστή δημόσια διοίκηση, την εξυπηρέτηση και προστασία του πολίτη, την εγγύτερη και πλησιέστερη προς τον πολίτη διοίκηση και ειδικότερα όσον αφορά στις δημόσιες συμβάσεις την τήρηση των αρχών της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης.

Παράλληλα, ενισχύεται η ικανοποίηση των συνταγματικά κατοχυρωμένων δικαιωμάτων του πολίτη για απρόσκοπτη πρόσβαση στην πληροφόρηση, και υποστηρίζεται η συμμετοχή του στην κοινωνική και οικονομική ζωή του τόπου, με την παροχή των εργαλείων για τη βελτίωση της πολιτικής του ενημερότητας και την ουσιαστική συμμετοχή του στην Κοινωνία της Πληροφορίας.

Επιπρόσθετα, με την τροποποίηση του ν. 3861/2010 και τη ρητή πλέον αναφορά στην υποχρέωση ανάρτησης πράξεων που έχουν εκδοθεί από όργανα που έχουν εκ του νόμου εξουσιοδότηση για την έκδοσή τους, επηρεάζεται και η ισχύς και

η εκτελεστικότητα της πράξης²⁴³, καθώς ο θιγόμενος από ορισμένη διοικητική πράξη διοικούμενος μπορεί να προσβάλει δικαστικώς την ίδια την πράξη, επικαλούμενος ότι αυτή δεν αναρτήθηκε στο Δι@ύγεια, λαμβάνοντας υπόψη ότι αποκλείεται εξ ολοκλήρου η μεθόδευση εκ των υστέρων²⁴⁴ θεραπείας των παραβιάσεων του νόμου με την καθυστερημένη ανάρτηση των πράξεων²⁴⁵.

Το πρόγραμμα Δι@αύγεια δύναται επίσης να αξιοποιηθεί και για τον εν γένει ανασχεδιασμό και την απλούστευση των επιχειρησιακών διαδικασιών της δημόσιας διοίκησης, εξοικονομώντας ταυτόχρονα πόρους μέσω της αποκλειστικής χρήσης του αναρτημένου εγγράφου στις διαδικασίες διακίνησης εγγράφων μεταξύ των φορέων και των οργανωτικών μονάδων.

Ειδικότερα στο κομμάτι που αφορά στις δημόσιες συμβάσεις, κάθε ενδιαφερόμενος δύναται να έχει σαφή και πλήρη πληροφόρηση για τη διαχείριση των δημόσιων πόρων, καθώς πλέον έχει πρόσβαση στα στοιχεία των προϋπολογισμών, των απολογισμών και των ισολογισμών των φορέων που υπάγονται στο ν. 3861/2010, δύναται να παρακολουθήσει και να ελέγξει την πορεία αυτών των στοιχείων μέσω της πρόσβασης στις πράξεις της ανάληψης υποχρέωσης δαπάνης, της απόφασης έγκρισης δαπάνης και της οριστικοποίησης της πληρωμής που περιέχει το ακριβές ποσό που θα πληρωθεί για κάθε επιμέρους δαπάνη, καθώς και στις περιλήψεις διακηρύξεων, στις αποφάσεις και πράξεις κατακύρωσης και ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών του δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού. Ο πολίτης έχει δηλαδή πλέον εικόνα για τη συνολική εκτέλεση του προϋπολογισμού ενός φορέα, από την κατάρτιση μέχρι την εκτέλεση και την πληρωμή. Η διαφάνεια αυτή διέπει κατά συνέπεια το σύνολο των ενεργειών της διοίκησης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, ενισχύοντας κατά αυτό τον τρόπο και τη λογοδοσία των εμπλεκόμενων δημόσιων λειτουργιών.

²⁴³ Πριν την τροποποίηση του ν. 3861/2010 είχαν παρατηρηθεί περιπτώσεις όπου η καταβολή δημοσίων δαπανών έγινε παρόλο που η εκτέλεση των σχετικών συμβάσεων (παροχής υπηρεσιών, προμήθειας αγαθών κ.α.) πραγματοποιήθηκε πριν αναρτηθεί η πράξη, με τη δικαιολογία ότι η εκ των υστέρων ανάρτηση θεραπεύει την προηγηθείσα πλημμέλεια.

²⁴⁴ Επισημαίνεται ότι το ζήτημα της δυνατότητας αναδρομικής ή μη ισχύος των διοικητικών πράξεων εξαρτάται από τον εκάστοτε εξουσιοδοτικό νόμο, ο οποίος είτε απαγορεύει, είτε επιτρέπει την αναδρομικότητα.

²⁴⁵ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ρυθμίσεις Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης», σ. 6.

4.2 Το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων

Η έλλειψη ενός μηχανισμού για την παρακολούθηση των συμβάσεων που εκτελούνται στη χώρα, οδήγησε στη δημιουργία μιας κεντρικής βάσης δεδομένων καταχώρισης στοιχείων των δημοσίων συμβάσεων κατά αντικείμενο και ποσό, από την προκήρυξή τους έως την ολοκλήρωση της εκτέλεσής τους, με κύριο στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας και της παρακολούθησης της εύρυθμης εκτέλεσης του προϋπολογισμού και της διαχείρισης των δημοσίων πόρων, ως προς το σκέλος των δαπανών που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις. Η δημιουργία ενός περιβάλλοντος «εσωτερικής αγοράς», στο οποίο κάθε διοικητική πρωτοβουλία που οδηγεί σε δαπάνη προκειμένου να εκτελεστεί ένα έργο, να διενεργηθεί μία προμήθεια ή να παρασχεθούν υπηρεσίες, δημοσιοποιείται και παρακολουθείται συστηματικά ήδη από το στάδιο γνωστοποίησης, έως τη σύναψη και την εκτέλεση της σχετικής σύμβασης, υπήρξε μια *sine qua non* προϋπόθεση για να μπορέσει η χώρα μας να ακολουθήσει τις κοινοτικές εξελίξεις και να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της που απορρέουν από το ενωσιακό δίκαιο στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων²⁴⁶.

Το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.), που συστάθηκε με το άρθρο 11 του ν. 4013/2011²⁴⁷, αποτελεί πληροφοριακό σύστημα καταχώρισης δεδομένων²⁴⁸ από τις αναθέτουσες αρχές και τους δημόσιους φορείς με σκοπό τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσίευση στοιχείων που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις, που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του ν.4412/2016 και συνάπτονται γραπτώς, προφορικώς ή με ηλεκτρονικά μέσα, εκτιμώμενης αξίας ίσης ή ανώτερης του ποσού των 1.000 ευρώ (άνευ Φ.Π.Α.) και ανεξαρτήτως διαδικασίας ανάθεσης.

Το εν λόγω σύστημα αναπτύσσεται στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή (Γ.Γ.Ε.κΠ.Κ.) του Υπουργείου Οικονομίας, Ανάπτυξης

²⁴⁶ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Σύσταση ενιαίας ανεξάρτητης αρχής δημοσίων συμβάσεων και κεντρικού ηλεκτρονικού μητρώου δημοσίων συμβάσεων – αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν.3588/2007(Πτωχευτικός κώδικας) – Προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις», σ. 2 (η Έκθεση παρατίθεται στο Παράρτημα).

²⁴⁷ Ν. 4013/11 (ΦΕΚ 204 Α/15-9-2011) : Σύσταση ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων – Αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν. 3588/2007 (πτωχευτικός κώδικας) – Προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις.

²⁴⁸ Η λειτουργία του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. τελεί υπό την επιφύλαξη των διατάξεων του ν. 2472/1997 (Α '50) και των άρθρων 21 και 257. Η πρόσβαση στα στοιχεία του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. πραγματοποιείται με την επιφύλαξη των διατάξεων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία ευαίσθητων δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των κρατικών απορρήτων που προβλέπονται στην κείμενη νομοθεσία, των κανόνων πνευματικής και βιομηχανικής ιδιοκτησίας, καθώς και του εταιρικού ή άλλου απορρήτου που προβλέπεται σε ειδικότερες διατάξεις.

και Τουρισμού²⁴⁹, η οποία βάσει των αρμοδιοτήτων της, παρακολουθεί και αξιολογεί τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσίευση των στοιχείων δημοσίων συμβάσεων σε αυτό.

4.2.1 Επίπεδα διαβάθμισης - δικαιώματα χρήσης

Το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. υποστηρίζει διαβαθμισμένη πρόσβαση με την απόδοση διαφορετικών δικαιωμάτων χρήσης στις αντίστοιχες κατηγορίες χρηστών ως εξής²⁵⁰:

α) Στους απλούς χρήστες του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. περιλαμβάνονται ιδιώτες, επιχειρήσεις, οικονομικοί και άλλοι φορείς που επιθυμούν να ενημερωθούν για το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και να επικοινωνήσουν με τα αρμόδια στελέχη της Γ.Γ.Ε.κΠ.Κ. Οι εν λόγω χρήστες έχουν πρόσβαση αποκλειστικά και μόνο στον ελεύθερα προσβάσιμο χώρο, ήτοι στις σελίδες της διαδικτυακής πύλης του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. στις οποίες η πρόσβαση επιτρέπεται ελεύθερα στο ενδιαφερόμενο κοινό, καθώς δεν απαιτούνται ειδικές διαδικασίες εγγραφής, ταυτοποίησης και αναγνώρισης²⁵¹.

β) Στους πιστοποιημένους χρήστες των αναθετουσών αρχών/αναθετότων φορέων και Κεντρικών Αρχών Αγορών περιλαμβάνονται στελέχη των φορέων αυτών που πραγματοποιούν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους καταχωρίσεις πράξεων σχετικά με δημόσιες συμβάσεις στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., με τα σχετικά δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί.

γ) Στους πιστοποιημένους χρήστες της Γ.Γ.Ε.κΠ.Κ. περιλαμβάνονται στελέχη της Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Τεχνικής Υποστήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. που πραγματοποιούν στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, λειτουργίες σχετικά με την επιχειρησιακή υποστήριξη και διαχείριση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..

δ) Στους διαχειριστές Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. περιλαμβάνονται στελέχη της Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Τεχνικής Υποστήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. που έχουν αυξημένα δικαιώματα

²⁴⁹ Αρμόδια για τη λειτουργία του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και την τεχνική υποστήριξη των χρηστών του είναι η Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.), της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων και Προμηθειών, της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή.

²⁵⁰ Βλ. τη με αριθμ. 57654/17 Υ.Α. (ΦΕΚ 1781 Β/23-05-2017): Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.

²⁵¹ Στο χώρο αυτόν δημοσιεύονται, μεταξύ άλλων, γενικές πληροφορίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις, και ειδικότερα όσον αφορά στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. στοιχεία δημοσίων συμβάσεων των αναθετουσών αρχών/αναθετότων φορέων που σχετίζονται με πρωτογενή και εγκεκριμένα αιτήματα, προκηρύξεις και διακηρύξεις, αναθέσεις και κατακυρώσεις, συμφωνητικά (συμβάσεις) και εντολές πληρωμών για την προμήθεια αγαθών, υπηρεσιών και δημοσίων έργων.

πρόσβασης και διαχείρισης στους σχετικούς πόρους και υποδομές του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης τους.

Επισημαίνεται ότι τα στοιχεία αναφοράς (φορείς, μονάδες φορέων, υπογράφωντες, χρήστες) των υπόχρεων φορέων του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. αντλούνται από το Πρόγραμμα Δι@ύγεια.

Ως πιστοποιημένοι χρήστες των αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων και Κεντρικών Αρχών Αγορών του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ορίζονται οι υφιστάμενοι χρήστες του Προγράμματος Δι@ύγεια, οι οποίοι μπορούν να προβούν σε εγγραφή τους στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., μέσω του διαδικτυακού τόπου τήρησης του, χρησιμοποιώντας το όνομα χρήστη που διατηρούν στο πρόγραμμα Δι@ύγεια.

Ο αρχικός ορισμός των ανωτέρω χρηστών, όπως και η διαχείριση των στοιχείων αναφοράς κάθε φορέα, πραγματοποιείται από τους αρμόδιους ανά φορέα διαχειριστές του Προγράμματος Δι@ύγεια στο ηλεκτρονικό σύστημα του Προγράμματος Δι@ύγεια. Στη συνέχεια, οι ανωτέρω χρήστες προβαίνουν σε αίτημα εγγραφής τους στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. μέσω του διαδικτυακού τόπου τήρησής του χρησιμοποιώντας τα στοιχεία χρήστη που διατηρούν στο Πρόγραμμα Δι@ύγεια.

Οι αιτήσεις εγγραφής στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. πραγματοποιούνται με τα στοιχεία χρήστη του τρέχοντος φορέα στον οποίο ανήκει ο αιτών.

4.2.2 Καταχωριστέα έγγραφα

Στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. καταχωρίζονται²⁵² :

α) ως πρωτογενή αιτήματα, τα αιτήματα των υπηρεσιών των αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων με τα οποία θεμελιώνεται η ανάγκη για τη σύναψη δημόσιας σύμβασης έργων, υπηρεσιών και προμηθειών πριν από τη σχετική ανάληψη δέσμευσης πίστωσης²⁵³.

β) Ως εγκεκριμένα αιτήματα, οι αποφάσεις ανάληψης υποχρέωσης, εφόσον η δαπάνη υπάγεται στη διαδικασία του π.δ. 80/2016²⁵⁴, οι αποφάσεις αρμοδίου οργάνου

²⁵² Βλ. τη με αριθμ. 57654/17 Υ.Α. (ΦΕΚ 1781 Β/23-5-2017): Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.

²⁵³ Στην περίπτωση των δημοσίων συμβάσεων έργων και δημοσίων συμβάσεων εκπόνησης μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών του ν.4412/2016, τα οποία εντάσσονται σε πρόγραμμα, ως πρωτογενές αίτημα καταχωρίζεται το έγγραφο από το οποίο με οποιοδήποτε τρόπο προκύπτει η πρωτοβουλία για την υλοποίηση ή διερεύνηση υλοποίησης του συγκεκριμένου έργου.

²⁵⁴ Π.Δ. 80/2016 (ΦΕΚ 145 Α/05-08-2016): Ανάληψη υποχρεώσεων από τους διατάκτες.

για τη δέσμευση πίστωσης με την ένταξή τους σε αντίστοιχο προϋπολογισμό²⁵⁵ ή Σ.Α.Ε. ή ανάλογη διαδικασία, με τις οποίες εγκρίνεται η δαπάνη των πρωτογενών αιτημάτων.

γ) Οι προκαταρκτικές προκηρύξεις του άρθρου 62 παρ. 2, οι προκηρύξεις των άρθρων 63, 108, 112, 122, 293, 319, 323 και 332 του ν. 4412/2016 και οι διακηρύξεις αυτών. Στους συνοπτικούς διαγωνισμούς του άρθρου 117 και 327 η διακήρυξη. Στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. καταχωρίζονται και οι τροποποιήσεις των εν λόγω εγγράφων.

δ) Οι αποφάσεις ανάθεσης ή κατακύρωσης και οι τροποποιήσεις αυτών.

ε) Τα συμφωνητικά και οι τροποποιήσεις/επεκτάσεις αυτών.

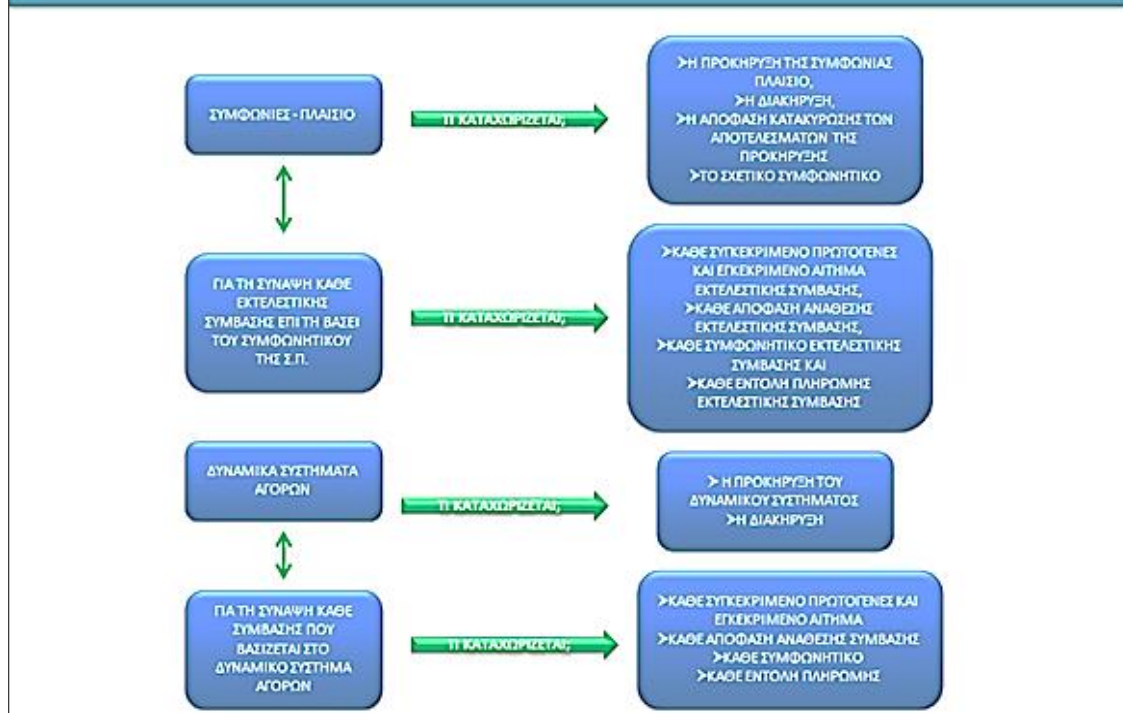
στ) Η εντολή πληρωμής ήτοι η πράξη (το χρηματικό ένταλμα ή άλλο παραστατικό στοιχείο) με την οποία, το αρμόδιο κατά νόμο όργανο, εντέλλεται την πληρωμή συγκεκριμένης δαπάνης στον δικαιούχο της σύμφωνα με τις ισχύουσες κείμενες κατά περίπτωση διατάξεις.

Ειδικότερα στις περιπτώσεις των συμφωνιών – πλαίσιο και των δυναμικών συστημάτων αγορών των άρθρων 39 και 33 του Βιβλίου Ι και 270 και 273 του Βιβλίου ΙΙ του ν. 4412/2016 αντίστοιχα, όταν δεν υφίσταται δέσμευση πίστωσης για την κάλυψη συγκεκριμένων αναγκών, οι καταχωρήσεις στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. γίνονται ως εξής:

α) Στην περίπτωση συμφωνίας πλαίσιο καταχωρίζονται η προκήρυξη, η διακήρυξη, η απόφαση κατακύρωσης των αποτελεσμάτων της προκήρυξης και το σχετικό συμφωνητικό. Για τη σύναψη κάθε εκτελεστικής σύμβασης που βασίζεται στο συμφωνητικό της συμφωνίας πλαίσιο, καταχωρίζονται κάθε συγκεκριμένο πρωτογενές και εγκεκριμένο αίτημα, κάθε απόφαση ανάθεσης, κάθε συμφωνητικό και κάθε εντολή πληρωμής της εκτελεστικής σύμβασης.

β) Στην περίπτωση των Δυναμικών Συστημάτων Αγορών καταχωρίζονται η προκήρυξη και η διακήρυξη. Για τη σύναψη κάθε σύμβασης που βασίζεται στο δυναμικό σύστημα αγορών καταχωρίζονται κάθε συγκεκριμένο πρωτογενές και εγκεκριμένο αίτημα, κάθε απόφαση ανάθεσης, κάθε συμφωνητικό και κάθε εντολή πληρωμής της σύμβασης.

²⁵⁵ Βλ. άρθρο 5 του π.δ. 80/2016.

Τα ανωτέρω έγγραφα καταχωρίζονται ως ηλεκτρονικά αρχεία σε μορφή PortableDocumentFormat (P.D.F.), τα οποία φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή σύμφωνα με τα οριζόμενα στα άρθρα 3 και 5 της με αριθ. ΥΑΠ/Φ.40.4/3/1031 «Ρυθμίσεις για το Ηλεκτρονικό Δημόσιο Έγγραφο» (ΦΕΚ 1317/Β/2012) με την επιφύλαξη του άρθρου 24 του ν. 4440/2016²⁵⁶.

4.2.3 Καταχωριστέα στοιχεία

Στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. καταχωρίζονται μέσω της ηλεκτρονικής διαδικτυακής φόρμας ή διασύνδεσης πληροφοριακών συστημάτων, τα ηλεκτρονικά στοιχεία των συμβάσεων των ακόλουθων σταδίων²⁵⁷:

²⁵⁶ Ν. 4440/16 (ΦΕΚ 224 Α/02-12-2016): Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας στη Δημόσια Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, υποχρεώσεις των προσώπων που διορίζονται στις θέσεις των άρθρων 6 και 8 του ν. 4369/2016, ασυμβίβαστα και πρόληψη των περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων και λοιπές διατάξεις.

²⁵⁷ Βλ. τη με αριθμ. 57654/17 Υ.Α. (ΦΕΚ 1781 Β/23-5-2017): Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.

α) Τα στοιχεία των **πρωτογενών και εγκεκριμένων αιτημάτων** που καταχωρίζονται είναι:

αα) πρωτογενή αιτήματα

- ο προϋπολογισμός,

- ο κωδικός των αγαθών ή υπηρεσιών κατά το Κοινό Λεξιλόγιο Δημοσίων Συμβάσεων (Common Procurement Vocabulary - CPV) των άρθρων 23 και 261 του ν. 4412/2016,

- το είδος της σύμβασης, δηλαδή προμήθεια, υπηρεσία, έργο, μελέτη ή τεχνική ή λοιπή συναφή επιστημονική υπηρεσία.

αβ) εγκεκριμένα αιτήματα

- ο προϋπολογισμός,

- ο κωδικός των αγαθών ή υπηρεσιών κατά το Κοινό Λεξιλόγιο Δημοσίων Συμβάσεων (CPV) των άρθρων 23 και 261 του ν. 4412/2016,

- το είδος της σύμβασης, δηλαδή προμήθεια, υπηρεσία, έργο, μελέτη ή τεχνική ή λοιπή συναφή επιστημονική υπηρεσία,

- ο Αριθμός Ανάλυσης Υποχρέωσης, εφόσον η δαπάνη υπάγεται στις διατάξεις του π.δ. 80/2016 ή ο αριθμός της απόφασης δέσμευσης πίστωσης αρμοδίου οργάνου εφόσον η δαπάνη δεσμεύεται με άλλη ανάλογη διαδικασία.

β) Τα ελάχιστα στοιχεία των **προκηρύξεων και διακηρύξεων**, με την επιφύλαξη των παρ. 6 και 3 των άρθρων 26 και 263 αντίστοιχα και των άρθρων 118 και 328 του ν. 4412/2016 που καταχωρίζονται είναι:

- ο προϋπολογισμός,

- ο κωδικός των αγαθών ή υπηρεσιών κατά το Κοινό Λεξιλόγιο Δημοσίων Συμβάσεων (CPV) των άρθρων 23 και 261 του ν. 4412/2016,

- το είδος της σύμβασης, δηλαδή προμήθεια, υπηρεσία, έργο, μελέτη ή τεχνική ή λοιπή συναφή επιστημονική υπηρεσία,

- η γεωγραφική περιοχή βάσει της Κοινής Ονοματολογίας των Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων (Nomenclature of territorial units for statistics - NUTS) του τόπου εκτέλεσης της σύμβασης,

- η γεωγραφική περιοχή βάσει της Κοινής Ονοματολογίας των Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων (NUTS) της αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντα φορέα ή τον ταχυδρομικό κώδικα αυτών,

- ο Αριθμός Ανάληψης Υποχρέωσης, εφόσον η δαπάνη υπάγεται στις διατάξεις του π.δ. 80/2016 ή ο αριθμός της απόφασης δέσμευσης πίστωσης αρμοδίου οργάνου εφόσον η δαπάνη δεσμεύεται με άλλη ανάλογη διαδικασία,

- η διαδικασία ανάθεσης σύμβασης και σε περίπτωση ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση και ανταγωνιστικού διαλόγου και οι ειδικότερες περιστάσεις εκ των οριζόμενων στα άρθρα 26 και 266 που δικαιολογούν τη χρήση των διαδικασιών αυτών,

- το είδος της αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντος φορέα,

- το κριτήριο ανάθεσης ή κατακύρωσης,

- η σχετική ένδειξη αν αφορά συμφωνία πλαίσιο, δυναμικό σύστημα αγορών, ηλεκτρονικό κατάλογο ή ηλεκτρονικό πλειστηριασμό,

- η πηγή χρηματοδότησης,

- αν η σύμβαση είναι άνω ή κάτω των ορίων των άρθρων 5 και 235, ανά περίπτωση του ν. 4412/2016,

- αν η σύμβαση αφορά το βιβλίο I ή II του ν. 4412/2016.

Στην περίπτωση καταχώρησης τροποποιήσεων των προκηρύξεων και διακηρύξεων που καταχωρήθηκαν πέραν των ανωτέρω, καταχωρίζεται και ο Αριθμός Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (Α.Δ.Α.Μ.)²⁵⁸ της προκήρυξης και διακήρυξης που τροποποιείται.

γ) Τα ελάχιστα στοιχεία των **αποφάσεων ανάθεσης ή κατακύρωσης** που καταχωρίζονται είναι:

- ο προϋπολογισμός,

- η αξία της σύμβασης,

- ο κωδικός των αγαθών ή υπηρεσιών κατά το Κοινό Λεξιλόγιο Δημοσίων Συμβάσεων (CPV) των άρθρων 23 και 261 του ν. 4412/2016,

- το είδος της σύμβασης, δηλαδή προμήθεια, υπηρεσία, έργο, μελέτη ή τεχνική ή λοιπή συναφή επιστημονική υπηρεσία,

- η γεωγραφική περιοχή βάσει της Κοινής Ονοματολογίας των Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων (NUTS) του τόπου εκτέλεσης της σύμβασης,

²⁵⁸ Ο κωδικοποιημένος αυτός αριθμός παράγεται αλγοριθμικά με βάση την ημερομηνία καταχώρισης, τον Φορέα και τον αύξοντα αριθμό πράξης του Φορέα, εγγράφεται αυτόματα σε κάθε σελίδα του εγγράφου που αναρτάται και πρέπει να αναγράφεται πάνω στο σχέδιο κάθε πράξης χειρόγραφα πριν διεκπεραιωθεί. Είναι η ταυτότητα της κάθε αναρτημένης πράξης και την ακολουθεί εφεξής. Αν μια πράξη διαγραφεί από το Μητρώο, ο Α.Δ.Α.Μ. που είχε αποκτήσει καθίσταται ανενεργός. Το σύστημα δεν επιτρέπει την ύπαρξη κοινού Α.Δ.Α.Μ. για δύο διαφορετικές πράξεις.

- η γεωγραφική περιοχή βάσει της Κοινής Ονοματολογίας των Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων (NUTS) της αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντα φορέα ή ο ταχυδρομικός κώδικας αυτών,

- ο Αριθμός Ανάλυσης Υποχρέωσης, εφόσον η δαπάνη υπάγεται στις διατάξεις του π.δ. 80/2016 ή ο αριθμός της απόφασης δέσμευσης πίστωσης αρμοδίου οργάνου εφόσον η δαπάνη δεσμεύεται με άλλη ανάλογη διαδικασία,

- η διαδικασία ανάθεσης σύμβασης και σε περίπτωση ανταγωνιστικής διαδικασίας με διαπραγμάτευση, ανταγωνιστικού διαλόγου και διαδικασία διαπραγμάτευσης χωρίς προηγούμενη δημοσίευση και οι ειδικότερες περιστάσεις εκ των οριζόμενων στα άρθρα 26, 32, 266 και 267 που δικαιολογούν τη χρήση των διαδικασιών αυτών,

- το είδος της αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντος φορέα,

- το κριτήριο ανάθεσης ή κατακύρωσης,

- η σχετική ένδειξη αν αφορά συμφωνία πλαίσιο, δυναμικό σύστημα αγορών, ηλεκτρονικό κατάλογο ή ηλεκτρονικό πλειστηριασμό,

- η πηγή χρηματοδότησης,

- αν η σύμβαση είναι άνω ή κάτω των ορίων των άρθρων 5 και 235, ανά περίπτωση του ν. 4412/2016,

- αν η σύμβαση αφορά το βιβλίο Ι ή ΙΙ του ν. 4412/2016,

- η επωνυμία του οικονομικού φορέα,

- ο Α.Φ.Μ. του οικονομικού φορέα,

- η χώρα καταγωγής/ εγκατάστασης του οικονομικού φορέα στον οποίον ανατέθηκε η σύμβαση.

Στην περίπτωση καταχώρησης τροποποιήσεων των αποφάσεων ανάθεσης ή κατακύρωσης που καταχωρήθηκαν, πέραν των ανωτέρω καταχωρίζεται και ο Α.Δ.Α.Μ. της απόφασης ανάθεσης ή κατακύρωσης που τροποποιείται.

δ) Τα ελάχιστα στοιχεία των **συμφωνητικών** που καταχωρίζονται είναι αυτά που καταχωρίζονται στην περίπτωση της απόφασης ανάθεσης ή κατακύρωσης.

Στην περίπτωση καταχώρησης τροποποιήσεων των συμφωνητικών που καταχωρήθηκαν, πέραν των ανωτέρω, καταχωρίζεται και ο Α.Δ.Α.Μ. του συμφωνητικού που τροποποιείται.

- ε) Τα ελάχιστα στοιχεία των εντολών πληρωμής που καταχωρίζονται είναι:
- η αξία της σύμβασης,
 - τα στοιχεία των σχετικών τιμολογίων (ιδίως αριθμός τιμολογίου, ημερομηνία, εκδών οικονομικός φορέας).
 - ο κωδικός των αγαθών ή υπηρεσιών κατά το Κοινό Λεξιλόγιο Δημοσίων Συμβάσεων (CPV) των άρθρων 23 και 261 του ν. 4412/2016,
 - το είδος της σύμβασης, δηλαδή προμήθεια, υπηρεσία, έργο, μελέτη ή τεχνική ή λοιπή συναφή επιστημονική υπηρεσία,
 - η γεωγραφική περιοχή βάσει της Κοινής Ονοματολογίας των Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων (NUTS) του τόπου εκτέλεσης της σύμβασης,
 - η γεωγραφική περιοχή βάσει της Κοινής Ονοματολογίας των Εδαφικών Στατιστικών Μονάδων (NUTS) της αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντα φορέα ή τον ταχυδρομικό κώδικα αυτών,
 - ο Αριθμός Ανάληψης Υποχρέωσης, εφόσον η δαπάνη υπάγεται στις διατάξεις του π.δ. 80/2016 ή ο αριθμός της απόφασης δέσμευσης πίστωσης αρμοδίου οργάνου εφόσον η δαπάνη δεσμεύεται με άλλη ανάλογη διαδικασία.
 - το είδος της αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντος φορέα,
 - η σχετική ένδειξη αν αφορά συμφωνία πλαίσιο, δυναμικό σύστημα αγορών, ηλεκτρονικό κατάλογο ή ηλεκτρονικό πλειστηριασμό,
 - η πηγή χρηματοδότησης,
 - αν η σύμβαση είναι άνω ή κάτω των ορίων των άρθρων 5 και 235, ανά περίπτωση του ν. 4412/2016,
 - αν η σύμβαση αφορά το βιβλίο Ι ή ΙΙ του ν. 4412/2016,
 - η επωνυμία του οικονομικού φορέα,
 - ο Α.Φ.Μ. του οικονομικού φορέα,
 - η χώρα καταγωγής/ εγκατάστασης του οικονομικού φορέα στον οποίον ανατέθηκε η σύμβαση.

Οι καταχωρίσεις περιλαμβάνουν κατά περίπτωση²⁵⁹, τα ελάχιστα απαραίτητα στοιχεία/μεταδεδομένα που προσδιορίζουν με σαφήνεια την ταυτότητα των καταχωριστέων εγγράφων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στη με αριθ. ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989 (ΦΕΚ 1301 Β/12-04-2012) «Κύρωση Πλαισίου Παροχής

²⁵⁹ Τα ελάχιστα καταχωριστέα στοιχεία φέρουν σήμανση υποχρεωτικής καταχώρισης στις φόρμες καταχώρισης του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..

Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης». Σε οποιαδήποτε καταχώριση απαιτείται και η επισύναψη του σχετικού ηλεκτρονικού αρχείου των καταχωριστέων εγγράφων.

4.2.4 Τρόπος χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.²⁶⁰

Τα ανωτέρω καταχωριστέα στοιχεία και έγγραφα, καθώς και οι τροποποιήσεις αυτών αναρτώνται στον δικτυακό τόπο τήρησης του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ο οποίος είναι προσβάσιμος μέσω της διαδικτυακής πύλης του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. στην ηλεκτρονική διεύθυνση www.promitheus.gov.gr. Για τον σκοπό αυτό αναγράφεται επί του σχετικού σχεδίου εγγράφου ο χαρακτηρισμός «Καταχωριστέο στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.».

Μετά την ολοκλήρωση κάθε καταχώρισης, συμπεριλαμβανομένων των τροποποιήσεων²⁶¹, το σύστημα αποστέλλει αυτόματα ηλεκτρονικό μήνυμα στην ηλεκτρονική διεύθυνση του συντάκτη που έχει δηλωθεί κατά τη διάρκεια της καταχώρισης. Στο μήνυμα αναφέρονται τα βασικά στοιχεία και ο Α.Δ.Α.Μ., ο οποίος οφείλει να αναγράφεται πάνω στο σχέδιο του κάθε καταχωριστέου εγγράφου καθώς και στα ακριβή αντίγραφα, και αποτελεί στοιχείο κανονικότητας της δαπάνης κατά την έννοια του άρθρου 91 του ν. 4270/2014, όπως ισχύει.

Παρακάτω παρουσιάζεται συνοπτικά η διαδικασία καταχώρισης και αναζήτησης στην πλατφόρμα του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..

4.2.4.1 Είσοδος στο σύστημα

Για την είσοδο στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. γίνεται σύνδεση με την ηλεκτρονική πύλη του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.eprocurement.gov.gr>, ακολουθώντας τον ηλεκτρονικό σύνδεσμο Αναθέτουσες Αρχές → περισσότερα → Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων και στη συνέχεια επιλέγοντας έναν από τους σχετικούς συνδέσμους (Αιτήματα → Προκηρύξεις/Διακηρύξεις →

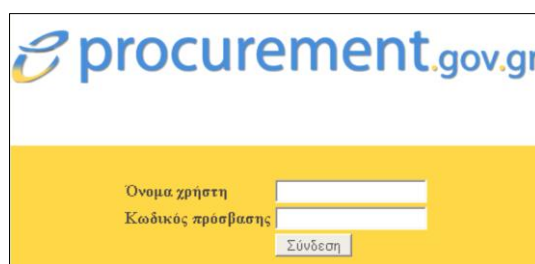
²⁶⁰http://www.promitheus.gov.gr/webcenter/faces/oracle/webcenter/page/scopedMD/sd0cb90ef_26cf_4703_99d5_1561ceff660f/Page245.jspx?wc.contextURL=%2Fspaces%2Fprod_ministry&wc.contextURL=/spaces/prod_ministry&_adf.ctrl-state=q7sa9mw2c_4&&_afLoop=10278691891727766 [πρόσβαση 01-12-2017].

²⁶¹ Οι τροποποιήσεις των προκηρύξεων και διακηρύξεων, των αποφάσεων κατακύρωσης ή ανάθεσης και των συμφωνητικών καθώς και οι αποφάσεις μετάθεσης της καταληκτικής ημερομηνίας υποβολής προσφορών και της επακόλουθης αποσφράγισης της παρ.1α του άρθρου 98 του ν. 4412/2016, καταχωρίζονται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και λαμβάνουν νέο Α.Δ.Α.Μ.. Σε περίπτωση ματαίωσης της διαδικασίας ή κατάργησης της διοικητικής πράξης που έχει καταχωριστεί, απαιτείται η συστημική ματαίωση της καταχώρισης και η συμπλήρωση των σχετικών πεδίων της ηλεκτρονικής διαδικτυακής φόρμας.

Συμβάσεις → Εντολές Πληρωμών) για τον οποίο πρόκειται να πραγματοποιηθεί η σχετική καταχώρηση.

Μετά την επιλογή της πράξης καταχώρησης εμφανίζεται η ακόλουθη φόρμα διασύνδεσης.

Τα στοιχεία που πρέπει να συμπληρωθούν για την είσοδο στο Μητρώο είναι:

- Όνομα Χρήστη: Είναι το ίδιο με αυτό που έχει ο χρήστης από το πρόγραμμα Δι@ύγεια.
- Κωδικός πρόσβασης: Προσδιορίζεται από την Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή.

Από τη στιγμή που θα εισαχθούν τα στοιχεία στο σύστημα, το Μητρώο θα δώσει δικαιώματα για τη διαχείριση των πράξεων του Φορέα.

4.2.4.2 Αναζήτηση Αιτημάτων – Καταχώρηση νέου Πρωτογενούς Αιτήματος

Επιλέγοντας από το μενού το πεδίο «Αιτήματα» αμέσως εμφανίζεται η ακόλουθη φόρμα με τα κριτήρια Αναζήτησης των ήδη καταχωρημένων στο σύστημα

Αιτημάτων, καθώς και το σχετικό πεδίο, δεξιά της φόρμας αναζήτησης για την καταχώρηση ενός νέου πρωτογενούς αιτήματος.

Αιτήματα Προκηρήξεις Συμβάσεις Ευτολίες Πληρωμών

Αναζήτηση Αιτήματος

Κριτήρια Αναζήτησης

Νέο Πρωτογενές Αίτημα

CPVS
πληκτρολογήστε μέρος του CPV για να βρείτε το πλήρες όνομα του CPV που θέλετε να συσχετίσετε.

Μοναδικός Κωδικός
πληκτρολογήστε το ΑΔΑΜ για να αναζητήσετε αυτό που θέλετε.

Τίτλος
για να αναζητήσετε με βάση τον τίτλο φρονί να προσθέσετε τη λέξη που επιθυμείτε να αναζητήσετε

Πρωτογενή Αιτήματα Αρχείο Αιτημάτων Εγκεκριμένα Αιτήματα

Αναζήτηση

Η φόρμα αναζήτησης του συστήματος παρέχει τις εξής δυνατότητες στους χρήστες:

α) την καταχώρηση ενός νέου πρωτογενούς αιτήματος επιλέγοντας το πεδίο «Νέο πρωτογενές αίτημα» που βρίσκεται δεξιά της φόρμας αναζήτησης,

β) είτε τη διαχείριση των ήδη καταχωρημένων στο σύστημα Αιτημάτων (Πρωτογενή αιτήματα – Εγκεκριμένα αιτήματα), είτε την παρακολούθηση της εξέλιξης ενός καταχωρημένου πρωτογενούς αιτήματος «Αρχείο Αιτημάτων»²⁶², επιλέγοντας το αντίστοιχο πεδίο και προσθέτοντας το σχετικό κριτήριο αναζήτησης (CPV ή Α.Δ.Α.Μ. ή τίτλο του αιτήματος).

Για να καταχωρηθεί ένα νέο πρωτογενές αίτημα, ο χρήστης επιλέγει το πεδίο «Νέο πρωτογενές αίτημα», που βρίσκεται δεξιά της φόρμας αναζήτησης αιτημάτων και οδηγείται σε μία νέα φόρμα όμοια με την εικόνα που ακολουθεί. Στη συνέχεια συμπληρώνει τα σχετικά πεδία τιμών. Τα πεδία με ένδειξη (*) υποδηλώνουν υποχρεωτικό πεδίο συμπλήρωσης. Το βελάκι δεξιά του κάθε πεδίου υποδηλώνει επιλογή από έτοιμη λίστα.

²⁶² Στο αρχείο αιτημάτων περιλαμβάνονται τα πρωτογενή αιτήματα όπως τυχόν τροποποιήθηκαν με την έγκρισή τους.

Πιο συγκεκριμένα τα πεδία που πρέπει να συμπληρωθούν είναι τα ακόλουθα:

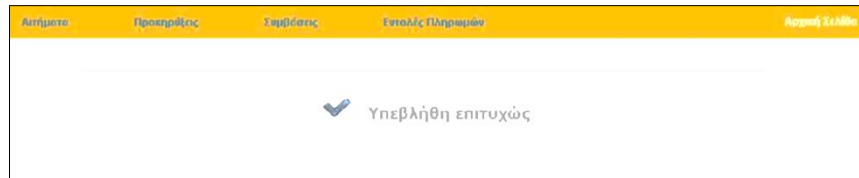
- **Τίτλος:** Ένας χαρακτηριστικός τίτλος, συνήθως το θέμα του εγγράφου του αιτήματος.
- **Ημερομηνία Υπογραφής:** Η ημερομηνία υπογραφής του εγγράφου του αιτήματος.
- **Αριθμός Πρωτοκόλλου:** Ο Α.Π του εγγράφου του αιτήματος.
- **Πότε χρειάζεστε το Αίτημα:** Επιθυμητή ημερομηνία που χρειάζεται ο φορέας το αντικείμενο του Αιτήματος.
- **Μονάδα Φορέα:** Επιλογή της Μονάδας του Φορέα που αιτείται την προμήθεια, από έτοιμη λίστα.
- **Υπογράφωντες :** Ο υπογράφων το έγγραφο του Αιτήματος από έτοιμη λίστα.
- **Email Συντάκτη:** Το email του συντάκτη του αιτήματος.
- **Στοιχεία Αντικειμένου:** Τα στοιχεία του αντικειμένου που αιτείται ο φορέας. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι πολλαπλά:
 1. **Ποσότητα:** Η ποσότητα του αντικειμένου.
 2. **Κόστος χωρίς Φ.Π.Α.:** Το συνολικό κόστος χωρίς Φ.Π.Α..
 3. **Φ.Π.Α.:** Ο χρήστης το επιλέγει από λίστα.

4. **Νόμισμα:** Ο χρήστης το επιλέγει από συγκεκριμένη λίστα.
5. **Μία μικρή Περιγραφή του αντικειμένου:** Περιγραφή του αντικειμένου που αιτείται ο χρήστης.
6. **CPVS:** Το CPV που αντιστοιχεί στο συγκεκριμένο αντικείμενο.

- **Σχετικό Αρχείο:** Το σχετικό έγγραφο του Αιτήματος σε αρχείο P.D.F..

Για την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταχώρησης του νέου πρωτογενούς αιτήματος θα πρέπει να αναρτηθεί το σχετικό έγγραφο του αιτήματος σε αρχείο P.D.F. και να επιλεγεί το πεδίο «Καταχώρηση» στο μενού πάνω δεξιά.

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταχώρησης του νέου πρωτογενούς αιτήματος εμφανίζεται το μήνυμα επιτυχούς καταχώρισης όπως παρουσιάζεται στην εικόνα που ακολουθεί. Το Αίτημα έχει πλέον αποκτήσει έναν Α.Δ.Α.Μ..

4.2.4.3 Διαχείριση καταχωρημένων Αιτημάτων

Αφού ανακτηθεί το καταχωρημένο αίτημα, βάσει των σχετικών κριτηρίων αναζήτησης από τη φόρμα αναζήτησης, ο χρήστης μπορεί :

1. Να δει τα στοιχεία του αιτήματος.
2. Να εγκρίνει ένα πρωτογενές αίτημα.
3. Να ακυρώσει - ματαιώσει ένα αίτημα.
4. Να επεξεργαστεί τα μεταδεδομένα ενός αιτήματος.

4.2.4.4 Έγκριση Πρωτογενούς Αιτήματος

Για να μπορέσει να διεκπεραιωθεί ένα Αίτημα (Προκήρυξη, Σύμβαση, Εντολή Πληρωμής) πρέπει πρώτα να εγκριθεί. Για να μπορέσει ο χρήστης να εγκρίνει το πρωτογενές αίτημα πρέπει να επιβεβαιώσει τα στοιχεία του αρχικού Αιτήματος και να καταχωρήσει στο σχετικό πεδίο «Αριθμός Ανάληψης Υποχρέωσης» είτε τον αριθμό καταχώρησης στο βιβλίο εγκρίσεων και εντολών πληρωμής που συμπληρώνεται στις αποφάσεις ανάληψης υποχρέωσης των φορέων εφόσον η δαπάνη υπάγεται στη

διαδικασία του π.δ. 80/2016, είτε τον Α.Δ.Α. της απόφασης ένταξης ή Σ.Α.Ε. ή ανάλογη διαδικασία και να επισυνάψει το σχετικό αρχείο απόφασης ανάληψης δαπάνης ή την εγκριτική απόφαση.

Επιλέγοντας την Έγκριση ενός Αιτήματος, οδηγείται ο χρήστης στην ακόλουθη σελίδα.

Αιτήματα Προσφορές Σχεδίαση Ένοπλος Πόλεμος Καταχώριση

Αναζήτηση Αιτημάτων Έγκριση Αιτήματος

Τα πεδία με * είναι υποχρεωτικά.

ΑΔΑ απόφασης έγκρισης - διαύγεια

Βασικά Στοιχεία

* Τίτλος
Intrasoft test

* Η/να Υπογραφή: Αριβλός Πρωτοκόλλου * Email Συντάκτη: Πότε χρειάζεστε την προμήθεια
08/01/2013 3133232 test@test.com 11/01/2013

Είδος διαδικασίας: Κωδικός Ανάλυσης Υποχρέωσης

* Μονάδες Φορέα: 172 ΔΕΥΤΕΡΟΒΑΘΜΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ * Υπογράφοντας: 100 Μητρώπη Ελευθερία

Στοιχεία Αντικειμένου(ων)

1 από 1

* Ποσότητα: 100,00 * Τύπος: C62 Πακέτο * Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ: 1.000,00

* ΦΠΑ: 23 Νόμισμα: EUR Ευρώ

* Μία μερική Περιγραφή του αντικειμένου
test Product

* CPVS
πληκτρολογήστε μέρος του CPV για να βρείτε το πλήρες όνομα του CPV που θέλετε να συσχετίσετε. Πρέπει να γράψετε τουλάχιστον 4 χαρακτήρες!

1 από 1

03000000-1 Προϊόντα γεωργίας

Σχετικό Αρχείο

Αρχείο

+ Add...

Μπορείτε να ανεβάσετε μόνο pdf και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από 60M

Τα πεδία με ένδειξη (*) υποδηλώνουν υποχρεωτικό πεδίο συμπλήρωσης. Το βελάκι δεξιά του κάθε πεδίου υποδηλώνει επιλογή από έτοιμη λίστα ενώ τα πεδία που μπορεί να επιβεβαιώσει ή να αλλάξει ο χρήστης βάσει της έγκρισης είναι τα ακόλουθα:

- **Τίτλος:** Ένας χαρακτηριστικός τίτλος, συνήθως το θέμα του εγγράφου με το οποίο εγκρίνεται το αίτημα.
- **Ημερομηνία Υπογραφής:** Η ημερομηνία υπογραφής του εγγράφου με το οποίο εγκρίνεται το αίτημα.

- **Αριθμός Πρωτοκόλλου** του εγγράφου με το οποίο εγκρίνεται το αίτημα.
- **Πότε χρειάζεστε την Προμήθεια:** Επιθυμητή ημερομηνία που χρειάζεται ο φορέας το αντικείμενο του αιτήματος.
- **Είδος διαδικασίας :** Επιλέγεται η διαδικασία.
- **Κωδικός Ανάλυσης Υποχρέωσης:** Ο αριθμός καταχώρησης στο Βιβλίο Εγκρίσεων και Εντολών Πληρωμής που συμπληρώνεται στις Αποφάσεις Ανάλυσης Υποχρέωσης (π.δ. 80/2016). Άλλως τον Α.Δ.Α. της απόφασης ένταξης ή έγκρισης σε αντίστοιχο προϋπολογισμό ή Σ.Α.Ε. ή ανάλογη διαδικασία.
- **Μονάδα Φορέα:** Επιλογή της Μονάδας του Φορέα που αιτείται την προμήθεια.
- **Υπογράφωντες:** Ο υπογράφων την έγκριση του αιτήματος.
- **Email Συντάκτη:** Το email του συντάκτη της απόφασης ανάληψης υποχρέωσης ή της απόφασης έγκρισης.
- **Στοιχεία Αντικειμένου:** Τα στοιχεία του αντικειμένου που αιτείται τελικά ο φορέας μετά την εσωτερική διαδικασία έγκρισης. Δεν υπάρχει δυνατότητα να προστεθούν ή να αφαιρεθούν αντικείμενα απλώς να τροποποιηθούν τα στοιχεία των υπάρχοντων αντικειμένων.
 - 1.**Ποσότητα:** Η ποσότητα του αντικειμένου.
 - 2.**Κόστος χωρίς Φ.Π.Α.:** Το συνολικό κόστος χωρίς Φ.Π.Α..
 - 3.**Φ.Π.Α.:** Ο χρήστης το επιλέγει από λίστα.
 - 4.**Νόμισμα:** Ο χρήστης το επιλέγει από συγκεκριμένη λίστα.
 - 5.**Σχετικό Αρχείο:** Το σχετικό αρχείο του εγκεκριμένου αιτήματος.

Για την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταχώρησης της έγκρισης του πρωτογενούς αιτήματος θα πρέπει να αναρτηθεί το σχετικό έγγραφο σε αρχείο P.D.F. και να επιλεγεί το πεδίο «Καταχώρηση» στο μενού πάνω δεξιά. Αμέσως δημιουργείται ένα καινούργιο εγκεκριμένο αίτημα με καινούργιο Α.Δ.Α.Μ..

Ένα Αίτημα που έχει εγκριθεί δεν μπορεί να εγκριθεί εκ νέου.

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταχώρησης ενός εγκεκριμένου αιτήματος εμφανίζεται το μήνυμα επιτυχούς καταχώρησης.

4.2.4.5 Προκηρύξεις

Αναζήτηση Προκήρυξης

Επιλέγοντας από το μενού το πεδίο «Προκηρύξεις» αμέσως εμφανίζεται η κατωτέρω φόρμα μέσω της οποίας ο χρήστης μπορεί είτε να αναζητήσει οποιαδήποτε ήδη καταχωρημένη στο σύστημα προκήρυξη είτε να καταχωρήσει μια νέα προκήρυξη

The screenshot shows a web interface with a yellow navigation bar containing the menu items: Αιτήματα, Προκηρύξεις, Συμβάσεις, and Εντολές Πληρωμών. Below the navigation bar is the title 'Κατάλογος Προκηρύξεων'. The main content area is titled 'Κριτήρια Αναζήτησης' and contains several search fields: 'CPVS' with a dropdown arrow, 'Μοναδικός Κωδικός', and 'Τίτλος'. Each field has a small text instruction below it. A blue button labeled 'Νέα Προκήρυξη' is located in the top right corner of the search area. At the bottom right, there is a button labeled 'Αναζήτηση'.

Καταχώρηση νέας Προκήρυξης

Επιλέγοντας στη φόρμα αναζήτησης το πεδίο «Νέα Προκήρυξη», οδηγείται ο χρήστης σε μία σελίδα όμοια με την εικόνα που ακολουθεί.

The screenshot shows the 'Νέα Προκήρυξη' form. It has a yellow navigation bar with the same menu items as the previous screenshot. The main content area is titled 'Νέα Προκήρυξη' and contains a blue button labeled 'Επιλογή Εγκεκριμένων Αιτημάτων'. Below this is a section titled 'Εγκεκριμένα Αιτήματα' with a text instruction. A pagination control shows '1 από 1'. There is a large text input field. Below that is a section titled 'Σχετικός ΑΔΑ Απόφασης Προκήρυξης' with a text instruction and another large text input field. A button labeled 'Επόμενη' is located at the bottom right.

Μία Προκήρυξη στηρίζεται σε εγκεκριμένο αίτημα ή αιτήματα. Για την καταχώρηση μιας νέας προκήρυξης ο χρήστης πρέπει να συμπληρώσει στο πεδίο

εγκεκριμένα αιτήματα, της ανωτέρω φόρμας τουλάχιστον 5 χαρακτήρες του Α.Δ.Α.Μ. κάθε εγκεκριμένου αιτήματος το οποίο θέλει να συμπεριλάβει στην προς καταχώρηση Προκήρυξη. Η προσθήκη περισσότερων του ενός εγκεκριμένων αιτημάτων πραγματοποιείται με την επιλογή (+) της ανωτέρω φόρμας.

Δεδομένου ότι η περίληψη κάθε νέας προκήρυξης είναι ήδη καταχωρημένη στο Δι@ύγεια ο χρήστης έχει τη δυνατότητα αν το επιθυμεί να προσθέσει στο αντίστοιχο πεδίο της ανωτέρω φόρμας, τον Α.Δ.Α.. Με τον τρόπο αυτό αυτόματα θα συμπληρωθούν κάποια πεδία της κατωτέρω φόρμας προκήρυξης.

Μόλις συμπληρωθούν τα πεδία που αναφέρθηκαν τότε πατάει ο χρήστης το πεδίο «Επόμενη» και αμέσως εμφανίζεται μία φόρμα όπως αυτή της εικόνας που ακολουθεί:

Αιτήματα Προκήρυξεις Σημειώσεις Εισαλές Πληρωμών Επιστροφή Καταχώρηση

Νέα Προκήρυξη

Το πεδίο με * είναι υποχρεωτικό.

Βασικά Στοιχεία

* Τίτλος

* Η/νία Υπογραφής * Η/νία Δημοσίευσης * Καταληκτική Η/νία Υπεβολής Προσφορών * Αριθμός Πρωτοκόλλου

Email Συντάκτη Είδος Διαδικασίας

* Μονάδες Φορέα * Υπογράφοντες

Στοιχεία Αντικειμένου(ων)

1 από 1

* Ποσότητα * Τύπος * Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ

* ΦΠΑ Νόμισμα

* Μία μικρή Περιγραφή του αντικειμένου

* CPVS

ηλεκτρολόγησε μέρος του CPV για να βρείτε το πλήρες όνομα του CPV που θέλετε να συσχετίσετε. Πρώτα να γράψετε τουλάχιστον 4 χαρακτήρες!

1 από 1

Κωδικός Προϊολογισμού Φορέα

Σχετικό Αρχείο

Αρχείο

+ Add...

Μπορείτε να ανεβάσετε μόνο pdf και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από 60M

Για να ολοκληρωθεί η διαδικασία προσθήκης μία νέας Προκήρυξης αρκεί να συμπληρωθούν τα ακόλουθα πεδία. Τα πεδία με ένδειξη (*) υποδηλώνουν

υποχρεωτικό πεδίο συμπλήρωσης. Το βελάκι δεξιά του κάθε πεδίου υποδηλώνει επιλογή από έτοιμη λίστα. Πιο συγκεκριμένα τα πεδία που πρέπει να συμπληρωθούν είναι τα ακόλουθα:

- **Τίτλος:** Ένας χαρακτηριστικός τίτλος, συνήθως ο τίτλος του τεύχους της Προκήρυξης.
- **Ημερομηνία Υπογραφής:** Η ημερομηνία υπογραφής του τεύχους της Προκήρυξης. Η ημερομηνία δε μπορεί να είναι μεγαλύτερη της ημερομηνίας καταχώρησης.
- **Ημερομηνία Δημοσίευσης:** Η ημερομηνία της τελευταίας δημοσίευσης της Προκήρυξης.
- **Η ημερομηνία Διενέργειας:** Η καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών. Η ημερομηνία πρέπει να είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας δημοσίευσης.
- **Αριθμός Πρωτοκόλλου** της προκήρυξης.
- **Email Συντάκτη:** Το email του συντάκτη της Προκήρυξης.
- **Είδος Διαδικασίας:** Τον τύπο της διαδικασίας που θα ακολουθηθεί κατά τη διάρκεια του Διαγωνισμού.
- **Μονάδα Φορέα :** Τη Μονάδα του Φορέα που διενεργεί τον διαγωνισμό, από έτοιμη λίστα.
- **Υπογράφωντες:** Ο υπογράφων την Προκήρυξη.
- **Στοιχεία Αντικειμένου:** Τα στοιχεία του αντικειμένου της Προκήρυξης. Παρουσιάζονται προσυμπληρωμένα και μόνο με βάση τα εγκεκριμένα αιτήματα που αφορούν στην προκήρυξη. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι πολλαπλά. Σε περίπτωση που δεν ανακτηθούν προσυμπληρωμένα, συμπληρώνονται χειροκίνητα.
- **Σχετικό Αρχείο:** Το πλήρες κείμενο (τεύχος) της Προκήρυξης.

Για την ολοκλήρωση της διαδικασίας καταχώρησης της προκήρυξης θα πρέπει να αναρτηθεί το σχετικό έγγραφο σε αρχείο P.D.F. και να επιλεγεί το πεδίο «Καταχώρηση» στο μενού πάνω δεξιά. Αμέσως, καταχωρείται μια καινούργια προκήρυξη. Από τη στιγμή της επιτυχούς καταχώρισης, η Προκήρυξη έχει πλέον αποκτήσει έναν Α.Δ.Α.Μ. και στέλνεται αυτόματα email στον συντάκτη της. Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας Προσθήκης νέας Προκήρυξης εμφανίζεται το μήνυμα επιτυχούς προσθήκης.

4.2.4.6 Συμβάσεις

Αναζήτηση Σύμβασης

Επιλέγοντας από το μενού το πεδίο Συμβάσεις αμέσως εμφανίζεται η κατωτέρω φόρμα, μέσω της οποίας ο χρήστης μπορεί είτε να αναζητήσει μία οποιαδήποτε ήδη καταχωρημένη στο σύστημα σύμβαση και να την επεξεργαστεί είτε να καταχωρήσει μια νέα σύμβαση (τρεις διαφορετικές περιπτώσεις) .

Καταχώρηση νέας Σύμβασης

Στο Μητρώο Ηλεκτρονικής Καταχώρισης Δημοσίων Συμβάσεων καταχωρίζονται υποχρεωτικά και κατά προτεραιότητα όλες οι εκκρεμείς συμβάσεις μέσα σε διάστημα τριών (3) μηνών από την έναρξη λειτουργίας του.

Για την εφαρμογή των παραπάνω, επιλέγει ο χρήστης το πεδίο «Νέα Σύμβαση» που βρίσκεται στην ανωτέρω φόρμα και οδηγείται σε μία σελίδα όμοια με την εικόνα που ακολουθεί. Για να προσθέσει τη νέα Σύμβαση αρκεί να συμπληρώσει τα ακόλουθα πεδία. Τα πεδία με ένδειξη (*) υποδηλώνουν υποχρεωτικό πεδίο συμπλήρωσης. Το βελάκι δεξιά του κάθε πεδίου υποδηλώνει επιλογή από έτοιμη λίστα.

Λήξιμο Προσκήρυξης Στοιχεία Ενταλές Πληρωμών Καταχώρηση

* Νέα Σύμβαση

Το κείμενο με * είναι υποχρεωτικό.

Βασικά Στοιχεία

* Τίτλος

* Ημερ. υπογραφής * Έκδοση * Διεύτ. * Δεν έχω Ημερ. ή Διεύτ.

Λογός Σύμβασης Επιδόμηση Τόκος Σύμβασης

Κρήνη Ανάθεσης Είδη Ανάθεσης Αρχής ή Κόπος Δραστ. Είδη Δομικά

Σχετική ΑΔΑ Σύμβαση

Ο ΑΔΑ Σύμβασης που αφορά καταρτίζεται στο σημείο από το οποίο παύει η διεύθυνση. Πρέπει να αναγνωρίζεται ΑΔΑ σε διακριτή περίπτωση. Δεν μπορεί να προσαρτηθεί.

Σχετική ΑΔΑ καταχώρηση Σχετικής ΑΔΑ Ανάθεσης

Χρηματοδοτήσεις

Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων

Συγχρηματοδοτούμενο Πρόγραμμα

Στοιχεία συμβαλλομένων

* Μονάδα Φορέα * Υποτάσσοντες

Ανάδοχοι - Συμβαλλόμενοι

1 από 1

* Χώρα * Διεύτ. * Όνομα

Στοιχεία Αντικειμένου(ων)

1 από 1

* Ποσότητα * Τόκος * Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ

* ΟΠΑ Πάγιο

Διαθέσιμη Ποσότητα Αμφοτέρω ΤΚ Πάγιο Παρόσης

Χώρα Κατασκευής Χώρα Παρόσης

* Μία μερή Περιγραφή του αντικείμενου

* ΟΡΟΣ

Παραρτήστε μέρος του CPV να να βρείτε το πλήρες όνομα του CPV που θέλετε να εισαγάγετε.

1 από 1

* Κωδικός Προκαταλογισμού Φορέα

Σχετικό Αρχείο

Αρχείο

+ Add...

Μπορείτε να ανεβάσετε μόνο pdf και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από 6ΜΒ

Πιο συγκεκριμένα τα πεδία που πρέπει να συμπληρωθούν είναι τα ακόλουθα:

- **Τίτλος:** ο τίτλος της σύμβασης.
- **Ημερομηνία Υπογραφής:** Η ημερομηνία υπογραφής της Σύμβασης. Η ημερομηνία δε μπορεί να είναι μεγαλύτερη της ημερομηνίας καταχώρησης.

- **Έναρξη:** Η ημερομηνία έναρξης της Σύμβασης ενδέχεται να ταυτίζεται με την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης.
- **Λήξη της Σύμβασης:** Η ημερομηνία πρέπει να είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας έναρξης.
- **Δεν έχει ημερομηνία Λήξης:** Υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες οι Συμβάσεις δεν έχουν Ημερομηνία Λήξης. Στην περίπτωση αυτή αρκεί να επιλεγεί σχετικό πεδίο.
- **Αριθμός Πρωτοκόλλου:** της σύμβασης.
- **Τύπος Σύμβασης:** επιλογή από έτοιμη λίστα.
- **Κριτήρια Ανάθεσης:** Προσδιορίζει τα κριτήρια που ακολουθήθηκαν κατά την Ανάθεση της Σύμβασης. Επιλογή από έτοιμη λίστα.
- **Email Συντάκτη:** Το email του συντάκτη της Σύμβασης.
- **Είδος Αναθέτουσας Αρχής και Κύριες Δραστηριότητες:** Εδώ περιγράφεται το Είδος του Φορέα.
- **Είδος Διαδικασίας:** Διαδικασία που ακολουθήθηκε κατά τη διάρκεια του Διαγωνισμού. Επιλογή από έτοιμη λίστα.
- **Οι Σχετικοί Α.Δ.Α. αποφάσεων,** οι οποίοι συνδέονται άμεσα με τη Σύμβαση.
 1. Σχετικός Α.Δ.Α. Κατακύρωσης (δεν είναι υποχρεωτικό).
 2. Σχετικός Α.Δ.Α. Ανάθεσης (δεν είναι υποχρεωτικό).

Η συμπλήρωση των ανωτέρω Α.Δ.Α. συνεπάγεται την εμφάνιση προσυμπληρωμένων σχετικών πεδίων.
- **Χρηματοδοτήσεις:** Πιθανοί τύποι Χρηματοδότησης του συγκεκριμένου έργου. Πιο συγκεκριμένα μπορεί να επιλέξει ο χρήστης:
 - Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και συμπλήρωση της Σχετική Σ.Α.Ε.
 - Συγχρηματοδοτούμενο Έργο και συμπλήρωση του σχετικού κωδικού Ο.Π.Σ.

(αν δεν εμπίπτει σε κάποια από τις δυο αναφερόμενες περιπτώσεις δεν συμπληρώνονται τα πεδία).
- **Στοιχεία συμβαλλομένων:** Τα στοιχεία των Συμβαλλομένων της Σύμβασης. Οι Ανάδοχοι μπορεί να είναι πολλαπλοί π.χ στην περίπτωση της Συμφωνίας Πλαίσιο. Στο συγκεκριμένο συμπληρώνονται τα κατωτέρω πεδία:

- 1.**Μονάδα Φορέα:** Επιλογή της Μονάδας του Φορέα που εκτελεί τη Σύμβαση, από έτοιμη λίστα.
 - 2.**Υπογράφοντες:** Ο υπογράφων τη Σύμβαση.
 - 3.**Χώρα:** Επιλογή χώρας που εδρεύει ο Ανάδοχος από λίστα.
 - 4.**Α.Φ.Μ.:** Ο Α.Φ.Μ. του Αναδόχου.
 - 5.**Όνομα:** Το όνομα του Αναδόχου ή η Επωνυμία.
- **Στοιχεία Αντικειμένου:** Τα στοιχεία του αντικειμένου της σύμβασης. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι πολλαπλά με την χρήση της μπάρας πρόσθεσης (πεδίο +)
 - 1.**Ποσότητα:** Η ποσότητα του αντικειμένου της σύμβασης.
 - 2.**Κόστος χωρίς Φ.Π.Α.:** Το συνολικό κόστος χωρίς Φ.Π.Α..
 - 3.**Φ.Π.Α.:** Ο Φ.Π.Α. από έτοιμη λίστα.
 - 4.**Νόμισμα:** Το νόμισμα της σύμβασης από έτοιμη λίστα.
 - 5.**Χώρα Κατασκευής:** Η χώρα κατασκευής του αντικειμένου από έτοιμη λίστα.
 - 6.**Χώρα Παράδοσης:** Η χώρα παράδοσης του αντικειμένου από έτοιμη λίστα.
 - 7.**Διεύθυνση Παράδοσης:** Η διεύθυνση παράδοσης του αντικειμένου της Σύμβασης.
 - 8.**Αριθμός:** Ο Αριθμός της διεύθυνσης παράδοσης του αντικειμένου της Σύμβασης.
 9. **Τ.Κ. :**Ο Τ.Κ. παράδοσης του αντικειμένου της Σύμβασης.
 - 10.**Πόλη Παράδοσης:** Η Πόλη παράδοσης του αντικειμένου της Σύμβασης.
 - 11.**Μία μικρή Περιγραφή του αντικειμένου:** Περιγραφή του αντικειμένου της σύμβασης.
 - 12.**CPVS:** Πολλαπλές τιμές CPV για την περιγραφή του αντικειμένου.
 - 13.**Κωδικός Προϋπολογισμού Φορέα (Κ.Α.Ε.)** Κωδικός αριθμός εξόδου.
 - **Σχετικό Αρχείο:** Το σχετικό αρχείο της Σύμβασης.

Από τη στιγμή της επιτυχούς καταχώρισης η Σύμβαση έχει πλέον αποκτήσει έναν Μοναδικό Κωδικό - Α.Δ.Α.Μ.. Τέλος, στέλνεται αυτόματα email στον συντάκτη της σύμβασης.

Καταχώρηση νέας Σύμβασης από Εγκεκριμένα Αιτήματα

Αφορά στις περιπτώσεις κατά τις οποίες δεν έχει προκηρυχθεί διαγωνιστική διαδικασία (Διακήρυξη) ήτοι π.χ. διαδικασία απευθείας ανάθεσης.

Για την εφαρμογή της ανωτέρω περίπτωσης το Μητρώο παρέχει τη δυνατότητα προσθήκης νέας Σύμβασης από εγκεκριμένα Αιτήματα. Η Διαδικασία είναι ίδια με την προσθήκη νέας Σύμβασης, απλώς πριν την εμφάνιση της φόρμας καταχώρησης εμφανίζεται η ακόλουθη φόρμα επιλογής των εγκεκριμένων Αιτημάτων που σχετίζονται με τη Σύμβαση.

Αιτήματα Προσφορές Συμβάσεις Ενοχές Πληρωμών

Νέα Σύμβαση από Εγκεκριμένα Αιτήματα

Το πεδίο με * είναι υποχρεωτικό.

Επιλογή Εγκεκριμένων Αιτημάτων

Εγκεκριμένα Αιτήματα

πληκτρολογήστε μέρος του Μοναδικού αριθμού του Εγκεκριμένου Αιτήματος για να βρείτε το πλήρες αριθμό που θέλετε να συσχετίσετε. Πρέπει να γράψετε τουλάχιστον 5 χαρακτήρες! Μπορείτε να προσθέσετε πολλά αιτήματα.

1 από 1

Επόμενη

Πιο συγκεκριμένα συμπληρώνει ο χρήστης τον Α.Δ.Α.Μ. των Εγκεκριμένων Αιτημάτων για τα οποία υπογράφηκε η σύμβαση που πρέπει να καταχωρηθεί και επιλέγει το πεδίο «Επόμενη». Αμέσως μεταβαίνει σε μία σελίδα όμοια με την φόρμα καταχώρησης Νέας Σύμβασης.

Αιτήσεις Προκηρύξεις Σημειώσεις Ενοχλή Πάγια/πέν

Καταχώριση

• Νέα Σύμβαση

Το πεδίο με * είναι υποχρεωτικό.

Βασικά Στοιχεία

* Τίτλος

* Ημερ υπογραφής * Έναρξη λήξη * Δεν έχει ημερ έναρξης

Αυθαι Συμβολο Επιδ Συναρτη Τόπος Συμβολο

Κριτήρ Ανάθεσρ Είλοσ Ανάθρτους Αρτηρ Δίκαρρ Δραση Είλοσ Δολοκαίκο

Σχετική ΑΔΑ Σύμβασης

Οι ΑΔΑ Σύμβασης που γιναι να γραφθαι το σημερι αφορμα του παροιν το απο το Δελτα. Πρασι να ανα αναρτη ΔΑΕ με διακριση ορασηση δεν μπορεί να προχωρησει.

Σχετική ΑΔΑ κατακύρωσης Σχετική ΑΔΑ Ανάθεσρ

Χρηματοδοτήσεις

Πρόγραμμα Διεθνών Επιδοσών

Συμμετοχολογία Πρόγραμμα

Στοιχεία συμβαλλομένων

* Μονάδα Φορέα * Υπογραφοίκο

Ανάθεσρ(α) - Συμβολο(α)ου(α)

* Χίλο * ΑΔΜ * Όνομα

Στοιχεία Αντικειμένου(ων)

* Ποσότιο * Τόποσ * Συνολικό Κόστος καιοσ ΟΠΔ

* οπτα ηλέκηρ

Διεθνησ Παράδοση Αρτήκοσ ΙΚ Πολησ Παράδοση

Χίλοσ Καποκαίκοσ Χίλοσ Παράδοση

* Μία μερησ Περιγραφή και αντικειμένου

* ΟΡΘΣ

ηλέκηρ(α)λογίκοσ μέλοσ του ΟΡΘ για να βρούτε το άλληκοσ όνομα του ΟΡΘ που θέλετε να ανακαταποτε.

* Κωδικόσ Προϊκοσ(α)νομοσ Φορέα

Σχετικό Αρχείο

Αρχείο

Αρτ...

Ηισοράτε να ανεβάτε μόνο pdf και δεν μπορεί να ένα μεγαλύτερο από 60Μ

Πιο συγκεκριμένα τα πεδία που πρέπει να συμπληρωθούν είναι τα ακόλουθα:

- **Τίτλος:** ο τίτλος της σύμβασης.
- **Ημερομηνία Υπογραφής:** Η ημερομηνία υπογραφής της Σύμβασης. Η ημερομηνία δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη της ημερομηνίας καταχώρισης.
- **Έναρξη:** Η ημερομηνία έναρξης της Σύμβασης ενδέχεται να ταυτίζεται με την ημερομηνία υπογραφής της σύμβασης.

- **Λήξη της Σύμβασης:** Η ημερομηνία πρέπει να είναι μεταγενέστερη της ημερομηνίας έναρξης.
- **Δεν έχει ημερομηνία Λήξης:** Υπάρχουν περιπτώσεις κατά τις οποίες οι Συμβάσεις δεν έχουν ημερομηνία λήξης. Στην περίπτωση αυτή αρκεί να επιλεγεί σχετικό πεδίο.
- **Αριθμός Πρωτοκόλλου** της σύμβασης
- **Τύπος Σύμβασης:** επιλογή από έτοιμη λίστα.
- **Κριτήρια Ανάθεσης:** Προσδιορίζει τα κριτήρια που ακολουθήθηκαν κατά την Ανάθεση της Σύμβασης. Επιλογή από έτοιμη λίστα.
- **Email Συντάκτη:** Το email του συντάκτη της Σύμβασης.
- **Είδος Αναθέτουσας Αρχής και Κύριες Δραστηριότητες:** Εδώ περιγράφεται το Είδος του Φορέα.
- **Είδος Διαδικασίας:** Διαδικασία που ακολουθήθηκε κατά τη διάρκεια του Διαγωνισμού . Επιλογή από έτοιμη λίστα.
- **Οι Σχετικοί Α.Δ.Α. αποφάσεων,** οι οποίοι συνδέονται άμεσα με τη Σύμβαση.
 - 1.Σχετικός Α.Δ.Α. Κατακύρωσης (δεν είναι υποχρεωτικό).
 - 2.Σχετικός Α.Δ.Α. Ανάθεσης (δεν είναι υποχρεωτικό).

Η συμπλήρωση των ανωτέρω Α.Δ.Α. συνεπάγεται την εμφάνιση προσυμπληρωμένων σχετικών πεδίων.

- **Χρηματοδοτήσεις:** Πιθανοί τύποι Χρηματοδότησης του συγκεκριμένου έργου. Πιο συγκεκριμένα μπορούν να επιλεγούν:
 - Πρόγραμμα Δημοσίων Επενδύσεων και συμπλήρωση της Σχετικής Σ.Α.Ε..
 - Συγχρηματοδοτούμενο Έργο και συμπλήρωση του σχετικού κωδικού Ο.Π.Σ..

(αν δεν εμπίπτει σε κάποια από τις δυο αναφερόμενες περιπτώσεις δεν συμπληρώνονται τα πεδία).

- **Στοιχεία συμβαλλομένων:** Τα στοιχεία των Συμβαλλομένων της Σύμβασης. Οι Ανάδοχοι μπορεί να είναι πολλαπλοί π.χ. στην περίπτωση της Συμφωνίας Πλαίσιο. Στο συγκεκριμένο συμπληρώνονται τα κατωτέρω πεδία:

1.**Μονάδα Φορέα :** Επιλογή της Μονάδας του Φορέα που εκτελεί τη Σύμβαση, από έτοιμη λίστα.

2.**Υπογράφωντες:** Ο υπογράφων τη Σύμβαση.

3.**Χώρα:** Επιλογή χώρας που εδρεύει ο Ανάδοχος από λίστα.

4.**Α.Φ.Μ.:** Ο ΑΦΜ του Αναδόχου.

5.**Όνομα:** Το όνομα του Αναδόχου ή η Επωνυμία.

- **Στοιχεία Αντικειμένου:** Τα στοιχεία του αντικειμένου της Σύμβασης. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι πολλαπλά με την χρήση της μπάρας πρόσθεσης (πεδίο +)

1.**Ποσότητα:** Η ποσότητα του αντικειμένου της Σύμβασης.

2.**Κόστος χωρίς Φ.Π.Α.:** Το συνολικό κόστος χωρίς Φ.Π.Α..

3.**Φ.Π.Α.:** Ο Φ.Π.Α. από έτοιμη λίστα.

4.**Νόμισμα:** Το νόμισμα της Σύμβασης από έτοιμη λίστα.

5.**Χώρα Κατασκευής :** Η χώρα κατασκευής του αντικειμένου από έτοιμη λίστα.

6.**Χώρα Παράδοσης:** Η χώρα παράδοσης του αντικειμένου από έτοιμη λίστα.

7.**Διεύθυνση Παράδοσης:** Η Διεύθυνση παράδοσης του αντικειμένου της Σύμβασης.

8.**Αριθμός:** Ο Αριθμός της Διεύθυνσης παράδοσης του αντικειμένου της Σύμβασης.

9.**Τ.Κ. :** Ο Τ.Κ. παράδοσης του αντικειμένου της Σύμβασης.

10.**Πόλη Παράδοσης:** Η πόλη παράδοσης του αντικειμένου της Σύμβασης.

10.**Μία μικρή Περιγραφή του αντικειμένου:** Περιγραφή του αντικειμένου της Σύμβασης.

11.**CPVS:** Πολλαπλές τιμές CPV για την περιγραφή του αντικειμένου.
Κωδικός Προϋπολογισμού Φορέα (Κ.Α.Ε.) Κωδικός αριθμός εξόδου

- **Σχετικό Αρχείο:** Το σχετικό αρχείο της Σύμβασης.

Από τη στιγμή της επιτυχούς καταχώρισης η Σύμβαση έχει πλέον αποκτήσει έναν Μοναδικό Κωδικό - Α.Δ.Α.Μ.. Τέλος, στέλνεται αυτόματα email στον συντάκτη της σύμβασης.

Η διαφορά με την κατηγορία Νέα Σύμβαση, είναι ότι στη Νέα Σύμβαση από Εγκεκριμένα Αιτήματα οι τιμές που περιγράφουν τα αντικείμενα της Σύμβασης είναι ήδη καταχωρημένες από τα αντίστοιχα εγκεκριμένα Αιτήματα .

Στοιχεία Αντικειμένου(ων)

1 από 1

* Ποσότητα * Τύπος * Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ
 100,00 C62 Τεμάριο 1.000,00

* ΦΠΑ Νόμισμα
 23 EUR Ευρώ

Διεύθυνση Παράδοσης Αριθμός ΤΚ Πόλη Παράδοσης
 | | | |

Χώρα Κατασκευής Χώρα Παράδοσης
 | | | |

* Μία μικρή Περιγραφή του αντικειμένου
 test description

* CPVS
 πληκτρολογήστε μέρος του CPV για να βρείτε το πλήρες όνομα του CPV που θέλετε να συσχετίσετε. Πρέπει να γράψετε τουλάχιστον 4 χαρακτήρες!

1 από 2

03000000-1 Προϊόντα γεωργίας

* Κωδικός Προϋπολογισμού Φορέα

Καταχώρηση νέας Σύμβασης από Προκήρυξη

Το Μητρώο παρέχει τη δυνατότητα καταχώρησης νέας Σύμβασης βασισμένη σε μια καταχωρημένη Προκήρυξη. Η Διαδικασία είναι ίδια με την καταχώρηση νέας Σύμβασης απλώς πριν την εμφάνιση της φόρμας καταχώρησης εμφανίζεται η ακόλουθη φόρμα επιλογής της καταχωρημένης προκήρυξης που σχετίζεται με τη Σύμβαση.

Αιτήματα	Προκηρύξεις	Συμβάσεις	Εντολές Πληρωμών
<p>► Νέα Σύμβαση από Προκήρυξη</p> <p>Τα πεδία με * είναι υποχρεωτικά.</p> <p>Νέα Σύμβαση από Προκήρυξη</p> <p>Προκήρυξη</p> <p>Προσθέστε τον ΑΔΑ Προκήρυξης που έχετε από το σύστημα για την συγκεκριμένη Σύμβαση που θέλετε να δημιουργήσετε. </p> <p style="text-align: right;">Επόμενη</p>			

Όταν ολοκληρωθεί η επιλογή του Α.Δ.Α.Μ. της Προκήρυξης βάσει της οποίας πρέπει να καταχωρηθεί μια νέα Σύμβαση, τότε αρκεί να επιλεγεί το πεδίο «Επόμενη». Αμέσως μεταβαίνει ο χρήστης σε μία σελίδα όμοια με τη σελίδα καταχώρησης Νέας Σύμβασης με τη διαφορά ότι οι τιμές που περιγράφουν τα αντικείμενα της Σύμβασης είναι ήδη καταχωρημένες από την Προκήρυξη, όπως παρουσιάζεται και στην εικόνα που ακολουθεί.

Στοιχεία Αντικειμένου(ων)

1 από 1

* Ποσότητα: 100,00 * Τύπος: C62 Τεμάγιο * Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ: 1.000,00

* ΦΠΑ: 23 * Νόμισμα: EUR * Ευρώ

Διεύθυνση Παράδοσης: Αριθμός: ΤΚ: Πόλη Παράδοσης:

Χώρα Κατασκευής: Χώρα Παράδοσης:

* Μια μικρή Περιγραφή του αντικειμένου
test description

* CPVS
πληκτρολογήστε μέρος του CPV για να βρείτε το πλήρες όνομα του CPV που θέλετε να συσχετίσετε. Πρέπει να γράψετε τουλάχιστον 4 χαρακτήρες!

1 από 2

03000000-1 Προϊόντα γεωργίας

* Κωδικός Προϋπολογισμού Φορέα

Τα υπόλοιπα πεδία της Σύμβασης ακολουθούν τους κανόνες που παρουσιάστηκαν παραπάνω.

Και στην περίπτωση αυτή, από τη στιγμή της επιτυχούς καταχώρισης η Σύμβαση έχει πλέον αποκτήσει έναν Α.Δ.Α.Μ.. Τέλος, στέλνεται αυτόματα email στον συντάκτη της σύμβασης.

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας Προσθήκης Νέας Σύμβασης εμφανίζεται το μήνυμα επιτυχούς προσθήκης.

Διαχείριση καταχωρημένων συμβάσεων

Για να αναζητήσει κάποιος μια Σύμβαση που τον ενδιαφέρει, και να την επεξεργαστεί, αρκεί να συμπληρώσει κάποιο από τα πεδία της φόρμας αναζήτησης CPVS, Α.Δ.Α.Μ., Τίτλος της Σύμβασης και να επιλέξει το πεδίο Αναζήτηση. Αμέσως εμφανίζεται η ακόλουθη σελίδα :

test Contract	13SYMV000000057
Στοιχεία Σύμβασης Επέκταση Σύμβασης Τροποποίηση Σύμβασης Ακύρωση/Ματαίωση Επεξεργασία Μεταδομένων	
Αναρτήθηκε 10/01/2013 15:00:39	Τελευταία ανανέωση Έναρξη 10/01/2013
Λήξη 15/01/2013	Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ 500,00

Αφού ανακτηθεί η καταχωρημένη σύμβαση τότε και μόνο μπορεί κανείς:

1. Να δει τα στοιχεία της Σύμβασης.
2. Να επεξεργαστεί τα μεταδεδομένα της Σύμβασης.
3. Να επεκτείνει μια Σύμβαση.
4. Να τροποποιήσει μια Σύμβαση.
5. Να ακυρώσει μια Σύμβαση.

4.2.4.7 Εντολές Πληρωμών

Το Μητρώο καταγράφει όλες τις νέες Εντολές Πληρωμών ενός φορέα, ενώ παράλληλα επιτρέπει και την επεξεργασία των ήδη καταχωρημένων εντολών πληρωμής στο Μητρώο.

Αναζήτηση Εντολής Πληρωμής

Το Μητρώο παρέχει τη δυνατότητα καταχώρησης μιας νέας εντολής πληρωμής ή την επεξεργασία μιας ήδη καταχωρημένης στο Μητρώο εντολής πληρωμής. Πιο συγκεκριμένα, επιλέγοντας από το μενού το πεδίο «Εντολές Πληρωμών» οδηγείται ο χρήστης στη σελίδα αναζήτησης των Εντολών Πληρωμής, όπως παρουσιάζεται στην ακόλουθη εικόνα:

Αιτήματα Προκηρήσεις Συμβάσεις **Εντολές Πληρωμών**

Εντολές Πληρωμών

Κριτήρια Αναζήτησης

CPVS Μοναδικός Κωδικός

πληροφοργήστε μόνοι του CPVS για να βρείτε το πλήρες όνομα του CPVS που θέλετε να συσχετίσετε. πληροφοργήστε το ΑΔΑΜ για να αναζητήσετε αυτό που θέλετε.

Τίτλος

για να αναζητήσετε με βάση τον τίτλο αναζητήστε τη λέξη που επιθυμείτε να αναζητήσετε

Δημιουργία Νέας Εντολής Πληρωμής
Νέα Εντολή Πληρωμής από Σύμβαση
Δημιουργία νέας Εντολής Πληρωμής από Εγκεκριμένο Αίτημα

Αναζήτηση

Καταχώρηση νέας Εντολής Πληρωμής

Επιλέγοντας από την ανωτέρω σελίδα το πεδίο «Δημιουργία Νέας Εντολής Πληρωμής» μεταβαίνει σε μία σελίδα όμοια με την εικόνα που ακολουθεί:

Αιτήματα Προσφώνες Σημειώσεις Εντολές Πληρωμής Καταχώρηση

• Νέα Πληρωμή

Τα πεδία με * είναι υποχρεωτικά.

Σχετικός ΑΔΑ Απόφασης Εντολής Πληρωμής

Βασικά Στοιχεία

- * Τίτλος
- * Η/νία Υπογραφής Κωδικός Ανάλιψης Υποχρέωσης Αριθμός Πρωτοκόλλου
- * Email Συντάκτη * Μονάδες Φορέα
- * Υπογράφοντες

Στοιχεία Αντικειμένου(ων)

1 από 1

- * Ποσότητα * Τύπος * Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ * ΦΠΑ * Νόμισμα
- * ΑΔΜ * Όνομα * Χώρα
- * Αρ. Τιμολογίου * Διεύθυνση Παράδοσης * Αριθμός * ΤΚ
- * Πόλη Παράδοσης * Χώρα Παράδοσης * Χώρα Κατασκευής * Κωδ. Ανάλιψης Υποχρέωσης
- * Μία μικρή Περιγραφή του αντικειμένου
- * CPVS
πληροφορήστε μέρος του CPV για να βρείτε το πλήρες όνομα του CPV που θέλετε να συσχετίσετε. Πρέπει να γράψετε τουλάχιστον 4 χαρακτήρες!
- * Κωδικός Προϋπολογισμού Φορέα

Σχετικό Αρχείο

Αρχείο

+ Add...

Μπορείτε να ανεβάσετε μόνο pdf και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από 50Μ

Πιο συγκεκριμένα τα πεδία που πρέπει να συμπληρώσει ο χρήστης είναι τα ακόλουθα, ενώ η ένδειξη με (*) υποδηλώνει υποχρεωτικό πεδίο συμπλήρωσης. Το βελάκι δεξιά του κάθε πεδίου υποδηλώνει επιλογή από έτοιμη λίστα

- **Τίτλος:** Ο τίτλος του διαβιβαστικού εγγράφου πληρωμής.
- **Ημερομηνία Υπογραφής:** Η ημερομηνία υπογραφής του διαβιβαστικού εγγράφου πληρωμής. Η ημερομηνία δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη της ημερομηνίας καταχώρησης.
- **Κωδικός Ανάληψης Υποχρέωσης:** Ο αριθμός καταχώρησης στο Βιβλίο Εγκρίσεων και Εντολών Πληρωμής που συμπληρώνεται στις Αποφάσεις Ανάληψης Υποχρέωσης των φορέων (π.δ. 80/2016). Άλλως τον Α.Δ.Α. της απόφασης ένταξης ή έγκρισης σε αντίστοιχο ή Σ.Α.Ε. ή ανάλογη διαδικασία.
- **Αριθμός Πρωτοκόλλου** του διαβιβαστικού εγγράφου πληρωμής.
- **Email Συντάκτη:** Το email του συντάκτη του διαβιβαστικού εγγράφου πληρωμής.
- **Μονάδα Φορέα:** Επιλογή της Μονάδας του Φορέα που διαβιβάζει την Πληρωμή, από έτοιμη λίστα.
- **Υπογράφοντες:** Ο υπογράφων το διαβιβαστικό έγγραφο πληρωμής, έτοιμη λίστα.
- **Σχετικό Αρχείο:** Το σχετικό αρχείο του διαβιβαστικού εγγράφου της πληρωμής.
- **Στοιχεία Αντικειμένου:** Τα στοιχεία του αντικειμένου που διαβιβάζονται προς Πληρωμή. Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι πολλαπλά. Μπορεί να προσθέσει όσα αντικείμενα θέλει:
 - 1.**Ποσότητα:** Η ποσότητα του αντικειμένου.
 - 2.**Κόστος χωρίς Φ.Π.Α.:** Το συνολικό κόστος χωρίς Φ.Π.Α..
 - 3.**Φ.Π.Α.:** Ο Φ.Π.Α. από έτοιμη λίστα.
 - 4.**Νόμισμα,** από έτοιμη λίστα.
 - 5.**Αριθμός Τιμολογίου:** Ο Αριθμός του Τιμολογίου που αφορά στην εντολή Πληρωμής. Μπορούν να καταχωρηθούν περισσότερα του ενός τιμολόγια.
 - 6.**Χώρα:** Επιλογή χώρας που εδρεύει ο Ανάδοχος από έτοιμη λίστα.
 - 7.**Α.Φ.Μ.:** Ο Α.Φ.Μ. του Αναδόχου.
 - 8.**Όνομα:** Το όνομα του Αναδόχου ή η Επωνυμία.
 - 9.**Χώρα Κατασκευής:** Η Χώρα Κατασκευής του αντικειμένου της πληρωμής.
 - 10.**Χώρα Παράδοσης:** Η χώρα παράδοσης του αντικειμένου της πληρωμής.
 - 11.**Διεύθυνση Παράδοσης:** Η Διεύθυνση παράδοσης του αντικειμένου της πληρωμής.

12. **Αριθμός:** Ο Αριθμός της Διεύθυνσης παράδοσης του αντικειμένου της πληρωμής.

13. **T.K.:** Ο T.K. παράδοσης του αντικειμένου της πληρωμής.

14. **Πόλη Παράδοσης:** Η Πόλη παράδοσης του αντικειμένου της πληρωμής.

15. **Μία μικρή Περιγραφή του αντικειμένου:** Περιγραφή του αντικειμένου της πληρωμής.

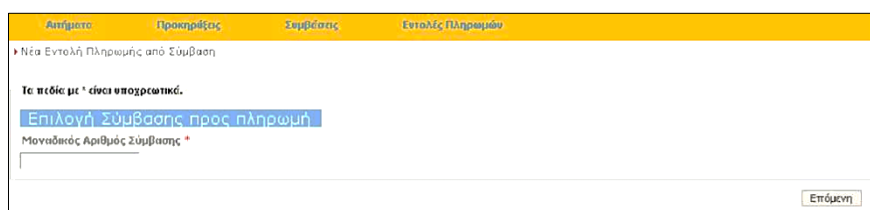
16. **CPVS:** Πολλαπλές τιμές CPV για την περιγραφή του αντικειμένου της πληρωμής.

17. **Κωδικός Προϋπολογισμού Φορέα (Κ.Α.Ε.).** Κωδικός Αριθμός Εξόδου Φορέα.

Από τη στιγμή που έχουν συμπληρωθεί τα στοιχεία που πρέπει, το μόνο που χρειάζεται να κάνει ο χρήστης είναι να επιλέξει το πεδίο «Καταχώρηση».

Κατάχωρηση νέας Εντολής Πληρωμής από Σύμβαση

Επιλέγοντας από τη φόρμα αναζήτησης το πεδίο «Νέας Εντολής Πληρωμής από Σύμβαση», οδηγείται ο χρήστης σε μία σελίδα όμοια με την εικόνα που ακολουθεί. Για να προσθέσει μία Νέα Εντολή Πληρωμής από σύμβαση, το πρώτο βήμα είναι να συμπληρώσει τον Α.Δ.Α.Μ. της Σύμβασης που θέλει να πληρώσει στην ακόλουθη φόρμα.

Από τη στιγμή που θα συμπληρώσει τον σχετικό Α.Δ.Α.Μ. επιλέγει το πεδίο «Επόμενη» και εμφανίζεται η σελίδα με τα υπόλοιπα στοιχεία της σχετικής εντολής πληρωμής προς συμπλήρωση, όπως παρουσιάζεται και στην ακόλουθη εικόνα.

Αιτήσεις Προκηρύξεις Συμφωνίες Εντολές Πληρωμών Καταχώρηση

• Νέα Εντολή Πληρωμής από Συμφωνία

Το πεδίο με * είναι υποχρεωτικό.

Σχετικό ΑΔΑ Απόφασης Εντολής Πληρωμής

Βασικά Στοιχεία

* Τίτλος

* Ημερομηνία Υπογραφής * Κωδικός Ανάλυσης Υποχρέωσης * Αριθμός Πρωτοκόλλου

* Έσδδ Συντάκτη * Ημερομηνία Φορέα

* Υπεργράφοντες

Στοιχεία Αντικείμενου(ων)

1 από 1

* Ποσότητα * Τύπος * Συνολικό κόστος χωρίς ΦΠΑ * ΦΠΑ * Νήματα

100,00 202 112000 100,00 13 1000 1000

* Διεύθ * Όνομα * Χώρα

* Αρ. Τροπολογίου * Διεύθυνση Παράδοσης * Αριθμός * ΤΚ

1001 1001 123 10111

* Πύλη Παράδοσης * Χώρα Παράδοσης * Χώρα Εποπτεύσεως * κωδ. ανάλυσης υποχρέωσης

100 100 1000000000 100 1000000000

* Μορφή Περιγραφή του αντικείμενου

1000

* ΟΡΙΣ

ήδη προλογητέ μέρος που δεν γιν να βρωτε το ελάφια όνομα που δεν βλάτε να συζητήστε ελάφια να γράφτε το ελάφια 4 χαρακ τηρα

1 από 1

1000000000-1 1000000000

* Κωδικός Προσολογιστικού Φορέα

1000000000

Σχετικό Αρχείο

Αρχείο

Αδει...

Μπορείτε να ανεβάσετε μόνο pdf και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από 50Μ

Η ένδειξη με (*) υποδηλώνει υποχρεωτικό πεδίο συμπλήρωσης. Το βελάκι δεξιά του κάθε πεδίου υποδηλώνει επιλογή από έτοιμη λίστα.

- **Τίτλος:** Ο τίτλος του διαβιβαστικού εγγράφου πληρωμής.
- **Ημερομηνία Υπογραφής:** Η ημερομηνία υπογραφής του διαβιβαστικού εγγράφου πληρωμής. Η ημερομηνία δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερη της ημερομηνίας καταχώρησης.
- **Κωδικός Ανάλυσης Υποχρέωσης:** Ο αριθμός καταχώρησης στο Βιβλίο Εγκρίσεων και Εντολών Πληρωμής που συμπληρώνεται στις Αποφάσεις Ανάλυσης Υποχρέωσης των φορέων (π.δ. 80/2016). Άλλως τον Α.Δ.Α. της

απόφασης ένταξής ή έγκρισης σε αντίστοιχο προϋπολογισμό ή Σ.Α.Ε. ή ανάλογη διαδικασία.

- **Αριθμός Πρωτοκόλλου** του διαβιβαστικού εγγράφου πληρωμής.
- **Email Συντάκτη:** Το email του συντάκτη του διαβιβαστικού εγγράφου πληρωμής.
- **Μονάδα Φορέα:** Επιλογή της Μονάδας του Φορέα που διαβιβάζει την Πληρωμή, από έτοιμη λίστα.
- **Υπογράφωντες:** Ο υπογράφων το διαβιβαστικό έγγραφο πληρωμής από έτοιμη λίστα.
- **Σχετικό Αρχείο:** Το σχετικό αρχείο του διαβιβαστικού εγγράφου πληρωμής.
- **Στοιχεία Αντικειμένου:** Τα στοιχεία του αντικειμένου που διαβιβάζονται προς Πληρωμή.

Τα στοιχεία αυτά μπορεί να είναι πολλαπλά και μπορεί να προσθέσει όσα αντικείμενα θέλει:

- 1.**Ποσότητα:** Η ποσότητα του αντικειμένου.
- 2.**Κόστος χωρίς Φ.Π.Α.:** Το συνολικό κόστος χωρίς Φ.Π.Α..
- 3.**Φ.Π.Α.:** από έτοιμη λίστα.
- 4.**Νόμισμα:** από έτοιμη λίστα.
- 5.**Αριθμός Τιμολογίου:** Ο Αριθμός του Τιμολογίου που αφορά στην εντολή Πληρωμής. Μπορούν να καταχωρηθούν περισσότερα του ενός τιμολόγια.
- 6.**Χώρα:** από έτοιμη λίστα.
- 7.**Α.Φ.Μ.:** Ο ΑΦΜ του Αναδόχου.
- 8.**Όνομα:** Το όνομα του Αναδόχου ή η Επωνυμία.
- 9.**Χώρα Κατασκευής:** Η Χώρα Κατασκευής του αντικειμένου της πληρωμής.
- 10.**Χώρα Παράδοσης:** Η χώρα παράδοσης του αντικειμένου της πληρωμής.
- 11.**Διεύθυνση Παράδοσης:** Η Διεύθυνση παράδοσης του αντικειμένου της πληρωμής.
- 12.**Αριθμός:** Ο Αριθμός της Διεύθυνσης παράδοσης του αντικειμένου της πληρωμής.
- 13.**Τ.Κ.:** Ο Τ.Κ. παράδοσης του αντικειμένου της πληρωμής.
- 14.**Πόλη Παράδοσης:** Η πόλη παράδοσης του αντικειμένου της πληρωμής.

15. **Μία μικρή Περιγραφή του αντικειμένου:** Περιγραφή του αντικειμένου της πληρωμής.

16. **CPVS:** Πολλαπλές τιμές CPV για την περιγραφή του αντικειμένου της πληρωμής.

17. **Κωδικός Προϋπολογισμού Φορέα (Κ.Α.Ε.):** Κωδικός Αριθμός Εξόδου του Φορέα.

Από τη στιγμή που έχει συμπληρώσει τα στοιχεία που πρέπει, το μόνο που χρειάζεται να κάνει ο χρήστης είναι να επιλέξει το πεδίο «Καταχώρηση».

Δημιουργία νέας Εντολής Πληρωμής από εγκεκριμένα Αιτήματα

Διευκρινίζεται ότι αφορά σε εγκεκριμένα αιτήματα κάτω των 2.500 € για τα οποία δεν υπογράφεται σύμβαση. Σε αντιστοιχία με τη Δημιουργία Νέας Εντολής Πληρωμής και τη Δημιουργία Νέας Εντολής Πληρωμής από Σύμβαση παρέχεται και η δυνατότητα Δημιουργίας Νέας Εντολής Πληρωμής από εγκεκριμένα Αιτήματα. Επιλέγοντας από τη φόρμα αναζήτησης το πεδίο «Νέας Εντολής Πληρωμής από εγκεκριμένα Αιτήματα», οδηγείται ο χρήστης σε μία σελίδα όμοια με την εικόνα που ακολουθεί. Για να προσθέσει μία Εντολή Πληρωμής το πρώτο βήμα είναι να συμπληρώσει τον Α.Δ.Α.Μ. του εγκεκριμένου αιτήματος που θέλει να πληρώσει στην ακόλουθη φόρμα. Επισημαίνεται ότι τα Αιτήματα πρέπει να είναι εγκεκριμένα, διαφορετικά δεν μπορεί να προχωρήσει.

The screenshot shows a web interface with a yellow header containing four tabs: 'Αιτήματα', 'Προσθήκες', 'Συμβάσεις', and 'Εντολές Πληρωμών'. The 'Αιτήματα' tab is selected. Below the header, there is a breadcrumb trail: 'Νέα Εντολή Πληρωμής από Εγκεκριμένο Αίτημα'. A message reads: 'Τα πεδία με * είναι υποχρεωτικά.' Below this, a blue button labeled 'Δημιουργία νέας Εντολής Πληρωμής από Εγκεκριμένο Αίτημα' is visible. Underneath, the text 'Εγκεκριμένο Αίτημα' is followed by a note: 'Πληροφορήστε μέρος του Μοναδικού αριθμού του Εγκεκριμένου Αιτήματος για να βρείτε το πλήρες αριθμό που θέλετε να συσχετίσετε. Πρέπει να γράψετε τουλάχιστον 5 χαρακτήρες!'. A text input field is provided for this purpose. At the bottom right of the form, there is a button labeled 'Επόμενη'.

Από τη στιγμή που θα συμπληρώσει τον σχετικό Α.Δ.Α.Μ. επιλέγει το πεδίο «Επόμενη» και εμφανίζεται η σελίδα με τα υπόλοιπα στοιχεία προς συμπλήρωση. Η διαδικασία είναι ακριβώς η ίδια με τις προηγούμενες περιπτώσεις που παρουσιάστηκαν.

Αιτήματα Προεκρίξεις Συμβέσεις Έστολές Πληρωμών Καταχώριση

► Νέα Εντολή Πληρωμής από Εγκεκριμένο Αίτημα

Τα πεδία με * είναι υποχρεωτικά.

Σχετικός ΑΔΑ Απόφασης Εντολής Πληρωμής

Βασικά Στοιχεία

* Τίτλος

* Η/γία Υπογραφής Κωδικός Ανάλυσης Υποχρέωσης Αριθμός Πρωτοκόλλου

* Email Συντάκτη * Μονάδες Φορέα

* Υπογράφοντες

Στοιχεία Αντικειμένου(ων)

1 από 1

* Ποσότητα	* Τύπος	* Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ	* ΦΠΑ	Νόμισμα
100,00	CB2	1.000,00	23	EUR

* ΑΦΜ * Όνομα * Χώρα

* Αρ. Τιμολογίου * Διεύθυνση Παράδοσης * Αριθμός * ΤΚ

* Πόλη Παράδοσης * Χώρα Παράδοσης * Χώρα Κατασκευής Κωδ. Ανάλυσης Υποχρέωσης

* Μία μικρή Περιγραφή του αντικειμένου

test

* CPYS

ηλεκτρολογήστε μέρος του CPY για να βρείτε το πλήρες όνομα του CPY που θέλετε να συσχετίσετε.

03000000-1 Προϊόντα γεωργίας

* Κωδικός Προϊολογισμού Φορέα

Σχετικό Αρχείο

Αρχείο

Add...

Μπορείτε να ανεβάσετε μόνο pdf και δεν μπορεί να είναι μεγαλύτερο από 60M

Με την ολοκλήρωση της διαδικασίας Προσθήκης νέας Εντολής Πληρωμής εμφανίζεται το μήνυμα επιτυχούς προσθήκης.

Διαχείριση Εντολών Πληρωμής

Για να αναζητήσει κάποιος την εντολή πληρωμής που τον ενδιαφέρει και να την επεξεργαστεί, αρκεί να συμπληρώσει κάποιο από τα πεδία της φόρμας αναζήτησης CPVS, Α.Δ.Α.Μ., Τίτλος της εντολής πληρωμής και να πατήσει το κουμπί Αναζήτηση. Αμέσως εμφανίζεται η ακόλουθη σελίδα :

Test Payment	13PROC000000063
Στοιχεία Εντολής Ακύρωση/Ματαίωση Επεξεργασία Μεταδομένων	
Αναρτήθηκε 15/01/2013 14:50:39 Τελευταία ανανέωση 15/01/2013 Συνολικό Κόστος χωρίς ΦΠΑ 1.000,00	

Αφού ανακτηθεί η καταχωρημένη σύμβαση τότε και μόνο μπορεί :

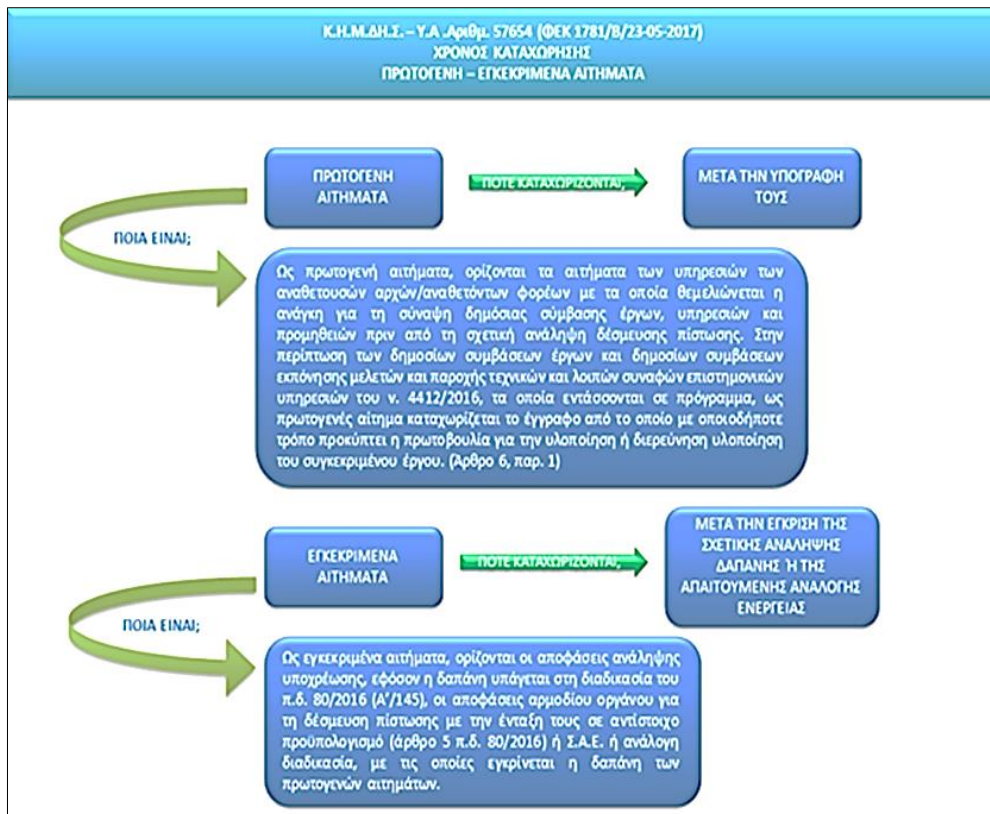
1. Να δει τα στοιχεία της εντολής πληρωμής.
2. Να επεξεργαστεί τα μεταδομένα της εντολής πληρωμής.
3. Να ακυρώσει μια εντολής πληρωμής.

4.2.5 Υπόχρεα πρόσωπα – χρόνος καταχώρισης

Τα προαναφερόμενα καταχωριστέα στοιχεία και έγγραφα καταχωρίζονται, με τη διαδικασία που περιγράφηκε ανωτέρω, αμελλητί στο δικτυακό τόπο του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., με μέριμνα του εισηγητή / συντάκτη ως εξής²⁶³:

- α) Τα πρωτογενή αιτήματα μετά την υπογραφή τους.
- β) Τα εγκεκριμένα αιτήματα μετά την έγκριση της σχετικής ανάληψης δαπάνης ή της απαιτούμενης ανάλογης ενέργειας.

²⁶³ Βλ. τη με αριθμ. 57654/17 Υ.Α. (ΦΕΚ 1781 Β/23-5-2017): Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.

γ) Οι προκηρύξεις που αφορούν διαγωνισμούς άνω των κοινοτικών ορίων μετά τη δημοσίευσή τους σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 66 και την παρ. 2 του άρθρου 296 του ν. 4412/2016 από την Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης.

δ) Οι προκηρύξεις που αφορούν διαγωνισμούς κάτω των κοινοτικών ορίων μετά την υπογραφή τους.

ε) Οι διακηρύξεις που αφορούν διαγωνισμούς άνω των κοινοτικών ορίων καταχωρίζονται ως εξής:

i. στην ανοικτή διαδικασία αμέσως μετά τη δημοσίευση της προκήρυξης τους σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 66 και την παρ. 2 του άρθρου 296 του ν. 4412/2016 από την Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης και την καταχώριση της προκήρυξης στο Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ.,

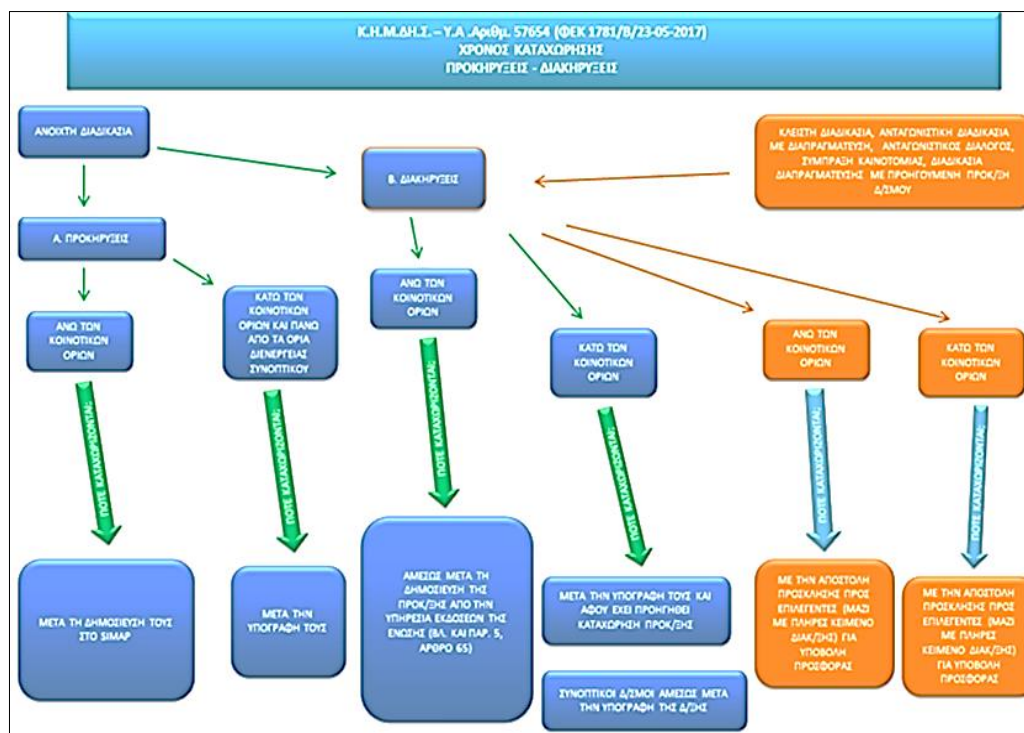
ii. στην κλειστή διαδικασία, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο, στη σύμπραξη καινοτομίας καθώς και στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού με την αποστολή πρόσκλησης προς τους επιλεγέντες για υποβολή προσφοράς, σύμφωνα με τα άρθρα 69 και 299 του ν. 4412/2016 ή στην περίπτωση ανταγωνιστικού διαλόγου για συμμετοχή στο διάλογο.

στ) Οι διακηρύξεις που αφορούν διαγωνισμούς κάτω των κοινοτικών ορίων καταχωρίζονται ως εξής:

i. στην ανοικτή διαδικασία αμέσως μετά την καταχώρηση της προκήρυξης τους στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.,

ii. στην κλειστή διαδικασία, στην ανταγωνιστική διαδικασία με διαπραγμάτευση, στον ανταγωνιστικό διάλογο και στη σύμπραξη καινοτομίας καθώς και στη διαδικασία διαπραγμάτευσης με προηγούμενη προκήρυξη διαγωνισμού με την αποστολή πρόσκλησης προς τους επιλεγέντες για υποβολή προσφοράς σύμφωνα με το άρθρο 123 και 333 του ν. 4412/2016 ή στην περίπτωση ανταγωνιστικού διαλόγου για συμμετοχή στον διάλογο,

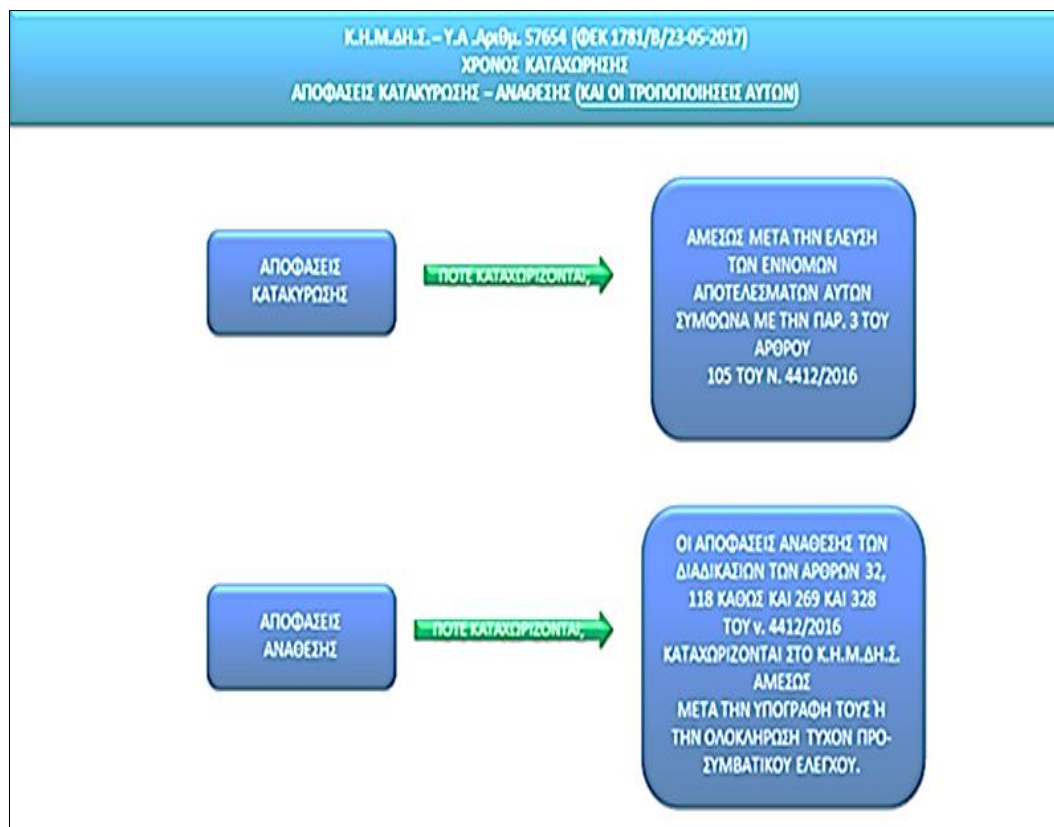
iii. στους συνοπτικούς διαγωνισμούς του άρθρου 117 και 327 του ν. 4412/2016, αμέσως μετά την υπογραφή τους.

ζ) Οι αποφάσεις κατακύρωσης καταχωρίζονται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. αμέσως μετά την έλευση των έννομων αποτελεσμάτων αυτών σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 105²⁶⁴ του ν. 4412/2016. Οι αποφάσεις ανάθεσης των διαδικασιών των

²⁶⁴ Σύμφωνα με την παρ 3 του άρθρο 105 του ν. 4412/2016:« Η απόφαση κατακύρωσης δεν παράγει τα έννομα αποτελέσματά της, εφόσον η αναθέτουσα αρχή δεν την κοινοποίησε σε όλους τους προσφέροντες. Τα έννομα αποτελέσματα της απόφασης κατακύρωσης και ιδίως η σύναψη της σύμβασης επέρχονται εφόσον και όταν συντρέξουν σωρευτικά τα εξής:

άρθρων 32, 118 καθώς και 269 και 328 του ν. 4412/2016 καταχωρίζονται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. αμέσως μετά την υπογραφή τους ή την ολοκλήρωση τυχόν προσυμβατικού ελέγχου.

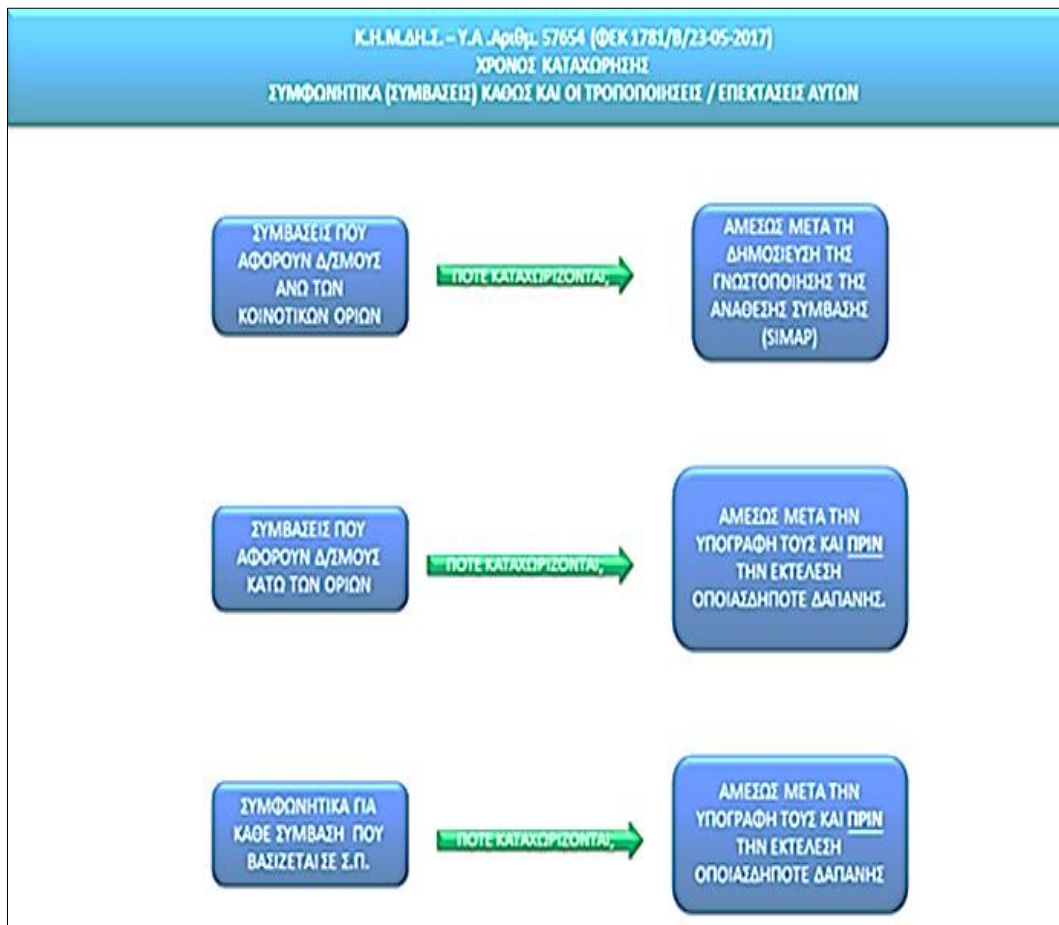

η) Τα συμφωνητικά που αφορούν διαγωνισμούς άνω των κοινοτικών ορίων, καταχωρίζονται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. αμέσως μετά τη δημοσίευση της γνωστοποίησης των άρθρων 64 και 294 σύμφωνα με την παρ. 3 του άρθρου 66 και την παρ. 2 του άρθρου 296 του ν. 4412/2016 και πριν την εκτέλεση οποιασδήποτε δαπάνης.

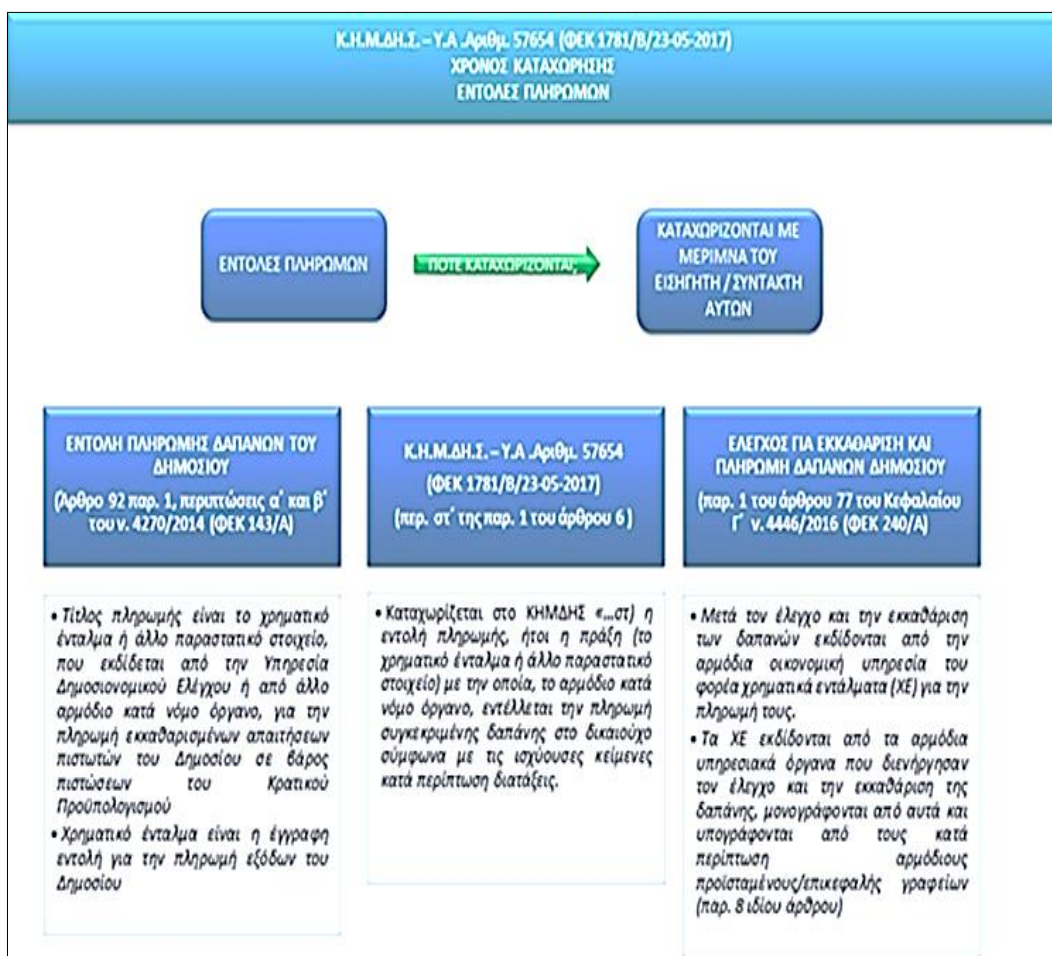
-
- α) άπρακτη πάροδος των προθεσμιών άσκησης των προβλεπόμενων στις κείμενες διατάξεις βοηθημάτων και μέσων στο στάδιο της προδικαστικής και δικαστικής προστασίας και από τις αποφάσεις αναστολών επί αυτών,
β) ολοκλήρωση του προσυμβατικού ελέγχου από το Ελεγκτικό Συνέδριο, σύμφωνα με τα άρθρα 35 και 36 του ν. 4129/2013, εφόσον απαιτείται και
γ) κοινοποίηση της απόφασης κατακύρωσης στον προσωρινό ανάδοχο, εφόσον ο τελευταίος υποβάλει επικαιροποιημένα τα δικαιολογητικά του άρθρου 80 και μόνον στην περίπτωση του προσυμβατικού ελέγχου ή της άσκησης προδικαστικής προσφυγής και ενδίκων μέσων κατά της απόφασης κατακύρωσης, έπειτα από σχετική πρόσκληση».

Τα συμφωνητικά που αφορούν διαγωνισμούς κάτω των κοινοτικών ορίων καταχωρίζονται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. αμέσως μετά την υπογραφή τους, με μέριμνα του εισηγητή/ συντάκτη αυτών και πριν την εκτέλεση οποιασδήποτε δαπάνης.

Τα συμφωνητικά για κάθε σύμβαση που βασίζεται σε συμφωνία πλαίσιο καταχωρίζονται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. αμέσως μετά την υπογραφή τους και πριν την εκτέλεση κάθε δαπάνης.

θ) Οι εντολές πληρωμών καταχωρίζονται με μέριμνα του εισηγητή/ συντάκτη αυτών.

Κατά την καταχώριση λαμβάνεται μέριμνα ώστε να εξασφαλίζεται η πλήρης και ορθή συμπλήρωση των απαραίτητων στοιχείων με σκοπό να είναι δυνατή η αναζήτηση πληροφοριών και να είναι όλα τα στοιχεία των αναρτημένων εγγράφων ευχερώς προσβάσιμα στο μέσο χρήστη. Οι αρμόδιοι για την καταχώριση φορείς λαμβάνουν όλα τα αναγκαία και κατάλληλα τεχνικά, διαδικαστικά και οργανωτικά μέτρα για να εξασφαλίζεται η ορθότητα, η προσβασιμότητα, η ακεραιότητα και η διαθεσιμότητα των στοιχείων που καταχωρίζονται.

Επισημαίνεται ότι η καταχώριση στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. των προαναφερόμενων εγγράφων προηγείται κάθε άλλης δημοσίευσης σε εθνικό επίπεδο που προβλέπεται από τις κείμενες διατάξεις.

4.2.6 Ισχύς πράξεων – Διορθώσεις

Οι πράξεις που καταχωρίζονται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. ισχύουν, με την επιφύλαξη των άρθρων 66²⁶⁵ για τις αναθέτουσες αρχές και 296²⁶⁶ για τους αναθέτοντες φορείς

²⁶⁵ Σύμφωνα με το άρθρο 66 του ν. 4412/2016: «1. Οι αναθέτουσες αρχές δημοσιεύουν τις διακηρύξεις και τις προκηρύξεις, ανάλογα με τη διαδικασία ανάθεσης αυτών, με την επιφύλαξη εφαρμογής της παρ. 1 του άρθρου 38, στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. Οι αναθέτουσες αρχές πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την ημερομηνία ανάρτησης των ως άνω στοιχείων στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. 2. Οι προκηρύξεις και διακηρύξεις δημοσίων συμβάσεων της παραγράφου 1 πρέπει να φέρουν Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (Α.Δ.Α.Μ.) στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 38. 3. Οι προκηρύξεις και οι γνωστοποιήσεις που αναφέρονται στα άρθρα 62, 63 και 64, καθώς και οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτές δεν δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο πριν από την ημερομηνία δημοσίευσης, σύμφωνα με το άρθρο 65. Ωστόσο, η δημοσίευση μπορεί να πραγματοποιείται σε κάθε περίπτωση σε εθνικό επίπεδο, όταν οι αναθέτουσες αρχές δεν έχουν ενημερωθεί σχετικά με τη δημοσίευση εντός 48 ωρών από τη βεβαίωση παραλαβής της προκήρυξης/γνωστοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 65. 4. Οι προκηρύξεις και οι γνωστοποιήσεις που δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο δεν περιλαμβάνουν πληροφορίες άλλες από εκείνες που περιέχονται στις προκηρύξεις και γνωστοποιήσεις που αποστέλλονται στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης ή δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» αλλά αναφέρουν την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης/γνωστοποίησης που εστάλη στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης ή της δημοσίευσης στο «προφίλ αγοραστή». 5. Οι προκαταρκτικές προκηρύξεις δεν δημοσιεύονται στο «προφίλ αγοραστή» πριν από την αποστολή στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης της προκήρυξης/γνωστοποίησης με την οποία ανακοινώνεται η δημοσίευσή τους υπό τη μορφή αυτή. Επίσης αναφέρουν την ημερομηνία αυτής της αποστολής. 6. Το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. μπορεί να λειτουργεί ως το επίσημο εθνικό πληροφοριακό σύστημα eSender για την απευθείας ηλεκτρονική υποβολή των προκηρύξεων και γνωστοποιήσεων που αποστέλλονται στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ένωσης, στο Tenders Electronic Daily (TED). Με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού καθορίζονται οι αναγκαίες τεχνικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.»

²⁶⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 296 του ν. 4412/2016: «1. Οι αναθέτοντες φορείς δημοσιεύουν τις διακηρύξεις και τις προκηρύξεις, ανάλογα με τη διαδικασία ανάθεσης αυτών, με την επιφύλαξη εφαρμογής της παρ. 1 του άρθρου 38, στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.. Οι αναθέτοντες φορείς πρέπει να είναι σε θέση να αποδεικνύουν την ημερομηνία ανάρτησης των ως άνω στοιχείων στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. Οι προκηρύξεις και διακηρύξεις της παρούσας παραγράφου πρέπει να φέρουν Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης Μητρώου (Α.Δ.Α.Μ.) στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., σύμφωνα με την παρ. 8 του άρθρου 38. 2. Οι προκηρύξεις και γνωστοποιήσεις των άρθρων 291, 292, 293 και 294, καθώς και οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτές δεν δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο πριν από την ημερομηνία δημοσίευσης, σύμφωνα με το άρθρο 295. Ωστόσο, η δημοσίευση μπορεί να πραγματοποιείται σε κάθε περίπτωση σε εθνικό επίπεδο, όταν οι αναθέτοντες φορείς δεν έχουν ενημερωθεί σχετικά με τη δημοσίευση εντός σαράντα οκτώ (48) ωρών από την βεβαίωση παραλαβής της προκήρυξης και γνωστοποίησης, σύμφωνα με το άρθρο 295. 3. Οι προκηρύξεις και γνωστοποιήσεις της παρ. 2 του παρόντος άρθρου, που δημοσιεύονται σε εθνικό επίπεδο δεν περιλαμβάνουν πληροφορίες άλλες από εκείνες που περιέχονται σε αυτές που αποστέλλονται στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή δημοσιεύονται στο προφίλ αγοραστή και αναφέρουν την ημερομηνία αποστολής της προκήρυξης και γνωστοποίησης στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ή της δημοσίευσης στο προφίλ αγοραστή. 4. Οι περιοδικές ενδεικτικές προκηρύξεις δεν δημοσιεύονται στο προφίλ αγοραστή πριν από την αποστολή στην Υπηρεσία Εκδόσεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης της προκήρυξης/γνωστοποίησης με την οποία ανακοινώνεται η δημοσίευσή τους υπό τη μορφή αυτή, αναφέρουν δε την ημερομηνία αυτής της αποστολής. 5. Το Ε.Σ.Η.Δ.Η.Σ. μπορεί να λειτουργεί ως το επίσημο πληροφοριακό σύστημα eSender για την απευθείας ηλεκτρονική υποβολή των προκηρύξεων, ανακοινώσεων και γνωστοποιήσεων του παρόντος άρθρου στο Tenders Electronic Daily (TED). Με Απόφαση του Υπουργού Οικονομίας, Ανάπτυξης και Τουρισμού καθορίζονται οι αναγκαίες τεχνικές λεπτομέρειες για την εφαρμογή της παρούσας παραγράφου.»

του ν. 4412/2016, από την καταχώριση τους σε αυτό σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 7 του άρθρου του 38 του ν. 4412/2016²⁶⁷.

Επισημαίνεται ότι η καταχώριση δημοσίων συμβάσεων στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., καθώς και η αναφορά του Α.Δ.Α.Μ., αποτελούν στοιχεία της κανονικότητας της δαπάνης, υπό την έννοια ότι η ύπαρξη Α.Δ.Α.Μ. εξομοιώνεται με δικαιολογητικό που απαιτείται κατά την παρ. 2 του άρθρου 91 του ν. 4270/2014, όπως ισχύει. Αρκεί δηλαδή η επίκληση του Α.Δ.Α.Μ. για την αυτεπάγγελτη αναζήτηση των πράξεων που καταχωρίζονται τόσο κατά τη διεκπεραίωση υποθέσεων των διοικούμενων όσο και κατά την επικοινωνία μεταξύ φορέων του Δημοσίου.

Αν υπάρχει διαφορά μεταξύ των στοιχείων (μεταδεδομένων) που καταχωρίστηκαν στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και του κειμένου της πράξης που αναρτήθηκε, κατισχύει το κείμενο της πράξης. Αν υπάρχει διαφορά μεταξύ του κειμένου της πράξης που αναρτήθηκε στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και του κειμένου του πρωτοτύπου εγγράφου της πράξης κατισχύει το κείμενο του πρωτοτύπου εγγράφου της πράξης. Με ευθύνη του προσώπου ή του οργάνου που έχει εκδώσει την πράξη γίνονται αμελλητί οι αναγκαίες διορθώσεις στα στοιχεία καταχώρισης ή στο κείμενο που έχει αναρτηθεί στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ..

Ειδικότερα²⁶⁸:

α) Σε περίπτωση λανθασμένης καταχώρισης και εφόσον απαιτείται τροποποίηση των σχετικών στοιχείων που συμπληρώνονται στα πεδία της ηλεκτρονικής φόρμας (μεταδεδομένα), αυτή πραγματοποιείται εντός χρονικού διαστήματος εβδομήντα δύο (72) ωρών από την καταχώριση, πλην του ηλεκτρονικού αρχείου του εγγράφου, με μέριμνα του εισηγητή/συντάκτη του.

β) Σε περίπτωση λανθασμένης καταχώρισης που αφορά στο κείμενο (ηλεκτρονικό αρχείο του εγγράφου της σχετικής διοικητικής πράξης) που έχει καταχωριστεί στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ., απαιτείται η συστημική ακύρωση της αρχικής καταχώρισης και επανακαταχώρισή της, που πραγματοποιείται με μέριμνα του εισηγητή/συντάκτη του.

²⁶⁷ Οι ρυθμίσεις αυτές δε θίγουν τις σχετικές δικονομικές ρυθμίσεις ως προς την άσκηση ενδίκων μέσων και βοηθημάτων, ούτε τις ρυθμίσεις των άρθρων 345 έως 374 του ν. 4412/2016 ως προς την άσκηση των προσφυγών.

²⁶⁸ Βλ. τη με αριθμ. 57654/17 Υ.Α. (ΦΕΚ 1781/Β/23-5-2017): Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.

4.2.7 Στατιστικά στοιχεία

Στη συνέχεια παρατίθενται στατιστικά στοιχεία για το 2016, σύμφωνα με το Ετήσιο Δελτίο Στατιστικών και Απολογιστικών Στοιχείων για το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή²⁶⁹.

4.2.7.1 Αιτήματα στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.

Πίνακας 4. Αιτήματα που καταχωρήθηκαν το 2016 (ανά κατάσταση)

Κατάσταση Αιτημάτων	Πλήθος Αιτημάτων	Συνολική Αξία Αιτημάτων (€)	CPV	Φορείς
Εγκεκριμένα	459.041	11.226.812.322	6.850	2.115
Πρωτογενή	514.996	17.166.234.919	6.991	2.222
Ακυρωμένα	30.459	1.962.960.297	3.709	1.478
ΣΥΝΟΛΟ	1.004.496	-	7.061	2.229

Πίνακας 5. Εγκεκριμένα αιτήματα το 2016

	Πλήθος Αιτημάτων	Συνολική Αξία Αιτημάτων (€)	CPV	Φορείς
ΣΥΝΟΛΟ	459.041	11.226.812.322	6.850	2.115

*Πίνακας 6. Αιτήματα που υπογράφηκαν και καταχωρήθηκαν το 2016
(ανά κατάσταση)*

Κατάσταση Αιτημάτων	Πλήθος Αιτημάτων	Συνολική Αξία Αιτημάτων (€)	CPV	Φορείς
Εγκεκριμένα	415.635	8.274.474.452	6.740	2.055
Πρωτογενή	475.599	12.265.063.178	6.913	2.189
Ακυρωμένα	29.339	1.917.235.443	3.668	1.457
ΣΥΝΟΛΟ	920.573	-	6.970	2.193

Σχετικά με τις καταχωρήσεις των αιτημάτων των φορέων εντός του 2016, προκύπτει ότι το 15,56% των φορέων καταχώρησε περισσότερα εγκεκριμένα από

²⁶⁹ Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή, Ετήσιο Δελτίο Στατιστικών και Απολογιστικών Στοιχείων για το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ για το έτος 2016.

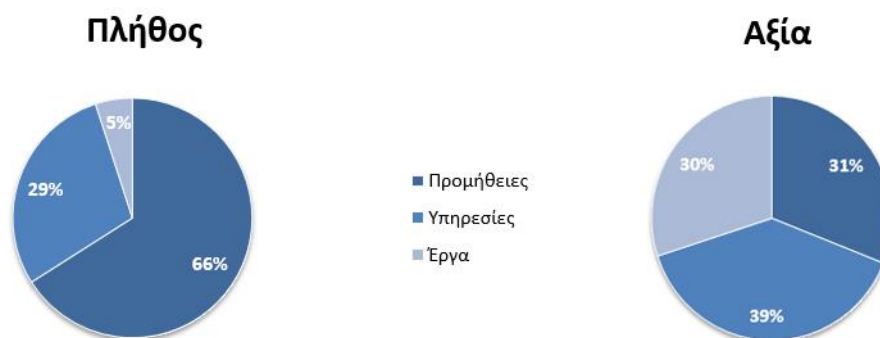
πρωτογενή αιτήματα, το 20,19% των φορέων καταχώρησε τον ίδιο αριθμό πρωτογενών και εγκεκριμένων αιτημάτων και οι υπόλοιποι φορείς (64,15%) καταχώρησαν περισσότερα πρωτογενή από εγκεκριμένα αιτήματα.

Πίνακας 7. Καταχωρημένα αιτήματα έως 999,99€ το 2016

Κατάσταση Αιτημάτων	Πλήθος Αιτημάτων	Συνολική Αξία Αιτημάτων (€)	CPV	Φορείς
Εγκεκριμένα	231.693	75.505.266	5.266	1.776
Πρωτογενή	268.192	83.869.470	5.424	1.894
Ακυρωμένα	12.125	4.108.017	2.071	1.038
ΣΥΝΟΛΟ	512.010	-	5.500	1.911

Τα εγκεκριμένα αιτήματα με αξία έως 999,99 ευρώ έκαστο, αντιπροσωπεύουν το 50,47% του συνολικού πλήθους των εγκεκριμένων αιτημάτων και μόλις το 0,67% της συνολικής αξίας των εγκεκριμένων αιτημάτων. Η δε μέση αξία αυτών των αιτημάτων εκτιμάται στα 325,89 ευρώ.

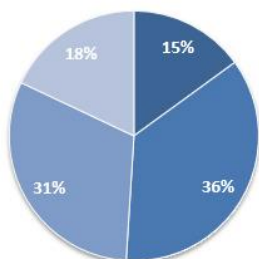
Γράφημα 2. Εγκεκριμένα αιτήματα που υπογράφηκαν και καταχωρήθηκαν το 2016
(ανά κατηγορία είδους)

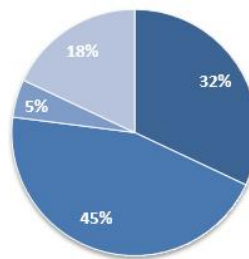
Οι προμήθειες αποτελούν την πλειοψηφία ως προς το πλήθος, με 66% επί του συνολικού αριθμού των εγκεκριμένων αιτημάτων, ενώ οι υπηρεσίες έχουν αντίστοιχο μερίδιο 29%. Οι υπηρεσίες έχουν την πρωτιά ως προς την αξία, με μερίδιο 39%, ενώ οι προμήθειες αποτελούν το 31% επί της αξίας των εγκεκριμένων αιτημάτων που υπογράφηκαν το 2016.

Γράφημα 3. Εγκεκριμένα αιτήματα το 2016 (ανά κατηγορία φορέα)

Πλήθος εγκεκριμένων αιτημάτων

Αξία εγκεκριμένων αιτημάτων

Οι Ο.Τ.Α. έχουν την πρωτιά ως προς τα εγκεκριμένα αιτήματα σε πλήθος (36%) και αξία (45%), ενώ οι φορείς Υγείας καταχώρησαν το 31% των εγκεκριμένων αιτημάτων με αξία μόλις 5% επί της συνολικής αξίας των εγκεκριμένων αιτημάτων.

4.2.7.2 Προκηρύξεις στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.

Πίνακας 8. Καταχωρημένες προκηρύξεις (ανά κατάσταση) εντός του 2016

Κατάσταση Προκηρύξεων	Πλήθος Προκηρύξεων	Συνολική Αξία Προκηρύξεων(€)	CPV	Φορείς
Ενεργές	48.556	7.009.383.220	4.433	1.282
Ακυρωμένες	2.852	509.096.907	1.357	620
ΣΥΝΟΛΟ	51.408	7.518.480.127	4.456	1.294

Οι καταχωρημένες προκηρύξεις από τους φορείς που οι αντίστοιχοι διαγωνισμοί τους έχουν δημοσιευτεί ή διενεργηθεί το 2016, παρουσιάζονται σε συγκεντρωτική μορφή στον παρακάτω πίνακα:

Πίνακας 9. Καταχωρημένες προκηρύξεις με δημοσίευση ή διενέργεια το 2016

(ανά κατάσταση)

Κατάσταση Προκηρύξεων	Πλήθος Προκηρύξεων	Συνολική Αξία Προκηρύξεων(€)	CPV	Φορείς
Ενεργές	44.235	5.122.937.607	4.276	1.251
Ακυρωμένες	2.795	466.944.403	1.345	610
ΣΥΝΟΛΟ	47.030	5.589.882.010	4.304	1.262

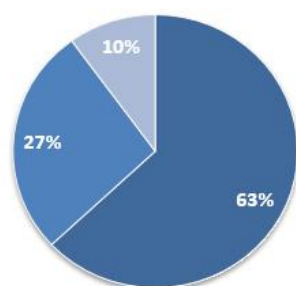
Πίνακας 10. Προκηρύξεις με δημοσίευση ή διενέργεια το 2016

Μήνας	Πλήθος προκηρύξεων	Συνολική Αξία Προκηρύξεων(€)	CPV	Φορείς
ΣΥΝΟΛΟ	44.235	5.122.937.607	4.276	1.251

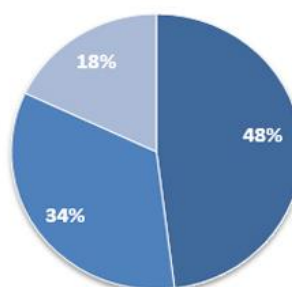
Γράφημα 4. Προκηρύξεις με δημοσίευση ή διενέργεια το 2016

(ανά κατηγορία είδους)

Πλήθος προκηρύξεων

Αξία προκηρύξεων

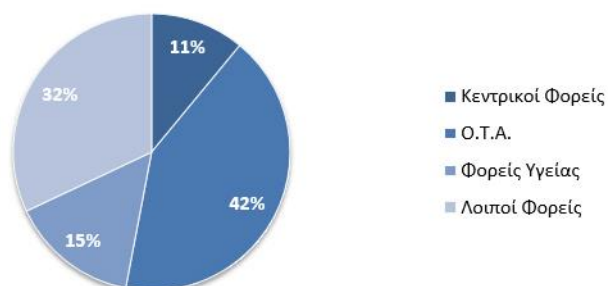
■ Προμήθειες
■ Υπηρεσίες
■ Έργα

Οι διαγωνισμοί προμηθειών αποτελούν την πλειοψηφία σε πλήθος και αξία, καθώς αποτελούν το 63% και το 48% του πλήθους και της συνολικής αξίας των προκηρύξεων αντιστοίχως.

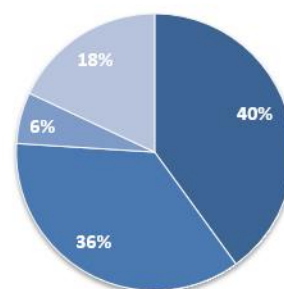
Γράφημα 5. Προκηρύξεις με δημοσίευση ή διενέργεια το 2016

(ανά κατηγορία φορέα)

Πλήθος προκηρύξεων

Αξία προκηρύξεων

Οι φορείς της Κεντρικής Διοίκησης καταχώρησαν το 11% των προκηρύξεων με μερίδιο αξίας που αντιστοιχεί στο 40% της συνολικής αξίας των προκηρύξεων. Οι Ο.Τ.Α. αποτελούν το 42% και 36% του πλήθους και της αξίας αντιστοίχως των ενεργών προκηρύξεων, ενώ οι φορείς του Τομέα Υγείας καταχώρησαν το 15% του συνολικού αριθμού προκηρύξεων με μερίδιο αξίας μόλις 6% της συνολικής αξίας όλων των προκηρύξεων.

4.2.7.3 Συμβάσεις στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.

Πίνακας 11. Καταχωρημένες συμβάσεις εντός του 2016 (ανά κατάσταση)

Συμβάσεις	Πλήθος Συμβάσεων	Συνολική Αξία Συμβάσεων (€)	CPV	Φορείς
Ενεργές	240.611	15.395.558.167	5.944	2.137
Ακυρωμένες	7.398	515.963.144	1.859	1.031
Συμβάσεις που επεκτάθηκαν	2.187	1.252.379.101	635	307
Συμβάσεις που τροποποιήθηκαν	10.749	1.801.731.033	2.024	1.095
ΣΥΝΟΛΟ	260.945	18.965.631.445	5.960	2.138

Πίνακας 12. Καταχωρημένες συμβάσεις που υπογράφηκαν το 2016 (ανά κατάσταση)

Συμβάσεις	Πλήθος Συμβάσεων	Συνολική Αξία Συμβάσεων (€)	CPV	Φορείς
Ενεργές	200.965	4.160.110.839	5.736	2.082
Ακυρωμένες	6.724	255.856.401	1.773	999
Συμβάσεις που επεκτάθηκαν	1.585	110.238.064	502	252
Συμβάσεις που τροποποιήθηκαν	9.011	854.982.194	1.883	1.043
ΣΥΝΟΛΟ	218.285	5.381.187.498	5.756	2.083

Ως προς τις συμβάσεις παρατηρούνται τα ακόλουθα:

- 1.157 φορείς έχουν συνδέσει 38.637 συμβάσεις του 2016 (14,8% των καταχωρημένων συμβάσεων) με 22.235 προκηρύξεις,
- 1.064 φορείς έχουν συνδέσει 27.671 συμβάσεις του 2016 (10,6% των καταχωρημένων συμβάσεων) με 17.759 προκηρύξεις του 2016 (34,5% των καταχωρημένων προκηρύξεων),
- 1.846 φορείς έχουν συνδέσει 138.848 συμβάσεις του 2016 (53,20% των καταχωρημένων συμβάσεων) με 106.660 εγκεκριμένα αιτήματα,
- 1.829 φορείς έχουν συνδέσει 131.601 συμβάσεις του 2016 (50,40% των καταχωρημένων συμβάσεων) με 102.280 εγκεκριμένα αιτήματα του 2016 (22,3% των εγκεκριμένων αιτημάτων),
- το 32% των καταχωρημένων συμβάσεων του 2016 δεν έχουν συνδεθεί με αίτημα ή προκήρυξη.

Οι καταχωρημένες συμβάσεις με αξία έως 999.99 και 20.000 ευρώ είναι οι ακόλουθες:

Πίνακας 13. Καταχωρημένες συμβάσεις το 2016 με αξία έως 999,99€

Συμβάσεις	Πλήθος Συμβάσεων	Συνολική Αξία Συμβάσεων (€)	CPV	Φορείς
Ενεργές	43.231	17.510.298	2.711	1.375
Ακυρωμένες	1.075	452.528	449	298
Επεκτάσεις συμβάσεων	157	88.276	48	37
Τροποποιήσεις συμβάσεων	1.415	632.382	447	300
ΣΥΝΟΛΟ	45.878	18.683.484	2.729	1.381

Οι καταχωρημένες συμβάσεις με αξία μέχρι 999,99ευρώ αντιπροσωπεύουν το 21% και μόλις το 0,35% του πλήθους και της αξίας αντιστοίχως των συμβάσεων που καταχωρήθηκαν και υπογράφηκαν το 2016. Προέβη στην καταχώρησή τους το 66% των φορέων που καταχώρησαν και υπέγραψαν μία τουλάχιστον σύμβαση την ίδια χρονιά.

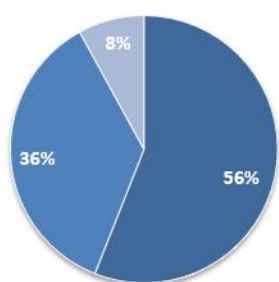
Πίνακας 14. Καταχωρημένες συμβάσεις το 2016 με αξία έως 20.000 €

Συμβάσεις	Πλήθος Συμβάσεων	Συνολική Αξία Συμβάσεων (€)	CPV	Φορείς
Ενεργές	183.602	849.947.468	5.526	2.067
Ακυρωμένες	5.917	32.610.889	1.597	948
Επεκτάσεις συμβάσεων	1.264	7.244.762	361	190
Τροποποιήσεις συμβάσεων	7.632	42.443.464	1.688	985
ΣΥΝΟΛΟ	198.415	932.246.583	5.541	2.068

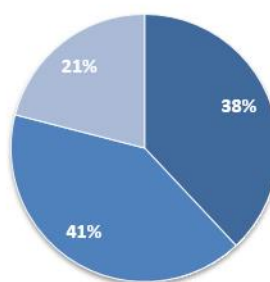
Οι καταχωρημένες συμβάσεις με αξία μέχρι 20.000 ευρώ αντιπροσωπεύουν το 91% και το 17,32% του πλήθους και της αξίας αντιστοίχως των συμβάσεων που καταχωρήθηκαν και υπογράφηκαν το 2016. Προέβη στην καταχώρησή τους το 99% των φορέων που καταχώρησαν και υπέγραψαν μία τουλάχιστον σύμβαση την ίδια χρονιά.

Γράφημα 6. Συμβάσεις ανά κατηγορία είδους το 2016

Πλήθος συμβάσεων

Αξία συμβάσεων

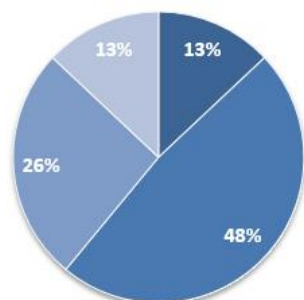

- Προμήθειες
- Υπηρεσίες
- Έργα

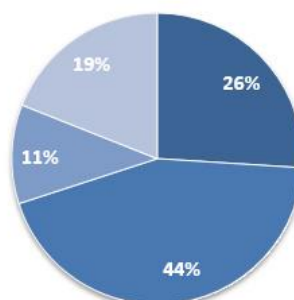
Οι προμήθειες αποτελούν το 56% του συνολικού αριθμού των ενεργών συμβάσεων και ως προς τη συνολική αξία αποτελούν το 38%, ενώ το 41% της συνολικής αξίας των ενεργών συμβάσεων καταλαμβάνουν οι συμβάσεις υπηρεσιών.

Γράφημα 7. Συμβάσεις ανά κατηγορία φορέα το 2016

Πλήθος συμβάσεων

Αξία συμβάσεων

- Κεντρικοί Φορείς
- Ο.Τ.Α.
- Φορείς Υγείας
- Λοιποί Φορείς

Στους Ο.Τ.Α. παρατηρείται η πλειοψηφία των καταχωρημένων συμβάσεων σε πλήθος και συνολική αξία, ενώ οι φορείς του Τομέα Υγείας καταχώρησαν το 26% του συνολικού πλήθους των συμβάσεων με συνολική αξία το 11% της συνολικής αξίας όλων των συμβάσεων.

4.2.7.4 Διαπιστώσεις

Μετά την παραπάνω ανάλυση των καταχωρήσεων των φορέων στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και τα επιμέρους ευρήματα που προέκυψαν, οδηγούμαστε σε ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις και τα οποία είναι τα εξής²⁷⁰:

Ως προς το είδος – αντικείμενο των καταχωρήσεων:

Οι προμήθειες πρωταγωνιστούν ως προς το πλήθος στα εγκεκριμένα αιτήματα (66%), στις προκηρύξεις (63%) και στις συμβάσεις (56%). Επίσης, ως προς την αξία, το μεγαλύτερο μερίδιο στις προκηρύξεις έχουν οι προμήθειες (48%), ενώ στα εγκεκριμένα αιτήματα και τις συμβάσεις το έχουν οι υπηρεσίες (39% και 41% αντιστοίχως).

Τα εγκεκριμένα αιτήματα αξίας έως 999,99 ευρώ αντιπροσωπεύουν το 50,47% του συνολικού πλήθους των εγκεκριμένων αιτημάτων και μόλις το 0,67% της συνολικής αξίας των εγκεκριμένων αιτημάτων. Το πλήθος αυτών είναι ιδιαίτερα μεγάλο σε σχέση με τη συνολική αξία και αυτό οφείλεται στην υποχρέωση που υπήρχε για τους φορείς μέχρι τις 07-08-2016, να καταχωρούν στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. αιτήματα ανεξαρτήτως αξίας, δηλαδή από 0 ευρώ (με τον ν.4412/2016, από 08-08-2016 καταχωρούνται πλέον από 1.000 ευρώ και άνω). Αξιοσημείωτο είναι το γεγονός ότι η τάση καταχώρησης αιτημάτων κάτω του ορίου των 1.000 ευρώ συνεχίστηκε και μετά την ψήφιση του ν. 4412/2016, είτε επειδή υπήρχαν παλιότερα αιτήματα που εκκρεμούσαν προς καταχώρηση, είτε λόγω με έγκαιρης ενημέρωσης των χειριστών των φορέων για την αλλαγή του ορίου. Συνεπώς, συμπεραίνεται ότι οι καταχωρήσεις στοιχείων αξίας κάτω των 1.000 ευρώ είναι σημαντικά πολλές σε πλήθος, χωρίς όμως να επηρεάζουν ιδιαίτερα τα συνολικά μεγέθη ως προς την αξία.

²⁷⁰ Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή, Ετήσιο Δελτίο Στατιστικών και Απολογιστικών Στοιχείων για το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ για το έτος 2016.

Ως προς την κατηγορία φορέα:

Οι Ο.Τ.Α. είναι η κατηγορία των φορέων με το μεγαλύτερο μερίδιο ως προς το πλήθος και τη συνολική αξία των εγκεκριμένων αιτημάτων (36% και 45% αντιστοίχως). Στις προκηρύξεις την πρωτιά ως προς το συνολικό πλήθος έχουν οι Ο.Τ.Α. (42%), ενώ ως προς τη συνολική αξία πρωταγωνιστούν οι φορείς της Κεντρικής Διοίκησης (40%). Η δε μικρότερη συνολική αξία στα εγκεκριμένα αιτήματα (5%), στις προκηρύξεις (6%) και τις συμβάσεις (11%), δηλαδή σε όλα τα καταχωρούμενα αντικείμενα των δημόσιων συμβάσεων, παρατηρείται στους φορείς του Τομέα Υγείας.

Η Κεντρική Διοίκηση, αν και είναι η κατηγορία των φορέων με τις λιγότερες σε πλήθος καταχωρήσεις εγκεκριμένων αιτημάτων, προκηρύξεων και συμβάσεων, ως προς την αξία είναι δεύτερη στην κατάταξη στα εγκεκριμένα αιτήματα και τις συμβάσεις, ενώ έχει την πρωτιά στις προκηρύξεις. Αυτό αποδεικνύει ότι οι φορείς της Κεντρικής Διοίκησης προβαίνουν σε λιγότερους διαγωνισμούς, αλλά μεγαλύτερης αξίας συγκριτικά με αυτούς των άλλων φορέων για να καλύψουν με συγκεντρωτική μέθοδο τις ανάγκες τους.

4.2.8 Συμπεράσματα

Μέσω του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. επιτυγχάνεται η πλήρη αποτύπωση των σταδίων των προγραμματιζομένων συμβάσεων του Δημοσίου, του ευρύτερου δημοσίου τομέα και των Ο.Τ.Α. Α΄ και Β΄ βαθμού. Πρόκειται για ένα σύστημα ανοικτό και προσβάσιμο σε κάθε πολίτη, ελεγκτή και επιχειρηματία, ο οποίος δύναται πλέον να γνωρίζει ποιος φορέας ζητά να προμηθευτεί κάτι, με ποιες προδιαγραφές και όρους, σε ποιον ανάδοχο κατακυρώθηκε και έναντι ποιου τιμήματος. Με αυτό τον τρόπο ενισχύεται η διαφάνεια, η λογοδοσία στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, επιτυγχάνεται πιο εύκολα ο δημοσιονομικός έλεγχος, λειτουργεί πιο ομαλά ο ανταγωνισμός και σημειώνονται οφέλη όσον αφορά στο κόστος προμήθειας αγαθών και υπηρεσιών από το Δημόσιο.

Η Ελλάδα, με τη σύσταση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. καινοτόμησε σε έναν τομέα κρίσιμο για την εθνική οικονομία, διασφαλίζοντας τη χρηστή διαχείριση και ορθή εκτέλεση του προϋπολογισμού, δημιουργώντας μια πραγματική «εσωτερική αγορά» σε εθνικό επίπεδο που προάγει πέρα των προαναφερόμενων και τη χρήση νέων τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας, καθιστώντας τη χώρα πρωτοπόρο σε ευρωπαϊκό επίπεδο²⁷¹.

²⁷¹ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Σύσταση ενιαίας ανεξάρτητης αρχής δημοσίων συμβάσεων και κεντρικού ηλεκτρονικού μητρώου δημοσίων συμβάσεων – αντικατάσταση του έκτου

4.3 Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων

Με το ν. 4155/2013²⁷² για το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και την έκδοση του σχετικού δευτερογενούς κανονιστικού πλαισίου θεσπίστηκε για πρώτη φορά η ηλεκτρονική διαδικασία διενέργειας διαγωνισμών²⁷³ με εκτιμώμενη αξία ανώτερη των 60.000 ευρώ (χωρίς Φ.Π.Α.). Με το εν λόγω νομοσχέδιο επιχειρήθηκε μια σπουδαία μεταρρύθμιση στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, καθώς η χώρα εισήλθε ουσιαστικά στην ψηφιακή εποχή στον συγκεκριμένο τομέα.

Το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.), στο εν λόγω υποκεφάλαιο εφεξής το «Σύστημα», το οποίο αποτελεί ένα Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα²⁷⁴ κατά τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 36, 37, 38, 258, 259 και 260 του ν. 4412/2016, εγκαταστάθηκε και λειτουργεί κεντρικά στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή (εφεξής Γ.Γ.Ε.Π.Κ.) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.

Στόχος του Συστήματος είναι η εδραίωση ενός περιβάλλοντος σταθερότητας και απλών διαδικασιών για τη συμμετοχή των οικονομικών φορέων στις διαγωνιστικές διαδικασίες. Το Σύστημα, έχοντας τη δυνατότητα να εξυπηρετήσει πλήθος φορέων, εισάγει την ηλεκτρονική διαδικασία στην υποβολή και αξιολόγηση προσφορών από το στάδιο της διακήρυξης έως και την υπογραφή και παρακολούθηση της σύμβασης, ενώ με τις περαιτέρω δυνατότητες για σχηματισμό μητρώου οικονομικών φορέων, υποστήριξης συστημάτων όπως οι συμφωνίες πλαίσιο, οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί, ο ηλεκτρονικός κατάλογος και τα δυναμικά συστήματα αγορών δημιουργεί μία νέα σελίδα στον τρόπο εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων στη χώρα, επιτυγχάνοντας στην πράξη τη μεγαλύτερη δυνατή

κεφαλαίου του ν.3588/2007(Πτωχευτικός κώδικας) – Προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις», σ. 3 (η Έκθεση παρατίθεται στο παράρτημα).

²⁷² Ν. 4155/13 (ΦΕΚ 120 Α/29-5-2013): Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις.

²⁷³ Βλ. Υ.Α. Π1/2390/16-10-2013 (ΦΕΚ 2677 Β/2110-2013) «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)».

²⁷⁴ Το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. αποτελεί ένα Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα κατά τις διατάξεις των άρθρων 2 παρ. 1, 36, 37, 38, 258, 259 και 260 του ν. 4412/2016. Το Σύστημα συμμορφώνεται με τους υποχρεωτικούς κανόνες και πρότυπα σχεδιασμού, ανάπτυξης και λειτουργίας πληροφοριακών συστημάτων και διαδικτυακών τόπων, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στο Παράρτημα Ι της ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989 (ΦΕΚ 1301 Β'/12-4-2012) «Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης» και το π.δ. 25/2014 (Α Λ 44) «Ηλεκτρονικό Αρχείο και Ψηφιοποίηση εγγράφων».

διαφάνεια, καθώς ελαχιστοποιείται η παρέμβαση του ανθρώπινου παράγοντα και μειώνεται η δυνατότητα συνδιαλλαγής²⁷⁵.

Στο πλαίσιο της ήδη υφιστάμενης νομοθεσίας για την Η.Δ., λαμβάνοντας υπόψη και τις ιδιαιτερότητες των αναγκών των δημοσίων διαγωνισμών, καθιερώθηκε για πρώτη φορά για όλα τα στάδια διενέργειας μιας διαγωνιστικής διαδικασίας, η χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής (ψηφιακής) υπογραφής, τόσο από τους χρήστες δημοσίου υπαλλήλους, όσο και από τους εργολήπτες/προμηθευτές. Η προσδοκώμενη απόρροια αυτής της υποχρέωσης, είναι η εξάλειψη της γραφειοκρατίας και η ενίσχυση του ανταγωνισμού μεταξύ των συμμετεχόντων, με απώτερο στόχο τη μείωση των προσφορών προς όφελος του δημοσίου. Επισημαίνεται ότι η μείωση των απαιτούμενων γραφειοκρατικών διαδικασιών, δίνει κίνητρα στις μικρότερες σε μέγεθος επιχειρήσεις, αλλά και στις αλλοδαπές επιχειρήσεις να λάβουν μέρος σε διαγωνισμούς, καθώς δεν απαιτείται πλέον φυσική παρουσία κατά τα στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας, αλλά μπορούν να συμμετέχουν με απλοποιημένες διαδικασίες με τη χρήση του διαδικτύου και ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή²⁷⁶.

4.3.1 Διακριτές λειτουργίες

Το Σύστημα αναλύεται σε ένα σύνολο διακριτών λειτουργιών και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα:

- Το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων των άρθρου 38 και 260 του ν. 4412/2016.
- Προγραμματισμό Δημοσίων Συμβάσεων σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 4412/2016.
- Σχεδιασμό Διαγωνισμών - διαγωνιστική διαδικασία.
- Διαχείριση και εκτέλεση συμβάσεων.
- Επιτελική Πληροφόρηση.
- Ηλεκτρονική Διαχείριση Ροών Εργασίας & Εγγράφων και Ηλεκτρονικό Πρωτόκολλο για τις ανάγκες της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων και Προμηθειών της Γ.Γ.Ε.Π.Κ..

²⁷⁵ Βλ. Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις» σ. 1 (η Έκθεση παρατίθεται στο Παράρτημα).

²⁷⁶ Ο.π..

- Εθνικό Μητρώο Οικονομικών Φορέων Προμήθειας αγαθών και Παροχής υπηρεσιών του άρθρου 36 παρ. 7 του ν. 4412/2016.
- Διαδικτυακή Πύλη Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ..

Σύμφωνα με τη υπ' αριθμ. 83010/4098/26-07-2017 Κ.Υ.Α.²⁷⁷ το Σύστημα επεκτάθηκε προκειμένου να περιλαμβάνει διαδικασίες ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών. Η εν λόγω επέκταση αναλύεται και αυτή σε ένα σύνολο διακριτών λειτουργιών και περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον τα ακόλουθα όσον αφορά στις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών υπηρεσιών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών:

- Σχεδιασμό διαγωνιστικών διαδικασιών.
- Υποβολή Προσφορών ή/και Αιτήσεων Συμμετοχής.
- Χρήση Προτύπων ή/και Υποδειγμάτων.
- Αποσφράγιση και Αξιολόγηση Προσφορών.
- Κατακύρωση του Διαγωνισμού.
- Επιτελικές Αναφορές.

Οι ανωτέρω αναφερόμενες διακριτές λειτουργίες της επέκτασης του Συστήματος αποτελούν το υποσύστημα «Δημόσια Έργα» αυτού, στο εξής «το υποσύστημα».

4.3.2 Διαχείριση και δομή

Η Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. της Γενικής Διεύθυνσης Δημοσίων Συμβάσεων και Προμηθειών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης

²⁷⁷ Βλ. τη με αριθμ. 83010/4098/17 (ΦΕΚ 2710 Β/02-08-2017) Κ.Υ.Α.: «Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών, και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής και μόνο στην ανοικτή διαδικασία του άρθρου 27 σχετικά με τη χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)». Το πεδίο εφαρμογής της εν λόγω Κ.Υ.Α. αφορά στη σύναψη δημόσιας σύμβασης έργου, μελέτης, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής και μόνο στην ανοικτή διαδικασία του άρθρου 27 (υποβολή προσφορών σύμφωνα με διαδικασίες των περιπτώσεων α και β της παρ. 2 του άρθρου 95, τις παρ. 3 και 4 του άρθρου 95, καθώς και της παρ. 6 του άρθρου 86 του ν. 4412/2016), συσχετιζόμενη με το άρθρο 47 παρ.15 ν. 4472/2017, και όχι το σύνολο των διαδικασιών ανάθεσης και των κριτηρίων ανάθεσης συμβάσεων που αφορούν σε έργα, μελέτες και συναφείς υπηρεσίες του ν. 4412/2016.»

είναι αρμόδια για τη διαχείριση του Συστήματος²⁷⁸. Διαχειριστής όμως του υποσυστήματος «Δημόσια Έργα» που περιγράφεται με την υπ' αριθμ. 83010/4098/26-07-2017 Κ.Υ.Α. και αφορά ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών, είναι η Γενική Γραμματεία Υποδομών (Γ.Γ.Υ.) του Υπουργείου Υποδομών και Μεταφορών²⁷⁹.

Η διαδικτυακή πύλη του Συστήματος αποτελεί υποσύστημα αυτού και είναι ο διαδικτυακός ιστότοπος, προσβάσιμος στη διαδικτυακή διεύθυνση www.promitheus.gov.gr. Ο ιστότοπος αυτός λειτουργεί ως κομβικό σημείο πληροφόρησης και πρόσβασης σε υπηρεσίες και υποσυστήματα του Συστήματος όσον αφορά στις αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς, τους οικονομικούς φορείς καθώς και το ενδιαφερόμενο κοινό, εν γένει όλους τους εμπλεκόμενους στις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις φορείς. Στην προαναφερόμενη διαδικτυακή πύλη υπάρχει διακριτή περιοχή όσον αφορά στην πληροφόρηση και πρόσβαση σε υπηρεσίες και σε υποσυστήματα του Συστήματος για τους εμπλεκόμενους στις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις έργων, μελετών και παροχής τεχνικών και λοιπών επιστημονικών υπηρεσιών φορείς, ήτοι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς, οικονομικοί φορείς, καθώς και το ενδιαφερόμενο κοινό.

²⁷⁸ Η εν λόγω Διεύθυνση, σύμφωνα με το άρθρο 3 της με αριθμ. πρωτ.56902/215/19-05-2017 Υ.Α. «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)», μεριμνά για την αδιάλειπτη και ορθή λειτουργία του Συστήματος σύμφωνα με τα αναφερόμενα στην παρ. 3.α) του άρθρου 59 του π.δ. 116/2014, που εξασφαλίζεται από: α) τον σχεδιασμό της αρχιτεκτονικής του Συστήματος, η οποία βασίζεται σε αρχές και τεχνικές που διασφαλίζουν την υψηλή διαθεσιμότητά του (high availability) μέσω του πλεονασμού υλικού και λογισμικού (hardware and software redundancy) β) τη λήψη μέτρων και την εκτέλεση ενεργειών για την πρόληψη τεχνικών δυσχερειών στο πλαίσιο της ενδεικνυόμενης, από τον κατασκευαστή, συντήρησης του Συστήματος. γ) την παρακολούθηση (monitoring) του Συστήματος και την εφαρμογή ενδεχόμενων αναγκαίων προληπτικών ή/και διορθωτικών ενεργειών όταν αυτό απαιτείται και δ) τη λειτουργία γραφείου υποστήριξης (helpdesk) για την τεχνική στήριξη των χρηστών του Συστήματος.

²⁷⁹ Μέχρις ότου γίνει εφικτή η μετεγκατάσταση του υποσυστήματος Δημόσια Έργα σε υποδομές ελεγχόμενες από τη Γ.Γ.Υ. καθώς και η μεταβίβαση της πλήρους διαχειριστικής ικανότητας του υποσυστήματος στη Γ.Γ.Υ., προσωρινός διαχειριστής του υποσυστήματος σε αυτά ορίζεται η Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. της Γ.Γ.Ε.Π.Κ. του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης. Τα ειδικότερα θέματα της προσωρινής διαχείρισης ορίζονται σε σχετική τεχνική συμφωνία του Υπουργού Οικονομίας και Ανάπτυξης και του Υπουργού Υποδομών και Μεταφορών.

4.3.3 Δικαιώματα χρήσης και τρόπος πρόσβασης

Η πολιτική ασφάλειας, καθώς και οι κατάλληλες τεχνικές ασφάλειας διαχείρισης των δεδομένων που εφαρμόζονται από το Σύστημα²⁸⁰, είναι σύμφωνες με τις διατάξεις των άρθρων 37 και 259 του ν.4412/2016. Σε κάθε κατηγορία χρηστών αποδίδονται από την αρμόδια για τη διαχείριση του Συστήματος υπηρεσία διαφορετικά δικαιώματα χρήσης, ως εξής:

α) Στους απλούς χρήστες του Συστήματος περιλαμβάνονται ιδιώτες, επιχειρήσεις, οικονομικοί και άλλοι φορείς που επιθυμούν να ενημερωθούν για το Σύστημα και να επικοινωνήσουν με τα αρμόδια στελέχη της αρμόδιας Διεύθυνσης της Γ.Γ.Ε.Π.Κ.. Η πρόσβαση τους στο σύστημα πραγματοποιείται μέσω της διαδικτυακής πύλης του Συστήματος και δεν απαιτεί ειδικές διαδικασίες εγγραφής, ταυτοποίησης και αναγνώρισής τους. Οι ανωτέρω χρήστες έχουν πρόσβαση αποκλειστικά και μόνο στον ελεύθερα προσβάσιμο χώρο ως ορίζεται στη συνέχεια.

Ελεύθερα προσβάσιμος χώρος: πρόκειται για τις σελίδες της διαδικτυακής πύλης του Συστήματος στις οποίες η πρόσβαση επιτρέπεται ελεύθερα στο ενδιαφερόμενο κοινό. Στον χώρο αυτόν δημοσιεύονται γενικές πληροφορίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις και ιδίως τα εξής στοιχεία:

- Το σχετικό με τις δημόσιες συμβάσεις νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.
- Προκαταρκτικές διαβουλεύσεις διακηρύξεων και τεχνικών προδιαγραφών.
- Διακηρύξεις, διευκρινίσεις επί των όρων αυτών και ανακοινώσεις σχετικές με τους διενεργούμενους ηλεκτρονικούς διαγωνισμούς.
- Κάθε πληροφορία που κρίνεται απαραίτητη για την απρόσκοπτη πρόσβαση και χρήση του Συστήματος.
- Αρχείο ειδών - κωδικολόγιο CPV.
- Όροι χρήσης.
- Συχνές ερωτήσεις.
- Ενημερωτικά Δελτία – Απολογιστικά και Στατιστικά στοιχεία δημοσίων συμβάσεων.

²⁸⁰ Στο Σύστημα τα θέματα ασφαλείας και προστασίας των προσωπικών δεδομένων αντιμετωπίζονται σύμφωνα με τα οριζόμενα στις παραγράφους 11 και 13 του Παραρτήματος Ι της ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 (ΦΕΚ 1301 Β'/12-4-2012) «Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης».

- Δημοσιεύσιμα στοιχεία δημοσίων συμβάσεων των αναθετουσών αρχών/αναθετόντων φορέων που σχετίζονται με ηλεκτρονικές διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων, αιτήματα, διακηρύξεις, συμβάσεις και εντολές πληρωμών για την προμήθεια αγαθών, υπηρεσιών και δημοσίων έργων, τα οποία αναρτώνται στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. του άρθρου 38 του ν. 4412/2016, τον προγραμματισμό των δημοσίων συμβάσεων.

β) Στους πιστοποιημένους χρήστες της Γ.Γ.Ε.Π.Κ. περιλαμβάνονται στελέχη της Γ.Γ.Ε.Π.Κ. που πραγματοποιούν λειτουργίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις μέσω του Συστήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από τη Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του.

γ) Στους πιστοποιημένους χρήστες της Επιτροπής Προμηθειών Υγείας (Ε.Π.Υ.) περιλαμβάνονται στελέχη της που πραγματοποιούν λειτουργίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις μέσω του Συστήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από τη Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του.

δ) Στους πιστοποιημένους χρήστες της Γ.Γ.Υ. περιλαμβάνονται στελέχη της που πραγματοποιούν λειτουργίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις μέσω του υποσυστήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από το Διαχειριστή του υποσυστήματος, καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του.

ε) Στους πιστοποιημένους χρήστες των Κεντρικών Αρχών Αγορών περιλαμβάνονται στελέχη τους που πραγματοποιούν λειτουργίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις μέσω του Συστήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από τη Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του.

στ) Στους πιστοποιημένους χρήστες ελεγκτικών και εποπτικών αρχών περιλαμβάνονται στελέχη ελεγκτικών και εποπτικών αρχών που πραγματοποιούν λειτουργίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις μέσω του Συστήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και

τους έχουν αποδοθεί από τη Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του.

ζ) Στους πιστοποιημένους χρήστες αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων πλην των ανωτέρω περιλαμβάνονται στελέχη των αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων που πραγματοποιούν λειτουργίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις μέσω του Συστήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από τη Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του.

η) Στους πιστοποιημένους χρήστες γνωμοδοτικών οργάνων περιλαμβάνονται στελέχη γνωμοδοτικών οργάνων της αναθέτουσας αρχής / του αναθέτοντα φορέα όπως αυτά περιγράφονται στο ν. 4412/2016²⁸¹ που πραγματοποιούν λειτουργίες σχετικά με δημόσιες συμβάσεις μέσω του υποσυστήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που οι αναθέτουσες αρχές /φορείς έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από το Διαχειριστή του υποσυστήματος, καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας.

θ) Στους πιστοποιημένους οικονομικούς φορείς και πιστοποιημένους χρήστες αυτών περιλαμβάνονται στελέχη των οικονομικών φορέων που πραγματοποιούν λειτουργίες δημοσίων συμβάσεων μέσω του Συστήματος, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης που έχουν αιτηθεί και τους έχουν αποδοθεί από τη Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του. Οι χρήστες αυτοί έχουν διαβαθμισμένη πρόσβαση σε στοιχεία και λειτουργίες του Συστήματος που τους αφορούν σχετικά με τις διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων στις οποίες και συμμετέχουν ανάλογα με το στάδιο της διαδικασίας. Κάθε οικονομικός φορέας έχει μέσω των χρηστών του πρόσβαση μόνο στα δικά του στοιχεία και στα στοιχεία των διαγωνισμών που συμμετέχει.

ι) Στους διαχειριστές του Συστήματος περιλαμβάνονται στελέχη της Διεύθυνσης Ανάπτυξης και Τεχνικής Υποστήριξης Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. που έχουν αυξημένα δικαιώματα πρόσβασης και διαχείρισης στους σχετικούς πόρους και υποδομές του συνόλου του Συστήματος, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, ανάλογα με τα δικαιώματα πρόσβασης τους καθώς και τον σχετικό Κανονισμό Ασφαλείας του.

²⁸¹ Για τα συλλογικά όργανα διενέργειας διαδικασιών σύναψης συμβάσεων βλ. άρθρο 221 του ν. 4412/2016.

4.3.4 Τρόπος χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.

4.3.4.1 Διαδικασία εγγραφής

Η εκχώρηση των ανωτέρω δικαιωμάτων πραγματοποιείται μέσω εγγραφής στο Σύστημα με την κατωτέρω διαδικασία²⁸²:

Οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς αιτούνται την εγγραφή των στελεχών τους παρέχοντας τις απαραίτητες πληροφορίες και αποδεχόμενοι τους όρους χρήσης του Συστήματος. Η αρμόδια Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Υποστήριξης του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. ταυτοποιεί τους χρήστες μέσω του προγράμματος Δι@ύγεια και αποδίδει σε αυτούς τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης του Συστήματος²⁸³.

Οι οικονομικοί φορείς αιτούνται την εγγραφή τους και την εγγραφή των στελεχών τους παρέχοντας τις απαραίτητες πληροφορίες και αποδεχόμενοι τους όρους χρήσης του Συστήματος ταυτοποιούμενοι ως ακολούθως:

- Όσοι από τους ανωτέρω οικονομικούς φορείς διαθέτουν ελληνικό Αριθμό Φορολογικού Μητρώου (Α.Φ.Μ.) ταυτοποιούνται με χρήση των διαπιστευτηρίων που αυτοί κατέχουν από το σύστημα TAXISNet της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων. Εφόσον γίνει η ταυτοποίηση, η αρμόδια Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., αποδίδει σε αυτούς τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης του Συστήματος.
- Οι οικονομικοί φορείς των κρατών μελών της Ε.Ε. οι οποίοι δεν διαθέτουν ελληνικό Α.Φ.Μ. δύναται να αιτούνται την εγγραφή τους είτε συμπληρώνοντας τον αντίστοιχο αριθμό ταυτότητας Φ.Π.Α. (VAT Identification Number), ταυτοποιούμενοι με χρήση των διαπιστευτηρίων που κατέχουν από το αντίστοιχο σύστημα, είτε βάσει της συμμόρφωσης με το σύστημα SecureidenTityacrOssboRderslinKed (STORK). Εφόσον γίνει η ταυτοποίηση, η αρμόδια Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης του

²⁸² Βλ. άρθρο 5 της με αριθμ. πρωτ. 56902/215/19-05-2017 Υ.Α. «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)».

²⁸³ Η αρμόδια Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., σε περίπτωση που οι αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς δεν υποχρεούνται να διαθέτουν κωδικούς πρόσβασης στο πρόγραμμα Δι@ύγεια, ταυτοποιεί τους χρήστες βάσει παρεχόμενων στοιχείων ταυτοποίησης.

Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., αποδίδει σε αυτούς τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης του Συστήματος.

- Οι οικονομικοί φορείς που δεν εντάσσονται στις προαναφερόμενες κατηγορίες, αιτούνται την εγγραφή τους και ταυτοποιούνται από την αρμόδια Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. αποστέλλοντας είτε υπεύθυνη δήλωση ψηφιακά υπογεγραμμένη με επίσημη μετάφραση στην ελληνική, είτε ένορκη βεβαίωση ή πιστοποιητικό σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου P.D.F. με επίσημη μετάφραση στην ελληνική, όπως αυτά προσδιορίζονται και σύμφωνα με τους προβλεπόμενους όρους στο κράτος μέλος εγκατάστασης του οικονομικού φορέα, στα οποία δηλώνεται/αποδεικνύεται η εγγραφή του σε επαγγελματικό ή εμπορικό μητρώο, προσκομιζόμενα εντός τριών (3) εργασίμων ημερών και σε έντυπη μορφή (πρωτότυπο ή ακριβές αντίγραφο) στην αρμόδια υπηρεσία.

Το αίτημα εγγραφής υποβάλλεται από όλους τους υποψήφιους χρήστες ηλεκτρονικά μέσω του Συστήματος ή μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Εφόσον ο υποψήφιος χρήστης ταυτοποιηθεί, η αρμόδια Διεύθυνση Ανάπτυξης και Τεχνικής Στήριξης του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., αποδίδει σε αυτόν τα απαραίτητα διαπιστευτήρια και δικαιώματα πρόσβασης και χρήσης του συστήματος, και ενημερώνει σχετικά με ηλεκτρονικό μήνυμα τον υποψήφιο χρήστη.

4.3.4.2 Επικοινωνία και διακίνηση εγγράφων

Η διαδικασία επικοινωνίας, ενημέρωσης και διακίνησης εγγράφων πραγματοποιείται μέσω του Συστήματος και ανάλογα με την περίπτωση, είτε μέσω της διαλειτουργικότητας «Επικοινωνία» με την αποστολή ή κοινοποίηση σχετικών στοιχείων με μηνύματα, είτε με την ανάρτηση σχετικών στοιχείων από τις αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένων Προκηρυγμένου Διαγωνισμού» της εκάστοτε διακήρυξης, είτε με την υποβολή σχετικών στοιχείων από τους οικονομικούς φορείς στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένων Ηλεκτρονικής Προσφοράς», ο οποίος περιλαμβάνει τους (υπό)φακέλους «Δικαιολογητικά Συμμετοχής –Τεχνική Προσφορά», «Οικονομική Προσφορά» και «Δικαιολογητικά Προσωρινού Αναδόχου».

Τα σχετικά στοιχεία αποστολής, κοινοποίησης, υποβολής ή ανάρτησης και ειδικότερα ο καταγεγραμμένος χρόνος αυτών²⁸⁴, αποτελούν απόδειξη επικοινωνίας και διακίνησης εγγράφων μέσω του Συστήματος και κατά συνέπεια οι σχετικές προθεσμίες αρχίζουν την επομένη της ημέρας της προαναφερθείσας κατά περίπτωση αποστολής, κοινοποίησης ή υποβολής και λήγουν όταν περάσει ολόκληρη η τελευταία ημέρα και, αν είναι κατά το νόμο εορτάσιμη, όταν περάσει ολόκληρη η επομένη εργάσιμη.

Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν μέσω του Συστήματος τα κατά περίπτωση έγγραφα που έχουν συνταχθεί/παραχθεί από τους ίδιους υπογεγραμμένα με εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή που υποστηρίζεται από εγκεκριμένο πιστοποιητικό, το οποίο χορηγήθηκε από έναν εγκεκριμένο πάροχο υπηρεσιών πιστοποίησης²⁸⁵ και σύμφωνα με τις διατάξεις της με αριθμ. πρωτ. 56902/215/19-05-2017 Υ.Α. «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)».

Οι αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς, τα γνωμοδοτικά όργανα και οι εποπτικοί και ελεγκτικοί μηχανισμοί υποβάλλουν και αναρτούν μέσω του Συστήματος τα κατά περίπτωση έγγραφα με εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή²⁸⁶ και τις διατάξεις της με αριθμ. πρωτ. 56902/215/19-05-2017 Υ.Α. «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)».

²⁸⁴ Οι υπηρεσίες χρονοσήμανσης παρέχονται, σύμφωνα με τις διατάξεις της υπουργικής απόφασης ΥΑΠ/Φ.40.4/163/2012 του Υφυπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (Β' 401) από τρίτους εθνικούς ή αλλοδαπούς φορείς υποχρεωτικά πιστοποιημένους από τις αντίστοιχες αρμόδιες αρχές για την παροχή τέτοιων υπηρεσιών και διασυνδεδεμένους με τον εθνικό χρόνο. Η παροχή των υπηρεσιών χρονοσήμανσης αποδεικνύεται με σχετική ηλεκτρονική επιβεβαίωση λήψης των προαναφερόμενων φορέων προς τον χρήστη των υπηρεσιών αυτών, η οποία διαβιβάζεται στον χρήστη μέσω του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. με ασφαλή κρυπτογραφημένο τρόπο και η οποία επέχει θέση εγγράφου βέβαιης χρονολογίας. Δεν επιτρέπεται στην αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα ή στη Γ.Γ.Ε.Π.Κ. η παρέμβαση στη διαδικασία χρονοσήμανσης.

²⁸⁵ Ο εγκεκριμένος πάροχος πιστοποίησης πρέπει να περιλαμβάνεται στον κατάλογο εμπιστευσης που προβλέπεται στην απόφαση 2009/767/ΕΚ (όπως τροποποιήθηκε και ισχύει) και σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (Ε.Ε.) 910/2014.

²⁸⁶ Σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κανονισμό (Ε.Ε.) 910/2014, τα άρθρα 3 και 5 της με αριθμ. ΥΑΠ/Φ.40.4/3/1031 «Ρυθμίσεις για το Ηλεκτρονικό Δημόσιο Έγγραφο» (ΦΕΚ Β 1317/2012).

4.3.4.3 Σύνταξη προκήρυξης – διακήρυξης

Μέσω του Συστήματος υποστηρίζονται μηχανογραφικά οι διαδικασίες σχεδιασμού των διαγωνισμών δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών των άρθρων 36 και 258 του ν. 4412/2016 και των έργων, μελετών, και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των με αριθμ. πρωτ. 56902/215/19-05-2017 Υ.Α. και με αριθμ. πρωτ.83010/4098/26-07-2017 Κ.Υ.Α.αντίστοιχα.

Ειδικότερα μέσω του Συστήματος, πιστοποιημένοι χρήστες του φορέα διενέργειας του διαγωνισμού δύνανται να προβαίνουν σε προκαταρκτικές διαβουλεύσεις με την αγορά μετά από αίτηση τους προς πιστοποιημένους χρήστες της Γ.Δ.Δ.Σ.Π., να προετοιμάζουν μέσω των λειτουργιών του Συστήματος την ηλεκτρονική φόρμα του διαγωνισμού, να προβαίνουν για διαγωνισμούς δημοσίων συμβάσεων προμηθειών και υπηρεσιών στη χρήση ενιαίων τεχνικών προδιαγραφών που έχουν καταχωρηθεί στο Σύστημα από πιστοποιημένους χρήστες της Γ.Δ.Δ.Σ.Π. και της Ε.Π.Υ., να προβαίνουν στη χρήση προτύπων²⁸⁷ ή υποδειγμάτων²⁸⁸ που έχουν καταχωρηθεί από Διαχειριστές του Συστήματος και να προετοιμάζουν μέσω των λειτουργιών του Συστήματος το Ευρωπαϊκό Ενιαίο Έγγραφο Σύμβασης (Ε.Ε.Ε.Σ.) ή/και το Τυποποιημένο Έντυπο Υπεύθυνης Δήλωσης (Τ.Ε.Υ.Δ.) του διαγωνισμού και να καθορίζουν τα σχετικά κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής²⁸⁹.

Μετά την υπογραφή της διακήρυξης, αποστέλλονται μέσω του Συστήματος σε ηλεκτρονική μορφή τα κατάλληλα στοιχεία προς την Επίσημη Εφημερίδα της Ε.Ε. (TED)²⁹⁰ εφόσον υφίσταται υποχρέωση²⁹¹, προς το Κ.Η.Μ.Δ.Η.Σ.²⁹² και προς την Διαδικτυακή Πύλη του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.²⁹³.

²⁸⁷ Βλ. τη με αριθμ. 29 ΕΣ/2017 Απόφαση της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (ΦΕΚ 3074 Β/06-09-2017) για την έκδοση προτύπων τευχών διακηρύξεων ανοικτής διαδικασίας για τη σύναψη ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων έργου άνω των ορίων και κάτω των ορίων του ν.4412/2016, με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με βάση την τιμή.

²⁸⁸ Στην ιστοσελίδα της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. υπάρχουν αναρτημένα επικαιροποιημένα υποδείγματα διακήρυξης για συμβάσεις γενικών υπηρεσιών και προμηθειών με ανοικτή διαδικασία μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και πρότυπα τευχών διακήρυξης ανοικτής διαδικασίας για τη σύναψη δημοσίων συμβάσεων έργων μέσω Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., <http://www.eaadhsy.gr/index.php/m-foreis/m-protypa> [πρόσβαση 27-11-2017].

²⁸⁹ Έως την ολοκλήρωση της ανάπτυξης της προαναφερόμενης λειτουργικότητας σύνταξης των Ε.Ε.Ε.Σ. και Τ.Ε.Υ.Δ. μέσω του Συστήματος, η προετοιμασία των εν λόγω εγγράφων δύναται να γίνει, για μεν το Ε.Ε.Ε.Σ. μέσω της υπηρεσίας eESPD της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και για δε το Τ.Ε.Υ.Δ. βάσει του τυποποιημένου ηλεκτρονικού εντύπου που εκδίδεται από την Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων.

²⁹⁰ Το e-Notices, είναι το αντίστοιχο ηλεκτρονικό εργαλείο για την προετοιμασία των δημοσίων συμβάσεων και τη δημοσίευσή τους στο Συμπλήρωμα στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής

Τα αιτήματα παροχής διευκρινίσεων επί των εγγράφων της δημόσιας σύμβασης, υποβάλλονται από τους οικονομικούς φορείς μέσω της λειτουργικότητας της «Επικοινωνίας» του Συστήματος. Αντίστοιχα και οι διευκρινίσεις που παρέχονται από τις αναθέτουσες αρχές/αναθέτοντες φορείς, δίνονται μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Συστήματος ή και της ανάρτησης αυτών στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένα Προκηρυγμένου Διαγωνισμού», Κατηγορία «Προς Προμηθευτή, Διακήρυξη και Δημοσίευση στο Portal».

4.3.4.4 Υποβολή Προσφορών – Αιτήσεων Συμμετοχής

Χρόνος και τρόπος υποβολής προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής

Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν την προσφορά, τα στοιχεία και δικαιολογητικά για τη συμμετοχή τους σε διαγωνιστική διαδικασία και μέχρι τη σύναψη της σύμβασης μέσω του Συστήματος με τρόπο και σε χρόνο που ορίζεται κατά περίπτωση στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και της με αριθμ. πρωτ. 56902/215/19-05-2017 Υ.Α. «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)», σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται παρακάτω.

Ένωσης. Μέσω των eNotices δίνεται πρόσβαση σε όλα τα τυποποιημένα έντυπα τα οποία χρησιμοποιούνται για τις δημόσιες συμβάσεις της Ε.Ε.. Η εν λόγω υπηρεσία είναι δωρεάν και επιτρέπει να κινείται ο ενδιαφερόμενος σε ένα εξατομικευμένο περιβάλλον, συντομεύοντας το χρόνο εργασίας καθώς και τη διαδικασία δημοσίευσης των προκηρύξεων. Οι eNotices βοηθούν επίσης στον έλεγχο για πιθανά λάθη των προκηρύξεων και τη συμμόρφωσή τους με τις οδηγίες της Ε.Ε., οι οποίες διέπουν τις διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων.

<http://simap.europa.eu/enotices/changeLanguage.do?language=el> , [πρόσβαση 28-11-2017].

²⁹¹ Με την επιφύλαξη των διατάξεων του άρθρου 66 παρ. 6 και του άρθρου 296 παρ. 5 του ν. 4412/2016, το Σύστημα μπορεί να λειτουργεί ως το επίσημο εθνικό πληροφοριακό σύστημα eSender και ως πιστοποιημένος φορέας TED eSender, αποστέλλει ειδοποιήσεις στο TED, ήτοι την ηλεκτρονική έκδοση του «Συμπληρώματος της Επίσημης Εφημερίδας» της Ε.Ε. που αφορά στις ευρωπαϊκές δημόσιες συμβάσεις, για εκείνα τα τυποποιημένα έντυπα - όπως αυτά θεσπίζονται από τον κανονισμό (Ε.Ε.) αριθ. 2015/1986 και καλύπτονται από τις οδηγίες 2014/23/Ε.Ε., 2014/24/Ε.Ε. και 2014/25/Ε.Ε. - για τα οποία και έχει πιστοποιηθεί. Ο χρήστης, μέσω της ειδικής λειτουργικότητας Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. TED eSender του Συστήματος, δύναται να συντάσσει, να παρακολουθεί και να αποστέλλει σχετικές ειδοποιήσεις στο TED.

²⁹² Με την επιφύλαξη των παρ. 1, 2, και 5 του άρθρου 38 του ν. 4412/2016.

²⁹³ Έως την ολοκλήρωση των διαδικασιών ηλεκτρονικής αποστολής στο TED μέσω του Συστήματος, τα κατά περίπτωση στοιχεία αποστέλλονται και καταχωρούνται κατά περίπτωση από τους χρήστες-αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς, στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης (TED) και στο Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. αντίστοιχα, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στις κείμενες διατάξεις του ν. 4412/2016.

Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν την προσφορά τους²⁹⁴ σε ηλεκτρονικό φάκελο μέσα στην προθεσμία που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης. Στα περιεχόμενα του ανωτέρω φακέλου περιλαμβάνονται ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική Προσφορά» στον οποίο περιλαμβάνονται τα κατά περίπτωση απαιτούμενα δικαιολογητικά σύμφωνα με τις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας και την ανωτέρω Υπουργική Απόφαση και ένας (υπο)φάκελος με την ένδειξη «Οικονομική Προσφορά» στον οποίο περιλαμβάνεται η οικονομική προσφορά του οικονομικού φορέα. Τα στοιχεία της προσφοράς που έχουν εμπιστευτικό χαρακτήρα, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 21 του ν. 4412/2016, υποβάλλονται στον οικείο (υπο)φάκελο ως ξεχωριστό αρχείο και σημαίνονται από τον οικονομικό φορέα με χρήση του σχετικού πεδίου του Συστήματος. Στην περίπτωση αυτή, ο οικονομικός φορέας υποβάλλει στον οικείο (υπο)φάκελο σχετική αιτιολόγηση, αναφέροντας ρητά όλες τις σχετικές διατάξεις νόμου ή διοικητικές πράξεις που επιβάλλουν την εμπιστευτικότητα της συγκεκριμένης πληροφορίας²⁹⁵.

Ο χρήστης- οικονομικός φορέας υποβάλλει τους ανωτέρω (υπο)φακέλους μέσω του Συστήματος, ως εξής:

Τα στοιχεία και δικαιολογητικά που περιλαμβάνονται στον (υπο)φάκελο με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Συμμετοχής – Τεχνική Προσφορά» υποβάλλονται από αυτόν ηλεκτρονικά σε μορφή αρχείου P.D.F. και εφόσον έχουν συνταχθεί/ παραχθεί από τον ίδιο, φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών, χωρίς να απαιτείται θεώρηση γνησίου της υπογραφής.

Εντός τριών (3) εργάσιμων ημερών από την ηλεκτρονική υποβολή των ως άνω στοιχείων και δικαιολογητικών προσκομίζονται υποχρεωτικά από τον οικονομικό φορέα στην αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα, σε έντυπη μορφή και σε σφραγισμένο φάκελο, τα στοιχεία της ηλεκτρονικής προσφοράς τα οποία απαιτείται να προσκομισθούν σε πρωτότυπη μορφή σύμφωνα με τον ν. 4250/2014²⁹⁶.

²⁹⁴ Βλ. Εγχειρίδιο «Ηλεκτρονική υποβολή προσφοράς», http://www.promitheus.gov.gr/webcenter/files/hlektroniki_ypovoli_prosforas.pdf, [πρόσβαση 28-11-2017].

²⁹⁵ Δεν χαρακτηρίζονται ως εμπιστευτικές πληροφορίες σχετικά με τις τιμές μονάδος, τις προσφερόμενες ποσότητες, την οικονομική προσφορά και τα στοιχεία της τεχνικής προσφοράς που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγησή της, σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 21 του ν. 4412/2016.

²⁹⁶ Τέτοια στοιχεία και δικαιολογητικά είναι ενδεικτικά η εγγυητική επιστολή συμμετοχής, τα πρωτότυπα έγγραφα τα οποία έχουν εκδοθεί από ιδιωτικούς φορείς και δεν φέρουν επικύρωση από δικηγόρο, καθώς και τα έγγραφα που φέρουν τη Σφραγίδα της Χάγης (Apostille). Δεν προσκομίζονται

Οι οικονομικοί φορείς δύνανται να προετοιμάζουν μέσω των λειτουργιών του Συστήματος το Ε.Ε.Ε.Σ. ή/και το Τ.Ε.Υ.Δ. του διαγωνισμού και να καθορίζουν τα σχετικά κριτήρια αποκλεισμού και επιλογής.

Ο οικονομικός φορέας συντάσσει την τεχνική και οικονομική του προσφορά συμπληρώνοντας την αντίστοιχη ειδική ηλεκτρονική φόρμα του Συστήματος και επισυνάπτοντας στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένων Ηλεκτρονικής Προσφοράς» και στον κατά περίπτωση (υπο)φάκελο όλα τα στοιχεία της προσφοράς του σε μορφή αρχείου P.D.F.. Στη συνέχεια, ο οικονομικός φορέας παράγει από το Σύστημα τα ηλεκτρονικά αρχεία²⁹⁷ (εκτυπώσεις της Τεχνικής Προσφοράς Προμηθευτή και της Οικονομικής Προσφοράς Προμηθευτή σε μορφή αρχείου P.D.F.), τα οποία υπογράφονται με εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών και επισυνάπτονται στους αντίστοιχους (υπο)φακέλους της προσφοράς από τον οικονομικό φορέα. Κατά τη συστημική υποβολή της προσφοράς το Σύστημα πραγματοποιεί αυτοματοποιημένους ελέγχους επιβεβαίωσης της ηλεκτρονικής προσφοράς σε σχέση με τα παραχθέντα ηλεκτρονικά αρχεία²⁹⁸ (Τεχνική και Οικονομική Προσφορά) και εφόσον οι έλεγχοι αυτοί αποβούν επιτυχείς η προσφορά υποβάλλεται στο Σύστημα. Διαφορετικά, η προσφορά δεν υποβάλλεται και το Σύστημα ενημερώνει τον οικονομικό φορέα με σχετικό μήνυμα σφάλματος στη διεπαφή του χρήστη του οικονομικού φορέα, προκειμένου ο τελευταίος να προβεί στις σχετικές ενέργειες διόρθωσης.

Εφόσον οι τεχνικές προδιαγραφές και οι οικονομικοί όροι δεν έχουν αποτυπωθεί στο σύνολό τους στις ειδικές ηλεκτρονικές φόρμες του Συστήματος, ο οικονομικός φορέας επισυνάπτει ψηφιακά υπογεγραμμένα τα σχετικά ηλεκτρονικά αρχεία σύμφωνα με τους όρους της εκάστοτε διακήρυξης (ιδίως τεχνική και οικονομική προσφορά).

σε έντυπη μορφή στοιχεία και δικαιολογητικά τα οποία φέρουν εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών, τα ΦΕΚ, τα τεχνικά φυλλάδια και όσα στοιχεία και δικαιολογητικά προβλέπεται από το ν. 4250/2014 ότι οι φορείς υποχρεούνται να αποδέχονται αντίγραφα των πρωτοτύπων. Ειδικά τα στοιχεία και δικαιολογητικά που αφορούν έγγραφα που παρέχονται από τους δημόσιους φορείς αναζητούνται αυτεπάγγελτα από την αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα, μέσω διαλειτουργικότητας των συστημάτων. Έως την πλήρη διαλειτουργικότητα, τα στοιχεία και δικαιολογητικά υποβάλλονται από τον οικονομικό φορέα.

²⁹⁷ Οι προσφορές αυτές καλούνται συστημικές.

²⁹⁸ Οι οικονομικοί φορείς δύνανται μέσω των λειτουργιών του υποσυστήματος να προβούν κατά περίπτωση σε εκτύπωση ελέγχου ομαλότητας των επιμέρους ποσοστών έκπτωσης ανά ομάδα εργασιών στην περίπτωση εφαρμογής της παρ. 2α του άρθρου 95 του ν.4412/2016.

Από το Σύστημα εκδίδεται ηλεκτρονική απόδειξη υποβολής προσφοράς, η οποία αποστέλλεται στον οικονομικό φορέα με μήνυμα ηλεκτρονικού ταχυδρομείου.

Υποβολή αιτήσεων συμμετοχής σε διαγωνιστική διαδικασία

Οι οικονομικοί φορείς υποβάλλουν τις αιτήσεις συμμετοχής τους στη διαγωνιστική διαδικασία μέσω του Συστήματος με τρόπο και σε χρόνο που ορίζεται κατά περίπτωση στις διατάξεις της κείμενης νομοθεσίας, της με αριθμ. πρωτ. 56902/215/19-05-2017 Υ.Α. «Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.)» και τα έγγραφα της σύμβασης, εφαρμόζοντας αναλόγως τα προαναφερόμενα.

Απόσυρση προσφοράς

Οι οικονομικοί φορείς δύνανται να ζητήσουν την απόσυρση υποβληθείσας προσφοράς, πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής της προσφοράς, με έγγραφο αίτημα τους προς την αναθέτουσα αρχή/αναθέτοντα φορέα, σε μορφή ηλεκτρονικού αρχείου P.D.F. που φέρει εγκεκριμένη προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή ή προηγμένη ηλεκτρονική υπογραφή με χρήση εγκεκριμένων πιστοποιητικών, μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Συστήματος. Πιστοποιημένος χρήστης της αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντα φορέα, μετά από σχετική απόφαση της αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντα φορέα η οποία αποδέχεται το σχετικό αίτημα του οικονομικού φορέα, μπορεί να προβεί στην απόρριψη της σχετικής ηλεκτρονικής προσφοράς στο Σύστημα πριν την καταληκτική ημερομηνία υποβολής της προσφοράς. Κατόπιν, ο οικονομικός φορέας δύνανται να υποβάλει εκ νέου προσφορά μέσω του Συστήματος έως την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφοράς.

Τα οριζόμενα στις ανωτέρω παραγράφους εφαρμόζονται αναλογικά για τις διαδικασίες σύναψης δημοσίων συμβάσεων του Βιβλίου ΙΙ του ν.4412/2016, σύμφωνα με το άρθρο 315 αυτού.

4.3.4.5 Ηλεκτρονική αποσφράγιση - αξιολόγηση προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής

Ηλεκτρονική Αποσφράγιση

Το πιστοποιημένο στο Σύστημα για την αποσφράγιση των αιτήσεων συμμετοχής και προσφορών συμμετοχής, αρμόδιο όργανο της αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντα φορέα, προβαίνει στην ηλεκτρονική αποσφράγιση αυτών, κατά την ημερομηνία και ώρα που ορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης ή τη σχετική πρόσκληση, ακολουθώντας κατά περίπτωση τα εξής στάδια:

- α) ηλεκτρονική αποσφράγιση των προσφορών και αιτήσεων συμμετοχής,
- β) ηλεκτρονική αποσφράγιση του (υπό)φακέλου «Δικαιολογητικά Συμμετοχής- Τεχνική Προσφορά» και
- γ) ηλεκτρονική αποσφράγιση του (υπό)φακέλου «Οικονομική Προσφορά», σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται στη με αριθμ. πρωτ. 56902/215/19-05-2017 Υ.Α. και στη με αριθμ. πρωτ.83010/4098/26-07-2017 Κ.Υ.Α..

Ηλεκτρονική αξιολόγηση

Μετά την κατά περίπτωση ηλεκτρονική αποσφράγιση των αιτήσεων συμμετοχής και των προσφορών²⁹⁹ η αναθέτουσα αρχή/ αναθέτων φορέας προβαίνει στην αξιολόγηση αυτών³⁰⁰ μέσω των αρμόδιων πιστοποιημένων στο Σύστημα οργάνων της, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των κείμενων διατάξεων, των εγγράφων της σύμβασης και της με αριθμ. πρωτ. 56902/215/19-05-2017 Υ.Α.³⁰¹

²⁹⁹ Επισημαίνεται ότι στην περίπτωση δημοσίων συμβάσεων έργου, μελέτης, παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών, που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της με αριθμ. πρωτ.83010/4098/26-07-2017 Κ.Υ.Α., μετά την καταληκτική ημερομηνία υποβολής προσφορών και πριν την ηλεκτρονική αποσφράγιση η αναθέτουσα αρχή / ο αναθέτοντας φορέας κοινοποιεί τον σχετικό κατάλογο συμμετεχόντων. Μετά την κατά περίπτωση ηλεκτρονική αποσφράγιση των δικαιολογητικών συμμετοχής και των οικονομικών προσφορών, η Επιτροπή Διαγωνισμού αποστέλλει στους προσφέροντες τον σχετικό κατάλογο μειοδοσίας και στη συνέχεια προβαίνει στην αξιολόγηση των προσφορών μέσω των αρμόδιων πιστοποιημένων στο υποσύστημα οργάνων της, εφαρμοζόμενων κατά τα λοιπά των κείμενων διατάξεων, των εγγράφων της σύμβασης και της προαναφερόμενη Κ.Υ.Α. Κατά τα λοιπά εφαρμόζεται η διαδικασία που περιγράφεται στο άρθρο 13 της εν λόγω Κ.Υ.Α.

³⁰⁰ Βλ. Εγχειρίδιο «Αξιολόγηση προσφορών»,

http://www.eprocurement.gov.gr/webcenter/files/AXIOLOGISI_PROSFORON.pdf, [πρόσβαση 28-11-2017].

³⁰¹ Μέσω του Συστήματος ιδίως: πιστοποιημένοι χρήστες των γνωμοδοτικών οργάνων του άρθρου 221 του ν.4412/2016 προβαίνουν κατά περίπτωση στη διαδικασία αποσφράγισης, ελέγχου και αξιολόγησης των αιτήσεων συμμετοχής, φακέλων και (υπό)φακέλων των προσφορών και υποβάλλουν τα πρακτικά, γνωμοδοτήσεις, εισηγήσεις τους προς την αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα. Πιστοποιημένοι

4.3.4.6 Υποβολή – Αποσφράγιση – Αξιολόγηση δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου – Κατακύρωση – Σύναψη Σύμβασης

Υποβολή – Αποσφράγιση - Αξιολόγηση Δικαιολογητικών Προσωρινού Αναδόχου

Μετά την αξιολόγηση των προσφορών η αναθέτουσα αρχή/ αναθέτων φορέας ειδοποιεί μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Συστήματος τον «προσωρινό ανάδοχο» να υποβάλλει εντός της προθεσμίας που καθορίζεται στα έγγραφα της σύμβασης τα προβλεπόμενα στις κείμενες διατάξεις δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου. Τα εν λόγω δικαιολογητικά υποβάλλονται από τον οικονομικό φορέα ηλεκτρονικά στο χώρο «Συνημμένων Ηλεκτρονικής Προσφοράς» και ειδικότερα στον (υπό)φάκελο με την ένδειξη «Δικαιολογητικά Προσωρινού Αναδόχου». Η αποσφράγιση και αξιολόγηση τους πραγματοποιείται εφαρμοζόμενων αναλόγως των οριζόμενων στο άρθρο 16 της με αριθμ. πρωτ. 56902/215/19-05-2017 Υ.Α. και της με αριθμ. πρωτ.83010/4098/26-07-2017 Κ.Υ.Α.³⁰²

χρήστες του φορέα διενέργειας του διαγωνισμού: απευθύνουν πρόσκληση στους χρήστες-οικονομικούς φορείς για παροχή διευκρινίσεων ή συμπλήρωσης των εγγράφων ή των δικαιολογητικών που έχουν υποβάλει. Απευθύνουν πρόσκληση στους χρήστες-οικονομικούς φορείς για παροχή διευκρινίσεων επί του περιεχομένου της τεχνικής ή οικονομικής προσφοράς που έχουν υποβάλει. Κοινοποιούν στους οικονομικούς φορείς την σχετική Απόφαση επικύρωσης των πρακτικών αξιολόγησης των προσφορών και των αιτήσεων συμμετοχής, αναλόγως της κατά περίπτωση ακολουθούμενης διαδικασίας. Πιστοποιημένοι χρήστες των οικονομικών φορέων: παρέχουν τις διευκρινίσεις ή συμπληρώνουν τα έγγραφα ή δικαιολογητικά που τους ζητούνται. Λαμβάνουν γνώση των λοιπών συμμετεχόντων, των προσφορών τους και των υποβληθέντων στοιχείων και δικαιολογητικών αυτών μέσω του χώρου του ηλεκτρονικού διαγωνισμού. Η υποβολή των πρακτικών, γνωμοδοτήσεων και εισηγήσεων των γνωμοδοτικών οργάνων, οι κοινοποιήσεις και οι προσκλήσεις των αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων προς τους οικονομικούς φορείς, οι διευκρινίσεις-συμπληρώσεις των τελευταίων προς τις αναθέτουσες αρχές/ αναθέτοντες φορείς καθώς και κάθε άλλη επικοινωνία μεταξύ οικονομικών φορέων και αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων πραγματοποιούνται μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Συστήματος.

³⁰² Μέσω του Συστήματος ιδίως: • Πιστοποιημένοι χρήστες του φορέα διενέργειας του διαγωνισμού ειδοποιούν εγγράφως τον «προσωρινό ανάδοχο» να υποβάλλει τα προβλεπόμενα στις κείμενες διατάξεις και τα έγγραφα της σύμβασης δικαιολογητικά και στοιχεία. • Πιστοποιημένοι χρήστες του προσωρινού αναδόχου υποβάλλουν τα προβλεπόμενα δικαιολογητικά προσωρινού αναδόχου. • Πιστοποιημένοι χρήστες των οικονομικών φορέων λαμβάνουν γνώση των δικαιολογητικών που υπέβαλλε ο προσωρινός ανάδοχος μέσω του χώρου του ηλεκτρονικού διαγωνισμού, με πρόσβαση σε στοιχεία του ηλεκτρονικού χώρου «Συνημμένα Ηλεκτρονικής Προσφοράς» και ειδικότερα του (υπο)φακέλου «Δικαιολογητικά Προσωρινού Αναδόχου» του ηλεκτρονικού διαγωνισμού. • Πιστοποιημένοι χρήστες των γνωμοδοτικών οργάνων του άρθρου 221 του ν. 4412/2016 προβαίνουν στη διαδικασία ελέγχου και αξιολόγησης των δικαιολογητικών του προσωρινού αναδόχου και υποβάλλουν τα πρακτικά, γνωμοδοτήσεις, εισηγήσεις τους προς την αναθέτουσα αρχή/ αναθέτοντα φορέα. Οι περιπτώσεις συμπλήρωσης ή επικαιροποίησης των δικαιολογητικών και των σχετικών αποσφραγίσεων ορίζονται με την ενέργεια «Δημιουργία νέου γύρου», στο πλαίσιο της ίδιας ηλεκτρονικής πρόσκλησης υποβολής δικαιολογητικών, από πιστοποιημένο χρήστη της αναθέτουσας αρχής / του αναθέτοντα φορέα. • Πιστοποιημένοι χρήστες του φορέα διενέργειας του διαγωνισμού κοινοποιούν την απόφαση κατακύρωσης στους προσφέροντες ή συμμετέχοντες πλην του προσωρινού αναδόχου, μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών συμπεριλαμβανομένων των πρακτικών αξιολόγησης των δικαιολογητικών προσωρινού

Κατακύρωση – Σύναψη Σύμβασης

Μετά την αξιολόγηση των δικαιολογητικών κατακύρωσης του προσωρινού αναδόχου η αναθέτουσα αρχή/ αναθέτων φορέας προβαίνει, μέσω του Συστήματος, στην κοινοποίηση της απόφασης κατακύρωσης, μαζί με αντίγραφο όλων των πρακτικών της διαδικασίας ελέγχου και αξιολόγησης των προσφορών σε κάθε προσφέροντα εκτός από τον προσωρινό ανάδοχο σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.

Μετά την επέλευση των ένομων αποτελεσμάτων της απόφασης κατακύρωσης σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ.3 του άρθρου 105 και την παρ. 3 του άρθρου 316 του ν. 4412/2016, η αναθέτουσα αρχή/ αναθέτων φορέας προσκαλεί μέσω του Συστήματος και των πιστοποιημένων σε αυτό χρηστών της, τον ανάδοχο να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού, κοινοποιώντας του σχετική έγγραφη ειδική πρόσκληση μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Συστήματος, εφαρμοζομένων των κείμενων διατάξεων για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων, τη διακήρυξη και των διαδικασιών της κατά περίπτωση αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντα φορέα.

αναδόχου και τα αναρτούν στον ηλεκτρονικό χώρο «Συνημμένων Προκηρυγμένου Διαγωνισμού». • Πιστοποιημένοι χρήστες του φορέα διενέργειας του διαγωνισμού προσκαλούν τον προσωρινό ανάδοχο να υποβάλλει επικαιροποιημένα τα δικαιολογητικά του άρθρου 80 του ν. 4412/2016. • Πιστοποιημένοι χρήστες του φορέα διενέργειας του διαγωνισμού κοινοποιούν την απόφαση κατακύρωσης στον ανάδοχο. • Πιστοποιημένοι χρήστες του φορέα διενέργειας του διαγωνισμού αποστέλλουν ειδική πρόσκληση στον ανάδοχο να προσέλθει για την υπογραφή του συμφωνητικού της σύμβασης. • Πιστοποιημένοι χρήστες του οικονομικού φορέα δύναται να προσκομίζουν ή συμπληρώνουν τα δικαιολογητικά του προσωρινού αναδόχου σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 103 του ν. 4412/2016. Η υποβολή των δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου πραγματοποιείται μέσω της λειτουργικότητας του ηλεκτρονικού χώρου «Συνημμένων Ηλεκτρονικής Προσφοράς» του Συστήματος. Η προσκόμιση και συμπλήρωση των δικαιολογητικών προσωρινού αναδόχου σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 103 καθώς και η υποβολή των επικαιροποιημένων δικαιολογητικών σύμφωνα με την περ. γ της παρ. 3 του άρθρου 105 του ν. 4412/2016 πραγματοποιείται μέσω της λειτουργικότητας «Επικοινωνία» του Συστήματος. Με τον ίδιο τρόπο πραγματοποιείται ιδίως, υποβολή των πρακτικών, γνωμοδοτήσεων και εισηγήσεων των γνωμοδοτικών οργάνων, οι ειδοποιήσεις, κοινοποιήσεις και προσκλήσεις των αναθετουσών αρχών/ αναθετότων φορέων προς τους οικονομικούς φορείς και τον προσωρινό ανάδοχο καθώς και κάθε άλλη επικοινωνία μεταξύ οικονομικών φορέων και αναθετουσών αρχών/ αναθετότων φορέων.

4.3.4.7 Εκτέλεση σύμβασης

Το Σύστημα υποστηρίζει μηχανογραφικά τις διαδικασίες ηλεκτρονικής σύναψης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων εφαρμοζομένων των κείμενων διατάξεων και των διαδικασιών της κατά περίπτωση αναθέτουσας αρχής/ αναθέτοντος φορέα³⁰³.

4.3.4.8 Χρόνος και τρόπος πρόσβασης στα έγγραφα

Οι χρήστες έχουν πρόσβαση στα έγγραφα που παράγονται στο Σύστημα με τον τρόπο και στο χρόνο που ορίζεται από τις κατά περίπτωση κείμενες διατάξεις και τις διατάξεις της με αριθμ. πρωτ. 56902/215/19-05-2017 Υ.Α., εφαρμοζομένων των διατάξεων του άρθρου 5 του ν. 2690/1999 και των διατάξεων για το ηλεκτρονικό δημόσιο έγγραφο³⁰⁴ όπως κωδικοποιήθηκαν με το π.δ. 28/2015³⁰⁵. Το δικαίωμα πρόσβασης στα έγγραφα των προσφορών άλλων οικονομικών φορέων ασκείται σύμφωνα με το άρθρο 21 παρ. 5 του ν. 4412/2016.

4.3.5 Ειδικές περιπτώσεις

4.3.5.1 Δυναμικά Συστήματα Αγορών – Ηλεκτρονικοί Κατάλογοι

Το Σύστημα και το υποσύστημα υποστηρίζουν μηχανογραφικά τις διαδικασίες ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων με τη χρήση Δυναμικών Συστημάτων Αγορών και Ηλεκτρονικών Καταλόγων, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 33, 35, 270 και 272 αντίστοιχα του ν.4412/2016, σε συνδυασμό με τους κατά περίπτωση οριζόμενους στα έγγραφα της σύμβασης ειδικούς όρους.

³⁰³ Μέσω του Συστήματος πιστοποιημένοι χρήστες του φορέα διενέργειας του διαγωνισμού και του οικονομικού φορέα στον οποίο έχει ανατεθεί η σύμβαση, με την χρήση λειτουργιών και ηλεκτρονικών φορμών του Συστήματος, προβαίνουν κατά περίπτωση στις εξής ενέργειες : • Στη μηχανογραφική σύνταξη και οριστικοποίηση του συμφωνητικού της σύμβασης. • Το οριστικοποιημένο συμφωνητικό της σύμβασης σε μορφή P.D.F., ηλεκτρονικά υπογεγραμμένο από τους αντισυμβαλλόμενους, αναρτάται στο χώρο «Συνημμένων Σύμβασης». • Στον ορισμό και τη διαχείριση των επιτροπών παραλαβής • Στη διαχείριση των παραδόσεων, παραλαβών, τιμολογήσεων, και πληρωμών • Στην τροποποίηση της σύμβασης • Στην παρακολούθηση και ενημέρωση της πορείας εκτέλεσης της σύμβασης.

³⁰⁴ Βλ. Υ.Α.Π./Φ.40.4/3/1031/2012 ΦΕΚ 1317 Β/23.04.2012.

³⁰⁵ Π.δ. 28/15 (ΦΕΚ 34 Α/23-03-2015) : «Κωδικοποίηση διατάξεων για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία».

4.3.5.2 Ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί

Το Σύστημα και το υποσύστημα υποστηρίζουν τη διενέργεια ηλεκτρονικών πλειστηριασμών, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 34 και 271 του ν. 4412/2016, σε συνδυασμό με τους κατά περίπτωση οριζόμενους στα έγγραφα της σύμβασης ειδικούς όρους³⁰⁶.

4.3.5.3 Συμφωνίες Πλαίσιο

Το Σύστημα και το υποσύστημα υποστηρίζουν διαγωνισμούς προμήθειας αγαθών και παροχής γενικών υπηρεσιών με τις διαδικασίες της Συμφωνίας Πλαίσιο, σύμφωνα με τις διατάξεις των άρθρων 39 και 273 του ν. 4412/2016 σε συνδυασμό με τους κατά περίπτωση οριζόμενους στα έγγραφα της σύμβασης ειδικούς όρους, κατά το μέρος που δεν αντίκεινται στις ως άνω διατάξεις και τις διατάξεις της με αριθμ. πρωτ. 56902/215/19-05-2017 Υ.Α. και της με αριθμ. πρωτ.83010/4098/26-07-2017 Κ.Υ.Α..

4.3.6 Προγραμματισμός και απολογισμός δημοσίων συμβάσεων

Το Σύστημα υποστηρίζει μηχανογραφικά την υποβολή, τροποποίηση, επεξεργασία και απολογισμό του προγραμματισμού των δημοσίων συμβάσεων προμήθειας αγαθών και γενικών υπηρεσιών σύμφωνα με το άρθρο 41 του ν. 4412/2016. Ειδική περίπτωση, λαμβάνοντας υπόψη ότι η Ε.Π.Υ. λειτουργεί στον τομέα των συμβάσεων ως Εθνική Κεντρική Αρχή Αγορών³⁰⁷, αποτελεί το Πρόγραμμα Προμηθειών, Υπηρεσιών και Φαρμάκων Υγείας, το οποίο καταρτίζεται και εγκρίνεται ηλεκτρονικά μέσω του Συστήματος.

Επίσης το Σύστημα αποτελεί εργαλείο πλήρους διαχείρισης των δημοσίων συμβάσεων αγαθών και υπηρεσιών, καθώς και συλλογής απολογιστικών στοιχείων Κεντρικών Αρχών Αγορών και αναθετουσών αρχών/ αναθετόντων φορέων.

³⁰⁶ Ειδικά για τους φορείς του άρθρου 9 παρ. 1 του ν. 3580/2007, εφαρμόζονται τα οριζόμενα στην υπ' αριθμ. 1862/2012 (ΦΕΚ 680/Β/08-03-2012) απόφαση.

³⁰⁷ Βλ. Γνώμη 2/2017 της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. με θέμα: «Διατύπωση σύμφωνης γνώμης της Αρχής σύμφωνα με το άρθρο 2, παρ. 2, περ. γ υποπερ. (γγ) του ν. 4013/2011 επί σχεδίου απόφασης του Υπουργού Υγείας με τίτλο «Παροχή κεντρικών δραστηριοτήτων αγορών από την Επιτροπή Προμηθειών Υγείας».

4.3.7 Στατιστικά

Στη συνέχεια παρατίθενται στατιστικά στοιχεία για το 2016, σύμφωνα με το Δελτίο Στατιστικών και Απολογιστικών Στοιχείων για το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή³⁰⁸.

Πίνακας 15. Συμβάσεις ανά κατάσταση

Κατάσταση Διαγωνισμών	Πλήθος Διαγωνισμών	Πλήθος Διακηρύξεων	Συνολική Αξία (€)	CPV	Φορείς
Σε αξιολόγηση	2.196	1.860	1.733.775.361	1.609	493
Συμβασιοποιημένοι	1.459	1.270	565.775.382	1.375	480
Αναβολή/Ματαίωση	344	299	1.011.824.540	393	142
ΣΥΝΟΛΟ	3.999	3.305	3.311.375.283	2.159	705

Σημειώνεται ότι στο πλήθος και την αξία των ματαιωμένων διαγωνισμών συμπεριλαμβάνονται όλοι οι διαγωνισμοί που ματαιώθηκαν οποτεδήποτε μετά την τεχνική τους αποσφράγιση και δεν έχουν προσμετρηθεί οι διαγωνισμοί που ματαιώθηκαν πριν την τεχνική τους αποσφράγιση, καθώς θεωρείται ότι οι διαγωνισμοί αυτοί στην πλειοψηφία τους εμπεριέχουν λανθασμένα ή ελλιπή στοιχεία όπως π.χ. λανθασμένες αξίες, μη επισύναψη των εγγράφων του διαγωνισμού (διακήρυξη), κ.α.

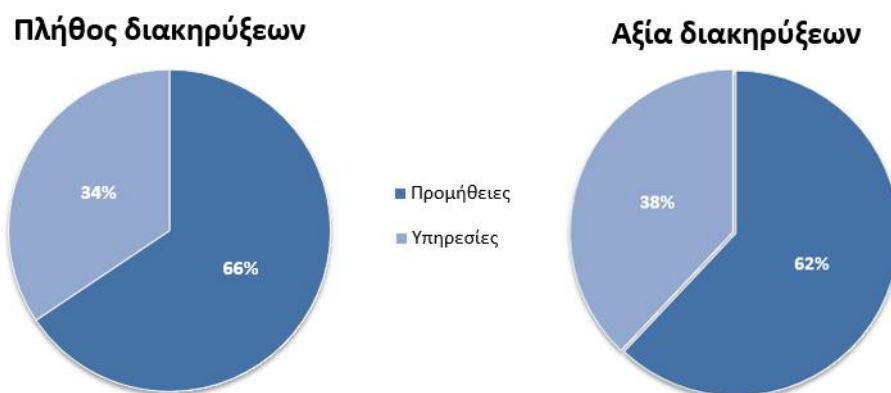
Πίνακας 16. Διαγωνισμοί που δημοσιεύτηκαν το 2016 (ανά είδος σύμβασης)

	Προμήθειες	Υπηρεσίες	Συνολική Αξία Προμηθειών(€)	Συνολική Αξία Υπηρεσιών(€)
ΣΥΝΟΛΟ	2.623	1.376	2.046.844.469	1.264.530.814

³⁰⁸ Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή, Δελτίο Στατιστικών και Απολογιστικών Στοιχείων για το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., εκδ. Μαΐου 2017.

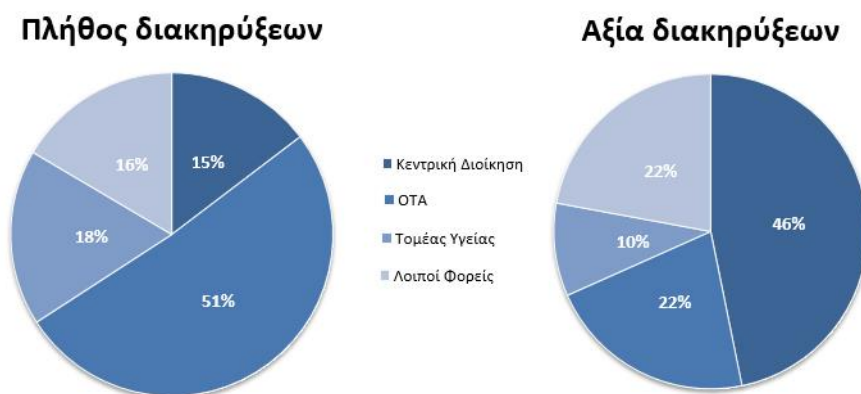
Γράφημα 8. Κατανομή διακηρύξεων που έχουν δημοσιευτεί το 2016

(ανά είδος)

Οι διαγωνισμοί προμηθειών, όπως πρόέκυψε και από τα στατιστικά στοιχεία για το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. για το 2016, τα οποία παρατέθηκαν στην προηγούμενη ενότητα, αποτελούν την πλειοψηφία σε πλήθος και αξία, καθώς αποτελούν το 66% και το 62% του πλήθους και της συνολικής αξίας των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν το 2016 αντιστοίχως.

Γράφημα 9. Κατανομή διακηρύξεων που έχουν δημοσιευτεί το 2016 (ανά φορέα)

Οι φορείς της Κεντρικής Διοίκησης καταχώρησαν το 15% των προκηρύξεων με μερίδιο αξίας που αντιστοιχεί στο 46% της συνολικής αξίας των διακηρύξεων. Οι διακηρύξεις των Ο.Τ.Α. αποτελούν το 51% και 22% του πλήθους και της αξίας αντιστοίχως των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν το 2016, ενώ οι φορείς του Τομέα

Υγείας δημοσίευσαν το 18% του συνολικού αριθμού προκηρύξεων με μερίδιο αξίας μόλις 10% της συνολικής αξίας όλων των προκηρύξεων.

4.3.7.1 Διαπιστώσεις

Μετά την παραπάνω ανάλυση των διαγωνισμών που έχουν δημοσιευτεί το 2016 στο Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και τα επιμέρους ευρήματα που προέκυψαν, οδηγούμαστε σε ορισμένα χρήσιμα συμπεράσματα που αφορούν στις δημόσιες συμβάσεις και τα οποία είναι τα εξής:

Ως προς το είδος – αντικείμενο των διακηρύξεων:

Οι προμήθειες πρωταγωνιστούν ως προς το πλήθος (66%) και ως προς την αξία (62%).

Ως προς την κατηγορία φορέα:

Οι Ο.Τ.Α. είναι η κατηγορία των φορέων με το μεγαλύτερο μερίδιο ως προς το πλήθος των διακηρύξεων που δημοσιεύτηκαν το 2016 (51%), ενώ ως προς τη συνολική αξία πρωταγωνιστούν οι φορείς της Κεντρικής Διοίκησης (46%).

Η Κεντρική Διοίκηση, αν και είναι η κατηγορία των φορέων με τις λιγότερες σε πλήθος δημοσιευμένες διακηρύξεις το 2016, ως προς την αξία έχει την πρωτιά. Αυτό αποδεικνύει, για ακόμα μία φορά, ότι οι φορείς της Κεντρικής Διοίκησης προβαίνουν σε λιγότερους διαγωνισμούς, αλλά μεγαλύτερης αξίας συγκριτικά με αυτούς των άλλων φορέων για να καλύψουν με συγκεντρωτική μέθοδο τις ανάγκες τους.

4.3.8 Πρακτικές άλλων χωρών

Στη συνέχεια παρουσιάζονται συνοπτικά, ορισμένα ενδεικτικά παραδείγματα χωρών, οι οποίες μέσα από την υιοθέτηση συστημάτων για τη διενέργεια ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων, εντείνουν τις προσπάθειες για ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας, σε έναν τομέα που όπως έχει ήδη αναφερθεί στην παρούσα εργασία, είναι επιρρεπής σε πρακτικές διαφθοράς.

Η περίπτωση της Εσθονίας

Η Εσθονία δημιούργησε μια πύλη δημοσίων συμβάσεων και συναφείς ηλεκτρονικές υπηρεσίες (π.χ. εγγραφή εταιρείας και πύλη διαχείρισης και συγκέντρωσης των λογιστικών βιβλίων του δημόσιου τομέα), αποσκοπώντας στην ενίσχυση της διαφάνειας. Από το 2003, όλες οι προκηρύξεις δημοσίων συμβάσεων δημοσιεύονται ηλεκτρονικά στο κρατικό μητρώο για τις δημόσιες συμβάσεις (SPPR), που αποτελεί μια πύλη ηλεκτρονικών προκηρύξεων. Ο νόμος περί δημοσίων συμβάσεων προβλέπει περαιτέρω ανάπτυξη του SPPR και των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων (συστήματα ηλεκτρονικών δημοπρασιών και ηλεκτρονικών αγορών, ηλεκτρονικοί κατάλογοι κτλ.). Με σκοπό την πλήρως ηλεκτρονική διαδικασία υποβολής προσφορών στο μέλλον, ο νόμος απαιτεί την ηλεκτρονική υποβολή προσφορών για το 50% των συνολικών δημοσίων συμβάσεων από το 2013. Το 2012, περίπου 15% των δημοσίων διαγωνισμών διενεργήθηκαν μέσω ηλεκτρονικών διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων, ποσοστό τρεις φορές μεγαλύτερο από το αντίστοιχο του 2011. Η ηλεκτρονική υποβολή εκθέσεων στηρίζει τη διαφάνεια και βελτιώνει τη διαχείριση ποιότητας. Η πύλη ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων περιλαμβάνει επίσης πληροφορίες σχετικά με τις αντίστοιχες αποφάσεις του Υπουργείου Οικονομικών και τις συχνότερες παραβιάσεις του νόμου περί δημοσίων συμβάσεων. Ωστόσο, οι οργανισμοί τοπικής αυτοδιοίκησης δεν υποχρεούνται να υποβάλουν ηλεκτρονικά στοιχεία στο SPPR εάν η αξία των συμβάσεων είναι μικρότερη από ορισμένα κατώτατα όρια.³⁰⁹

Η περίπτωση της Λιθουανίας

Η Λιθουανία έχει σημειώσει σημαντική πρόοδο όσον αφορά στην παροχή ηλεκτρονικής πρόσβασης σε συνδυασμένα δεδομένα για τις δημόσιες συμβάσεις. Το εύρος των πληροφοριών που δημοσιεύονται υπερβαίνει τις απαιτήσεις της νομοθεσίας της Ε.Ε., συμπεριλαμβανομένων σχεδίων τεχνικών προδιαγραφών, δημοσίων συμβάσεων που έχουν συναφθεί και εκτελεστεί. Επίσης, οι προμηθευτές υποχρεούνται να αναφέρουν υπερβολικούς στις προσφορές τους. Από το 2009, τουλάχιστον το 50% της συνολικής αξίας των δημοσίων προσφορών τους πρέπει να

³⁰⁹Παράρτημα Εσθονία στην Έκθεση της Ε.Ε. για την καταπολέμηση της διαφθοράς (2014), <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/EL/1-2014-38-EL-F1-1-ANNEX-8.Pdf>, [πρόσβαση 30-11-2017].

γίνεται με ηλεκτρονικά μέσα, γεγονός που οδήγησε σε αύξηση του ποσοστού του μεριδίου των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων από 7,7% σε 63% το 2010³¹⁰.

Η περίπτωση της Κροατίας

Η δικτυακή πύλη και η ηλεκτρονική βάση δεδομένων για τις δημόσιες συμβάσεις στην Κροατία, ξεκίνησε τον Μάρτιο του 2013, από μια τοπική Μ.Κ.Ο., ως αποτέλεσμα ενός έργου χρηματοδοτούμενου από την Ε.Ε.. Η βάση δεδομένων ενοποιεί τις πληροφορίες που σχετίζονται με την εφαρμογή των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων και τις εταιρείες που συμμετέχουν σε διαδικασίες δημοσίων συμβάσεων, και διατίθεται δωρεάν στο κοινό. Η ηλεκτρονική βάση δεδομένων περιέχει επίσης πληροφορίες σχετικά με τα περιουσιακά στοιχεία και τα συμφέροντα των δημοσίων υπαλλήλων, σύμφωνα με τους κανόνες δημοσιοποίησης των περιουσιακών στοιχείων, γεγονός που επιτρέπει τη διενέργεια διασταυρούμενων ελέγχων³¹¹.

Η περίπτωση της Πορτογαλίας

Το πρόγραμμα ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων στην Πορτογαλία, ξεκίνησε τον Ιούνιο του 2003, μέσα από μια κεντρική πλατφόρμα, υψηλών προδιαγραφών, η οποία προάγει την αποτελεσματικότητα και τον ανταγωνισμό μέσα από την ενίσχυση της διαφάνειας, και της εξοικονόμησης πόρων στο πλαίσιο των διαδικασιών για τις δημόσιες συμβάσεις. Μέσω της αυξημένης διαφάνειας, η χρήση ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων δημιουργεί το πλαίσιο για την πρόληψη και τον εντοπισμό παρατυπιών που επηρεάζουν τη διαδικασία ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, περιλαμβανομένων πιθανών πρακτικών διαφθοράς.

Η πύλη προσφέρει τη δυνατότητα για ελεύθερη πρόσβαση στο τεύχος συγγραφής υποχρεώσεων της προσφοράς, γνωστοποιεί προσκλήσεις υποβολής προσφορών, δέχεται ερωτήματα προμηθευτών και διαχειρίζεται κάθε ηλεκτρονική ανταλλαγή πληροφοριών. Ένα εργαλείο διαχείρισης συμβάσεων επιτρέπει την ανάρτηση των δημοσίων συμβάσεων, την παρακολούθηση των συμβάσεων που έχουν συναφθεί, καθώς και την ηλεκτρονική τιμολόγηση. Το σύστημα διαχείρισης

³¹⁰ EUROPEAN COMMISSION (2014), *EU ANTI-CORRUPTION REPORT*, https://ec.europa.eu/home-affairs/sites/homeaffairs/files/e-library/documents/policies/organized-crime-and-human-trafficking/corruption/docs/acr_2014_en.pdf, σ.38, [πρόσβαση 07-06-2017]

³¹¹ EUROPEAN COMMISSION (2014), *EU ANTI-CORRUPTION REPORT*, ό.π. σ. 36, [πρόσβαση 07-06-2017].

πληροφοριών βοηθά επίσης στη συλλογή, αποθήκευση και οργάνωση των στατιστικών στοιχείων σχετικά με τη διαδικασία ανάθεσης δημόσιων συμβάσεων.

Από το 2008, μετά την έναρξη ισχύος του κώδικα δημόσιων συμβάσεων, η Πορτογαλία έθεσε σε εφαρμογή μια εθνική δικτυακή πύλη, την BASE (www.base.gov.pt), η οποία συγκεντρώνει πληροφορίες σχετικά με τις δημόσιες συμβάσεις. Το Ινστιτούτο Κατασκευών και Ακινήτων (InCI) είναι υπεύθυνο για τη διαχείριση αυτής της δικτυακής πύλης. Η BASE λαμβάνει δεδομένα από την ηλεκτρονική έκδοση της Επίσημης Εφημερίδας της Πορτογαλίας και από τις πιστοποιημένες ηλεκτρονικές πλατφόρμες όσον αφορά στις ανοικτές και κλειστές διαδικασίες πριν από την ανάθεση των συμβάσεων. Όλες οι δημόσιες αναθέτουσες αρχές χρησιμοποιούν την αποκλειστική περιοχή της πύλης ώστε να καταχωρίσουν τα δεδομένα της σύμβασης, να αναρτήσουν τις συμβάσεις και να καταγράψουν πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις τους³¹².

Η περίπτωση της Κύπρου

Το e-PS είναι μια ασφαλής, διαλειτουργική διαδικτυακή εφαρμογή της Δημοκρατίας της Κύπρου, η οποία αποτελεί μια συνολική λύση για την εφαρμογή ηλεκτρονικών διαδικασιών στη διεξαγωγή των διαγωνισμών δημοσίων συμβάσεων στη Κύπρο. Το σύστημα είναι συμβατό με τις διατάξεις της Ευρωπαϊκής και Κυπριακής Νομοθεσίας περί Δημοσίων Συμβάσεων. Μεταξύ άλλων, υποστηρίζει την ανάθεση συμβάσεων μέσω διαδικασιών μεμονωμένων και επαναληπτικών αγορών. Υπεύθυνη για τη διαχείριση του συστήματος είναι η Διεύθυνση Δημοσίων Συμβάσεων του Γενικού Λογιστηρίου της Δημοκρατίας της Κύπρου.

Οι υπηρεσίες για τις Αναθέτουσες Αρχές παρέχουν ένα ηλεκτρονικό περιβάλλον συνεργασίας για την οργάνωση δραστηριοτήτων σχετικών με τις δημόσιες συμβάσεις. Αυτές οι υπηρεσίες παρέχουν τα εργαλεία για τη διαχείριση των ηλεκτρονικών διαγωνισμών υποστηρίζοντας μεταξύ άλλων τη δυνατότητα ηλεκτρονικής προετοιμασίας και αποστολής των προκηρύξεων δημοσίων συμβάσεων στην Επίσημη Εφημερίδα της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Οι προηγμένες υπηρεσίες περιλαμβάνουν την ηλεκτρονική και αυτοματοποιημένη αξιολόγηση των προσφορών, την αυτοματοποιημένη ειδοποίηση των οικονομικών φορέων σε περίπτωση

³¹² Παράρτημα Πορτογαλία στην Έκθεση της Ε.Ε. για την καταπολέμηση της διαφθοράς (2014), <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2014/EL/1-2014-38-EL-F1-1-ANNEX-12.Pdf>, [πρόσβαση 30-11-2017].

δημοσίευσης παραρτημάτων/διορθώσεων των διαγωνισμών και την υποστήριξη ηλεκτρονικών δημοπρασιών.

Οι υπηρεσίες για τους οικονομικούς φορείς παρέχουν τα εργαλεία για την αυτοματοποιημένη, διαφανή και ασφαλή ηλεκτρονική προετοιμασία και υποβολή αιτήσεων συμμετοχής και προσφορών σε διαγωνισμούς δημοσίων προμηθειών.

Η εφαρμογή αυτή, αποτελεί μια αμερόληπτη λύση σε ότι αφορά τις θεμελιώδεις πτυχές δημόσιων προμηθειών, επιτρέποντας στους οικονομικούς φορείς να πραγματοποιούν αποτελεσματικά τις δραστηριότητες τους³¹³.

4.3.9 Συμπεράσματα

Η διευρυμένη χρήση των ηλεκτρονικών συναλλαγών στη διοίκηση διασφαλίζει την τυποποίηση των παρεχόμενων υπηρεσιών και ελαχιστοποιεί τα περιθώρια παρέκκλισης από τους κανόνες και τις τυπικές διαδικασίες. Με την αξιοποίηση των Τ.Π.Ε., αυξάνει η λογοδοσία της δημόσιας διοίκησης προς το κοινωνικό σύνολο και ταυτόχρονα ενισχύεται το αίσθημα ευθύνης του προσωπικού της Διοίκησης. Παράλληλα με την «απρόσωπη» συναλλαγή των πολιτών με τις δημόσιες υπηρεσίες, ιδίως στο νευραλγικό τομέα των δημοσίων συμβάσεων, η οποία και επιτυγχάνεται κυρίως με τη διενέργεια ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων μέσω της πλατφόρμας του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., μειώνεται και ο κίνδυνος της εμφάνισης περιπτώσεων διαφθοράς στις συναλλαγές διοικούμενων και στελεχών της Διοίκησης και ενισχύεται η διαφάνεια στη διοικητική δράση³¹⁴, ιδίως λαμβάνοντας υπόψη ότι μέσω της εν λόγω πλατφόρμας όλοι οι συμμετέχοντες σε μια διαγωνιστική διαδικασία έχουν πρόσβαση στις προσφορές των υπολοίπων χωρίς να απαιτείται η φυσική παρουσία τους.

Η παράθεση των συστημάτων που έχουν υιοθετήσει και άλλες χώρες για τη διενέργεια ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων, απέδειξε ότι υπάρχει η βούληση για την εφαρμογή πολιτικών για την καταπολέμηση της διαφθοράς στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και ότι οι ανοικτές και διαφανείς διαδικασίες μπορούν να λειτουργήσουν ως αντικίνητρο για τη διαφθορά και να βοηθήσουν στην αποκάλυψη παραβάσεων, όταν συμβαίνουν.

³¹³ <https://www.eprocurement.gov.cy/epps/home.do>, [πρόσβαση 30-11-2017].

³¹⁴ Σ.Ν. Κτιστάκη, ό.π., σ. 115.

4.4 Άνοικτά Δεδομένα

Καθημερινά, δημόσιοι φορείς συγκεντρώνουν, παράγουν, αναπαράγουν και διαθέτουν ένα μεγάλο εύρος δεδομένων και πληροφοριών σε πολλούς τομείς της δημόσιας κοινωνικής και οικονομικής ζωής. Ο τεράστιος όγκος των δεδομένων αυτών, κατά το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος του, είτε δεν είναι προσβάσιμος από τους πολίτες, είτε διατίθεται με τρόπους που εμποδίζουν την επεξεργασία του. Το άνοιγμα και η ελεύθερη διάθεση των δεδομένων αυτών αποτελεί ένα ζήτημα που λαμβάνει ολοένα και μεγαλύτερη προσοχή σε σχέση με το παρελθόν, ενώ αξιόλογες πρωτοβουλίες έχουν ήδη δρομολογηθεί σε εθνικό και διεθνές επίπεδο.

Τα δεδομένα που παράγουν όλες οι θεσμοθετημένες πηγές εξουσίας, αποτελούν κτήμα όλων. «Η δημοκρατικοποίηση της πληροφορίας αποτελεί ένα κοινωνικοπολιτικό αίτημα που πρεσβεύει την ικανοποίηση των πληροφοριακών αναγκών των λαών ανεξάρτητα της οικονομικής τους τάξης ή του κοινωνικού τους περιβάλλοντος.»³¹⁵ Η πρόσβαση σε αυτά αποτελεί θεμελιώδες δικαίωμα όλων των πολιτών, το οποίο στην Ελλάδα κατοχυρώνεται στο άρθρο 5Α του Συντάγματος³¹⁶. Η ανοικτή και ελεύθερη πρόσβαση στα δημόσια δεδομένα αποτελεί επίσης συστατικό στοιχείο για ουσιαστική συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή και στην κοινωνία της πληροφορίας.

Σύμφωνα με εκτιμήσεις, μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό των δεδομένων που παράγουν οι φορείς της δημόσιας διοίκησης, τελικά επαναχρησιμοποιούνται. Η αξιοποίηση των επικοινωνιακών και τεχνολογικών δυνατοτήτων που προσφέρει το διαδίκτυο, δημιουργεί νέες προοπτικές για την αξιοποίηση των δημόσιων δεδομένων που αν συνδυαστούν με πιο ανοικτές πολιτικές πρόσβασης μπορούν να δώσουν νέα δυναμική στην κοινωνία της πληροφορίας. Το άνοιγμα των δεδομένων στο πλαίσιο της αρχής της φανεράς δράσης της διοίκησης, συμβάλλει κυρίως στην ενίσχυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας της διοίκησης, της δημοκρατικής συμμετοχής, της

³¹⁵ Θ. Παπαδόπουλος, «Άνοικτά Δημόσια Δεδομένα», ΚΑ' Εκπαιδευτική Σειρά Ε.Σ.Δ.Δ.Α. Ε.Κ.Δ.Δ.Α. σ. 42, <http://www.ekdd.gr/ekdda/index.php/gr/telikes-ergasies-esdd>, [πρόσβαση 28-11-2017].

³¹⁶ Σύμφωνα με το άρθρο 5Α του Συντάγματος (Δικαίωμα στην πληροφόρηση): «1. Καθένας έχει δικαίωμα στην πληροφόρηση, όπως νόμος ορίζει. Περιορισμοί στο δικαίωμα αυτό είναι δυνατόν να επιβληθούν με νόμο μόνο εφόσον είναι απολύτως αναγκαίοι και δικαιολογούνται για λόγους εθνικής ασφάλειας, καταπολέμησης του εγκλήματος ή προστασίας δικαιωμάτων και συμφερόντων τρίτων. 2. Καθένας έχει δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας. Η διευκόλυνση της πρόσβασης στις πληροφορίες που διακινούνται ηλεκτρονικά, καθώς και της παραγωγής, ανταλλαγής και διάδοσής τους αποτελεί υποχρέωση του Κράτους, τηρουμένων πάντοτε των εγγυήσεων των άρθρων 9, 9Α και 19.».

καινοτομίας και της γνώσης και εν γένει της καλύτερης λειτουργίας της ίδιας της διοίκησης.

Εν προκειμένω το πρώην Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, ήδη από τον Οκτώβριο του 2013 έθεσε σε λειτουργία τον διαδικτυακό τόπο data.gov.gr³¹⁷, που αποτελεί έναν κεντρικό κατάλογο δεδομένων όλων των φορέων της ελληνικής κυβέρνησης μέσω του οποίου δίνεται η δυνατότητα και παρέχεται γενική και ελεύθερη πρόσβαση στα δεδομένα των εν λόγω φορέων. Σκοπός του data.gov.gr, όπως αναφέρεται και στην επίσημη ιστοσελίδα του, είναι να αυξηθεί η πρόσβαση σε υψηλής αξίας μηχαναγνώσιμα³¹⁸ σύνολα δεδομένων (datasets) με την παροχή ενιαίων υπηρεσιών καταλογογράφησης, ευρετηρίασης, αποθήκευσης, αναζήτησης και διαθεσιμότητας των δεδομένων και των πληροφοριών του δημόσιου τομέα, καθώς και διαδικτυακές υπηρεσίες προς τους πολίτες και τρίτα υπολογιστικά συστήματα, με την ενοποίηση όλων των πηγών της δημόσιας διαθέσιμης πληροφορίας σε ένα ενιαίο δικτυακό τόπο ο οποίος είναι το κομβικό σημείο συγκέντρωσης και διανομής δημόσιων δεδομένων³¹⁹. Τέτοια σύνολα δεδομένων μπορεί να απορρέουν από τις ακόλουθες θεματικές ενότητες: οικονομικά στοιχεία, προμήθειες, αποφάσεις του Κράτους, φορολογία και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης, περιβάλλον, οικοδομική δραστηριότητα, επενδύσεις, πολιτισμός και τουρισμός, εκπαίδευση και έρευνα, τιμές προϊόντων και υπηρεσιών, αποτελεσματικότητα των δημοσίων υπηρεσιών. Τονίζεται ότι τα σύνολα δεδομένων που αναρτώνται στο data.gov.gr είναι διαθέσιμα με ανοικτές άδειες, που επιτρέπουν την περαιτέρω χρήση τους χωρίς περιορισμούς και χωρίς κόστος.

³¹⁷ «Η πλήρης λειτουργικότητα της Κεντρικής Πύλης για τα ανοικτά δεδομένα έχει σχεδιαστεί και θα υλοποιηθεί μέσω του έργου «Κεντρικές Υπολογιστικές Υποδομές της ΚτΠ ΑΕ - Κόμβος G-Cloud της ΓΠΠΣ», το οποίο εξακολουθεί και βρίσκεται σε εξέλιξη και στο πλαίσιο αυτού έχει προβλεφθεί η δημιουργία Πλατφόρμας Διαχείρισης, Αναζήτησης και Διάθεσης Ανοικτών Δεδομένων (Open data platform), στην οποία θα συλλέγονται αυτοματοποιημένα ανοικτά δεδομένα που προκύπτουν από Πληροφοριακά Συστήματα, αλλά θα μπορούν να εισαχθούν και με μη αυτόματη διαδικασία, ανοικτά δεδομένα από κάθε φορέα της Δημόσιας Διοίκησης. Επομένως, η βελτίωση των τεχνικών υποδομών έχει δρομολογηθεί και αποτελεί αντικείμενο το οποίο προωθείται από το Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης.» Ετήσια Έκθεση για τη διάθεση και περαιτέρω χρήση των ανοικτών δεδομένων 2017, σ. 73.

³¹⁸ Machine readable form.

³¹⁹ <http://www.data.gov.gr/about>, [πρόσβαση 28-11-2017].

4.4.1 Ευρωπαϊκή πολιτική για τα Ανοικτά Δεδομένα

Η Ψηφιακή Ατζέντα της Ευρωπαϊκής Επιτροπής συνιστά έναν από τους εφτά πυλώνες της Στρατηγικής «Ευρώπη 2020», στόχος της οποίας είναι η ανάπτυξη της Ε.Ε. με ορίζοντα το έτος 2020, επικεντρώνοντας στην αξιοποίηση των Τ.Π.Ε. με σκοπό την ενίσχυση της καινοτομίας και την επιτάχυνση της οικονομικής προόδου³²⁰. Τελικός στόχος είναι η δημιουργία μιας ενιαίας ψηφιακής αγοράς για μια έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη, βασισμένη στη γνώση.

Στο πλαίσιο αυτό, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή αναγνωρίζει τα δεδομένα ως κρίσιμο πόρο ανάπτυξης. Τα οικονομικά, γεωχωρικά και μετεωρολογικά δεδομένα, τα δεδομένα από τον κλάδο της έρευνας, των μεταφορών, της υγείας, του πολιτισμού, της ενέργειας, του περιβάλλοντος κ.ο.κ. αντιμετωπίζονται ως συντελεστές παραγωγής προστιθέμενης αξίας, καθώς συνιστούν αναπόσπαστο τμήμα της οικονομίας της γνώσης για την παραγωγή ποιοτικών προϊόντων και υπηρεσιών πληροφορικής.

Η αξιοποίηση των δεδομένων δημιουργεί νέες ευκαιρίες και προοπτικές. Συνεισφέρει στη δημιουργία θέσεων απασχόλησης και στον εκσυγχρονισμό παραδοσιακών τομέων της οικονομίας. Μειώνει το κόστος λειτουργίας και συναλλαγής του κράτους με τις επιχειρήσεις και τους πολίτες και βελτιώνει την ανταγωνιστικότητα και την προσφορά υπηρεσιών. Κατά συνέπεια, διανοίγονται νέες προοπτικές για την κοινωνική και οικονομική ευημερία. Όπως έχει ορθώς διατυπωθεί η πληροφορία είναι για τον ψηφιακό κόσμο, ό,τι το πετρέλαιο για τον αναλογικό.³²¹

³²⁰ Η «Ευρώπη 2020» προτάσσει τρεις αλληλοενισχυόμενες προτεραιότητες: - Έξυπνη ανάπτυξη: ανάπτυξη μιας οικονομίας βασισμένης στη γνώση και την καινοτομία. - Διατηρήσιμη ανάπτυξη: προώθηση μιας πιο αποδοτικής στη χρήση πόρων, πιο πράσινης και πιο ανταγωνιστικής οικονομίας. - Ανάπτυξη χωρίς αποκλεισμούς: μια οικονομία με υψηλή απασχόληση που θα επιτυγχάνει κοινωνική και εδαφική συνοχή. Στο πλαίσιο της επίτευξης των στόχων που έχουν τεθεί, η Επιτροπή προτείνει επτά εμβληματικές πρωτοβουλίες που θα ενεργήσουν ως καταλύτες για την επίτευξη προόδου σε κάθε βασική προτεραιότητα, μία εκ των οποίων είναι το «Ψηφιακό θεματολόγιο για την Ευρώπη», για την επίτευξη της ανάπτυξης των υπηρεσιών πρόσβασης στο Διαδίκτυο υψηλής ταχύτητας και την άντληση οφελών από μια ψηφιακή ενιαία αγορά για νοικοκυριά και επιχειρήσεις. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=celex:52010DC2020>, [πρόσβαση 28-11-2017].

³²¹ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, τροποποίηση του ν. 3448/2006 (Α' 57), προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2013/37/Ε.Ε. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας, ρυθμίσεις θεμάτων Εισαγωγικού Διαγωνισμού Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και άλλες διατάξεις.», σ. 1 (απόσπασμα της Έκθεσης παρατίθεται στο Παράρτημα).

4.4.1.1 Η Οδηγία 2013/37/ΕΕ

Στις 26 Ιουνίου 2013 εκδόθηκε η Οδηγία 2013/37/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ε.Ε. για την τροποποίηση της Οδηγίας 2003/98/ΕΚ σχετικά με την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα³²².

Σκοπός της Οδηγίας είναι η προώθηση των δημοκρατικών αρχών της διαφάνειας, της λογοδοσίας και η δημιουργία ισότιμων όρων ανταγωνισμού σε ενωσιακό επίπεδο, ως προς τη διάθεση, αδειοδότηση και περαιτέρω χρήση των δεδομένων του δημόσιου τομέα.

Επισημαίνεται ότι η ισχύς διαφορετικών εθνικών ρυθμιστικών πλαισίων θέτει σοβαρά προσκόμματα στη διασυνοριακή κίνηση πληροφοριακών προϊόντων και υπηρεσιών, παρακωλύοντας την ανάπτυξη διασυνοριακών εφαρμογών πληροφορικής και καθιστώντας δυσχερή την εξαγωγή συγκρίσιμων συνόλων δεδομένων από τις βάσεις δεδομένων διαφορετικών εθνικών διοικήσεων. Επομένως, ήταν επιβεβλημένη η τροποποίηση της προηγούμενης Οδηγίας 2003/98/ΕΚ, η οποία δε μεριμνούσε για την άρση των παραπάνω εμποδίων.

Η ολοκλήρωση της κοινωνίας της πληροφορίας στην Ε.Ε. προϋποθέτει την ανοικτή διάθεση των δημόσιων εγγράφων και δεδομένων, όπως και των μεταδεδομένων τους και μάλιστα σε μηχαναγνώσιμη μορφή. Αποτελεί ως εκ τούτου υποχρέωση των κρατών μελών η ενθάρρυνση της χρήσης ανοικτών και μηχαναγνώσιμων μορφότυπων για τη διευκόλυνση της περαιτέρω χρήσης και διαλειτουργικότητας. Στην εν λόγω Οδηγία υπογραμμίζεται και ο σεβασμός στα θεμελιώδη δικαιώματα, όπως αυτά αναγνωρίζονται από τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ε.Ε.³²³ και η προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα είναι απαραβίαστη. Τονίζεται επίσης ότι ουδεμία διάταξή της δεν πρέπει να ερμηνεύεται ή να εφαρμόζεται κατά τρόπο ασυμβίβαστο προς την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για την προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και των θεμελιωδών ελευθεριών.

³²² Το κείμενο της Οδηγίας 2013/37/Ε.Ε. βρίσκεται αναρτημένο στο σύνδεσμο <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32013L0037> [πρόσβαση 28-11-2017].

³²³ http://www.europarl.europa.eu/charter/pdf/text_el.pdf, [πρόσβαση 28-11-2017].

4.4.2 Το ελληνικό θεσμικό πλαίσιο

Στην Ελλάδα η νομοθεσία περί πρόσβασης στα δημόσια δεδομένα θεμελιώθηκε κυρίως μέσω της μεταφοράς Ευρωπαϊκών Οδηγιών και ιδίως της προαναφερόμενης Οδηγίας 2013/37/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της Ε.Ε. για την πρόσβαση στα δεδομένα του δημόσιου τομέα. Η ελεύθερη διάθεση των δημόσιων δεδομένων στην Ελλάδα μπορεί να τεκμηριωθεί νομικά κυρίως μέσα από το Άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας, το ν. 3448/2006 όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4305/2014, και τον νόμο για την Η.Δ..

Ειδική αναφορά αξίζει στην έκδοση του π.δ. 28/2015 περί της Κωδικοποίησης διατάξεων για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία. Με το εν λόγω διάταγμα, το οποίο εκδόθηκε κατ' εφαρμογή της εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 14 παρ. 1 του ν. 3448/2006, κωδικοποιούνται σε ενιαίο κείμενο οι ισχύουσες νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις που αφορούν στο δικαίωμα, τους όρους και τη διαδικασία πρόσβασης σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία, οι διατάξεις του προαναφερθέντος ν. 3448/2006, όπως ισχύουν τροποποιηθείσες ακριβώς από το ν. 4305/2014, για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και κάθε άλλη συναφής διάταξη, η οποία εμμέσως τροποποιεί ή συμπληρώνει τις ανωτέρω διατάξεις. Επιπρόσθετα, η εν λόγω κωδικοποίηση θα καταστήσει δυνατή την πλήρη και άμεση ενημέρωση των ενδιαφερομένων πολιτών και επιχειρήσεων σχετικά με τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις τους αναφορικά με την πρόσβασή τους σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία προάγοντας έτσι τις αρχές της νομιμότητας, της ασφάλειας δικαίου και εντέλει της αρχής του κράτους δικαίου.

4.4.2.1 Ο νόμος 4305/2014

Με τον ν. 4305/2014³²⁴, ο οποίος τροποποιεί τον ν. 3448/2006³²⁵, κατοχυρώνεται η αρχή της εξ ορισμού ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα (open by default), αντικαθιστώντας την προϊσχύουσα ρύθμιση σύμφωνα με την οποία η πρόσβαση στη δημόσια πληροφορία προϋπέθετε αίτημα του ενδιαφερόμενου³²⁶ συνεισφέροντας στην παγκόσμια τάση ανοίγματος των δημόσιων δεδομένων, όπως ο «Χάρτης των ανοικτών δεδομένων» που εξέδωσε η ομάδα G8 το 2013³²⁷. Επίσης, καθορίζονται οι όροι, οι προϋποθέσεις και ο τρόπος διευκόλυνσης για την υλοποίησή της και η προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2013/37/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου³²⁸. Επισημαίνεται ότι οι κείμενες διατάξεις για την πρόσβαση στα διοικητικά έγγραφα, καθώς και τις πληροφοριακές υποχρεώσεις των φορέων του δημοσίου τομέα, εξακολουθούν να ισχύουν, με την επιφύλαξη των ρυθμίσεων αυτού του νόμου.

4.4.2.1.1 Πεδίο εφαρμογής

Με τη διάταξη του άρθρου 1, θεσπίζεται ρητά, όπως προαναφέρθηκε, η υποχρέωση των φορέων του δημόσιου τομέα να παρέχουν τα έγγραφα, τις πληροφορίες και τα δεδομένα τους ανοικτά για περαιτέρω χρήση, εκτός εάν η

³²⁴ Ν. 4305/14 (ΦΕΚ 237 Α/31-10-2014) : Ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, τροποποίηση του ν.3448/2006 (Α΄ 57), προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2013/37/Ε.Ε. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας, ρυθμίσεις θεμάτων Εισαγωγικού Διαγωνισμού Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και άλλες διατάξεις.

³²⁵ Ν. 3448/06 (ΦΕΚ 57 Α/15-03-2006) : Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης. Αντικείμενο ρύθμισης των διατάξεων των άρθρων 1 έως 13 αυτού του νόμου είναι ο καθορισμός, σύμφωνα και με την Οδηγία 2003/98/ΕΚ (L 345/90/31.12.2003), των όρων, των προϋποθέσεων, καθώς και των τρόπων διευκόλυνσης της περαιτέρω χρήσης εγγράφων, που βρίσκονται στην κατοχή φορέων του δημόσιου τομέα, όπως τα έγγραφα και οι φορείς καθορίζονται στις επί μέρους διατάξεις των άρθρων 3 και 4 αυτού του νόμου.

³²⁶ Το αίτημα πλέον προβλέπεται για την άσκηση του σχετικού δικαιώματος πρόσβασης και περαιτέρω χρήσης μόνον στις περιπτώσεις όπου δεν καθίσταται δυνατή η διαδικτυακή ανάρτηση των συνόλων δεδομένων.

³²⁷ <https://www.gov.uk/government/publications/open-data-charter>, [πρόσβαση 28-11-2017].

³²⁸ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, τροποποίηση του ν. 3448/2006 (Α΄ 57), προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2013/37/Ε.Ε. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας, ρυθμίσεις θεμάτων Εισαγωγικού Διαγωνισμού Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και άλλες διατάξεις.», σ. 1.

πρόσβαση περιορίζεται ή απαγορεύεται βάσει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο νόμο και αιτιολογούνται ειδικώς (αρχή της ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης της δημόσιας πληροφορίας – open by default). Από τις διατάξεις του τροποποιημένου άρθρου 3, προκύπτει ότι οι διατάξεις των άρθρων 1-13 του νόμου ισχύουν για τα έγγραφα, τις πληροφορίες και τα δεδομένα, η παροχή των οποίων εμπίπτει στο πεδίο της δημόσιας αποστολής των οικείων φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτή ορίζεται από τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις. Πρόκειται δηλαδή για τα έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα που οι φορείς εκδίδουν ή διαχειρίζονται και κατέχουν, λόγω αρμοδιότητας.

Οι διατάξεις του εν λόγω νόμου, σύμφωνα με το άρθρο 1, δεν εφαρμόζονται σε έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα:

α) η παροχή των οποίων είναι δραστηριότητα που δεν εμπίπτει στη δημόσια αποστολή των οικείων φορέων του δημόσιου τομέα, όπως ορίζεται από τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις,

β) για τα οποία τρίτοι διαθέτουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας,

γ) στα οποία η πρόσβαση αποκλείεται σύμφωνα με τις διατάξεις των παραγράφων 3 και 5 του άρθρου 5 του ν. 2690/1999³²⁹, καθώς και σύμφωνα με κάθε άλλη σχετική διάταξη και ιδίως για λόγους που αφορούν:

i) την εθνική ασφάλεια, άμυνα, δημόσια τάξη, εξωτερική πολιτική ή ασφάλεια πληροφοριακών συστημάτων,

ii) το φορολογικό απόρρητο και το στατιστικό απόρρητο,

iii) το εμπορικό, βιομηχανικό, επιχειρηματικό, επαγγελματικό ή εταιρικό απόρρητο,

iv) την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς από κλοπή, λεηλασία, βανδαλισμό, λαθρανασκαφή, αρχαιοκαπηλία, και γενικά την αποφυγή έκθεσης σε κίνδυνο κινητών και ακινήτων μνημείων και χώρων που προστατεύονται βάσει του ν. 3028/2002³³⁰,

γα) σε έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα για την πρόσβαση στα οποία απαιτείται από ειδικές διατάξεις η απόδειξη ειδικού εννόμου συμφέροντος από τους πολίτες ή τις επιχειρήσεις,

³²⁹ Ν. 2690/1999 (ΦΕΚ 45 Α'/09-03-1999): «Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις».

³³⁰ Ν. 3028/2002 (ΦΕΚ 153 Α' /28-06-2002) : «Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς».

γβ) σε τμήματα εγγράφων, σε πληροφορίες και δεδομένα που περιέχουν μόνο λογότυπα, εμβλήματα και σήματα,

γγ) σε έγγραφα, τμήματα εγγράφων, πληροφορίες και δεδομένα στα οποία είτε η πρόσβαση απαγορεύεται ή περιορίζεται για λόγους προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, είτε στα οποία επιτρέπεται η πρόσβαση, η περαιτέρω χρήση τους όμως είναι ασυμβίβαστη βάσει νόμου με τη νομοθεσία για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα,

δ) που βρίσκονται στην κατοχή δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων και των θυγατρικών τους εταιρειών ή άλλων οργανισμών και των θυγατρικών τους εταιρειών, με σκοπό την εκπλήρωση δημόσιας αποστολής με τη μορφή ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής,

ε) που ευρίσκονται στην κατοχή εκπαιδευτικών και ερευνητικών ιδρυμάτων, στα οποία συμπεριλαμβάνονται καθιερωμένοι φορείς για τη μεταφορά των αποτελεσμάτων της έρευνας, σχολείων και Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, με την εξαίρεση βιβλιοθηκών Ανώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, και σε έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα που ευρίσκονται στην κατοχή πολιτιστικών ιδρυμάτων, εκτός βιβλιοθηκών, μουσείων και αρχείων.

Τα έγγραφα που αναφέρονται στις περιπτώσεις δ' και ε' μπορεί να χορηγούνται για περαιτέρω χρήση, εφόσον αυτό προβλέπεται από γενικές διατάξεις ή διατάξεις που διέπουν τον οικείο φορέα.

Όπως έχει ήδη επισημανθεί, η ανοικτή διάθεση, περαιτέρω χρήση και εν γένει επεξεργασία εγγράφων πληροφοριών και δεδομένων γίνεται πάντοτε με την επιφύλαξη τήρησης των διατάξεων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα³³¹, όπως αυτές κάθε φορά ισχύουν.

4.4.2.1.2 Ορισμοί

Για την καλύτερη κατανόηση των εννοιών που αφορούν στη διάθεση και το άνοιγμα των δημόσιων δεδομένων, παρατίθενται στη συνέχεια ορισμένοι βασικοί ορισμοί.

Για τους σκοπούς του πρώτου κεφαλαίου του νόμου, ως «φορείς του δημόσιου τομέα» νοούνται οι κρατικές αρχές, κεντρικές και περιφερειακές, οι

³³¹ Βλ. ν. 2472/1997 (ΦΕΚ 50 Α/10-04-1997) : «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

ανεξάρτητες διοικητικές αρχές³³², οι Ο.Τ.Α. Α' και Β' βαθμού, τα λοιπά Ν.Π.Δ.Δ., οι οργανισμοί δημόσιου δικαίου³³³, όπως και οι ενώσεις που σχηματίζονται από μία ή περισσότερες από τις αρχές αυτές ή από έναν ή περισσότερους από τους οργανισμούς δημόσιου δικαίου.

«Έγγραφο», ορίζεται κάθε έγγραφο, τμήμα εγγράφου, πληροφορία ή δεδομένο που εκδίδεται ή έχει ανατεθεί προς διαχείριση στους φορείς του δημόσιου τομέα, στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους, και ιδίως μελέτες, πρακτικά, στατιστικά στοιχεία, εγκύκλιοι οδηγίες, απαντήσεις των διοικητικών αρχών, γνωμοδοτήσεις, αποφάσεις, αναφορές, ανεξάρτητα από το μέσο αποτύπωσης που χρησιμοποιείται (π.χ. αποτύπωση σε χαρτί, αποθήκευση σε ηλεκτρονική μορφή ή ηχητική, οπτική, οπτικοακουστική εγγραφή).

Ως «έγγραφα», για την εφαρμογή των διατάξεων αυτού του νόμου λογίζονται και τα ιδιωτικά έγγραφα που βρίσκονται σε αρχεία (φακέλους) φορέων του δημόσιου τομέα και χρησιμοποιήθηκαν ή λήφθηκαν υπόψη για τον καθορισμό της διοικητικής τους δράσης.

«Περαιτέρω χρήση», ορίζεται η χρήση, από φυσικά ή νομικά πρόσωπα, εγγράφων που βρίσκονται στην κατοχή φορέων του δημόσιου τομέα, για εμπορικούς ή μη σκοπούς, πέραν του αρχικού σκοπού της εκπλήρωσης δημόσιας αποστολής, για τον οποίο εκδόθηκαν τα έγγραφα αυτά. Η ανταλλαγή εγγράφων μεταξύ φορέων του δημόσιου τομέα κατά την άσκηση της δημόσιας αποστολής τους δε συνιστά περαιτέρω χρήση.

«Έγγραφο, πληροφορία ή δεδομένα σε μηχαναγνώσιμο μορφότυπο», είναι το ψηφιακό έγγραφο, η πληροφορία ή τα δεδομένα που είναι διαρθρωμένα κατά τρόπο ώστε οι εφαρμογές λογισμικού να μπορούν εύκολα να εντοπίζουν, να αναγνωρίζουν και να εξάγουν συγκεκριμένα δεδομένα, συμπεριλαμβανομένης της εσωτερικής τους δομής.

«Ανοικτό μορφότυπο», είναι ένα μορφότυπο το οποίο δεν εξαρτάται από

³³² Προστίθενται πλέον στους υπόχρεους φορείς ρητώς οι ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, τόσο οι συνταγματικά, όσο και οι νομοθετικά κατοχυρωμένες.

³³³ Σύμφωνα με την παρ.2 του άρθρου 4 του ν. 4305/2014, «Οργανισμός δημόσιου δικαίου», είναι κάθε οργανισμός που: α) Έχει συσταθεί με συγκεκριμένο σκοπό την κάλυψη αναγκών γενικού συμφέροντος που δεν έχουν βιομηχανικό ή εμπορικό χαρακτήρα. β) Έχει νομική προσωπικότητα. γ) Χρηματοδοτείται για τη δραστηριότητά του κατά κύριο λόγο από το Κράτος, τους Ο.Τ.Α. ή άλλους οργανισμούς δημόσιου δικαίου, είτε η διαχείρισή του υπόκειται στην εποπτεία των ανωτέρω είτε διοικείται, διευθύνεται ή εποπτεύεται από όργανο, του οποίου ο μεγαλύτερος αριθμός των μελών διορίζεται από το Κράτος, τους Ο.Τ.Α. ή άλλους οργανισμούς δημόσιου δικαίου.

πλατφόρμα και διατίθεται στο κοινό χωρίς οποιονδήποτε περιορισμό που να παρεμποδίζει την περαιτέρω χρήση των πληροφοριών, εγγράφων ή δεδομένων.

«Ανοικτό επίσημο πρότυπο», είναι ένα πρότυπο που έχει καθορισθεί σε γραπτή μορφή και το οποίο περιγράφει λεπτομερώς τις προδιαγραφές για τις απαιτήσεις σχετικά με τον τρόπο διασφάλισης της διαλειτουργικότητας του λογισμικού.

«Δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα», είναι τα δεδομένα, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 περίπτωση α' του ν. 2472/1997, ήτοι κάθε πληροφορία που αναφέρεται στο υποκείμενο των δεδομένων, ενώ δε λογίζονται ως δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα τα στατιστικής φύσεως συγκεντρωτικά στοιχεία, από τα οποία δεν μπορούν να προσδιορισθούν τα υποκείμενα των δεδομένων.

4.4.3 Τρόπος χρήσης της ηλεκτρονικής πλατφόρμας των Ανοικτών Δεδομένων

4.4.3.1 Τρόποι ανάρτησης

Ειδικότερα, σύμφωνα με τη με αριθμ. πρωτ. ΔΗΔ/Φ.40/407/08-01-2015 (Α.Δ.Α. ΩΩΡΜΧ-ΜΒΛ) εγκύκλιο του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, οι τεχνολογικές επιλογές του τρόπου ανάρτησης των δεδομένων από τους φορείς του δημόσιου τομέα, είναι κατά σειρά προτίμησης οι εξής:

α. Όταν στις υποδομές του Φορέα υπάρχει υπηρεσία διεπαφής (Web service) για την παροχή των δεδομένων, στον διαδικτυακό τόπο data.gov.gr δημοσιεύονται τα βασικά μεταδομένα και το url της υπηρεσίας διεπαφής. Στην περίπτωση αυτή το σύνολο των δεδομένων ανανεώνεται/επικαιροποιείται με ευθύνη του Φορέα και δεν απαιτείται ανανέωση/επικαιροποίηση στο data.gov.gr.

β. Όταν στον ιστότοπο του Φορέα είναι αναρτημένο το σύνολο των δεδομένων σε μορφή δομημένου αρχείου ανοικτού μορφότυπου (αρχείο csv, xml, xsl), στον διαδικτυακό τόπο data.gov.gr δημοσιεύονται τα βασικά μεταδομένα και το url του αρχείου. Το αρχείο στην περίπτωση αυτή ανανεώνεται/επικαιροποιείται με ευθύνη του Φορέα και δεν απαιτείται ανανέωση/επικαιροποίηση στο data.gov.gr

γ. Ανάρτηση του συνόλου δεδομένου σε μορφή δομημένου αρχείου ανοικτού μορφότυπου (αρχείο csv, xml, xsl) στον διαδικτυακό τόπο data.gov.gr μαζί με τα

μεταδεδομένα. Το αρχείο ανανεώνεται/επικαιροποιείται με ευθύνη του Φορέα και απαιτείται παράλληλη ανανέωση και στο data.gov.gr.

δ. Ανάρτηση του αρχείου στο data.gov.gr, σε μορφή μη δομημένου αρχείου «ανοικτού μορφότυπου» (αρχείο html , docx , P.D.F.) μαζί με τα μεταδεδομένα. Το αρχείο ανανεώνεται/επικαιροποιείται με ευθύνη του Φορέα και απαιτείται παράλληλη επικαιροποίηση και στο data.gov.gr.

Κατά τα λοιπά η ηλεκτρονική και διαδικτυακή διάθεση των δημοσίων πληροφοριών τηρεί τους κανόνες και τα πρότυπα που προβλέπονται από την Υπουργική Απόφαση ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 (ΦΕΚ 1301 Β΄) «Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης».

Οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να προβαίνουν σε κάθε απαιτούμενη ενέργεια για την εξασφάλιση της διαθεσιμότητας των θεματικών συνόλων δεδομένων που υπάγονται στη δικαιοδοσία τους, με τη μορφή των «ανοικτών δεδομένων» και την ανάρτηση των δεδομένων αυτών στον διαδικτυακό τόπο data.gov.gr δίνοντας προτεραιότητα σε εκείνα που χαρακτηρίζονται από υψηλή αξία και όφελος για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις.

Επισημαίνεται ότι δεν προκύπτει υποχρέωση των φορέων του δημόσιου τομέα να εκδίδουν ή να προσαρμόζουν έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα ή να διαθέτουν αποσπάσματα από αυτά σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, όταν αυτό απαιτεί δυσανάλογη προσπάθεια. Επίσης δεν υποχρεούνται να συνεχίσουν την παραγωγή και αποθήκευση συγκεκριμένου τύπου εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων αποκλειστικά για το σκοπό της περαιτέρω χρήσης τους από τρίτους³³⁴.

Η περαιτέρω χρήση των εγγράφων υπόκειται στον περιορισμό ότι το περιεχόμενό τους δεν πρέπει να αλλοιωθεί ούτε να διαστρεβλωθεί με οποιονδήποτε τρόπο, καθώς και ότι πρέπει να γίνεται αναφορά στην πηγή προέλευσής τους και στην ημερομηνία τελευταίας επικαιροποίησής τους. Οι περιορισμοί αυτοί γνωστοποιούνται εγγράφως στον αιτούντα κατά τη χορήγηση του εγγράφου.

Επισημαίνεται ότι οι φορείς του δημόσιου τομέα δε φέρουν ευθύνη για τις περιπτώσεις μη ορθής περαιτέρω χρήσης των εγγράφων³³⁵.

³³⁴ Στην περίπτωση διακοπής της παραγωγής και αποθήκευσης σύμφωνα με την προηγούμενη παράγραφο, προηγείται δημόσια ανακοίνωση πριν από τριάντα (30) εργάσιμες ημέρες στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr και στην ιστοσελίδα του φορέα.

³³⁵ Σε περίπτωση παράβασης των διατάξεων της παραγράφου 3 του άρθρου 6 του ν.3448/2006, όπως ισχύει, οι παραβάτες τιμωρούνται σύμφωνα με το άρθρο 458 του Ποινικού Κώδικα περί παράβασης διοικητικών διατάξεων, εκτός εάν προβλέπεται βαρύτερη ποινή από άλλες διατάξεις.

4.4.3.2 Διαθέσιμοι Μορφότυποι

Σύμφωνα με το άρθρο 6 του ν. 4305/2014, οι φορείς του δημόσιου τομέα διαθέτουν τα έγγραφα, τις πληροφορίες και τα δεδομένα τους σε οποιαδήποτε προϋπάρχουσα μορφή ή γλώσσα και, εφόσον είναι δυνατόν, σε ανοικτό και μηχαναγνώσιμο μορφότυπο, από σταθερό σημείο απόθεσης, μαζί με τα μεταδεδομένα τους στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr ή την ιστοσελίδα του φορέα. Σε περίπτωση διάθεσης στην ιστοσελίδα του φορέα, πρέπει να είναι προσβάσιμα μέσω υπερσυνδέσμων ή με άλλο τρόπο στο δικτυακό τόπο www.data.gov.gr. Τόσο ο μορφότυπος όσο και τα μεταδεδομένα πρέπει, στο μέτρο του δυνατού, να συμμορφώνονται με ανοικτά, επίσημα πρότυπα. Εφόσον είναι δυνατόν τα σύνολα δεδομένων καθίστανται προσβάσιμα μέσω διασυνδέσεων προγραμματισμού εφαρμογών.

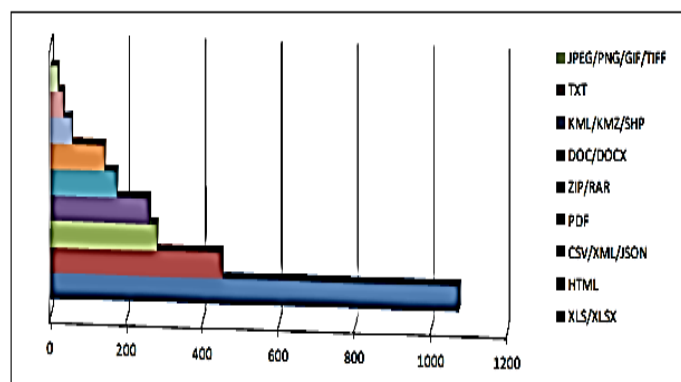
Οι μηχαναγνώσιμοι μορφότυποι μπορούν να είναι ανοικτοί ή ιδιόκτητοι, ενώ μπορούν να υπάρχουν επίσημα πρότυπα ή όχι. Η μορφή στην οποία γίνεται η ανάρτηση των δεδομένων πρέπει να επιτρέπει τη μηχανάγνωσή τους καθώς και την ευχερή αναζήτηση από τον τελικό χρήστη. Οι δυνατότητες αναζήτησης και περαιτέρω χρήσης των πληροφοριών ενισχύονται με τη χρήση πρόσφορων μεταδεδομένων. Ένα έγγραφο θα πρέπει να θεωρείται έγγραφο σε μηχαναγνώσιμο μορφότυπο, εάν είναι σε μορφή αρχείου διαρθρωμένου κατά τέτοιον τρόπο ώστε οι εφαρμογές λογισμικού να μπορούν να εντοπίσουν, να αναγνωρίσουν και να εξάγουν από αυτό συγκεκριμένα δεδομένα. Αντιθέτως, τα έγγραφα που έχουν κωδικοποιηθεί σε μορφή αρχείου που περιορίζει μια τέτοια αυτόματη επεξεργασία, διότι τα δεδομένα που προκύπτουν δε μπορούν να εξαχθούν από αυτά τα έγγραφα, δε θεωρούνται έγγραφα σε μηχαναγνώσιμο μορφότυπο. Επομένως, τα έγγραφα ή αρχεία σε μορφή εικόνας ή τα αρχεία P.D.F. κατόπιν σάρωσης δεν είναι μηχανικά αναγνώσιμα.

Κατ' εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, τίθεται εύλογος περιορισμός στην υποχρέωση ανοικτής διάθεσης των δεδομένων του δημοσίου τομέα στις περιπτώσεις που η έκδοση ή προσαρμογή των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων προκειμένου να διατεθούν ανοικτά, απαιτεί δυσανάλογη προσπάθεια που υπερβαίνει έναν απλό χειρισμό. Τέτοια πρέπει να θεωρηθεί, ενδεικτικά, η προσπάθεια που απαιτείται για την ψηφιοποίηση έγχαρτων αρχείων, δεδομένου ότι προϋποθέτει

πρόσθετους πόρους και χρηματοδότηση, σε αντιδιαστολή με αρχεία που είναι ήδη ψηφιακά, και επομένως ευχερώς επεξεργάσιμα³³⁶.

Όπως παρουσιάζεται στο κατωτέρω διάγραμμα ο συχνότερα χρησιμοποιούμενος μορφότυπος είναι ο .xls/.xlsx ακολουθούμενος από συνδέσμους σε ιστοσελίδες, αρχεία CSV/XML/JSON και αρχεία P.D.F.. Όσον αφορά στο βαθμό στον οποίο τα αναρτώμενα σύνολα εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων πληρούν το κριτήριο του ανοικτού και μηχαναγνώσιμου μορφότυπου που εισάγει ο νόμος, από τον πίνακα συνάγεται ότι τα λίγο λιγότερο από τα δύο τρίτα των συνόλων είναι διαθέσιμα σε μηχαναγνώσιμη μορφή. Σε κάθε περίπτωση, τα παρατιθέμενα στοιχεία δεν εμφανίζουν ουσιώδη μεταβολή από την έκθεση του 2016 παρά τον τετραπλασιασμό του αριθμού των συνόλων δεδομένων.

Γράφημα 10. Αριθμός Συνόλων Δεδομένων ανά Μορφότυπο

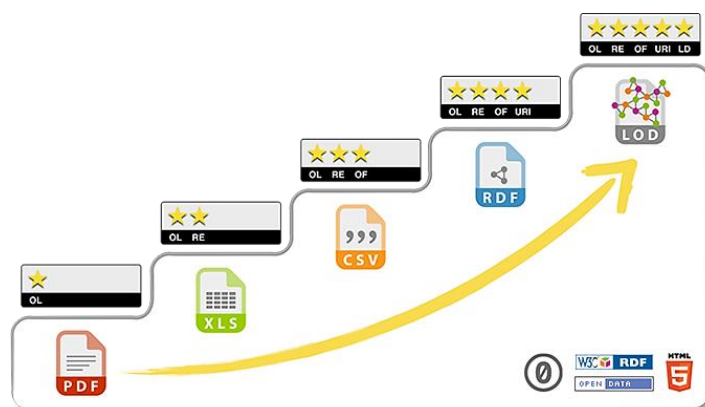
Πηγή: Ετήσια Έκθεση για τη διάθεση και περαιτέρω χρήση των ανοικτών δεδομένων 2017, σ. 60.

Σε αυτό το σημείο πρέπει να επισημανθεί ότι η χαμηλή ποιότητα των δεδομένων περιορίζει τις δυνατότητες χρήσης και περαιτέρω επεξεργασίας καθώς απομειώνει την πιθανότητα απόσπασης προστιθέμενης αξίας από αυτά. Ο Sir Tim-Berners Lee, εφευρέτης του Παγκόσμιου Ιστού και πρόεδρος του Open Data Institute, προτείνει κλίμακα αξιολόγησης πέντε αστεριών για την ποιότητα των δεδομένων³³⁷. Η χρήση κάθε αστεριού συνεπάγεται οφέλη αλλά και περιορισμούς, οι οποίοι

³³⁶ Βλ. Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, τροποποίηση του ν.3448/2006 (Α' 57), προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2013/37/Ε.Ε. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας, ρυθμίσεις θεμάτων Εισαγωγικού Διαγωνισμού Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και άλλες διατάξεις», σ. 4.

³³⁷ <https://www.w3.org/DesignIssues/LinkedData.html>, [πρόσβαση 28-11-2017].

αίρονται με τη μετάβαση στην αμέσως επόμενη βαθμίδα της κλίμακας. Η κλίμακα ποιότητας δεδομένων των πέντε αστερών μπορεί να συνοψιστεί με εύληπτο τρόπο στην παρακάτω εικόνα:

Πηγή : <http://5stardata.info/en/> [πρόσβαση 28-11-2017].

4.4.3.3 Κατηγοριοποίηση συνόλων εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων

Με τις διατάξεις του άρθρου 2 του ν. 3448/2006, όπως τροποποιήθηκε, τα σύνολα εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες:

Α) Όσα διατίθενται στο διαδίκτυο σε ανοικτό μηχαναγνώσιμο μορφότυπο ο οποίος συμμορφώνεται σε ανοικτά πρότυπα.

Στο πλαίσιο αυτό, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 10 του ν. 3448/2006, όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4305/2014, συγκροτήθηκε το Μητρώο Ανοικτών Δεδομένων του Δημοσίου το οποίο τηρείται ήδη πριν από τη ψήφιση του νόμου και συντηρείται πλέον από το Τμήμα Διαφάνειας, Ανοικτής Διακυβέρνησης και Καινοτομίας της Διεύθυνσης Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης της Γενικής Διεύθυνσης Μεταρρυθμιστικής Πολιτικής και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης και είναι διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr. Σκοπός του Μητρώου, όπως προαναφέρθηκε, είναι η συγκέντρωση σε ένα μοναδικό σημείο των Διαρθρωμένων Συνόλων Δεδομένων (datasets) των δημοσίων φορέων, είτε συνδέσμων προς τους διαδικτυακούς τόπους, όπου αυτά τηρούνται.

Προκειμένου να διευκολύνεται η χρήση δεδομένων στον δημόσιο τομέα, με παράλληλη αύξηση της αξίας των συνόλων δεδομένων για περαιτέρω χρήση, συνιστάται τα σύνολα αυτά:

α) να δημοσιεύονται στο διαδίκτυο στην αρχική, μη τροποποιημένη μορφή τους ώστε να διασφαλίζεται η έγκαιρη δημοσιοποίηση,

β) να δημοσιεύονται και να επικαιροποιούνται με τον υψηλότερο δυνατό βαθμό ανάλυσης ώστε να διασφαλίζεται η πληρότητά τους,

γ) να δημοσιεύονται και να διατηρούνται σε σταθερή τοποθεσία, κατά προτίμηση στο υψηλότερο οργανωτικό επίπεδο στο πλαίσιο της διοίκησης ώστε να διασφαλίζεται η εύκολη πρόσβαση και η μακροπρόθεσμη διαθεσιμότητά τους,

δ) να δημοσιεύονται σε μηχαναγνώσιμους και ανοικτούς μορφότυπους (CSV, JSON, XML, RDF κ.λπ.) ώστε να ενισχύεται η προσβασιμότητά τους,

ε) να περιγράφονται σε εμπλουτισμένους μορφότυπους μεταδεδομένων και να ταξινομούνται σύμφωνα με τυποποιημένα λεξιλόγια (DCAT, EUROVOC, ADMS κ.λπ.) ώστε να διευκολύνεται η αναζήτηση και η διαλειτουργικότητα,

στ) να είναι προσβάσιμα υπό μορφή αποτύπωσης δεδομένων «data dump» (μαζική εξαγωγή δεδομένων) καθώς και μέσω διασυνδέσεων προγραμματισμού εφαρμογών (Application Programming Interfaces - API) ώστε να διευκολύνεται η αυτόματη επεξεργασία.

Β) Όσα διατίθενται ανοικτά για περαιτέρω χρήση, αλλά δεν είναι δυνατή η διαδικτυακή διάθεσή τους.

Για την πρόσβαση και περαιτέρω χρήση των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων αυτών απαιτείται η υποβολή αίτησης. Εν προκειμένω επιστάται η προσοχή των φορέων του δημόσιου τομέα που εμπίπτουν στην εφαρμογή του νόμου, κάθε φορά που υποβάλλεται αίτηση για τη χορήγηση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων κατ' επίκληση των διατάξεων του άρθρου 5 του ν.2190/1999 για την «πρόσβαση στα διοικητικά έγγραφα» ή /και των διατάξεων του ν. 3448/2006, όπως τροποποιήθηκε με τις διατάξεις του ν. 4305/2014 να λαμβάνουν υπόψη τους το γεγονός ότι η σχέση των δύο νομοθεσιών (για την πρόσβαση και την περαιτέρω χρήση) δε μπορεί να είναι σχέση αλληλοαποκλεισμού αλλά σχέση συστοιχίας, καθόσον η πρόσβαση και περαιτέρω χρήση τελούν σε σχέση μέσου – σκοπού, έτσι ώστε ως ενδιαφερόμενος πολίτης για την εφαρμογή των ανωτέρω διατάξεων δε μπορεί παρά να νοείται πλέον και ο αιτών την εμπορική, ή άλλη χρήση του εγγράφου³³⁸.

³³⁸ Σχετική και η υπ' αριθ. 29/2009 Γνωμοδότηση του ΣΤ' Τμήματος του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους.

Γ) Εκείνα για τα οποία οι δημόσιοι φορείς εξαιρετικώς επιβάλλουν όρους για την πρόσβαση και περαιτέρω χρήση τους μέσω αδειοδότησης ή μέσω της επιβολής τελών.

Δ) Εκείνα για τα οποία απαγορεύεται η πρόσβαση δυνάμει άλλων νομοθετικών προβλέψεων, ιδίως για λόγους προστασίας προσωπικών δεδομένων, εθνικής ασφάλειας, άμυνας ή δημόσιας τάξης, πνευματικής ιδιοκτησίας, απορρήτου κ.ο.κ. Ειδικότερα, με τις διατάξεις του άρθρου 3, του ν. 4305/2014 ορίζονται οι εξαιρέσεις από το πεδίο εφαρμογής του νόμου, ως ακολούθως:

α) Με τις διατάξεις των παραγράφων 2, 3 και 5 του παραπάνω άρθρου προβλέπεται όπως έχει ήδη αναφερθεί, εξαίρεση ορισμένων εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων, ιδίως για λόγους προστασίας της ιδιωτικότητας και των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Όπως αναφέρεται και στην αιτιολογική έκθεση του νόμου, κατά την υλοποίηση και εφαρμογή των ρυθμίσεων του ν. 4305/2014 θα πρέπει να τηρούνται πλήρως οι αρχές της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Ειδικές προβλέψεις υπάρχουν τόσο στην παράγραφο 3 σύμφωνα με την οποία εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του νόμου έγγραφα, τμήματα εγγράφων, πληροφορίες και δεδομένα στα οποία είτε η πρόσβαση απαγορεύεται ή περιορίζεται για λόγους προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, είτε στα οποία επιτρέπεται μεν η πρόσβαση, η περαιτέρω χρήση τους όμως είναι ασυμβίβαστη με τη νομοθεσία για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όσο και στην παράγραφο 5, σύμφωνα με την οποία η ανοικτή διάθεση, περαιτέρω χρήση και εν γένει επεξεργασία εγγράφων πληροφοριών και δεδομένων γίνεται πάντοτε με την επιφύλαξη τήρησης των διατάξεων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα³³⁹, όπως αυτές κάθε φορά ισχύουν³⁴⁰.

Με βάση τα ανωτέρω, οι φορείς θα πρέπει να λάβουν υπόψη ότι έγγραφα που περιέχουν προσωπικά δεδομένα αν και αναρτώνται στο πλαίσιο του προγράμματος

³³⁹ Βλ. ν. 2472/1997 (ΦΕΚ 50 Α/10-04-1997) : «Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα».

³⁴⁰ Η ως άνω νομοθετική πρόβλεψη συμβαδίζει με το άρθρο 1 παρ. 4 της Οδηγίας 2003/98 που ορίζει ότι «αφήνει ανέπαφο και ουδόλως θίγει το επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων και ιδίως δεν μεταβάλλει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που καθορίζονται από την Οδηγία 95/46/ΕΚ». Συνεπώς, κατηγορίες εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων, όπου η περαιτέρω χρήση, είναι ασυμβίβαστη βάσει νόμου με την νομοθεσία για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, εξαιρούνται του πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας για την «περαιτέρω χρήση» και ως εκ τούτου, εξαιρούνται και από το πεδίο εφαρμογής του ν. 4305/2014 που συνιστά το εθνικό δίκαιο μεταφοράς της.

Δι@ύγεια για λόγους διαφάνειας και πληροφόρησης των πολιτών και είναι προσβάσιμα από όλους, επειδή για κάθε άλλη χρήση που υπερβαίνει την εγκαθίδρυση διαφάνειας και την πληροφόρηση του κοινού η περαιτέρω χρήση δεν επιτρέπεται, εάν τα ίδια αυτά έγγραφα, ή τμήματα εγγράφων, πληροφορίες και δεδομένα πρόκειται να αναρτηθούν για σκοπούς αξιοποίησης και περαιτέρω χρήσης στην ιστοσελίδα του φορέα ή στο data.gov.gr τότε επιβάλλεται η ανωνυμοποίησή τους, πριν την ανάρτηση.

Διαφορετικά, στην περίπτωση όπου τα έγγραφα, οι πληροφορίες και τα δεδομένα προς περαιτέρω χρήση και αξιοποίηση περιλαμβάνουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα και οι φορείς κρίνουν σκόπιμο να τα συμπεριλάβουν στην κατηγορία των «ανοικτών και προς διαδικτυακή ανάρτηση δεδομένων», αυτό μπορούν να το κάνουν μόνον αφού προηγουμένως προβούν σε μελέτη επιπτώσεων στην ιδιωτικότητα, από την οποία να προκύπτουν οι συμβατοί σκοποί και περιορισμοί χρήσης και χρηστών, καθώς και τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Και τούτο διότι, η Οδηγία 95/46/EK και ο ν. 2472/1997, καθιερώνουν τη βασική αρχή του προκαθορισμένου και ειδικού σκοπού. Δηλαδή, κάθε είδους επεξεργασία, όπως η διάθεση και περαιτέρω επεξεργασία, πρέπει να πραγματοποιείται για συγκεκριμένο σκοπό και επίσης ο σκοπός της πρώτης συλλογής και επεξεργασίας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του δημόσιου φορέα δεν πρέπει να είναι ασυμβίβαστος με κάθε σκοπό προς περαιτέρω χρήση. Λαμβάνοντας υπόψη όμως, ότι από τον ορισμό της «περαιτέρω χρήσης», οι σκοποί της «περαιτέρω χρήσης» δεν περιορίζονται, για να είναι η ως άνω περαιτέρω χρήση των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων των φορέων συμβατή με τη νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, πρέπει να πραγματοποιείται με ανωνυμοποιημένα δεδομένα.

Εξάλλου, από πρακτικής πλευράς, μόνο όταν τα έγγραφα, οι πληροφορίες και τα δεδομένα διατίθενται ανωνυμοποιημένα, μπορεί να εξυπηρετείται και να καθίσταται εφικτός ο στόχος της «ανοικτής διάθεσης» και ανάρτησης αυτών, αφού μόνο τότε μπορούν να διατίθενται μονομερώς και άμεσα από τους φορείς του δημόσιου τομέα με αυτοματοποιημένες διαδικασίες, χωρίς να απαιτείται να εξετάζονται όλα τα παραπάνω, ως προς τη ύπαρξη και προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και των περιορισμών που η προστασία αυτή συνεπάγεται.

Επιπλέον, επισημαίνεται ότι, και όταν ακόμη τα δεδομένα διατίθενται ανωνυμοποιημένα, είναι σκόπιμο να περιλαμβάνονται όροι προς τον τελικό χρήστη για τη διασφάλιση της ανωνυμοποίησης εκ μέρους αυτού, είτε μέσω αδειοδότησης, είτε μέσω ανακοίνωσης σε ευκρινές σημείο στην ιστοσελίδα του φορέα, για το λόγο ότι μέσα στις υποχρεώσεις του τελικού χρήστη είναι και το να απέχει από την προσπάθεια ταυτοποίησης των προσώπων. Ο τελικός χρήστης, επιπλέον, θα πρέπει να γνωρίζει ότι εάν διαπιστώσει ότι είναι δυνατή η επαναταυτοποίηση των προσώπων, οφείλει να ενημερώσει αμελλητί τον φορέα, ο οποίος, όπως και σε περίπτωση παραβίασης των όρων εκ μέρους του χρήστη, μπορεί να ανακαλέσει την άδεια χρήσης.

Εξυπακούεται ότι και τα ευαίσθητα δεδομένα κατά την έννοια του άρθρου 2 του ν. 2472/1997, δε μπορεί να αποτελούν αντικείμενο περαιτέρω χρήσης, επιπροσθέτως διότι βάσει του άρθρου 7 του ν. 2472/1997 (καθώς και του άρθρου 8 της Οδηγίας 95/46/EK), η επεξεργασία προσωπικών δεδομένων περιορίζεται σε ορισμένους μόνο σκοπούς που απαριθμούνται στο άρθρο 7 ν. 2472/1997 καθώς και σε σκοπούς υπέρτερου δημόσιου συμφέροντος, όταν για το τελευταίο προβλέπονται ειδικές εγγυήσεις.

Επίσης, επιστάται η προσοχή των φορέων στο γεγονός ότι όπως προκύπτει από τις διατάξεις της παρ. 1 του άρθρου 3 του ν. 2472/1997, οι διατάξεις του νόμου αυτού εφαρμόζονται στην εν όλω ή εν μέρει αυτοματοποιημένη επεξεργασία καθώς και στη μη αυτοματοποιημένη επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, τα οποία περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο, (όπως η έννοια του τελευταίου αποσαφηνίζεται στο άρθρο 2 περ. ε του νόμου αυτού). Δηλαδή, όταν γίνεται επεξεργασία αυτοματοποιημένη με τη χρήση ηλεκτρονικών και άλλων τεχνικών μηχανικών συστημάτων επεξεργασίας, τότε οι διατάξεις του ν. 2472/1997, όπως ισχύει, εφαρμόζονται σε κάθε περίπτωση. Αν όμως η επεξεργασία είναι μη αυτοματοποιημένη, τότε οι εν λόγω διατάξεις εφαρμόζονται μόνον όταν τα δεδομένα περιλαμβάνονται ή πρόκειται να περιληφθούν σε αρχείο³⁴¹.

Συνεπώς, ως βασική αρχή ισχύει, ότι η περαιτέρω χρήση αφορά κατά κύριο λόγο δεδομένα που δε σχετίζονται με ατομικές υποθέσεις και ατομικές διοικητικές πράξεις, (οι οποίες κατά κανόνα περιλαμβάνουν δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα), όπως μετεωρολογικά, γεωχωρικά δεδομένα κ.λ.π..

³⁴¹ Βλ. Απόφαση ΣτΕ 3697/2007.

β) Επιπλέον, οι διατάξεις των άρθρων 1-13 του νόμου, όπως αναφέρθηκε σε προηγούμενη παράγραφο, δεν εφαρμόζονται σε έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα που αφορούν στην εθνική ασφάλεια, άμυνα ή δημόσια τάξη, το φορολογικό και το στατιστικό απόρρητο, το εμπορικό, βιομηχανικό, επιχειρηματικό, επαγγελματικό ή εταιρικό απόρρητο, έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα για τα οποία απαιτείται από ειδικές διατάξεις η απόδειξη ειδικού εννόμου συμφέροντος από τους πολίτες ή τις επιχειρήσεις και τμήματα εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων που περιέχουν μόνο λογότυπα, εμβλήματα και σήματα.

γ) Επίσης οι διατάξεις του ν. 4305/2014 δεν εφαρμόζονται σε έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα για τα οποία τρίτοι έχουν δικαίωμα πνευματικής ή βιομηχανικής ιδιοκτησίας³⁴² καθώς και σε έγγραφα που βρίσκονται στην κατοχή δημόσιων ραδιοτηλεοπτικών φορέων και των θυγατρικών τους εταιρειών με σκοπό την εκπλήρωση δημόσιας αποστολής με τη μορφή ραδιοτηλεοπτικής εκπομπής.

δ) Ειδική εξαίρεση προβλέπεται για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς από κλοπή, λεηλασία, βανδαλισμό, λαθρανασκαφή, αρχαιοκαπηλία, και γενικά την αποφυγή έκθεσης σε κίνδυνο κινητών και ακινήτων μνημείων και χώρων που προστατεύονται βάσει του ν. 3028/2002.

Περαιτέρω, για την εφαρμογή των διατάξεων του ν. 4305/2014 και την άμεση και αποτελεσματική υλοποίηση της αρχής της ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων του δημόσιου τομέα, προβλέπεται συγκεκριμένη διαδικασία, η τήρηση της οποίας ελέγχεται από το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

4.4.3.4 Διαδικασία καταγραφής

Χαρακτηριστική καινοτομία του νόμου είναι η πρόβλεψη αναλυτικής διαδικασίας καταγραφής συνόλων εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων για το σύνολο των υπόχρεων φορέων, από την αξιολόγηση των δεδομένων έως και την ανάρτησή τους στο κεντρικό αποθετήριο www.data.gov.gr με καθορισμένες εκ του νόμου προθεσμίες.

Τα βασικά στάδια της διαδικασίας, όπως προβλέπονται στο άρθρο 10 του ν. 4305/2014 είναι τα ακόλουθα:

³⁴² Περ. β' της παρ. 1 του άρθρου 3 ν. 3448/2006, όπως αντικαταστάθηκε με την παρ.1 του άρθρου 11 ν. 3613/2007 (ΦΕΚ 263 Α/23-11-2007).

A) μέσα σε τρεις μήνες από την έναρξη ισχύος του νόμου οι Ομάδες Διοίκησης Έργου του προγράμματος Δι@ύγεια των φορέων του δημόσιου τομέα που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του νόμου, προβαίνουν στην καταγραφή και αξιολόγηση των συνόλων, εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων που βρίσκονται στην κατοχή του φορέα.

B) Μέσα σε τρεις μήνες από την ολοκλήρωση της καταγραφής, κάθε φορέας εκδίδει αναρτητέα στο διαδίκτυο (στον διαδικτυακό τόπο του προγράμματος Δι@ύγεια καθώς και στην ιστοσελίδα του) απόφαση στην οποία περιγράφονται:

- τα σύνολα των δεδομένων που κατέχει,
- τα σύνολα δεδομένων που θα διαθέσει σε ανοικτό και μηχαναγνώσιμο μορφότυπο, εφαρμόζοντας την αρχή της εξ ορισμού «ανοικτής διάθεσης» της δημόσιας πληροφορίας,
- τα σύνολα δεδομένων που θα διαθέσει με επιβολή όρων μέσω αδειοδότησης ή τελών σύμφωνα με τα άρθρα 7 έως 9 του ν. 4305/2014,
- τα σύνολα δεδομένων που υπόκεινται στους περιορισμούς που τίθενται στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του νόμου και δε διατίθενται για περαιτέρω αξιοποίηση και χρήση.

Ιδιαίτερη σημασία αποδίδεται στο δυναμικό χαρακτήρα της διαδικασίας καταγραφής των συνόλων εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων, καθώς προβλέπεται ότι η έκδοση της εν λόγω απόφασης επαναλαμβάνεται τουλάχιστον ετησίως, καθόσον οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να επικαιροποιούν τη δημόσια πληροφορία που έχουν στην κατοχή τους όποτε αυτό είναι αναγκαίο και σε κάθε περίπτωση, σε ετήσια βάση.

Ως ασφαλιστική δικλείδα για την ουσιαστική εφαρμογή της πολιτικής ανοικτής διάθεσης και την αντιμετώπιση πιθανής αδράνειας, ο νόμος προβλέπει ότι εφόσον οι προθεσμίες οι οποίες ορίζονται για την καταγραφή και αξιολόγηση των συνόλων εγγράφων πληροφοριών και δεδομένων παρέλθουν άπρακτες, τότε τα σύνολα που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου, διατίθενται ελεύθερα προς περαιτέρω χρήση και αξιοποίηση, με την επιφύλαξη των διατάξεων για την προστασία προσωπικών δεδομένων (παρ. 6 του άρθρου 14 του ν. 4305/2014) .

4.4.4 Μέσα προστασίας σε περίπτωση απορριπτικής δικαστικής απόφασης

Με τη διάταξη του άρθρου 5 του ν. 4305/2014, απλοποιείται το πλαίσιο των δυνατοτήτων πολιτών και επιχειρήσεων σε περίπτωση απορριπτικής απόφασης για πρόσβαση και περαιτέρω χρήση εγγράφων.

Επισημαίνεται ότι η κατοχύρωση της εξ ορισμού αρχής της ανοικτής διάθεσης αποτελεί μία καινοτομία, η οποία διασφαλίζει την εφαρμογή της σχετικής νομοθεσίας, μεταθέτοντας το βάρος απόδειξης για πιθανή άρνηση πρόσβασης σε δεδομένα στον εκάστοτε φορέα, καλώντας τον να θεμελιώσει την άρνηση παροχής δεδομένων σε συγκεκριμένη νομική βάση απορρήτων, προσωπικών δεδομένων και λοιπών περιορισμών. Ειδικότερα, εάν κατά τη διαδικασία υποβολής αίτησης για την πρόσβαση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων υπάρξει απορριπτική απόφαση, οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να ανακοινώσουν στον αιτούντα τους λόγους απόρριψης βάσει των σχετικών διατάξεων. Σε περιπτώσεις που η απορριπτική απόφαση αφορά έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα στα οποία τρίτοι διαθέτουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ο φορέας του δημόσιου τομέα συμπεριλαμβάνει αναφορά στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που είναι ο δικαιούχος, όταν είναι γνωστός, ή, εναλλακτικά, στον αδειοδότη από τον οποίο ο φορέας έχει λάβει το σχετικό υλικό, εκτός εάν πρόκειται για βιβλιοθήκες, μουσεία και αρχεία.

Περαιτέρω, προβλέπεται απευθείας άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και εν συνεχεία αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου. Η αίτηση ακύρωσης μπορεί να ασκηθεί από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, επομένως όχι μόνο από τον αιτούντα διοικούμενο (σε περίπτωση απόρριψης της προσφυγής του) αλλά και από τον δημόσιο φορέα (σε περίπτωση αποδοχής της προσφυγής από τον Γενικό Επιθεωρητή).

Τέλος, οι φορείς του δημοσίου τομέα μεριμνούν ώστε οι πολίτες να ενημερώνονται σχετικά με τις διοικητικές προσφυγές και τα ένδικα μέσα που μπορούν να ασκήσουν.

4.4.5 Όροι και αρχές για την περαιτέρω χρήση μέσω άδειας

Με τη διάταξη του άρθρου 7 του ν. 4305/2014, σε σχέση με κάθε περαιτέρω χρήση εγγράφων πληροφοριών ή δεδομένων, οι φορείς του δημόσιου τομέα μπορούν, εφόσον ενδείκνυται, να επιβάλλουν όρους στην περαιτέρω χρήση μέσω άδειας (όπως είναι η αναφορά της πηγής και η δήλωση περί της καθ' οιονδήποτε τρόπο τροποποίησης του εγγράφου, των δεδομένων ή της πληροφορίας από τον περαιτέρω χρήστη). Τυχόν άδειες για περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να θέτουν τους λιγότερους δυνατούς περιορισμούς στην περαιτέρω χρήση.

Στο διαδίκτυο υπάρχουν διαθέσιμες διάφορες άδειες που συνάδουν με τις αρχές της «ανοικτής διάθεσης» όπως, ενδεικτικώς, περιγράφονται από το Ίδρυμα Ανοικτής Γνώσης (Open Knowledge Foundation, <https://okfn.org/>) για την προώθηση της άνευ περιορισμών περαιτέρω χρήσης διαδικτυακού περιεχομένου. Οι ανοικτές τυποποιημένες άδειες, επιτρέπουν την περαιτέρω χρήση χωρίς να είναι αναγκαία η ανάπτυξη και επικαιροποίηση ειδικά προσαρμοσμένων αδειών σε εθνικό ή υποεθνικό επίπεδο. Οι φορείς του δημόσιου τομέα ενθαρρύνονται να χρησιμοποιούν ανοικτές τυποποιημένες άδειες, οι οποίες συμμορφώνονται με το εθνικό δίκαιο περί πνευματικής ιδιοκτησίας και το δίκαιο των συμβάσεων, καθώς και με τις συνιστώμενες διατάξεις περί αδειοδότησης.

Προβλέπεται περαιτέρω, η δυνατότητα στον αδειοδότη να παρέχει τις πληροφορίες ως έχουν, χωρίς να αναλαμβάνει ευθύνη για την ορθότητα ή την πληρότητά τους. Ομοίως, όταν ο φορέας του δημόσιου τομέα δεν είναι σε θέση να εγγυηθεί τη διαρκή παροχή των εν λόγω πληροφοριών και την πρόσβαση σε αυτές, τούτο μπορεί επίσης να δηλώνεται στη χορηγούμενη άδεια.

Σε κάθε περίπτωση, ως όροι, οι οποίοι δεν περιορίζουν άνευ λόγου τις δυνατότητες περαιτέρω χρήσης και αξιοποίησης, πέραν της αναφοράς της πηγής και της δήλωσης περί της καθ' οιονδήποτε τρόπο τροποποίησης του εγγράφου, των δεδομένων ή της πληροφορίας από τον περαιτέρω χρήστη, μπορούν να εκληφθούν και η υποχρέωση να μην διαστρεβλώνεται το αρχικό νόημα ή μήνυμα των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων (άρθρο 6 παρ. 3 του ν. 3448/2006, που παραμένει σε ισχύ) καθώς και η μη θεμελίωση καθώς και η αποποίηση ευθύνης του φορέα του δημόσιου τομέα για τις περιπτώσεις μη ορθής περαιτέρω χρήσης και αξιοποίησης των

εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων, αλλά και η αποποίηση ευθύνης για κάθε συνέπεια προερχόμενη από την περαιτέρω χρήση (άρθρο 6 παρ. 4 του ν. 3448/2006 που παραμένει σε ισχύ).

Αρμόδιο όργανο για την επιβολή των όρων μέσω αδειοδότησης καθώς και για την επιβολή τελών, σύμφωνα με τις εξουσιοδοτικές διατάξεις, είναι ο οικείος Υπουργός στην περίπτωση των κεντρικών και περιφερειακών κρατικών αρχών, και το αρμόδιο, σύμφωνα με τις οικείες καταστατικές διατάξεις, όργανο διοίκησης στις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές και στα νομικά πρόσωπα που συνιστούν δημόσιους φορείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου.

4.4.5.1 Αρχές για τη χρέωση κατά την περαιτέρω χρήση

Με τα άρθρα 8 και 9 καθορίζονται οι αρχές που διέπουν τη χρέωση σε περίπτωση επιβολής τέλους από φορείς του δημόσιου τομέα για την περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων. Ειδικότερα:

- Το ανωτέρω τέλος περιορίζεται στο οριακό κόστος. Ωστόσο, προκειμένου να μην παρεμποδίζεται η κανονική λειτουργία των φορέων του δημόσιου τομέα, οι οποίοι υποχρεούνται να παράγουν έσοδα για να καλύπτουν σημαντικό μέρος του κόστους τους όσον αφορά στην εκτέλεση της δημόσιας αποστολής τους ή του κόστους που συνδέεται με τη συλλογή, παραγωγή, αναπαραγωγή και διάδοση ορισμένων εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων που διατίθενται για περαιτέρω χρήση, οι φορείς του δημόσιου τομέα έχουν τη δυνατότητα να χρεώνουν περισσότερο από το οριακό κόστος στις περιπτώσεις αυτές.
- Τα τέλη αυτά θα πρέπει να ορίζονται σύμφωνα με αντικειμενικά, διαφανή και επαληθεύσιμα κριτήρια και τα συνολικά έσοδα από την παροχή και την άδεια περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το κόστος συλλογής, παραγωγής, αναπαραγωγής και διάδοσής τους, συμπεριλαμβανομένης μιας εύλογης απόδοσης της επένδυσης.
- Οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία και τα αρχεία έχουν τη δυνατότητα να χρεώνουν περισσότερο από το οριακό κόστος προκειμένου, και στην περίπτωση αυτή, να μην παρεμποδίζεται η κανονική λειτουργία τους. Όσον αφορά αυτούς τους φορείς του δημόσιου τομέα, τα συνολικά έσοδα από την παροχή και την άδεια περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων εντός της

εκάστοτε λογιστικής περιόδου δεν θα υπερβαίνουν το κόστος συλλογής, παραγωγής, αναπαραγωγής, διάδοσης και συντήρησής τους και το κόστος εκκαθάρισης δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης μιας εύλογης απόδοσης της επένδυσης.

- Σύμφωνα με την αρχή της διαφάνειας, οι όροι, το συνολικό ύψος των τελών, η βάση υπολογισμού τους καθώς και οι απαιτήσεις που αναφέρονται σε έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα για τα οποία τρίτοι διαθέτουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, προκαθορίζονται και δημοσιεύονται με ηλεκτρονικά μέσα στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr και στην ιστοσελίδα του φορέα.

4.4.6 Ετήσιος διαγωνισμός και βραβεία αριστείας

Με το άρθρο 12 του νόμου καθιερώνονται σημαντικά εργαλεία που θα ενθαρρύνουν και θα ενισχύσουν την εφαρμογή των προβλέψεων του παρόντος νόμου τόσο από το δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα καθώς και τον έλεγχο της σχετικής δράσης των δημόσιων φορέων εκ μέρους του Κοινοβουλίου. Συγκεκριμένα, καθιερώνεται η διενέργεια ετήσιου διαγωνισμού με σκοπό την ανάπτυξη εφαρμογών για την αποδοτική αξιοποίηση των ανοικτών δεδομένων που διαθέτουν οι δημόσιοι φορείς, τη βελτίωση της απόδοσης του δημόσιου τομέα, την ενίσχυση της δημόσιας λογοδοσίας, της διαφάνειας και της επιχειρηματικότητας. Ο διαγωνισμός απευθύνεται σε επιστήμονες, ερευνητές, επιχειρηματίες, δημοσίους υπαλλήλους, φοιτητές, μαθητές και γενικότερα σε φυσικά και νομικά πρόσωπα της ημεδαπής και της αλλοδαπής με στόχο να προσελκύσει το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή τους με δράσεις και πρωτοβουλίες που ενισχύουν την εξωστρέφεια, τη συνεργασία και την ανάδειξη καινοτομιών³⁴³.

³⁴³ Το Υπουργείο διοργάνωσε τον Απρίλιο του 2014, για πρώτη φορά, διαγωνιστική διαδικασία «Open Public Data Hackathon», καλώντας επιστήμονες, ερευνητές, επιχειρηματίες, δημοσίους υπαλλήλους, φοιτητές, μαθητές, να συμμετάσχουν για πρώτη φορά σε διαγωνιστική διαδικασία αξιοποίησης δημόσιων δεδομένων. Οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να επαναχρησιμοποιήσουν ανοικτά δημόσια δεδομένα που ήταν συγκεντρωμένα προς διάθεση διαδικτυακά στο data.gov.gr, προκειμένου να αναπτύξουν καινοτόμες εφαρμογές και υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, συμβάλλοντας στην παραγωγή και τη μεταφορά νέας γνώσης. Η πρωτοβουλία υλοποιήθηκε με την υποστήριξη και συνεργασία της Ανώτατης Σχολής Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ, www.aspete.gr). Επίσης, η δράση υποστηρίχθηκε από το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο (www.hua.gr) και την μη κερδοσκοπική Εταιρία Ελεύθερου Λογισμικού – Λογισμικού Ανοικτού Κώδικα (Ε.Ε.Λ/ΛΑΚ, www.ellak.gr). Στο πλαίσιο του διαγωνισμού εκδήλωσαν ενδιαφέρον συμμετοχής 28 υποψήφιοι, εκ των οποίων οι 19 υπέβαλλαν συγκεκριμένη πρόταση. Επιτροπή αποτελούμενη από πέντε (5) στελέχη

Καθιερώνεται επίσης η διενέργεια Βραβείων Αριστείας για δημόσιους φορείς με επιπλέον στόχο την ενθάρρυνση και επιβράβευση των δημόσιων φορέων που έχουν εφαρμόσει αποτελεσματικές, καινοτόμες και πρωτοπόρες διαδικασίες ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης της δημόσιας πληροφορίας.

4.4.7 Αποτίμηση εφαρμογής της πολιτικής των Ανοικτών Δεδομένων

Υπάρχει πλέον υποχρέωση του Υπουργού Διοικητικής Ανασυγκρότησης (πρώην Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης) να υποβάλλει στον Πρόεδρο της Βουλής ετήσια έκθεση σχετικά με την ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων από τους δημόσιους φορείς με σκοπό την ετήσια αποτίμηση της πορείας εφαρμογής των διατάξεων του νόμου και την ανάδειξη τόσο των πλεονεκτημάτων της ανοικτής διάθεσης των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων, όσο και των φορέων ή συνόλων δεδομένων για τα οποία εμφανίζονται δυσκολίες ή προβλήματα. Η εν λόγω έκθεση δημοσιεύεται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Διοικητικής Ανασυγκρότησης και στον διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr.

4.4.8 Ανοικτά Δεδομένα και διεθνείς οργανισμοί

4.4.8.1 Πρωτοβουλία για την Ανοικτή Διακυβέρνηση (Open Government Partnership Initiative)

Στο πλαίσιο της υλοποίησης της εθνικής στρατηγικής για την Ανοικτή Δημόσια Διοίκηση και Διακυβέρνηση, η χώρα συμμετέχει ενεργά στην παγκόσμια

(Ένα από το Υπουργείο, Δύο (2) από την Α.Σ.ΠΑΙ.Τ.Ε. (Ανωτάτη Σχολή Παιδαγωγικής και Τεχνολογικής Εκπαίδευσης), ένα (1) από το Χαροκόπειο Πανεπιστήμιο και ένα (1) από τη Μη Κερδοσκοπική Εταιρεία Ελεύθερου Λογισμικού / Λογισμικού Ανοικτού Κώδικα (Ε.Ε.Λ/ΛΑΚ) προχώρησε στην εξέταση και την αξιολόγηση των προτάσεων που υποβλήθηκαν, βάσει των καθορισμένων κριτηρίων και ομόφωνα προσδιόρισε τις εφαρμογές που προκρίθηκαν για τις τρεις (3) πρώτες θέσεις ενώ η παρουσίαση των προτάσεων των συμμετεχόντων και η ανάδειξη των νικητών με τις καλύτερες ψηφιακές εφαρμογές, πραγματοποιήθηκε την 6η Μαΐου 2014, σε ειδική τελετή βράβευσης στο Εθνικό Ίδρυμα Ερευνών, στο πλαίσιο εκδήλωσης για την παρουσίαση του Εθνικού Σχεδίου Δράσης Ανοικτής Διακυβέρνησης. Ετήσια Έκθεση για τη διάθεση και περαιτέρω χρήση των ανοικτών δεδομένων 2016 του Υπουργείου Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης, σ. 9, http://www.minadmin.gov.gr/wp-content/uploads/20160421_etisia_ekthesi_open_data.pdf, [πρόσβαση 28-11-2017].

πρωτοβουλία για την Ανοικτή Διακυβέρνηση «Open Government Partnership»³⁴⁴. Η διεθνής αυτή πρωτοβουλία αποτελεί προϊόν πολυμερούς συνεργασίας εξήντα τεσσάρων χωρών, η οποία αποσκοπεί στη διασφάλιση συγκεκριμένων κυβερνητικών δεσμεύσεων για την προώθηση της διαφάνειας, την καταπολέμηση της διαφθοράς, την αξιοποίηση νέων τεχνολογιών και την ανάπτυξη ζωτικού χώρου μεταξύ πολίτη και διοίκησης.

Στον πυρήνα των ενεργειών οι οποίες απορρέουν από τη συμμετοχή σε αυτήν την πρωτοβουλία, εδράζεται η κατάρτιση και η υλοποίηση του εθνικού Σχεδίου Δράσης για την ανοικτή διακυβέρνηση, ένα κείμενο το οποίο περιέχει ένα σύνολο δράσεων για την προώθηση της ανοικτής διακυβέρνησης, για την επίτευξη των οποίων απαιτείται η συνεργασία όλων των εμπλεκόμενων φορέων. Στην παρούσα φάση, βρίσκεται σε εξέλιξη η εφαρμογή του τρίτου Εθνικού Σχεδίου Δράσης για την Ανοικτή Διακυβέρνηση για την περίοδο 2016-2018³⁴⁵, το οποίο, κατόπιν ευρύτατης διαβούλευσης, καταρτίστηκε και υποβλήθηκε τον Ιούλιο του 2016.

4.4.8.2 Βαρόμετρο για τα Ανοικτά Δεδομένα

Το Βαρόμετρο για τα Ανοικτά Δεδομένα³⁴⁶, μια πρωτοβουλία του World Wide Web Foundation, αποσκοπεί να διερευνήσει τις πρωτοβουλίες ανοικτών δεδομένων οι οποίες έχουν αναληφθεί ανά τον κόσμο. Στο πλαίσιο διενέργειας σχετικής έρευνας σε περισσότερες από 90 χώρες, προβαίνει στην ανάλυση των παγκόσμιων τάσεων, παρέχοντας συγκριτικά στοιχεία σε επίπεδο χωρών και περιφερειών, μέσω ειδικής μεθοδολογίας συγκέντρωσης, ανάλυσης και αξιολόγησης δεδομένων, με στόχο τον εντοπισμό των πολλαπλών διαστάσεων της πολιτικής των ανοικτών δεδομένων (θεσμικό πλαίσιο, εφαρμογή, αποτίμηση).

Εντός του 2016, δημοσιεύτηκε η 3η έκδοση του Βαρόμετρου³⁴⁷. Καλύπτοντας 92 χώρες το Βαρόμετρο ταξινομήσε τα κράτη, προβαίνοντας, με τη χρήση υπό-δεικτών σε αξιολόγηση τριών (3) διαστάσεων για την περίοδο Ιούλιο 2014 - Ιούνιο 2015:

³⁴⁴<http://www.opengovpartnership.org/country/greece>, [πρόσβαση 28-11-2017].

³⁴⁵http://www.opengovpartnership.org/sites/default/files/GREEK_NAP3-OGP-GR.pdf, [πρόσβαση 28-11-2017].

³⁴⁶ <http://www.opendatabarometer.org/>, [πρόσβαση 28-11-2017].

³⁴⁷ Προσβάσιμη στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://http://opendatabarometer.org/doc/3rdEdition/ODB-3rdEdition-GlobalReport.pdf>, [πρόσβαση 28-11-2017].

- του βαθμού ετοιμότητας για την ανάληψη πρωτοβουλιών για τα ανοικτά δεδομένα (Readiness)
- της εφαρμογής της πολιτικής για τα ανοικτά δεδομένα σε πρακτικό επίπεδο (Implementation)
- της αποτύπωσης των επιδράσεων της υιοθέτησης της πολιτικής των ανοικτών δεδομένων στις επιχειρήσεις και στην Κοινωνία των Πολιτών (impact)

Η ετοιμότητα αναφέρεται στην ύπαρξη πλαισίου ευνοϊκών συνθηκών και στην ικανότητα των κυβερνήσεων, των πολιτών και των επιχειρήσεων να αξιοποιήσουν τα ανοικτά δεδομένα. Η παράμετρος της υλοποίησης αφορά στον τρόπο διάθεσης και στην ποιότητα των δεδομένων. Εξετάζεται, δηλαδή, αν η ποιότητα των δεδομένων είναι τέτοια ώστε να διευκολύνεται η λογοδοσία, η καινοτομία και ο σχεδιασμός κοινωνικών πολιτικών. Η παράμετρος των αποτελεσμάτων αφορά στις θετικές επιδράσεις των ανοικτών δεδομένων στα πεδία της κοινωνίας, της οικονομίας και της πολιτικής γενικότερα. Σε κάθε μία παράμετρο αποδίδονται διαφορετικά βάρη.

Στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται οι δέκα (10) πρώτες χώρες σύμφωνα με την 3η έκδοση του Βαρόμετρου. Πρόκειται για χώρες που διαθέτουν υψηλό βαθμό ετοιμότητας, ικανοποιητικό βαθμό εφαρμογής και σε κάποιες περιπτώσεις σημαντικό βαθμό επίδρασης.

Πίνακας 17. Οι δέκα πρώτες χώρες σύμφωνα με την 3η έκδοση του Βαρόμετρου

Position	Country	Score	Readiness	Implementation	Impact
1	 UK	100	100	100	100
2	 USA	81.89	97	76	76
2	 France	81.65	97	76	74
4	 Canada	80.35	89	84	67
5	 Denmark	76.62	77	77	78
6	 New Zealand	76.35	87	62	87
7	 Netherlands	75.13	90	69	70
8	 Korea	71.19	95	64	58
9	 Sweden	69.26	88	60	64
10	 Australia	67.99	84	77	39
Average top 10		78.04	90.04	74.50	71.30

Πηγή : <http://opendatabarometer.org/doc/3rdEdition/ODB-3rdEdition-GlobalReport.pdf>, σ. 30,

[πρόσβαση 28-11-2017].

Στη συνέχεια, στον πίνακα που ακολουθεί εμφανίζονται οι δέκα (10) τελευταίες χώρες σύμφωνα με την 3η έκδοση του Βαρόμετρου. Πρόκειται για χώρες που διαθέτουν πολύ χαμηλό βαθμό ετοιμότητας, τα σύνολα δεδομένων που διατίθενται είναι ελάχιστα έως καθόλου και γενικότερα δεν υπάρχει καμία επίδραση. Όπως φαίνεται, πρόκειται για υποσαχάριες χώρες της Αφρικής, στοιχείο που υποδεικνύει την ανάγκη για ισχυρή ηγεσία και περισσότερη προσπάθεια.

Πίνακας 18. Οι δέκα τελευταίες χώρες σύμφωνα με την 3η έκδοση του Βαρόμετρου

Position	Country	Score	Readiness	Implementation	Impact
78	 Cameroon	6.57	12	8	3
78	 Botswana	6.51	18	5	0
85	 Pakistan	6.22	19	3	0
86	 Sierra Leone	5.44	19	2	0
86	 Zambia	4.91	16	3	0
88	 Mali	3.97	13	3	0
88	 Myanmar	3.57	0	11	0
90	 Zimbabwe	3.38	11	3	0
91	 Yemen	1.43	3	4	0
92	 Haiti	0	4	0	0
Average		4.20	11.50	4.20	0.30

Πηγή : <http://opendatabarometer.org/doc/3rdEdition/ODB-3rdEdition-GlobalReport.pdf> σ. 31,
[πρόσβαση 28-11-2017].

Βάσει της ακολουθούμενης μεθοδολογίας³⁴⁸, η Ελλάδα κατατάχθηκε στην 33η θέση σε σύνολο 92 χωρών. Σύμφωνα με την αντίστοιχη Έκθεση για το 2015, η Ελλάδα τοποθετείται στην ομάδα των αναδυόμενων και αναπτυσσόμενων χωρών. Πρόκειται για χώρες με αναξιοποίητες προοπτικές, οι οποίες καλούνται να άρουν υπολογίσιμα εμπόδια για την απελευθέρωση της εγκλωβισμένης δυναμική τους.

³⁴⁸ Σύμφωνα με την Ετήσια Έκθεση για τη διάθεση και περαιτέρω χρήση των ανοικτών δεδομένων 2017, η Ελλάδα, σε συνέχεια σχετικής πρόσκλησης τον Ιούλιο του 2015, διατύπωσε τις απόψεις της επί του ερωτηματολογίου το οποίο κοινοποιήθηκε στο πλαίσιο της προεργασίας για την 3η έκδοση του Βαρόμετρου. Δόθηκαν αναλυτικές απαντήσεις σε κάθε ερώτηση, παρέχοντας αντίστοιχο τεκμηριωτικό υλικό. Ιδιαίτερη σημασία αποδόθηκε στην αποτύπωση του νέου θεσμικού πλαισίου για τα ανοικτά δεδομένα, και ιδίως στις καινοτομίες του ν. 4305/2014, <http://www.opengov.gr/minireform/?p=1904>, [πρόσβαση 28-11-2017].

Ειδικότερα, η βαθμολόγηση της χώρας στην 3^η έκδοση, ανά διάσταση αποτυπώνεται ως ακολούθως:

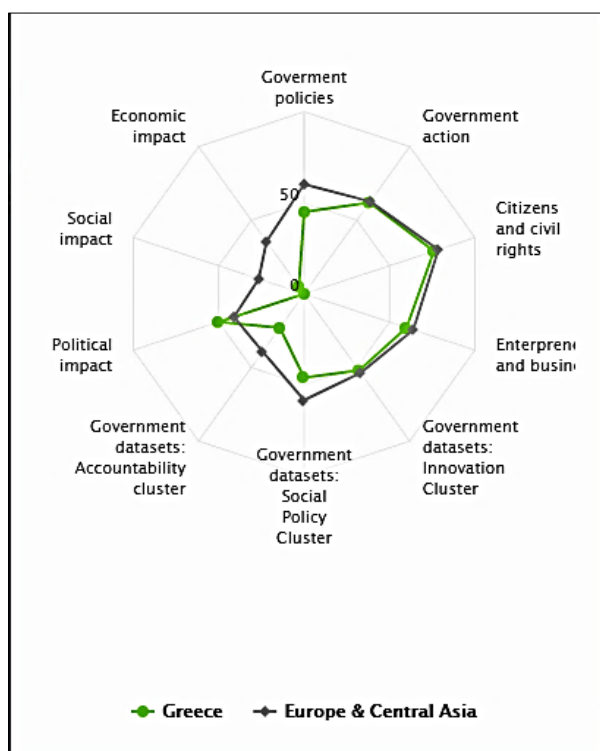
Πίνακας 19. Βαθμολόγηση Ελλάδας στην 3η έκδοση του Βαρόμετρου

Περίοδος έρευνας	Ετοιμότητα	Εφαρμογή	Επίδραση	Συνολική βαθμολογία	Κατάταξη	
ODB 3 RD EDITION	Ιούλιος 2017 έως Ιούνιος 2015	60/100	38/100	18/100	38,48	33 ^η σε σύνολο 92 χωρών

Πηγή: <http://opendatabarometer.org/doc/3rdEdition/ODB-3rdEdition-GlobalReport.pdf>, σ. 33, [πρόσβαση 28-11-2017].

Στο αραχνοειδές διάγραμμα του παρακάτω σχήματος παρουσιάζεται η συγκριτική βαθμολόγηση της Ελλάδας στη λίστα αξιολόγησης με την υπόλοιπη Ευρώπη και την Κεντρική Ασία για το έτος 2015.

Γράφημα 11. Συγκριτική βαθμολόγηση Ελλάδας με την υπόλοιπη Ευρώπη και την Κεντρική Ασία για το έτος 2015

Πηγή: http://opendatabarometer.org/data-xplorer/?_year=2015&indicator=ODB&lang=en&open=GRC, [πρόσβαση 28-11-2017].

Η διάθεση δημοσίων δεδομένων θα πρέπει πάντα να περιλαμβάνει την ανάρτηση τους στο διαδίκτυο καθώς αυτό τα καθιστά πιο προσβάσιμα και χρήσιμα για τους πολίτες σε σχέση με οποιοδήποτε άλλο μέσο. Όμως η διαδικτυακή δημοσίευση αποτελεί μόνο την αρχή μιας σειράς σημαντικών επιλογών που πρέπει να γίνουν.

Στην Ελλάδα, αν και το Συνταγματικό έρεισμα για την προληπτική και ελεύθερη διάθεση των δεδομένων με ηλεκτρονικά μέσα υπάρχει ήδη από το 2001, μόλις πρόσφατα θεσμοθετήθηκε το νομικό πλαίσιο που υλοποιεί μια τέτοια δυνατότητα. Ο ν. 3979/2011³⁴⁹ για την Η.Δ. προβλέπει την ελεύθερη διάθεση των δεδομένων χωρίς ουσιαστικούς περιορισμούς, με τρόπο δηλαδή που επιτρέπει την περαιτέρω χρήση και επεξεργασία τους από τον καθένα. Όμως αυτό που κρίνει τελικά την ουσία του δικαιώματος δεν είναι μόνο το νομικό πλαίσιο, αλλά επίσης, οι οργανωτικές και τεχνολογικές επιλογές που το υλοποιούν. Στον τομέα αυτό απαιτούνται περαιτέρω βήματα και συντονισμός καθώς η Ελλάδα υστερεί σε σχέση με άλλες χώρες.

4.4.9 Συμπεράσματα

Το ζήτημα της διάθεσης των ανοικτών δεδομένων συνδέεται με την αναγκαιότητα της ηλεκτρονικής διακυβέρνησης, καθώς, τα ανοικτά δεδομένα συνιστούν την ουσία της ανοικτής διακυβέρνησης και αποτελούν ένα κρίσιμο και χρήσιμο εργαλείο, που γεφυρώνει τη Δημόσια Διοίκηση με την κοινωνία και την οικονομία. Η πρόσβαση στα δεδομένα άσκησης δημοσίων πολιτικών συνεπάγεται μια ανοικτή και συμμετοχική διακυβέρνηση, με πολίτες, πλήρως και βαθιά ενημερωμένους για τη Δημόσια Διοίκηση. Η τελευταία, γίνεται εξωστρεφής –ως οφείλει– και παύει να αντιμετωπίζεται ως ένα «μαύρο κουτί», που δεν ξέρουν ως πολίτες τι εμπεριέχεται μέσα σε αυτό. Μέσα από τα ανοικτά δεδομένα, γίνεται ουσιαστικά πράξη η ενίσχυση της διαφάνειας και της κοινωνικής λογοδοσίας στον δημόσιο τομέα και επιτυγχάνεται μια αμφίδρομη σχέση της δημόσιας διοίκησης με την κοινωνία.

Η δυνατότητα, των πολιτών να προστρέξουν σε πληροφορίες, που μέχρι πρότινος ήταν απροσπέλαστες ή προσβάσιμες για λίγους είναι και ζήτημα

³⁴⁹ Ν. 3979/11 (ΦΕΚ 138 Α/16-6-2011) : «Για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και λοιπές διατάξεις».

δημοκρατίας. Στην πράξη, οι πολίτες πλέον αποκτούν ίσα δικαιώματα πρόσβασης στην πληροφορία, με ταυτόχρονο περιορισμό του κοινωνικού αποκλεισμού. Η δημόσια διοίκηση προσφέρει χωρίς περιορισμό τον πλούτο των πληροφοριών της σε κάθε πολίτη και όχι μόνο σε αυτούς που θα μπορούσαν να έχουν προνομιακή πρόσβαση.

Επιπρόσθετα, η επαναχρησιμοποίηση των δεδομένων δημιουργεί υπεραξίες για τη χώρα και το δυναμικό της. Δημιουργεί θέσεις εργασίας, καθώς μπορούν να αναδειχθούν σε επαγγελματική διέξοδο για το επιστημονικό δυναμικό, τους επιχειρηματίες, την ακαδημαϊκή έρευνα και τη δραστηριοποίηση της χώρας στον τομέα των νέων τεχνολογιών, οδηγώντας αυτόματα στην εξοικονόμηση πόρων. Γενικότερα, η πολιτική των ανοικτών δεδομένων αποτελεί στρατηγικό πυλώνα για την ανταγωνιστικότητα και της ευρωπαϊκής οικονομίας, καθώς πέρα από την πρόσβαση που έχει κάθε πολίτης ανά τον κόσμο στο εθνικό αποθετήριο data.gov.gr, τα δεδομένα που κατατίθενται σε αυτό αντλούνται άμεσα από το ευρωπαϊκό portal (European Data Portal) προς χρήση από κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη.

Ειδικότερα στον τομέα των δημόσιων συμβάσεων, η δημοσίευση των συνόλων των δεδομένων μπορεί να συμβάλει σε μεγαλύτερη διαφάνεια και σε ενίσχυση της λογοδοσίας στις δημόσιες προμήθειες, ενώ επιπρόσθετα μπορεί να υποστηρίξει σε βάθος αναλύσεις, σύμφωνα με τις αρχές της χρηστής δημοσιονομικής διαχείρισης, σχετικά με την αποδοτικότητα, αποτελεσματικότητα, νομιμότητα και την ακεραιότητα των δημόσιων συστημάτων προμηθειών.

Στην παρούσα χρονική περίοδο η χώρα μας διαθέτει μια βάση 6.000 σχεδόν συνόλων δεδομένων³⁵⁰, ενώ υλοποιείται έργο με την αρωγή της Τεχνικής Βοήθειας³⁵¹, για την αποτύπωση της ωφέλειας που προκύπτει από τα ανοικτά δεδομένα και για τη μελέτη του δημοσιονομικού οφέλους από την περαιτέρω εξοικονόμηση πόρων. Ειδικότερα σημειώνεται ότι ο αριθμός των συνόλων δεδομένων που αναμένεται να αναρτήσει ο κάθε φορέας αποτελεί εκτίμηση βάσει της κάθε εκδοθείσας απόφασης. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι σε αρκετές περιπτώσεις, οι αποφάσεις δε συνοδεύονται από μια σαφή αποτύπωση των συνόλων δεδομένων ανά κατηγορία, ώστε να προκύπτουν σαφώς εκείνα τα οποία είναι σε

³⁵⁰ <http://www.data.gov.gr/dataset>, [πρόσβαση 28-11-2017].

³⁵¹ Το Επιχειρησιακό Πρόγραμμα «Τεχνική Βοήθεια 2014-2020» βασίζεται σε μια σαφή στρατηγική που αποσκοπεί στην μεγιστοποίηση της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας των δομών και διαδικασιών του ΕΣΠΑ 2014-2020 και των επιμέρους Επιχειρησιακών Προγραμμάτων που οικοδομείται πάνω σε μια σύγχρονη αντίληψη βιώσιμων ανθρώπινων πόρων. <https://www.espa.gr/el/pages/staticOPTechnicalAssistance.aspx>, [πρόσβαση 28-11-2017].

ανοικτή και μηχαναγνώσιμη μορφή και δύναται να διατεθούν στο κεντρικό αποθετήριο χωρίς περιορισμό.

Αναφορικά με την ποιοτική διάσταση των αποφάσεων διάθεσης οι οποίες έχουν εκδοθεί, ένα ουσιώδες σημείο σχολιασμού, όπως επισημάνθηκε και στην έκθεση του 2016, είναι ότι διαφαίνεται σημαντική ανομοιομορφία μεταξύ των εν λόγω αποφάσεων των φορέων τόσο προς τον τύπο της απόφασης όσο και προς το περιεχόμενο, ακόμα και μεταξύ ομοειδών φορέων. Το άρθρο 10 του ν. 4305/2014 αναφέρει τα ελάχιστα στοιχεία που πρέπει να παρουσιάζονται σε μία απόφαση διάθεσης δηλαδή την υποχρέωση της κατηγοριοποίησης των συνόλων εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του φορέα στις τέσσερις κατηγορίες του νόμου³⁵².

Παράλληλα, εξακολουθεί να παρατηρείται ότι ένας σχετικά μικρός αριθμός φορέων είτε αναφέρει μόνο τα σύνολα εκείνα τα οποία κατατάσσονται στην δεύτερη κατηγορία του νόμου (διάθεση σε ανοικτό και μηχαναγνώσιμο μορφότυπο σύμφωνα με την αρχή της ανοικτής διάθεσης) είτε δεν είναι εφικτή η ευκρινής διάκριση στις τέσσερις επιμέρους κατηγορίες του νόμου, γεγονός που δυσχεραίνει την πλήρη εφαρμογή της πολιτικής στους συγκεκριμένους φορείς καθώς η μη συμπερίληψη ή ο ασαφής προσδιορισμός των τεσσάρων κατηγοριών του νόμου δεν προσφέρει την απαιτούμενη πληροφόρηση στους πολίτες, τις επιχειρήσεις και τους λοιπούς ενδιαφερόμενους.

Ο κύριος παράγοντας, ο οποίος επηρεάζει την ποιότητα των συνόλων δεδομένων είναι η διαδικασία καταγραφής τους, σύμφωνα με το άρθρο 10 του ν. 4305/2014. Ειδικότερα, ο συνδυασμός των συμπερασμάτων της ποιοτικής και ποσοτικής ανάλυσης κατέδειξε έντονη αποσπασματικότητα και διαφοροποίηση μεταξύ των αποφάσεων καταγραφής των συνόλων εγγράφων, πληροφοριών και

³⁵² Σύμφωνα με τις παρ.2 και 3 του άρθρου 10 του ν. 4305/2014: «2.Κάθε φορέας του δημόσιου τομέα που υπάγεται στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος προβαίνει στην καταγραφή και αξιολόγηση των συνόλων εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων που βρίσκονται στην κατοχή του, ανά κατηγορίες, προς το σκοπό ανοικτής τους διάθεσης.3. Μετά την ολοκλήρωση της καταγραφής της προηγούμενης παραγράφου κάθε φορέας εκδίδει απόφαση, στην οποία περιγράφονται: α) τα σύνολα εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων που κατέχει ο φορέας, β) τα σύνολα εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων που θα διατεθούν σε ανοικτό και μηχαναγνώσιμο μορφότυπο, εφαρμόζοντας την αρχή της ανοικτής διάθεσης της δημόσιας πληροφορίας, γ) τα σύνολα εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων που θα διατεθούν με επιβολή όρων μέσω αδειοδότησης ή τελών, σύμφωνα με τα άρθρα 7 έως 9 του παρόντος, δ) τα σύνολα εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων που υπόκεινται στους περιορισμούς που τίθενται στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του παρόντος και δεν διατίθενται για περαιτέρω αξιοποίηση και χρήση. Η απόφαση αναρτάται στο διαδικτυακό τόπο του «Προγράμματος Διαύγεια» κατά το ν. 3861/2010, στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr και στην ιστοσελίδα του φορέα και κοινοποιείται στο Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.»

δεδομένων μεταξύ των φορέων. Η αποσπασματικότητα η οποία παρατηρείται σε περιπτώσεις φορέων οι οποίοι διέπονται από κοινό νομοθετικό και θεσμικό πλαίσιο, ασκούν παρόμοιες αρμοδιότητες και συνακόλουθα θα μπορούσε να εξαχθεί το συμπέρασμα ότι θα έπρεπε να έχουν στην κατοχή τους παρόμοιες κατηγορίες συνόλων δεδομένων, οδηγεί σε μία ποιοτική ανομοιομορφία, η οποία δυσχεραίνει την κατανόηση των συνόλων δεδομένων που διαθέτει ο κάθε φορέας από κάθε ενδιαφερόμενο φορέα ή πολίτη. Σε μεγάλο βαθμό, βέβαια, η συγκεκριμένη διαφοροποίηση οφείλεται στη διαφορετική φύση, αποστολή και πλέγμα αρμοδιοτήτων του κάθε φορέα. Αυτός ήταν και ο βασικός λόγος για τον οποίο δεν επιδιώχθηκε η θεσμοθέτηση ενός κοινού προτύπου, αλλά ο νόμος παρείχε τις γενικές κατευθύνσεις για την ταξινόμηση των συνόλων εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων σε τέσσερις κατηγορίες, ενώ παρασχέθηκαν και ειδικότερες κατευθύνσεις στο πλαίσιο εγκύκλιων οδηγιών και λοιπών ενεργειών.

Ως προς τις δυσκολίες οι οποίες προέκυψαν κατά τη διαδικασία, όπου εντοπίστηκαν, αναφέρθηκαν οι ακόλουθες:

- Κατανόηση της ανάγκης μετατροπής μη μηχαναγνώσιμων δεδομένων σε μηχαναγνώσιμα για την επίτευξη των σκοπών του νόμου.
- Αποστολή προβληματικών συνόλων δεδομένων προς τους διαχειριστές.
- Ανάγκη ορισμού περισσότερων διαχειριστών σε φορείς που έχουν ήδη αυξημένο αριθμό.
- Οι αυξημένες απαιτήσεις σε ανθρωποώρες κατά την αρχική εφαρμογή.
- Τεχνικά ειδικότερα ζητήματα.
- Η ανάγκη επικαιροποίησης συνόλων, ιδίως σε περίπτωση μεγάλου αριθμού αυτών.

Για την επίτευξη του στόχου της μεγιστοποίησης των θετικών επιδράσεων της υιοθέτησης της πολιτικής των ανοικτών δεδομένων στις επιχειρήσεις και στην Κοινωνία των Πολιτών, δηλαδή στη μεγιστοποίηση της χρήσης των ανοικτών δημοσίων δεδομένων με τρόπους πρακτικά ωφέλιμους για τις επιχειρήσεις, την Κοινωνία των Πολιτών αλλά και την ίδια τη δημόσια διοίκηση, αναγκαία συνθήκη αποτελεί πέρα από την ενεργοποίηση των φορέων, η βελτίωση της ποιότητας των συνόλων δεδομένων τα οποία αναρτώνται στο κεντρικό αποθετήριο data.gov.gr.

Όπως αναφέρθηκε και στην Ετήσια Έκθεση 2016, σε ορισμένα θεματικά πεδία, τα δεδομένα του δημόσιου τομέα αποτελούν ιδιαίτερα πολύτιμο πόρο για την

οικονομία και την κοινωνία εν γένει αποφέροντας πολλαπλά και απτά οφέλη. Η συγκέντρωση σημαντικού αριθμού δεδομένων «υψηλής αξίας» στην εθνική πύλη είναι προαπαιτούμενο της προώθησης της επαναχρησιμοποίησης αυτών, η οποία αποτελεί βασική στόχευση αυτής της πολιτικής.

Από τα σχετικά στοιχεία η «Δημόσια Διοίκηση/Λοιπά» παραμένει η κυριότερη θεματική κατηγορία. Σε αυτή τη γενική κατηγορία εμπεριέχονται σύνολα που αφορούν κατά κύριο λόγο στην εσωτερική λειτουργία του εκάστοτε φορέα όπως οικονομικά στοιχεία και στοιχεία για την έκδοση αποφάσεων. Η συγκεκριμένη κατηγορία απαρτίζεται κατά κύριο λόγο από σύνολα εγγράφων και σε μικρότερο βαθμό από σύνολα πληροφοριών ή δεδομένων. Τα σύνολα αυτά, με λίγες εξαιρέσεις, δε φαίνεται να παρουσιάζουν υψηλή προστιθέμενη αξία για τους πολίτες και τις επιχειρήσεις, αλλά κυρίως προωθούν τη διαφάνεια στον βαθμό που σημαντικό ποσοστό αυτών είναι ήδη διαθέσιμα στο κοινό μέσω τους προγράμματος Δι@ύγεια και των ιστοσελίδων των φορέων.

Επίσης, το έλλειμμα στα ανοικτά δεδομένα σχετίζεται ειδικότερα με τη δυσκολία των στελεχών να προσαρμοστούν και να διαχειριστούν τις αλλαγές, ειδικά στην τεχνολογία, κυρίως διότι σε πολλές περιπτώσεις δε δύνανται να παρακολουθήσουν τις τεχνολογικές εξελίξεις. Εντοπίζεται λοιπόν ότι, ενώ υπάρχουν αυξημένες ανάγκες για υψηλού επιπέδου γνώσεις σε θέματα τεχνολογίας, τα «όπλα» και οι υποδομές στη δημόσια διοίκηση συχνά υστερούν. Έτσι ερμηνεύεται και το «έμφραγμα» που βιώνει η δημόσια διοίκηση, ειδικά στο πεδίο των τεχνολογικών εξελίξεων³⁵³.

Καθοριστικός βέβαια παράγοντας για την ορθή και ομοιόμορφη εφαρμογή της κείμενης νομοθεσίας για τα ανοικτά δεδομένα, είναι η δημιουργία του κατάλληλου κανονιστικού πλαισίου, στο οποίο θα προβλέπονται ποινές για εκείνους που δεν προβαίνουν στη δημοσιοποίηση των στοιχείων, ως όφειλαν.

Ένα από τα βασικά προβλήματα που παρουσιάζονται, αφορά στον κατακερματισμό των ευθυνών και των αρμοδιοτήτων σχετικά με την πολιτική διάθεσης δημοσίων δεδομένων. Στο νομοθετικό πλαίσιο που σχετίζεται με τη διάθεση δημόσιας πληροφορίας εμπλέκονται Διευθύνσεις Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης σε επίπεδο φορέων, Διϋπουργικές Επιτροπές, Εθνική Επιτροπή Γεωπληροφορίας και κομβικά σημεία επαφής για τα γεωχωρικά δεδομένα καθώς και

³⁵³ Έκθεση Πολιτικής, συμπεράσματα και προτάσεις. « Ανοικτή Διακυβέρνηση - Ανοικτά Δεδομένα: Πρόκληση για την Ανάπτυξη», Ε.Κ.Δ.Δ.Α., Αθήνα, Φεβρουάριος 2014, σ. 35.

διάσπαρτες και ασαφείς ελεγκτικές αρμοδιότητες άλλοτε μέσω του Συνηγόρου του Πολίτη και άλλοτε μέσω του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης. Η διάχυση αυτή, αρμοδιοτήτων και ευθυνών, δεν καθιστά ουσιαστικά κανέναν υπόλογο για τη μη αποτελεσματική υλοποίηση της πολιτικής που εξετάζουμε. Για να ξεπεράσουν, παρόμοια προβλήματα πολλές χώρες διεθνώς έχουν συστήσει ειδικά σώματα στα οποία ανατίθεται η οργανωτική ευθύνη υλοποίησης της πολιτικής για τη δημόσια πληροφορία και τα οποία καθίστανται υπόλογα σε περίπτωση μη ικανοποιητικής προόδου. Θεωρούμε ότι κάτι ανάλογο θα μπορούσε και θα έπρεπε να γίνει και στην Ελλάδα με τη σύσταση ενός ειδικού Σώματος.

Κλείνοντας, επισημαίνουμε ότι στην Ελλάδα, η προληπτική διάθεση ακατέργαστων δημοσίων δεδομένων σε ανοικτά, επαναχρησιμοποιήσιμα πρότυπα μέσω του διαδικτύου, θεμελιώθηκε πρόσφατα και νομικά, με την ψήφιση του νόμου για την Η.Δ.. Η ψήφιση όμως ενός προωθημένου νομικού πλαισίου δεν αποτελεί εγγύηση για την απρόσκοπτη πρόσβαση των πολιτών στα σύνολα δεδομένων του δημοσίου. Απαιτούνται συνοδευτικές οργανωτικές πρωτοβουλίες που θα στοχεύουν στη δημιουργία των όρων που εγγυώνται την ουσιαστική πραγμάτωση ενός τέτοιου δικαιώματος. Παράλληλα θα πρέπει να αντιμετωπιστούν εμπόδια και χρόνιες αδυναμίες του συστήματος που αποτελούν τροχοπέδη σε κάθε εγχείρημα διοικητικής μεταρρύθμισης προς την κατεύθυνση της δημιουργίας ενός επιτελικού κράτους, ικανού να ανταποκριθεί αποτελεσματικά στις σύγχρονες προκλήσεις.

Συμπεράσματα και Προτάσεις

Στην παραπάνω διατριβή επιχειρήθηκε η αναλυτική παρουσίαση των διαδικασιών που προβλέπονται από το νομικό, θεσμικό και κανονιστικό πλαίσιο για την εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων. Προηγουμένως, αναδείχτηκαν οι λόγοι που οδήγησαν στην υιοθέτηση ενός νέου μοντέλου σύμφωνα με το οποίο πραγματοποιούνται πλέον οι δημόσιες συμβάσεις, αυτού της ηλεκτρονικής διαδικασίας με τη χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών. Οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις είναι απότοκος της εφαρμογής του Νέου Δημόσιου Μάνατζμεντ, της αντίληψης ότι η διαφθορά αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα για την οικονομική ανάπτυξη και των δυνατοτήτων που προσφέρουν οι νέες τεχνολογίες με την εμπειρία που αποκτήθηκε από την εφαρμογή τους στον ιδιωτικό τομέα.

Η καταπολέμηση της διαφθοράς αποτελεί παγκοσμίως προτεραιότητα για κράτη και θεσμούς και οι λόγοι είναι πολλοί και σημαντικοί. Η διαφθορά θεωρείται ότι πλήττει τη δημοκρατία, υπονομεύει την κοινωνία των πολιτών, οδηγεί σε αύξηση του κόστους για τις κυβερνήσεις, εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη καθώς ασκεί αρνητική επίδραση στις επενδύσεις και αποτελεί έναν από τους κύριους συντελεστές για την κρίση της πολιτικής. Αλλά, οι μελέτες και οι έρευνες που παρατέθηκαν εντόπισαν όψεις και ερμηνείες του φαινομένου της διαφθοράς που, όχι μόνο δεν την «καταδικάζουν» αλλά τη θεωρούν κινητήριο μοχλό της οικονομίας. Ειδικότερα σε εκείνα τα κράτη που είτε βρίσκονται σε στάδιο ανάπτυξης, είτε μεταπήδησαν από τις κλειστές οικονομίες στην ελεύθερη αγορά, η διαφθορά λειτούργησε ως ένα μέσο εκπαίδευσης για την προσαρμογή στο καπιταλιστικό σύστημα. Δεν ήταν όμως μόνον αυτό, καθώς διαπιστώθηκε ότι η διαφθορά έχει πολλές μορφές και πολλές διαβαθμίσεις. Η αδυναμία να συμφωνηθεί και να αποκρυσταλλωθεί ένας μοναδικός ορισμός αποτελεί μια σαφή ένδειξη ότι πρόκειται για ένα εξαιρετικά πολύπλοκο φαινόμενο που παίρνει διαφορετικές μορφές και εκφάνσεις από τόπο σε τόπο και κατά συνέπεια αντιμετωπίζεται με διαφορετικό τρόπο, τόσο σε επίπεδο κοινωνικής αποδοχής, όσο και σε επίπεδο νομοθεσίας και δικαιοσύνης. Θα έλεγε κανείς ότι κοινός παρονομαστής όλων των θεωρητικών προσεγγίσεων είναι ότι η διαφθορά είναι αδύνατον να εξαλειφθεί πλήρως.

Εντούτοις, κοινή παραδοχή όλων είναι ότι η διαφθορά πρέπει να καταπολεμηθεί. Στον πόλεμο αυτό, σημαντικές αλλαγές που έλαβαν χώρα σε παγκόσμιο επίπεδο βοήθησαν ώστε να αναπτυχθούν εργαλεία καταπολέμησής της. Τα εργαλεία αυτά μπορούν να συνοψιστούν στο Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ, τις Τεχνολογίες της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών και την Η.Δ.. Οι παράγοντες αυτοί αποτελούν μια αλληλοσυμπληρούμενη τριάδα, που κάθε εξέλιξη της μιας μεταβάλλει και τη λειτουργία της άλλης. Ειδικότερα, όσο αναπτύσσονται νέα τεχνολογικά εργαλεία, όπως για παράδειγμα η ψηφιακή τεχνολογία, η τεχνολογία νέφους, το διαδίκτυο ή η κινητή τηλεφωνία, τόσο διευρύνεται η Η.Δ. και τόσο βελτιώνονται οι μέθοδοι για την άσκηση του νέου δημόσιου μάνατζμεντ.

Το Νέο Δημόσιο Μάνατζμεντ προέκυψε ως ανάγκη. Οι μεταρρυθμίσεις στο πλαίσιο της ατζέντας του, επιδιώκουν να λύσουν τα προβλήματα μιας δημόσιας διοίκησης που ήταν υπερβολικά μεγάλη, υπερβολικά αναποτελεσματική και υπερβολικά δαπανηρή, με λιγότερους οικονομικούς πόρους στη διάθεση της και, ως εκ τούτου, δεν μπορούσε να εξυπηρετήσει τις δημόσιες υπηρεσίες. Το Ν.Δ.Μ. στηρίζεται στις γενικές αρχές της οργανωτικής αναδιάρθρωσης, της χρήσης μηχανισμών τύπου αγοράς και του ισχυρού προσανατολισμού στις επιδόσεις. Οι δε μεταρρυθμίσεις του Ν.Δ.Μ. επιδιώκουν τους τρεις βασικούς στόχους της μείωσης των δημόσιων δαπανών, της βελτίωσης της αντίληψης του πληθυσμού σχετικά με τις επιδόσεις του δημόσιου τομέα και της αναζήτησης μηχανισμών υπευθυνότητας. Γνώμονας, η ενίσχυση της αποτελεσματικότητας, της ποιότητας και της διαφάνειας. Αναλυτικότερα, επιδιώκεται η μείωση του μεγέθους του δημόσιου τομέα, η λογοδοσία, η εστίαση στην απόδοση, το ενδιαφέρον για τα αποτελέσματα, η αποκέντρωση και ο οργανωτικός διαχωρισμός, η «εισαγωγή» πρακτικών του ιδιωτικού τομέα (όπως η ανάθεση συμβάσεων, η ιδιωτικοποίηση, ο προσανατολισμός προς τον πελάτη, ο ανταγωνισμός και η διαχείριση του προσωπικού) και ο διαχωρισμός της πολιτικής από τη διοίκηση. Και όλα τα παραπάνω θεωρείται ότι μπορούν να επιτευχθούν με μια πιο έντονη χρήση των Τ.Π.Ε..

Οι Τ.Π.Ε. αποτελούν το μηχανοστάσιο της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης. Συγκεκριμένα και σύμφωνα με τον Ο.Ο.Σ.Α., Η.Δ. είναι «η χρήση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας, και ειδικότερα του διαδικτύου, ως εργαλείου για την επίτευξη καλύτερης διακυβέρνησης», όπου η «καλύτερη διοίκηση» αναφέρεται στην αντιμετώπιση της πρόκλησης μιας πιο άμεσης, αποτελεσματικής, αποδοτικής και συμμετοχικής κυβέρνησης. Στο πλαίσιο αυτό, με τη χρήση των

Τ.Π.Ε. αναπτύχθηκαν πλατφόρμες όπως, διαχειριστικά εργαλεία, χρηματοπιστωτικά συστήματα, οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, η συλλογή και μετάδοση δεδομένων, οι διαδικασίες πληρωμής, η εσωτερική επικοινωνία και η διαχείριση ανθρώπινων πόρων. Μια μεγάλη πρόκληση της Η.Δ. είναι η ενεργότερη συμμετοχή του πολίτη στα κοινά μέσω της διαθεσιμότητας πληροφοριών, των ηλεκτρονικών ψηφοφοριών, των δημοσίων διαβουλεύσεων και της παροχής υπηρεσιών στο διαδίκτυο, ώστε να αυξηθεί η αλληλεπίδραση μεταξύ πολιτών και κυβερνήσεων.

Η Ελλάδα τα τελευταία χρόνια επιχειρεί να καλύψει το χάσμα που την χωρίζει από τις υπόλοιπες ευρωπαϊκές χώρες στον τομέα της Η.Δ.. Μια γενικότερη εκτίμηση την τοποθετεί κοντά ή λίγο πιο κάτω από τον ευρωπαϊκό μέσο όρο, αλλά απέχει αρκετά ώστε να χαρακτηριστεί προηγμένη ηλεκτρονικά. Εντούτοις, έχουν γίνει σημαντικά βήματα και αυτό αποδεικνύεται από τα συστήματα που έχει αναπτύξει με στόχο την καταπολέμηση της διαφθοράς στο νευραλγικό τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Με τις πλατφόρμες αυτές ασχοληθήκε η παρούσα εργασία και αναπτύχθηκαν αναλυτικά. Αυτές είναι το πρόγραμμα Δι@ύγεια, το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.), το Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.) και τα Ανοικτά Δεδομένα.

Η ανάπτυξη του προγράμματος Δι@ύγεια προέκυψε ως αποτέλεσμα του αιτήματος για τη δημιουργία συνθηκών διαφάνειας και δημοσιότητας στη λειτουργία της δημόσιας διοίκησης. Θεσπίστηκε με το ν. 3861/2010 και αφορά στην υποχρέωση ανάρτησης στο διαδίκτυο των αποφάσεων και λοιπών πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων. Στόχος του προγράμματος είναι να θεραπεύσει ή τουλάχιστον να αμβλύνει τα κρούσματα διαφθοράς, με πρωταγωνιστές υψηλόβαθμους κρατικούς αξιωματούχους αλλά και εκπροσώπους του δημοσιοϋπαλληλικού σώματος. Στο πρόγραμμα σήμερα, αναρτούν πράξεις 32.000 χρήστες από 4.604 φορείς του στενού και ευρύτερου δημόσιου τομέα και των ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού, ενώ οι συνολικά εγγεγραμμένοι χρήστες είναι 80.836 και έχουν αναρτηθεί ήδη περισσότερες από 25.800.000 πράξεις.

Μέσω της πλατφόρμας του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. επιτυγχάνεται η πλήρη αποτύπωση των σταδίων των προγραμματιζόμενων συμβάσεων του δημοσίου, του ευρύτερου δημοσίου τομέα και των ΟΤΑ Α΄ και Β΄ βαθμού. Είναι ένα σύστημα ανοικτό και προσβάσιμο σε κάθε πολίτη, ελεγκτή και επιχειρηματία, ο οποίος δύναται πλέον να γνωρίζει ποιος φορέας ζητά να προμηθευτεί κάτι, με ποιες προδιαγραφές και όρους, σε ποιον ανάδοχο κατακυρώθηκε η προμήθεια και έναντι ποιού τιμήματος. Με αυτό

τον τρόπο ενισχύεται η διαφάνεια και η λογοδοσία στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, επιτυγχάνεται πιο εύκολα ο δημοσιονομικός έλεγχος, λειτουργεί πιο ομαλά ο ανταγωνισμός και σημειώνονται οφέλη όσον αφορά στο κόστος των έργων και της προμήθειας αγαθών και υπηρεσιών από το δημόσιο.

Η Ελλάδα, με τη σύσταση του Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. επιχειρεί να διασφαλίσει τη χρηστή διαχείριση και ορθή εκτέλεση του προϋπολογισμού, δημιουργώντας μια πραγματική «εσωτερική αγορά» σε εθνικό επίπεδο που προάγει πέρα των προαναφερόμενων και τη χρήση νέων Τ.Π.Ε., καθιστώντας τη χώρα πρωτοπόρο σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. αποτελεί την ηλεκτρονική πλατφόρμα μέσω της οποίας διενεργούνται οι διαγωνισμοί του δημοσίου. Αποτελεί ένα Ολοκληρωμένο Πληροφοριακό Σύστημα το οποίο εγκαταστάθηκε και λειτουργεί στη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας Καταναλωτή του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης και στόχος του είναι η εδραίωση ενός περιβάλλοντος σταθερότητας και απλών διαδικασιών για τη συμμετοχή των οικονομικών φορέων στις διαγωνιστικές διαδικασίες. Το Σύστημα εισάγει την ηλεκτρονική διαδικασία στην υποβολή και αξιολόγηση προσφορών από το στάδιο της διακήρυξης έως και την υπογραφή και παρακολούθηση της σύμβασης, ενώ με τις περαιτέρω δυνατότητες για σχηματισμό μητρώου οικονομικών φορέων, υποστήριξης συστημάτων όπως οι συμφωνίες πλαίσιο, οι ηλεκτρονικοί πλειστηριασμοί, ο ηλεκτρονικός κατάλογος και τα δυναμικά συστήματα αγορών δημιουργεί μία νέα σελίδα στον τρόπο εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων στη χώρα, επιτυγχάνοντας στην πράξη τη μεγαλύτερη δυνατή διαφάνεια, καθώς ελαχιστοποιείται η παρέμβαση του ανθρώπινου παράγοντα και μειώνεται η δυνατότητα συνδιαλλαγής. Επιπλέον, καθιερώθηκε για πρώτη φορά για όλα τα στάδια διενέργειας μιας διαγωνιστικής διαδικασίας, η χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής (ψηφιακής) υπογραφής, τόσο από τους χρήστες δημοσίου υπαλλήλους, όσο και από τους εργολήπτες/προμηθευτές. Να σημειωθεί ότι η χρήση της πλατφόρμας επιτρέπει και σε μικρότερες σε μέγεθος επιχειρήσεις αλλά και στις αλλοδαπές επιχειρήσεις να λάβουν μέρος σε διαγωνισμούς, καθώς δεν απαιτείται πλέον φυσική παρουσία κατά τα στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας, αλλά μπορούν να συμμετέχουν με απλοποιημένες διαδικασίες με τη χρήση του διαδικτύου και ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή. Η ενδεικτική παράθεση συστημάτων που έχουν υιοθετήσει και άλλες χώρες για τη διενέργεια ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων, απέδειξε ότι υπάρχει η βούληση για την εφαρμογή πολιτικών για την καταπολέμηση

της διαφθοράς στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και ότι οι ανοικτές και διαφανείς διαδικασίες μπορούν να λειτουργήσουν ως αντικίνητρο για τη διαφθορά και να βοηθήσουν στην αποκάλυψη παραβάσεων, όταν συμβαίνουν.

Τέλος, τα Ανοικτά Δεδομένα αποτελούν την πλατφόρμα που αποτελεί έναν κεντρικό κατάλογο δεδομένων όλων των φορέων της ελληνικής κυβέρνησης μέσω του οποίου δίνεται η δυνατότητα και παρέχεται γενική και ελεύθερη πρόσβαση στα δεδομένα τους. Σκοπός του data.gov.gr είναι να αυξηθεί η πρόσβαση σε υψηλής αξίας μηχαναγνώσιμα σύνολα δεδομένων (datasets) με την παροχή ενιαίων υπηρεσιών καταλογογράφησης, ευρετηρίασης, αποθήκευσης, αναζήτησης και διαθεσιμότητας των δεδομένων και των πληροφοριών του δημόσιου τομέα, καθώς και διαδικτυακές υπηρεσίες προς τους πολίτες και τρίτα υπολογιστικά συστήματα, με την ενοποίηση όλων των πηγών της δημόσιας διαθέσιμης πληροφορίας σε ένα ενιαίο δικτυακό τόπο, ο οποίος είναι το κομβικό σημείο συγκέντρωσης και διανομής δημόσιων δεδομένων. Στόχος της πλατφόρμας είναι η δημοκρατικοποίηση της πληροφορίας που αποτελεί ένα κοινωνικοπολιτικό αίτημα, το οποίο πρεσβεύει την ικανοποίηση των πληροφοριακών αναγκών των λαών ανεξάρτητα της οικονομικής τους τάξης ή του κοινωνικού τους περιβάλλοντος, καθώς η ανοικτή και ελεύθερη πρόσβαση στα δημόσια δεδομένα αποτελεί συστατικό στοιχείο για ουσιαστική συμμετοχή στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή και στην κοινωνία της πληροφορίας. Ειδικότερα, η επαναχρησιμοποίηση των δεδομένων δημιουργεί υπεραξίες για τη χώρα και το δυναμικό της και δημιουργεί θέσεις εργασίας, καθώς μπορούν να αναδειχθούν σε επαγγελματική διέξοδο για το επιστημονικό δυναμικό, τους επιχειρηματίες, την ακαδημαϊκή έρευνα και τη δραστηριοποίηση της χώρας στον τομέα των νέων τεχνολογιών, οδηγώντας αυτόματα στην εξοικονόμηση πόρων. Η πλατφόρμα open data αποτελεί ένα έργο σε εξέλιξη, καθώς απαιτείται ακόμα μεγαλύτερη οργάνωση και τυποποίηση των διαδικασιών μέχρι να φτάσει σε μια ολοκληρωμένη μορφή και να επιτελέσει τον αρχικό σκοπό της.

Ο χώρος των δημοσίων συμβάσεων αποτελεί το κατ' εξοχήν πεδίο των οικονομικών συναλλαγών μεταξύ πολίτη και κράτους και κατά συνέπεια και των συνδιαλλαγών. Η διαφθορά είναι αυτονόητο ότι βρίσκει πρόσφορο έδαφος να αναπτυχθεί στον χώρο αυτό, γεγονός που αποτελεί ένα αδιαμφισβήτητο ιστορικό δεδομένο. Η διαπίστωση, κυρίως τα τελευταία τριάντα χρόνια, ότι οι συνέπειες της διαφθοράς υπονομεύουν τη σχέση κράτους - πολίτη και υποσκάπτουν την οικονομική ανάπτυξη σε συνδυασμό με την ανάδυση της ψηφιακής τεχνολογίας, της

υιοθέτησης του Ν.Δ.Μ. και της Η.Δ. δημιουργεί βάσιμες ελπίδες ότι το φαινόμενο, αν δεν εξαλειφθεί, τουλάχιστον θα περιοριστεί και θα τιθασευτεί.

Αντί επιλόγου και ολοκληρώνοντας την εργασία παρατίθεται ένα σύνολο βασικών αρχών που προέρχονται από τα Ηνωμένα Έθνη και φέρει τον τίτλο «Knowledge Guide³⁵⁴», οι οποίες θεωρείται ότι θα ενισχύσουν την προσπάθεια για εμφάθυση της διαφάνειας και της λογοδοσίας στον τομέα των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων. Αυτές οι αρχές είναι:

- Οι ηλεκτρονικές προμήθειες δεν αφορούν μόνο στην τοποθέτηση ενός «ε» μπροστά σε ξεπερασμένες πρακτικές προμηθειών. Είναι κατά κύριο λόγο μια άσκηση διακυβέρνησης που πρέπει να υπερβαίνει τις πτυχές των Τ.Π.Ε..
- Οι ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις δεν εγγυώνται την πλήρη εξάλειψη των πρακτικών διαφθοράς, αλλά μπορούν να χρησιμεύσουν ως αποτρεπτικό μέσο και ως μέσο αποτελεσματικής και αποδοτικής δημόσιας διοίκησης.
- Οι ηλεκτρονικές προμήθειες δεν αφορούν στην ψηφιοποίηση πληροφοριών και τη χρήση των Τ.Π.Ε., αλλά μια ολιστική ευκαιρία εκσυγχρονισμού των δημόσιων χρηματοπιστωτικών συστημάτων και των σχετικών αγορών.
- Η ενοποίηση μεταξύ των δημόσιων χρηματοπιστωτικών συστημάτων και των πτυχών των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων είναι απαραίτητη για τη διαχείριση της διαδικασίας end to end των προμηθειών, συμπεριλαμβανομένης της πληρωμής, αλλά όχι αναγκαία προϋπόθεση για να ξεκινήσει η βασική εφαρμογή ενός συστήματος e-procurement.
- Υπάρχουν ξεχωριστές στρατηγικές, προσεγγίσεις, πρότυπα και αναφορές για κάθε μια από τις βασικές φάσεις της διαδικασίας ηλεκτρονικής προμήθειας: προ-ανάθεση, ανάθεση και μετά την ανάθεση.

³⁵⁴ https://publicadministration.un.org/publications/content/PDFs/E-Library%20Archives/2011%20EGM_Towards%20Transparency%20and%20Efficiency%20in%20Public%20Service.pdf , σ. 24 επ., [πρόσβαση 05-12-2017].

- Η εφαρμογή των ηλεκτρονικών προμηθειών στις αναπτυσσόμενες και τις λιγότερο ανεπτυγμένες χώρες μπορεί να απαιτεί την ανάγκη να εξεταστούν υβριδικές προσεγγίσεις που συνδυάζουν μεθόδους on-line και off-line.
- Οι ηλεκτρονικές προμήθειες ενδέχεται να απαιτούν συνδυασμό κεντρικών και αποκεντρωμένων προσεγγίσεων ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε χώρας και γεωγραφικής περιοχής.
- Οι προϋποθέσεις και οι όροι για την εφαρμογή των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων σχετίζονται περισσότερο με τη διακυβέρνηση και την ανάπτυξη των ικανοτήτων και των δεξιοτήτων, παρά με τις δυνατότητες της τεχνολογίας
- Θα ήταν λάθος να επενδύσουμε μαζικά στην υποδομή για ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, εάν δεν υπάρχουν οι δυνατότητες για την αντιμετώπιση των διαφόρων φάσεων της διαδικασίας αγορών. Είναι επίσης σημαντικό να βασιστούμε στην πολιτική βούληση προς τις διαφανείς προσεγγίσεις και στην εμπλοκή και δέσμευση του κλάδου των προμηθευτών και της κοινωνίας των πολιτών.
- Η εφαρμογή ενός συστήματος ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων δεν είναι βραχυπρόθεσμο έργο Τ.Π.Ε., αλλά ένα σχέδιο αναδιευθέτησης επιχειρησιακών διεργασιών που θα πρέπει να έχει μακροπρόθεσμο προγραμματισμό για περίοδο 10 έως 20 ετών. Δεν είναι απλώς ένα σχέδιο γρήγορης επιδιόρθωσης του συστήματος.
- Το μακροπρόθεσμο όφελος του συστήματος ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων θα προκύψει από την ανάλυση των πληροφοριών που συλλέγονται στο σύστημα κατά το διάστημα της λειτουργίας του, ώστε να κατανοηθούν καλύτερα τα πρότυπα δαπανών, η αγορά και οι εφαρμοζόμενες διαδικασίες.

Η Η.Δ. είναι ένα έργο σε πλήρη εξέλιξη και η ολοκληρωμένη ανάπτυξη της θα διαρκέσει πολλά χρόνια. Όσο δε η τεχνολογία εξελίσσεται, συνεχώς θα εμφανίζονται νέες μορφές, νέοι τρόποι και νέες περιοχές στις οποίες μπορεί να εφαρμοστεί. Μέσα στο μικρό χρονικό διάστημα στο οποίο έχει λειτουργήσει έχει δώσει σαφή δείγματα για τη θετική επίδραση που έχει στην οικονομία και την

κοινωνία, ιδίως στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Ακριβώς όμως, επειδή πρόκειται για ένα σχετικά νέο θεσμό, η μέχρι τώρα εμπειρία έχει καταδείξει και μια σειρά από προβλήματα τα οποία συνοπτικά παραθέτουμε στον επίλογο αυτής της εργασίας. Τέτοια προβλήματα είναι π.χ. η μειωμένη αξιοποίηση των ηλεκτρονικών υποδομών, ο επιχειρησιακός κατακερματισμός των συστημάτων και οι επικαλύψεις, η περιορισμένη επαναχρησιμοποίηση των δημοσίων πληροφοριών, τα χαμηλά ποσοστά διαλειτουργικότητας και διασύνδεσης των συστημάτων, το έλλειμμα κεντρικού σχεδιασμού και συντονισμού του συνόλου των δράσεων, η αποσπασματικότητα στην εφαρμογή πολιτικών και δράσεων, η απουσία ενιαίας αρχιτεκτονικής, πολιτικών και προτύπων των πληροφοριακών συστημάτων, ο μη ρεαλιστικός σχεδιασμός για έργα που εμπεριέχουν υψηλή διαχειριστική δυσκολία και υψηλό κόστος, το έλλειμμα στην τυποποίηση των διαδικασιών ανάρτησης στοιχείων αναφορικά με τις δημόσιες συμβάσεις στις ηλεκτρονικές πλατφόρμες και η απουσία ελεγκτικών μηχανισμών. Επιπλέον, παρατηρείται περιορισμένος βαθμός παρακολούθησης, αξιολόγησης και αναπροσαρμογής των πολιτικών για την Η.Δ., καθώς και για τα δεδομένα που προκύπτουν από τη χρήση των ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων. Τα ζητήματα αυτά υποδαυλίζουν τη διαφάνεια στις λειτουργίες της δημόσιας διοίκησης και ενισχύουν το έλλειμμα εμπιστοσύνης από μέρους των πολιτών και των επιχειρήσεων, γεγονός το οποίο δυσχεραίνει ή/και περιορίζει ακόμη περισσότερο τις ηλεκτρονικές συναλλαγές.

Σαφώς, η κατάθεση αξιόπιστων και ολοκληρωμένων λύσεων για τα προβλήματα που προαναφέραμε απαιτεί πλήρη, αξιόπιστη και εμπειριστατωμένη έρευνα και μελέτη. Εντούτοις, θα επιχειρηθεί να περιγραφούν κάποιες από τις δράσεις που πρέπει να αναπτυχθούν για τη θεραπεία τους.

Πρωτίστως, απαιτείται η συναίνεση και η δέσμευση από μέρους όλων των εμπλεκόμενων μερών, των πολιτικών και διοικητικών αρχών και οπωσδήποτε των στελεχών της διοίκησης στο όραμα και τους στόχους της Η.Δ.. Απαραίτητη προϋπόθεση για να επιτευχθεί η δέσμευση των στελεχών είναι να εκπαιδευτούν και να καταρτιστούν κατάλληλα κι αν είναι δυνατόν να γίνουν συμμετέχοι των αλλαγών από το στάδιο ακόμη του σχεδιασμού τους. Είναι πολύ σημαντικό να γνωρίζουν τα στελέχη της διοίκησης σε κάθε βαθμίδα της, τους λόγους που εξυπηρετούν οι νέες αλλαγές προκειμένου να τις υποστηρίξουν.

Λαμβάνοντας υπόψη ότι βρίσκονται σε λειτουργία Ολοκληρωμένα Πληροφοριακά Συστήματα (Ο.Π.Σ.) και ηλεκτρονικές υπηρεσίες, που

υποστηρίζονται από διαφορετικούς φορείς, όπως είναι το πρόγραμμα Δι@ύγεια και τα Ανοικτά Δεδομένα που υποστηρίζονται από το Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης και από την άλλη, οι πλατφόρμες των Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ. και Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., οι οποίες υποστηρίζονται από τη Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή είναι σημαντικό τα υφιστάμενα αυτά συστήματα να διασυνδεθούν στο πλαίσιο ενός ευρύτερου Πληροφοριακού Συστήματος και να εποπτεύονται από έναν μηχανισμό που θα ενισχύει τη διαλειτουργικότητα τους και τη συνοχή των δράσεων των δημοσίων οργανισμών και των φορέων. Προϋπόθεση για την επίτευξη της διαλειτουργικότητας είναι η λειτουργία ενός κεντρικού φορέα διοίκησης και διαχείρισης των πολιτικών για την ανάπτυξη των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων στο ευρύτερο πλαίσιο της Η.Δ. με πολλαπλές αρμοδιότητες, που θα οριστεί εκ των υφιστάμενων φορέων, είτε, εφόσον κριθεί σκόπιμο, από τη συνένωση ορισμένων εξ αυτών.

Ο φορέας αυτός θα πρέπει να έχει την ευθύνη του κεντρικού σχεδιασμού, της αξιολόγησης και της αναθεώρησης των πολιτικών και ηλεκτρονικών συστημάτων, με σκοπό τη διαρκή επικαιροποίηση και την ορθή λειτουργία τους. Επίσης, ο ενιαίος φορέας θα πρέπει να διασφαλίζει τη διασύνδεση των επιμέρους ηλεκτρονικών συστημάτων και αρχείων πληροφοριών, ώστε να επιτυγχάνεται η διαλειτουργικότητα και η συνεργασία των οργανισμών παροχής ηλεκτρονικών υπηρεσιών και να αποτρέπονται επικαλύψεις ή ελλείμματα. Ένα επιπλέον μέλημα του φορέα αυτού θα πρέπει να είναι, οι σχεδιαζόμενες και υλοποιούμενες πολιτικές να αποτελούν αναπόσπαστο μέρος της γενικότερης κυβερνητικής στρατηγικής για τη λειτουργία και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης.

Είναι αναγκαίο να γίνουν ενέργειες και για τη βελτίωση της εμπειρίας των χρηστών. Οι δικτυακοί τόποι εξυπηρέτησης των πολιτών και ειδικότερα οι πλατφόρμες για τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, δε θα πρέπει να είναι δύσχρηστοι και δαιδαλώδεις κατά την αναζήτηση πληροφοριών και υπηρεσιών. Προς αυτή την κατεύθυνση θα εξυπηρετούσε σημαντικά, η δημιουργία μιας ενιαίας και μοναδικής ηλεκτρονικής πύλης εισόδου, για την αναζήτηση στοιχείων και τη συμμετοχή στις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις, στην οποία ο χρήστης θα έχει πρόσβαση με έναν μόνον κωδικό εισόδου, ο οποίος θα διασφαλίζει, τόσο για το στέλεχος της δημόσιας διοίκησης, όσο και για τον πολίτη την ταυτοποίηση και την αυθεντικοποίηση των προσωπικών του στοιχείων.

Ειδικότερα, σε ότι αφορά τη χώρα μας, η μελέτη της σχετικής βιβλιογραφίας και των εκθέσεων των πρόσφατα υλοποιημένων στρατηγικών και πολιτικών σχεδίων για την ανάπτυξη της Η.Δ., έδειξαν ότι η ελληνική δημόσια διοίκηση έχει κάνει σημαντικά βήματα προόδου στον τομέα αυτό. Η χώρα μας διαθέτει σήμερα σημαντικές υποδομές για την τεχνολογική υποστήριξη και τον εκσυγχρονισμό της δημόσιας διοίκησης, με τις δυνατότητες που της προσφέρει η Η.Δ.. Μετά από εικοσαετή εμπειρία στην υλοποίηση σχετικών δράσεων, η ελληνική διοίκηση διαθέτει επίσης κατάλληλα εκπαιδευμένο ανθρώπινο δυναμικό για τον χειρισμό των ηλεκτρονικών υπηρεσιών του οποίου η γνώση και η εμπειρία πρέπει να διαχυθεί σε όλες τις βαθμίδες του προσωπικού, αλλά και ειδικό τεχνολογικό προσωπικό με πολυετή τεχνογνωσία, για την διαχείριση της υλικοτεχνικής υποδομής

Οι αρμόδιες δημόσιες δομές και οι δικτυακοί τόποι παροχής των ηλεκτρονικών υπηρεσιών, εν προκειμένω των ηλεκτρονικών δημόσιων συμβάσεων, υποστηρίζονται νομικά από ένα σύνολο νομοθετημάτων με διατάξεις, ευθυγραμμισμένες με τις ευρωπαϊκές οδηγίες, που ρυθμίζουν τη διεξαγωγή όλων των ηλεκτρονικών συναλλαγών και την ανταλλαγή των πληροφοριών, μεταξύ των υπηρεσιών της διοίκησης, με τη μέγιστη δυνατή ασφάλεια και νομιμότητα. Επιπλέον δε, το ισχύον νομικό πλαίσιο διαμορφώνει ένα ασφαλές περιβάλλον που επιτρέπει την αξιοποίηση και περαιτέρω ανάπτυξη της Η.Δ. στη χώρα μας.

Συνεπώς, απαιτείται δέσμευση της πολιτικής ηγεσίας στο όραμα της Η.Δ., σαφής στρατηγικός σχεδιασμός, ρητή δέσμευση στην υλοποίηση του μέσω ολοκληρωμένων λειτουργικών σχεδίων, εκμετάλλευση όλων των πόρων – ανθρώπινων και υλικών- και τέλος, ενεργός εμπλοκή και συμμετοχή των πολιτών στην όλη διαδικασία.

Βιβλιογραφία - Πηγές

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αποστολάκης, Ι., Λουκής, Ε., & Χάλαρης, Ι. (2008), *«Ηλεκτρονική Δημόσια Διοίκηση: Οργάνωση, Τεχνολογία και Εφαρμογές»*, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.

Βενετσανοπούλου Μ.Γ. (2014), *«Κακοδιοίκηση και διαφθορά στη Δημόσια Διοίκηση. Ελεγκτικοί μηχανισμοί»*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

Δαγτόγλου Π. (2011), *«Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο»*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

Δέγλερης, Π. (2012), *«Διαφθορά και δημόσιες συμβάσεις»*, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Εμπέογλου Ν. (1998), *«Διαφθορά: Απόπειρα εννοιολογικής διερευνήσεως, στο «Κράτος και διαφθορά»*», επιμ. Αλεξάνδρα Π.Νικολοπούλου, Εκδ. Ι.Σιδέρη, Αθήνα.

Καλτσόγια Ν. – Τουρναβίτη (2005), *«Η κρίση του κοινοβουλευτισμού και τα φαινόμενα της διαφθοράς, στο: Διαφθορά και σκάνδαλα στη Δημόσια Διοίκηση και την πολιτική»*, Εκδ. Ι. Σιδέρη, Αθήνα.

Καραγεώργου Β.Ι. (2013), *«Η αρχή της διαφάνειας στην ενωσιακή έννομη τάξη. Όψεις μιας αναδυόμενης νομικής αρχής»*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

Κέφης Β.Ν. (2014), *«Διοίκηση Ολικής Ποιότητας Θεωρία και Πρότυπα»*, Εκδ. Κριτική, Αθήνα.

Κουτσουκης Κ. (1998), *«Παθολογία της πολιτικής - Όψεις της διαφθοράς στο νεοελληνικό κράτος»*, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.

Κτιστάκη Σ.Ν. (2014), *«Εισαγωγή στη δημόσια διοίκηση»*, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.

Λάζος Γ. (2005), *«Διαφθορά και Αντιδιαφθορά»*, Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Μιχαλόπουλος Ν.(2003), *«Από τη Δημόσια γραφειοκρατία στο δημόσιο management»*, Εκδ. Παπαζήση, Αθήνα.

Μπαμπαλιούτας Λ.Π. (2007), «*Το σύγχρονο θεσμικό πλαίσιο της ελληνικής δημόσιας διοίκησης*», Εκδ. Σάκκουλα, Τόμος Α΄, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

Μπάρμπας Ν. (2014), «*Στοιχεία Δημοσιονομικού Δικαίου*», Εκδ. Σάκκουλα Α.Ε., Αθήνα - Θεσσαλονίκη, Ε΄ έκδοση.

Μπέσιλα – Βήκα Ε. (2004), «*Τοπική Αυτοδιοίκηση*», Τόμος ΙΙ, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

Οικονόμου Μ. (2009), «*Δημόσιες Συμβάσεις και Δίκαιο Ελεύθερου Ανταγωνισμού*», Εκδ. Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα.

Ράικος Δ.Γ. (2014), «*Δίκαιο Δημοσίων Συμβάσεων*», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, Β΄ έκδοση.

Ράικος Δ.Γ.(2017), «*Δίκαιο δημοσίων συμβάσεων*», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, Β΄ έκδοση.

Ρακιντζής Λ.(2011), «*Ανάπλαση του Κράτους και της Δημόσιας Διοίκησης. Η κρίση που βιώνουμε ως ευκαιρία και πρόκληση*», στον Τιμητικό Τόμο για τον καθηγητή Θ.Παναγόπουλο, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

Τάχος Α.Ι. (2003), «*Ελληνικό διοικητικό δίκαιο*», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

Τάχος Α.Ι. (2008), «*Ελληνικό διοικητικό δίκαιο*», Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη, 9η έκδοση.

Τροβά Ε. (2004), «*Το Ελεγκτικό Συνέδριο και η διασφάλιση της διαφάνειας στις δημόσιες συμβάσεις*», σε :Τιμ. τόμ. Ελεγκτικού Συνεδρίου, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα.

Τροβά Ε. (2005), «*Εξουσίες και διαφάνεια*», Εκδ. Αντ. Σάκκουλα, Αθήνα.

Άρθρα

Ελληνόγλωσσα

Καφτάνη Κ. (2012), «*Η αρχή της τυπικότητας στους δημόσιους διαγωνισμούς. Ακραιφνης τυπολατρεία ή αναγκαίος όρος της ισότητας και της διαφάνειας*», *ΔιΔικ*.

Κτιστάκη Σ.Ν. (2007), «*Καταπολέμηση ή πρόληψη της διαφθοράς; Ο ρόλος του Α.Σ.Ε.Π. και των ελεγκτικών μηχανισμών της Διοίκησης, Εφημερίδα Διοικητικού Δικαίου*», Σεπτέμβριος - Οκτώβριος 2007, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα – Θεσσαλονίκη.

Μαρίνος Μ.Θ. (2011), «*Δίκαιο ανταγωνισμού, δίκαιο δημοσίων διαγωνισμών και προστασία επιχειρηματικών απορρήτων*», *ΘΠΔΔ*, 2011.

Ματθίας Σ. (2005), «Διαφθορά και κρατική εξουσία, *Επιστήμη και κοινωνία - Επιθεώρηση πολιτικής και κοινωνικής θεωρίας*», Εθνικό Κέντρο Τεκμηρίωσης, τευχ. 15.

Τροβά Ε. (2008), «Η καταπολέμηση της διαφθοράς και της απάτης στο κοινοτικό δίκαιο των δημοσίων συμβάσεων», *ΘΠΔΔ*.

Μελέτες – Εκθέσεις

Ελληνόγλωσσες

Γενική Γραμματεία Καταπολέμησης της Διαφοράς (2016), Ετήσια Έκθεση 2016.

Γενικός Επιθεωρητής Δημόσιας Διοίκησης (2007), Ετήσια Έκθεση 2006.

Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή (2017), Ετήσιο Δελτίο Στατιστικών και Απολογιστικών Στοιχείων για το Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ για το έτος 2016.

Γενική Γραμματεία Εμπορίου και Προστασίας του Καταναλωτή (2017), Δελτίο Στατιστικών και Απολογιστικών Στοιχείων για το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.

Ι.Ο.Β.Ε. (2015), Υιοθέτηση των Τ.Π.Ε. και ψηφιακή ανάπτυξη στην Ελλάδα.

Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2012.

Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2013.

Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2014.

Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2015.

Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., Ετήσια Έκθεση Πεπραγμένων 2016.

Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.(2016), Πρόταση για την υιοθέτηση εθνικής στρατηγικής για τις δημόσιες συμβάσεις 2016-2020, Μάρτιος 2016.

Ε.Κ.Δ.Δ.Α. (2012), Έκθεση Πολιτικής, Συμπεράσματα και προτάσεις. Καινοτόμο εργαστήριο «Πρόγραμμα Δι@ύγεια: Παρόν και Μέλλον της Διαφάνειας στο Δημόσιο Βίο», Ε.Κ.Δ.Δ.Α., Δεκέμβριος 2012.

Ε.Κ.Δ.Δ.Α. (2014), Έκθεση Πολιτικής, Συμπεράσματα και προτάσεις. «Ανοικτή Διακυβέρνηση - Ανοικτά Δεδομένα: Πρόκληση για την Ανάπτυξη», Αθήνα, Φεβρουάριος 2014.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2012), Στρατηγική για τις ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις.

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2014), Έκθεση της Επιτροπής προς το Συμβούλιο και το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο για την καταπολέμηση της διαφθοράς.

Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (2014), Στρατηγική για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020.

Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (2014), Σχέδιο Δράσης για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση 2014-2020.

Υπουργείο Διοικητικής Ανασυγκρότησης (2017), Ετήσια Έκθεση για τη διάθεση και περαιτέρω χρήση των ανοικτών δεδομένων 2017, Αθήνα, Μάρτιος 2017.

Υπουργείο Εσωτερικών και Διοικητικής Ανασυγκρότησης (2016), Ετήσια Έκθεση για τη διάθεση και περαιτέρω χρήση των ανοικτών δεδομένων 2016, Μάρτιος 2016.

Διδακτορικές διατριβές – Διπλωματικές Εργασίες

Γκιώνης Π. (2013), «Υιοθέτηση των ηλεκτρονικών μέσων από το ΥΠΕΘΑ κατά τη σύναψη δημόσιων συμβάσεων / Ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις (Η.Δ.Σ.)», Διατριβή, Ανώτατη Διακλαδική Σχολή Πολέμου, Θεσσαλονίκη.

Κατσούλης Σ. (2014), «Ηλεκτρονικό σύστημα προμηθειών – Ηλεκτρονικές δημόσιες συμβάσεις», Διπλωματική Εργασία, Ε.Μ.Π., Αθήνα.

Κωνσταντινίδη Α. (2016), «Δημόσια διοίκηση & ηλεκτρονική διακυβέρνηση. Ο ρόλος των Τ.Π.Ε.», Διπλωματική Εργασία, ΠΑΝΤΕΙΟ Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών, Αθήνα.

Παπαδόπουλος Θ., «Ανοιχτά Δημόσια Δεδομένα», ΚΑ' Εκπαιδευτική Σειρά Ε.Σ.Δ.Δ.Α. Τελική Εργασία, Ε.Κ.Δ.Δ.Α, Αθήνα.

Πρεβέντης Σ. (2014), «Τα εγκλήματα δωροληψίας και δωροδοκίας ημεδαπών υπαλλήλων και δικαστικών λειτουργών (αρ. 235-237 ΠΚ, μετά το Ν. 4254/2014)», Διπλωματική εργασία, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο, Θεσσαλονίκη.

Τασιώκα Σ. (2007), «Διαφθορά και Κακοδιοίκηση στη Δημόσια Διοίκηση και τους ΟΤΑ. Ο ρόλος των Τ.Π.Ε. και της Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης», Α' Εκπαιδευτική Σειρά Ε.Σ.Τ.Α., Τελική Εργασία, Ε.Κ.Δ.Δ.Α, Αθήνα.

Ξενόγλωσση βιβλιογραφία

Aucoin, P. (1995), «*The new public management : Canada in comparative perspective.*» (E. b. Policy, Ed.) Quebec: Ashgate: IRPP Governace.

Batley, R., & Larbi, G. A. (2004). «*The changing role of government : the reform of public services in developing countries, The role of government in adjusting economies.*» New York: Palgrave Macmillan.

Della Porta, D., & Vannucci, A. (2012), «*The Hidden Order of Corruption*. Routledge».

Heeks, R. (1999), «*Reinventing government in the information age.*», New York: Routledge.

Kamarck, E. C. (2007), «*The End of Government . . . As We Know It: Making Public Policy Work.*», L. R. Publishers. Boulder, CO.

Kettl, D. F. (2005), «*The global public management revolution.*», Washington, D.C: Brookings Institution Press.

Lambsdorff, J. G., Taube, M., & Schramm, M. (2005), « *The New Institutional Economics of Corruption.*», London: Taylor & Francis Ltd.

Moore, M. (1995), «*Creating Public Value: Strategic Management in Government.*», Cambridge, MA: Harvard University Press.

Pollitt, C., & Bouckaert, G. (2000), «*Public management reform: a comparative analysis.*», Oxford ; New York: Oxford University Press.

Rose-Ackerman, S. (1999), «*Corruption and Government: Causes, Consequences, and Reform.*», Cambridge: Cambridge University Press.

Schedler, K., Summermatter, L., & Schmidt, B. (2004), «*Managing the electronic government : from vision to practice, Research in public management.*», Greenwich, Conn.: Information Age Publishing.

West, D. M. (2007), « *Global eGovernment 2007.*», Providence, RI: Center for Public Policy, Brown University.

Wilson, R. C. (1989), «*Ancient republicanism : its struggle for liberty against corruption.*», New York: P. Lang.

Ξενόγλωσσα άρθρα

Banfield, E. C. (1967), «*The Moral Basis of a Backward Society.* », New York: Free Press.

Bekkers, V., & Homburg, V. (2007), «The myths of E-government: Looking beyond the assumptions of a new and better government.», *Information Society*, 23(5), 373-382.

Bhargava, D. V. (2006), «*The Cancer of Corruption.*», World Bank, International Affairs. World Bank Global Issues Seminar Series. Retrieved from <http://siteresources.worldbank.org/EXTABOUTUS/Resources/Corruption.pdf>.

Chadwick, A., & May, C. (2003), «Interaction between states and citizens in the age of the internet: "e- government" in the United States, Britain, and the European Union.», *Governance-an International Journal of Policy and Administration*, 16(2), 271-300.

Cordella, A. (2007), «E-government: towards the e-bureaucratic form.», *Journal of Information Technology*, 22(3), 265-274.

Dunleavy, P., Margetts, H., Bastow, S., & Tinkl, J. (2006), «New public management is dead - long live digital-era governance.», *Journal of Public Administration Research and Theory* 16 (3):467-494. *Journal of Public Administration Research and Theory*, 16(3), 467-494.

Elliott, K. A. (1997), «Corruption as a Global Policy Problem: Overview and Recommendations. In K. A. Elliott, *Corruption and the Global Economy.*», Washington, DC: Peterson Institute for International Economics.

Farrales, M. J. (2005, June), «What is Corruption?: A History of Corruption Studies and the Great Definitions Debate.», Retrieved from https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1739962.

Fountain, J. E. (2001), «*Building the virtual state : information technology and institutional change.*», Washington, D.C.: Brookings Institution Press.

Gardiner, J. A. (n.d.) (1970), «The Politics of Corruption.», *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 93.

Gronlund, A., & Horan, T. (2004), «Introducing e-Gov: History, Definitions, and Issues.», *Communications of the AIS*, 15, 713-729.

Gruening, G. (2001), «Origins and theoretical basis of New public Management.», *International Public Management Journal*, 4(1), 1-25.

Heeks, R., & Bailur, S. (2007), «Analyzing e-government research: Perspective, philosophies, theories, methods, and practice.», *Government Information Quarterly*, 24(2), 243-265.

Hellmann, O. (2017), «The historical origins of corruption in the developing world: a comparative analysis of East Asia. *Crime, Law and Social Change.*», 68, 145–165. Retrieved from <https://doi.org/10.1007/s10611-016-9679-6>.

Jaeger, P. T. (2005), «Deliberative democracy and the conceptual foundations of electronic government.», *Government Information Quarterly*, 22(4), 702-719.

Kaiser, Prof.Dr.Dr.h.c.mult. Günther. (n.d.). «Η διαφθορά και η αντιμετώπιση της.» (E. Λαμπροπούλου, Trans.) Athens, Greece. Retrieved from <http://docplayer.gr/34593770-I-diafthora-kai-i-antimetopisi-tis.html>.

Layne, K., & Lee, W. (2001), «Developing fully functional E-government: A four stage model.» *Government Information Quarterly*, 18(2), 122-136.

Leff, N. H. (1964), «Economic Development Through Bureaucratic Corruption.» *American Behavioral Scientist*, 8(3), 8-14. Retrieved from <http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/000276426400800303>.

Mark, P. (1997), «Defining Political Corruption.» (P. Heywood, Ed.) *Political Studies*, 436-462.

McMullan, M. (1961), «A Theory of Corruption.» *Sociological Review* 9(2), 181-201.

Persson, A., Rothstein, B., & Teorell, J. (2012), «Rethinking the nature of the grabbing hand.», In S. H. Rothstein (Ed.), *Good Government: The Relevance of Political Science* (pp. 251-276). Cheltenham and Northampton: Edward Elgar Publishing.

Rechtsanwaelte, J. (2012), «*Reshaping the framework of EU public procurement law: European Commission Proposal for a "Directive of the European Parliament and of the Council on public procurement.*», Retrieved 11 10, 2017, from . <http://www.legalink.ch/Resources/Newsletters/GlobalNewsletter/2012-3rdQUARTER/Reshaping-the-framework-of-EU-public-procurement-law>.

Wei, S.-J., & Wu, Y. (2001), «Negative alchemy? corruption, composition of capital flows, and currency crises.», *NBER Working Paper Series No. 8187*.

Yildiz, M. (2007), «E-government research: Reviewing the literature, limitations, and ways forward.», *Government Information Quarterly*, 24(3), 646-665.

Ξενόγλωσσες μελέτες - εκθέσεις

European Commission (2014), EU Anti-Corruption Report.

European Commission (2017), Europe's Digital Progress Report 2017.

IDABC eGovernment Observatory, (2005), The Impact of eGovernment on Competitiveness, Growth and Jobs. Background Research Paper, Brussels, February 2005.

I.O.B.E. (2014), I.C.T. Adoption and Digital Growth in Greece.

OECD. (2003). *The e-Government imperative*. OECD e-Government studies. Paris: Organisation for Economic Co-operation and Development.

OECD (2005), Annual Report.

United Nations (2011), E-Procurement: Towards Transparency and Efficiency in Public Service Delivery.

United Nations (2014), E-Government Survey 2014, E-Government for the Future We Want, UN, Division for Public Administration and Development Management, Department of Economic and Social Affairs.

WORLD BANK (1994), Governance: The Worlds Bank's Experience.

Νομοθετικό – Κανονιστικό πλαίσιο

Νόμοι

N. 2472/1997 (ΦΕΚ 50/A/10-04-1997) : Προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

N. 2690/1999 (ΦΕΚ 45/A/09-03-1999): Κύρωση του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας και άλλες διατάξεις.

N. 2957/2001 (ΦΕΚ 260/A/12-11-2001) : Κύρωση της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για θέματα Αστικού Δικαίου περί διαφθοράς.

N.3028/2002 (ΦΕΚ 153/A /28-06-2002) : Για την προστασία των Αρχαιοτήτων και εν γένει της Πολιτιστικής Κληρονομιάς.

N. 3448/2006 (ΦΕΚ Α/57/15-3-2006): Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης.

N. 3613/2007 (ΦΕΚ 263/A/23-11-2007) : Ρυθμίσεις θεμάτων Ανεξάρτητων Αρχών, Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης, Σώματος Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης και λοιπών ζητημάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών.

N. 3861/2010 (ΦΕΚ 112/A/13-7-2010) : Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια» και άλλες διατάξεις.

N. 3978/2011 (ΦΕΚ 137/A/16-06-2011): Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Υπηρεσιών και Προμηθειών στους τομείς της Άμυνας και της Ασφάλειας - Εναρμόνιση με την Οδηγία 2009/81/EK - Ρύθμιση θεμάτων του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας.

N. 3979/2011 (ΦΕΚ 138/A/16-06-2011) : Για την ηλεκτρονική διακυβέρνηση και λοιπές διατάξεις.

N. 4013/2011 (ΦΕΚ 204/A/15-09-2011) : Σύσταση ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων και Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων – Αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν. 3588/2007 (πρωχεντικός κώδικας) – Προπρωχεντική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις.

N. 4057/2012 (ΦΕΚ 54/A/14-03-2012) : Πειθαρχικό Δίκαιο Δημοσίων Πολιτικών Διοικητικών Υπαλλήλων και Υπαλλήλων Νομικών Προσώπων Δημοσίου Δικαίου.

N. 4155/2013 (ΦΕΚ 120/A/29-05-2013): Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις.

N. 4210/2013 (ΦΕΚ 254/A/21-11-2013): Ρυθμίσεις Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και άλλες διατάξεις.

N. 4281/14 (ΦΕΚ 160/A/08-08-2014) «Μέτρα στήριξης και ανάπτυξης της ελληνικής οικονομίας, οργανωτικά θέματα Υπουργείου Οικονομικών και άλλες διατάξεις».

N. 4305/2014 (ΦΕΚ 237/A/31-10-2014) : Ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, τροποποίηση του ν.3448/2006 (Α΄ 57), προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2013/37/Ε.Ε. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας, ρυθμίσεις θεμάτων Εισαγωγικού Διαγωνισμού Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και άλλες διατάξεις.

N. 4325/2015 (ΦΕΚ 47/A/11-05-2015) : Εκδημοκρατισμός της Διοίκησης - Καταπολέμηση Γραφειοκρατίας και Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση. Αποκατάσταση αδικιών και άλλες διατάξεις.

N. 4389/2016 (ΦΕΚ 94/A/27-05-2016) : Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις.

N. 4412/2016 (ΦΕΚ147/A/08-08-2016) : Δημόσιες Συμβάσεις Έργων, Προμηθειών και Υπηρεσιών (προσαρμογή στις Οδηγίες 2014/24/ΕΕ και 2014/25/ΕΕ)

N. 4440/2016 (ΦΕΚ 224/A/02-12-2016): Ενιαίο Σύστημα Κινητικότητας στη Δημόσια Διοίκηση και την Τοπική Αυτοδιοίκηση, υποχρεώσεις των προσώπων που διορίζονται στις θέσεις των άρθρων 6 και 8 του ν. 4369/2016, ασυμβίβαστα και πρόληψη των περιπτώσεων σύγκρουσης συμφερόντων και λοιπές διατάξεις.

Προεδρικά διατάγματα

Π.Δ. 60/07 (ΦΕΚ 64/Α/16-3-2007) : Προσαρμογή της Ελληνικής Νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ «περί συντονισμού των διαδικασιών σύναψης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών», όπως τροποποιήθηκε με την Οδηγία 2005/51/ΕΚ της Επιτροπής και την Οδηγία 2005/75/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 16ης Νοεμβρίου 2005.

Π.Δ. 118/07 (ΦΕΚ 150/Α/10-7-07): Κανονισμός Προμηθειών Δημοσίου (Κ.Π.Δ.).

Π.Δ. 25/2014 (ΦΕΚ 44/Α/25-02-2014) : Ηλεκτρονικό Αρχείο και Ψηφιοποίηση εγγράφων.

Π.Δ. 28/2015 (ΦΕΚ 34/Α/23-03-2015) : Κωδικοποίηση διατάξεων για την πρόσβαση σε δημόσια έγγραφα και στοιχεία.

Π.Δ. 80/2016 (ΦΕΚ 145/Α/05-08-2016): Ανάληψη υποχρεώσεων από τους διατάκτες.

Π.Δ. 39/2017 (ΦΕΚ 64/Α/04-05-2017) : Κανονισμός εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών ενώπιον της Αρχής Εξέτασης Προδικαστικών Προσφυγών.

Αποφάσεις

ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/2012 (ΦΕΚ 1301/Β/12-4-2012): Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

ΥΑΠ/Φ.40.4/3/1031/12 (ΦΕΚ 1317/Β/23-4-2012) : Ρυθμίσεις για το Ηλεκτρονικό Δημόσιο Έγγραφο.

Υ.Α. Π1/2390/16-10-2013 (ΦΕΚ 2677/Β/21-10-2013): Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.).

Υ.Α. 57654/17 (ΦΕΚ 1781/Β/23-05-2017): Ρύθμιση ειδικότερων θεμάτων λειτουργίας και διαχείρισης του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (Κ.Η.Μ.ΔΗ.Σ.) του Υπουργείου Οικονομίας και Ανάπτυξης.

ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989 (ΦΕΚ 1301/Β/12-04-2012): Κύρωση Πλαισίου Παροχής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Κ.Υ.Α. 83010/4098/17 (ΦΕΚ 2710/Β/02-08-2017): Ρυθμίσεις τεχνικών ζητημάτων που αφορούν την ανάθεση των Δημοσίων Συμβάσεων έργων, μελετών, και παροχής τεχνικών και λοιπών συναφών επιστημονικών υπηρεσιών με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά μόνο βάσει τιμής και μόνο στην ανοικτή διαδικασία του άρθρου 27 σχετικά με τη χρήση των επιμέρους εργαλείων και διαδικασιών του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.).

Υ.Α. 56902/215/19-05-2017 (ΦΕΚ 1924/Β/02-06-2017): Τεχνικές λεπτομέρειες και διαδικασίες λειτουργίας του Εθνικού Συστήματος Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ.).

29ΕΣ/2017/17 (ΦΕΚ 3074/Β/06-09-2017) : Έκδοση προτύπων τευχών διακηρύξεων ανοικτής διαδικασίας για τη σύναψη ηλεκτρονικών δημοσίων συμβάσεων έργου άνω των ορίων και κάτω των ορίων του ν. 4412/2016 (Α' 147), με κριτήριο ανάθεσης την πλέον συμφέρουσα από οικονομική άποψη προσφορά με βάση την τιμή.

Εγκύκλιοι

Η με αριθμ. πρωτ. ΔΙΣΚΠΟ/Φ.8/οικ.22216/10-11-2011 (Α.Δ.Α. 4574Χ-ΜΩΨ) συμπληρωματική εγκύκλιος του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Η με αριθμ. πρωτ. οικ. 10615/20-03-2012 εγκύκλιος του Υπουργείου Εσωτερικών.

Η με αριθμ. πρωτ. 14625/27-06-2012 (Α.Δ.Α. Β4ΛΝΧ-Θ1Δ) εγκύκλιος του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

ΥΑΠ/Φ.40/3404/02-06-2014 (Α.Δ.Α. ΒΙΥΚΧ-3ΦΔ) εγκύκλιος του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης & Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης.

Κανονισμοί - Οδηγίες

Κανονισμός (ΕΕ) αριθ. 910/2014 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 23ης Ιουλίου 2014, σχετικά με την ηλεκτρονική ταυτοποίηση και τις υπηρεσίες εμπιστοσύνης για τις ηλεκτρονικές συναλλαγές στην εσωτερική αγορά και την κατάργηση της οδηγίας 1999/93/ΕΚ.

Κατευθυντήρια Οδηγία Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. 9/2015, Καταπολέμηση της διαφθοράς κατά τη διεξαγωγή δημόσιων διαγωνισμών. (Α.Δ.Α. 699ΤΟΞΒ-ΜΡ6)

Οδηγία 95/46/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 24ης Οκτωβρίου 1995 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών.

Οδηγία 2013/37/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/98/ΕΚ σχετικά με την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ.

Οδηγία 2013/37/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Ιουνίου 2013, για την τροποποίηση της οδηγίας 2003/98/ΕΚ σχετικά με την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ.

Οδηγία 2014/24/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις δημόσιες προμήθειες και την κατάργηση της οδηγίας 2004/18/ΕΚ.

Οδηγία 2014/25/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 26ης Φεβρουαρίου 2014, σχετικά με τις προμήθειες φορέων που δραστηριοποιούνται στους τομείς του ύδατος, της ενέργειας, των μεταφορών και των ταχυδρομικών υπηρεσιών και την κατάργηση της οδηγίας 2004/17/ΕΚ.

Αιτιολογικές – Εισηγητικές Εκθέσεις

Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ρυθμίσεις Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης».

Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Σύσταση ενιαίας ανεξάρτητης αρχής δημοσίων συμβάσεων και κεντρικού ηλεκτρονικού μητρώου δημοσίων συμβάσεων – αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν.3588/2007(Πτωχευτικός κώδικας) – Προπτωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις».

Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις».

Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, τροποποίηση του ν.3448/2006 (Α' 57), προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2013/37/Ε.Ε. του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας, ρυθμίσεις θεμάτων Εισαγωγικού Διαγωνισμού Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και άλλες διατάξεις.».

Εισηγητική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια»».

Ιστότοποι

ΑΝΟΙΚΤΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ, <http://www.data.gov.gr>

ΒΑΡΟΜΕΤΡΟ ΑΝΟΙΚΤΩΝ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ, <http://www.opendatabarometer.org/>

ΓΕΝΙΚΗ ΓΡΑΜΜΑΤΕΙΑ ΕΜΠΟΡΙΟΥ ΚΑΙ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ, <http://gge.gov.gr/>

ΓΕΝΙΚΟΣ ΕΠΙΘΕΩΡΗΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ, <https://www.gedd.gr>

ΔΙΕΘΝΗΣ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ, <https://www.transparency.org>

ΕΘΝΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΩΝ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ,
<http://www.eprocurement.gov.gr>

ΕΝΙΑΙΑ ΑΝΕΞΑΡΤΗΤΗ ΑΡΧΗ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΣΥΜΒΑΣΕΩΝ,
<http://www.eaadhsy.gr/>

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟΥ, <http://www.epant.gr/>

Ε.Σ.Π.Α., <https://www.espa.gr>

ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΝΩΣΗ, <http://www.europa.eu>

Ο.Δ.Ε. ΔΙΑΥΓΕΙΑ, <https://sites.google.com/site/odediavgeia/metadata>

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΓΙΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗ,
<http://www.oecd.org>

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΗΝΩΜΕΝΩΝ ΕΘΝΩΝ, <http://www.un.org>
ΠΑΓΚΥΠΡΙΟΣ ΔΙΚΗΓΟΡΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ, <http://www.cylaw.org/>

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΙΑΥΓΕΙΑ, <https://diavgeia.gov.gr>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΗΣ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗΣ,
http://www.minadmin.gov.gr/?page_id=12141

EUR – Lex, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/ALL/?uri=celex:52010DC2020>

INDEX OF PUBLIC INTEGRITY, <http://integrity-index.org/>

OLAF, https://ec.europa.eu/anti-fraud//home_en

OPEN GOVERNMENT PARTNERSHIP, <https://www.opengovpartnership.org>

OPEN OFFICE, <http://el.openoffice.org>

TRIBUNE, <http://www.tribune.gr/greece/news/article/324301/stichia-sok-tis-diethnous-diafanias-megaliteri-diafthora-stin-ellada.html>

TED – e Notices, <http://simap.europa.eu/enotices/changeLanguage.do?language=el>

TED.EUROPA.EU, <http://ted.europa.eu/TED/main/HomePage.do>

WORLD BANK,
<http://econ.worldbank.org/WBSITE/EXTERNAL/EXTDEC/EXTRESEARCH/0,,contentMDK:20699364~pagePK:64214825~piPK:64214943~theSitePK:469382,00.html>

WORLD ECONOMIC FORUM, <https://www.weforum.org/>

WORLDWIDE GOVERNANCE INDICATORS
<http://info.worldbank.org/governance/wgi/#home>

Παράρτημα

Αιτιολογική έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια»».

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια»»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Ι. Σκοπός του σχεδίου νόμου, με το οποίο εισάγεται η υποχρέωση ανάρτησης πράξεων των κυβερνητικών και διοικητικών οργάνων στο Διαδίκτυο, είναι η επίτευξη της μέγιστης δημοσιότητας της κυβερνητικής πολιτικής και της διοικητικής δράσης. Η ευρεία δημοσιότητα και η πρόσβαση στην πληροφορία που εξασφαλίζουν τα νέα μέσα διαδικτυακής επικοινωνίας διασφαλίζουν τη διαφάνεια της κρατικής δράσης και κατ' αποτέλεσμα την υπευθυνότητα, την ευθύνη και τη λογοδοσία από μην πλεύρα των φορέων άσκησης της δημόσιας εξουσίας.

Η ευρεία διαδικτυακή δημοσιότητα ενισχύει τις πραγματικές δυνατότητες των πολιτών να απολαύσουν και να ασκήσουν τα συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματά τους: πρωτίστως το δικαίωμα πληροφόρησης, όπως αυτό κατοχυρώνεται στο άρθρο 5 Α παρ. 1 του Συντάγματος, και συνακόλουθα και τα συνταγματικά κατοχυρωμένα δικαιώματα που συναρτώνται με ή και εξαρτώνται από την πληροφόρηση αυτή, όπως το δικαίωμα ανάπτυξης της προσωπικότητας, της συμμετοχής στην κοινωνική, οικονομική και πολιτική ζωή (άρθρο 5 παρ. 1 Σ) αλλά και το δικαίωμα συμμετοχής στην Κοινωνία της Πληροφορίας (άρθρο 5 Α παρ. 2 Σ).

Η υποχρέωση ανάρτησης των πράξεων και αποφάσεων στο διαδίκτυο δεν υποκαθιστά το ισχύον σύστημα της δημοσίευσης στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως ή άλλες μορφές δημοσιότητας που ήδη προβλέπει η νομοθεσία (όπως π.χ. ανάρτηση σε κοινοτικό κατάστημα, δημοσίευση στον τύπο). Με τις ρυθμίσεις του σχεδίου νόμου ενισχύεται και συμπληρώνεται αυτό το σύστημα.

Για τις πράξεις και αποφάσεις, για τις οποίες ήδη προβλέπεται δημοσίευση, η ανάρτηση στο διαδίκτυο έχει συμπληρωματικό αλλά ωστόσο υποχρεωτικό χαρακτήρα (άρθρο 3 παρ. 1-4 σε συνδυασμό με άρθρο 4 παρ. 1, 2). Η διαδικτυακή δημοσιότητα και η ανά Υπουργείο και φορέα ανάρτηση διευκολύνει τους πολίτες στην αναζήτηση του περιεχομένου. Για τον λόγο αυτό προβλέπεται περαιτέρω η οργάνωση της ανάρτησης πράξεων και αποφάσεων σε μορφή άμεσα προσβάσιμη και κατανοητή από όλους και κατά τρόπο, ώστε ο πολίτης να μπορεί να αναζητήσει και να βρει τις σχετικές πληροφορίες χωρίς να γνωρίζει απαραίτητα τη δομή και τις αρμοδιότητες της εκάστοτε υπηρεσίας.

Ήδη, προ δεκαετίας και πλέον, αρκετοί δημόσιοι φορείς διατηρούν δικτυακούς τόπους και ιστοσελίδες, στις οποίες αναρτώνται νόμοι και άλλα κανονιστικά κείμενα που αφορούν το πεδίο αρμοδιοτήτων του εκάστοτε δημόσιου φορέα. Η οργάνωση, η έκταση και η πληρότητα των αναρτημένων κανονιστικών κειμένων ποικίλλουν σε αξιοσημείωτο βαθμό καθώς – με δεδομένο ότι δεν υφίστανται δεσμευτικοί κανόνες και προδιαγραφές - εξαρτώνται αποκλειστικά από τις αντιλήψεις και επιλογές των υπευθύνων της εκάστοτε ιστοσελίδας. Με το σχέδιο νόμου η ανάρτηση των πράξεων που εκδίδουν τα αναφερόμενα στο σχέδιο νόμου πρόσωπα και όργανα εισάγεται πλέον ως υποχρέωση των προσώπων αυτών(άρθρο

1). Ταυτόχρονα προσδιορίζεται με τη μέγιστη εφικτή ακρίβεια το εύρος της υποχρέωσης ανάρτησης και προβλέπεται η ρύθμιση των διαδικασιών και προδιαγραφών που απαιτούνται, ώστε να επιτευχθεί ο σκοπός του νόμου και η ποιότητα της δημοσιότητας.

Στο άρθρο 2 του σχεδίου νόμου ορίζονται (άρθρο 2 παρ. 1) τα μονοπρόσωπα και πολυπρόσωπα όργανα, οι πράξεις των οποίων αναρτώνται υποχρεωτικά στο διαδίκτυο, εφόσον εντάσσονται στις κατηγορίες και περιπτώσεις που περιλαμβάνονται ρητά στο πεδίο εφαρμογής του παρόντος (άρθρο 2 παρ. 4). Σύμφωνα με τις προτεινόμενες ρυθμίσεις θα αναρτώνται στο Διαδίκτυο νόμοι και προεδρικά διατάγματα αλλά και πράξεις και αποφάσεις που εκδίδουν ο Πρωθυπουργός, τα συλλογικά κυβερνητικά όργανα που προβλέπονται στη σχετική νομοθεσία, οι Υπουργοί και Υφυπουργοί, οι Γενικοί και Ειδικοί Γραμματείς (των Γραμματέων των Περιφερειών συμπεριλαμβανομένων). Προκειμένου να μην υπάρξουν κενά και διαφοροποιήσεις ως προς την έκταση της εφαρμογής, στους υπόχρεους έχουν συμπεριληφθεί και τα όργανα εκείνα στα οποία τα ως άνω πρόσωπα και όργανα έχουν χορηγήσει εξουσιοδότηση προς υπογραφή ή έχουν μεταβιβάσει αρμοδιότητα. Ως προς τα όργανα της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δευτέρου βαθμού, στους υπόχρεους περιλαμβάνονται τόσο τα αιρετά όργανα όσο και τα νομικά πρόσωπα αλλά και οι επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α.. Η οικεία νομοθεσία για τους Ο.Τ.Α. πρώτου και δευτέρου βαθμού ν. 3852/2010 "Νέα Αρχιτεκτονική της Αυτοδιοίκησης και της Αποκεντρωμένης Διοίκησης-Πρόγραμμα Καλλικράτης" (ΦΕΚ 87 Α') προβλέπει και περαιτέρω υποχρεώσεις για τη διαδικτυακή δημοσιότητα και την ανάρτηση αποφάσεων, οι οποίες συμπληρώνουν τις υποχρεώσεις που περιέχονται στο παρόν σχέδιο νόμου. (βλ. Καλλικράτης).

Προς άρση τυχόν ερμηνευτικών ζητημάτων, στο άρθρο 2 παρ. 2 ορίζονται ρητά οι φορείς του δημόσιου τομέα, οι οποίοι είναι υπόχρεοι για ανάρτηση των πράξεων που προβλέπει το σχέδιο νόμου. Λόγω της σημασίας των γνωμοδοτήσεων του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους κρίνεται αναγκαία η ευρύτατη, δια της ανάρτησης δημοσιότητα των γνωμοδοτήσεων που έχει κάνει δεκτές ο εκάστοτε αρμόδιος Υπουργός. Στην προς ανάρτηση ύλη συμπεριλαμβάνονται και τα πρακτικά γνωμοδοτήσεων λόγω της ιδιαίτερης σημασίας τους για τη νόμιμη χρηστή διοίκηση. Αντίστοιχα η σημασία των αρμοδιοτήτων των ανεξάρτητων και ρυθμιστικών διοικητικών αρχών για την προστασία των δικαιωμάτων των πολιτών και τη σύννομη και εύρυθμη λειτουργία του κράτους και των κατά περίπτωση ρυθμιζόμενων πεδίων (όπως οι ηλεκτρονικές επικοινωνίες ή η ενέργεια) είναι τέτοια ώστε οι αρχές αυτές να συμπεριληφθούν στους φορείς, οι οποίοι υποχρεούνται στην ανάρτηση των πράξεων που προβλέπει το σχέδιο νόμου. Η διαδικτυακή δημοσιότητα ενισχύει στην προκειμένη περίπτωση τη διαφάνεια της δραστηριότητάς τους και τον δημόσιο έλεγχο. Συγκεκριμένα περιλαμβάνονται τόσο οι συνταγματικά κατοχυρωμένες ανεξάρτητες αρχές [ΑΣΕΠ, Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα, Εθνικό Συμβούλιο Ραδιοτηλεόρασης, Αρχή Διασφάλισης Απορρήτου των Επικοινωνιών, Συνήγορος του Πολίτη] όσο και αρχές, ανεξάρτητες ή/και ρυθμιστικές, που προβλέπονται από την κοινή νομοθεσία [π.χ. ΕΕΤΤ, ΠΑΕ, Επιτροπή Ανταγωνισμού κλπ.].

Εκτός από τις πράξεις που λόγω του κανονιστικού χαρακτήρα τους δημοσιεύονται στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, στις πράξεις που θα αναρτώνται στο Διαδίκτυο συμπεριλαμβάνονται σύμφωνα με το άρθρο 2 παρ. 4 του σχεδίου νόμου μία σειρά από πράξεις και αποφάσεις που έχουν ιδιαίτερη βαρύτητα για τη διαφάνεια και τον έλεγχο της κρατικής δράσης.

Ειδικότερα:

α) Αναρτώνται προϋπολογισμοί, απολογισμοί, ισολογισμοί και οι επιμέρους δαπάνες Υπουργείων, κεντρικών και περιφερειακών δημοσίων υπηρεσιών, φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, των φορέων της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, των ανεξάρτητων και ρυθμιστικών αρχών. Η διαφάνεια των δαπανών, του προϋπολογισμού και της εκτελέσής του είναι κρίσιμο εργαλείο αποτελεσματικότητας και ελέγχου.

β) Αναρτώνται διορισμοί και μεταβολές ως προς τα πρόσωπα στις διοικήσεις των Υπουργείων και των οργανισμών του ευρύτερου δημόσιου τομέα. Η δημοσιοποίηση αυτής της κατηγορίας πράξεων αποσκοπεί ακριβώς στη διασφάλιση της ανοιχτής διακυβέρνησης.

γ) Μία τρίτη κατηγορία αναφέρεται στη συγκρότηση επιτροπών, ομάδων εργασίας, ομάδων έργου καθώς και οι προβλεπόμενες αμοιβές των μελών τους, ώστε να υπάρχει διαφάνεια τόσο ως προς τη δράση της διοίκησης όσο και ως προς το κόστος που συνεπάγεται για τον προϋπολογισμό ή συγκρότηση και λειτουργία τέτοιων επιτροπών.

δ) Η μέγιστη δυνατή δημοσιότητα επιδιώκεται και ως προς τις προκηρύξεις επιλογής προσωπικού, στις οποίες συμπεριλαμβάνονται και οι προκηρύξεις για επιλογή και πλήρωση θέσεων διευθυντικών στελεχών φορέων του δημοσίου, του ευρύτερου δημόσιου τομέα, των οργάνων, νομικών προσώπων και επιχειρήσεων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Αντίστοιχα δημοσιοποιούνται πίνακες επιτυχόντων και επιλαχόντων σε προκηρύξεις και διαγωνισμούς επιλογής προσωπικού, όπου αυτό προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία, αλλά και περιλήψεις πράξεων υπηρεσιακών μεταβολών των υπαλλήλων και στελεχών του Δημοσίου, του ευρύτερου δημόσιου τομέα και της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού.

ε) Μία ιδιαίτερα σημαντική κατηγορία συνιστά η δημοσιοποίηση στοιχείων για τις πράξεις που αναφέρονται σε αναπτυξιακούς νόμους αλλά και στοιχείων που αφορούν διακηρύξεις, αποφάσεις και πράξεις κατακύρωσης και ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών, υπηρεσιών και μελετών του Δημοσίου, του ευρύτερου δημόσιου τομέα και της τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού.

στ) Αντίστοιχο σκοπό, δηλ. τον δημόσιο έλεγχο της διαχείρισης και εν τέλει την προστασία της κοινής, της δημόσιας περιουσίας εξυπηρετεί και η δημοσιοποίηση πράξεων δωρεών, επιχορηγήσεων, παραχώρησης χρήσης δημόσιας και κοινοτικής περιουσίας ή περιουσιακών στοιχείων τόσο του δημοσίου όσο φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα αλλά και της τοπικής αυτοδιοίκησης α' και β' βαθμού.

ζ) Τον έλεγχο της διαχείρισης της δημόσιας περιουσίας εξυπηρετεί και η δημοσιοποίηση των πράξεων αλλαγής χρήσης γης κοινόχρηστου κτήματος, καθορισμού εθνικών δρυμών και δασικών εκτάσεων, χαρακτηρισμού εκτάσεων ως αναδασωτέων και οι ανακλήσεις των χαρακτηρισμών αυτών, καθορισμού αιγιαλού, παραλίας, λι-

μών, ποταμών, ρεμάτων και χειμάρρων. Για τον ίδιο λόγο συμπεριλαμβάνεται η δημοσιοποίηση στο διαδίκτυο καθορισμού βιομηχανικών ζωνών, σύνταξης και έγκρισης πολεοδομικών μελετών και Γενικού Πολεοδομικού σχεδίου, έγκρισης και καθορισμού ΖΟΕ, έγκρισης και τροποποίησης ρυμοτομικών σχεδίων, προσδιορισμού ή τροποποίησης ορίων οικισμού και έγκρισης της μεταφοράς αυτού, καθορισμού και τροποποίησης όρων δόμησης, χορήγησης, αναστολής χορήγησης, τροποποίησης και ανάκλησης οικοδομικών αδειών, χωροθέτησης, καθορισμού αρχαιολογικών χώρων, χαρακτηρισμών κτιρίων ως διατηρητέων, πράξεις σύνταξης και έγκρισης πολεοδομικών και ρυμοτομικών σχεδίων.

Προβλέπεται τέλος η ανάρτηση ατομικών διοικητικών πράξεων, η δημοσίευση των οποίων προβλέπεται από ειδική διάταξη νόμου. Δεν γίνεται περαιτέρω εξειδίκευση καθώς δεν είναι εφικτό να προσδιοριστεί με απόλυτη ακρίβεια το σύνολο των περιπτώσεων που υπάγονται σε αυτήν την κατηγορία.

Το άρθρο 3 αναφέρεται στην κατ' εξοχήν υποχρέωση που εισάγει το σχέδιο νόμου, δηλ. την ανάρτηση των προβλεπόμενων σε αυτό πράξεων στο διαδίκτυο. Η ανάρτηση πρέπει να λαμβάνει χώρα αμελλητί, δηλ. χωρίς υπαίτια καθυστέρηση, ώστε να εκπληρώνονται οι σκοποί του νόμου, η έγκαιρη και έγκυρη πληροφόρηση των πολιτών, η διαφάνεια και ο αποτελεσματικός έλεγχος της διοικητικής δράσης. Δεν εισάγεται ρητά αλλά εξυπακούεται η υποχρέωση ίδρυσης και διατήρησης δικτυακού τόπου από τους υπόχρεους προς ανάρτηση φορείς. Λαμβάνοντας υπόψη ότι δεν έχουν όλες οι κατηγορίες πολιτών πλήρη εξοικείωση με τις νέες τεχνολογίες πληροφορικής και επικοινωνιών εισάγεται η υποχρέωση να λαμβάνεται πρόνοια, ώστε να μην απαιτούνται ιδιαίτερες γνώσεις και ικανότητες για την εύρεση της σχετικής πληροφορίας. Σύμφωνα με αρχή που εισάγει το σχέδιο νόμου οι νόμοι, τα προεδρικά διατάγματα και οι πράξεις που αναφέρονται στο άρθρο 2 του παρόντος σχεδίου νόμου αναρτώνται με τρόπο ώστε να είναι δυνατή η αναζήτηση πληροφοριών και να είναι ευχερώς προσβάσιμα στον μέσο χρήστη.

Στο άρθρο 4 ρυθμίζεται το ζήτημα της ισχύος των αναρτώντων πράξεων. Κατά τη γενική αρχή, οι κατά νόμο καθ' οιονδήποτε τρόπο δημοσιευτές ισχύουν από τη δημοσίευσή τους, εκτός εάν στην ίδια τη δημοσιευμένη ρύθμιση ή πράξη προβλέπεται άλλως. Σύμφωνα με το σχέδιο νόμου (άρθρο 4 παρ. 2) οι πράξεις που αναρτώνται στο Διαδίκτυο και δεν προβλέπεται από τον νόμο δημοσίευσή τους καθ' οιονδήποτε τρόπο δεν εκτελούνται, εάν δεν έχει προηγηθεί η ανάρτησή τους στο Διαδίκτυο. Προκειμένου να εξασφαλιστεί η συμμόρφωση προς την υποχρέωση ανάρτησης στο διαδίκτυο ακόμη και των πράξεων που δεν δημοσιεύονται με οποιοδήποτε άλλο τρόπο, η ανάρτηση ανάγεται σε όρο εκτέλεσης της πράξης. Προκειμένου να μην περιοριστούν τα δικαιώματα των ατόμων και κυρίως το δικαίωμα έννομης προστασίας (άρθρο 20 παρ. 1 Σ) προβλέπεται ότι αυτό δεν θίγει τις δικονομικές διατάξεις για την άσκηση ενδίκων μέσων και βοηθημάτων (προθεσμίες άσκησης κ.λπ.).

Περαιτέρω, προκειμένου να εξασφαλιστεί η εύρυθμη και διαφανής λειτουργία της διοίκησης αλλά και χάριν της ασφάλειας δικαίου και της προστασίας της εμπιστοσύνης των διοικουμένων ρυθμίζεται ειδικά η περίπτωση που το αναρτημένο στο διαδίκτυο κείμενο μίας πράξης διαφέρει από το δημοσιευμένο με άλλο τρόπο ή/και από

το κείμενο της πράξης που εκδόθηκε. Το άρθρο 4 παρ. 4 του σχεδίου νόμου προβλέπει ότι αν το κείμενο της κατά νόμο δημοσιευμένης πράξης δεν ταυτίζεται με το αντίστοιχο κείμενο που είναι αναρτημένο στον οικείο δικτυακό τόπο ισχύει το κείμενο που έχει κατά νόμο δημοσιευτεί. Ως προς τις πράξεις που δεν δημοσιεύονται καθ' οιονδήποτε άλλο τρόπο, εάν υπάρχει διαφορά μεταξύ του κειμένου που αναρτήθηκε και του κειμένου της πράξης ισχύει το τελευταίο. Σε κάθε περίπτωση προβλέπεται ότι με ευθύνη του οργάνου που έχει εκδώσει την πράξη γίνονται αμελλητί οι αναγκαίες διορθώσεις στο κείμενο που έχει αναρτηθεί στον δικτυακό τόπο.

Αν και προκύπτει από τις κείμενες διατάξεις, το άρθρο 5 εισάγει και ρητά την υποχρέωση να λαμβάνονται υπόψη αφ' ενός το νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και αφ' ετέρου οι ρυθμίσεις για την προστασία απορρήτων (όπως τα κρατικά, εταιρικά κ.α) και δικαιωμάτων διανοητικής ιδιοκτησίας τόσο κατά την ανάρτηση καθεαυτή όσο και ως προς την οργάνωση της αναζήτησης των σχετικών πληροφοριών. Η ρύθμιση αυτή ανταποκρίνεται τόσο στις συνταγματικές επιταγές για προστασία δημοσίων συμφερόντων και ατομικών δικαιωμάτων, όπως η προσωπικότητα, η προστασία των προσωπικών δεδομένων ή η οικονομική ελευθερία. Αντιστοίχως το άρθρο 5 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας αποκλείει την πρόσβαση στα διοικητικά έγγραφα στις περιπτώσεις που το έγγραφο αφορά την ιδιωτική ή οικογενειακή ζωή τρίτου, ή αν παραβλάπεται απόρρητο το οποίο προβλέπεται από ειδικές διατάξεις. Λόγω της ευρύτατης δημοσιότητας που συνεπάγεται η ανάρτηση στο διαδίκτυο αποκλείεται σε κάθε περίπτωση η ανάρτηση πράξεων, στις οποίες περιλαμβάνονται ευαίσθητα δεδομένα προσωπικού χαρακτήρα, δηλ. τα δεδομένα που αφορούν στη φυλετική ή εθνική προέλευση, στα πολιτικά φρονήματα, στις θρησκευτικές ή φιλοσοφικές πεποιθήσεις, στη συμμετοχή σε συνδικαλιστική οργάνωση, στην υγεία, στην κοινωνική πρόνοια και στην ερωτική ζωή, στα σχετικά με ποινικές δίωξεις ή καταδίκες, καθώς και στη συμμετοχή σε συναφείς με τα ανωτέρω ενώσεις προσώπων, όπως ορίζονται στο άρθρο 2 β του ν. 2472/1997, όπως ισχύει.

Το άρθρο 6 ρυθμίζει θέματα που αφορούν την ανάρτηση. Τα θέματα αυτά είναι κατ' αρχήν διαδικαστικού και οργανωτικού χαρακτήρα. Γίνεται αναφορά στη λειτουργία ομάδων διοίκησης έργου ανά φορέα με αντικείμενο την τεχνική, διαδικαστική και οργανωτική υποστήριξη της ανάρτησης νόμων και πράξεων στο διαδίκτυο. Για τη διευκόλυνση της αναζήτησης, της έρευνας και της αναζήτησης των αναρτημένων πράξεων αλλά και την εγγύηση της διαφάνειας προβλέπεται η δημιουργία και τήρηση αρχείου στον εκάστοτε φορέα αρχείου των νόμων, προεδρικών διαταγμάτων και πράξεων που αναρτώνται, το οποίο είναι προσιτό σε κάθε ενδιαφερόμενο και με ηλεκτρονικά μέσα. Για τον ίδιο λόγο προβλέπεται η δημιουργία και τήρηση αντίστοιχου κεντρικού αρχείου στο Εθνικό Τυπογραφείο, στο δικτυακό τόπο του οποίου λαμβάνει χώρα παραλλήλως η κεντρική ανάρτηση νόμων και πράξεων.

Το άρθρο 6 περιλαμβάνει περαιτέρω την υποχρέωση λήψης των αναγκαίων και κατάλληλων τεχνικών, διαδικαστικών και οργανωτικών μέτρων προκειμένου να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητα, ακεραιότητα και διαθεσιμότητα των κειμένων που αναρτώνται και να μην αναιρείται για τεχνικούς και οργανωτικούς λόγους ο σκοπός

του νόμου. Προκειμένου να διασφαλιστεί η πραγματική δυνατότητα της πρόσβασης όλων, χωρίς ανισότητες που οφείλονται σε αναπηρίες, στο περιεχόμενο των αναρτημένων πράξεων το σχέδιο νόμου εισάγει την υποχρέωση της υπηρεσιακής μονάδας να λαμβάνει πρόνοια, ώστε ο σχεδιασμός και η συντήρηση των δικτυακών τόπων καθώς και ανάρτηση των νόμων και πράξεων που προβλέπονται στο παρόν σχέδιο νόμου να γίνεται με τρόπο, ώστε να εξασφαλίζεται η προσβασιμότητά τους σε άτομα με αναπηρία. Τέλος παρέχεται στον Υπουργό Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης νομοθετική εξουσιοδότηση να ρυθμίσει τα τεχνικά και λεπτομερειακά θέματα για την εφαρμογή των προβλεπόμενων στο παρόν σχέδιο νόμου.

Η δημοσιότητα και η διαφάνεια ενισχύονται περαιτέρω καθώς καθιερώνεται πλέον η δωρεάν πρόσβαση στο περιεχόμενο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως (άρθρο 7 του σχεδίου νόμου). Η πρόσβαση στην πληροφόρηση και πιο συγκεκριμένα στα κανονιστικά και άλλα κείμενα που ο νομοθέτης έχει κρίνει ως δημοσιευτέα στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως συνιστά συνταγματικό δικαίωμα, η απόλαυση του οποίου δεν επιτρέπεται να εξαρτάται από την επιβολή και καταβολή αντιτίμου ή συνδρομής.

Η διαφάνεια ως προς τις πράξεις των κρατικών και αυτοδιοικητικών οργάνων πρέπει να συμπληρώνεται από τη διαφάνεια ως προς την οργάνωση, τις αρμοδιότητες, τη σύνθεση και στελέχωση αυτών των φορέων. Για τον λόγο αυτό εισάγεται η υποχρέωση για κάθε υπηρεσία, φορέα του Δημοσίου, τα ΝΠΔΔ, τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα, τις ανεξάρτητες και ρυθμιστικές διοικητικές αρχές καθώς και τους φορείς των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού να αναρτούν στον δικτυακό τόπο τους το οργανόγραμμα και τη διάρθρωση των υπηρεσιών και μονάδων, την περιγραφή των αρμοδιοτήτων και των οργανικών θέσεων καθώς και τα ονόματα, τις ιδιότητες και τα πρόσφορα στοιχεία επικοινωνίας των υπηρετούντων σε αυτούς τους φορείς με οποιαδήποτε μορφή ή σχέση εργασίας και απασχόλησης. Η ανάρτηση των στοιχείων αυτών εξυπηρετεί και τον πολίτη ως προς τη διεκπεραίωση των υποθέσεων και συναλλαγών του με τη διοικητικές αρχές.

Αν και το σύστημα ανάρτησης βρίσκεται ήδη σε φάση πιλοτικής εφαρμογής στο Υπουργείο Εσωτερικών, Αποκέντρωσης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης προβλέπεται διαφοροποιημένη έναρξη ισχύος για τους διάφορους υπόχρεους, καθώς εκτιμάται ότι θα χρειαστεί περίοδος προετοιμασίας και προσαρμογής των διαδικασιών και των συστημάτων στις υποχρεώσεις που εισάγονται με το παρόν σχέδιο νόμου.

II. 1. Στο πλαίσιο της αυτοτελούς διάταξης που αναφέρεται σε ειδικές ρυθμίσεις, προτείνεται ν' αυξηθεί κατά 15 (δηλαδή να γίνει 40, όπως ακριβώς ήταν και στο άρθρο 5 παρ. 2 του ν. 2477/1997) ο αριθμός των δημοσίων υπαλλήλων που μπορούν ν' απασχοληθούν ως ειδικοί επιστήμονες στον Συνήγορο του Πολίτη.

Επί πλέον, ως προς το νομικό καθεστώς της υπηρεσιακής τους σχέσης, παρατηρείται ότι οι υπάλληλοι αυτοί, εφ' όσον επιλέγουν να κάνουν χρήση της δυνατότητας ανανέωσης, βρίσκονται ήδη να υπηρετούν μακράν της οργανικής τους θέσης για χρονικό διάστημα πολύ μεγαλύτερο απ' όσο είναι καν νοητό στην ελληνική δημόσια διοίκηση. Ωστόσο, η απόσπαση αποτελεί εξ ορισμού (άρ-

θρο 68 παρ. 1 Υπαλληλικού Κώδικα, ν. 3528/2007) προσωρινή και εξαιρετική κατάσταση η οποία δεν είναι δυνατό να παρατείνεται επ' άπειρον, πολλώ μάλλον αφού βαρύνει την υπηρεσία προέλευσης με ανυπέρβλητη οργανωτική και δημοσιονομική αταξία. Αντίστροφα, τυχόν χρονικός περιορισμός των περιόδων ανανέωσης (όπως εκείνος του άρθρου 5 παρ. 2 του ν. 2477/1997) θα στερούσε βιαίως τον Συνήγορο του Πολίτη από τη δυνατότητα περαιτέρω αξιοποίησης έμπειρων και δοκιμασμένων στελεχών.

Προς σύμμετρη και ορθολογική αντιμετώπιση των ανωτέρω προβλημάτων, προτείνεται η αναμόρφωση του καθεστώτος απασχόλησης δημοσίων υπαλλήλων σε καθήκοντα ειδικού επιστήμονα. Προτιμάται η νέα γενική ρύθμιση, ακριβώς επειδή το ζητούμενο είναι η αντιμετώπιση δομικών προβλημάτων και όχι η τακτοποίηση συγκεκριμένων υπαλλήλων που τυχαίνει να υπηρετούν σήμερα. Έτσι, κατ' αρχήν διατηρείται η απόσπαση κατόπιν ανοικτής προκήρυξης ως ενιαία πύλη εισόδου επιστημονικού υπαλληλικού προσωπικού στον Συνήγορο του Πολίτη, μάλιστα δε ορίζεται ότι η ήδη προβλεπόμενη παράταση των αποσπάσεων θα διενεργείται πλέον με απλή διαπιστωτική πράξη του Συνηγόρου, προκειμένου να απλοποιηθεί η σχετική διοικητική διαδικασία και συγχρόνως να διασφαλισθεί η ακώλυτη και χωρίς διαδικαστικές καθυστερήσεις συνέχιση παροχής υπηρεσιών του αποσπασμένου επιστημονικού προσωπικού. Όμως, κατά τη συμπλήρωση 9 ετών, που αντιστοιχούν στην αρχική τριετή απόσπαση και 2 ανανεώσεις, ο υπάλληλος καλείται να επιλέξει αν θα επιστρέψει στην υπηρεσία προέλευσής του (όπως ήδη πολλοί έχουν προτιμήσει) ή αν θα επιδιώξει να παραμείνει εσαεί στον Συνήγορο του Πολίτη.

Η σχετική αίτηση μετάταξης κρίνεται από τον ίδιο τον Συνήγορο του Πολίτη βάσει ειδικής αξιολόγησης, αφού ως καθοριστικής σημασίας μεταβολή πρέπει να υπάγεται σε εξειδικευμένα κριτήρια, ποιοτικώς διάφορα εκείνων που συγκροτούν τις τρέχουσες υπηρεσιακές εκθέσεις. Για τη διαδικασία της αξιολόγησης, καθώς και για μεταβατικά ζητήματα που αφορούν τους μετατασσομένους, παρέχεται κανονιστική εξουσιοδότηση δυνάμει του άρθρου 2 παρ. 7 του ν. 3051/2002. Σε περίπτωση θετικής κρίσης επί της αίτησης, ο Συνήγορος του Πολίτη προκαλεί την έκδοση απόφασης, την οποία συνυπογράφει κατά δεσμία αρμοδιότητα ο κατά νόμο (άρθρο 74 Υπαλληλικού Κώδικα, ν. 3528/2007) συναρμόδιος, προϊστάμενος της υπηρεσίας προέλευσης.

Δεδομένου ότι το επιστημονικό προσωπικό της νέας αυτής ρύθμισης αποτελεί καινοφανή κατηγορία (εν αντιθέσει προς άλλες ανεξάρτητες αρχές, όπως λ.χ. την Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα όπου ευθύς εξ αρχής οι ελεγκτές προσλαμβάνονταν ως μόνιμοι δυνάμει του άρθρου 20 παρ. 1 του ν. 2472/1997, ή το Ανώτατο Συμβούλιο Επιλογής Προσωπικού όπου ιδρύθηκαν θέσεις ειδικευμένου επιστημονικού προσωπικού με το άρθρο 12 παρ. 1 του ν. 3051/2002), για το μισθολογικό τους καθεστώς θα πρέπει να γίνει ειδική μνεία στον νόμο. Για λόγους ισότητας και εν όψει της απόλυτης ταύτισης του αντικειμένου εργασίας, επιλέγεται ως αυτονόητη η υπαγωγή στο μισθολογικό καθεστώς του ήδη υπηρετούντος κατ' άρθρο 5 παρ. 1 του ν. 3094/2003 ειδικού επιστημονικού προσωπικού, όπως αυτό έχει ρυθμισθεί με υπουργική απόφαση δυνάμει της εξουσιοδοτικής διάταξης του άρθρου 5 παρ. 4 του ν. 3094/2003 («οι αποδοχές των ειδικών ... επιστημόνων

καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών ..., μετά από πρόταση της Αρχής»). Όσον αφορά τα βαθμολογικά, ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά ζητήματα της μετάταξης, επαναλαμβάνονται οι συνήθεις σχετικές μεταβατικές ρυθμίσεις.

Τέλος, για το επιστημονικό προσωπικό που ήδη υπηρετεί με απόσπαση προτείνεται μεταβατική ρύθμιση, σύμφωνα με την οποίαν υπάγονται εφεξής στο ανωτέρω νέο καθεστώς, καταλαμβάνουν (κατ' αρχήν ως αποσπασμένοι) οργανικές θέσεις της αντίστοιχης κατηγορίας και μπορούν να ζητήσουν τη μετάταξή τους εφ' όσον έχουν συμπληρώσει εννεαετή υπηρεσία ή αμέσως μόλις τη συμπληρώσουν, άλλως η τρέχουσα απόσπασή τους λήγει με την εκπνοή της περιόδου για την οποία είχε αποφασισθεί.

2. Με την προτεινόμενη ρύθμιση, περιορίζεται η εμπειρία ως τυπικό προσόν διορισμού, το οποίο προβλέπεται με την οικεία ανακοίνωση, μόνο για τις περιπτώσεις που οι εποχικές ανάγκες που θα καλύψει το εν λόγω προσωπικό, άπτονται της ασφάλειας της ανθρώπινης ζωής. Σε κάθε άλλη περίπτωση καταργείται η δυνατότητα πρόβλεψης της εμπειρίας ως τυπικό προσόν πρόσληψης. Η εν λόγω ρύθμιση κρίθηκε απαραίτητη προκειμένου να μην αποκλείονται από τη συμμετοχή σε προκηρύξεις προσωπικού ορισμένου χρόνου των υπηρεσιών και των φορέων του άρθρου 1 του ν. 3812/2009, υποψήφιοι οι οποίοι δεν διέθεταν εμπειρία σε συγκεκριμένο αντικείμενο. Δεν τίθενται οι διατάξεις βάσει των οποίων οι μονάδες της εμπειρίας για το προσωπικό με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου ορισμένου χρόνου προσμετρώνται, ως βαθμολογούμενο κριτήριο.

3. Η προτεινόμενη ρύθμιση κρίνεται αναγκαία προς διευκόλυνση του έργου και την αποτελεσματικότερη λειτουργία του Ειδικού Υπηρεσιακού Συμβουλίου (Ε.Υ.Σ.).

4. Για την υποστήριξη της λειτουργίας του Γραφείου του Αρχιεπισκόπου Αθηνών και πάσης Ελλάδος, όσον αφορά στην αντιμετώπιση εξειδικευμένων ζητημάτων, προτείνεται η σύσταση θέσης μετακλητού υπαλλήλου.

5. Με τη ρύθμιση που εισάγεται διασφαλίζεται, με τρόπο αξιόπιστο και ελεγχόμενο από το εποπτεύον Υπουργείο, η συνέχεια της λειτουργίας του Ινστιτούτου Μεταναστευτικής Πολιτικής, η διοίκηση του οποίου έχει εκλείψει, καθώς και η διαχείριση των επείγουσών υποθέσεών του, κατά το μεσοδιάστημα μέχρι την τελική ρύθμιση της τύχης αυτού, με βάση επικείμενο νομοθέτημα για την συγχώνευση και κατάργηση φορέων του ευρύτερου δημοσίου τομέα.

6. Με την παράγραφο 6 προβλέπονται ρυθμίσεις με τις οποίες καθίστανται εφικτές διαρθρωτικές αλλαγές στη Γενική Γραμματεία Επικοινωνίας-Γενική Γραμματεία Ενημέρωσης, προκειμένου να επιτευχθούν σημαντικές περικοπές στις δαπάνες λειτουργίας της υπηρεσίας. Οι εν λόγω περικοπές αποτελούν μέρος των ενεργειών που απαιτούνται για το δημοσιονομική εξυγίανση και τον εξορθολογισμό των δαπανών του δημοσίου. Η συγκεκριμένη παρέμβαση γίνεται για λόγους εθνικού συμφέροντος, λόγω των δυσμενών συνεπειών στη χώρα και στους Έλληνες πολίτες του μεγέθους του δημοσίου χρέους και της επιτακτικής ανάγκης μείωσης του δημοσίου ελλείμματος. Στο πλαίσιο των περικοπών και της ανάγκης για διαρθρωτικές αλλαγές της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας-Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης, εισάγονται οι πιο κάτω ρυθμίσεις:

α. Με την περίπτωση α δίνεται η δυνατότητα να ανα-

στέλλεται η λειτουργία των γραφείων τύπου εξωτερικού, προκειμένου να καταστεί εφικτή η περιστολή των δαπανών του Δημοσίου. Εκτιμάται ότι με την μείωση των εν λειτουργία γραφείων τύπου και επικοινωνίας θα περικοπούν σε μεγάλο ποσοστό οι αντίστοιχες δαπάνες.

β. Με την περίπτωση β καταργούνται οι θέσεις συμβούλων επί θητεία. Εν όψει των αναγκών περιστολής των δαπανών, αλλά και της αναδιοργάνωσης της υπηρεσίας για τη βέλτιστη λειτουργία με το μικρότερο δυνατό κόστος, στο πλαίσιο των διεθνών υποχρεώσεων που έχει αναλάβει η χώρα μας σε δημοσιονομικό επίπεδο, τροποποιούνται ριζικά οι υπηρεσιακές ανάγκες της Γενικής Γραμματείας Επικοινωνίας-Γενικής Γραμματείας Ενημέρωσης. Μεταβατικά δίνεται η δυνατότητα να αξιοποιηθούν, οι σύμβουλοι επί θητεία, έως τη λήξη της θητείας τους, στην Κεντρική Υπηρεσία, όπου θα υπάρχουν οι σχετικές υπηρεσιακές ανάγκες.

γ. Με την περίπτωση γ δίνεται η δυνατότητα στην Υπηρεσία να αποκτήσει την απαιτούμενη ευελιξία για την καλύτερη δυνατή αξιοποίηση των υπαλλήλων όλων των κατηγοριών και των δημοσιογράφων, σύμφωνα με τις υπηρεσιακές ανάγκες που ενδέχεται να προκύψουν από την αναστολή λειτουργίας αριθμού γραφείων τύπου του εξωτερικού αλλά και αλλαγών στη στελέχωση των λειτουργούντων, για λόγους δημοσιονομικής πειθαρχίας.

δ. Με την περίπτωση δ δίνεται η δυνατότητα να αξιοποιηθούν όσο το δυνατόν περισσότερα εξειδικευμένα στελέχη σε θέσεις ευθύνης, στο πλαίσιο της αναδιάρθρωσης της υπηρεσίας και του εξορθολογισμού της λειτουργίας της.

7. α. Με την περίπτωση α διευρύνεται ο κύκλος των στρατιωτικών δικαστών μεταξύ των οποίων το ΚΥΣΕΑ επιλέγει τον Πρόεδρο και τον Εισαγγελέα του Αναθεωρητικού Δικαστηρίου. Τώρα η επιλογή γίνεται μόνον μεταξύ των Αναθεωρητών Β' (αντιπροέδρων), δηλαδή μεταξύ τριών δικαστών για δύο θέσεις, ενώ με τη διεύρυνση η επιλογή γίνεται μεταξύ του συνόλου των αναθεωρητών κατά τρόπο ανάλογο με αυτά που ισχύουν και στα ανώτατα δικαστήρια.

β. Με την περίπτωση β αντικαθίστανται οι παράγραφοι 1 και 2 του άρθρου 60 του ν. 3421/2005 και καθορίζονται η διάρκεια της εναλλακτικής υπηρεσίας σε διπλάσιο από εκείνη που θα εκπλήρωναν αν υπηρετούσαν ενόπλιως, καθώς και η ελάχιστη δυνατή προσαύξηση τουλάχιστον κατά δύο μήνες του χρόνου εναλλακτικής υπηρεσίας, που καλούνται να εκπληρώσουν οι αναγνωριζόμενοι ως αντιρρησίες συνείδησης, σε συνάρτηση με το μέγιστο χρόνο πραγματικής στρατιωτικής υπηρεσίας που ισχύει για την οριστική απόλυση των ενόπλιως υπηρετούντων, η οποία καθορίζεται από την υπουργική απόφαση της παραγράφου 2 του άρθρου 60.

γ. Πολλοί δήμοι, αλλά και το ίδιο το δημόσιο και ορισμένα νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου ζητούν επιτακτικά την παραχώρηση της χρήσης στρατιωτικών ακινήτων για την κάλυψη τοπικών αναγκών ή άλλων αναγκών γενικού συμφέροντος. Είναι συνεπώς αναγκαίο να διαμορφωθεί μία απλή και σαφής νομική βάση ώστε να είναι δυνατή η παραχώρηση ακόμη και χωρίς αντάλλαγμα της χρήσης των ακινήτων αυτών με αποφάσεις των διοικητικών συμβουλίων του ΤΕΘΑ, του ΤΕΣ και του ΤΑΑ.

8. Ενόψει του γεγονότος ότι έχουν ανασταλεί οι προσλήψεις στο δημόσιο τομέα και στους ΟΤΑ, προτείνεται και η αναστολή της διαδικασίας έκδοσης νέων προκηρύξεων για πρόσληψη προσωπικού.

9. Με την προτεινόμενη διάταξη διευθετούνται τυπικές διαδικασίες συναρτώμενες με τον Γενικό Κανονισμό προσωπικού της ΕΡΤ ΑΕ με σκοπό την εφαρμογή του νέου συστήματος προσλήψεων που προβλέπεται από το ν.3812/2009 σχετικά με τη σύναψη συμβάσεων εκτάκτου προσωπικού που είναι απαραίτητο για την ομαλή παραγωγή και εκπομπή του οπτικοακουστικού της έργου. Επίσης, ρυθμίζονται όσα ζητήματα προέκυψαν από τις συμβάσεις έργου που είχαν συναφθεί πριν από την έναρξη ισχύος του ν.3812/2009.

10. Στις διατάξεις της παρ. 4 του άρθρου 35 του ν. 3731/2008 (ΦΕΚ 263 Α') αναγράφεται ότι αντικαθίσταται το σύνολο των διατάξεων της παρ. 4 του άρθρου 3 του ν.3074/2002 (ΦΕΚ 296 Α') αντί του τελευταίου εδαφίου αυτής που είχε προστεθεί με τη διάταξη της παρ. 3 του άρθρου 4 του ν. 3613/2007 (ΦΕΚ 263 Α'), με αποτέλεσμα να έχει δημιουργηθεί ασάφεια ως προς την ισχύ των διατάξεων που ρυθμίζουν τη διάρκεια της απόσπασης των Επιθεωρητών –Ελεγκτών και των Βοηθών Επιθεωρητών –Ελεγκτών στο Σ.Ε.Ε.Δ.Δ., τη δυνατότητα παράτασής της καθώς και τους λόγους και τη διαδικασία ανάκλησής της.

Με την προτεινόμενη διάταξη σκοπεύεται η άρση της προαναφερόμενης ασάφειας αναδρομικά από την 23.12.2008 ημερομηνία δημοσίευσης του ν. 3731/2008 (ΦΕΚ 263 Α').

Αθήνα, 15 Ιουνίου 2010

Ο ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΓΕΩΡΓΙΟΣ Α. ΠΑΠΑΝΔΡΕΟΥ

ΟΙ ΥΠΟΥΡΓΟΙ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ,
ΑΠΟΚΕΝΤΡΩΣΗΣ
ΚΑΙ ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ
ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ

Ι. Ραγκούσης

Γ. Παπακωνσταντίνου

ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΜΥΝΑΣ

ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ,
ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ
ΚΑΙ ΝΑΥΤΙΛΙΑΣ

Ευάγ. Βενιζέλος

Λ. Κατσέλη

ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ,
ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗΣ
ΑΛΛΑΓΗΣ

ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΔΙΑ
ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗΣ
ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ

Κ. Μπιρμπίλη

Α. Διαμαντοπούλου

ΥΠΟΔΟΜΩΝ,
ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ
ΚΑΙ ΔΙΚΤΥΩΝ

ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΣΦΑΛΙΣΗΣ

Δ. Ρέππας

Α. Λοβέρδος

ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ
ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΗΣ

ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ
ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΤΡΟΦΙΜΩΝ

Μ. Ξενογιαννακοπούλου

Αικ. Μπατζελή

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗΣ,
ΔΙΑΦΑΝΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ
ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΗ

Χ. Καστανίδης

Μ. Χρυσοχοϊδης

ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Π. Γερουλάνος

ΣΧΕΔΙΟ ΝΟΜΟΥ

Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια»

Άρθρο 1

Αντικείμενο του νόμου

Αντικείμενο του παρόντος νόμου είναι η εισαγωγή της υποχρέωσης ανάρτησης των νόμων, των προεδρικών διαταγμάτων, και των πράξεων που εκδίδουν τα αναφερόμενα στο άρθρο 2 πρόσωπα και όργανα στο Διαδίκτυο και η δημιουργία των προϋποθέσεων και διαδικασιών για τη διασφάλιση ευρύτερης δημοσιότητας αυτών.

Άρθρο 2

Πεδίο εφαρμογής

1. Οι ρυθμίσεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται σε νόμους, προεδρικά διατάγματα, αποφάσεις και πράξεις που εκδίδουν ο Πρωθυπουργός, το Υπουργικό Συμβούλιο και τα συλλογικά κυβερνητικά όργανα, οι Υπουργοί, Αναπληρωτές Υπουργοί, Υφυπουργοί, Γενικοί Γραμματείς Υπουργείων και Περιφερειών, Ειδικοί Γραμματείς Υπουργείων, τα όργανα διοίκησης νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), οι ανεξάρτητες και ρυθμιστικές διοικητικές αρχές, το Νομικό Συμβούλιο του Κράτους, τα όργανα διοίκησης φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα στις περιπτώσεις που αναφέρονται στον παρόντα νόμο, καθώς και τα όργανα των φορέων των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού. Οι ρυθμίσεις του παρόντος νόμου εφαρμόζονται επίσης και σε πράξεις ή αποφάσεις που εκδίδουν όργανα, στα οποία τα αναφερόμενα στην παράγραφο αυτή όργανα έχουν χορηγήσει εξουσιοδότηση προς υπογραφή ή έχουν μεταβιβάσει αρμοδιότητα.

2. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ως φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα νοούνται α) τα νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που ανήκουν στο κράτος ή επιχορηγούνται τακτικώς, σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις από κρατικού πόρους κατά 50% τουλάχιστον του ετήσιου προϋπολογισμού τους και β) οι δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμοί που προβλέπονται στις διατάξεις του άρθρου 1 του ν. 3429/2005.

3. Για τους σκοπούς του παρόντος νόμου ως φορείς των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού νοούνται τα αιρετά όργανα των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης (Ο.Τ.Α.) πρώτου και δεύτερου βαθμού και τα νομικά πρόσωπα και επιχειρήσεις των Ο.Τ.Α..

4. Στο διαδίκτυο αναρτώνται:

1) νόμοι που εκδίδονται και δημοσιεύονται κατά το Σύστημα,

2) πράξεις νομοθετικού περιεχομένου του άρθρου 44 παρ. 1 του Συντάγματος,

3) τα προεδρικά διατάγματα κανονιστικού χαρακτήρα,

4) λοιπές πράξεις κανονιστικού χαρακτήρα με εξαίρεση τις κανονιστικές πράξεις που αφορούν την οργάνωση, διάρθρωση, σύνθεση, διάταξη, εφοδιασμό και εξοπλισμό των Ενόπλων Δυνάμεων της Χώρας, καθώς και κάθε άλλη πράξη, η δημοσιοποίηση της οποίας προκαλεί βλάβη στην εθνική άμυνα και ασφάλεια της χώρας,

5) ερμηνευτικές εγκύκλιοι και εγκύκλιοι για την εφαρμογή της νομοθεσίας,

6) οι προϋπολογισμοί, απολογισμοί, ισολογισμοί και οι επιμέρους δαπάνες Υπουργείων, κεντρικών και περιφερειακών δημοσίων υπηρεσιών, Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού,

7) πράξεις διορισμού μονομελών οργάνων και συγκρότησης συλλογικών οργάνων διοίκησης των φορέων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και των φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, καθώς και οι τροποποιήσεις αυτών,

8) πράξεις διορισμού, αποδοχής παραίτησης, αντικατάστασης ή παύσης Γενικών Γραμματέων Υπουργείων και Περιφερειών, Ειδικών Γραμματέων Υπουργείων, μελών συλλογικών οργάνων διοίκησης φορέων του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., των φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα και φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού,

9) πράξεις συγκρότησης αμειβόμενων ή μη επιτροπών, ομάδων εργασίας, ομάδων έργου και συναφών οργάνων γνωμοδοτικής ή άλλης αρμοδιότητας, ανεξαρτήτως αν τα μέλη τους αμειβονται ή όχι,

10) πράξεις καθορισμού των αμοιβών και αποζημιώσεων των μελών μονομελών και συλλογικών οργάνων διοίκησης, μελών επιτροπών, ομάδων εργασίας, ομάδων έργου και συναφών οργάνων γνωμοδοτικής ή άλλης αρμοδιότητας,

11) προκηρύξεις πλήρωσης θέσεων με διαγωνισμό ή με επιλογή, στις οποίες περιλαμβάνονται και οι προκηρύξεις για επιλογή και πλήρωση θέσεων διευθυντικών στελεχών των Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, και των επιχειρήσεων και φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, καθώς και οι προκηρύξεις εξετάσεων υποψηφίων δικηγόρων και συμβολαιογράφων,

12) προκηρύξεις πλήρωσης θέσεων διδακτικού ερευνητικού προσωπικού (ΔΕΠ) του πανεπιστημιακού τομέα και του εκπαιδευτικού προσωπικού (ΕΠ) του τεχνολογικού τομέα της ανώτατης εκπαίδευσης,

13) πίνακες επιτυχόντων, διοριστέων και επιλαχόντων των προκηρύξεων επιλογής προσωπικού, στις περιπτώσεις κατά τις οποίες η δημοσίευσή τους προβλέπεται από την κείμενη νομοθεσία,

14) περιλήψεις πράξεων διορισμού, μετάταξης, διαθεσιμότητας, αποδοχής παραίτησης, λύσης της υπαλληλικής σχέσης ή υποβιβασμού υπαλλήλων, μόνιμων και μετακλητών, και διευθυντικών στελεχών του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ., φορέων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, φορέων των οργανισμών τοπικής αυτοδιοίκησης πρώτου και δεύτερου βαθμού, καθώς και αντιστοίχων πράξεων που αφορούν δημόσιους λειτουργούς, των οποίων η δη-

Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Σύσταση ενιαίας ανεξάρτητης αρχής δημοσίων συμβάσεων και κεντρικού ηλεκτρονικού μητρώου δημοσίων συμβάσεων – αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν.3588/2007 (Πτωχευτικός κώδικας) – Προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις».

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Σύσταση ενιαίας ανεξάρτητης αρχής δημοσίων συμβάσεων και κεντρικού ηλεκτρονικού μητρώου δημοσίων συμβάσεων – αντικατάσταση του έκτου κεφαλαίου του ν. 3588/2007 (Πτωχευτικός κώδικας) – Προπρωχευτική διαδικασία εξυγίανσης και άλλες διατάξεις»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

I. Γενικό Μέρος

Το σχέδιο νόμου που προτείνεται για ψήφιση στην Εθνική Αντιπροσωπεία ανταποκρίνεται στην ανάγκη βελτίωσης, εποπτείας και συντονισμού του θεσμικού, νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων στη χώρα μας, καθώς και στην προαγωγή και διασφάλιση της διαφάνειας και αποδοτικότητας κατά το στάδιο ανάληψης και εκτέλεσης των δαπανών του κράτους που πραγματοποιούνται στο πλαίσιο ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων. Για την επεξεργασία του κειμένου του σχεδίου νόμου συστήθηκε με την υπ. αριθ. 3457/26.10.2010 απόφαση του Υφυπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας νομοπαρασκευαστική επιτροπή, η οποία συνέταξε το προτεινόμενο σχέδιο νόμου.

Με το προτεινόμενο σχέδιο νόμου συστήνεται η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων ως μία ανεξάρτητη νομοθετικά κατοχυρωμένη διοικητική αρχή, η οποία θεσμοθετείται αρμόδια για την εποπτεία και τη διασφάλιση της νομιμότητας κατά την τήρηση και εφαρμογή του νομικού πλαισίου επί των δημοσίων συμβάσεων εκ μέρους όλων των δημοσίων οργάνων και φορέων, συμπεριλαμβανομένων των Υπουργείων και όλων των κατά περίπτωση αρμόδιων ελεγκτικών και εποπτικών διοικητικών οργάνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, καθώς και των αναθετουσών αρχών. Με τη σύσταση της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων επιδιώκεται ειδικότερα:

- Η ανάπτυξη και προαγωγή της εθνικής στρατηγικής, πολιτικής και δράσης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων,

- Η προσήκουσα εναρμόνιση της εθνικής έννομης τάξης προς την ευρωπαϊκή νομοθεσία περί δημοσίων συμβάσεων,

- Ο έλεγχος τήρησης των κανόνων και αρχών της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων,

- Η βελτίωση και ενοποίηση του εθνικού νομικού πλαισίου στο τομέα των δημοσίων συμβάσεων,

- Ο συντονισμός και εξορθολογισμός της διοικητικής πρακτικής των αναθετουσών αρχών με στόχο τη διευκόλυνση και ενθάρρυνση της συμμετοχής των ενδιαφερομένων οικονομικών φορέων στους διαγωνισμούς του Δημοσίου, καθώς και την ανάπτυξη ενός υγιούς ανταγωνισμού στις διαγωνιστικές διαδικασίες, σύμφωνα με τις αρχές της διαφάνειας και ίσης μεταχείρισης,

- Η καθιέρωση μίας πρωτεύουσας εθνικής αρχής επικοινωνίας και ενός αξιόπιστου και αμερόληπτου συνομιλητή με τα όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης σε ότι αφορά την εθνική στρατηγική και πολιτική στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων,

- Ο έλεγχος και η μείωση των δαπανών του κράτους για τις δημόσιες συμβάσεις.

Η αναγκαιότητα σύστασης της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων υπογραμμίζεται από τα εγγενή προβλήματα, τα οποία έχουν προκύψει από τη διοικητική πρακτική των αναθετουσών αρχών κατά το στάδιο ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων και τα οποία έχουν διαπιστωθεί από όλους τους ενδιαφερόμενους οικονομικούς φορείς και κοινωνικούς εταίρους. Το υφιστάμενο νομικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων στη χώρα μας χαρακτηρίζεται από ένα άκρατο και πολλές φορές αδικαιολόγητο κατακερματισμό κανόνων, οι οποίοι διαφοροποιούνται με βάση τις επιμέρους κατηγορίες δημοσίων συμβάσεων (αγαθά, υπηρεσίες, έργα και τεχνικές μελέτες). Η συχνή ύπαρξη μη προσιτών και κατανοητών στον πολίτη ειδικών κανόνων για κάθε μία από τις προαναφερόμενες κατηγορίες δημοσίων συμβάσεων δημιουργεί αδιαφάνεια και ανασφάλεια δικαίου στους συμμετέχοντες στους διαγωνισμούς, αποτρέπει το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή των διαγωνιζομένων, προκαλεί εμπόδια στη σωστή ερμηνεία, τήρηση και εφαρμογή των εν λόγω κανόνων από τις αναθέτουσες αρχές, και ευνοεί τη δημιουργία στεγανών στην αγορά.

Ειδικότερα προβλήματα παρατηρούνται κατά το στάδιο ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων στη χώρα μας, τα οποία σχετίζονται με την πλημμελή ερμηνεία και εφαρμογή του ανωτέρω περιγραφόμενου νομικού πλαισίου, καθώς και τις υπέρμετρες καθυστερήσεις στους διαγωνισμούς λόγω των πολλαπλών δικαστικών εμπλοκών μεταξύ των συμμετεχόντων και των αναθετουσών αρχών, φαινόμενο που οδηγεί πολλές φορές σε καταγγελία της χώρας μας στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και σε παραπέρα καταδίκη μας από το Δικαστήριο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Σε ορισμένες δε περιπτώσεις καταδίκης της Ελλάδας, παρατηρείται έλλειψη συμμόρφωσης των αρμόδιων εθνικών οργάνων με τις αποφάσεις του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, η οποία έχει οδηγήσει στην επιβολή χρηματικών κυρώσεων σε βάρος της χώρας μας.

Πρωταρχικός σκοπός του προτεινόμενου σχεδίου νόμου που αφορά τη σύσταση της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων είναι να παύσει ο κατακερματισμός της εθνικής νομοθεσίας για τις δημόσιες συμβάσεις και να διευκολυνθεί η ανάπτυξη της αγοράς μέσω ενός σαφούς πλαισίου κανόνων δικαίου και μέσω της ενοποίησης της διαγωνιστικής πρακτικής των αναθετουσών αρχών. Η ανάγκη αντιμετώπισης του υπάρχοντος διεσπαρμένου νομικού πλαισίου επιτείνεται από τη συνεχή προσπάθεια και τάση των οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για περαιτέρω απλούστευση και ενοποίηση των κανόνων της ευρωπαϊκής νομοθεσίας που αφορά τις δημόσιες συμβάσεις. Η χώρα μας, μέχρι στιγμής, δεν φαίνεται να ακολουθεί σθεναρά την ευρωπαϊκή προσπάθεια που γίνεται στο πεδίο της αναμόρφωσης και του εξορθολογισμού του συστήματος στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων. Στο κομμάτι αυτό, λοιπόν, χρειάζεται η ουσιαστική συνδρομή και συμβολή της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων, η οποία θα επιβλέπει, θα μεριμνά και θα διασφαλίζει ότι τα αρμόδια δημόσια όργανα και οι αναθέτουσες αρχές εφαρμόζουν μία ενιαία προσέγγιση κατά τη διαδικασία ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων, καθώς και κατά τα στά-

δια του προσυμβατικού και μετασυμβατικού ελέγχου σύμφωνα με τους κανόνες και τις αρχές της ευρωπαϊκής νομοθεσίας.

Εξετάζοντας την ιστορική παράδοση της χώρας μας στον τρόπο κατανομής και διαχωρισμού των αρμοδιοτήτων των Υπουργείων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, καθώς και στον τρόπο ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων από τις αναθέτουσες αρχές, η επιλογή ενός κεντρικού φορέα υπό τη μορφή μίας ανεξάρτητης νομοθετικά κατοχυρωμένης αρχής στο τομέα των δημοσίων συμβάσεων ενδείκνυται ως το βέλτιστο εργαλείο ανάπτυξης και προαγωγής ενός εθνικού συστήματος παρακολούθησης και εποπτείας επί των δημοσίων συμβάσεων. Το σύστημα αυτό ανταποκρίνεται στις διεθνείς δεσμεύσεις της χώρας στο πλαίσιο της συμμετοχής της στην Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Παγκόσμιο Οργανισμό Εμπορίου, εξυπηρετεί τις ανάγκες απλοποίησης και εξορθολογισμού του υπάρχοντος περίπλοκου εσωτερικού νομικού πλαισίου και ικανοποιεί το αίτημα καθιέρωσης ενός κεντρικού σημείου επικοινωνίας με τα αρμόδια θεσμικά ευρωπαϊκά και διεθνή όργανα.

Υποχρέωση της χώρας μας ως κράτους-μέλους της ΕΕ δεν είναι μόνο η δέσμευση τήρησης του ενωσιακού κεκτημένου στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, αλλά και η δέσμευσή της ως προς την ικανότητα να έχει τέτοιο βαθμό συσσωρευμένης διοικητικής δυνατότητας και επάρκειας σε κεντρικό κυβερνητικό επίπεδο, ώστε να μπορεί να ενσωματώνει αποτελεσματικά στην εθνική νομοθεσία το δευτερογενές, ή άλλως παράγωγο, ενωσιακό δίκαιο, να παρακολουθεί τις εξελίξεις και τις διεργασίες σε ζητήματα που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο και να ανταποκρίνεται με επιτυχία στις ευρωπαϊκές και διεθνείς της υποχρεώσεις.

Επιπλέον, οι νομοθετικές αλλαγές σε επίπεδο ευρωπαϊκής νομοθεσίας με την πρόβλεψη νέων τρόπων ανάθεσης (πχ. ανταγωνιστικός διάλογος) ή νέων μέσων υποστήριξης της διαδικασίας ανάθεσης μίας δημόσιας σύμβασης (πχ. ηλεκτρονικοί διαγωνισμοί) επιτείνουν την ανάγκη άσκησης αποτελεσματικής παρακολούθησης και εποπτείας επί των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων με σκοπό α) τον συντονισμό της εθνικής στρατηγικής στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, β) τον έλεγχο τήρησης των κανόνων και αρχών της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων και γ) τη διατύπωση προτάσεων προς τα αρμόδια εθνικά όργανα για την προσήκουσα εναρμόνιση της εθνικής έννομης τάξης προς την ευρωπαϊκή νομοθεσία, καθώς και για την απλούστευση, συμπλήρωση, αναμόρφωση, κωδικοποίηση και ενοποίηση των σχετικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων.

Επίσης, με την ανάπτυξη της τεχνολογίας σε συνδυασμό με την όλο και αυξανόμενη εξέλιξη του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων σε επίπεδο Ευρωπαϊκής Ένωσης, εκτιμάται ότι στο μέλλον θα υπάρξει αυξημένη ζήτηση παροχής υψηλών προδιαγραφών επαγγελματικών υπηρεσιών σε επιχειρησιακό/επιτελικό επίπεδο στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Η αποτελεσματική αντιμετώπιση αυτών προϋποθέτει την υιοθέτηση θεσμικών λύσεων, αλλά και την ενδυνάμωση των δομών συμβουλευτικής υποστήριξης με τη δημιουργία ενός ισχυρού μηχανισμού συντονισμού και εποπτείας που θα γεννηθεί με τη σύσταση της Ενιαίας Ανεξάρτητης Αρχής Δημοσίων Συμβάσεων .

Με το παρόν σχέδιο νόμου προτείνεται ακόμη η σύσταση Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων με στόχο την ενίσχυση της διαφάνειας και την παρακολούθηση της εύρυθμης εκτέλεσης του προϋπολογισμού ως προς το σκέλος των δαπανών που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις. Είναι γεγονός ότι σε επίπεδο εσωτερικής έννομης τάξης η ελληνική διοίκηση δεν διαθέτει σήμερα μια κεντρική βάση δεδομένων με στοιχεία για τις εκτελούμενες στη χώρα δημόσιες συμβάσεις. Ως εκ τούτου, διαπιστώνεται διαρκώς μία ελλιπή παρακολούθηση των συμβάσεων κατά αντικείμενο και ποσό από την προκήρυξή τους έως την ολοκλήρωση της εκτέλεσής τους, με αποτέλεσμα να μην υπάρχουν επαρκή στοιχεία για την εκτέλεση του προϋπολογισμού από τους φορείς του δημοσίου και τη διαχείριση των δημοσίων πόρων.

Από την άλλη πλευρά, τα τελευταία δέκα χρόνια έχει τροποποιηθεί πολλές φορές σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο η νομοθεσία στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, όπως σημειώθηκε και παραπάνω. Η χρήση νέων διαδικασιών ανάθεσης, νέων μορφών συμβάσεων, η εξέλιξη της τεχνολογίας και οι νέες κοινωνικοοικονομικές ανάγκες δημιουργούν ένα συνεχώς εξελισσόμενο πλαίσιο. Η δημιουργία της εσωτερικής αγοράς, εκτός από διακηρυγμένο στόχο και συστηματική πολιτική της Ευρωπαϊκής Ένωσης, πρέπει να αποτελεί στόχο και προτεραιότητα των εθνικών κυβερνήσεων προκειμένου να υπάρχει συντονισμός, διαφάνεια και δημιουργία μιας ανταγωνιστικής αγοράς επ' ωφελεία των πολιτών.

Σε επίπεδο νομοθετικής πρωτοβουλίας, η χώρα μας παρακολουθεί συστηματικά τις κοινοτικές εξελίξεις και προσπαθεί να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της που απορρέουν από το κοινοτικό δίκαιο στον τομέα αυτό. Ωστόσο, η συστηματική παρακολούθηση των δημοσίων συμβάσεων δεν μπορεί να είναι πλήρης, εάν δεν δημιουργηθούν σε εθνικό επίπεδο τα κατάλληλα εργαλεία που θα επιτρέψουν στο κράτος να δημιουργήσει ένα ανάλογο περιβάλλον «εσωτερικής αγοράς», στο οποίο κάθε διοικητική πρωτοβουλία που οδηγεί σε δαπάνη που αποβλέπει σε εκτέλεση έργου, προμήθεια αγαθών ή παροχή υπηρεσιών θα δημοσιοποιείται και θα παρακολουθείται συστηματικά ήδη από το στάδιο γνωστοποίησης έως τη σύναψη και εκτέλεση της σχετικής σύμβασης.

Για το σκοπό αυτό κρίνεται αναγκαία η δημιουργία ενός Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων στους κόλπους του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας στο οποίο θα λειτουργούν δύο χωριστά υποσυστήματα. Το πρώτο αφορά την ηλεκτρονική καταχώριση των αιτημάτων που υποβάλλουν οι φορείς για τη σύναψη σύμβασης. Για τους φορείς που υποχρεούνται να τηρούν τις διατάξεις του πδ 113/2010 για την ανάληψη υποχρεώσεων από τους διατάκτες (Α' 194), η καταχώριση του αιτήματος γίνεται μετά την ανάληψη υποχρέωσης (νομική δέσμευση). Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών απαιτείται να καταχωριστεί και η ένταξή τους στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών, εφόσον απαιτείται σύμφωνα με τον νόμο.

Το δεύτερο αφορά την ηλεκτρονική καταχώριση των συμβάσεων προκειμένου να υπάρχει η συστηματική καταγραφή τους και η παρακολούθηση της εκτέλεσής των δαπανών που αυτές προκαλούν. Για την επιτυχή επίτευξη του στόχου υπόχρεοι σε καταχώριση είναι όλοι οι φορείς της Γενικής Κυβέρνησης. Η υποχρέωση καταχώρισης των συμβάσεων αφορά όλους τους τομείς με την ε-

πιφύλαξη της μη δημοσιοποίησης των συμβάσεων που αφορούν την εθνική άμυνα και εθνική ασφάλεια ή καλύπτονται από βιομηχανικό ή επιχειρηματικό απόρρητο.

Πέρα από τη συμβολή του στην παρακολούθηση της εκτέλεσης των δαπανών, και μέσω της έγκαιρης δημοσιοποίησης των τεχνικών προδιαγραφών των αιτημάτων προμηθειών βάσει συγκεκριμένων και κοινώς αποδεκτών προτύπων, το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων θα συμβάλει στη διαφάνεια και την ομαλότερη λειτουργία του ανταγωνισμού, με σημαντικά προσδοκώμενα ωφέλη όσον αφορά το κόστος προμήθειας αγαθών και υπηρεσιών από το Δημόσιο.

Με το εν λόγω προτεινόμενο σχέδιο περί σύστασης Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων, η Ελλάδα καινοτομεί σε έναν τομέα κρίσιμο για την εθνική οικονομία, διασφαλίζοντας τη χρηστή διαχείριση και ορθή εκτέλεση του προϋπολογισμού, αλλά κυρίως τη δημιουργία μιας πραγματικής «εσωτερικής αγοράς» σε εθνικό επίπεδο που προάγει τη διαφάνεια, τον υγιή ανταγωνισμό και προωθεί τη χρήση νέων τεχνολογιών, καθιστώντας τη χώρα πρωτοπόρο σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

II. Ειδικό Μέρος

Άρθρο 1

Με τη διάταξη του πρώτου άρθρου του παρόντος νόμου θεσμοθετείται η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.) με κύριο σκοπό την ανάπτυξη και προώθηση της εθνικής στρατηγικής και πολιτικής στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, τη βελτίωση και ενοποίηση του συναφούς νομικού πλαισίου, το συντονισμό και εξορθολογισμό της πρακτικής των αναθετουσών αρχών, καθώς και τον έλεγχο και την παρακολούθηση της τήρησης του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων από όλα τα δημόσια όργανα και όλες τις αναθέτουσες αρχές. Ειδικότερα, με τη διάταξη του άρθρου 1 ορίζεται ότι η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.) απολαύει λειτουργικής ανεξαρτησίας, διοικητικής και οικονομικής αυτοτέλειας και ότι δεν υπόκειται σε κανένα έλεγχο ή εποπτεία από κυβερνητικά όργανα ή άλλη ανεξάρτητη ή διοικητική αρχή. Τέλος, σημειώνεται ότι η Ενιαία Ανεξάρτητη Αρχή Δημοσίων Συμβάσεων (Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.) υπόκειται στον έλεγχο της Βουλής των Ελλήνων, σύμφωνα με το άρθρο 138Α του Κανονισμού της Βουλής.

Άρθρο 2

Με τις διατάξεις του άρθρου 2 ορίζεται το πεδίο εφαρμογής και οι αρμοδιότητες της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. Ειδικότερα, με την παράγραφο 1 προσδιορίζεται ότι το πεδίο εφαρμογής των αρμοδιοτήτων που ασκεί η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. αφορά όλες τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, ανεξαρτήτως εκτιμώμενης οικονομικής αξίας, που εμπίπτουν στην έννοια των π.δ. 59/2007 (Α' 63) και 60/2007 (Α' 64) (Οδηγίες 2004/17/ΕΚ και 2004/18/ΕΚ αντίστοιχα). Στον προαναφερόμενο ορισμό των δημοσίων συμβάσεων που επιλέχθηκε ως πεδίο εφαρμογής των αρμοδιοτήτων που ασκεί η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. συμπεριλαμβάνονται, προς άρση κάθε αμφιβολίας, οι συμφωνίες-πλαίσιο, τα δυναμικά συστήματα αγορών και οι συμβάσεις παραχώρησης δημοσίων έργων. Αντιθέτως,

οι διατάξεις του νόμου αυτού δεν εφαρμόζονται στις συμβάσεις που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3978/2011 (Α' 137), στις συμβάσεις που εξαιρούνται από τον νόμο αυτό σύμφωνα με τα άρθρα 17 και 24 αυτού, καθώς και στις συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει του άρθρου 346 της Συνθήκης για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ).

Στην παράγραφο 2 του παρόντος περιγράφονται οι αρμοδιότητες της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. και προβλέπεται ότι οι εν λόγω αρμοδιότητες εξειδικεύονται με τον Κανονισμό της που καταρτίζεται σύμφωνα με το άρθρο 7. Με την περίπτωση α) της παραγράφου 2 προβλέπεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. συντονίζει και εποπτεύει τη δράση των φορέων της κεντρικής διοίκησης στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων και μπορεί να συμμετέχει σε συλλογικά κυβερνητικά όργανα με αρμοδιότητα επί των δημοσίων συμβάσεων, τα οποία συνιστώνται σύμφωνα με το άρθρο 15 παράγραφος 2 περ. β' του πδ 63/2005. Επίσης, στην ως άνω περίπτωση ορίζεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. δύναται να συγκαλεί συσκέψεις συντονισμού με εκπροσώπους των φορέων της κεντρικής διοίκησης και να συγκροτεί διυπηρεσιακές ομάδες εργασίας με τη συμμετοχή εκπροσώπων όλων των συναρμόδιων Υπουργείων.

Στην περίπτωση β) της παραγράφου 2 του παρόντος ορίζεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. προάγει την εθνική στρατηγική στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, παρακολουθεί την τήρηση της εθνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας από τους εμπλεκόμενους φορείς και μεριμνά για τον εξορθολογισμό της διαδικασίας ανάθεσης δημοσίων συμβάσεων, την ενοποίηση της πρακτικής των διαφόρων αναθετουσών αρχών, καθώς και για την πρόταση σχεδίων για την απλούστευση, συμπλήρωση, αναμόρφωση, κωδικοποίηση και ενοποίηση των σχετικών νομοθετικών και κανονιστικών διατάξεων στους αρμόδιους Υπουργούς που διαθέτουν τη σχετική πρωτοβουλία. Ειδικότερα, ορίζεται ότι τα αρμόδια όργανα οφείλουν να απαντούν εγγράφως επί των προαναφερόμενων προτάσεων της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. εντός προθεσμίας 30 ημερών από την περίληψη αυτών στα εν λόγω αρμόδια όργανα.

Στην περίπτωση γ) της παραγράφου 2 του παρόντος άρθρου προβλέπεται η παροχή υποχρεωτικής γνώμοδότησης εκ μέρους της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. επί σχεδίων νόμων και κανονιστικών πράξεων και επί αποφάσεων των αναθετουσών αρχών που αφορούν προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, ενώ ορίζεται η υποχρεωτική συμμετοχή της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. στις οικείες νομοπαρασκευαστικές επιτροπές. Ειδικότερα ορίζεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. διατυπώνει απλή γνώμη για σχέδια νόμων, ενώ επίσης προβλέπεται ότι τα προεδρικά διατάγματα, κατά το μέρος που ρυθμίζουν θέματα δημοσίων συμβάσεων, εκδίδονται μετά από σύμφωνη γνώμη της Αρχής. Επίσης, κατόπιν σύμφωνης γνώμης της Αρχής εκδίδονται και οι λοιπές κανονιστικές πράξεις που εκδίδονται κατ' εξουσιοδότηση νόμου, με εξαίρεση τις προκηρύξεις, καθώς και οι κανονισμοί άλλων δημοσίων οργάνων και αναθετουσών αρχών, όπως ενδεικτικά οι κανονισμοί που εκδίδονται δυνάμει του άρθρου 5 παρ. 3 του ν. 2286/1995, συμπεριλαμβανομένων των κανονισμών εσωτερικής λειτουργίας των κατά περίπτωση αρμοδίων ελεγκτικών διοικητικών οργάνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, στο μέρος που οι εν λόγω πράξεις και κανονισμοί ρυθμίζουν θέματα δημοσίων συμβάσεων. Τέλος, η Αρχή διατυπώνει σύμφωνη γνώμη επί των αποφάσεων των αναθετουσών αρχών που αφορούν προσφυγή

στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, εξαιρουμένων των περιπτώσεων ανωτέρας βίας, για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των διατάξεων του άρθρου 25 παρ. 3 π.δ. 59/2007 (άρθρο 40 παρ. 3 της Οδηγίας 2004/17/ΕΚ) και των άρθρων 24 και 24 του π.δ. 60/2007 (άρθρα 30 και 31 της Οδηγίας 2004/18/ΕΚ αντίστοιχα)

Περαιτέρω, με την ως άνω περίπτωση γ) ορίζεται ότι τα αρμόδια όργανα οφείλουν να λαμβάνουν υπόψη τη γνώμη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ και ότι η ως άνω γνωμοδοτική αρμοδιότητα ασκείται εντός προθεσμίας τριάντα (30) ημερών από την περιέλευση των ως άνω σχεδίων διατάξεων στην Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, με μέριμνα του οικείου οργάνου και εντός προθεσμίας δεκαπέντε (15) ημερών από την περιέλευση του σχεδίου απόφασης στην Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, συνοδευόμενου από όλα τα στοιχεία στα οποία θεμελιώνεται, κατά περίπτωση, η προσφυγή στη διαδικασία της διαπραγμάτευσης, με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής αντίστοιχα. Μετά την άπρακτη παρέλευση της εν λόγω προθεσμίας για την παροχή γνώμης εκ μέρους της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ στις προαναφερόμενες περιπτώσεις τεκμαίρεται η σύμφωνη γνώμη της. Ειδικότερα, με την υποπερίπτωση αα) της περίπτωσης γ) της παραγράφου 2 του παρόντος προβλέπεται ότι σε περίπτωση διαφωνίας του αρμοδίου υπουργού με τη γνώμη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ, επί σχεδίων νομοθετικών ρυθμίσεων, η τελευταία δύναται να συγκαλεί συσκέψεις με τη συμμετοχή εκπροσώπων από όλα τα συναρμόδια Υπουργεία προς το σκοπό συμφιλίωσης των αποκκλιουσών απόψεων, στις οποίες δύνανται να προσκαλούνται και να συμμετέχουν ανεξάρτητοι τρίτοι, ειδικοί σε θέματα δημοσίων συμβάσεων, με πρωτοβουλία τόσο της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., όσο και του αρμοδίου Υπουργού. Οι εν λόγω συσκέψεις επί του σκοπού επίλυσης τυχόν διαφωνιών πραγματοποιούνται σε διάστημα δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την περιέλευση της πρόσκλησης της Αρχής στους συμμετέχοντες. Περαιτέρω ορίζεται ότι, σε περίπτωση μη επίτευξης συμφωνίας επί των επίμαχων σχεδίων νομοθετικών ρυθμίσεων, στη γνώμη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. προσαρτάται έκθεση του υπουργού στην οποία περιλαμβάνεται και ειδική αιτιολόγηση κάθε τυχόν απόκλισης από το περιεχόμενο της γνώμης. Τα εν λόγω έγγραφα συνοδεύουν τα σχέδια νομοθετικών ρυθμίσεων κατά την κατάθεσή τους στη Βουλή και αναρτώνται με επιμέλεια της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. στην ιστοσελίδα της. Σε περίπτωση απόκλισης του σχεδίου της νομοθετικής ρύθμισης από τη γνώμη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., η αρμόδια Διαρκής Επιτροπή της Βουλής δύναται να καλεί, σύμφωνα με τον Κανονισμό της Βουλής, σε ακρόαση τον Πρόεδρο της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. Ομοίως, με την υποπερίπτωση ββ) της περίπτωσης γ) της παραγράφου 2 του παρόντος προβλέπεται ακόμη ότι η γνώμη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. επί των σχεδίων προεδρικών διαταγμάτων, κατά το μέρος που ρυθμίζουν θέματα δημοσίων συμβάσεων, συνοδεύει τα εν λόγω έγγραφα κατά την αποστολή τους προς επεξεργασία στο Συμβούλιο της Επικρατείας και αναρτάται με επιμέλεια της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. στην ιστοσελίδα της.

Σύμφωνα με την περίπτωση δ) της παραγράφου 2 ορίζεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι αρμόδια για την έκδοση και την ανάρτηση στην ιστοσελίδα της κανονισμών για ειδικότερα τεχνικά ή λεπτομερειακά θέματα για ζητήματα των δημοσίων συμβάσεων και την ερμηνεία της σχετικής νομοθεσίας, λαμβανομένης υπόψη της εθνικής νομολογίας και της νομολογίας των δικαστηρίων της Ευ-

ρωπαϊκής Ένωσης, κατευθυντήριων οδηγιών προς τους αρμόδιους δημόσιους φορείς και τις αναθέτουσες αρχές για θέματα δημοσίων συμβάσεων, καθώς και για την διατύπωση εισηγήσεων στους αρμόδιους υπουργούς για την έκδοση σχετικών εγκυκλίων. Προβλέπεται ακόμη ότι οι αρμόδιοι δημόσιοι φορείς υποχρεούνται να διαβουλεύονται με την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. πριν την έκδοση οποιασδήποτε εγκυκλίου ή κατευθυντήριας οδηγίας. Σε περίπτωση διαφωνίας, οι εν λόγω φορείς οφείλουν να λάβουν υπόψη τη γνώμη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. και να αιτιολογούν εγγράφως τις θέσεις τους.

Με την περίπτωση ε) της παραγράφου 2 του παρόντος προβλέπεται η έκδοση από την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. δεσμευτικού χαρακτήρα πρότυπων τευχών δημοπράτησης και σχεδίων συμβάσεων μετά από διαβούλευση με τους κατά περίπτωση αρμόδιους δημόσιους φορείς. Ορίζεται ακόμη ότι διατάξεις νόμων που εξουσιοδοτούν άλλα όργανα για την έκδοση πρότυπων τευχών όπως ιδίως οι διατάξεις των άρθρων 15 παρ. 2 του ν. 3669/2008 (Α' 116) και 11 παρ. 4 του ν. 3316/2005 (Α' 42), παύουν να ισχύουν από τον χρόνο που θα ορισθεί με τον Κανονισμό του άρθρου 7 του παρόντος νόμου και ότι πρότυπα τεύχη δεσμευτικού χαρακτήρα που τυχόν έχουν εκδοθεί κατ' εξουσιοδότηση των εν λόγω διατάξεων εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι την έκδοση νέων προτύπων από την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Σύμφωνα με την περίπτωση στ) της παραγράφου 2 του παρόντος προβλέπεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι αρμόδια για την παρακολούθηση και την αξιολόγηση της αποδοτικότητας και της αποτελεσματικότητας των δράσεων όλων των δημοσίων φορέων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, συμπεριλαμβανομένων των συναρμόδιων Υπουργείων, των αρμόδιων διοικητικών οργάνων άσκησης ελέγχου και εποπτείας, καθώς και των αναθετουσών αρχών, σύμφωνα με το ισχύον εθνικό και ευρωπαϊκό νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο.

Με την περίπτωση ζ) της παραγράφου 2 του παρόντος ορίζεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. έχει το δικαίωμα να ασκεί δειγματοληπτικούς ελέγχους αναζητώντας αυτεπαγγέλτως πληροφορίες και στοιχεία σχετικά με τις εν εξελίξει διαδικασίες προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων από τις αναθέτουσες αρχές και τους εμπλεκόμενους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς. Τα αρμόδια δημόσια όργανα και οι αναθέτουσες αρχές οφείλουν να συνεργάζονται με την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., να παρέχουν σε αυτήν κάθε αναγκαία ή απαραίτητη σχετική πληροφορία και να συμμορφώνονται προς τις υποδείξεις της. Προβλέπεται ειδικότερα ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. εξετάζει ιδίως διαδικασίες προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων, οι οποίες εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής της ευρωπαϊκής νομοθεσίας, ή συγχρηματοδοτούνται από Ευρωπαϊκά προγράμματα, ενώ επίσης ελέγχει όλες τις διαδικασίες προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων που αποτελούν αντικείμενο διερεύνησης εκ μέρους της Ευρωπαϊκής Ένωσης για φερόμενες παραβάσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας. Με βάση την ως άνω περίπτωση ζ) της παραγράφου 2 του παρόντος τα αποτελέσματα της έρευνας της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. επί των κατά τα ανωτέρω ελεγχόμενων διαδικασιών προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων κοινοποιούνται στην οικεία αναθέτουσα αρχή και δύνανται περαιτέρω να διαβιβάζονται στα αρμόδια δικαστήρια, κατόπιν αιτήματός τους, καθώς και να παρέχονται, με μέριμνα της αναθέτουσας αρχής,

σε κάθε ενδιαφερόμενο που αποδεικνύει έννομο συμφέρον για την άσκηση των νομίμων δικαιωμάτων τους. Σε περίπτωση που διαπιστωθεί από την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. παραβίαση του εθνικού ή/και ευρωπαϊκού δικαίου επί των δημοσίων συμβάσεων, η πρόοδος των διαδικασιών προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων που αποτέλεσαν αντικείμενο έρευνας από την Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. μπορεί να διακοπεί με απόφασή της και δεν μπορεί να συνεχιστεί χωρίς την έγγραφη συναίνεσή της. Επιπλέον, προβλέπεται ότι σε περίπτωση διαπίστωσης παράβασης του εθνικού και ευρωπαϊκού δικαίου η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. ενημερώνει άμεσα τα αρμόδια όργανα ελέγχου και εποπτείας για την άσκηση των νόμιμων αρμοδιοτήτων τους και συντάσσει και ειδική έκθεση, η οποία διαβιβάζεται στον Πρόεδρο της Βουλής.

Σύμφωνα με την περίπτωση η) της παραγράφου 2 του παρόντος η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι αρμόδια για την εποπτεία και αξιολόγηση των, κατά περίπτωση, αρμοδίων ελεγκτικών διοικητικών οργάνων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων ως προς την άσκηση των καθηκόντων τους σύμφωνα με το ισχύον εθνικό και ευρωπαϊκό νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο και τις κατευθυντήριες οδηγίες της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Στην περίπτωση θ) της παραγράφου 2 του παρόντος προβλέπεται ο θεσμός του *amicus curiae*, η δυνατότητα δηλαδή της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. να υποβάλει παρατηρήσεις είτε γραπτά είτε προφορικά, με δική της πρωτοβουλία ή ύστερα από αίτημα του αρμόδιου δικαστηρίου, για θέματα δημοσίων συμβάσεων, ιδίως δε για την ερμηνεία του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων

Στην περίπτωση ι) της παραγράφου 2 του παρόντος ορίζεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. τηρεί την εθνική κεντρική βάση δεδομένων δημοσίων συμβάσεων, μέσω της συλλογής και δημοσίευσης πληροφοριών σχετικά με το νομοθετικό και κανονιστικό πλαίσιο των δημοσίων συμβάσεων και τη συναφή νομολογία των ευρωπαϊκών και εθνικών δικαστηρίων, καθώς και μέσω του συντονισμού υφισταμένων βάσεων δεδομένων που τηρούνται ή θα δημιουργηθούν στη χώρα και μέσω της μέριμνας για τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσίευση στοιχείων που παρέχονται υποχρεωτικά από τις αναθέτουσες αρχές σχετικά με τις εν εξελίξει διαδικασίες προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων, όπως ιδίως, αποφάσεων προκήρυξης, ανακοινώσεων κατακύρωσης, συμπληρωματικών συμβάσεων, ετήσιων απολογιστικών στοιχείων για τις συμβάσεις που προκηρύχθηκαν, ανατέθηκαν και εκτελούνται από τις εν λόγω αναθέτουσες αρχές.

Με την περίπτωση ια) της παραγράφου 2 του παρόντος προβλέπεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι αρμόδια για την υποστήριξη του έργου των αναθετουσών αρχών για τη νόμιμη διεξαγωγή των διαδικασιών ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων και την ομοιόμορφη εφαρμογή της ευρωπαϊκής και εθνικής νομοθεσίας περί δημοσίων συμβάσεων, ιδίως κατά το στάδιο εκδίκασης ή εξέτασης προδικαστικών προσφυγών.

Σύμφωνα με την περίπτωση ιβ) της παραγράφου 2 του παρόντος ορίζεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. συμμετέχει στα αρμόδια ευρωπαϊκά θεσμικά όργανα, ως πρωτεύουσα εθνική αρχή επικοινωνίας σχετικά με την ανταλλαγή απόψεων, πληροφοριών και στοιχείων που αφορούν την εθνική στρατηγική, το νομικό πλαίσιο και τις διαδικασίες προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων και ότι αποτελεί το κεντρικό σημείο επικοινωνίας και συντονισμού των ελληνικών αρχών με τα όργανα της

Ευρωπαϊκής Ένωσης σχετικά με φερόμενες παραβάσεις της ευρωπαϊκής νομοθεσίας επί των δημοσίων συμβάσεων, με την επιφύλαξη της αρμοδιότητας της Ειδικής Νομικής Υπηρεσίας του Υπουργείου Εξωτερικών περί παραβάσεων της ευρωπαϊκής νομοθεσίας και δικαστικής εκπροσώπησης της χώρας στο δικαστικά όργανα της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Με βάση την περίπτωση ιγ) της παραγράφου 2 του παρόντος ορίζεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι αρμόδια για την τη σύνταξη και υποβολή στον Πρόεδρο της Βουλής, εντός του πρώτου τριμήνου κάθε ημερολογιακού έτους, ετήσιας έκθεσης, η οποία δημοσιεύεται στο διαδίκτυο και περιλαμβάνει αποτίμηση των πεπραγμένων της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. σύμφωνα με τον σκοπό και τις αρμοδιότητές της, τις προτάσεις βελτίωσης του νομοθετικού και κανονιστικού πλαισίου και των διαδικασιών προκήρυξης, ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων που έχουν διατυπωθεί προς τους αρμόδιους φορείς και όργανα, καθώς και την πρόοδο της συμμόρφωσης των αρμοδίων φορέων και οργάνων με τις εν λόγω προτάσεις.

Τέλος, σύμφωνα με την παράγραφο 3 του παρόντος προβλέπεται ότι με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται μετά από σύμφωνη γνώμη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και του κατά περίπτωση αρμόδιου υπουργού δύναται να ανατεθούν στην Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. και περαιτέρω αρμοδιότητες για την εκπλήρωση του σκοπού της, όπως η εξέταση των προδικαστικών προσφυγών του άρθρου 4 του ν. 3886/2010 κατά τις εν εξελίξει διαδικασίες ανάθεσης και εκτέλεσης δημοσίων συμβάσεων.

Άρθρο 3

Με τις διατάξεις του άρθρου 3 του παρόντος ορίζεται η διαδικασία συγκρότησης της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. Ειδικότερα με την παράγραφο 1 του παρόντος προβλέπεται ότι η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. αποτελείται από επτά (7) τακτικά μέλη και ισάριθμα αναπληρωματικά, τα οποία επιλέγονται από τη Διάσκεψη των Προέδρων της Βουλής με πλειοψηφία τεσσάρων πέμπτων (4/5) των μελών της και προτείνονται ο ένας (1) Πρόεδρος από τον Υπουργό Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, ένας (1) Αντιπρόεδρος από τον Υπουργό Οικονομικών, δύο (2) μέλη από τον Υπουργό Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και τρία (3) μέλη από τους Υπουργούς Οικονομικών, Εσωτερικών και Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων, ο οποίος μπορεί να προτείνει για τη θέση αυτή ένα από τα μέλη της Αρχής Ελέγχου Μελετών και Έργων, αντίστοιχα.

Με την παράγραφο 2 του παρόντος προβλέπεται ότι ως μέλη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. επιλέγονται πρόσωπα εγνωσμένου κύρους και υψηλής επιστημονικής κατάρτισης, με ακαδημαϊκή ή επαγγελματική εξειδίκευση στο πεδίο των δημοσίων συμβάσεων, ενώ με την παράγραφο 3 ορίζεται ότι μετά την επιλογή τους τα μέλη διορίζονται για πενταετή θητεία με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας που εκδίδεται μέσα σε διάστημα τριών (3) μηνών από την έναρξη ισχύος του παρόντος νόμου. Τα μέλη δεν επιτρέπεται να επιλεγούν για περισσότερες από δύο (2) θητείες, διαδοχικές ή μη. Στην παράγραφο 4 του σχεδίου νόμου γίνεται μνεία των περιπτώσεων που συνιστούν κώλυμα διορισμού σε θέση μέλους της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., καθώς και των περιπτώ-

σεων έκπτωσης από τη θέση μέλους της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., δια της αναφοράς στα άρθρα 4 και 6 του ν. 3051/2002 περί συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων διοικητικών αρχών.

Άρθρο 4

Με το άρθρο 4 ρυθμίζονται τα θέματα προσωπικής ανεξαρτησίας των μελών της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., καθώς και τα ζητήματα της λειτουργικής και της οικονομικής της αυτοτέλειας. Στις διατάξεις του προτεινόμενου σχεδίου νόμου και ειδικότερα του παρόντος άρθρου ακολουθείται εν μέρει η τυπολογία των ρυθμίσεων του ν. 3051/2002 περί συνταγματικά κατοχυρωμένων ανεξάρτητων διοικητικών αρχών και εν μέρει η τυπολογία νεότερων νομοθετικών κειμένων που έχουν συστήσει ανεξάρτητες μη συνταγματικά κατοχυρωμένες αρχές, όπως ο ν. 3832/2010 για την Ελληνική Στατιστική Αρχή.

Ειδικότερα, με την παράγραφο 1 του παρόντος προβλέπονται οι τρόποι εξασφάλισης ανεξαρτησίας του Προέδρου και των μελών της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. Ο Πρόεδρος της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. τελεί σε καθεστώς πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης. Ο Αντιπρόεδρος και τα λοιπά μέλη της Αρχής δεν επιτρέπεται να ασκούν οποιοδήποτε έμμισθο ή άμισθο δημόσιο λειτούργημα ή οποιαδήποτε άλλη επαγγελματική δραστηριότητα που δεν συμβιβάζονται με την ιδιότητα και τα καθήκοντα μέλους της Αρχής. Με την προαναφερόμενη παράγραφο του παρόντος προβλέπεται ακόμη ότι δεν συνιστά ασυμβίβαστο για τον Αντιπρόεδρο και τα λοιπά μέλη της Αρχής η άσκηση διδακτικών καθηκόντων μέλους Δ.Ε.Π. Α.Ε.Ι. με καθεστώς πλήρους ή μερικής απασχόλησης, η άσκηση καθηκόντων μέλους του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, καθώς και η άσκηση του δικηγορικού λειτουργήματος με την επιφύλαξη των αναφερομένων στο προηγούμενο εδάφιο περιορισμών.

Στην παράγραφο 2 του παρόντος άρθρου ρυθμίζονται τα θέματα αποδοχών και το ασφαλιστικό καθεστώς των μελών της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., ενώ στην παράγραφο 3 του παρόντος ορίζεται ότι οι πιστώσεις για τη λειτουργία της Αρχής εγγράφονται υπό ίδιο φορέα στον προϋπολογισμό του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας. Τον προϋπολογισμό εισηγείται στον Υπουργό Οικονομικών ο Πρόεδρος της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. Στην ίδια παράγραφο προβλέπεται ότι ειδικότερα θέματα οικονομικής διαχείρισης ρυθμίζονται με Κανονισμό Οικονομικής Διαχείρισης που καταρτίζεται από την Αρχή και εγκρίνεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται κατόπιν πρότασης του Υπουργού Οικονομικών. Στην παράγραφο 3 του σχεδίου νόμου ορίζεται, επίσης, ότι για την κάλυψη των λειτουργικών αναγκών της Αρχής σε όλες τις συμβάσεις που υπάγονται στον παρόντα νόμο και συνάπτονται μετά την έναρξη ισχύος του επιβάλλεται κράτηση ύψους 0,10%, η οποία υπολογίζεται επί της αξίας, εξαιρουμένου του ΦΠΑ, της αρχικής καθώς και κάθε συμπληρωματικής σύμβασης. Στο τελευταίο εδάφιο της παραγράφου 3 προβλέπεται ότι οι λεπτομέρειες σχετικά με το χρόνο, τον τρόπο και τη διαδικασία κράτησης των ως άνω χρηματικών ποσών δύνανται να καθορίζονται με κοινή απόφαση των Υπουργών Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Οικονομικών, κατόπιν εισήγησης της Αρχής.

Στην παράγραφο 4 του προβλέπεται ότι η σύσταση θέσεων και γενικότερα η οργάνωση των υπηρεσιών της

Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. (δηλαδή ο οργανισμός-οργανόγραμμα) καθορίζεται με προεδρικό διάταγμα που εκδίδεται με πρόταση των Υπουργών Οικονομικών, Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, και μετά από γνώμη της Αρχής ενώ στην παράγραφο 5 ορίζεται η ικανότητα διαδικίου της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Άρθρο 5

Με τις διατάξεις του άρθρου 5 ρυθμίζονται θέματα επί της διαδικασίας συνεδριάσεων της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. και του τρόπου λήψης αποφάσεων. Σύμφωνα με την παράγραφο 1 του παρόντος προβλέπεται ότι τα μέλη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. συνεδριάζουν τουλάχιστον μία (1) φορά το μήνα τακτικώς και εκτάκτως όποτε χρειαστεί, μετά από πρόσκληση του Προέδρου της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., ενώ προβλέπεται ακόμη ότι ο Πρόεδρος της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. υποχρεούται να συγκαλέσει συνεδρίαση εκτάκτως, αν το ζητήσουν τέσσερα (4) μέλη, συμπεριλαμβανομένου του Αντιπροέδρου.

Η παράγραφος 2 του παρόντος άρθρου ρυθμίζει τον τρόπο σύγκλησης σε συνεδρίαση της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. σε περίπτωση απουσίας ή κωλύματος του Προέδρου, ενώ η παράγραφος 3 αναφέρεται στη διαδικασία έγκυρης σύγκλησης και λήψης αποφάσεων, καθώς και στη σύνθεση της συνεδρίασης της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. Τέλος, με την παράγραφο 4 του άρθρου 5 παραπέμπονται στον Κανονισμό Λειτουργίας της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. θέματα που δεν ρυθμίζονται ήδη.

Άρθρο 6

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 6 ρυθμίζονται οι αρμοδιότητες της και προβλέπονται οι εσωτερικές αποφάσεις που λαμβάνει Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. ως συλλογικό όργανο για την εκπλήρωση του σκοπού της και αφορούν κάθε θέμα που εμπίπτει στις αρμοδιότητές της καθώς και για θέματα της εσωτερικής λειτουργίας της. Η παράγραφος 2 του παρόντος προβλέπει ότι για την υποβοήθηση του έργου της η Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. μπορεί να αναθέτει επί μέρους έργα τα οποία συμβάλλουν στην εκπλήρωση του σκοπού της, σε δημόσιους ή ιδιωτικούς φορείς, φυσικά ή νομικά πρόσωπα και ενώσεις προσώπων με συναφή εξειδίκευση, να θέτει σε δημόσια διαβούλευση, μέσω του διαδικτύου, σχέδια, προτάσεις και ερωτήματα σχετικά με την ενοποίηση, αναμόρφωση και συμπλήρωση του νομικού πλαισίου των δημοσίων συμβάσεων και να επιδιώκει τη συνεργασία για την ανταλλαγή και τη διατύπωση απόψεων σε ζητήματα δημοσίων συμβάσεων εκ μέρους των αναθετουσών αρχών, οικονομικών φορέων και εμπειρογνομώνων.

Στην παράγραφο 3 του παρόντος άρθρου προβλέπεται η δυνατότητα συνεργασίας και υποστήριξης της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. κατά την άσκηση των αρμοδιοτήτων της από το Κέντρο Διεθνούς και Ευρωπαϊκού Οικονομικού Δικαίου (Κ.Δ.Ε.Ο.Δ.) του ν. 717/1977 για την υλοποίηση κύριων και συμπληρωματικών δράσεων στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων.

Άρθρο 7

Με τις διατάξεις του άρθρου 7 προβλέπεται η θέσπιση Κανονισμού της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. με προεδρικό διάταγμα

που εκδίδεται μετά από πρόταση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και μετά από γνώμη της Αρχής εγκρίνεται ο Κανονισμός της.

Στον Κανονισμό ρυθμίζονται τα ειδικότερα θέματα λειτουργίας της Αρχής, εξειδικεύονται οι αρμοδιότητες που προβλέπονται στο άρθρο 2 του παρόντος, ορίζονται τα όργανα, ο τρόπος και η διαδικασία άσκησης κάθε αρμοδιότητάς της, καθώς και οι συναφείς υποχρεώσεις συνεργασίας των αναθετουσών αρχών και των εμπλεκόμενων δημόσιων και ιδιωτικών φορέων. Επίσης, με τον ίδιο Κανονισμό ρυθμίζονται τα ειδικότερα στοιχεία που θα αποτελούν αντικείμενο συλλογής, επεξεργασίας και δημοσίευσης στην κεντρική βάση δεδομένων που προβλέπεται στο άρθρο 2 παρ. 2 περίπτωση ι' ββ του σχεδίου νόμου.

Άρθρο 8

Με το άρθρο 8 ορίζονται οι αρμοδιότητες του Προέδρου της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. για τη διοίκηση και τη λειτουργία της ανεξάρτητης αρχής σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις.

Άρθρο 9

Με το άρθρο 9 ρυθμίζονται τα θέματα στελέχωσης του προσωπικού της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. Με την παράγραφο 1 συνιστώνται δεκαπέντε (15) θέσεις ειδικού επιστημονικού προσωπικού του άρθρου 2 του π.δ. 50/2001 με σχέση εργασίας ιδιωτικού δικαίου αορίστου χρόνου. Στην ίδια διάταξη προβλέπεται ότι η άσκηση καθηκόντων ειδικού επιστήμονα της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. είναι ασυμβίβαστη και συνεπάγεται αναστολή της άσκησης του οικείου ελευθέρου επαγγέλματος ή λειτουργήματος.

Με την παράγραφο 2 του παρόντος προβλέπεται ότι στις ως άνω θέσεις του ειδικού επιστημονικού προσωπικού προσλαμβάνονται επιστήμονες με τριετή, τουλάχιστον, εμπειρία στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του ν. 2190/1994 ύστερα από προκήρυξη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., στην οποία εξειδικεύονται τα εκάστοτε απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 2 του π.δ. 50/2001. Επιπλέον, ορίζεται ότι για την κάλυψη των άμεσων αναγκών της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. σε εξειδικευμένο προσωπικό, η πλήρωση των θέσεων μπορεί, κατά προτεραιότητα, να γίνει με τριετή απόσπαση, η οποία δύναται να ανανεωθεί μόνο μία φορά, προσωπικού που κατέχει τα ίδια προσόντα από τη Μονάδα Διαχείρισης του Κοινοτικού Πλαισίου Στήριξης Α.Ε. (ΜΟΔ Α.Ε.). Η εν λόγω ρύθμιση εξυπηρετεί την επιτακτική ανάγκη άμεσης στελέχωσης της Αρχής με προσωπικό, το οποίο, λόγω της ενσασχόλησής του με θέματα διαχείρισης κοινοτικών προγραμμάτων, διαθέτει εκτεταμένη εμπειρία και εξειδικεύεται στο αντικείμενο των δημοσίων συμβάσεων τόσο σε επίπεδο εθνικού όσο και σε επίπεδο κοινοτικού δικαίου. Επίσης, η πλήρωση των θέσεων είναι δυνατή και με απόσπαση αντίστοιχου προσωπικού ίδιας χρονικής διάρκειας ή μετάταξη αντίστοιχου προσωπικού από τους φορείς των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982. Η απόσπαση ή μετάταξη του εν λόγω προσωπικού διενεργείται με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, και ειδικά στην περίπτωση της μετάταξης ύστερα από προκήρυξη, στην οποία εξειδικεύονται τα εκάστοτε απαιτούμενα τυπικά

και ουσιαστικά προσόντα. Με την παράγραφο 3 του παρόντος συνιστώνται για τη διοικητική υποστήριξη της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. επτά (7) θέσεις μόνιμου προσωπικού του κλάδου ΠΕ Διοικητικού – Οικονομικού, οι οποίες καλύπτονται με μετάταξη προσωπικού κατηγορίας ΠΕ από τους φορείς των περιπτώσεων α' και β' της παραγράφου 6 του άρθρου 1 του ν. 1256/1982 με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από προκήρυξη, στην οποία εξειδικεύονται τα εκάστοτε απαιτούμενα τυπικά και ουσιαστικά προσόντα. Οι ανωτέρω θέσεις μπορούν να καλυφθούν και με τριετή απόσπαση προσωπικού από τους ίδιους ως άνω φορείς, η οποία δύναται να ανανεωθεί μία φορά με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού. Με την παράγραφο 4 του παρόντος για τη γραμματειακή υποστήριξη του Προέδρου και του Αντιπροέδρου της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. συνιστώνται δύο (2) θέσεις γραμματέων, οι οποίες καλύπτονται με τριετή απόσπαση προσωπικού, δυνάμενη να ανανεωθεί μία φορά, από τους φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας και του κατά περίπτωση αρμόδιου Υπουργού, ύστερα από πρόταση του οικείου μέλους της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. Το εν λόγω προσωπικό επανέρχεται αυτοδικαίως στη θέση του ταυτόχρονα με την αποχώρηση, για οποιονδήποτε λόγο, του οικείου μέλους της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. χωρίς άλλη διαδικασία. Ομοίως, το εν λόγω προσωπικό επανέρχεται οποτεδήποτε στη θέση του με απόφαση του Υπουργού Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας, ύστερα από πρόταση του Προέδρου ή του Αντιπροέδρου της Αρχής κατά περίπτωση.

Ειδικά για τον πρώτο χρόνο λειτουργίας της Αρχής και προς τον σκοπό άμεσης κάλυψης των λειτουργικών και οργανωτικών αναγκών της προβλέπεται η δυνατότητα μετατάξεις ή αποσπάσεις να διενεργούνται κατά παρέκκλιση από την κείμενη νομοθεσία.

Στην παράγραφο 5 του παρόντος γίνεται μνεία για θέματα που αφορούν τα εργασιακά (υπηρεσιακά/πειθαρχικά συμβούλια), ασφαλιστικά και συνταξιοδοτικά δικαιώματα του προσωπικού της Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ.

Άρθρο 10

Με την παράγραφο 1 του άρθρου 10 συνιστάται μία (1) θέση Νομικού Συμβούλου, στην οποία προσλαμβάνεται με πάγια αντιμισθία δικηγόρος παρ' Αρείω Πάγω, ο οποίος διαθέτει δεκαετή, τουλάχιστον, εμπειρία και εξειδίκευση στο αντικείμενο του δικαίου των δημοσίων συμβάσεων, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 11 παρ. 1 εδάφιο δεύτερο του ν. 1649/1986, ενώ, επίσης, λόγω των αυξημένων καθηκόντων και της θέσης ευθύνης που θα κατέχει, προβλέπεται ότι η αμοιβή του ορίζεται κατά παρέκκλιση των κειμένων διατάξεων με απόφαση του Υπουργού Οικονομικών. Στην παράγραφο 2 του σχεδίου νόμου καθορίζονται οι αρμοδιότητες που θα ασκεί ο Νομικός Σύμβουλος της Αρχής.

Στην παράγραφο 3 του παρόντος προβλέπεται ότι ο Νομικός Σύμβουλος δεν επιτρέπεται, για όσον χρόνο παρέχει νομικές υπηρεσίες στην Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ., να παρέχει αντίστοιχες υπηρεσίες με οποιαδήποτε έννομη σχέση σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, σε θέματα δικαίου των δημοσίων συμβάσεων.

Με την παράγραφο 4 του παρόντος δίνεται η δυνατότητα στην Ε.Α.Α.ΔΗ.ΣΥ. να προσφύγει σε υπηρεσίες εξωτερικού δικηγόρου, με αιτιολογημένη απόφαση του Προέδρου της, μετά από εισήγηση του Νομικού Συμβούλου.

Άρθρο 11

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού προβλέπεται η δημιουργία Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων (Μητρώο) στο Υπουργείο Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας και Ναυτιλίας με σκοπό τη συλλογή, επεξεργασία και δημοσίευση στοιχείων που αφορούν τις δημόσιες συμβάσεις που υπάγονται στην αρμοδιότητα της αρχής και συνάπτονται μεταξύ των φορέων του δημοσίου τομέα, όπως αυτός ορίζεται στο άρθρο 1Β του ν. 2362/1995 και τρίτων με αντικείμενο την εκτέλεση έργων, την προμήθεια προϊόντων ή την παροχή υπηρεσιών σε όλα τα στάδια ανάθεσης και εκτέλεσής τους.

Ειδικότερα, στην παράγραφο 1 προβλέπεται ότι στο Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων καταχωρίζεται κάθε είδους γραπτή, ηλεκτρονική ή προφορική σύμβαση ή συμφωνία που αποβλέπει σε εκτέλεση έργου, παροχή υπηρεσιών ή προμήθεια αγαθών. Συμπεριλαμβάνονται με τον τρόπο αυτό οι συμφωνίες-πλαίσιο, οι συμβάσεις παραχώρησης, τα δυναμικά συστήματα αγορών, κ.ο.κ.

Από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου αυτού, εξαιρούνται ρητά οι συμβάσεις που αφορούν τους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας, λόγω των ειδικών ρυθμίσεων που ισχύουν σε κοινοτικό επίπεδο για τους τομείς αυτούς, δεδομένου του ευαίσθητου χαρακτήρα τους. Οι εν λόγω ρυθμίσεις έχουν θεσπιστεί με την οδηγία 2009/81/ΕΚ (ΕΕ L 216). Επιπροσθέτως, οι συμβάσεις των οποίων η εκτιμώμενη αξία, εκτός ΦΠΑ, είναι μικρότερη από τα κατώτερα όρια που προβλέπονται στο άρθρο 8 της Οδηγίας, καθώς και οι συμβάσεις που συνάπτονται δυνάμει των άρθρων 8, 12 και 13 της Οδηγίας και του άρθρου 346 ΣΛΕΕ εξαιρούνται ρητά από το πεδίο εφαρμογής της ανωτέρω οδηγίας, και ως εκ τούτου πρέπει ομοίως να εξαιρεθούν από το πεδίο εφαρμογής του άρθρου αυτού.

Στην παράγραφο 2 προβλέπεται ότι το Κεντρικό Ηλεκτρονικό Μητρώο Δημοσίων Συμβάσεων αποτελείται από δύο επιμέρους υποσυστήματα. Το πρώτο αφορά την ηλεκτρονική καταχώριση των αιτημάτων που υποβάλλουν οι φορείς για τη σύναψη σύμβασης. Η υποχρέωση καταχώρισης αφορά το σύνολο των φορέων του δημοσίου τομέα, όπως ορίζεται στο άρθρο 1Β του ν. 2362/1995. Ωστόσο, οι φορείς που υποχρεούνται να τηρήσουν τις διατάξεις του πδ 113/2010 καταχωρίζουν το αίτημα από τη στιγμή που έχει γίνει ήδη η σχετική ανάληψη υποχρέωσης (νομική δέσμευση). Ειδικά για τις δημόσιες συμβάσεις προμηθειών απαιτείται να καταχωριστεί και η ένταξή τους στο Ενιαίο Πρόγραμμα Προμηθειών, εφόσον απαιτείται σύμφωνα με τον νόμο. Το δεύτερο αφορά την ηλεκτρονική καταχώριση των συμβάσεων, προκειμένου να υπάρχει η συστηματική καταγραφή τους και η παρακολούθηση της εκτέλεσης των δαπανών που αυτές προκαλούν. Για την επιτυχή επίτευξη του στόχου υπόχρεοι σε καταχώριση είναι όλοι οι φορείς του δημοσίου τομέα. Για τον ίδιο λόγο, επίσης, η καταχώριση δεν εξαρτάται από τον προϋπολογισμό ή τον τρόπο ανάθεσης, αφορά δηλαδή κάθε πρόκληση δαπάνης, έστω και ενός ευρώ,

και κάθε τρόπο ανάθεσης, απευθείας, με διαπραγμάτευση, με διαγωνισμό, ανταγωνιστικό διάλογο, κ.ο.κ.

Με την παράγραφο 3 προβλέπεται διασύνδεση μεταξύ του Μητρώου και της Διαύγειας σε τεχνικό επίπεδο, με στόχο την ελαχιστοποίηση του διοικητικού βάρους των υπόχρεων φορέων και της απλοποίησης των διαδικασιών. Με κάθε καταχώριση στο Μητρώο θα τροφοδοτούνται με τα ίδια στοιχεία και τα αντίστοιχα μητρώα του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους. Κάθε στοιχείο που θα καταχωρίζεται θα λαμβάνει μοναδικό Αριθμό Διαδικτυακής Ανάρτησης, βάσει του οποίου θα είναι δυνατός ο έλεγχος της καταχώρισης από τις αρμόδιες υπηρεσίες.

Με την παράγραφο 4 παρέχεται εξουσιοδότηση για τη ρύθμιση με Υπουργική απόφαση θεμάτων που αφορούν τη διασύνδεση του Μητρώου με τα προαναφερόμενα Μητρώα, καθώς και τη διασύνδεση με άλλα μητρώα ή αρχεία που τηρούνται από υπηρεσίες του δημοσίου, με σκοπό την εύρυθμη παρακολούθηση της πορείας ανάθεσης και εκτέλεσης των δημοσίων συμβάσεων για ελεγκτικούς, δημοσιονομικούς, στατιστικούς ή δικαστικούς σκοπούς.

Με την παράγραφο 5 παρέχεται εξουσιοδότηση να ρυθμισθούν λεπτομερειακά και τεχνικά θέματα σχετικά με την τήρηση, τη διαχείριση και τη λειτουργία του Μητρώου του άρθρου αυτού με κοινή Υπουργική Απόφαση.

Στην παράγραφο 6 ορίζεται ότι η καταχώριση του αιτήματος για τη σύναψη σύμβασης και της σύμβασης αποτελούν στοιχεία κανονικότητας της δαπάνης, ενώ στην παράγραφο 7 προβλέπεται ότι η πρόσβαση στα στοιχεία του Μητρώου τελεί υπό την επιφύλαξη των διατάξεων για την προστασία των προσωπικών δεδομένων, των κρατικών απορρήτων και κάθε άλλου απορρήτου ου προβλέπεται από ειδικές διατάξεις.

Στην παράγραφο 8 ορίζεται ότι πέραν των νέων συμβάσεων που θα συναφθούν μετά την έναρξη εφαρμογής του νόμου, η υποχρέωση καταχώρισης αφορά και τις ήδη εκκρεμείς συμβάσεις, οι οποίες πρέπει σταδιακά να καταχωρισθούν προκειμένου στο πέρας της μεταβατικής περιόδου που δίνεται για το σκοπό αυτό να μπορούν να πληρωθούν οι σχετικές δαπάνες.

Τέλος, με την παράγραφο 9 προβλέπεται ότι για να διασφαλιστεί η ομαλή λειτουργία του Μητρώου σε τεχνικό αλλά και σε επιχειρησιακό επίπεδο, απαιτούνται τόσο ένα διάστημα δοκιμαστικής λειτουργίας όσο και η σταδιακή κλιμάκωση της υπηρεσίας. Για το λόγο αυτό προβλέπονται διαφορετικές ημερομηνίες για την καταχώριση των συμβάσεων, ξεκινώντας από τα Υπουργεία και επεκτείνοντας σταδιακά της εφαρμογή του νόμου στους λοιπούς φορείς του δημοσίου.

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Σε κάθε περίοδο, αλλά ιδιαίτερα σε περίοδο οικονομικής κρίσης, είναι ιδιαίτερα σημαντικό να δίνεται μια δεύτερη ευκαιρία στις επιχειρήσεις που για οποιονδήποτε λόγο βρίσκονται σε οικονομική αδυναμία. Κοινωνικά είναι σημαντική η παροχή δεύτερης ευκαιρίας επειδή διασώζονται θέσεις εργασίας, τόσο στην ίδια την επιχείρηση, όσο και σε άλλες επιχειρήσεις (προμηθευτές, εμπορικούς αντιπροσώπους κλπ.) που συναλλάσσονται με αυτήν. Οικονομικά είναι σημαντική η παροχή δεύτερης ευκαιρίας, επειδή δεν χάνεται η άυλη αξία της επιχείρησης και επειδή δεν διακόπτεται η παραγωγική της δραστηριότητα. Επιπλέον η διάσωση επιχειρήσεων μπορεί

Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις».

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Εθνικό Σύστημα Ηλεκτρονικών Δημοσίων Συμβάσεων και άλλες διατάξεις»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

Γενικό Μέρος

Με το προτεινόμενο νομοσχέδιο επιχειρείται μια σημαντική μεταρρύθμιση στον τομέα των δημοσίων συμβάσεων. Για πρώτη φορά η χώρα εισέρχεται στην ψηφιακή εποχή στον συγκεκριμένο τομέα. Πλέον από το αίτημα για την προμήθεια ενός αγαθού, μιας υπηρεσίας ή για την ανάθεση ενός δημοσίου έργου, έως την οριστική περάτωσή των συμβάσεων, όλες οι διαδικαστικές πράξεις, όπως αίτημα, προκήρυξη, υποβολή προσφορών, κατακύρωση, σύναψη σύμβασης κτλ, διενεργούνται ηλεκτρονικά.

Με τον τρόπο αυτό συνεχίζεται η προσπάθεια που είχε ξεκινήσει με τη δημιουργία του Κεντρικού Ηλεκτρονικού Μητρώου Δημοσίων Συμβάσεων («ΑΓΟΡΑ») και την ηλεκτρονική ανάθεση των δημοσίων συμβάσεων και επιτυγχάνεται στην πράξη η μεγαλύτερη δυνατή διαφάνεια, αφού ελαχιστοποιείται η παρέμβαση του ανθρώπινου παράγοντα και εξαλείφεται η δυνατότητα συναλλαγής.

Επιπλέον, με τη λειτουργία του συστήματος, θα χρησιμοποιούνται τυποποιημένα σχέδια προκηρύξεων και δημοσίων συμβάσεων. Με τον τρόπο αυτό αναμένεται να εξαλειφθούν οι μεγάλες χρονικές καθυστερήσεις στη διενέργεια των διαγωνισμών, με τη μείωση των δικαστικών αμφισβητήσεων σχετικά με όρους διαγωνισμών, αφού θα τίθενται από πρότυπα, τα οποία θα είναι στη διάθεση των αρμόδιων υπαλλήλων.

Περαιτέρω, θεσπίζονται Κεντρικές Αναθέτουσες Αρχές για όλο το δημόσιο τομέα και μειώνονται οι αναθέτουσες αρχές οι οποίες υπολογίζονται αυτή τη στιγμή σε μερικές χιλιάδες. Με τη νομοθετική πρόβλεψη και εξουσιοδότηση που παρέχεται από το παρόν νομοσχέδιο, οι διαγωνισμοί από ένα όριο προϋπολογισμού και άνω θα διενεργούνται κεντρικά, με αποτέλεσμα οι αναθέτουσες αρχές που διενεργούν διαγωνισμούς να μειωθούν σε μερικές εκατοντάδες. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα μεγάλη εξοικονόμηση πόρων για το Δημόσιο από οικονομίες κλίμακος, αφού θα μπορεί να συγκεντρώνει τις προμήθειες του και να επιτυγχάνει αφενός μεν καλύτερες τιμές, αφετέρου δε να εξοικονομεί ανθρώπινους πόρους και εργατώρες, αφού θα μειωθεί ο αριθμός των διενεργούμενων διαγωνισμών.

Τέλος, στο πλαίσιο της ήδη υφιστάμενης νομοθεσίας για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση, αλλά λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητες των αναγκών των δημοσίων διαγωνισμών, για πρώτη φορά στις δημόσιες συμβάσεις καθιερώνεται σε όλα τα στάδια της διαδικασίας η χρήση της προηγμένης ηλεκτρονικής (ψηφιακής) υπογραφής, τόσο από τους χρήστες δημοσίου υπαλλήλους, όσο και από τους εργολήπτες/προμηθευτές. Το γεγονός αυτό αναμένεται να εξαλείψει τη γραφειοκρατία και να έχει θετική επίδραση στον ανταγωνισμό μεταξύ των προμηθευτών/εργοληπτών συμβάλλοντας στη μείωση του ύψους των προσφορών προς όφελος του Δημοσίου. Πράγματι, η μείωση της γραφειοκρατίας αναμένεται να δώσει κίνητρο και σε μικρότερες σε μέγεθος επιχειρήσεις και περισσότερο αλλοδαπές επιχειρήσεις να συμμετέχουν σε διαγωνισμούς, αφού δεν θα απαιτείται πια φυσική παρουσία κατά τα στάδια της διαγωνιστικής διαδικασίας,

αλλά θα μπορούν να συμμετέχουν στο διαγωνισμό με απλοποιημένες διαδικασίες με τη χρήση του διαδικτύου και ενός ηλεκτρονικού υπολογιστή.

Με το δεύτερο κεφάλαιο του παρόντος νόμου, επέρχονται τροποποιήσεις σε θέματα Γενικού Εμπορικού Μητρώου, όπως για παράδειγμα η αναβάθμιση από Αυτοτελές Γραφείο ΓΕΜΗ, σε Τμήμα ΓΕΜΗ ενταγμένο στη Διεύθυνση Ανωνύμων Εταιρειών της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και βελτιώσεις στο υφιστάμενο νομικό πλαίσιο για το νέο τύπο εταιρίας, την Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρία (ΙΚΕ).

Με τις ρυθμίσεις του τρίτου κεφαλαίου τροποποιούνται οι διατάξεις και επέρχονται νομοτεχνικές βελτιώσεις στο κεφάλαιο του ν. 4072/2012 για τα εμπορικά σήματα. Πράγματι, η μέχρι σήμερα εμπειρία ανέδειξε την ανάγκη προσαρμογής της νομοθεσίας, ιδίως σε ό,τι αφορά τη λειτουργία της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων.

Στο τέταρτο κεφάλαιο ρυθμίζονται πιο αποτελεσματικά θέματα απομιμητικών προϊόντων, καθώς και θέματα παραεμπορίου. Προβλέπεται κεντρικός συντονισμός για την καλύτερη και αποτελεσματικότερη αντιμετώπιση του φαινομένου του παραεμπορίου, το οποίο πλήττει το νόμιμο εμπόριο και ζημιώνει τόσο τους εμπόρους όσο και το κράτος που δεν εισπράττει τους νόμιμους φόρους και τέλη όπως από το νόμιμο εμπόριο, αλλά και τους καταναλωτές, οι οποίοι είναι εκτεθειμένοι σε προϊόντα ενδεχομένως επικίνδυνα για την ζωή ή την υγεία τους και σε κάθε περίπτωση αμφίβολης ποιότητας και προέλευσης.

Οι λοιπές διατάξεις αρμοδιότητας Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων αντιμετωπίζονται στο Εδικό Μέρος αμέσως κατωτέρω.

Ειδικό Μέρος

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΠΡΩΤΟ

Άρθρο 1

Με το πρώτο άρθρο δίνεται ο σκοπός του νόμου, ο οποίος είναι η θέσπιση ειδικών κανόνων για την ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων προμηθειών, υπηρεσιών και έργων με τη χρήση τεχνολογιών πληροφορικής και επικοινωνιών, στο πλαίσιο της υφιστάμενης νομοθεσίας για την ανάθεση και εκτέλεση δημοσίων συμβάσεων.

Άρθρο 2

Με το δεύτερο άρθρο δίδονται οι απαραίτητοι ορισμοί για τις ανάγκες λειτουργίας του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και η ταυτότητα αυτού στο διαδίκτυο. Οι ορισμοί εναρμονίζονται με το υφιστάμενο πλαίσιο για την ανάθεση δημοσίων συμβάσεων και την ηλεκτρονική διακυβέρνηση, όπως και οι όροι που χρησιμοποιούνται στο παρόν κεφάλαιο.

Για παράδειγμα και όλως ενδεικτικώς, λέξεις και φράσεις όπως Διαπιστευτήρια, Υπηρεσία Χρονοσήμανσης, Αρχή Πιστοποίησης, Αρχή Εγγραφής Υπηρεσιών Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, Δικτυακός τόπος, Διαλειτουργικότητα, Ηλεκτρονικό Αρχείο, Ασφάλεια Πληροφοριακών Συστημάτων, Ασφάλεια Πληροφοριών και Δεδομένων, Εγγραφή, Ηλεκτρονικά έγγραφα, Ηλεκτρονικό Πρωτόκολλο, Ηλεκτρονικές Πληρωμές, Ταυτοποίηση, Αυθεντικοποίηση, Ηλεκτρονική/Προηγμένη Ηλεκτρονική

Υπογραφή, Πολιτική Ασφάλειας, οι οποίες χρησιμοποιούνται στο παρόν κεφάλαιο, έχουν την έννοια που τους αποδίδεται στο άρθρο 3 του ν. 3979/2011 και το π.δ. 150/2001.

Άρθρο 3

Στο τρίτο άρθρο προσδιορίζεται το πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου, ήτοι ότι αυτός εφαρμόζεται, ως προς μεν τις διαδικασίες ανάθεσης, για όλους τους διαγωνισμούς άνω του ορίου που τίθεται για τον πρόχειρο διαγωνισμό, ως προς δε την καταχώριση των συμβάσεων και λοιπών στοιχείων, για όλες τις συμβάσεις προϋπολογισμού άνω των 1.000 ευρώ, όπως ήδη ισχύει βάσει του άρθρου 11 του ν. 4013/2011.

Σημειώνεται ότι στην ελληνική έννομη τάξη υφίσταται και ισχύει ολοκληρωμένο πλαίσιο για την ανάθεση και εκτέλεση των δημοσίων συμβάσεων έργων, προμηθειών και υπηρεσιών, είτε προερχόμενο από την ευρωπαϊκή ένωση, είτε από την εσωτερική νομοθετική διαδικασία (ενδεικτικά προεδρικά διατάγματα 59/2007, 60/2007, 118/2007, ν. 2286/1995 κ.ο.κ.). Οι ρυθμίσεις του παρόντος κεφαλαίου δεν θίγουν τους όρους που τίθενται από την κείμενη νομοθεσία για τη διεξαγωγή των διαγωνισμών, τη σύναψη και εκτέλεση των συμβάσεων, αλλά αποσκοπούν στο να παράσχουν τα νομικά εργαλεία, ώστε οι όροι αυτοί να τηρούνται και στις περιπτώσεις που οι διαγωνισμοί γίνονται ηλεκτρονικά. Με την έννοια αυτή, το παρόν κεφάλαιο συμπληρώνει το υπάρχον νομικό σύστημα για την ειδική περίπτωση της ηλεκτρονικής ανάθεσης συμβάσεων και δεν το τροποποιεί, επομένως δεν υφίσταται παράλληλη ρύθμιση του ίδιου αντικειμένου.

Άρθρο 4

Με το τέταρτο άρθρο οι Αναθέτουσες Αρχές οι οποίες διενεργούν τους διαγωνισμούς για δημόσια έργα και για προμήθεια αγαθών και υπηρεσιών, κατατάσσονται σε τρεις (3) κατηγορίες, τις πρωτοβάθμιες, τις κεντρικές και τις επιτελικές, καθώς και παρέχεται η απαραίτητη νομοθετική εξουσιοδότηση στον Υπουργό Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και στους συναρμόδιους Υπουργούς να καθορίσουν τις Κεντρικές Αναθέτουσες Αρχές, στις οποίες θα απευθύνονται τα αιτήματα των εποπτευόμενων υπηρεσιών και φορέων των Υπουργείων.

Η ομαδοποίηση των αναθετουσών αρχών και η διενέργεια των διαγωνισμών σε κεντρικό επίπεδο, σε συνδυασμό με τη χρήση σύγχρονων εργαλείων, όπως οι συμβάσεις-πλαίσιο θα διευκολύνει την ομοιομορφία των διαγωνιστικών διαδικασιών, με συνακόλουθες συνέπειες στην ταχύτητα διεξαγωγής τους και τον περιορισμό των δικαστικών διενέξεων, αλλά και θα οδηγήσει σε οικονομίες κλίμακος.

Άρθρο 5

Με το άρθρο αυτό καθορίζεται η δημόσια υπηρεσία που υποστηρίζει το Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ. και περιγράφονται οι αρμοδιότητές της, η οποία είναι ανεξάρτητη από τα όργανα που καλούνται να χρησιμοποιήσουν το Σύστημα και τα ο-

ποία δεν είναι άλλα από τα αρμόδια όργανα των κατά περίπτωση αναθετουσών αρχών.

Άρθρο 6

Με το άρθρο αυτό καθορίζονται οι ειδικότεροι κανόνες λειτουργίας του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ., προσδιορίζονται η διαδικασία υποβολής και διακίνησης των ηλεκτρονικών εγγράφων και δεδομένων, τα δικαιώματα των χρηστών του συστήματος, η πολιτική ασφαλείας του συστήματος και η παροχή υπηρεσιών χρονοσήμανσης στο σύστημα, ορίζονται οι όροι αυθεντικότητας της προέλευσης και ακεραιότητας του περιεχομένου και προσδιορίζεται η υποχρεωτική χρήση προηγμένης ηλεκτρονικής υπογραφής για όλους τους χρήστες του συστήματος. Επίσης ορίζεται και η εξαιρετική διαδικασία και οι προϋποθέσεις για την χρήση απλής ηλεκτρονικής υπογραφής, καθώς επίσης και οι προϋποθέσεις με τις οποίες θα διεκπεραιώνονται ολικά ή μερικά δημόσιες συμβάσεις σε περίπτωση αδυναμίας λειτουργίας του συστήματος.

Οι ρυθμίσεις εναρμονίζονται με το σύστημα της κείμενης νομοθεσίας για την Ηλεκτρονική Διακυβέρνηση (νόμοι 3731/2008, 3979/2011 και 4013/2011, π.δ. 150/2001, ΥΑΠ/Φ.40.4/3/1031/23.4.2012 και ΥΑΠ/Φ.40.4/1/989/10.4.2012) και εξειδικεύουν τους κανόνες αυτούς για την εξυπηρέτηση των αναγκών των ηλεκτρονικών διαγωνισμών και παρακολούθησης συμβάσεων, ώστε το Σύστημα να είναι λειτουργικό στην πράξη, πάντα σε συμφωνία με το ισχύον πλαίσιο για τις δημόσιες συμβάσεις έργων, προμηθειών, υπηρεσιών.

Άρθρο 7

Με το άρθρο αυτό παρέχεται εξουσιοδότηση ώστε με προεδρικό διάταγμα να ρυθμιστούν ειδικότερα θέματα που άπτονται της εφαρμογής του παρόντος κεφαλαίου στο πλαίσιο λειτουργίας του ΕΣΗΔΗΣ, καθώς και διαλειτουργικότητας του συστήματος με άλλες βάσεις δεδομένων, προκειμένου να μεγιστοποιούνται τα οφέλη της σύγχρονης τεχνολογίας προς όφελος την Διοίκησης και των πολιτών Πρόκειται για θέματα τεχνικού χαρακτήρα, που αφορούν την ακριβή πορεία της διαγωνιστικής διαδικασίας και τα βήματα που ακολουθούν οι χρήστες για τη λειτουργία του συστήματος. Ορίζεται δε χρονικός περιορισμός για την έκδοση των εκτελεστικών διαταγμάτων, προκειμένου να λειτουργήσει σύντομα το Σύστημα.

Άρθρο 8

Με το όγδοο άρθρο θεσπίζονται ειδικές και μεταβατικές διατάξεις, με τις οποίες ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα για την απρόσκοπτη λειτουργία του Ε.Σ.Η.ΔΗ.Σ, όπως η πιλοτική εφαρμογή του συστήματος.

Άρθρο 9

Με το άρθρο αυτό ρυθμίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου, με την πρόβλεψη της σταδιακής υπαγωγής των υπηρεσιών και φορέων του δημοσίου τομέα στην υποχρεωτική εφαρμογή του ΕΣΗΔΗΣ, με πρώτους τους φορείς της Κεντρικής Κυβέρνησης από 01.07.2013 για προμήθειες και υπηρεσίες και φτάνοντας στο σύνολο του Δη-

μόσιου Τομέα από 01.10.2015. Σκοπός είναι αφενός να υπάρξει επαρκής χρόνος για την προετοιμασία και εκπαίδευση των αναθετουσών αρχών και οικονομικών φορέων πάνω στις δυνατότητες και τις ιδιαιτερότητες του ηλεκτρονικού συστήματος και αφετέρου όλοι οι εμπλεκόμενοι φορείς να επωφεληθούν από την εμπειρία των αναθετουσών αρχών που είναι θα ήδη εξοικειωμένες με αυτό.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΔΕΥΤΕΡΟ

Άρθρο 10

Με τις διατάξεις του άρθρου αυτού τροποποιείται ο ν. 3419/2005 και προσαρμόζεται στις νέες απαιτήσεις, με τις οποίες λειτουργούν γραφεία Γενικού Εμπορικού Μητρώου στα επιμελητήρια.

Άρθρο 11

Με την παρούσα ρύθμιση τροποποιούνται οι διατάξεις του ν. 4072/2012 για τις Ιδιωτικές Κεφαλαιουχικές Εταιρείες και ορίζεται η διαδικασία μετατροπής και καταχώρισης τους μέσω του ΓΕΜΗ αντί της Υπηρεσίας Μίας Στάσης όπως είχε περιληφθεί στο ν. 4072/2012.

Άρθρο 12

Με τις ρυθμίσεις του παρόντος άρθρου το Αυτοτελές Γραφείο Γ.Ε.Μ.Η., αναβαθμίζεται σε Τμήμα Γ.Ε.Μ.Η. υπαγόμενο στη Δ/ση Ανωνύμων Εταιρειών – Πίστεως της Γενικής Γραμματείας Εμπορίου του Υπουργείου Ανάπτυξης, Ανταγωνιστικότητας, Υποδομών, Μεταφορών και Δικτύων και επέρχονται οι αναγκαίες τροποποιήσεις στον Οργανισμό του άλλοτε Υπουργείου Εμπορίου.

Άρθρο 13

Με τη ρύθμιση του άρθρου αυτού ορίζεται ότι για την έγκριση συγχώνευσης ανωνύμων εταιρειών, η τοπική αρμοδιότητα είναι εκείνη της έδρας της απορροφούσας εταιρείας. Σκοπός της ρύθμισης αυτής είναι να επιταχυνθούν οι διαδικασίες για τη συγχώνευση των εταιρειών. Επιπλέον, με την εν λόγω ρύθμιση επιτυγχάνεται μείωση του κόστους για τις συγχωνευόμενες εταιρείες και ολοκληρώνεται η μεταβίβαση των αρμοδιοτήτων στις Περιφέρειες, στην εποπτεία των οποίων ανήκουν οι συγχωνευόμενες εταιρείες.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΤΡΙΤΟ

Άρθρο 14

Με το άρθρο αυτό η νομοθεσία εναρμονίζεται με την νομολογία του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου, προστατεύοντας όχι μόνο το εμπορικό σήμα αλλά και τα διαφημιστικά συνθήματα.

Άρθρο 15

Στο άρθρο 131 προτείνεται η εν λόγω τροποποίηση για να καταστεί σαφές ότι ο νέος δικαιούχος σήματος μπορεί να ασκήσει παρέμβαση, εφόσον η μεταβίβαση του σήματος γίνεται κατά το στάδιο που η υπόθεση είναι εκ-

κρεμής ενώπιον της Διοίκησης, των Διοικητικών Δικαστηρίων ή του ΣτΕ. Το θέμα αυτό είχε απασχολήσει τα Διοικητικά Δικαστήρια και λύθηκε προς την κατεύθυνση που υιοθετεί η ως άνω διατύπωση, ούτως ώστε κρίνεται απαραίτητη η ενσωμάτωσή της στον παρόντα νόμο.

Άρθρο 16

Στο άρθρο 132 αποσαφηνίζεται ότι η παραχώρηση άδειας χρήσης σήματος είναι έγγραφη, γεγονός που λειτουργεί υπέρ της ασφάλειας των συναλλαγών, χωρίς να επιβαρύνεται ο εν λόγω θεσμός με υπερβολικό και αδικαιολόγητο τύπο που ίσχυε κατά τον προϊσχύοντα νόμο, ενώ παράλληλα επαφίεται στην απόλυτη εξουσία του δικαίουχου η διάθεση του σήματός του.

Άρθρο 17

Στο άρθρο 136 αντικαθίσταται ο όρος «ηλεκτρονική διεύθυνση» από τον όρο «ηλεκτρονικό ταχυδρομείο», όσον αφορά τα στοιχεία επικοινωνίας του πληρεξουσίου δικηγόρου και του αντικλήτου, καθώς το ζητούμενο είναι να μπορούν να κοινοποιηθούν σε αυτούς έγγραφα ηλεκτρονικά.

Άρθρο 18

Η τροποποίηση στην παρ. 3 του άρθρου 138 αίρει τις αμφιβολίες για την τύχη της δήλωσης σήματος που δεν πληροί τις ελάχιστες προϋποθέσεις προκειμένου να εξετασθεί.

Άρθρο 19

Οι συμπληρώσεις στις παραγράφους 1 και 4 του άρθρου 139 κρίνονται απαραίτητες προκειμένου να ορισθεί ο τρόπος κοινοποίησης τόσο των αποφάσεων των εξεταστών όσο και αυτών της Διοικητικής Επιτροπής Σημάτων (Δ.Ε.Σ.), προτάσσοντας την ηλεκτρονική κοινοποίηση ως ευχερέστερη και με λιγότερο κόστος για τη Διοίκηση.

Άρθρο 20

Η κατάργηση του δευτέρου εδαφίου της παρ. 4 του άρθρου 140 κρίθηκε απαραίτητη για να αποφευχθεί πλεονασμός, αφού υπάρχει πλέον γενική πρόβλεψη με τη νέα παρ. 2 του άρθρου 179, η οποία ρητά αναφέρει ότι αν δεν καταβληθούν τα προβλεπόμενα τέλη συντρέχει λόγος απαραδέκτου του ενδίκου μέσου.

Άρθρο 21

Οι συμπληρώσεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 142 είναι απαραίτητες για να προβλεφθεί ο τρόπος και η προθεσμία κοινοποίησης της ανακοπής και των τυχόν πρόσθετων λόγων επ' αυτής, καθώς και η γνωστοποίηση της ημερομηνίας συζήτησης αυτής στον καταθέτη του σήματος, προκειμένου να δοθεί η δυνατότητα σε αυτόν να παρασταθεί ενώπιον της Δ.Ε.Σ. και να αναπτύξει τους ισχυρισμούς του.

Άρθρο 22

Η απαλοιφή του δευτέρου εδαφίου της παρ. 2, καθώς

Αιτιολογική Έκθεση στο σχέδιο νόμου «Ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, τροποποίηση του ν.3448/2006 (Α' 57), προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2013/37/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας, ρυθμίσεις θεμάτων Εισαγωγικού Διαγωνισμού Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και άλλες διατάξεις».

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΘΕΣΗ

στο σχέδιο νόμου «Ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, τροποποίηση του ν. 3448/2006 (Α' 57), προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της Οδηγίας 2013/37/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας, ρυθμίσεις θεμάτων Εισαγωγικού Διαγωνισμού Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και άλλες διατάξεις»

Προς τη Βουλή των Ελλήνων

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Α'

ΑΝΟΙΚΤΗ ΔΙΑΘΕΣΗ ΚΑΙ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΧΡΗΣΗ
ΕΓΓΡΑΦΩΝ, ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΩΝ ΚΑΙ ΔΕΔΟΜΕΝΩΝ ΤΟΥ
ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΤΟΜΕΑ, ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΗ ΔΙΑΤΑΞΕΩΝ
ΠΡΩΤΟΥ ΚΕΦΑΛΑΙΟΥ Ν. 3448/2006 (Α' 57),
ΠΡΟΣΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΣ
ΣΤΙΣ ΔΙΑΤΑΞΕΙΣ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ 2013/37/ΕΕ ΤΟΥ
ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ

Αντικείμενο ρύθμισης των διατάξεων του παρόντος είναι η καθιέρωση της αρχής της ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα, ο καθορισμός όρων, προϋποθέσεων και τρόπων διευκόλυνσης για την υλοποίησή της και η προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις διατάξεις της 2013/37 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου.

Το παρόν κεφάλαιο καθιερώνει την αρχή της ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα (open by default), αντικαθιστώντας την ισχύουσα ρύθμιση σύμφωνα με την οποία η πρόσβαση στη δημόσια πληροφορία προϋποθέτει αίτημα του ενδιαφερόμενου. Οικοθεν νοείται ότι η ως άνω θεσμική μεταβολή τελεί υπό την επιφύλαξη της προστασίας των προσωπικών δεδομένων και της ιδιωτικότητας των πολιτών.

Η ανοικτή διάθεση των δημοσίων δεδομένων ενισχύει σημαντικά τη διαφάνεια και τη λογοδοσία στο δημόσιο, στο πλαίσιο της αρχής της φανεράς δράσης της διοίκησης. Παράλληλα, μπορεί να οδηγήσει σε οικονομικά οφέλη τόσο ευθέως από υπηρεσίες που αναπτύσσονται με τα ανοικτά δεδομένα όσο και από το εισόδημα που δημιουργούν οι νέες θέσεις απασχόλησης που δημιουργούνται. Όπως έχει προσφυσά διατυπωθεί η πληροφορία είναι για τον ψηφιακό κόσμο, ότι το πετρέλαιο για τον αναλογικό.

Πράγματι, τα έγγραφα, οι πληροφορίες και τα δεδομένα που παράγονται από φορείς του δημόσιου τομέα αποτελούν μια ευρεία, ποικίλη και πολύτιμη δεξαμενή πόρων που μπορεί να ωφεληθεί σημαντικά την οικονομία της γνώσης. Οι πολιτικές ανοικτών δεδομένων οι οποίες ενθαρρύνουν την ευρεία διαθεσιμότητα και την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα για προσωπικούς ή εμπορικούς σκοπούς, με ελάχιστους ή καθόλου νομικούς, τεχνικούς ή οικονομικούς περιορισμούς, και οι οποίες προωθούν την κυκλοφορία των πληροφοριών όχι μόνο για τους οικονομικούς φορείς αλλά και για το κοινό, μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο στην ταχεία ανάπτυξη νέων υπηρεσιών που βασίζονται σε νέους τρόπους συνδυασμού και χρησιμοποίησης αυτών των πληροφοριών, τόνωσης της οικονομικής ανάπτυξης

και προώθησης της κοινωνικής δέσμευσης.

Διαφορετικά σύνολα δεδομένων ενεργοποιούν διαφορετικούς τομείς της οικονομίας. Για παράδειγμα, η διάθεση στοιχείων προσβασιμότητας μειώνει τα εμπόδια για εργασία, ταξίδια και τουρισμό για ανθρώπους με κινητικά προβλήματα. Η διάθεση δεδομένων σχετικά με τις δημόσιες μεταφορές, ιδίως δεδομένων πραγματικού χρόνου, αυξάνει τόσο τον αριθμό των επιβατών όσο και το διαθέσιμο χρόνο τους.

Σημαντική είναι και η μείωση κόστους από την αποδοτικότερη λειτουργία του συνόλου του δημοσίων υπηρεσιών. Σήμερα, αρκετοί δημόσιοι φορείς δεν έχουν πρόσβαση στα δεδομένα που παράγουν ή συλλέγουν άλλοι φορείς του δημοσίου. Για παράδειγμα η πρόσβαση σε γεωχωρικά δεδομένα του κτηματολογίου θα μπορούσε να διευκολύνει τη λειτουργία των υποθηκοφυλακείων ή των πολεοδομιών, οδηγώντας σε σημαντικές μειώσεις τόσο στο κόστος λειτουργίας τους όσο και στο κόστος διεκπεραίωσης των συναλλαγών από την πλευρά του πολίτη. Υπενθυμίζεται συναφώς ότι ο ν. 3882/2010 (Α' 166) για τα γεωχωρικά δεδομένα περιέχει επιφύλαξη υπέρ του ν. 3448/2006 (άρθρο 2 του ν. 3882/2010), και επομένως εξακολουθεί να εφαρμόζεται καθ' ο μέτρο εισάγει ειδικότερες διατάξεις για τα γεωχωρικά δεδομένα, που δεν έρχονται σε σύγκρουση με εκείνες του ν. 3448/2006. Παράλληλα, η ελεύθερη διάθεση δημοσίων δεδομένων μειώνει το κόστος συναλλαγής των πολιτών, με το κράτος καθώς περισσότερο και καλύτερης ποιότητας δεδομένα έχουν ως αποτέλεσμα πιο πληροφορημένους πολίτες, και επομένως οδηγούν σε μείωση του αριθμού των άκαρπων επισκέψεων σε δημόσιες υπηρεσίες. Σημαντική είναι επίσης η ενίσχυση του ανταγωνισμού και η μείωση του κόστους των υπηρεσιών που προσέφεραν ιδιωτικές επιχειρήσεις που προηγουμένως έπρεπε να προβούν σε χρονοβόρες διαδικασίες ή/και να καταβάλουν αντίτιμο για να αποκτήσουν δημόσια δεδομένα.

Τα Ανοικτά Δεδομένα εκτιμάται πως θα οδηγήσουν σε οικονομικά οφέλη πλέον των 40 δις ευρώ για την Ε.Ε. (βλ. <http://ec.europa.eu/digital-agenda/en/open-data-0>), καθώς και σε αύξηση της οικονομικής δραστηριότητας που θα ξεπερνά τα \$ 3 τρις, σε επτά (7) διαφορετικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας (εκπαίδευση, μεταφορές, καταναλωτικά προϊόντα, ηλεκτρική ενέργεια, πετρέλαιο και φυσικό αέριο, υγεία και καταναλωτική πίστη) σε παγκόσμιο επίπεδο, με μία κατανομή μεταξύ Η.Π.Α. (\$ 1.1 τρις), Ευρώπης (\$ 900 δις) και του υπόλοιπου κόσμου (\$ 1.7 τρις) (McKinsey: <http://bit.ly/Hv9OgH>).

Με τις παρούσες διατάξεις σκοπεύεται επίσης η προσαρμογή της εθνικής νομοθεσίας στις προβλέψεις της οδηγίας 2013/37 Ε.Ε. η οποία τροποποιεί την Οδηγία 2003/98 για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα, με βάση την οποία εκδόθηκε ο ν. 3448/2006 (Α' 57) «Για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα και τη ρύθμιση θεμάτων αρμοδιότητας Υπουργείου Εσωτερικών, Δημόσιας Διοίκησης και Αποκέντρωσης». Από την πρώτη θέσπιση δέσμης κανόνων για την περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημοσίου τομέα, το 2003, η ποσότητα των δεδομένων συμπεριλαμβανομένων των δημοσίων δεδομένων, έχει αυξηθεί εκθετικά, ενώ παράγονται και συλλέγονται νέοι τύποι δεδομένων. Παράλληλα, είμαστε μάρτυρες της συνεχούς εξέλιξης στον τομέα των τεχνολογιών για την ανάλυση, την εκμετάλλευση και την επεξεργασία των δεδομένων. Η ταχεία αυτή τεχνολογική εξέλιξη καθιστά δυ-

νατή τη δημιουργία νέων υπηρεσιών και νέων εφαρμογών, που βασίζονται στη χρήση, τη συσσώρευση ή τον συνδυασμό δεδομένων. Οι εισαγόμενες ρυθμίσεις καθίστανται επιβεβλημένες καθ' όσον οι παλαιές διατάξεις που θεσπίστηκαν το πρώτον σε κοινοτικό επίπεδο το 2003 δεν συμβαδίζουν με τις γοργές αυτές αλλαγές, με αποτέλεσμα να κινδυνεύουν να χαθούν οι οικονομικές και κοινωνικές ευκαιρίες που προσφέρονται από την περαιτέρω χρήση δεδομένων του δημόσιου τομέα.

Πλην των ανωτέρω νομοθετικών ρυθμίσεων το παρόν κεφάλαιο του νομοσχεδίου εναρμονίζεται και με τις λοιπές πολιτικές που δρομολογεί η Ευρωπαϊκή Ένωση προκειμένου να είναι σε θέση να αξιοποιήσει τις σχετικές ευκαιρίες και να είναι παγκοσμίως ανταγωνιστική στην οικονομία των δεδομένων. Συγκεκριμένα, η Ε.Ε. εγκαινιάζει την εκπόνηση ενός σχεδίου δράσης για την ενδράωση της μελλοντικής οικονομίας που βασίζεται στα δεδομένα. Ταυτόχρονα σκοπεύει να επικεντρώσει τη δημόσια Έρευνα και Καινοτομία στους τεχνολογικούς, νομικούς και άλλους φραγμούς και να μεριμνήσει ώστε το συναφές νομικό πλαίσιο και οι σχετικές πολιτικές, οι οποίες αφορούν, για παράδειγμα, τη διαλειτουργικότητα, την προστασία των δεδομένων, την ασφάλεια και τα δικαιώματα διανοητικής ιδιοκτησίας (ΔΔΙ), να ευνοούν τον τομέα των δεδομένων και να κάνει χρήση των δημόσιων συμβάσεων με σκοπό τη μεταφορά των αποτελεσμάτων των τεχνολογιών δεδομένων στην αγορά (COM 2014/442).

Τέλος, οι διατάξεις απηχούν την παγκόσμια τάση ανοίγματος των δημόσιων δεδομένων όπως ο «Χάρτης των ανοιχτών δεδομένων» που εξέδωσε η ομάδα G8 το 2013 ο οποίος ενσωματώνει την αρχή των κατ' αρχήν ανοιχτών δεδομένων (open by default) και τονίζει την ανάγκη καθιέρωσης της δυνατότητας για ελεύθερη και απρόσκοπτη περαιτέρω χρήση των δεδομένων τόσο από τους ανθρώπους όσο και από μηχανήματα (COM 2014/442).

Σημειώνεται ότι κατά την κατάρτιση του νομοσχεδίου τηρήθηκαν οι υποχρεώσεις που απορρέουν από την Οδηγία 98/34/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 22ας Ιουνίου 1998 για την καθιέρωση μιας διαδικασίας πληροφόρησης στον τομέα των τεχνικών προτύπων και κανονισμών (ΕΕ L 204 της 21/07/1998, σ. 37), όπως τροποποιήθηκε από την Οδηγία 2006/96/ΕΚ της 20ής Νοεμβρίου 2006 (ΕΕ L263 της 20/12/2006, σ. 81).

Ειδικότερα, επί των επιμέρους άρθρων:

Επί των άρθρων 1 και 2: ανοικτή διάθεση των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου.

Η Οδηγία 2003/98/ΕΚ και αντίστοιχα και ο ν. 3448/2006 δεν περιέχει υποχρέωση που αφορά στην παροχή πρόσβασης σε έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα ή υποχρέωση παροχής άδειας για την περαιτέρω χρήση τους. Με τη διάταξη του άρθρου 1, όπως προαναφέρθηκε, θεσπίζεται σαφής υποχρέωση των φορέων του δημόσιου τομέα να προσφέρουν τα έγγραφα, τις πληροφορίες και τα δεδομένα τους ανοικτά για περαιτέρω χρήση, εκτός εάν η πρόσβαση περιορίζεται ή απαγορεύεται βάσει των εξαιρέσεων που προβλέπονται στο νόμο και αιτιολογούνται ειδικώς (αρχή της ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης της δημόσιας πληροφορίας – open by default).

Ο όρος « ανοικτά δεδομένα » αναφέρεται σε ένα υπο-

σύνολο δεδομένων, δηλαδή σε δεδομένα τα οποία τίθενται δωρεάν στη διάθεση όλων για περαιτέρω χρήση τόσο για εμπορικούς όσο και για μη εμπορικούς σκοπούς (COM 2014/442).

Με βάση την παράγραφο 2 του άρθρου 2 του ν. 3448/2006, όπως τροποποιείται, τα σύνολα εγγράφων, οι πληροφορίες και δεδομένων κατατάσσονται σε τέσσερις κατηγορίες:

α) όσα διατίθενται στο διαδίκτυο σε ανοικτό μηχαναγνώσιμο μορφότυπο ο οποίος συμμορφώνεται σε ανοικτά πρότυπα,

β) όσα διατίθενται ανοικτά για περαιτέρω χρήση, αλλά δεν είναι δυνατή η διαδικτυακή διάθεσή τους. Για την πρόσβαση και περαιτέρω χρήση των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων αυτών απαιτείται η υποβολή αίτησης,

γ) εκείνα για τα οποία οι δημόσιοι φορείς εξαιρετικώς επιβάλλουν όρους για την πρόσβαση και περαιτέρω χρήση τους μέσω αδειοδότησης ή μέσω της επιβολής τελών.

δ) εκείνα για τα οποία απαγορεύεται η πρόσβαση δυνάμει άλλων νομοθετικών προβλέψεων, ιδίως για λόγους προστασίας προσωπικών δεδομένων, εθνικής ασφάλειας, άμυνας ή δημόσιας τάξης, πνευματικής ιδιοκτησίας, απορρήτου κ.ο.κ..

Επί της παραγράφου 1 του άρθρου 3 για τον ορισμό της δημόσιας αποστολής των οικείων φορέων.

Οι διατάξεις του παρόντος ισχύουν για τα έγγραφα, τις πληροφορίες και τα δεδομένα η διάθεση των οποίων εμπίπτει στο πεδίο της δημόσιας αποστολής των οικείων φορέων του δημόσιου τομέα, όπως αυτή ορίζεται από τις ισχύουσες κάθε φορά διατάξεις.

Επί των παραγράφων 2, 3 και 5 άρθρου 3 για την εξαίρεση ορισμένων εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα από το πεδίο εφαρμογής του νόμου, ιδίως για λόγους προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.

Κατά την υλοποίηση και εφαρμογή των προβλέψεων του νόμου θα πρέπει να τηρούνται πλήρως οι αρχές της προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Ειδικές προβλέψεις υπάρχουν τόσο στην παράγραφο 3 σύμφωνα με την οποία εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του παρόντος νόμου έγγραφα, τμήματα εγγράφων, πληροφορίες και δεδομένα στα οποία είτε η πρόσβαση απαγορεύεται ή περιορίζεται για λόγους προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, είτε στα οποία επιτρέπεται μεν η πρόσβαση, η περαιτέρω χρήση τους όμως είναι ασυμβίβαστη με τη νομοθεσία για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα, όσο και στην παράγραφο 5 σύμφωνα με την οποία η ανοικτή διάθεση, περαιτέρω χρήση και εν γένει επεξεργασία εγγράφων πληροφοριών και δεδομένων γίνεται πάντοτε με την επιφύλαξη τήρησης των διατάξεων για την προστασία του ατόμου από την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (ν. 2472/1997, Α' 50), όπως αυτές κάθε φορά ισχύουν.

Η ως άνω νομοθετική πρόβλεψη στοιχεί με το άρθρο 1 παρ. 4 της Οδηγίας 2003/98 που ορίζει ότι «αφήνει ανέπαφο και ουδόλως θίγει το επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων και ιδίως δεν μεταβάλλει τις υποχρεώσεις και τα δικαιώματα που καθορίζονται από την Οδηγία 95/46/ΕΚ». Συνεπώς, η διάταξη της παραγράφου 5 καταλαμβάνει περιπτώσεις εγγράφων που περιέχουν προσωπικά δεδομένα, τα οποία δεν εξαιρούνται δυνάμει

των κανόνων για την πρόσβαση λόγω προστασίας των προσωπικών δεδομένων ούτε εξαιρείται δυνάμει νόμου η περαιτέρω χρήση τους, για τα οποία η τυχόν περαιτέρω χρήση υπόκειται επιπλέον στους κανόνες για την προστασία των προσωπικών δεδομένων.

Η Οδηγία 95/46/ΕΚ για την προστασία των προσωπικών δεδομένων και ο ν. 2472/1997, καθιερώνουν τη βασική αρχή του προκαθορισμένου και ειδικού σκοπού. Τούτο σημαίνει ότι κάθε επεξεργασία, όπως η διάθεση και περαιτέρω επεξεργασία, πρέπει να πραγματοποιείται για συγκεκριμένο σκοπό και επίσης ο σκοπός της πρώτης συλλογής και επεξεργασίας στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων του δημόσιου φορέα, δεν πρέπει να είναι ασυμβίβαστος με κάθε περαιτέρω σκοπό. Κατ' αρχήν λοιπόν, αν η περαιτέρω χρήση προσωπικών δεδομένων αποφασισθεί για κάθε σκοπό, για να είναι συμβατή με τη νομοθεσία για την προστασία των προσωπικών δεδομένων πρέπει να πραγματοποιείται με ανωνυμοποιημένα δεδομένα, και αφού ελεγχθεί ότι η ανωνυμοποίηση είναι αποτελεσματική, ότι δηλαδή δεν επιτρέπει σε συνδυασμό με άλλα δεδομένα που τυχόν ευρίσκονται ελεύθερα στο διαδίκτυο ή αλλού την ταυτοποίηση των ατόμων.

Στην περίπτωση που αποφασιστεί η περαιτέρω χρήση προσωπικών δεδομένων, θα πρέπει να προηγείται της απόφασης περί περαιτέρω χρήσης μελέτη επιπτώσεων στην ιδιωτικότητα, από την οποία να προκύπτουν οι συμβατοί σκοποί και περιορισμοί χρήσης και χρηστών, καθώς και τα οργανωτικά και τεχνικά μέτρα για την προστασία των προσωπικών δεδομένων. Και τούτο εν όψει του ότι η Οδηγία 95/46/ΕΚ και ο ν. 2472/1997 επιτρέπουν την επεξεργασία προσωπικών δεδομένων μόνο για συμβατούς με τον αρχικό σκοπούς. Συνεπώς, για την περαιτέρω χρήση πρέπει να συγκεκριμενοποιείται ο σκοπός και να είναι συμβατός με τον αρχικό σκοπό συλλογής και επεξεργασίας. Μόνο σε τυχόν θετικό για «περιορισμένη» περαιτέρω χρήση αποτέλεσμα της μελέτης επιπτώσεων, τα δεδομένα μπορούν να διατίθενται χωρίς αποτελεσματική ανωνυμοποίηση προς περαιτέρω χρήση. Στην περίπτωση αυτή, τα φυσικά πρόσωπα στα οποία αφορούν τα δεδομένα, πρέπει να ενημερώνονται με πρόσφορο τρόπο για την ειδικότερη περαιτέρω χρήση, πριν αυτή πραγματοποιηθεί.

Περαιτέρω, εξαιρούνται από το πεδίο εφαρμογής του νόμου έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα που αφορούν την εθνική ασφάλεια, άμυνα ή δημόσια τάξη, το φορολογικό και το στατιστικό απόρρητο, το εμπορικό, βιομηχανικό, επιχειρηματικό, επαγγελματικό ή εταιρικό απόρρητο, έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα για τα οποία απαιτείται από ειδικές διατάξεις η απόδειξη ειδικού εννόμου συμφέροντος από τους πολίτες ή τις επιχειρήσεις και τμήματα εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων που περιέχουν μόνο λογότυπα, εμβλήματα και σήματα. Ειδική εξαίρεση προβλέπεται για την προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς από κλοπή, λεηλασία, βανδαλισμό, λαθρανασκαφή, αρχαιοκαπηλία, και γενικά την αποφυγή έκθεσης σε κίνδυνο κινητών και ακινήτων μνημείων και χώρων που προστατεύονται βάσει του ν. 3028/2002. Επισημαίνεται ότι αντίστοιχη πρόβλεψη υφίσταται στο ν. 3882/2010 για τα γεωχωρικά δεδομένα.

Επί της παραγράφου 4 του άρθρου 3 για την επέκταση του πεδίου εφαρμογής σε βιβλιοθήκες, μουσεία και αρχεία.

Το πεδίο εφαρμογής του νόμου επεκτείνεται σε βιβλιοθήκες, συμπεριλαμβανομένων των βιβλιοθηκών Α-

νώτατων Εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, μουσεία και αρχεία. Οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία και τα αρχεία κατέχουν σημαντικό αριθμό πολύτιμων πόρων και πληροφοριών του δημόσιου τομέα, δεδομένου ότι τα προγράμματα ψηφιοποίησης έχουν πολλαπλασιάσει την ποσότητα του κοινόχρηστου ψηφιακού υλικού. Αυτές οι συλλογές πολιτιστικής κληρονομιάς και τα συναφή μεταδεδομένα αποτελούν δυνητική βάση για προϊόντα και υπηρεσίες ψηφιακού περιεχομένου και διαθέτουν τεράστιες δυνατότητες καινοτόμου περαιτέρω χρήσης σε τομείς όπως η εκπαίδευση και ο τουρισμός. Οι ευρύτερες δυνατότητες περαιτέρω χρήσης πολιτιστικού υλικού του δημόσιου τομέα, μεταξύ άλλων, επιτρέπουν στις επιχειρήσεις να εκμεταλλεύονται το δυναμικό του και να συμβάλουν στην οικονομική ανάπτυξη και τη δημιουργία θέσεων απασχόλησης.

Η διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής του νόμου περιορίζεται, σύμφωνα και με την Οδηγία 2013/37, σε τρεις τύπους πολιτιστικών ιδρυμάτων – βιβλιοθήκες, μουσεία και αρχεία - επειδή οι συλλογές τους αποτελούν και θα αποτελούν ολόένα και περισσότερο πολύτιμο υλικό για περαιτέρω χρήση σε πολλά προϊόντα όπως εφαρμογές κινητών τηλεφώνων. Όσον αφορά ειδικά τα Αρχεία του Κράτους, εξακολουθούν να ισχύουν οι ειδικότερες διατάξεις που τα διέπουν, με την αυτονόητη επιφύλαξη της νομοθεσίας περί προσωπικών δεδομένων. Το αυτό ισχύει και για τις ειδικότερες διατάξεις της νομοθεσίας για την προστασία των αρχαιοτήτων.

Άλλοι τύποι πολιτιστικών ιδρυμάτων (όπως ορχήστρες, λυρικές σκηνές, μπαλέτα και θέατρα), συμπεριλαμβανομένων των αρχείων που ανήκουν στα ιδρύματα αυτά, εξαιρούνται, λόγω της ιδιαιτερότητάς τους ως «τέχνες του θεάματος». Δεδομένου ότι σχεδόν όλο το υλικό τους καλύπτεται από δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας τρίτων και θα εξαιρείτο, συνεπώς, από το πεδίο εφαρμογής του νόμου, η υπαγωγή τους στο πεδίο εφαρμογής θα είχε περιορισμένα αποτελέσματα.

Επί της παραγράφου 1 άρθρου 4.

Με τη νέα διάταξη προστίθενται στους υπόχρεους φορείς ρητώς η ανεξάρτητες διοικητικές αρχές, τόσο οι συνταγματικά κατοχυρωμένες, όσο και οι νομοθετικά θεσπισμένες.

Επί της παραγράφου 2 άρθρου 4.

Η τροποποίηση της παρ. 3 του άρθρου 4 ν. 3448/2006 έχει διττό σκοπό: Κατ' αρχάς διευκρινίζεται ότι ως έγγραφο εν τη εννοία του νόμου, νοείται όχι μόνο το καθ' εαυτό έγγραφο, αλλά και τμήμα εγγράφου, πληροφορία ή δεδομένο. Το κέντρο βάρους στρέφεται πλέον από την έννοια του εγγράφου σε εκείνη του δεδομένου, και κατά λογική μετεξέλιξη σε εκείνη της πληροφορίας, δηλ. του δεδομένου που αποκτά ορισμένη σημασία.

Σύμφωνα με το πρότυπο ISO/IEC 2382-1, τα δεδομένα αποτελούν «επανερμηνεύσιμη παρουσίαση πληροφορίας κατά τυποποιημένο τρόπο κατάλληλο για επικοινωνία, διερμηνεία ή επεξεργασία». Τα δεδομένα μπορούν είτε να δημιουργούνται από ανθρώπους είτε να παράγονται από μηχανήματα /αισθητήρες, συχνά ως «υποπροϊόντα». Παραδείγματα: γεωχωρικές πληροφορίες, στατιστικά στοιχεία, μετεωρολογικά δεδομένα, ερευνητικά δεδομένα κ.λ.π. (COM 2014/ 442).

Το έγγραφο μπορεί να περιέχει μία ή περισσότερες πληροφορίες, ενώ πληροφορίες μπορεί να ανευρισκονται και εκτός των εγγράφων. Ιδίως, τα εξαγόμενα από έγγραφα ή άλλες πηγές δεδομένα μπορούν να διαθρῶ-

νονται σε σύνολα (datasets), τα οποία αποκτούν προστιθέμενη αξία, και μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την ανάπτυξη νέων καινοτόμων, «έξυπνων», υπηρεσιών.

Περαιτέρω, ορίζεται ότι η υποχρέωση χορήγησης προς περαιτέρω χρήση, βαρύνει τον φορέα που εκδίδει ή στον οποίο έχουν ανατεθεί προς διαχείριση (π.χ. διότι εξέλιπε ο αρχικός εκδότης) τα έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα στο πλαίσιο των αρμοδιοτήτων τους. Αποσαφηνίζεται, έτσι, ότι υπόχρεος είναι ο φορέας που εξέδωσε ή διαχειρίζεται τα έγγραφα, όχι όμως και εκείνος στον οποίο έγινε απλή κοινοποίηση ή ο οποίος απλώς τα χρησιμοποιεί ως στοιχείο του φακέλου, χωρίς να έχει άλλη αρμοδιότητα σχετικά με το έγγραφο. Τούτο έχει σημασία διότι μόνο τότε ο φορέας μπορεί, ως αρμόδιος, να κρίνει αν τα έγγραφα εμπίπτουν σε αυτά που επιτρέπεται και οφείλει να διαθέσει προς περαιτέρω χρήση. Διαφορετικά η κατηγοριοποίηση των εγγράφων κινδυνεύει να είναι αποσπασματική, ανάλογα με τον φορέα που τα κατέχει. Ομοίως, ελλοχεύει ο κίνδυνος το ίδιο σύνολο δεδομένων να παρέχεται με διαφορετικούς όρους από πλείονες φορείς που τυχαίνει να το κατέχουν. Έτσι, στο μέτρο που περιέχονται προσωπικά δεδομένα, οι ίδιες κατηγορίες δεδομένων θα υπόκεινται σε ενιαία μεταχείριση.

Επί της παραγράφου 3 άρθρου 4 και του άρθρου 6.

Με την παράγραφο 3 άρθρου 4 δίνονται οι ορισμοί τριών νέων εννοιών που εισάγονται με την Οδηγία 2013/37 και έχουν ιδιαίτερη σημασία στο πλαίσιο της ανοικτής διάθεσης των δεδομένων, ήτοι του ανοικτού μηχαναγνώσιμου μορφότυπου, του ανοικτού μορφότυπου και του ανοικτού επίσημου προτύπου.

«Έγγραφο, πληροφορία ή δεδομένα σε μηχαναγνώσιμο μορφότυπο», θεωρείται το ψηφιακό έγγραφο, η πληροφορία ή τα δεδομένα που είναι διαρθρωμένα κατά τέτοιο τρόπο ώστε οι εφαρμογές λογισμικού να μπορούν να εντοπίσουν, να αναγνώρισουν και να εξαγάγουν από αυτό συγκεκριμένα δεδομένα. Τα δεδομένα που έχουν κωδικοποιηθεί σε αρχεία που είναι διαρθρωμένα σε μηχαναγνώσιμο μορφότυπο είναι μηχαναγνώσιμα δεδομένα. Οι μηχαναγνώσιμοι μορφότυποι μπορούν να είναι ανοικτοί ή ιδιόκτητοι: μπορούν να υπάρχουν επίσημα πρότυπα ή όχι. Τα έγγραφα, οι πληροφορίες και τα δεδομένα που έχουν κωδικοποιηθεί σε μορφή αρχείου που περιορίζει μια τέτοια αυτόματη επεξεργασία, διότι τα δεδομένα δεν μπορούν ή δεν μπορούν εύκολα να εξαχθούν από, δεν θα πρέπει να θεωρούνται ως έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα σε μηχαναγνώσιμο μορφότυπο.

Με τον παρόντα νόμο ενθαρρύνεται η χρήση ανοικτών, μηχαναγνώσιμων μορφότυπων και ανοικτών επίσημων προτύπων. Οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν, σύμφωνα με το άρθρο 6, να διαθέτουν τα δεδομένα, τις πληροφορίες και τα έγγραφά τους εφόσον είναι δυνατόν, σε ανοικτό και μηχαναγνώσιμο μορφότυπο μαζί με τα μεταδεδομένα τους στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr ή την ιστοσελίδα του φορέα. Στην τελευταία περίπτωση στην ιστοσελίδα www.data.gov.gr τίθεται σχετικός σύνδεσμος που παραπέμπει στην ιστοσελίδα του φορέα και περιγράφει το οικείο διαρθρωμένο σύνολο δεδομένων. Εφόσον είναι δυνατόν τα σύνολα δεδομένων καθίστανται προσβάσιμα μέσω διασυνδεδεσών προγραμματισμού εφαρμογών (application programming interface, API) ώστε να διευκολύνεται η αυτόματη επεξεργασία.

Κατ' εφαρμογή της αρχής της αναλογικότητας, τίθεται εύλογος περιορισμός στην υποχρέωση ανοικτής διάθεσης των δεδομένων του δημόσιου τομέα στις περιπτώσεις που η έκδοση ή προσαρμογή των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων προκειμένου να διατεθούν ανοικτά, απαιτεί δυσανάλογη προσπάθεια που υπερβαίνει έναν απλό χειρισμό. Τέτοια πρέπει να θεωρηθεί, ενδεικτικά, η προσπάθεια που απαιτείται για την ψηφιοποίηση έγχαρτων αρχείων, δεδομένου ότι προϋποθέτει πρόσθετους πόρους και χρηματοδότηση, σε αντιδιαστολή με αρχεία που είναι ήδη ψηφιακά, και επομένως ευχερώς επεξεργάσιμα.

Στο πλαίσιο της αρχής της προστασίας της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης του διοικούμενου, ο νόμος προβλέπει ότι στην περίπτωση διακοπής της παραγωγής και αποθήκευσης εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων, προηγείται δημόσια ανακοίνωση προ 30 εργασιμίων ημερών στο διαδικτυακό τόπο data.gov.gr και στην ιστοσελίδα του φορέα.

Επί του άρθρου 5 - απορριπτική απόφαση – διοικητική προσφυγή – δικαστική προστασία.

Εάν κατά τη διαδικασία υποβολής αίτησης για την πρόσβαση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων υπάρξει απορριπτική απόφαση, οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να ανακοινώσουν στον αιτούντα τους λόγους απόρριψης βάσει των σχετικών διατάξεων. Σε περιπτώσεις που η απορριπτική απόφαση αφορά έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα στα οποία τρίτοι διαθέτουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, ο φορέας του δημόσιου τομέα συμπεριλαμβάνει αναφορά στο φυσικό ή νομικό πρόσωπο που είναι ο δικαιούχος, όταν είναι γνωστός, ή, εναλλακτικά, στον ασειοδότη από τον οποίο ο φορέας έχει λάβει το σχετικό υλικό, εκτός εάν πρόκειται για βιβλιοθήκες, μουσεία και αρχεία.

Περαιτέρω, απλοποιείται η διαδικασία διοικητικής και δικαστικής προστασίας σε περίπτωση έκδοσης απορριπτικής απόφασης. Συγκεκριμένα, προβλέπεται απευθείας άσκηση ενδικοφανούς προσφυγής ενώπιον του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και εν συνεχεία αίτηση ακυρώσεως ενώπιον του Διοικητικού Εφετείου. Η αίτηση ακύρωσης μπορεί να ασκηθεί από οποιονδήποτε έχει έννομο συμφέρον, επομένως όχι μόνο από τον αιτούντα διοικούμενο (σε περίπτωση απόρριψης της προσφυγής του) αλλά και από τον δημόσιο φορέα (σε περίπτωση αποδοχής της προσφυγής από τον Γενικό Επιθεωρητή).

Για λόγους επιτάχυνσης των σχετικών δικών, στην παράγραφο 1 του άρθρου 1 ν. 702/1977 (Α' 268) προστίθεται περίπτωση ιστ' ως εξής: «ιστ) την εφαρμογή του ν. 3448/2006 για την ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων του δημόσιου τομέα».

Επί του άρθρου 7 για τις άδειες και λοιπούς όρους για την περαιτέρω χρήση.

Σε σχέση με κάθε περαιτέρω χρήση εγγράφων πληροφοριών ή δεδομένων, οι φορείς του δημόσιου τομέα μπορούν, οσάκις ενδείκνυται, να επιβάλουν όρους στην περαιτέρω χρήση μέσω άδειας, όπως είναι η αναφορά της πηγής και η δήλωση περί της καθ' οιονδήποτε τρόπο τροποποίησης του εγγράφου, των δεδομένων ή της πληροφορίας από τον περαιτέρω χρήστη. Τυχόν άδειες για περαιτέρω χρήση πληροφοριών του δημόσιου τομέα θα πρέπει, σε κάθε περίπτωση, να θέτουν τους λιγότερους

δυνατούς περιορισμούς στην περαιτέρω χρήση, παραδείγματος χάριν περιορίζοντάς τους στην ένδειξη της πηγής. Οι ανοιχτές άδειες που διατίθενται διαδικτυακά, παρέχουν ευρύτερα δικαιώματα περαιτέρω χρήσης χωρίς τεχνολογικούς, οικονομικούς ή γεωγραφικούς περιορισμούς, και οι οποίες στηρίζονται σε μορφότυπους ανοικτών δεδομένων έχουν σημαντικό ρόλο στο θέμα αυτό, γι' αυτό και ο νόμος προβλέπει την εξασφάλιση της διάθεσής ανοικτών αδειών από τους δημόσιους φορείς.

Στην περίπτωση που παρέχονται προσωπικά δεδομένα προς περαιτέρω χρήση πρέπει να συμπεριλαμβάνεται ρήτρα προστασίας των προσωπικών δεδομένων. Ο όρος αυτός επιβάλλεται λόγω της διάταξης του άρθρου 2 παρ. 4 της Οδηγίας 2003/98/ΕΚ. Έτσι, όταν διατίθενται προσωπικά δεδομένα πρέπει να αναφέρεται ο αρχικός σκοπός της δημοσίευσης καθώς και οι σκοποί που θεωρούνται συμβατοί και τυχόν μέτρα που οφείλει να λαμβάνει ο χρήστης. Εξάλλου, όταν τα δεδομένα διατίθενται ανωνυμοποιημένα, μπορεί να περιλαμβάνονται όροι για τη διασφάλιση της ανωνυμοποίησης εκ μέρους του χρήστη, δεδομένου ότι ο τελευταίος πρέπει να απέχει από την προσπάθεια ταυτοποίησης των προσώπων, και εφόσον διαπιστώσει ότι είναι δυνατή η επαναταυτοποίηση να ενημερώσει αμελλητί τον φορέα, ο οποίος στην τελευταία περίπτωση, όπως και σε περίπτωση παραβίασης των όρων εκ μέρους του χρήστη, μπορεί να ανακαλέσει την άδεια χρήσης.

Περαιτέρω, προς το σκοπό λελογισμένου περιορισμού της αστικής ευθύνης των δημοσίων φορέων, δίδεται η δυνατότητα στον αδειοδότη να παρέχει τις πληροφορίες «ως έχουν», χωρίς να αναλαμβάνει ευθύνη για την ορθότητα ή την πληρότητά τους. Ομοίως, όταν ο φορέας του δημόσιου τομέα δεν είναι σε θέση να εγγυηθεί τη διαρκή παροχή των εν λόγω πληροφοριών και την πρόσβαση σε αυτές, τούτο μπορεί επίσης να δηλώνεται στην χορηγούμενη άδεια.

Αρμόδιο όργανο για την επιβολή των όρων μέσω αδειοδότησης καθώς και για την επιβολή τελών, σύμφωνα με τις εξουσιοδοτικές διατάξεις, είναι ο οικείος υπουργός στην περίπτωση των κεντρικών και περιφερειακών κρατικών αρχών, και το αρμόδιο, σύμφωνα με τις οικείες καταστατικές διατάξεις, όργανο διοίκησης στις ανεξάρτητες διοικητικές αρχές και στα νομικά πρόσωπα που συνιστούν δημόσιους φορείς που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του νόμου. Με τον τρόπο αυτόν απλουστεύεται η διαδικασία λήψης των σχετικών αποφάσεων και φέρονται τα γραφειοκρατικά εμπόδια που προκαλούσαν μέχρι σήμερα καθυστερήσεις.

Σε ό,τι αφορά το επιτρεπτό της νομοθετικής εξουσιοδότησης για τον καθορισμό τελών επισημαίνεται ότι, κατ' εξαίρεση της απαγόρευσης του άρθρου 78 παρ. 4 του Συντάγματος (που αφορά σε φόρους), είναι επιτρεπτή η εξουσιοδότηση νόμου για τη θέσπιση ανταποδοτικών ή άλλου χαρακτήρα οικονομικών βαρών με κανονιστική πράξη (Σ.τ.Ε. 3293/2005 Ολ., 3183/2008, 838/2008, 1855/2007 κ.ά.). Το ανταποδοτικό τέλος διακρίνεται από το φόρο κατά το ότι αποτελεί μεν και αυτό, όπως ο φόρος, αναγκαστική παροχή, καταβάλλεται, όμως, έναντι ειδικής αντιπαροχής, ήτοι έναντι ειδικώς παρεχόμενης δημόσιας υπηρεσίας, προς την οποία μάλιστα τελεί σε εύλογη σχέση αντιστοιχίας, γιατί αποσκοπεί στην κάλυψη του κόστους της υπηρεσίας. Η δημόσια δε αυτή υπηρεσία, προς την οποία στοιχεί το ανταποδοτικό τέλος, παρέχεται προεχόντως χάριν δημοσίου σκοπού, εξυπη-

ρετούνται, όμως, με αυτήν ταυτοχρόνως και όποιοι την χρησιμοποιούν. Οι τελευταίοι φέρουν και το βάρος των δαπανών αυτής της υπηρεσίας. Λόγω δε ακριβώς του δημόσιου χαρακτήρα της ειδικής αντιπαροχής, η υποχρέωση για την καταβολή του ανταποδοτικού τέλους ούτε την πραγματική χρησιμοποίηση της υπηρεσίας προϋποθέτει ούτε την ακριβή αντιστοιχία μεταξύ, αφ' ενός, του ύψους του τέλους και, αφετέρου, του κόστους της παρεχόμενης υπηρεσίας, αλλά αρκεί απλώς η δυνατότητα (ετοιμότητα) για την παροχή της υπηρεσίας και η κατ' αρχήν κάλυψη των δαπανών της από το τέλος που καταβάλλουν όσοι τη χρησιμοποιούν (πρβλ. ΑΕΔ 5/1984, Ολ Σ.τ.Ε. 875/2013, Σ.τ.Ε. 3182/2008 7μ, 2483/1999, 950, 649/1981). Κατά συνέπεια, κατά το μέρος που η εξουσιοδότηση αφορά την επιβολή τελών είναι συμβατή με το άρθρο 78 παρ. 4 του Συντάγματος και δεν εγείρει ζήτημα νομιμότητας.

Επί των άρθρων 8 και 9 - αρχές που διέπουν τη χρέωση.

Σε περίπτωση επιβολής τέλους από φορείς του δημόσιου τομέα για την περαιτέρω χρήση εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων, το εν λόγω τέλος περιορίζεται στο οριακό κόστος. Ωστόσο, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη η ανάγκη να μην παρεμποδίζεται η κανονική λειτουργία των φορέων του δημόσιου τομέα, οι οποίοι υποχρεούνται να παράγουν έσοδα για να καλύπτουν σημαντικό μέρος του κόστους τους όσον αφορά την εκτέλεση της δημόσιας αποστολής τους, ή του κόστους που συνδέεται με τη συλλογή, παραγωγή, αναπαραγωγή και διάδοση ορισμένων εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων που διατίθενται για περαιτέρω χρήση. Στις περιπτώσεις αυτές, οι φορείς του δημόσιου τομέα έχουν τη δυνατότητα να χρεώνουν περισσότερο από το οριακό κόστος. Τα τέλη αυτά θα πρέπει να ορίζονται σύμφωνα με αντικειμενικά, διαφανή και επαληθεύσιμα κριτήρια και τα συνολικά έσοδα από την παροχή και την άδεια περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων δεν θα πρέπει να υπερβαίνουν το κόστος συλλογής, παραγωγής, αναπαραγωγής και διάδοσής τους, συμπεριλαμβανομένης μιας εύλογης απόδοσης της επένδυσης.

Οι βιβλιοθήκες, τα μουσεία και τα αρχεία έχουν τη δυνατότητα να χρεώνουν περισσότερο από το οριακό κόστος προκειμένου, και στην περίπτωση αυτή, να μην παρεμποδίζεται η κανονική λειτουργία τους. Όσον αφορά αυτούς τους φορείς του δημόσιου τομέα, τα συνολικά έσοδα από την παροχή και την άδεια περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων εντός της εκάστοτε λογιστικής περιόδου δεν θα υπερβαίνουν το κόστος συλλογής, παραγωγής, αναπαραγωγής, διάδοσης και συντήρησής τους και το κόστος εκκαθάρισης δικαιωμάτων, συμπεριλαμβανομένης μιας εύλογης απόδοσης της επένδυσης. Όσον αφορά τις βιβλιοθήκες, τα μουσεία και τα αρχεία και λαμβάνοντας υπόψη τις ιδιαιτερότητές τους, οι τιμές που χρεώνονται από τον ιδιωτικό τομέα για την περαιτέρω χρήση πανομοιότυπων ή παρόμοιων εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων θα μπορούσαν να λαμβάνονται υπόψη κατά τον υπολογισμό της εύλογης απόδοσης της επένδυσης.

Και στις περιπτώσεις που είναι επιτρεπτή η επιβολή τελών που συμπεριλαμβάνουν εύλογη απόδοση της επένδυσης επιδιώκεται λόγω των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των οικείων φορέων η διασφάλιση της συνέχισης, και η διεύρυνση και βελτίωση της ποιότητας των παρεχόμενων υπηρεσιών. Κατά τούτο καθίσταται σαφές ότι και

στην περίπτωση αυτή το επιβαλλόμενο τέλος παραμένει ανταποδοτικού χαρακτήρα.

Οι όροι, το συνολικό ύψος των τελών, η βάση υπολογισμού τους καθώς και οι απαιτήσεις που αναφέρονται σε έγγραφα, πληροφορίες και δεδομένα για τα οποία τρίτοι διαθέτουν δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας, προκαθορίζονται και δημοσιεύονται με ηλεκτρονικά μέσα στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr και την ιστοσελίδα του φορέα. Τέλος, οι φορείς του δημόσιου τομέα μεριμνούν ώστε οι πολίτες να ενημερώνονται σχετικά με τις διοικητικές προσφυγές και τα ένδικα μέσα που μπορούν να ασκήσουν.

Επί του άρθρου 10 - πρακτικές ρυθμίσεις.

Συγκροτείται το «Μητρώο Ανοικτών Δεδομένων του Δημοσίου» το οποίο τηρείται στην αρμόδια υπηρεσία -ήδη με βάση το νέο οργανισμό στην Διεύθυνση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης- του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και είναι διαθέσιμο στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr. Σκοπός του Μητρώου είναι η συγκέντρωση σε ένα μοναδικό σημείο των «Διαρθρωμένων Συνόλων Δεδομένων» (datasets) των δημοσίων φορέων, είτε συνδέσμων προς τους διαδικτυακούς τόπους, όπου τηρούνται.

Για την εφαρμογή των διατάξεων του παρόντος νόμου και την άμεση και αποτελεσματική υλοποίηση της αρχής της ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης των εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων του δημόσιου τομέα, προβλέπεται συγκεκριμένη διαδικασία, η τήρηση της οποίας ελέγχεται από το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης. Η διαδικασία, όπως καθορίζεται σε συνδυασμό και με τις μεταβατικές διατάξεις, έχει ως εξής:

α. Μέσα σε τρεις μήνες από την έναρξη ισχύος του παρόντος, οι ΟΔΕ του Προγράμματος Διαύγεια, κάθε φορέα του δημόσιου τομέα, προβαίνουν στην καταγραφή και αξιολόγηση των συνόλων πληροφοριών, εγγράφων και δεδομένων που βρίσκονται στην κατοχή του, προς το σκοπό της ανοικτής τους διάθεσης.

β. Μέσα σε τρεις μήνες από την ολοκλήρωση της καταγραφής, εκδίδεται αναρτητέα στο διαδίκτυο (στον διαδικτυακό τόπο του Προγράμματος Διαύγεια, στον διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr και στην ιστοσελίδα του φορέα) απόφαση στην οποία περιγράφονται: α) τα σύνολα δεδομένων που κατέχει, β) τα σύνολα δεδομένων που θα διαθέσει σε ανοικτό και μηχαναγνώσιμο μορφότυπο, εφαρμόζοντας την αρχή της ανοικτής διάθεσης της δημόσιας πληροφορίας, γ) τα σύνολα δεδομένων που θα διαθέσει με επιβολή όρων μέσω αδειοδότησης ή τελών σύμφωνα με τα άρθρα 7 έως 9 του παρόντος, δ) τα σύνολα δεδομένων που υπόκεινται στους περιορισμούς που τίθενται στην παράγραφο 1 του άρθρου 3 του νόμου και δεν διατίθενται για περαιτέρω αξιοποίηση και χρήση.

Η έκδοση της απόφασης αυτής επαναλαμβάνεται τουλάχιστον ετησίως, καθόσον οι φορείς του δημόσιου τομέα οφείλουν να επικαιροποιούν τη δημόσια πληροφορία που έχουν στην κατοχή τους όποτε είναι αναγκαίο και σε κάθε περίπτωση σε ετήσια βάση. Σε περίπτωση άπρακτης παρέλευσης των προθεσμιών αυτών, τα σύνολα δεδομένων διατίθενται ελεύθερα προς περαιτέρω χρήση και αξιοποίηση, με την επιφύλαξη της τήρησης της νομοθεσίας περί προσωπικών δεδομένων. Η κατά τα ανωτέρω ελεύθερη διάθεση στην περίπτωση αυτή, αυτονοήτως,

δεν καταλαμβάνει περιπτώσεις εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων που εκφεύγουν του πεδίου εφαρμογής του νόμου.

Την ευθύνη για τον έλεγχο της τήρησης των υποχρεώσεων της παραγράφου αυτής από τους δημόσιους φορείς έχει το Σώμα Επιθεωρητών Ελεγκτών Δημόσιας Διοίκησης.

Επί του άρθρου 11 για τις αποκλειστικές συμφωνίες.

Οι κανόνες του ανταγωνισμού θα πρέπει να τηρούνται και να αποφεύγονται κατά το δυνατόν οι αποκλειστικές συμφωνίες των φορέων του δημόσιου τομέα με ιδιώτες εταιρείες. Εν τούτοις, για λόγους παροχής υπηρεσίας προς το δημόσιο συμφέρον, ενδέχεται ενίοτε να χρειασθεί αποκλειστικό δικαίωμα για περαιτέρω χρήση συγκεκριμένων εγγράφων, πληροφοριών ή δεδομένων του δημόσιου τομέα. Αυτό είναι δυνατόν να συμβεί, μεταξύ άλλων, σε περίπτωση που κανένας εμπορικός εκδότης δεν θα δημοσίευε τις πληροφορίες χωρίς ανάλογο αποκλειστικό δικαίωμα. Προκειμένου να αντιμετωπιστεί το ενδεχόμενο αυτό, ο νόμος επιτρέπει τις αποκλειστικές συμφωνίες στις περιπτώσεις που είναι αναγκαίο ένα αποκλειστικό δικαίωμα για την παροχή υπηρεσίας προς το δημόσιο συμφέρον.

Κατόπιν της επέκτασης του πεδίου εφαρμογής του νόμου στις βιβλιοθήκες, συμπεριλαμβανομένων των βιβλιοθηκών των Ανώτατων εκπαιδευτικών Ιδρυμάτων, στα μουσεία και στα αρχεία, προβλέπονται ειδικές διατάξεις σχετικά με τις αποκλειστικές συμφωνίες καθώς υφίστανται πολυάριθμες συμφωνίες συνεργασίας μεταξύ βιβλιοθηκών (συμπεριλαμβανομένων των βιβλιοθηκών των Α.Ε.Ι.), μουσείων, αρχείων και ιδιωτών εταιρειών, που αφορούν την ψηφιοποίηση των πολιτιστικών πόρων και τη χορήγηση αποκλειστικών δικαιωμάτων σε ιδιώτες εταιρείες. Έχει αποδειχθεί στην πράξη ότι οι εν λόγω συμφωνίες μεταξύ δημόσιου και ιδιωτικού τομέα μπορούν να καταστήσουν δυνατή μια ουσιαστική χρήση των πολιτιστικών πόρων και ταυτόχρονα να επισπεύσουν την πρόσβαση των πολιτών στην πολιτιστική κληρονομιά. Σε περίπτωση που ένα αποκλειστικό δικαίωμα σχετίζεται με την ψηφιοποίηση πολιτιστικών πόρων, είναι απαραίτητη η πρόβλεψη ορισμένης χρονικής διάρκειας αποκλειστικότητας προκειμένου ο ιδιώτης εταίρος να έχει τη δυνατότητα να αποσβέσει την επένδυσή του. Η περίοδος αυτή είναι περιορισμένη χρονικά και δεν υπερβαίνει τα 10 έτη προκειμένου να τηρείται η αρχή ότι το κοινόχρηστο υλικό θα πρέπει να παραμένει δημόσιο κτήμα, αφού ψηφιοποιηθεί. Εφόσον η περίοδος αυτή υπερβαίνει τα δέκα έτη, η διάρκεια του αποκλειστικού δικαιώματος υπόκειται σε επανεξέταση κατά το ενδέκατο έτος και, τουλάχιστον, κάθε επτά έτη, εν συνεχεία. Σε κάθε περίπτωση παρέχεται στον οικείο φορέα του δημόσιου τομέα τουλάχιστον ένα δωρεάν αντίγραφο των ψηφιοποιημένων πολιτιστικών πόρων ως μέρος της εν λόγω συμφωνίας. Το αντίγραφο αυτό διατίθεται για περαιτέρω χρήση στο τέλος της περιόδου αποκλειστικότητας.

Προκειμένου να ληφθούν δεόντως υπόψη συμβάσεις και άλλες συμφωνίες που χορηγούν αποκλειστικά δικαιώματα και που συνάφθηκαν πριν από τη θέση σε ισχύ του παρόντος νόμου, θεσπίζονται μεταβατικά μέτρα για την προστασία των συμφερόντων των μερών στις περιπτώσεις που τα αποκλειστικά τους δικαιώματα δεν πληρούν τις προϋποθέσεις για την εφαρμογή των εξαιρέσεων που επιτρέπονται βάσει του παρόντος νόμου. Τα εν

λόγω μεταβατικά μέτρα προβλέπουν τη διατήρηση των αποκλειστικών δικαιωμάτων των μερών έως τη λήξη της σύμβασης ή, για τις συμβάσεις αορίστου χρόνου ή τις συμβάσεις ιδιαίτερα μεγάλης διάρκειας, τη διατήρησή τους για ένα χρονικό διάστημα που να επιτρέπει στα μέρη να λαμβάνουν τα κατάλληλα μέτρα. Τα εν λόγω μεταβατικά μέτρα δεν εφαρμόζονται σε συμβάσεις ή άλλες συμφωνίες που συνάφθηκαν μετά τη θέση σε ισχύ της οδηγίας 2013/37 αλλά πριν από την εφαρμογή του παρόντος νόμου.

Επί του άρθρου 12: Ετήσιος διαγωνισμός, βραβεία αριστείας και ετήσια έκθεση για τη διάθεση και περαιτέρω χρήση των ανοικτών δεδομένων.

Με το άρθρο 12 προστίθενται νέα άρθρα 12Α-12Γ στο ν. 3448/2006, τα οποία καθιερώνουν σημαντικά εργαλεία που θα ενθαρρύνουν και θα ενισχύσουν την εφαρμογή των προβλέψεων του παρόντος νόμου τόσο από το δημόσιο όσο και από τον ιδιωτικό τομέα καθώς και τον έλεγχο της σχετικής δράσης των δημόσιων φορέων εκ μέρους του Κοινοβουλίου.

Συγκεκριμένα, με το άρθρο 12α καθιερώνεται ετήσιος διαγωνισμός με σκοπό την ανάπτυξη εφαρμογών για την αποδοτική αξιοποίηση των ανοικτών δεδομένων που διαθέτουν οι δημόσιοι φορείς, τη βελτίωση της απόδοσης του δημόσιου τομέα, την ενίσχυση της δημόσιας λογοδοσίας, της διαφάνειας και της επιχειρηματικότητας. Ο διαγωνισμός θα απευθύνεται σε επιστήμονες, ερευνητές, επιχειρηματίες, δημοσίους υπαλλήλους, φοιτητές, μαθητές και γενικότερα σε φυσικά και νομικά πρόσωπα της ημεδαπής και της αλλοδαπής με στόχο να προσελκύσει το ενδιαφέρον και τη συμμετοχή τους με δράσεις και πρωτοβουλίες που ενισχύουν την εξωστρέφεια, τη συνεργασία και την ανάδειξη καινοτομιών. Το Υπουργείο Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης διοργάνωσε παρόμοια διαγωνιστική διαδικασία αξιοποίησης δημόσιων δεδομένων το Μάιο του τρέχοντος έτους με την ονομασία «Open Public Data Hackathon». Οι συμμετέχοντες είχαν την ευκαιρία να αξιοποιήσουν ανοικτά δημόσια δεδομένα που έχουν συγκεντρωθεί και διατίθενται διαδικτυακά στο data.gov.gr, προκειμένου να αναπτύξουν καινοτόμες εφαρμογές και υπηρεσίες προστιθέμενης αξίας, συμβάλλοντας στην παραγωγή και τη μεταφορά γνώσης.

Παρόμοιους σκοπούς εξυπηρετεί και η καθιέρωση Βραβείων Αριστείας για δημόσιους φορείς που προβλέπεται στο νέο άρθρο 12β, με επιπλέον στόχο την ενθάρρυνση και επιβράβευση των δημόσιων φορέων που έχουν εφαρμόσει αποτελεσματικές, καινοτόμες και πρωτόπρες διαδικασίες ανοικτής διάθεσης και περαιτέρω χρήσης της δημόσιας πληροφορίας.

Με το άρθρο 12γ καθιερώνεται για πρώτη φορά η υποχρέωση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης να υποβάλει στον Πρόεδρο της Βουλής ετήσια έκθεση σχετικά με την ανοικτή διάθεση και περαιτέρω χρήση των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων από τους δημόσιους φορείς. Στόχος της έκθεσης είναι η ετήσια απεικόνιση της πορείας εφαρμογής των διατάξεων του παρόντος και η ανάδειξη τόσο των πλεονεκτημάτων της ανοικτής διάθεσης των εγγράφων, πληροφοριών και δεδομένων, όσο και των φορέων ή συνόλων δεδομένων για τα οποία εμφανίζονται δυσκολίες ή προβλήματα. Η έκθεση υποβάλλεται

στον Πρόεδρο της Βουλής εντός των δύο πρώτων μηνών κάθε ημερολογιακού έτους και συζητείται σε κοινή συνεδρίαση της Διαρκούς Επιτροπής Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης και των Ειδικών Μόνιμων Επιτροπών Θεσμών και Διαφάνειας και Έρευνας και Τεχνολογίας της Βουλής ως κατεξοχήν αρμοδίων στο αντικείμενο των ρυθμίσεων του παρόντος νόμου. Ταυτόχρονα, για λόγους περαιτέρω ενίσχυσης της διαφάνειας και διάχυσης των πορισμάτων στο ευρύ κοινό, η έκθεση αναρτάται στην ιστοσελίδα του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και στο διαδικτυακό τόπο www.data.gov.gr.

Επί των άρθρων 13 και 14.

Με τα άρθρα 13 και 14 εισάγονται εξουσιοδοτικές και μεταβατικές διατάξεις.

Επί των άρθρων 15 και 16 για την περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας στο δημόσιο τομέα.

Με τα άρθρα 15 και 16 του νομοσχεδίου επιχειρείται η περαιτέρω ενίσχυση της διαφάνειας όσον αφορά στη διαχείριση του δημοσίου χρήματος, με την πρόβλεψη της ανάρτησης στο πρόγραμμα Διαύγεια στοιχείων εκτέλεσης των προϋπολογισμών των δημόσιων φορέων και απολογιστικών στοιχείων δαπανών μη κερδοσκοπικών φορέων που επιχορηγούνται καθ' οιονδήποτε τρόπο από τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης με ποσό άνω των τριών χιλιάδων ευρώ συνολικά ετησίως. Το πλέγμα αυτών των διατάξεων έρχεται να συμπληρώσει και να ενισχύσει περαιτέρω τις ρυθμίσεις που εισήχθησαν με το άρθρο 23 του ν. 4210/2013 με το οποίο τροποποιήθηκε ο ν. 3861/2010 «Ενίσχυση της διαφάνειας με την υποχρεωτική ανάρτηση νόμων και πράξεων των κυβερνητικών, διοικητικών και αυτοδιοικητικών οργάνων στο διαδίκτυο «Πρόγραμμα Διαύγεια» και άλλες διατάξεις». Με τις διατάξεις του ν. 4210/2013 υλοποιήθηκε η θεσμική ενίσχυση της ισχύος των αναρτημένων εγγράφων και η αντιμετώπιση των ερμηνευτικών και διαχειριστικών ζητημάτων που είχαν προκύψει κατά την υλοποίηση του προγράμματος Διαύγεια από τους φορείς που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του νόμου.

Η υποχρέωση δημοσίευσης της εκτέλεσης των προϋπολογισμών που εισάγεται με το παρόν νομοσχέδιο καταλαμβάνει το Δημόσιο (ανά υπουργείο), τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.), τους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, πρώτου και δεύτερου βαθμού (ΟΤΑ), και τα Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) αυτών. Οι ανωτέρω δημόσιοι φορείς σύμφωνα με τις προβλέψεις του νομοσχεδίου δημοσιεύουν στοιχεία για την εκτέλεση του προϋπολογισμού τους στην ιστοσελίδα τους και στο Πρόγραμμα Διαύγεια, περιγράφοντας αναλυτικά στο σκέλος των εσόδων τα προϋπολογισθέντα, βεβαιωθέντα και εισπραχθέντα ποσά ανά Κωδικό Αριθμό Εσόδου και στο σκέλος των εξόδων τα προϋπολογισθέντα, τα ενταλματοποιηθέντα και πληρωθέντα ποσά ανά Κωδικό Αριθμό Εξόδου.

Σημειώνεται ότι σύμφωνα με τις ισχύουσες διατάξεις στο Πρόγραμμα Διαύγεια αναρτώνται οι προϋπολογισμοί, απολογισμοί, ισολογισμοί των φορέων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του ν. 3861/2010 (άρθρο 2 παράγραφος 4, περίπτωση β) και οι πράξεις της ανάληψης υποχρέωσης δαπάνης, της απόφασης έγκρισης δαπάνης και της οριστικοποίησης της πληρωμής που περιέχει το ακριβές ποσό που θα πληρωθεί για κάθε επιμέρους δα-

πάνη των φορέων που υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του ίδιου νόμου (ν. 3861/2010) (άρθρο 2 παράγραφος 4, περίπτωση 6). Η διάταξη του άρθρου 15 συμπληρώνει την εικόνα που εμφανίζεται ήδη στο Πρόγραμμα Διαύγεια για τα οικονομικά στοιχεία κάθε υπόχρεου φορέα, προσθέτοντας την περιοδική απεικόνιση της εκτέλεσης του προϋπολογισμού του.

Η υποχρέωση δημοσίευσης απολογιστικών στοιχείων δαπανών μη κερδοσκοπικών φορέων που επιχορηγούνται καθ' οιονδήποτε τρόπο από τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης που εισάγεται με το άρθρο 16 αποτελεί μια ακόμη καινοτομία του παρόντος νομοσχεδίου προς την κατεύθυνση της ενίσχυσης της διαφάνειας και της λογοδοσίας. Η διάταξη καταλαμβάνει Αστικές Μη Κερδοσκοπικές Εταιρείες, Σωματεία, Ιδρύματα, Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις και λοιπούς μη κερδοσκοπικούς φορείς που επιχορηγούνται καθ' οιονδήποτε τρόπο με ποσό άνω των τριών χιλιάδων ευρώ συνολικά ετησίως από τους φορείς της Γενικής Κυβέρνησης κατά την παράγραφο 2 του άρθρου 1B του ν. 2362/1995, όπως αναλύθηκε παραπάνω.

Η διάταξη αυτή δρα συμπληρωματικά με τη διάταξη της περίπτωσης 18 παρ. 4 του άρθρου 2 του ν. 3861/2010 σύμφωνα με την οποία στο διαδίκτυο αναρτώνται «πράξεις δωρεών, επιχορηγήσεων, παραχώρησης χρήσης περιουσιακών στοιχείων από το Δημόσιο, τα Ν.Π.Δ.Δ., τους φορείς των Ο.Τ.Α. ή φορείς του ευρύτερου δημόσιου τομέα σε φυσικά πρόσωπα, νομικά πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου και νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου». Η διαφάνεια που επιτυγχάνεται με την ανάρτηση της πράξης επιχορήγησης ενισχύεται περαιτέρω με τη δημοσιοποίηση των στοιχείων που εμφανίζουν τον τρόπο με τον οποίο αξιοποιήθηκε η επιχορήγηση.

Αμφότερες οι διατάξεις των άρθρων 15 και 16 επιφέρουν επιχειρησιακές, διαδικαστικές και τεχνικές μεταβολές τόσο στο ηλεκτρονικό σύστημα του Προγράμματος Διαύγεια όσο και στη διοικητική και επιχειρησιακή δομή που υποστηρίζει τη λειτουργία του, θέματα τα οποία θα ρυθμιστούν με διακριτές υπουργικές αποφάσεις όπως προβλέπεται στα οικεία άρθρα.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β΄ Ρυθμίσεις Θεμάτων Εισαγωγικού Διαγωνισμού Ε.Σ.Δ.Δ.Α.

Στοχεύοντας στην απλούστευση της διαγωνιστικής διαδικασίας και την ενοποίηση των σταδίων της σε ένα, που καθίστανται χρονοβόρα και επιβαρυντικά τόσο για τους υποψηφίους όσο και για τη Διοίκηση, χωρίς, ωστόσο, να θίγεται η αξιολογική διαδικασία επιλογής των ικανότερων και καταλληλότερων υποψηφίων, κρίνεται σκόπιμη η τροποποίηση της ισχύουσας νομοθεσίας για τη διεξαγωγή του εισαγωγικού διαγωνισμού της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Σ.Δ.Δ.Α.). Η νέα αυτή διαδικασία θα εφαρμοστεί από τον 24ο Εισαγωγικό Διαγωνισμό της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Σ.Δ.Δ.Α.) και εφεξής.

Επί του άρθρου 17: Εισαγωγικός Διαγωνισμός,

Στη διάταξη αυτή προβλέπεται ότι ο συνολικός αριθμός των εισακτέων στην Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Σ.Δ.Δ.Α.), ο οποίος δεν μπορεί να υπερβεί τους διακόσιους (200), όπως και ο αριθμός των εισακτέων που θα ενταχθεί σε κάθε Τμήμα, ορίζεται

κάθε φορά με απόφαση του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης, η οποία εκδίδεται ύστερα από γνώμη του Δ.Σ. του Ε.Κ.Δ.Δ.Α..

Επιπλέον, προβλέπεται ότι με απόφαση του ίδιου Υπουργού καθορίζονται οι θέσεις των υπηρεσιών, στις οποίες διορίζονται οι απόφοιτοι των Τμημάτων.

Επίσης, προβλέπεται ότι με απόφαση του ίδιου Υπουργού καθορίζεται κάθε φορά η θέση των υπηρεσιών του Δημοσίου, όπου διορίζεται κάθε απόφοιτος της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Σ.Δ.Δ.Α.) σε θέση διοικητικού υπαλλήλου σύμφωνα με τη δήλωση προτίμησής του και τη σειρά κατάταξης με βάση τον τελικό βαθμό αποφοίτησής του.

Εν προκειμένω, διευκρινίζεται ότι στις περιπτώσεις των δύο τελευταίων εδαφίων της παραγράφου 1 η απόφαση του Υπουργού εκδίδεται χωρίς τη γνώμη του Δ.Σ. του Ε.Κ.Δ.Δ.Α..

Στη συνέχεια, επιχειρείται η ανασυγκρότηση της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων, που αποτελεί το υπεύθυνο όργανο για την διενέργεια του εισαγωγικού διαγωνισμού. Η Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων (ΚΕΕ) είναι σκόπιμο να ανασυγκροτηθεί, προκειμένου να καταστεί πιο ευέλικτη. Προς τούτο θα πρέπει να περιοριστεί ο αριθμός των μελών της στον απολύτως αναγκαίο, χωρίς να θίγεται στο ελάχιστο ο πλουραλισμός και η εγγύηση της αντικειμενικότητάς της.

Ειδικότερα, η μείωση του αριθμού των λειτουργών του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους που μετέχουν στην Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων (ΚΕΕ) από τρεις (3) σε δύο (2), καθώς η εκπροσώπηση από έναν (1) Αντιπρόεδρο και δύο (2) Νομικούς Συμβούλους αποδείχθηκε πληθωρική και η μείωση του αριθμού τους από τα μέλη της Κεντρικής Επιτροπής Εξετάσεων (ΚΕΕ) δεν αφαιρεί από το κύρος και την αξιοπιστία αυτής.

Η συμμετοχή του Διευθυντή του ΙΝΕΠ στην Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων (ΚΕΕ) δεν κρίνεται σκόπιμη, αφού θεωρείται επαρκής η εκπροσώπηση του Ε.Κ.Δ.Δ.Α. από τον Πρόεδρο του Δ.Σ., τον Διευθυντή της Ε.Σ.Δ.Δ.Α. και τους δύο (2) εισηγητές επί θεμάτων διαδικασίας, υπαλλήλους του Ε.Κ.Δ.Δ.Α..

Επιπρόσθετα, κρίνεται επιβεβλημένη η συμμετοχή στην Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων (ΚΕΕ) εκπροσώπων του ΑΣΕΠ και του Συνηγόρου του Πολίτη, δύο καταξιωμένων ανεξάρτητων αρχών. Η μεν πρώτη λόγω της αδιαμφισβήτητης εμπειρίας της στη διαδικασία προσλήψεων σε φορείς του δημοσίου, και η δε δεύτερη, ως η συγγενέστερη προς τη λειτουργία και τους σκοπούς της Εθνικής Σχολής Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης (Ε.Σ.Δ.Δ.Α.). Η εκπροσώπηση των ανωτέρω ανεξάρτητων αρχών στην Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων (ΚΕΕ) διασφαλίζει την καθολικότερη αντιπροσώπευση των πολιτών – υποψηφίων, λόγος για τον οποίο δεν κρίνεται σκόπιμη και η συμμετοχή εκπροσώπου της ΑΔΕΔΥ και της ΚΕΔΕ.

Ομοίως, η συμμετοχή στην Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων (ΚΕΕ) του εκπροσώπου του Υπουργού Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης και του εκπροσώπου του Υπουργείου Διοικητικής Μεταρρύθμισης και Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης κρίνεται πλεονασματική, καθώς αντιπροσωπεύουν τον ίδιο φορέα και ως εκ τούτου προτείνεται να παραμείνει μόνο η εκπροσώπηση του Υπουργείου.

Η συμμετοχή εκπροσώπων των πολιτικών κομμάτων στην Κεντρική Επιτροπή Εξετάσεων (ΚΕΕ) ήταν ένα από